

Struktury osadnicze w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza na obszarze podkarpackiej wysoczyzny lessowej między Wisłokiem i Sanem

Marcin S. Przybyła, Wojciech Blajer

Spis treści

1. Wstęp	7
2. Zakres chronologiczny i terytorialny pracy	9
2.1. Ramy czasowe i przestrzenne	9
2.2. Geograficzno-przyrodnicza charakterystyka terenu badań	12
3. Historia badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza na lessach podkarpackich.	19
3.1. Badania archeologiczne	19
3.2. Badania przyrodnicze.....	28
4. Uwagi na temat bazy źródłowej.....	31
5. Uwagi o przyjętych metodach analizy	37
5.1. Wybrane metody analiz struktur osadnictwa pradziejowego.....	37
5.2. Niektóre dyskusyjne kwestie w badaniach nad strukturami osadniczymi z epoki brązu w dorzeczu górnej Wisły	40
5.3. Założenia odnoszące się do przyjętych w niniejszej pracy metod przestrzennej analizy rozmieszczenia stanowisk.....	42
5.4. Założenia dotyczące lokalizacji stanowisk w obrębie głównych stref krajobrazowych oraz ich położenia w stosunku do lokalnej rzeźby terenu	44
6. Periodyzacja źródeł.....	47
6.1. Kultura mierzanowicka.....	47
6.2. Kultura trzciniecka.....	52
6.3. Grupa tarnobrzaska	55
6.4. Kultura lateńska	59
7. Charakterystyka geografii osadnictwa poszczególnych jednostek taksonomicznych	61
7.1. Kultura mierzanowicka.....	61
7.2. Kultura trzciniecka.....	68
7.3. Grupa tarnobrzaska	76
7.4. Kultura lateńska	85
7.5. Zagadnienie kontynuacji osadnictwa – analiza metodą współczynnika powinowactwa.....	89
8. Podsumowanie	93
8.1. Wnioski odnośnie do kontynuacji lub dyskontynuacji osadnictwa	93
8.2. Uwagi o gospodarce.....	98

8.3. Struktury sieci osadniczej jako odzwierciedlenie struktur organizacji społecznej	102
8.4. Postulaty badawcze	110
9. Siedlungsstrukturen in der Bronze- und der frühen Eisenzeit im Bereich der vorkarpatischen Lößhochebene zwischen Wisłok und San (Zusammenfassung).....	113
9.1. Einleitung	113
9.2. Arbeitsgebiet der Studie	113
9.3. Geschichte der Forschungen über die Bronze- und frühe Eisenzeit im vorkarpatischen Lößbereich	115
9.4. Methoden der Datenerhebung	115
9.5. Bemerkungen zu den Methoden der Analyse	116
9.6. Periodisierung der Quellen	117
9.7. Charakteristik der Siedlungsgeographie in einzelnen Kultureinheiten.....	118
9.8. Zusammenfassung.....	120
9.8.1. Schlussfolgerungen über die Siedlungskontinuität bzw. -diskontinuität im Bereich des Rzeszów-Vorgebirges in der Bronze- und der frühen Eisenzeit ..	120
9.8.2. Strukturen des Siedlungsnetzes als Widerspiegelung der Strukturen der Gesellschaftsorganisation	121
9.8.3. Bemerkungen zu der Wirtschaftsweise.....	122
10. Zestawienia źródeł	125
10.1. Katalog stanowisk zweryfikowanych pozytywnie i uwzględnionych w analizach.....	125
10.2. Stanowiska odrzucone w trakcie weryfikacji.....	249
10.3. Cmentarzyska i groby	260
11. Literatura	263
12. Tablice	279
13. Aneksy.....	319
Aneks 1: Aldona Bieniek: Pozostałości paszy zwierzęcej? Archeobotaniczne badania jamy 302 ze stanowiska 5 w Lipniku, pow. Przeworsk	319
Anhang 1: Aldona Bieniek: Überreste von Viehfutter? Archäobotanische Untersuchungen der Grube 302 aus der Fundstelle 5 in Lipnik, Kr. Przeworsk (Zusammenfassung)	325
Aneks 2: Barbara Szybowicz: Analiza antropologiczna szczątków kostnych z cmentarzyska grupy tarnobrzskiej w Lipniku, stanowisko 5.....	328
Anhang 2: Barbara Szybowicz: Anthropologische Untersuchung der Knochenreste aus dem Gräberfeld der Tarnobrzeg-Gruppe in Lipnik, Fundstelle 5 (Zusammenfassung)	343
Aneks 3: Datowanie radiowęglowe dwóch obiektów z późnej fazy kultury trzcinieckiej, odkrytych na st. 5 w Lipniku, pow. przeworski.....	346
Anhang 3: Radiokarbondatierung der zwei auf der Fst. 5 in Lipnik, Kr. Przeworsk, freigelegten Objekte aus der Spätphase der Trzciniec-Kultur.....	346

1. Wstęp

Niniejszy tom powstał w wyniku studiów, prowadzonych w latach 2004–2007 w ramach projektu badawczego Komitetu Badań Naukowych, zatytułowanego „Struktury osadnicze w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza na obszarze podkarpackiej wysoczyzny lessowej”, realizowanego w Instytucie Archeologii UJ.

Wybór tematu i regionu był uwarunkowany przez dwa podstawowe czynniki. Pierwszym był fakt, że w roku 2003 – kiedy zdecydowaliśmy się złożyć wniosek do KBN – terenowy etap badań Archeologicznego Zdjęcia Polski na Podgórzu Rzeszowskim zbliżał się do końca¹. Drugim, równie istotnym powodem było nasze znaczne zaangażowanie w AZP właśnie w tej części Polski – prowadziliśmy poszukiwania bądź aktywnie uczestniczyliśmy w prospekcji na 11 spośród 42 wchodzących w grę obszarów. Także rozległe partie innych stref omawianego regionu i lokalizacje wielu stwierdzonych tam stanowisk były nam w różnym stopniu znane z autopsji.

Inspiracją do podjęcia dokładniejszych oraz wieloaspektowych studiów stały się liczne szczegółowe spostrzeżenia i ogólne refleksje, dokonywane zarówno w trakcie badań powierzchniowych, jak też wykopalisk, prowadzonych w roku 1995 w Wysokiej, pow. łańcucki, a od 1998 – w Lipniku, pow. przeworski. Kolejnych doświadczeń dostarczyły prace wykopaliskowe, prowadzone na różną skalę w Wysokiej, Albigowej, Husowie i Markowej, pow. łańcucki. Rezultatem naszych przemyśleń i dyskusji, a także swego rodzaju pierwszym sprawdzianem – próbą praktycznego zastosowania niektórych założeń i wniosków – był referat, dotyczący osadnictwa w zachodniej części Podgórza Rzeszowskiego, wygłoszony na konferencji w Krośnie w listopadzie 2002 roku (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003). Pewne problemy uwiaryściły się także podczas próby przedstawienia tła osadniczego dla cmentarzyska w Lipniku, podjętej przy okazji opracowania materiałów z trzech pierwszych sezonów prac na tym stanowisku (M.S. Przybyła 2002a). Należy podkreślić, że przy sporządzaniu skartowań stanowisk dla obu wspomnianych prac posłużono się określeniami chronologii i przynależności kulturowej, zawartymi – częściej – w kartach ewidencji stanowisk AZP, czy też – rzadziej – w literaturze przedmiotu.

Jednym z rezultatów powyżej wzmiankowanych działań był wniosek o konieczności dokonania rewizji danych, zawartych w kartach ewidencji stanowisk archeologicznych.

¹ W międzyczasie został już całkowicie zamknięty. Dzięki środkom przyznanych w ramach projektu można było w roku 2005 zakończyć badania na obszarze AZP 105-80, a w latach 2005–2006 przeprowadzić prospekcję na obszarze AZP 106-82. W roku 2007 badania terenowe na obszarze AZP 107-83 ukończył mgr Adam Kostek.

Jakkolwiek bowiem można uznać, że dokładność prospekcji i metoda wydzielania stanowisk na poszczególnych obszarach (badanych od roku 1979) były porównywalne, to jednak istniały duże różnice w stopniu doświadczenia archeologów prowadzących poszukiwania i oceniających zebrany materiał – zwłaszcza w odniesieniu do znajomości kultur epoki brązu w tej części Polski. Jedynym sposobem ujednolicenia ocen wydało nam się przejrzanie wszystkich materiałów zabytkowych oraz próba określenia ich datowania i przynależności kulturowej przez pryzmat naszej dotychczasowej wiedzy, opierającej się na doświadczeniach z badań w okolicach Łańcuta, Przeworska i Jarosławia, zwłaszcza na wyżej wspomnianych stanowiskach, badanych wykopaliskowo – przede wszystkim w mikroregionie lipnickim.

Zebranie materiałów – a także pewne etapy analizy i niektóre z otrzymanych wniosków – nie byłoby możliwe bez życzliwej, otwartej i pomocnej postawy wielu Koleżanek i Kolegów, pracujących w południowo-wschodniej Polsce.

Specjalne podziękowania należą się Osobom, których cierpliwość szczególnie często wystawialiśmy na próbę w czasie prowadzonej kwerendy. Chcemy tu wymienić Panią mgr Joannę Podgórską-Czopek, Panią mgr Joannę Ligodę, Pana prof. dra hab. Sylwestra Czopka i Pana mgra Piotra Miturę z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, a także Pana mgra Andrzeja Koperskiego i Pana mgra Adama Kostka z Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyśle.

Poprzez udzielenie cennych informacji oraz udostępnienie niepublikowanych materiałów i opracowań bardzo pomogli nam także: Pani mgr Małgorzata Schild z Państwowej Służby Ochrony Zabytków, Oddział w Przemyśle, Pani mgr Joanna Kociuba z Muzeum Regionalnego w Jarosławiu, Pani dr Renata Zych i Pan dr Tomasz Bochnak z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Pan mgr Andrzej Matoga z Muzeum Archeologicznego w Krakowie, Pan mgr Wojciech Dragan z Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, Pani mgr Bożena Figiela i Pani mgr Małgorzata Wołoszyn z Muzeum w Przeworsku, Państwo Szymusiowie z Maćkówki i Pan mgr Piotr Olejarczyk.

Swoją opinią i radami wsparł nasze wysiłki Pan dr Marek Nowak z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, który był pierwszym Czytelnikiem rozdziału dotyczącego metod analizy osadnictwa.

Zgodę na wykorzystanie danych, zamieszczonych w opracowanej przez siebie dokumentacji AZP, wyrazili: Pani mgr Joanna Podgórska-Czopek, Pan prof. dr hab. Sylwester Czopek i Pan mgr Antoni Lubelczyk z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, Pani dr Elżbieta Kłosińska z Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie, Pan prof. dr hab. Sławomir Kadrow z Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Krakowie, Pan mgr Andrzej Koperski i Pan mgr Adam Kostek, Pani mgr Ewa Sosnowska z Państwowej Służby Ochrony Zabytków, Oddział w Przemyśle, Pan prof. dr hab. Michał Parczewski z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie, Pan dr hab. Michał Proksa, profesor Politechniki Rzeszowskiej, a także Pani mgr Barbara Szpunar i Pan mgr Andrzej Szpunar z Muzeum w Tarnowie oraz Pan mgr Jerzy Kuśnierz z Muzeum w Zamościu.

Dyrektorowi Instytutu Archeologii UJ, Panu prof. drowi hab. Janowi Chochorowskiemu dziękujemy za życzliwie wyrażoną zgodę na dofinansowanie publikacji niniejszego studium ze środków IA UJ.

2. Zakres chronologiczny i terytorialny pracy

2.1. Ramy czasowe i przestrzenne

Niniejsze studium obejmuje w zasadzie trzy następujące po sobie formacje kulturowe epoki brązu i wczesnej epoki żelaza: kulturę mierzanowicką, kulturę trzciniecką i kulturę łużycką. W wypadku tej ostatniej w grę wchodzi oczywiście jej regionalna odmiana, od ponad 60 lat określana jako „grupa tarnobrzaska”. Jakkolwiek zdajemy sobie sprawę ze znacznych różnic dzielących tę jednostkę taksonomiczną od innych grup „łużyckich”, które to odmienności powodują, że ostatnio – zwłaszcza w rzeszowskim ośrodku naukowym – preferowana jest nazwa „kultura tarnobrzaska” (np. S. Czopek 1999, s. 120–145) lub „tarnobrzaska kultura łużycka” (np. S. Czopek 2004; 2005a; 2006), to jednak w niniejszej pracy pozostajemy przy tradycyjnym terminie².

Zdecydowaliśmy się także uwzględnić wszystkie znaleziska, które można wiązać z osadnictwem kultury lateńskiej. Należy bowiem przypomnieć, że istnieją przesłanki przemawiające za tym, iż w niektórych regionach ludność o kulturze właściwej dla późnej fazy grupy tarnobrzaskiej mogła przetrwać co najmniej do IV wieku przed Chrystusem (S. Czopek 1999, s. 141–142). Nieliczne znane dotychczas materiały kultury lateńskiej z Podgórze Rzeszowskiego można wprawdzie datować nie wcześniej, niż na połowę III wieku (por. dalej), ale mimo braku dowodów, świadczących o zetknięciu się tych dwóch grup ludności, kultura lateńska – chociaż w swych istotnych cechach zupełnie inna niż miejscowa tradycja kulturowa – może być traktowana jako swego rodzaju zakończenie rozwoju, trwającego w dorzeczu Sanu i Wisłoka przez blisko 2000 lat. Całkiem nową jakością była dopiero kultura przeworska, która – w świetle aktualnego stanu badań – pojawiła się tu znacznie później niż w innych częściach południowej Polski. Nasza decyzja została utrzymana, mimo iż kwerenda materiałów zabytkowych dostarczyła tylko bardzo nielicznych znalezisk, które w sposób pewny można wiązać z kulturą lateńską.

Tak więc uwagi zawarte w niniejszej pracy dotyczą zjawisk przebiegających w przedziale czasowym, którego początek przypada około 2300–2200, a koniec przypuszczalnie około 200–100 przed Chrystusem.

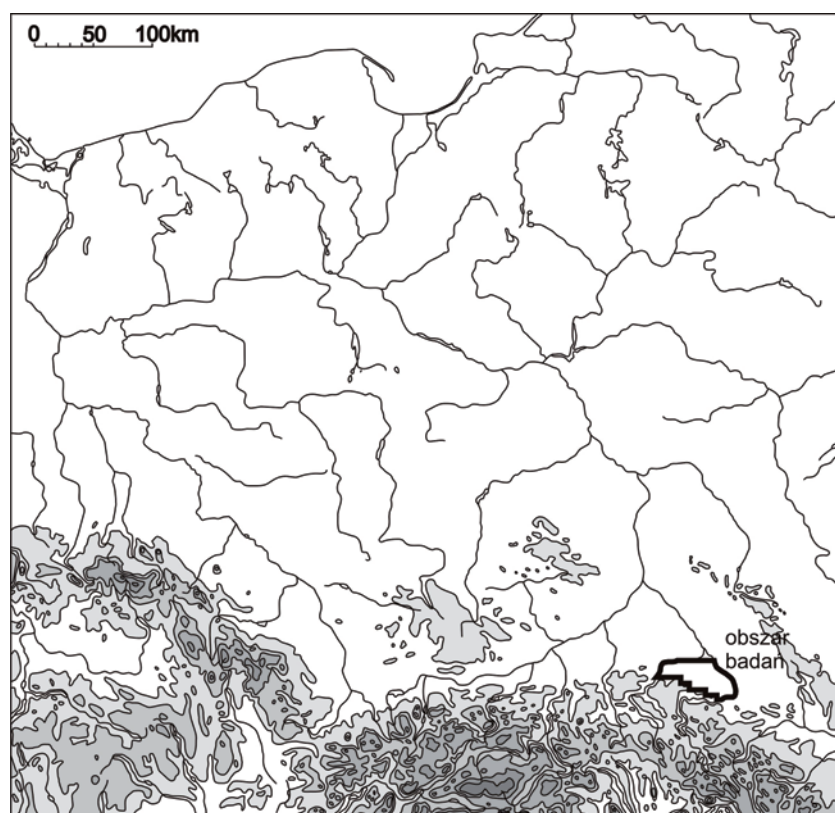
² Zdefiniowanie ugrupowania „tarnobrzaskiego” na poziomie kultury archeologicznej wymagałoby w konsekwencji także przemianowania terminologii w obrębie całego kręgu „łużyckiego” (por. J. Dąbrowski 1980).

Analizy tu zaprezentowane mają w założeniu dotyczyć lessowego regionu Polski południowo-wschodniej, Podgórze Rzeszowskiego, rozumianego w ujęciu zaproponowanym niegdyś przez Jerzego Kondrackiego (1994, ryc. 29, s. 239–240), tj. jako regionu (mezoregionu) geograficzno-fizycznego, rozciągającego się między Wisłokiem i Sanem (ryc. 1)³.

Jednak teren naszych studiów nie pokrywa się dokładnie z obszarem Podgórze Rzeszowskiego. Naturalne granice, jakimi są rzeki Wisłok i San, zostały przyjęte tylko na zachodzie oraz na wschodzie i północnym wschodzie. W tych właśnie strefach zakres terenu badań został wyznaczony na podstawie dzisiejszego przebiegu koryt obu dużych rzek⁴. Na północy i na południu nie próbowaliśmy natomiast wytyczać granic naturalnych, lecz w całości włączyliśmy do terenu pracy (a tym samym do katalogu i analiz) wszystkie te obszary AZP, w których zasięgu znajduje się choćby niewielki skrawek lessowego podgórze (ryc. 1). Można tu dla wyjaśnienia nadmienić, że takie przeprowadzenie naturalnych granic byłoby wprawdzie dość łatwe i jednoznaczne na północy – w stosunku do Pradoliny (Rynny) Podkarpackiej, ale znacznie trudniejsze na południu – w stosunku do Pogórze Dynowskiego. Poprzez uwzględnienie całych obszarów AZP nie tylko uniknęliśmy arbitralnych decyzji, które w wypadku poszczególnych stanowisk mogłyby się okazać nietrafne, ale otrzymaliśmy na północy i południu poszerzenie badanej strefy – pewien „margines”, zapewniający co najmniej dwa korzystne aspekty analizy. Po pierwsze, uzyskaliśmy szersze ramy terytorialne, które pozwalają odpowiednio naświetlić zagadnienia występowania stanowisk na przejściu między dwiema krainami geograficznymi (w strefie „krawędziowej” – M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, s. 45) i wiążących się z tym możliwości gospodarczego wykorzystywania obu sąsiadujących stref krajobrazowych i środowiskowych. Po drugie, w kilku wypadkach objęliśmy analizą całe – jak można sądzić – mikroregiony osadnicze, zlokalizowane w zupełności bądź to w pradolinie, bądź to na pogórze, co także zwiększyło pole dla porównań i analiz. Jedynym wyjątkiem – wyraźnie niekonsekwentnym w stosunku do obu wyżej opisanych sposobów postępowania – było potraktowanie obszaru AZP 108-83 (północno-zachodnia część Przemyśla i sąsiednie wsie). Do terenu objętego przez niniejszą pracę włączyliśmy bowiem tylko północno-wschodnią część tego obszaru, pozostawiając poza

³ Tak samo wskazywany jest zachodni zasięg tego regionu i przez niektórych innych autorów (np. M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 174 – tu pod nazwą „Wysoczyzna Kańczucka”). Należy jednak przypomnieć odmienną propozycję, według której Podgórze Rzeszowskie sięga też na zachód od Wisłoka, obejmując tereny między Rzeszowem i Sędziszowem Małopolskim (Narodowy Atlas Polski, 1973–1978, s. 41). Na mapie „Typy krajobrazu naturalnego i jednostki fizycznogeograficzne”, stanowiącej załącznik do wspomnianej publikacji J. Kondrackiego, najbliższe okolice Rzeszowa po zachodniej stronie Wisłoka – niekonsekwentnie w stosunku do mapki (1994, ryc. 27) i opisu w tekście – także zostały objęte zarysem, ukazującym zasięg Podgórze Rzeszowskiego. Szersze (tj. sięgające dalej na zachód) rozumienie tego regionu stosuje też S. Czopek (2003, s. 145–146), preferujący nazwę „Przedgórski Płat (Płaskowyż) Lessowy” (por. też niżej). W ujęciu J. Wojtanowicza „Przedgórski Płaskowyż Lessowy” sięga wąskim pasem na zachód aż do Doliny Wisłoki, natomiast jego obszar od wschodu jest ograniczony na korzyść strefy dolinnej, zaliczanej już nie do Rynny Podkarpackiej, lecz do Doliny Sanu (M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, ryc. 2).

⁴ Warto zauważyć, że w obu wspomnianych tu pogranicznych strefach – tzn. zarówno na krótkim, południkowym odcinku Wisłoka, jak i na wzdłuż całego, wchodzącego w grę odcinka Sanu – praktycznie nie ma stanowisk w sposób pewny zlokalizowanych w dolinach – z wyjątkiem rejonu ujścia Łęgu Rokietnickiego i Rady (czyli stożków napływowych). Pod uwagę zostały natomiast wzięte także pojedyncze znaleziska przedmiotów brązowych, dokonane w samym korycie.

Ryc. 1. Zasięg analizowanego terenu na tle mapy Polski

Abb. 1. Der analysierte Bereich auf der Karte Polens

zasięgiem analizy część rozciągającą się na południowy zachód od Sanu (na prawobrzeżu rzeki) i na zachód od wsi Łętownia (już na lewym brzegu). Dzięki takiej decyzji uzyskaliśmy odpowiednio szeroki „margines” dla lessowej strefy Podgórze Rzeszowskiego, której skraj (w zachodniej części wsi Żurawica i w Przemyślu-Zasaniu) przebiega na wschodnim pograniczu obszaru 108-83, a jednocześnie uniknęliśmy konieczności uwzględniania w naszym studium terenów Pogórza Przemyskiego, rozciągających się na prawym brzegu Sanu, oraz wchodzenia w problematykę osadnictwa w dolinie Sanu na jej pogórskim odcinku.

Prezentowane w niniejszej pracy materiały i analizy dotyczą więc trzech krain (mezoregionów) geograficznych. Największy udział (około 57,8%) ma – uwzględnione tu w całości – Podgórze Rzeszowskie⁵. Części sąsiednich regionów – Pradoliny Podkarpackiej (traktowanej tutaj łącznie z Doliną Sanu) i Pogórza Dynowskiego – stanowią odpowiednio około 21,6% i 20,5%.

⁵ Całkowita powierzchnia tego regionu ma sięgać 860 km² (J. Kondracki 1994, s. 239). Według naszych obliczeń, powierzchnia lessowej wysoczyzny liczy tylko około 760 km² – tak znaczna różnica przypuszczalnie wynika stąd, że J. Kondracki chyba uwzględnił tu jednak także tereny leżące na zachód od Wisłoka.

2.2. Geograficzno-przyrodnicza charakterystyka terenu badań

Podgórze Rzeszowskie to kraina, w której wypadku problematyczny i budzący wątpliwości oraz kontrowersje jest nie tylko zasięg w kierunku zachodnim (por. wyżej), lecz – w jeszcze większym stopniu – także sama nazwa. W literaturze można bowiem spotkać rozmaite inne terminy określające ten region, takie jak „Przedgórze Kańczuckie” (L. Starkel 1960, mapa), „Wysoczyzna Kańczucka” (np. J. Kondracki 1994, s. 239; M. Łanczont i in. 2006, s. 3; L. Starkel 2005, s. 13, mapa 1), „Płaskowyż Kańczucki” (L. Starkel 2005, s. 14), „Przedgórski Płaskowyż Lessowy” (np. S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, s. 27; S. Czopek 2003, s. 146; 2005, s. 245, 250), „Przedgórski Płat Lessowy” (S. Czopek 2003, s. 145; 2005, s. 244, 245), a także będące przypuszczalnie wynikiem nieporozumienia „Przedgórze Rzeszowskie” (G. Calderoni, P. Madej, P. Valde-Nowak 2000; P. Madej 2001, s. 295), czy niefortunnym rezultatem niepotrzebnego mnożenia bytów – „Podgórze Jarosławskie” (P. Wład 1996 – cyt. za S. Czopek, S. Kadrow 2001, s. 332)⁶. Jak widać z powyższego krótkiego przeglądu, nawet w tych samych artykułach na sąsiednich stronach mogą wystąpić nieco odmienne określenia.

Nie wchodząc w szczegóły rozwoju i zmian poglądów oraz nie podejmując się tutaj oceny ewentualnych argumentów zwolenników tej czy innej nazwy, będziemy dla celów praktycznych, roboczych, stosować najpopularniejszy (i najkrótszy) termin „Podgórze Rzeszowskie”, jakkolwiek ze względów stylistycznych będziemy także czasem używać wymiennie i w tym samym znaczeniu pojęć „wysoczyzna” czy „płaskowyż”⁷.

Podgórze Rzeszowskie należy pod względem geologicznym do Kotliny Sandomierskiej, podobnie jak i sąsiadująca od północy Pradolina Podkarpacka (por. niżej). Na utworach miocénkich – iłach – oraz czwartorzędowych – piaskach i glinach – zalegają tu lessy (J. Kondracki 1994, s. 239)⁸. Właśnie one nadają temu regionowi specyficzny charakter, wpływając na rzeźbę terenu, gleby, roślinność, i – co najważniejsze – determinują osadnictwo grup ludzkich w różnych epokach.

Problematyka wieku i sposób powstawania nawarstwień lessowych były przedmiotem bardziej szczegółowych studiów, zwłaszcza we wschodniej strefie wysoczyzny (M. Łanczont, E. Sosnowska 2005, tam wcześniejsza literatura). W tym miejscu istotne może być przypomnienie, że badania cegielni w Radymnie, st. 12, w Orzechowcach, st. 33, i w Przemyślu-Buszkowicach, st. 117, pozwoliły m.in. na stwierdzenie aktualnej łącznej miąższości lessów, które na pierwszym i drugim z wymienionych stanowisk się-

⁶ Na podstawie literatury, zwłaszcza publikacji rzeszowskiego ośrodka archeologicznego, można odnieść wrażenie, że w ostatnich latach najsilniejsza jest tendencja do stosowania nazwy „Podgórski Płaskowyż Lessowy”. Z kolei wśród badaczy – geografów i archeologów – związanych z ośrodkiem lubelskim preferowana jest „Wysoczyzna Kańczucka”, a termin „Podgórze Rzeszowskie” bywa całkowicie ignorowany (np. M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 174).

⁷ Tylko na marginesie można zwrócić uwagę, że przymiotnik „podkarpacki” – w ostatnich latach sztucznie zawężany do kontekstów związanych z województwem podkarpackim – ma znacznie szersze, historycznie utrwalone znaczenie. Do pasa podkarpackiego należy także Podgórze Wilamowickie, a dalej – Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański (J. Kondracki 1994, s. 230–231, 240). Z kolei przymiotnik „Kańczucki” (jakkolwiek Kańczuga leży pośrodku omawianego regionu) może być mało zrozumiały i niewiele mówiący dla mieszkańców innych części kraju (zresztą podobna uwaga dotyczy przymiotnika „Wilamowicki”).

⁸ Krótka specjalistyczna charakterystyka budowy geologicznej Wysoczyzny Kańczuckiej – por. M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 175 (tam też dalsza literatura).

gały do głębokości około 14 m, a na trzecim – do mniej więcej 15,40 m (M. Łanczont, E. Sosnowska 2005, s. 159–162). Według ogólnych opinii, wyrażanych w literaturze, lessy mogą osiągać miąższość 20 m (L. Starkel 1960, s. 221).

Należy się zgodzić z J. Kondrackim, że rozciągłość tego regionu, przebiegającego łukowato z zachodu na wschód, wynosi – mierzona po cięciwie – około 60 km⁹, a największa szerokość około 18 km (J. Kondracki 1994, s. 239). Najmniejsza szerokość, obserwowana w strefie zachodniej, wynosi około 4 km.

Przy wysokości bezwzględnej, mieszczącej się w przedziale ok. 180–300 m n.p.m., region ten ma niejednolite ukształtowanie powierzchni. W części północnej, północno-wschodniej i wschodniej lessowe podgórze opada wyraźnie w stronę szerokiej pradoliny, tworząc na wielu odcinkach dobrze widoczną krawędź. Ogólnie można powiedzieć, że granica ta jest ostrzejsza na północy, na styku z doliną Wisłoka (fot. 1), a nieco łagodniejsza na wschodzie, w stosunku do doliny Sanu.

Środkowa, najbardziej rozległa część regionu jest lekko pofałdowana (łagodnie pagórkowata – fot. 2) i porożcinana dolinami rzek, niekiedy o dużej głębokości względnej, (por. niżej) i mniejszych cieków, których doliny – czasem lekkie obniżenia – są nie tylko płysze, ale też na ogół rozleglejsze i mają znacznie łagodniejsze stoki (fot. 2). W specjalistycznych charakterystykach rzeźby terenu szczególną uwagę zwraca się właśnie na środkową strefę tego regionu (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 177–183 – tam dalsza literatura szczegółowa). Nie cytując w całości ani nie próbując streszczać tych wnikliwych opracowań, chcielibyśmy przytoczyć niektóre uwagi, mogące mieć szczególne znaczenie dla poniżej prezentowanych analiz i interpretacji. Jedną z charakterystycznych cech wysoczyzny są suche dolinki denudacyjne, o asymetrycznych zboczach – zbocza o ekspozycji zachodniej są przeważnie bardziej strome, co jest objaśniane jako wynik różnic w przebiegu procesów stokowych w plejstocenie¹⁰. Kolejną cechą jest brak głębokich wąwozów, typowych dla innych południowopolskich wyżyn lessowych, co można tłumaczyć różnicami w budowie lessów podkarpackich: ich większą zwięzłością, a przez to mniejszą podatnością na procesy erozji wąwozowej (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 180–181).

Na południu rozciąga się pogranicze z Pogórzem Dynowskim. Granica Karpat – charakteryzujących się odmiennym (fliszowym) podłożem geologicznym – jest tu na wielu odcinkach wyraźnie widoczna. Strefę tę tworzą długie na kilka kilometrów garby terenowe, rozdzielone dolinami strumieni. Garby te – zaczynające się jeszcze w obrębie pogórza (por. dalej) – przechodzą niżej, niekiedy w sposób dość płynny, w mniejsze cyple bądź szerokie wypłaszczenia (fot. 4). Przeważnie jednak przejście (a jest to zmiana wysokości bezwzględnej rzędu kilkudziesięciu metrów, następująca na przestrzeni kilkuset metrów) jest wyraźnie zauważalne. Należy przy tym zaznaczyć, że granica widoczna w terenie (różnica rzeźby) zdaje się przebiegać nieco wyżej – co najmniej kilkaset metrów dalej na południe, na wysokości około 290–300 m n.p.m. – niż granica stref geologicznych oraz granica Podgórze Rzeszowskiego i Pogórze Dynowskiego, wskazywana w literaturze na wysokości około 280 m n.p.m. (J. Kondracki 2000, s. 312). Obserwa-

⁹ Raczej około 65 km.

¹⁰ Owa cecha ma zapewne wpływ na to, że w osadnictwie wszystkich kultur, analizowanych w dalszych częściach niniejszej pracy, najmniejszy udział mają nie stanowiska o ekspozycji północnej, lecz zachodniej.

cje dolin strumieni świadczą, że flisz rzeczywiście występuje już około 270 m n.p.m. (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 257).

Jak wspomniano, lessowy płaskowyż jest wyraźnie rozcięty dolinami kilku niewielkich rzek, płynących ogólnie z południa na północ. Są to – idąc od zachodu – dopływy Wisłoka: Sawa (Głuchówka) i Mlecza, a dalej rzeczki uchodzące bezpośrednio do Sanu: Łęg Rokietnicki (Rokietnica) i Rada. Największa i najdłuższa jest Mlecza, utworzona przez dwa różne cieki o tej samej nazwie, łączące się pod Urzejowicami¹¹. Ma ona też najszerszą dolinę, która wyraźnie rozdziela wysoczyznę na dwie strefy: zachodnią i wschodnią.

Już w swych górnych odcinkach, zaczynających się w obrębie Pogórza Dynowskiego, wszystkie te rzeki mają dobrze zaznaczone, głęboko wcięte doliny, charakterystyczne dla potoków górskich. Odmienny kształt dolin, umożliwiający powstanie rozlewisk, sięgających szerokości około 100–500 m, pojawia się dopiero w strefie lessowej. Wyraźnie szeroką dolinę ma Sawa w swym dolnym biegu – zaczynając od pogranicza Wysokiej i Soniny. W wypadku Mleczy Zachodniej można mówić o szerokiej dolinie co najmniej od Siedleczki i Łopuszki Wielkiej, a podobny charakter ma dolina Markówki, jej lewego dopływu, począwszy od Markowej Dolnej. Kręta, zmieniająca swój przebieg dolina Mleczy Wschodniej, może być określona jako szeroka już bezpośrednio poniżej Próchnika, a zdecydowanie od ujścia potoku Węgierka. Jej lewy dopływ, potok Jodłówka, ma szeroką dolinę na swym dolnym odcinku, przebiegającym pomiędzy Hawłowicami i Czudowicami. Bardzo interesujący jest tu kolejny, równoleżnikowy, prawy dopływ Mleczy Wschodniej – nieopisany na mapach strumyk (płynący od strony Cieszacina Wielkiego)¹², posiadający szeroką (do 1000 m), rozległą dolinę, sugerującą istnienie tu rozlewisk, a później bagien. Potwierdzają to analizy specjalistyczne (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 183). Z kolei Łęg Rokietnicki ma wyraźną szeroką dolinę już od Rokietnicy. Godne podkreślenia są tu duże wysokości względne na pewnych odcinkach, np. w Boratynie, sięgające 25–30 m, w odległości około 200 m od doliny. Rada – ostatnia licząca się rzeka, uchodząca do Sanu w Radymnie – uzyskuje szeroką dolinę w Orzechowcach, a jej lewy dopływ, potok Olszyna (Rudka), ma takową w swym dolnym biegu już od Kosienic.

Trzeba podkreślić, że omawiane tu niewielkie rzeki są istotne dla studiów nad osadnictwem pradziejowym nie tylko jako cieki, wykorzystywane do pozyskiwania wody, niezbędnej dla ludzi i zwierząt, ale też jako potencjalne przeszkody komunikacyjne oraz czynniki zagrożenia powodziowego. W skali mikroregionalnej utrudnienie w kontaktach między osiedlami czy strefami działalności gospodarczej mogły stanowić zarówno szerokie, podmokłe – przynajmniej w pewnych porach roku – doliny rzeczne (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 257), jak też wąskie, ale głęboko wcięte i zarośnięte doliny strumieni. Niewielkie cieki wodne, uchodzące do większych strumieni i rzek, są szczególnie liczne w południowej części regionu, graniczącej z pogórzem, przez co niewątpliwie zwiększają atrakcyjność tej „strefy krawędziowej” dla prehistorycznego osadnictwa.

¹¹ Mlecza Zachodnia ma blisko 25 km długości, Mlecza Wschodnia – około 30 km; połączone płyną jeszcze przez prawie 15 km.

¹² Na mapach topograficznych górna (wschodnia) część doliny jest opisywana jako „Stare Błota”. W zestawieniach hydronimów występują nazwy „Mokrzyska” („Moczyska”) oraz „Mlecza Zarzecka” – ta ostatnia jest umownie stosowana w opracowaniach przyrodniczo-geograficznych, dotyczących okolic Cieszacina Wielkiego (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 175).

W końcu należy wspomnieć o płaskiej strefie dawnych łąk (dziś na ogół pól ornych), rozciągającej się na przestrzeni do około 3 km z południa na północ i blisko 2 km z zachodu na wschód we wschodniej części wysoczyzny lessowej, już w pobliżu Sanu (w odległości około 2 km od krawędzi doliny), na północ od Małkowic i na zachód od Nizin. Obecnie jest ona odwadniana przez niewielkie cieki, uchodzące do Sanu w Sośnicy i w Walawie. Przez długi czas było to być może jezioro, a potem na pewno teren podmokły, niesprzyjający osadnictwu. Pośrednio świadczy o tym rozmieszczenie stanowisk archeologicznych, omijające tę strefę (przy czym stanowiska z epoki brązu koncentrują się na jej południowym i południowo-wschodnim obrzeżu). Obserwacje te nakazują liczyć się z istnieniem na terenie lessowego płaskowyżu – zwłaszcza w jego części północnej i środkowej – wielu innych, podobnych, lecz znacznie mniejszych zbiorników wodnych. Jedynym zachowanym jeszcze zbiornikiem tego rodzaju jest tzw. Jezioro Święte w południowej części wsi Rogóźno. Małe oczka, dziś przeważnie zarastające i wysychające, mogą też występować na wyniesieniach (jak np. na pograniczu wiosek Markowa, Wysoka, Sonina i Kosina, w strefie wododziału między Markówką i Sawą).

Na lessowym podłożu wykształciły się różne odmiany gleb bielcowych (brunatnych) i czarnoziemów. Te ostatnie występują zwłaszcza w północno-wschodniej strefie omawianej krainy, w okolicach Jarosławia i Radymna (M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, ryc. 4, s. 46). W literaturze zwraca się uwagę na fakt znacznego zróżnicowania gleb przy jednorodnym podłożu lessowym (M. Łanczont i in. 2006, s. 5–6). Problem pochodzenia czarnoziemów wydaje się nadal dyskusyjny (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 187; M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, s. 48).

Typową szatę roślinną wysoczyzny stanowiły grądy (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, s. 28), a więc lasy liściaste lub mieszane z przewagą grabu. W literaturze można spotkać opinie, że pierwotna roślinność omawianego regionu ma swoisty, indywidualny charakter, dzięki czemu został on także wyodrębniony jako samodzielny region geobotaniczny: Lessowy Podokrąg Karpacki. Jego cechy to lasy liściaste, dąbrowy¹³ i grądy „z obfitym podszytem i runem”, a także obecność „roślinności kserotermicznej, nawiązującej do zbiorowisk stepowych Opola Zachodniego”, które przenikały się i wzajemnie uzupełniały (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 185 – tam dalsza literatura).

Bardzo interesujących danych na temat gatunkowego składu roślinności dostarczyła analiza pyłkowa dwóch profili, pobranych z dna doliny cieku, płynącego z Cieszacina Wielkiego i będącego prawym dopływem Mlecзки Wschodniej (tzw. Mlecзки Zarzeckiej – por. wyżej). Skrócony opis i wstępną interpretację wyników – w części, która dotyczy interesującej nas epoki – warto tu przytoczyć w całości:

W okresie 4200–3500 lat BP rozwijają się lasy grabowo-dębowo-świerkowe, a od 3500 do 2700 lat BP dominują lasy z grabem, bukiem i jodłą. W interwale 3400–3200 lat BP spada udział sosny, grabu, buka, jodły, a wzrasta znaczenie drzew i krzewów pionierskich (*Betula*, *Alnus*, *Salix*¹⁴) oraz taksonów łąkowych. Można to uznać jako oznaki kolejnego wzrostu aktywności gospodarczej człowieka (3. etap antropopresji). Odpowiadałoby to rozprzestrzenianiu się ludności kultur mierzanowickiej i trzcinieckiej. W okresie subatlantyckim w krajobrazie zaczynają dominować lasy szpilkowe z jodłą i sosną. Znaczną powierzchnię zajmują również brzoza i olcha. W tym cza-

¹³ A więc zespół raczej niewspominany w innych, ogólnych opracowaniach.

¹⁴ Brzoza, olcha, wierzbina.

sie kolejna faza antropogenicznej aktywności (od 2700 lat BP) zaznacza się udziałem chwastów polnych (4 etap antropopresji). Odpowiada to granicy epok późnego brązu i żelaza. Okres ten może być wiązany z kolonizacją terytorium przez ludność kultury łużyckiej (M. Łanczont i in. 2006, s. 8–10, także ryc. 7).

Obecnie lasy zajmują znikomą część omawianego regionu, przy czym dominują lasy dębowo-grabowe (J. Kondracki 1994, s. 240). Istotny jest też udział buka. W drzewiastych formacjach, związanych z dolinami strumieni, występują także inne gatunki, zwłaszcza olcha.

Nieco uwagi należy w końcu poświęcić obu sąsiadującym krainom: Pradolinie (Rynnie) Podkarpackiej, Dolinie Sanu i Pogórzcu Dynowskiemu, których pewne części zostały uwzględnione w niniejszym studium.

Pradolina Podkarpacka rozciąga się na północ od Podgórza Rzeszowskiego. Według niektórych ujęć, jej wschodni kraniec jest wskazywany w rejonie ujścia Mlecзки do Wisłoka, gdzie styka się z Doliną Sanu (Doliną Dolnego Sanu), dochodzącą do Przemyśla (J. Kondracki 1994, ryc. 29, s. 237; M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, ryc. 2). Według innych propozycji, Pradolina Podkarpacka przebiega też dalej na południowy wschód, sięgając aż po Przemyśl (Narodowy Atlas Polski 1973–1978, mapa 41; J. Kondracki 1994, mapa w załączniku). Ze względu na niemożność odniesienia się do tych kontrowersji i wobec znacznego podobieństwa obu tych krain traktujemy łącznie zarówno dolinę dolnego Wisłoka, jak i wchodzący w grę odcinek doliny Sanu o spornej przynależności mezoregionalnej.

Jest to obniżenie o wysokości absolutnej rzędu 170–200 m n.p.m., które powstało w plejstocenie wskutek oddziaływania wód lodowcowych z zachodu (od dorzecza dzisiejszego Dunajca) w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim (do Morza Czarnego)¹⁵. Nie wchodząc w kwestie dokładnego datowania i charakterystyki tych procesów, należy podkreślić, że w zboczach pradoliny występuje kilka stopni tarasowych, a miąższość utworów późnoglacialnych i holocenijskich jest oceniana w Pradolinie Podkarpackiej na 10 m, zaś w Dolinie Dolnego Sanu na 20–30 m (J. Kondracki 1994, s. 239, 237). Cytowany badacz określał szerokość Pradoliny Podkarpackiej na „kilkanaście kilometrów” (1994, s. 239), ale w interesującej nas strefie w wypadku doliny dolnego Wisłoka jest to tylko 6–9 km, z czego w zakres analizy wchodzi pas o szerokości 2–4 km. W wypadku rzeczywiście szerszej Doliny Sanu – do 15 km (J. Kondracki 1994, s. 237) – po zachodniej, uwzględnionej w analizie stronie dzisiejszego koryta rzeki pozostaje około 0,5–2,5 km.

W obrębie pradoliny znajdują się liczne niewielkie garby i wzniesienia, pochodzenia fluwioglacjalnego lub aluwialnego, na ogół piaszczyste. Wyraźnie widoczny jest też stożek napływowy Mlecзки (zwłaszcza w Przeworsku i Gorliczynie), a słabiej zaznaczają się utwory naniesione przez Sawę, Łęg Rokietnicki i Radę. Większość terenu pradoliny jest jednak płaska, a przez to narażona na zalanie podczas wiosennych i letnich przyborów rzek. Wiele miejsc jest podmokłych lub ma wyraźny charakter starorzeczy. Zarówno San, jak i Wisłok wielokrotnie zmieniały swoje koryta także już w czasach historycznych (J. Półwiartek 1995, s. 84–97). Należy tu zwłaszcza mieć na uwadze fakt, że obecne koryto Wisłoka na swym równoleżnikowym odcinku przebiega w północnej strefie pradoliny dosyć daleko od progu lessowej wysoczyzny, przeważnie już poza przyjętą (por.

¹⁵ Całkowita powierzchnia Pradoliny Podkarpackiej – od Dębicy po ujście Mlecзки – ma wynosić prawie 1000 km², a Doliny Dolnego Sanu – około 1320 km² (J. Kondracki 1994, s. 237, 239).

wyżej) granicą obszaru niniejszych analiz. Wobec obserwowanej tendencji odsuwania się koryta na północ (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, s. 27) trzeba jednak liczyć się z możliwością, że także w epoce brązu Wisłok płynął bliżej krawędzi płaskowyżu. Gleby, występujące w obrębie pradoliny, to różnego rodzaju mady rzeczne. Obecnie jest to strefa pozbawiona lasów – tylko na wschód od ujścia Mlecзки znajduje się nieduży kompleks lasu mieszanego, który nie wchodzi w obręb analizowanej strefy. Potencjalną roślinnością naturalną miałyby tu być lasy łęgowe, po których trzebieży wkraczają łąki i zarośla wierzbowe (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, s. 28).

Z kolei Pogórze Dynowskie, zbudowane ze skał fliszu karpackiego, osiąga wysokość bezwzględną w przedziale około 300–590 m (najwyższe wzniesienie to Sucha Góra koło Krosna: 592 m n.p.m. – J. Kondracki 1994, s. 262)¹⁶. Jednak w strefie uwzględnionej w pracy wzniesienia nie przekraczają 440 m n.p.m. i mają charakter rozległych wałów oraz garbów, często o przebiegu NW–SE lub W–E, ale także z licznymi inaczej zorientowanymi odnogami. Pogórze jest regionem o gęstej sieci cieków wodnych. W omawianej części uchodzą one na ogół do którejś z wyżej wspomnianych niewielkich rzek albo spływają na południową stronę wododziału i uchodzą bezpośrednio do Sanu. Flisz występuje przeważnie na niewielkiej głębokości – kilkudziesięciu centymetrów, rzadziej kilku metrów – i jest pokryty glinami albo utworami pylastymi (lessowatymi), na których wykształciły się gleby bielcowe lub brunatne.

Należy tu zwrócić uwagę, że na północnym skraju Karpat występują pewne złoża mineralne, które mogły mieć znaczenie także dla ludzi epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Są to margle krzemionkowe, rogowce i łupki menilitowe oraz wapienie litotamniowe z poziomami koncentracji krzemionkowych, a także ochry i solanki oraz wody słone (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 177)¹⁷.

Pogórze Dynowskie to strefa znacznie mniej dogodna dla osadnictwa i gospodarki rolniczej niż lessowe Podgórze Rzeszowskie. W obrazie otrzymanym na podstawie badań AZP widoczny jest skokowy spadek ilości (i wielkości) dużych, bogatych w ceramikę stanowisk prehistorycznych, nie zawsze rekompensowany przez pewien przyrost pojedynczych znalezisk przedmiotów krzemionkowych i kamiennych. Jest to dobrze widoczne także w niniejszym studium, obejmującym jedynie niewielką część Pogorza Dynowskiego, i nie można tego stanu rzeczy tłumaczyć tylko specyficznymi procesami erozyjnymi, prowadzącymi do zniszczenia jednych stanowisk, a przykrycia innych. Cięższe ziemie i znaczne deniwelacje były zapewne głównym powodem tego, że pogórze – zasiedlane lub co najmniej penetrowane intensywnie w eneolicie i na początku epoki brązu – stały się ponownie celem eksploatacji dopiero w okresie wpływów rzymskich, a na dobre w średniowieczu, kiedy to do powszechnego użycia został wprowadzony żelazny pług. Jednym z widocznych skutków takiego rozwoju jest znaczny udział lasów w strukturze użytkowania ziemi w tym regionie – w jego północnej i północno-wschodniej części dominują: buk, grab, brzoza i sosna.

¹⁶ Całkowita powierzchnia Pogorza Dynowskiego obejmuje 1840 km² (J. Kondracki 1994, s. 262).

¹⁷ W północnej części Pogorza Dynowskiego, graniczącej z zachodnią strefą Podgorza Rzeszowskiego, wychodnie margli krzemionkowych występują m.in. w Husowie i Tarnawce, a rogowców menilitowych – w Tarnawce i Woli Rafałowskiej (S. Wdowiarz 1949; uprzejma informacja prof. dra hab. Alfreda Uchmana z Instytutu Nauk Geologicznych UJ).

3. Historia badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza na lessach podkarpackich

3.1. Badania archeologiczne

Historia badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza w omawianym regionie rozpoczyna się w pierwszych latach XX wieku¹⁸, kiedy to w ramach prac melioracyjnych w majątkach książąt Lubomirskich z Przeworska w 1903 roku natrafiono na cmentarzysko ciałopalne w Białobokach (K. Hadaczek 1909, s. 1), a w roku 1905 odkryto skarb brązowy w Maćkówce (K. Hadaczek 1905, s. 683–684). W obu wypadkach w prace terenowe i studia nad pozyskanymi materiałami zaangażowany był lwowski archeolog, profesor Karol Hadaczek. W roku 1904 komunikat o znaleziskach z Chłopic, łączonych z okresem halsztackim, przedstawił na forum Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie inny galicyjski badacz, dr Włodzimierz Demetrykiewicz (por. „Materiały Antropologiczno-archeologiczne i Etnograficzne”, 6, 1904, s. XI; Archiwum MAK, Spuścizna po W. Demetrykiewiczu).

W okresie międzywojennym nieliczne zabytki – zwłaszcza skarby i pojedyncze znaleziska przedmiotów brązowych – z interesującego nas regionu były wzmiankowane lub szerzej omawiane w syntetycznych opracowaniach Włodzimierza Antoniewicza (1928) i Leona Kozłowskiego (1928). Specyfika metalurgii brązowej w dorzeczu Sanu była też przedmiotem zainteresowań Józefa Żurowskiego (1925) i Tadeusza Sulimirskiego (1927). Amatorskie poszukiwania powierzchniowe przyniosły m.in. odkrycie naczyń zdobionych odciskami sznura w Chłopicach (M. Śmiszko 1933, s. 24). Jedyne systematyczne wykopaliska na cmentarzysku popielnicowym w Grzędzie przeprowadził w roku 1935 Tadeusz Sulimirski (K. Moskwa 1976, s. 201). W latach trzydziestych XX wieku monografię, zatytułowaną *Grupa tarnobrzeńska kultury łużyckiej*, przygotował Jan Bartys. Wybuch II wojny światowej i tragiczna śmierć młodego badacza nie pozwoliły na wydanie tego dzieła (K. Moskwa 1976, s. 13).

Po wojnie pierwszą większą akcją terenową na lessowej wysoczyźnie, dotyczącą stanowiska z epoki brązu, były ratownicze wykopaliska na cmentarzysku w Albigowej, przeprowadzone w roku 1946 przez Ignacego Błaszkiwicza i Gabriela Leńczyka. Niektóre zabytki uwzględnił też Andrzej Źaki w swoim opracowaniu na temat początków

---

¹⁸ Wprawdzie już w 1889 roku podczas melioracji łąk w Pełkiniach odkryto naszyjnik brązowy, ale nie został on wtedy opublikowany i nie wzbudził większego zainteresowania, którego ślady byłyby dostrzegalne w literaturze (por. K. Moskwa 1976, s. 253–254).

kultury łużyckiej w dorzeczu górnej Wisły (1950). Wielu odkryć – znalezisk powierzchniowych, lokalizacji wcześniejszych znalezisk przypadkowych¹⁹ bądź wykopalisk rozpoznawczych²⁰ – dokonała następnie Karpacka Ekspedycja Archeologiczna, kierowana przez tego badacza.

W połowie lat pięćdziesiątych powstała praca magisterska Antoniego Kunysza, dotycząca prehistorii i wczesnego średniowiecza na terenie powiatu łańcuckiego, przeworskiego i jarosławskiego. Jej autor wykorzystał także materiały zebrane w wyżej wspomnianym opracowaniu J. Bartysa, które później zaginęło (A. Kunysz 1955).

Powołanie placówek archeologicznych w Rzeszowie i Przemyśle zaowocowało intensyfikacją badań terenowych, które jednak w stosunkowo niewielkim stopniu dotyczyły terenów lessowych. Odkrycie materiałów z epoki brązu lub wczesnej epoki żelaza przyniosły m.in. badania Józefa Janowskiego w Zalesiu, st. 3²¹, w 1955 roku (K. Moskwa 1976, s. 318) i na Rynku w Łańcucie²² w 1956 roku (J. Janowski 1957, s. 282), Antoniego Kunysza w Radymnie, st. 12, w latach 1958–1959 (J. Podgórska-Czopek 2002, s. 121) i Przeworsku, st. 11, w 1961 roku, Tadeusza Aksamita w Przeworsku, st. 5, w 1959 roku (K. Moskwa 1976, s. 265–266) oraz Kazimierza Moskwy w Orzechowcach, st. 2, w latach 1959–1960 i 1963 (K. Moskwa 1965), a także w Woli Małej w latach 1962–1963 (K. Moskwa 1963a). Pod kierownictwem Kazimierza Moskwy zostały wznowione w roku 1963 wykopaliska w Albigowej, st. 1 (K. Moskwa 1963). Badania na st. 8 w Przeworsku w latach 1961 i 1964 prowadził także Zdzisław Kapera (Z. Kapera 1964).

Na początku lat sześćdziesiątych Marek Gedl mógł wskazać na interesującym nas obszarze już 18 miejscowości, z których znane były materiały przypisywane grupie tarnobrzeskiej kultury łużyckiej (1962, ryc. 1 – mapa). Były to cmentarzyska w Albigowej, Białobokach, Grzędzie, Kosinie, Kraczkowej, Pełkiniach i w Wysokiej, domniemane cmentarzyska w Husowie, Nowosielskach i Tuligłowach, osada w Orzechowcach, zapewne dwie osady w Zalesiu (dziś Rzeszów-Zalesie), skarb z Maćkówki, przypuszczalnie skarb z Radymna, znaleziska przedmiotów brązowych w Kańczudzie i Urzejowicach, bliżej nieokreślone znaleziska z Jarosławia i Przemyśla oraz mylnie lokalizowany we wcześniejszej literaturze – skarb z Zagórza pow. Przeworsk (w rzeczywistości prawdopodobnie Zagórz, pow. Sanok).

Kolejne sezony dostarczyły nowych materiałów grupy tarnobrzeskiej, które – podobnie jak poprzednio – stanowiły niekiedy tylko niewielką część zabytków, pozyskanych podczas badań na stanowiskach wielokulturowych bądź z przewagą obiektów z innych epok i kultur. Istotne dla wzbogacenia bazy źródłowej były zwłaszcza wykopaliska Kazimierza Moskwy i Aleksandry Kwolek w 1963 roku na st. 6 w Jarosławiu²³ (K. Moskwa 1963b), Zdzisława Kapery i Haliny Dziuban w 1965 roku oraz Andrzeja Koperskiego w 1966 roku na st. 2 w Orzechowcach (A. Koperski 1968), a także tegoż badacza w latach 1966–1970 i 1973–1974 w Trójczycach na st. 1 (A. Koperski 1973; 1975), a w 1970 roku na st. 2 (A. Koperski 1970). Prospekcje powierzchniowe A. Koperskiego,

¹⁹ Np. w Wysokiej, stan. 1 (Archiwum Działu Archeologii Muzeum Okręgowego w Rzeszowie).

²⁰ Np. badania Heleny Zollówny i Jerzego Potockiego w Kraczkowej, st. 1 (A. Kunysz 1955, s. 53).

²¹ Obecnie Rzeszów, st. 95.

²² Obecnie Łańcut, st. 9.

²³ Obecnie Jarosław, st. 156.

przewodzone nad Radą w 1969 roku, przyniosły odkrycie ceramiki grupy tarnobrzeskiej na st. 4 i 5 w Drohojowie (A. Koperski 1969). Na wschodnim przedpolu Rzeszowa (Po-bitno, Wilkowyja, Krasne) amatorskie poszukiwania powierzchniowe prowadził w latach 1966–1969 Józef Barłowski (J. Barłowski 1968; 1971; 1973).

W połowie lat siedemdziesiątych K. Moskwa obronił, a następnie opublikował rozprawę doktorską dotyczącą kultury łużyckiej w południowo-wschodniej Polsce, która – jakkolwiek w znacznej mierze już nieaktualna – do dziś stanowi dzieło fundamentalne dla studiów nad grupą tarnobrzeską. Na obszarze omawianym w niniejszej pracy wymienił jednak tylko 44 stanowiska (1976, *passim*), położone w 28 miejscowościach. Były to cmentarzyska w Albigowej, Białobokach, Grzęsce, okolicach Jarosławia, Kosinie, Kraczkowej, Pełkiniach, Trójczycach, Wólce Pełkińskiej i Wysokiej, domniemane cmentarzyska w Nowosielcach i Tuligłowach, a także nieliczne osady w Jarosławiu, st. 6, Kraczkowej, st. 3, Orzechowcach, st. 2, Przeworsku, st. 11, i Woli Małej, st. 1. Uzupełnienie stanowiły znaleziska ceramiki z Przeworska, st. 5, Rzeszowa, st. 21, 25 i 26, Świętoniowej, st. 1, Wilkowyi, st. 1 (dziś Rzeszów, st. 96), Wyszatyc, st. 1 oraz Zalesia, st. 2 i 3 (dziś Rzeszów, st. 94 i 95), domniemane znaleziska ceramiki w Morawsku, a wreszcie skarby odkryte w Maćkówce, Przemyślu lub okolicach, Radymnie i Rzeszowie, pojedyncze znaleziska przedmiotów brązowych w Grzęsce (grot), Husowie (siekierka), Jarosławiu (mieczyk) i okolicach (siekierka, bransoleta, grocik), Kańczudze (krąg), Pełkiniach (krąg), Przemyślu (mieczyk) lub okolicach (bransoleta, grociki) i Urzejowicach (tarczka spiralna). Obraz osadnictwa na lessach i na ich obrzeżu przedstawiał się więc znacznie skromniej niż w międzyrzeczu Wisły i dolnego Sanu (K. Moskwa 1976, mapki 1, 3–5). Zbyt mała ilość źródeł i niedostateczny rozwój metod nie pozwoliły na przeprowadzenie analiz, które w sposób pogłębiony poruszałyby tę problematykę, omówioną w ujęciu chronologicznym ze zwróceniem uwagi na dostrzeżalne już wtedy skupiska (K. Moskwa 1976, s. 144–153).

Rzeszowski badacz nie zdołał już wykorzystać w swojej pracy informacji o materiałach zabytkowych, zebranych w trakcie poszukiwań powierzchniowych nad Łęgiem Rokietnickim i Radą, prowadzonych w latach 1973–1974 przez Andrzeja Koperskiego i Jana Chochorowskiego (A. Koperski 1979). Pewną kontynuacją tej akcji była prospekcja prowadzona w roku 1975 przez Andrzeja Koperskiego i Michała Parczewskiego w dolinie Sanu, już na zachód od Przemyśla (A. Koperski, M. Parczewski 1977).

Rozpoczęcie systematycznych badań Archeologicznego Zdjęcia Polski, wiążące się z ogromną intensyfikacją poszukiwań terenowych, przyniosło nie tylko znaczny przyrost liczby materiałów grupy tarnobrzeskiej, ale spowodowało także konieczność prze-wartościowania dotychczasowego obrazu osadnictwa innych kultur. Na terenie, analizowanym w niniejszej pracy, jako pierwsze badane były już w roku 1979 obszary AZP, obejmujące część Rzeszowa i sąsiednie miejscowości²⁴.

Przełom jakościowy w studiach nad epoką brązu rozpoczął się w roku 1980, kiedy to pojawił się problem obecności kultury trzcinieckiej w dorzeczu środkowego Sanu i Wiśłoka. Przy ówczesnym stanie badań nad osadnictwem tej kultury (K. Moskwa 1976,

²⁴ Obszary AZP 102-76 (A. Barłowska, K. Moskwa 1979), 103-76 (K. Moskwa 1979) i 102-77 (S. Lewandowski, F. Leśniak 1979). Uwaga: podane w nawiasach nazwiska i daty (także w następnych przypisach) nie są odsyłaczami do literatury, lecz informacjami o osobach prowadzących badania AZP i o latach realizacji tych badań.

mapka 2) w ogóle nie brano jej pod uwagę przy określaniu znalezisk powierzchniowych oraz skąpych materiałów z wykopalisk. Na podstawie dokumentacji z dawnych badań i nielicznych publikacji można przyjąć, że pogrubione brzegi przypisywane były przeważnie okresowi wpływów rzymskich, w pojedynczych przypadkach – kulturze komarowskiej (por. M. Gedl 1998b, s. 21), a ułamki niecharakterystyczne – grupie tarnobrzeskiej lub młodszej epoce kamienia. Pierwsze niebudzące wątpliwości materiały związane z kulturą trzciniecką zostały znalezione na stanowisku badanym ratowniczo w Rzeszowie-Baranówce (W. Blajer 1987c) – w obrębie lessowej wysoczyzny, ale już na zachód od Wisłoka. W następnym roku fakt ten został potwierdzony przez wiele odkryć powierzchniowych w rejonie Przeworska²⁵ i Łańcuta²⁶. Wyniki tych i dalszych badań spowodowały następnie konieczność zarówno rozszerzenia spektrum możliwych ocen znalezisk terenowych, jak też zmiany stosunku do zagadnienia podłoża kulturowego i genezy grupy tarnobrzeskiej.

Zestawienie znalezisk kultury trzcinieckiej z ziem na prawobrzeżu górnej Wisły zostało ogłoszone drukiem dopiero w roku 1985. Na omawianym terenie uwzględniało ono 37 stanowisk z 26 miejscowości (W. Blajer 1985). Była to jednak nadal niewielka próba ilościowa i zabrakło w niej jakichkolwiek prób analizy osadnictwa.

Konferencja poświęcona grupie tarnobrzeskiej, zorganizowana w 1986 roku, była skoncentrowana na zagadnieniach taksonomii, historii badań, chronologii, a także powiązań interregionalnych i paleodemografii. Bardzo istotna dla dalszych studiów nad tą jednostką kulturową była propozycja periodyzacji, przedstawiona przez Jana Chochorowskiego, który postulował możliwość datowania nawiązującego do systemu nad-dunajskiego, a zarazem bardziej precyzyjnego niż wcześniejsze ustalenia K. Moskwy (J. Chochorowski 1989)²⁷. Pojawiły się też pierwsze studia osadnicze, dotyczące okolic Bachorza nad Sanem (M. Gedl 1989) oraz doliny dolnego Wisłoka (S. Czopek, J. Nogaj-Chachaj 1989). W tym drugim artykule chyba po raz pierwszy wykorzystane zostały na większą skalę wyniki badań AZP²⁸. Skupienia osadnicze grupy tarnobrzeskiej – zrekonstruowane tylko na podstawie materiałów z dawniejszych badań – omówił Jan Michalski, postulując potraktowanie ich jako punktu wyjścia do dalszych prac, także w aspekcie studiów nad strukturami społecznymi oraz wewnętrznym zróżnicowaniem grupy tarnobrzeskiej (1989, s. 302). Badacz ten dopiero kilka lat później opublikował listy zebranych przez siebie stanowisk kultur epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (nieuwzględniające I okresu epoki brązu) w Małopolsce. Oparł się przy tym na danych z literatury, a więc praktycznie mógł powtórzyć z niewielkimi uzupełnieniami zestawienia W. Blajera (1985) dla kultury trzcinieckiej i K. Moskwy (1976) dla kultury łużyckiej.

²⁵ Obszary AZP 102-81 (S. Czopek 1981), 103-81 (P. Kaczanowski, J. Poleski 1979; W. Blajer, A. Kostek 1980-1982), 104-81 (W. Blajer, A. Koperski, A. Kostek 1982) i 105-81 (W. Blajer, A. Koperski, A. Kostek 1982).

²⁶ Obszary AZP 102-78 (S. Czopek 1982) i 102-79 (S. Czopek, E. Kłosińska 1982).

²⁷ Próbie praktycznego zastosowania tej propozycji stanowił referat, wygłoszony podczas konferencji w Krakowie w 1988 roku. Pozwolił on pozytywnie zweryfikować większość tez J. Chochorowskiego (W. Blajer, S. Czopek, A. Kostek 1991).

²⁸ W latach 1983–1986 zbadane zostały obszary AZP 106-81 (W. Blajer, A. Koperski, A. Kostek 1983), 104-76 (A. Lubelczyk 1984–1985), 103-77 (A. Lubelczyk 1985), 104-77 (A. Lubelczyk 1985), 103-79 (W. Blajer 1985), 102-80 (S. Czopek, S. Kadrow 1985), 102-82 (A. Lubelczyk 1985) i 103-78 (W. Blajer 1986).

Na badanym terenie było to więc 39 stanowisk kultury trzcinieckiej z 28 miejscowości (J. Michalski 1992, s. 145–147), a także 5 osad otwartych, 10 cmentarzysk, 21 luźnych znalezisk ceramiki, 4 skarby i 12 pojedynczych znalezisk przedmiotów brązowych, tj. 52 stanowiska kultury łużyckiej z 32 miejscowości (J. Michalski 1992, s. 148–154).

Dla studiów nad południowymi powiązaniem grupy tarnobrzeskiej w jej późnej fazie duże znaczenie miała pełna publikacja i właściwa interpretacja materiałów – w tym zwłaszcza ceramiki toczzonej na kole – odkrytych niegdyś na st. 8 w Przeworsku (S. Czopek 1986).

Tymczasem akcja AZP postępowała dalej, przynosząc odkrycie wielu nowych – pewnych lub prawdopodobnych – stanowisk z epoki brązu²⁹. Na kilku stanowiskach przeprowadzono też w latach osiemdziesiątych badania wykopaliskowe – zainspirowane odkryciami AZP lub wymuszone groźbą zniszczenia. Wśród dominujących zabytków innych epok i kultur występowały też obiekty lub luźne materiały interesujących nas jednostek taksonomicznych. Było tak np. w wypadku badań A. Koperskiego w latach 1976–1982 w Przemyślu, st. 83 (cmentarzysko i osada z wczesnego średniowiecza – A. Koperski 2001, s. 53), Aleksandry Gruszczyńskiej w latach 1982–1984 w Łańcut, st. 3 (osada neolityczna – A. Gruszczyńska 1991, s. 150; A. Gruszczyńska, P. Mitura 2002, s. 33), Sławomira Kadrowa i Sylwestra Czopka w 1986 roku w Kosinie, st. 35 (osada neolityczna – S. Kadrow 1992a, s. 141, 150), oraz S. Kadrowa w roku 1987 w Albigowej, st. 38 (osada neolityczna – S. Kadrow 1992, s. 139). Nowych materiałów dostarczały też doraźne prace ratownicze, jak np. badania prowadzone przez A. Gruszczyńską w latach 1988–1989 w Albigowej, st. 44 (S. Czopek 1992, s. 175).

Najsłabiej rozpoznane było przez długi czas osadnictwo kultury mierzanowickiej. Można odnieść wrażenie, że omawiany region w ogóle pozostawał na marginesie badań nad osadnictwem kultur episznurowych³⁰, jakkolwiek właśnie stąd pochodziło eponimiczne znalezisko z Chłopiec. Dopiero w roku 1988 Paweł Valde-Nowak zebrał i umieścił w zestawieniu osad i grobów z wczesnego okresu epoki brązu 5 stanowisk (Bóbrka Kańczucka, st. 5; Chłopice; Kisielów, st. 4; Kraczkowa; Orzechowce, st. 2), zaś w wykazie podobnie datowanych znalezisk luźnych uwzględnił siekierki z Albigowej, Handzlówki (3 egz.), Husowa (6 egz.), Jodłówki, Kraczkowej (7 egz.) oraz płoszcza z Husowa (3 egz.) i Przemyśla, a także sierpy lub ich fragmenty z Husowa, Kraczkowej (2 egz.), Pruchnika, Przemyśla (3 egz.), Rączyny i Węgierki (P. Valde-Nowak 1988, s. 144–147). Niemniej jeszcze na początku drugiej połowy lat dziewięćdziesiątych autorzy nowej, do dziś aktualnej monografii kultury mierzanowickiej, wskazywali na interesującym nas terenie zaledwie 4 stanowiska. Były to Chłopice, łączone z fazą protomierzanowicką bądź fazą wczesną, następnie Łańcut, st. 3, oraz nieopisane na mapie ani w tekście stanowisko koło Łańcuta (być może Kosina, st. 35?) – oba z fazy wczesnej – i wreszcie inny punkt z fazy późnej, „o bliżej nieokreślonej przynależności grupowej”, zaznaczony koło Przeworska (S. Kadrow, J. Machnik 1997, ryc. 1, 3:4, 7, 31, s. 17, 47, 49).

²⁹ W latach 1987–1990 zbadane zostały obszary AZP 103–80 (W. Blajer 1987, dokumentacja oddana 1992/93), 104–82 (S. Kadrow 1987), 105–79 (S. Czopek 1990) i 106–85 (B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990).

³⁰ Podobną opinię wyraził jeszcze w roku 2005 Sylwester Czopek na konferencji w Baranowie Sandomierskim (2005, s. 244).

Dalszy postęp badań AZP dał się zauważyć w latach dziewięćdziesiątych³¹. Stan ich zaawansowania pozwolił też na wykorzystanie wyników badań powierzchniowych do nowych ujęć syntetycznych. Podejmowali je S. Czopek i M. Gedl – i jakkolwiek w obu wypadkach były to studia ukierunkowane szczególnie na regiony sąsiadujące z lessową wysoczyzną, to jednak dużo uwagi zostało przy tym poświęcone także tej krainie.

S. Czopek (1996) przeprowadził szczegółowe analizy dotyczące osadnictwa grupy tarnobrzeskiej w wielkich dolinach środkowego Sanu i dolnego Wisłoka oraz na ich krawędziach. Jest to pierwsze, odnoszące się do tej jednostki kulturowej wielostronne i interdyscyplinarne studium, przedstawione z wykorzystaniem wielu ustaleń nauk przyrodniczych i społecznych – od geomorfologii i gleboznawstwa, po antropologię i demografię. Wśród wielu aspektów, prezentowanych i dyskutowanych w tej pracy, na podkreślenie zasługuje model mikroregionu, oparty na rezultatach badań na cmentarzyskach w Grodzisku Dolnym i Chodaczowie, pow. leżajski, i w ich otoczeniu. Dla wszelkich studiów osadniczych na terenie Kotliny Sandomierskiej duże znaczenie mają też „strefy siedliskowe”, wydzielone na podstawie cech środowiska naturalnego, a także określenie ich przydatności w różnych dziedzinach gospodarki (S. Czopek 1996, s. 71–75). Z punktu widzenia naszych zainteresowań istotna jest też propozycja – mająca charakter raczej wstępnego wskazania niż dokładnego wydzielenia – kilku mikroregionów osadnictwa grupy tarnobrzeskiej, rozciągających się na pograniczu Pradoliny Podkarpackiej i Podgórze Rzeszowskiego, oraz zwrócenie uwagi na prawdopodobieństwo, że charakter zjawisk osadniczych na lessach był inny niż w strefie wielkich dolin. Między dolną Sawą i Sanem zostały wskazane mikroregiony (w kolejności z zachodu na wschód): „głuchowski”, „kosiński”, „grzęsko-nowosielski”, „gorliczyńsko-przeworski”, „rozbórzeński” i „pełkiński” (S. Czopek 1996, s. 87–88, ryc. 50).

M. Gedl koncentrował swoje zainteresowania badawcze na terenach karpackich, w różnym zakresie uwzględniając też lessowe podgórze. Na mapie dołączonej do krótkiego artykułu, prezentującego zagadnienia obecności kultury trzcinieckiej we wschodniej części polskich Karpat i opublikowanego w tomie konferencyjnym *Trzciniec* (M. Gedl 1998c, ryc. 1), skartował 54 stanowiska z omawianego tu terenu. W tym samym roku, w artykule zamieszczonym na łamach „Rocznika Przemyskiego” zestawiał już około 70 stanowisk kultury trzcinieckiej z 48 miejscowości (M. Gedl 1998b) – wyraźny przyrost liczby stanowisk należy tu zawdzięczać szybkiemu postępowi badań, prowadzonych w ramach AZP zwłaszcza w południowo-wschodniej części Podgórze Rzeszowskiego³².

W opublikowanej także w roku 1998 obszernej monografii, poświęconej rozległej i złożonej problematyce młodszej epoki brązu we wschodniej części polskich Karpat, znajdujemy w katalogu około 300 stanowisk, które, zdaniem tego badacza, można z różnym stopniem prawdopodobieństwa wiązać z kulturą łużycką. Duża część materiałów z badań powierzchniowych była przy tym datowana tylko ogólnie na epokę brązu albo

³¹ W latach 1991–1995 zbadano obszary AZP 107-85 (B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1991), 105-83 (S. Kadrow 1992), 106-80 (M. Gedl 1993), 102-83 (A. Lubelczyk 1993), 106-84 (B. Szpunar, A. Szpunar 1993), 108-84 (B. Szpunar, A. Szpunar 1993), 105-82 (M. Proksa 1994), 106-83 (M. Proksa, J. Młynarski 1994), 108-83 (A. Kostek 1994) i 107-84 (A. Kostek 1995).

³² W latach 1996–2000 zbadano obszary AZP 107-82 (M. Gedl 1996), 103-83 (E. Sosnowska 1996), 104-84 (M. Parczewski, A. Kostek 1996), 105-84 (M. Proksa 1996), 104-78 (S. Czopek 1997), 104-80 (W. Blajer 1993–1997), 104-83 (B. Szpunar, A. Szpunar 1997) i 103-82 (E. Sosnowska, A. Kostek, W. Poradyło 1999).

na epokę brązu i na wczesną epokę żelaza. Zostały one odkryte w 79 miejscowościach (M. Gedl 1998, s. 166, 170, 173, 176–178, 181–182, 185–187, 190–193, 195–197, 201–204, 206, 208–209, 211–214, 216–223, 225–228, 230, 232, 234–238, 240–246, 248). W odniesieniu do kilku skupisk osadniczych, w tym z terenów lessowych, autor zamieścił bardziej szczegółowe skartowania wraz z komentarzami. W ten sposób uwzględnione zostało skupisko w Gaci i Białobrzegach oraz skupisko w Trójczycach i Zabłotcach, w obrębie którego znalazło się cmentarzysko w Trójczycach, st. 1 (M. Gedl 1998, s. 93–94, ryc. 40–41).

Wśród badań ratowniczych, prowadzonych w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, które dostarczyły materiałów zabytkowych z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, należy wymienić interwencję A. Koperskiego i Adama Kostka w roku 1996 w Kańczudzie, st. 5 (A. Koperski, A. Kostek 1998), i prace Joanny Kociuby w latach 1996–1997 w Jarosławiu, st. 65/71 (J. Kociuba 1998). Znacznie szerszy zakres miały wykopaliska Piotra Mitury, wyprzedzające inwestycje budowlane: w 1997 roku w Rzeszowie, st. 55 (P. Mitura 2006, s. 68, 80, 85), w latach 1998 i 2000 w Rzeszowie, st. 54 (P. Mitura 2004, *passim*), oraz w roku 1998 w Kraczkowej, st. 1 (M. Florek 1999, s. 386). Inne badania to sondáže Małgorzaty Schild w 1998 roku w Soninie, st. 1 (M. Florek 1999, s. 386), a także prace ratownicze Izabeli Mianowskiej w roku 1999 w Mikulicach, st. 4, oraz w Urzejowicach, st. 8 (M. Florek 2000, s. 293–294), i Beaty Rokitowskiej w 1999 roku w Chłopicach, st. 11 (M. Florek 2000, s. 292).

Istotnym krokiem w studiach nad interesującą nas problematyką był artykuł M. Gedla, dotyczący cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej w okolicach Łańcuta. Oprócz pełnej publikacji zachowanych materiałów zabytkowych i informacji archiwalnych odnoszących się do Albigowej, Kosiny, Kraczkowej i Wysokiej, autor zwrócił uwagę na stosunkowo gęstą sieć stanowisk sepulkralnych, która nawiązuje do najlepiej rozpoznanej pod tym względem Wyżyny Głubczyckiej na Górnym Śląsku (M. Gedl 1998a).

Kolejny etap badań nad osadnictwem epoki brązu na Podkarpackim Płaskowyżu Lessowym został zapoczątkowany dzięki odkryciu w roku 1998 cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, st. 5. Ratownicze badania wykopaliskowe odbywały się tam następnie corocznie w przedziale 1998–2006 i przyniosły odkrycie grobu wczesnej kultury mierzanowickiej, kilkudziesięciu obiektów osadowych kultury trzcinieckiej i blisko 400 grobów grupy tarnobrzeskiej (W. Blajer, M.S. Przybyła 2006a – tam wcześniejsza literatura). Intensywne prace poszukiwawcze i wykopaliskowe nadały temu mikroregionowi – leżącemu na pograniczu trzech dużych wsi: Markowej, Sieteszy i Husowa, w sąsiadującej z Pogórzem Dynowskim krawędziowej strefie lessowego płaskowyżu – wyjątkową rangę (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 278–280). Badania były też prowadzone na sąsiednich stanowiskach: przez Marzenę J. Przybyłą w latach 2003–2004 w Lipniku, st. 3 (M.J. Przybyła 2004; 2005), oraz przez Marcina S. Przybyłą w roku 2003 w Husowie, st. 17 (M.S. Przybyła 2004), i w roku 2006 w Markowej, st. 85 (M.S. Przybyła, w druku).

Także w obrębie wielokulturowego st. 5 w Sieteszy przez kilka sezonów (1998–2000) trwały wykopaliska, prowadzone przez Pawła Madeja na dużej osadzie kultury mierzanowickiej (P. Madej 1999; 2000; 2003). W pobliskiej Wysokiej, na st. 1, już w roku 1995 podjęta została próba trafienia na wzmiankowane w literaturze cmentarzysko grupy tarnobrzeskiej, która jednak przyniosła odkrycie tam wielokulturowej osady

(W. Blajer 1998), badanej następnie ratowniczo przez P. Madeja w latach 2001–2002 i 2004. Z kolei prace, prowadzone w ciągu trzech sezonów (2001–2002, 2004), umożliwiły przebadanie pozostałości cmentarzyska w Albigowej, st. 1 (M.S. Przybyła 2002; W. Blajer 2003). Odkrycia pierwszych sezonów prac w Wysokiej i w Sieteszy dały podstawę do próby określenia odrębności dorzecza Sanu w stosunku do innych regionów, objętych osadnictwem kultury mierzanowickiej (P. Madej 2001). Większość materiałów z tych badań nadal pozostaje nieopracowana i nieopublikowana (S. Czopek 2005, s. 244–245).

Należy też wspomnieć o ujęciach problemowych i syntetycznych, mających różny zakres i cel. W obszernej pracy, dotyczącej starszego okresu epoki brązu w Polsce, Jan Dąbrowski uwzględnił 50 stanowisk kultury trzcinieckiej z 31 miejscowości (2004, s. 83p–146p, *passim*), leżących w granicach analizowanego tu terenu. Interesujący nas region miał jednak zupełnie marginalną pozycję w stosunku do całości wspomnianego dzieła.

Dla studiów nad chronologią południowej strefy grupy tarnobrzeskiej znaczenie mają ustalenia na temat ceramiki tego ugrupowania kulturowego, poczynione w związku z opracowywaniem materiałów z trzech pierwszych sezonów badań na st. 5 w Lipniku (M.S. Przybyła 2002; 2003a).

W roku 2002 odbyła się w Krośnie konferencja, poświęcona epoce brązu i wczesnej epoce żelaza w polskich Karpatach. Kilka spośród wygłoszonych tam i opublikowanych rok później referatów ma bezpośrednie znaczenie dla naszych obecnych analiz. Andrzej Pelisiak zaprezentował wyniki badań na terenie Husowa i sąsiednich miejscowości. Przedstawił także interesujące modele osadnictwa poszczególnych kultur eneolitu i wczesnej epoki brązu, w tym mierzanowickiej i trzcinieckiej, związane z charakterem gospodarki, w pewnej mierze antycypując sytuacje, nie zawsze jeszcze w pełni widoczne w znaleziskach terenowych. Szczególną uwagę poświęcił kulturze mierzanowickiej, w wypadku której sugerował trzy typy osadnictwa, zależne od strefy krajobrazowej (A. Pelisiak 2003, s. 20–24, 29–33). W artykule S. Czopka znalazło omówienie „rzeszowskie” skupisko osadnicze kultury trzcinieckiej. Autor zaliczył tu stanowiska odkryte na terenach rozciągających się równoleżnikowo na przedpolu Karpat – od Ropczyc do Kraczkowej i Albigowej (2003). Wiele jego spostrzeżeń było oczywiście zbieżnych z obserwacjami zawartymi w naszym obszernym artykule, dotyczącym osadnictwa w zachodniej części Podgórza Rzeszowskiego – od dorzecza Sawy po Mleczkę Wschodnią. Przedstawiliśmy tam stan badań oraz pewne próby analiz i wniosków. W części katalogowej mogliśmy wówczas wskazać – w znacznej mierze tylko opierając się na literaturze, a głównie (co trzeba przyznać) na danych, przejętych z dokumentacji AZP – 40 stanowisk kultury mierzanowickiej w 20 miejscowościach, 67 stanowisk kultury trzcinieckiej w 36 miejscowościach i ponad 200 stanowisk związanych z grupą tarnobrzeską w 57 miejscowościach (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 286–297, mapy 1–2, 4). W artykule tym szczególną uwagę zwróciliśmy na preferencje osadnicze, rozmieszczenie skupisk (mikroregionów) i dynamikę zmian intensywności osadnictwa w trzech kolejnych kulturach.

W latach 2001 i 2004 wydany został pierwszy tom monografii Przemysła, poświęcony osadnictwu pradziejowemu i wczesnośredniowiecznemu. Istotne znaczenie dla interesujących nas zagadnień ma tu zarówno katalog stanowisk zawarty w części I (A. Koperski 2001), jak też artykuły analityczne z części II (A. Kostek 2004; A. Koperski 2004, s. 55–58).

Jak wspomniano we „Wstępie”, w latach 2001–2007 ostatecznie ukończono pierwszy etap badań AZP na terenach, których dotyczy niniejsze studium³³.

Wiele ważnych odkryć przyniosło rozpoczęcie prac wykopaliskowych na trasie planowanej autostrady w obrębie Pradoliny Podkarpackiej. Poprzedziła je akcja zintensyfikowanych poszukiwań powierzchniowych, jak np. prospekcja Piotra Mitury i Ewy Sosnowskiej w 1995 roku w Łące, st. 26 (Archiwum Działu Archeologii Muzeum Okręgowego w Rzeszowie). Kolejnym etapem były sondaże, realizowane w roku 1999, które dostarczyły materiałów z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza – głównie zabytków grupy tarnobrzesckiej. Z punktu widzenia naszych zainteresowań na uwagę zasługują tu prace prowadzone przez Piotra Miturę i Wojciecha Dragana w Łące, st. 11, st. 12, st. 13, st. 14, st. 15, st. 16 i st. 26, oraz w Terliczce, st. 1, i Łące, st. 27, przez A. Gruszczyńską w Woli Małej, st. 1, oraz przez Piotra Olejarczyka w Gorliczynie, st. 19 i st. 20 (M. Florek 2000, s. 293–294, 292). Szerokoprzestrzenne badania były prowadzone w 2005 roku przez S. Czopka w Terliczce, st. 4–5, i przez Wojciecha Poradyło w Terliczce, st. 1, i Łące, st. 27 (S. Czopek, A. Pelisiak 2006, s. 256–257), zaś w roku 2006 przez Renatę Zych w Terliczce, st. 7³⁴.

Inne ratownicze prace archeologiczne ostatnich lat, których rezultaty mają znaczenie dla niniejszych analiz, prowadzone były na wielu stanowiskach na różną skalę. Należy tu wymienić badania Renaty Zych w 2000 roku w Słocinie, st. 3 (M. Schild 2001, s. 314), i w Tarnawce, st. 13 (R. Zych 2002, s. 201), badania Ewy Sosnowskiej i Pawła Jarosza w 2001 roku w Średniej, st. 3 (P. Jarosz 2002, s. 6, 15), oraz P. Jarosza w roku 2002 w Średniej, st. 11 (P. Jarosz 2003, s. 44). W. Poradyło prowadził wykopaliska w 2003 roku w Ostrowie, pow. Przemyśl, st. 5 (W. Poradyło 2004). Materiały kultur z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza odkryli też Grzegorz Kieferling w latach 2003–2005 w Trójczycach, st. 1 i st. 2 (G. Kieferling 2004, s. 117–118, 123; 2006, s. 86, 91–92), Joanna Kociuba w latach 2003–2005 w Czudowicach, st. 2 (M. Schild 2004, s. 381; K. Badzińska 2005, s. 436; M. Schild, K. Badzińska 2006, s. 283), Andrzej Pelisiak, Krzysztof Ormian i Iwona Florkiewicz w 2004 roku w Rzeszowie, st. 31 (M. Dębiec 2005, *passim*), W. Dragan w 2005 roku w Białobokach, st. 3, I. Florkiewicz w 2006 roku w Trójczycach, st. 1, oraz S. Czopek w 2007 roku w Rzeszowie, st. 117.

Większość tych materiałów znajduje się dopiero w opracowaniu i jeszcze nie została opublikowana.

Na zakończenie niniejszego zarysu należy dodać, że w ostatnich latach ukazały się dwa artykuły S. Czopka o cmentarzyskach „tarnobrzesckiej kultury łużyckiej”. W pierwszym z nich autor przedstawił (za pomocą wielokątów Thiessena) i omówił wzajemne stosunki przestrzenne między cmentarzyskami i wyznaczanymi przez nie mikroregionami (S. Czopek 2005a). W drugim analizował wielkość i czas użytkowania poszczególnych nekropoli, szacując także liczebność grup ludzkich, które grzebały tam swoich zmarłych (S. Czopek 2006).

Przyczynkowy charakter ma wreszcie artykuł na temat lokalizacji cmentarzysk grupy tarnobrzesckiej i towarzyszących im osiedli (W. Blajer 2007). Z dokonanego przeglądu

³³ Są to obszary AZP 104-79 (W. Blajer 1998–2001), 105-80 (W. Blajer, M.S. Przybyła 2002–2005), 106-82 (W. Blajer, M.S. Przybyła 2005–2006) i 107-83 (A. Kostek 2007).

³⁴ Wymieniamy tutaj tylko te stanowiska, w odniesieniu do których dysponujemy informacjami, że wystąpiły tam materiały kultur epoki brązu i wczesnej epoki żelaza.

wynika, że cmentarzyska na ogół położone były na N, NW i W od najbliższego cieku wodnego, natomiast najbliższe osiedla grupowały się na N, W i SW od cmentarzysk³⁵.

3.2. Badania przyrodnicze

Z wyraźnym opóźnieniem w stosunku do postępu badań archeologicznych rozwijają się badania przyrodnicze, dotyczące analizowanego regionu. Z przeglądu dostępnych publikacji zdaje się także wynikać, iż wysoczyzna lessowa cieszy się znacznie mniejszym zainteresowaniem przyrodników, niż sąsiednie regiony wielkich dolin i piaszczystych płaskowyżów Kotliny Sandomierskiej czy też strefa pogórska i beskidzka Karpat. Można sądzić, że taka sytuacja jest następstwem biernej postawy części archeologów, którzy najwidoczniej nie zdają sobie w pełni sprawy ani z potrzeb naszej dyscypliny w tej dziedzinie, ani też z możliwości, które oferują dzisiaj nauki przyrodnicze.

Stosunkowo najbardziej zaawansowane jest rozpoznanie Podgórza Rzeszowskiego pod względem geomorfologicznym (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 177–183 – tam literatura; M. Łanczont i in. 2006 – tam literatura), jakkolwiek nie wszystkie obserwacje i wnioski specjalistów mogą być przydatne do wykorzystania na obecnym etapie naszych analiz. Więcej danych można przy tym znaleźć w literaturze na temat środkowej strefy wysoczyzny niż jej pograniczy z pradoliną i pogórzem. Dla niniejszych uwag tylko pośrednio wydają się pomocne ustalenia poczynione na podstawie badań w Stubnie, położonym po wschodniej stronie szerokiej doliny Sanu (J. Nogaj-Chachaj, M. Łanczont, K. Klimek 1999; J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek, M. Łanczont 2005), czy w Terliczce, leżącej w pradolinie Wisłoka (P. Gębica, P. Mitura 2005). Należy też mieć na uwadze fakt, że koncentracja wysiłków zespołu badawczego, działającego od kilkunastu lat w okolicach Cieszacina Wielkiego, dotyczy mikroregionu, gdzie wprawdzie znane są ślady ludzkiej aktywności w eneolicie, jednak z którego pochodzą tylko nieliczne stanowiska z epoki brązu (por. mapy 1–6 w niniejszej pracy). Ta ostatnia obserwacja prowadzi do wniosku, że była to okolica stosunkowo słabo zaludniona w porównaniu z sąsiednimi terenami³⁶.

Znacznie mniej można, jak dotychczas, powiedzieć na temat geologii i pokrywy glebowej Podgórza Rzeszowskiego (por. M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 175–177, 187 – tam dalsza literatura). Nie udało nam się także natrafić na szczegółowe opinie odnoszące się do hydrografii, a zwłaszcza do kwestii dawnych (holoceńskich?) zbiorników wodnych i mokradeł, na których istnienie wskazują pewne obserwacje³⁷.

³⁵ Należy tu sprostować użyte w tym artykule błędne sformułowanie, jakoby nieznane było rozmieszczenie stanowisk osadowych w najbliższej okolicy cmentarzyska w Trójczycach (W. Blajer 2007, s. 44). Mapka przedstawiająca tę sytuację została bowiem już wcześniej opublikowana przez M. Gedla (1998, ryc. 41). Można tu tylko dodać, że wniosek, wypływający z jej analizy, dobrze wpisuje się w ogólny obraz stwierdzanych prawidłowości.

³⁶ Podobnych spostrzeżeń dokonali także badacze tego mikroregionu, sugerując, że mógł on być wykorzystywany w epoce brązu dla wypasu zwierząt (M. Łanczont i in. 2006, s. 18).

³⁷ Wyjątek stanowią uwagi na temat doliny tzw. Mlecзки Zarzeckiej, jednak nieporuszające problemu chronologii procesu wysychania mokradeł (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 175).

Jak dotychczas, wykonano analizy dla kilku profili palinologicznych, z których bezpośrednie znaczenie dla niniejszej pracy ma jedynie profil z Cieszacina Wielkiego (M. Łanczont i in. 2006, s. 8–10). Inne badania palinologiczne dotyczą obszarów rozciągających się na północny wschód od terenu, którego dotyczy niniejsza praca (K. Bałaga, H. Taras 2005), i wyniki tych analiz mogą być wykorzystywane tylko pośrednio oraz z zastrzeżeniami.

Publikowane badania paleobotaniczne ograniczają się do próbek spalonych nasion i innych szczątków roślinnych z ob. 302 w Lipniku (por. Aneks 1)³⁸. W wyniku analizy została tu stwierdzona obecność kilkudziesięciu gatunków, co umożliwia formułowanie pewnych wniosków zarówno odnośnie do znajomości roślin uprawnych, jak też – i to w znacznie szerszym zakresie – co do wykorzystywania roślin dziko rosnących. Potencjalne możliwości, jakie wiążą się z badaniami polepy konstrukcyjnej pod kątem zachowanych odcisków, nie zostały jeszcze nigdzie wykorzystane.

Analizy archeozoologiczne nie były jeszcze prowadzone. Jest to zresztą w dużej mierze skutek niekorzystnych warunków naturalnych, gdyż charakter gleb lessowego płaskowyżu nie sprzyja przetrwaniu niespalonych kości³⁹. Publikowana analiza z Sieteszy (G. Lipecki 2003) wydaje się dotyczyć szczątków zwierzęcia, które trafiło tam znacznie później, a nie z pierwotnym zasypiskiem jamy.

W sytuacji, kiedy cmentarzyska stanowią wielką rzadkość wśród odkrytych i badanych stanowisk, analizy w dziedzinie antropologii ograniczają się do przyczynkowych opracowań szczątków z dawniejszych i nowszych badań w Albigowej (B. Szybowicz 1998; 2003) oraz do systematycznie prowadzonych, ale dotychczas publikowanych tylko częściowo bądź wręcz jedynie wrywkowo, analiz z Lipnika (por. Aneks 2)⁴⁰.

Z interesującego nas terenu i przedziału czasowego publikowane są tylko nieliczne daty przyrodnicze. Dwie próbki do datowania metodą C14 pochodziły z obiektów kultury mierzanowickiej badanych w Sieteszy, st. 5 (G. Calderoni, P. Madej, P. Valde-Nowak 2000), dwie kolejne – z jam późnej fazy kultury trzcinieckiej Lipniku, st. 5 (por. Aneks 3). Znana jest zaledwie jedna data dendrochronologiczna z drewnianej obudowy studni, odkrytej na osadzie kultury łużyckiej w Terliczce, st. 4–5. Wskazuje ona rok 872 BC (S. Czopek, A. Pelisiak 2006, s. 257).

³⁸ Wstępne wyniki tej analizy były prezentowane w formie posteru Aldony Bieniek i Wojciecha Blajera podczas międzynarodowej konferencji „14th Symposium of the International Work Group for Palaeoethnobotany” w dniach 17–23 czerwca 2007 roku w Krakowie.

³⁹ Duże możliwości stwarzają na pewno materiały kostne pozyskane na osadach kultury mierzanowickiej w Wysokiej, st. 1 (uprzejma informacja mgra Pawła Madeja), w Białobokach, st. 3 (W. Dragan 2005), i na osadzie grupy tarnobrzeskiej z Jarosławia, st. 156 (zabytki z badań w 1963 roku, przechowywane w zbiorach Muzeum Okręgowego w Rzeszowie).

⁴⁰ Potencjalne możliwości dają tu materiały z cmentarzyska w Trójczycach, gdzie wydzielone i opisane zostały 144 groby ciałopalne (W. Poradyło 2001; uprzejme informacje mgr Iwony Florkiewicz), a więc próba, którą można wykorzystywać także do obliczeń statystycznych i szacunków paleodemograficznych.

4. Uwagi na temat bazy źródłowej

Dla celów niniejszego studium zdecydowaliśmy się wykorzystać ogromny zasób informacji, jakie oferują znaleziska powierzchniowe, przechowywane w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie i Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyśle. Tak więc przeważająca część naszej kwerendy polegała na krytycznym przeglądaniu wszystkich materiałów z AZP, a także z wielu wcześniejszych i późniejszych prospekcji terenowych, o jakich zdołaliśmy uzyskać informacje. Było to łącznie 41 obszarów AZP, z których w wypadku 34 przeglądaliśmy całość materiałów⁴¹, a w 7 tylko część – pomijając stanowiska spoza interesującego nas terenu⁴².

Wskutek splotu niefortunnych okoliczności materiały z badań na obszarze 102-79 pozostają od pewnego czasu niedostępne. Z dokumentacji AZP, wykonanej w roku 1982, wynikało, że na 33 spośród 60 nowo odkrytych stanowisk (tj. w wypadku 55%), wystąpiły materiały ceramiczne kultur z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Tak wysoki wskaźnik wydawał nam się mało prawdopodobny, gdyż na innych obszarach z analizowanymi kulturami można było powiązać tylko około 15–25% stanowisk. Nie chcąc ani całkowicie pomijać tego istotnego obszaru, ani stosować dla niego odmiennych zasad weryfikacji i doboru stanowisk, zdecydowaliśmy się na przeprowadzenie kontrolnej prospekcji. W znacznej mierze udało się nam uzyskać potwierdzenie informacji zawartych w kartach⁴³.

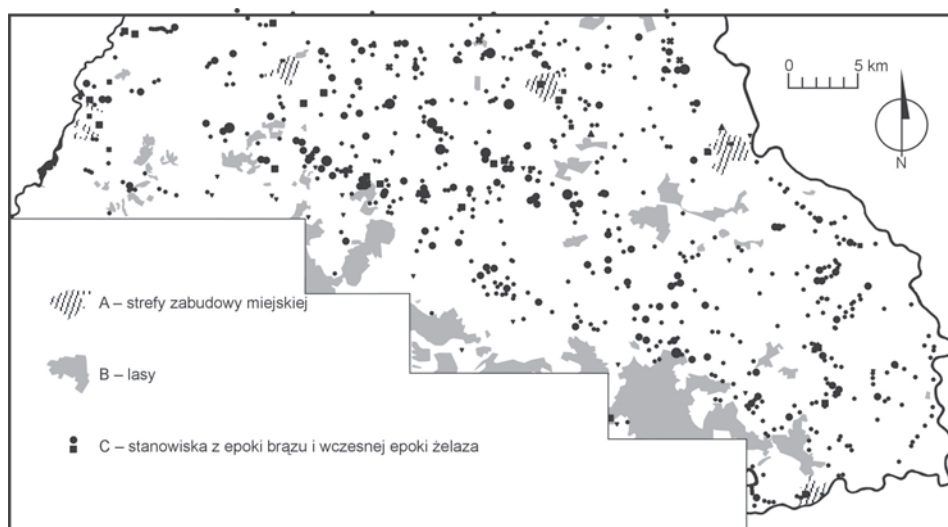
Teren objęty analizą to region rolniczy i – poza pewnymi partiami Pogórza Dynowskiego – prawie całkowicie wylesiony. Jest więc bardzo dobrze dostępny dla prospekcji powierzchniowej (ryc. 2). Należy jednak przy tym podkreślić, że ze względu na gleby lessowe, gliniaste lub mady, wczesna wiosna jest tu znacznie lepszą porą do poszukiwań

---

⁴¹ Obszary 103-77, 104-77, 102-78, 103-78, 104-78, 103-79, 104-79, 105-79, 102-80, 103-80, 104-80, 105-80, 106-80, 102-81, 103-81, 104-81, 105-81, 106-81, 102-82, 103-82, 104-82, 105-82, 106-82, 107-82, 105-83, 106-83, 107-83, 105-84, 106-84 i 107-84. W całości przeglądaliśmy też materiały z obszarów 102-76, 103-76, 104-76 i 102-77, jednak później zdecydowaliśmy się uwzględnić w naszym studium tylko stanowiska z ich wschodnich partii, leżące na prawym brzegu Wisłoka.

⁴² Obszary 103-83, 104-83, 104-84, 108-84, 106-85 i 107-85. W ich wypadku uwzględnialiśmy tylko stanowiska z ich zachodnich partii, położone na lewym brzegu Sanu. Tylko częściowo zweryfikowany dla naszych celów został też materiał z obszaru 108-83 (por. rozdział wstępny).

⁴³ W dniu 19 września 2007 roku całkowicie niedostępne były 4 stanowiska, żadnego materiału nie udało się znaleźć na 10 stanowiskach, na 1 stanowisku występowała tylko ceramika z innych czasów, ułamki ceramiki z 2 stanowisk można było datować ogólnie na epokę brązu lub wczesną epokę żelaza, a na 15 stanowiskach stwierdziliśmy materiały, które można było przypisać konkretnym kulturom z tych epok. Zabytków nie zabieraliśmy, lecz pozostawiliśmy na miejscu.

Ryc. 2. Rozmieszczenie stanowisk z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz występowanie lasów i gęsto zabudowanych terenów miejskich w granicach analizowanego terenu

Abb. 2. Die Verbreitung der Fundstellen aus der Bronze- und der frühen Eisenzeit (C) und das Vorkommen von Wäldern (B) und von dicht bebauten Stadtgebieten (A) in den Grenzen des analysierten Bereichs

niż jesień: krzemienie i ułamki ceramiki muszą być dobrze opłukane z ziemi, a jesienne deszcze nie zawsze są tu wystarczające. Tylko lekkie gleby piaszczyste (w niektórych strefach pradoliny) mogą być skutecznie penetrowane prawie niezależnie od opadów.

Innego rodzaju przeszkodę stanowią duże, na ogół gęsto zabudowane wsie, które utrudniają prospekcję i mogą nieco fałszować obraz osadnictwa, zwłaszcza na dolnych partiach stoków i na krawędziach dolin rzek oraz strumieni. Miasta są nieliczne i większe strefy zwartej zabudowy miejskiej można wskazać w Rzeszowie, Łańcucie, Przeworsku, Jarosławiu i Przemyśle-Zasaniu.

Wspomniane tereny leśne na obszarze lessów, które mogły mieć znaczenie dla rezultatów prospekcji i wpłynąć na obraz prehistorycznego osadnictwa, ograniczają się w powiecie przeworskim do lasów między Żurawiczkami i Zalesiem z jednej, a Łapajówką i Zarzeczem z drugiej strony, natomiast w powiecie jarosławskim – do kompleksu położonego koło Cieszacina Wielkiego, a złożonego z lasu rozciągającego się na wschód od tej wsi w stronę Pawłosiowa, oraz z drugiego lasu – już za doliną strumyka, na południe w kierunku Roźwienicy. Dla porządku należy tu też wspomnieć o dużym zespole trudnych do penetracji sadów w północno-zachodniej części wsi Albigowa w pow. łańcuckim. Inne, znacznie mniejsze lasy na Podgórzu Rzeszowskim nie mają istotnego wpływu na prospekcję i analizy.

Już w strefie Pogórza wymienić trzeba w powiecie łańcuckim lasy w Cierpiszu i w zachodniej części Albigowej, a dalej w Husowie i Tarnawce. W powiecie przeworskim są to lasy w Sieteszy i Manasterzu, a następnie w Łopuszce Wielkiej, oraz łączące

się z nimi, a położone już po południowej stronie wododziału, w powiecie przemyskim, lasy w Śliwnicy. Znacznie bardziej lesista jest południowo-zachodnia część powiatu jarosławskiego: ujęte na analizowanym obszarze lasy ciągną się tu od Jodłówki i Pruchnika do Tuligłowów i Rokietnicy. Ten rozległy kompleks przechodzi dalej na południe i wschód, już na teren powiatu przemyskiego: do Średniej, Wapowiec, Bełwina, Maćkowic, Ujkowic i Żurawicy.

W trakcie przeglądania i oceniania materiałów stosowaliśmy ostre kryteria selekcji, traktując z dużą ostrożnością te zabytki, co do których, naszym zdaniem, zachodził porównywalny stopień możliwości przypisania ich więcej niż jednej kulturze lub epoce, albo istniały inne poważne wątpliwości. Przy ocenie materiałów opieraliśmy się na doświadczeniach uzyskanych podczas wielu sezonów badań wykopaliskowych i powierzchniowych na lessach Podgórza Rzeszowskiego, zwłaszcza w okolicach Łańcuta i Kańczugi. W obrębie wyżej wymienionych 41 obszarów AZP poddaliśmy takiej weryfikacji ponad 3000 stanowisk, z których zachował się materiał zebrany z powierzchni (nie liczymy w tym miejscu stanowisk znanych tylko z informacji archiwalnych). W rezultacie wydzieliliśmy ponad 600 stanowisk związanych z konkretnymi kulturami epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Uznaliśmy natomiast za właściwe odrzucić ponad 150 stanowisk, które w kartach ewidencji stanowiska archeologicznego (dalej: KESA) były określone jako związane albo z konkretną kulturą, albo tylko ogólnie z epoką brązu czy wczesną epoką żelaza. W większości wypadków nasza ocena pokrywała się z ocenami zawartymi w kartach⁴⁴. Dokładniejsze informacje na temat kryteriów oceny, zastosowanych w wypadku poszczególnych kultur, zostały przedstawione niżej, w rozdziale dotyczącym chronologii.

W wypadku stanowisk już opracowanych i opublikowanych przeważnie nie dokonywaliśmy przeglądu materiałów, lecz poprzestawaliśmy na wykorzystaniu danych zawartych w literaturze⁴⁵. Podobnie w wypadku kilkunastu stanowisk badanych w ostatnich latach sondażowo lub ratowniczo – w tym zwłaszcza na trasie autostrady – ograniczyliśmy się do powtórzenia ogólnych informacji, zawartych w publikacjach, raportach z badań lub przekazanych nam życzliwie przez badaczy. Tylko w kilku wypadkach – wobec braku możliwości dotarcia do materiału lub uzyskania dokładniejszych informacji od osób prowadzących dane wykopaliska – zdecydowaliśmy się wstrzymać z umieszczeniem stanowiska w katalogu i wykorzystaniem w analizie osadnictwa.

W rezultacie niniejsze opracowanie uwzględni blisko 130 stanowisk kultury mierzanowickiej – pewnych lub prawdopodobnych, w tym kilkanaście znalezisk przedmiotów krzemiennych. Negatywnie oceniliśmy 57 stanowisk – są wśród nich także takie, które w kartach datowane były tylko ogólnie na „wczesną epokę brązu” (33 stanowiska) lub na „I-II okres epoki brązu” (7 stanowisk). Kilkanaście spośród odrzuconych stanowisk grupuje się w zachodniej strefie badanego terenu (np. Chmielnik, Husów, Markowa, Ko-

⁴⁴ Należy tu przypomnieć wyrażoną przed 20 laty opinię J. Michalskiego, który stwierdził, że „(...) w wielu wypadkach nie budzą zaufania określenia materiału z badań powierzchniowych, a ich weryfikacja jest praktycznie niemożliwa” (J. Michalski 1989, s. 293). O ile rzeczywiście trzeba się zgodzić z jej pierwszą częścią, o tyle druga część jest niezrozumiała i wydaje się nam przesadna.

⁴⁵ Wyjątek stanowiły zabytki z wykopalisk na st. 3 w Białobokach, st. 156 w Jarosławiu, i st. 1 w Soninie. Z dwóch ostatnich nie wyrysowaliśmy jednak charakterystycznego materiału, jako że jest on bardzo bogaty i zasługuje na osobne opracowanie.

sina), jednak większość występuje w rozproszeniu w rozległej strefie, rozciągającej się na wschód od Mleczy⁴⁶.

W odniesieniu do kultury trzcinieckiej pozytywnie ocenionych zostało około 215 stanowisk (w tym także 2 znaleziska wyrobów metalowych). Negatywnie oceniono materiały z 23 stanowisk, łączonych w kartach z tą kulturą albo tylko z „I–II okresem epoki brązu” (w 5 wypadkach). Odrzucone stanowiska rozkładają się dość równomiernie na całym badanym terenie i tylko w dorzeczu Łęgu Rokietnickiego widoczne jest niewielkie skupisko, które stanowi następstwo stosowania wspomnianych szerszych ram czasowych w kartach ewidencji.

Materiały związane z grupą tarnobrzeską zostały potwierdzone na ponad 480 stanowiskach (z uwzględnieniem także skarbów oraz luźnych znalezisk przedmiotów metalowych). Negatywnie oceniono materiały ze 113 stanowisk – są wśród nich takie, które w KESA lub w publikacjach dawnych badań powierzchniowych łączone były bardziej czy mniej pewnie z „kulturą łużycką” lub „grupą tarnobrzeską”, czy też tylko z „epoką brązu” (15 stanowisk) lub z „epoką brązu i wczesną epoką żelaza” (8 stanowisk). Znaleziska odrzucone podczas weryfikacji pochodzą z całego terenu badań, ale wyraźne ich koncentracje są widoczne w strefie wschodniej: wzdłuż środkowego biegu Rady (Orzechowce, Hnatkowice) oraz między tą rzeką a doliną Sanu – zarówno w kierunku wschodnim (Wyszatyce), jak i południowym (Kuńkowce, Ostrów).

Nie widzimy możliwości rozstrzygnięć w wypadku niecharakterystycznych ułamków ceramiki, które można tylko ogólnie datować na epokę brązu (i wczesną epokę żelaza). Wspólnymi cechami technologicznymi, łączącymi wszystkie trzy kultury, są zwłaszcza: domieszka tłuczni kamiennego, wygładzone powierzchnie i dość mocny wypał, powodujący względną twardość powierzchni skorup. Wszystkie tego rodzaju niepewne materiały odrzucaliśmy, nie podejmując żadnych prób statystycznego „dozycowania” przy obliczeniach ani żadnych innych sposobów wykorzystania tej grupy znalezisk w analizach.

Biorąc pod uwagę nasze dotychczasowe doświadczenia, a także trudności, jakie napotykalismy przy ocenie materiałów, oraz rozbieżności w stosunku do niektórych opinii innych badaczy, możemy sformułować pewne ogólne wnioski. Sądzimy, że najtrudniejsza była ocena materiałów wiążących się (lub mogących mieć związek) z kulturą mierzanowicką. Wynika to zarówno z naszej stosunkowo najsłabszej – w porównaniu z innymi kulturami – znajomości tej jednostki, jak i z ogólnego stanu badań, a więc z niezadowalającego stopnia jej rozpoznania przez specjalistów (por. dalej). Wolno więc przypuszczać, że obraz osadnictwa tej kultury nie jest pełny i może być w jakimś stopniu zniekształcony. Najmniej problemów rodziło rozpoznanie i ocena materiałów kultury trzcinieckiej – tutaj także wystąpił największy stopień zgodności z ocenami zawartymi w KESA. Nieco zafałszowany może być wreszcie obraz osadnictwa grupy tarnobrzeskiej, zwłaszcza w jej późnej fazie, gdyż szczególnie dużą rezerwę zachowywaliśmy w stosunku do ułamków naczyń wykonanych z gliny z domieszką tłuczni ceramicznego, o miękkich, łatwo ścierających się powierzchniach (a przez to niszczących i trudniejszych do jednoznacznej oceny). Należy jednak sądzić, że nasza, być może przesadna, ostrożność nigdzie nie spowodowała istotnych zniekształceń obrazu osadnictwa, ponie-

⁴⁶ Jest tutaj szczególnie dużo stanowisk, dla których w kartach proponowane były wyżej wspomniane szersze ramy chronologiczne.

waż odrzucone stanowiska dobrze rozkładają się w obrębie skupisk mikroregionalnych, które można wskazać na podstawie materiałów niebudzących wątpliwości, i nigdzie nie wypełniają widocznych luk czy stref rozrzedzonego osadnictwa (por. dalsze rozdziały). Z bardzo dużym dystansem należy się odnosić do prób odtworzenia osadnictwa kultury lateńskiej, opartych właściwie tylko na znaleziskach skorup grafitowych. Trzeba bowiem w tym miejscu przypomnieć, że – jak dotąd – nie potrafimy wyróżniać niecharakterystycznych ułamków ręcznie lepionej ceramiki celtyckiej, a więc uzyskany obraz jest oparty na niepełnym – a potencjalnie istniejącym – materiale.

Dyskusyjnym zagadnieniem może być wartość materiałów pochodzących z badań powierzchniowych – tu zwłaszcza z AZP – i ich przydatność dla rekonstrukcji obrazu osadnictwa. W odniesieniu do tego problemu możemy – opierając się na naszych doświadczeniach – ostrożnie sformułować pewne wnioski. Otóż uważamy, że ocena chronologiczna i kulturowa materiałów powierzchniowych jest w zasadzie (dokładniej: w większości przypadków) miarodajna. Jednak doświadczeń uzyskanych w danym regionie (o określonych warunkach naturalnych, zwłaszcza glebowych, determinujących zarówno charakter surowca ceramicznego, jak i sposób uszkodzenia ułamków ceramiki, w więc zmian, jakim podlegały one w trakcie tzw. procesów postdepozycyjnych) nie można mechanicznie stosować przy ocenie materiałów z innych regionów geograficzno-kulturowych. Podczas rekonstrukcji rozmieszczenia osadnictwa trzeba z kolei pamiętać, że brak określonych zabytków w danej porcji materiału powierzchniowego nie przesądza o braku osadnictwa tej kultury (czy jakiejś jej fazy) na danym stanowisku. Oczywiście, wnioski uzyskują większy stopień prawdopodobieństwa, jeżeli jakaś obserwacja (czy to obecność, czy brak konkretnej cechy) powtarza się na pewnym terenie wiele razy. Można więc przyjmować, że wnioski dotyczące całych mikroregionów są uprawnione i wysoce prawdopodobne.

Błędne mogą być natomiast oceny zasięgu i wielkości poszczególnych stanowisk, a także ich charakteru. Wykazały to niejednokrotnie zarówno badania wykopaliskowe, jak i powtarzane kontrole powierzchniowe na różnych stanowiskach. Tego rodzaju dane, uzyskane w trakcie jednorazowej prospekcji powierzchniowej danego miejsca i nanieśione w karcie, muszą więc być traktowane z dużą ostrożnością, a tworzone na ich podstawie rekonstrukcje powinny być uważane za „hipotezy robocze”, które mogą ulec daleko idącym zmianom. Bardzo dobrym przykładem – jakkolwiek dotyczącym odległego mikroregionu, bo terenu leżącego w dolnym biegu rzeki Businki, wpadającej do Nidy na północ od Pińczowa – są wieloletnie doświadczenia i obserwacje Andrzeja Matogi. W uproszczeniu można stwierdzić, że badania AZP umożliwiły wprawdzie wykrycie w tym mikroregionie większości stanowisk z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, ale ich zasięgi, dokładna chronologia, a także właściwy charakter są weryfikowane dopiero w trakcie sondaży i szerokoprzestrzennych wykopalisk (A. Matoga, w druku). Szczególnie istotne jest tu spostrzeżenie, że niektóre stanowiska okazały się cmentarzyskami ciałopalnymi, co wcale nie było możliwe do wykazania na etapie powierzchniowej prospekcji w ramach AZP⁴⁷. Na podstawie tej obserwacji można przypuszczać, że w całym

⁴⁷ Z bardzo podobną sytuacją mieliśmy do czynienia w wypadku st. 5 w Lipniku. Cmentarzysko popielnicowe, odkryte tu w trakcie nieplanowanego przejścia przez pole na wiosnę 1998 roku, manifestowało się wtedy poprzez kilkanaście koncentracji dużych skorup i przepalonych kości, wyraźnie wskazujących obecność rozoranych grobów. W rok później – w trakcie systematycznej penetracji tej części obszaru – w następ-

badanym regionie było pierwotnie znacznie więcej cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej, niż jest nam wiadome, i że prawdopodobnie duża część tych miejsc jest zarejestrowana, ale ze względu na znaczny stopień zniszczenia i nieliczny materiał powierzchniowy ich właściwy charakter nie mógł zostać rozpoznany.

---

stwie innego sposobu uprawy ziemi na powierzchni znaleziono tylko kilka ułamków ceramiki, na podstawie których stanowisko zostałoby określone jako prawdopodobna osada i pozostawione swojemu losowi (czyli dalszemu niszczeniu przez orkę).

5. Uwagi o przyjętych metodach analizy

Według jednej z nowszych definicji, geografia osadnictwa skupia się na badaniu prawidłowości w przestrzennych układach osiedli ludzkich, analizowaniu efektywności i celowości ich rozmieszczenia oraz rozwoju struktur osadniczych w ramach systemu przyrodniczych i społecznych uwarunkowań (J. Rajman 2000, s. 8; 2003, s. 37). Studia z zakresu geografii osadnictwa pradziejowego zorientowane są przeważnie na dwa kierunki badań. W ramach pierwszego z nich podejmuje się próby rekonstrukcji sieci osadniczej na podstawie prawidłowości zaobserwowanych w rozmieszczeniu stanowisk archeologicznych. Przedmiotem tych badań są więc przede wszystkim zintegrowane systemy osadnicze i stojące za ich wykształceniem uwarunkowania społeczne. Druga grupa powszechnie stosowanych analiz służy uchwyceniu preferencji w wyborze miejsca lokalizacji pradziejowych osiedli i zespołów osadniczych. Podstawą dla tych badań jest założenie o naturalnej tendencji społeczności zasiedlających dany teren do wyboru siedlisk najkorzystniejszych z punktu widzenia preferowanych sposobów eksploatacji środowiska (np. J. Rydzewski 1986, s. 127). Prawidłowości uchwycone podczas studiów nad preferencjami osadniczymi mogą zatem służyć do rekonstrukcji ekologii i gospodarki populacji prehistorycznych. W niniejszym opracowaniu podejmujemy próbę praktycznego zastosowania obu głównych kierunków badań. W tym miejscu zostaną najpierw krótko omówione niektóre metody analiz, reprezentujące pierwszy ze wspomnianych kierunków.

5.1. Wybrane metody analiz struktur osadnictwa pradziejowego

Dla uchwycenia ewentualnych prawidłowości w zakresie rozmieszczenia stanowisk archeologicznych zastosowane zostaną cztery przedstawione poniżej metody. Opierają się one na nieco odmiennych założeniach; różnicowane są również możliwości i pola ich wykorzystania.

Analiza najmniejszych odległości pomiędzy punktami osadniczymi polega na łączeniu liniami najbliżiej połączonych stanowisk i konstruowaniu w ten sposób pewnej liczby ich skupień. Jedynym kryterium analizy jest więc odległość topograficzna. Metoda ta służy do rekonstrukcji potencjalnej sieci komunikacyjnej, a zwłaszcza do identyfikacji punktów pełniących rolę węzłów komunikacyjnych (wykazujących większą liczbę połączeń). W geografii osadnictwa analiza ta stanowi punkt wyjścia całej grupy technik ba-

dawczych, określanych jako „metody najbliższego sąsiada” (S. Golachowski, B. Kostrubiec, A. Zagożdżon 1974, s. 98–100, 136–143; zastosowania w archeologii: I. Hodder, C. Orton 1976). Dla studiów nad osadnictwem pradziejowym istotne mogą być zabiegi polegające na zestawieniu krzywej opisującej częstość występowania poszczególnych minimalnych odległości z wykresem obrazującym losowy rozkład punktów. Ewentualne odchylenia pozwalają ustalić, czy rozmieszczenie stanowisk jest zbliżone do przypadkowego lub czy wykazuje tendencje do skupiania się (*ibidem*, s. 143, ryc. 56; Z. Kobyliński 1987, s. 26–37). Pomiar odległości pomiędzy punktami osadniczymi, przy jednoczesnym uwzględnieniu ich rangi, stanowić może też przesłankę dla określania częstości kontaktów pomiędzy ich mieszkańcami. W geografii osadnictwa badania te prowadzone są w ramach tzw. teorii grawitacyjnych, zakładających, że częstość kontaktów pomiędzy osiedlami zwiększa się proporcjonalnie do wzrostu ich wielkości (lub całkowitej produkcji zamieszkującej je ludności) i maleje proporcjonalnie do odległości między nimi (S. Golachowski, B. Kostrubiec, A. Zagożdżon 1974, s. 66–67; I. Hodder, C. Orton 1976, s. 188–193; J. Rajman 2000, s. 57). Zdaniem Reinharda Bernbecka (1997, s. 159–163), w zakresie archeologii tzw. teoria grawitacyjna znaleźć może zastosowanie w określaniu stopnia intensywności wymiany małżeńskiej pomiędzy grupami wioskowymi. Ten sam autor przyznaje jednak, że dane etnograficzne dostarczają wielu przykładów, w których częstość kontaktów pomiędzy populacjami była niezależna od odległości między nimi (*ibidem*, s. 163).

Metoda poligonów Thiessena stosowana jest w archeologii do wyznaczania granic skupisk osadniczych, identyfikacji w ich obrębie osiedli o charakterze centralnym oraz określania powierzchni potencjalnych terytoriów dostępnych do eksploatacji gospodarczej (np. I. Hodder, C. Orton 1976, s. 56–60; A. Zimmermann 2003, s. 28–32, ryc. 13). Posługując się tą metodą, wyznaczyć można również izolinie obrazujące gęstość zasiedlenia (A. Zimmermann i in. 2005, s. 51–52). Poligony Thiessena wyznaczone są przez linie prostopadłe do osi łączącej najbliższe stanowiska. Istotne jest przy tym, by ranga tych punktów (np. liczba mieszkańców) była taka sama. W odmiennym wypadku stosuje się odpowiednią korektę punktu przecięcia osi i krawędzi wieloboku (S. Golachowski, B. Kostrubiec, A. Zagożdżon 1974, s. 67; S. Kobyliński 1987, s. 41).

Wnioski dotyczące rozmieszczenia różnej rangi osiedli – m.in. w ramach poligonów Thiessena lub siatki regularnych sześciokątów (por. P. Valde-Nowak 2001, s. 170–172) – rozpatrywane mogą być w ramach teorii miejsc centralnych Waltera Christallera. Teoria ta, szeroko dyskutowana w geografii osadnictwa (E. Nowosielska 1992 – tam przegląd literatury), opiera się na założeniu o decydującej roli handlu w społeczeństwie. Zgodnie z nią, wzajemny układ ośrodków uznanych za centralne (związanych z dystrybucją „dóbr centralnych”) i pozostałych osiedli postrzegać można – w zależności od przybranej przez ten układ formy – jako uwarunkowany potrzebami rynkowymi, transportowymi lub administracyjnymi (I. Hodder, C. Orton 1976, s. 60–61; R. Bernbeck 1997, s. 169–174, ryc. 8.5).

Obok metody poligonów Thiessena, do określania wielkości obszarów, poddanych eksploatacji gospodarczej mieszkańców pradziejowych osiedli, wykorzystywana jest również metoda ekwidystant (S. Golachowski, B. Kostrubiec, A. Zagożdżon 1974, s. 152–158). Podstawę do ustalenia promienia ekwidystanty stanowić może średnia odległość pomiędzy najbliższymi położonymi stanowiskami (np. J. Rydzewski 1986, s. 170–

–171). Z odmiennych założeń wychodzi *analiza terytorium eksploatowanego przez osadę* (*site catchment*), stosowana powszechnie w archeologii osadnictwa od lat siedemdziesiątych (omówienie w: Z. Kobyliński 1986). Przyjmuje się w niej, że zasięg obszaru kontrolowanego przez mieszkańców osiedla jest odzwierciedleniem najkorzystniejszego stosunku pomiędzy energią, wydatkowaną na pozyskiwanie i transport zasobów, a korzyściami płynącymi z ich eksploatacji. Na podstawie obserwacji etnograficznych zakłada się najczęściej, że dla społeczności rolniczych graniczną wartością ekonomiczną opłacalności stanowi dystans 5 km (1 godzina marszu), jednak już powyżej 1 km korzyści z eksploatacji środowiska drastycznie maleją (np. Z. Kobyliński 1986, s. 9, 12; J. Kruk i in. 1996, s. 21). W klasycznej już pracy Claudia Vita-Finzi i Erica S. Higgisa (1970, s. 28–29, ryc. 4–11, 14–17) – prezentującej metodę analizy terytorium eksploatowanego przez osadę – zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia ukształtowania terenu, jako istotnego czynnika modyfikującego ten parametr. W nowszej literaturze postulowane jest wprowadzenie stałych korekt w zależności od strefy krajobrazowej, w której znajduje się analizowane stanowisko, lub zastąpienie tradycyjnych kolistych struktur zasięgami nieregularnego kształtu, uwzględniającymi ściśle rzeźbę terenu (P. Valde-Novak 2001, s. 174–177 – tam dalsza literatura). Proponuje się też uwzględnianie innych czynników, np. łączenie przeciętnych odległości pomiędzy stanowiskami z analizami paleoekonomicznymi (np. T. Saile 1997, s. 221–222). Kwestią dyskutowaną pozostaje również interpretacja przypadków częściowego pokrywania się stref eksploatacji sąsiadujących z sobą osiedli. W części prac sytuacje takie traktowane są jako dowód na różnoczesowość obu stanowisk (np. M. Dębiec, A. Dzbyński, A. Pelisiak 2005, s. 222). Szczegółowe analizy prowadzone w mikroregionach osadniczych mogą jednak wskazywać, że w niektórych wypadkach zazębianie się stref eksploatacji może być wynikiem strukturalnej lub funkcjonalnej zależności pomiędzy osiedlami (np. S. Kadrow 1995, s. 40–42). Problem ten wiąże się z tzw. teorią ekonomii trybutarnej, wskazującą, iż wzrost zaludnienia niektórych osiedli, przy ograniczeniu możliwości powiększenia ich terytoriów eksploatacji (uwarunkowanym m.in. stabilnością funkcjonujących struktur osadniczych), może być postrzegany jako wynik ekonomicznego uzależnienia przez ich mieszkańców populacji zajmujących sąsiednie osady (R. Bernbeck 1997, s. 164–169 – tam dalsza literatura).

Przedstawione powyżej metody służą do analizy obrazu statycznego, uchwyconego w jednym horyzoncie chronologicznym. Prawdopodobnie w lokalizacji stanowisk z różnych odcinków czasu pozwala ocenić *metoda współczynnika powinowactwa* (*Affinitätskoeffizient K**) (T. Saile 1999). W analizie tej bierze się pod uwagę liczbę przypadków współwystępowania na tym samym stanowisku materiałów następujących po sobie kultur oraz całkowitą liczbę stanowisk tych kultur. Dla uwzględnienia zjawiska tzw. „wędrującej wsi” Thomas Saile (1999, s. 242) przyjął, iż jako kontynuację punktu osadniczego traktować należy także stanowiska położone w promieniu do 250 m od niego. Wynik kalkulacji przeprowadzonej za pomocą odpowiednich równań (*ibidem*, s. 242–244) pozwala określić wartość liczbową stopnia kontynuacji zasiedlenia tych samych miejsc i może być wykorzystany jako argument w rozważaniach nad rozwojem kulturowo-historycznym.

5.2. Niektóre dyskusyjne kwestie w badaniach nad strukturami osadniczymi z epoki brązu w dorzeczu górnej Wisły

Większość z przytoczonych wyżej metod analiz wymaga ustalenia zróżnicowania wielkości punktów osadniczych. W odniesieniu do wyników badań powierzchniowych najczęściej przyjmowanym rozwiązaniem jest podział stanowisk na kategorie uszeregowane według wielkości powierzchni, na jakiej występuje materiał zabytkowy. W wypadku osiedli wielokulturowych (a do tej grupy należy większość dużych stanowisk w strefie lessowej) pojawia się jednak zasadnicza trudność z ustaleniem, czy w badanym okresie zamieszkały był cały obszar wyznaczony zasięgiem występowania materiału zabytkowego. Praktyka wskazuje również, iż ten ostatni może ulegać istotnym zmianom podczas kolejnych prospekcji powierzchniowych (np. A. Matoga, w druku), a także znacznie przekraczać rzeczywiste rozmiary osady (M. Nowak 1996, s. 117–119). Za ostrożniejszą należy uznać tutaj formułę Władysława Morawskiego (1974, s. 400), zakładającą korelację pomiędzy wzrostem aktywności ludzkiej a powierzchnią stanowiska i jednocześnie gęstością występowania materiału zabytkowego. Ujęcie to zostało zastosowane w studium nad osadnictwem z epoki brązu i żelaza na lessach zachodniej Małopolski (J. Rydzewski 1986, s. 136, tabela 3).

Zagadnienie wielkości stanowisk wiąże się także z kwestią określania liczebności zamieszkujących je grup ludzkich (F.A. Hassan 1981, s. 63–82). Choć problem ten zasadniczo wykracza poza cele założone dla niniejszego opracowania, przytoczenie wybranych ustaleń w tym zakresie wydaje się zasadne, choćby dla zobrazowania skali przypuszczalnej intensywności analizowanego osadnictwa. Formuła Raoula Narolla (1962) pozwala wyliczać liczbę mieszkańców, wychodząc od całkowitej powierzchni budynków mieszkalnych osady (por. I. Hodder, C. Orton 1976, s. 51–52). Zgodnie z tą zasadą, zespół badający neolityczne osadnictwo w dorzeczu Nidzicy przyjął liczebność 24 osób dla 2,5-hektarowego stanowiska (J. Kruk i in. 1996, s. 38). Szacunek ten może jednak nie być odpowiedni dla osadnictwa z epoki brązu, różniącego się wielkością obiektów mieszkalnych i strukturą zabudowy (por. S. Kadrow 1991, s. 88). W literaturze teoretycznej nie ma przy tym zgodności co do wiarygodności uniwersalnych wzorów kalkulacji liczby mieszkańców na podstawie takich danych, jak powierzchnia stanowisk lub szacunkowa całkowita masa ceramiki naczyniowej (np. U. Kobylińska 1981; J. Piontek 1982).

W wypadku kultury mierzanowickiej podstawą dla oceny przeciętnej wielkości grupy zamieszkującej osiedla mogą być szczegółowe badania nad mikroregionem iwanowickim. Ustalono, że populacja użytkująca cmentarzysko na stanowisku Babia Góra w Iwanowicach i zamieszkująca sąsiednie osiedle oscylowała od 20 osób w okresie kryzysu do ponad 100 w fazie rozkwitu (S. Kadrow 1991, s. 87–90; S. Kadrow, A. Machnik, J. Machnik 1992, s. 82–84). Społeczność zajmująca sąsiednie osiedle na Górze Klin mogła liczyć natomiast około 30–50 osób (K. Kaczanowski, E. Wiśniewska 1987, s. 146–151; S. Kadrow 1995, s. 95–97). Zdaniem S. Kadrowa (1995, s. 97), na tej podstawie można przyjąć uogólnienie, iż duże osady z wczesnej epoki brązu w Małopolsce zamieszkiwało 50–100 osób, całe zaś mikroregiony około 200 osób.

Dla kultury łużyckiej na lessach zachodniej Małopolski próbę oszacowania liczby ludności w wybranym mikroregionie osadniczym przedstawił Jacek Rydzewski (1982). Ustalenia te zostały wyprowadzone z kalkulacji uwzględniającej: dostępną powierzchnię

terytorium eksploatowanego przez osadę (z przyjętym promieniem 1 km), możliwości produkcyjne tego obszaru przy dominującej gospodarce rolniczej (z przemienno-odłogowym systemem uprawy) i uzupełniającej roli hodowli oraz łowiectwa lub zbieractwa, wyliczenia dotyczące energetycznego zapotrzebowania populacji i wreszcie szacunki nakładu pracy potrzebnego na zdobycie pożywienia. Z wyliczeń tych wynika, iż w analizowanym przez J. Rydzewskiego mikroregionie – obejmującym około 700 ha zdalnych do uprawy gruntów – mieszkać mogło nawet około 130 osób. Przeliczając tę wartość dla hipotetycznego osiedla ze strefy lessowej, dysponującego całym 314-hektarowym (około o promieniu 1 km) terytorium eksploatacji, otrzymać można liczbę około 50 osób, jako przybliżoną górną granicę populacji. Rzecz jasna, wyniki tych wyliczeń traktować należy z dużą ostrożnością. Każda korekta jednego z uwzględnianych w kalkulacjach czynników może wprowadzić istotne zmiany do końcowego wyniku. Jako przykład można podać, iż dla wczesnego neolitu szacuje się roczne zużycie około 200 kg zboża na osobę (J. Kruk, S. Milisauskas 1999, s. 46), przy około 300 kg przyjętych w studium J. Rydzewskiego (1982).

W odniesieniu do populacji grupy tarnobrzeskiej z dorzecza Sanu najpełniejszą analizę przebadanych śladów osiedli przedstawił S. Czopek (2004). Zdaniem tego autora, na planach osad grupy tarnobrzeskiej wyróżnić można zgrupowania jam zasobowych i, pozostających z nimi w funkcjonalnym związku, budynków mieszkalnych. Skupiska te, określone jako „zagrody”, koncentrować się mogły wokół centralnego placu. Jednoznaczne odkrycie struktury zabudowy utrudnia jednak nawarstwianie się na siebie reliktywów różnoczasowych „zagród” (S. Czopek 2004, s. 234). Niedostateczny stan badań nad osiedlami grupy tarnobrzeskiej uniemożliwia też wyciągnięcie wniosków co do liczebności zamieszkujących je populacji. Pomocne w tym zakresie mogą być natomiast analizy cmentarzysk (założenia teoretyczne w: E. Neustupny 1983). Kalkulacje przeprowadzone przez S. Czopka (2006, s. 114–115) dla dwunastu lepiej przebadanych cmentarzysk z dorzecza Sanu wskazują, iż przeciętnie grzebano na nich 1–2 osoby rocznie, co na podstawie przyjętych dla społeczności pradziejowych wskaźników umieralności pozwala otrzymać liczbę 25–50 osób, jako wielkość populacji użytkującej jedną nekropole (por. też B. Szybowicz 1995, s. 40–41; S. Czopek 1996, s. 102; Aneks 2). Wynik ten jest zgodny ze wspomnianymi wyżej wyliczeniami J. Rydzewskiego (1982) i szacunkową liczbą mieszkańców stałych osiedli (około 20–50 osób), przyjmowaną w innych opracowaniach dotyczących demografii populacji z młodszych odcinków epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (np. D.W. Buck 1986; Z. Bukowski 1990; D. Dreslerová 1995). Kalkulacje te wskazują jednocześnie, iż cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej mogły być użytkowane przez mieszkańców tylko jednego dużego osiedla. Nie musi zatem być wyjątkowa sytuacja stwierdzona w mikroregionie osadniczym w Wierzawicach, pow. Leżajsk, gdzie we wczesnej epoce żelaza funkcjonowały co najmniej trzy cmentarzyska, położone w odległości około 1,5 km od siebie (K. Ormian, J. Wróbel 2007, ryc. 2). Tak więc założenie, iż w jednym mikroregionie osadniczym mogła być użytkowana większa liczba nekropoli, każe przypuszczać, że część stanowisk ocenionych podczas badań powierzchniowych jako osiedla, w rzeczywistości stanowi pozostałości cmentarzysk (por. S. Czopek 2005, s. 65; np. A. Matoga, w druku).

Problem lokalizacji stanowisk sepulkralnych w ramach struktury osadniczej badanego obszaru zostanie jeszcze poruszony, niemniej jednak w tym miejscu należy go zasyg-

nalizować w związku z hipotezą S. Czopka o centralnym położeniu cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej w obrębie skupisk osadniczych tego ugrupowania. Przypuszczenie to, wyrażone już wcześniej w odniesieniu do kultury łużyckiej na terenie Śląska (A. Mierzwiński 1994, s. 22), przyjęte zostało w monograficznym opracowaniu osadnictwa grupy tarnobrzeskiej nad środkowym Sanem i dolnym Wisłokiem (S. Czopek 1996, s. 85). Cmentarzyska potraktowano tutaj jako geometryczne centra mikroregionów, których granice wyznaczały okręgi o promieniu równym połowie średniej odległości pomiędzy nekropolami. Postępowanie to zostało zweryfikowane w późniejszym opracowaniu, drobniawo analizującym położenie cmentarzysk w sieci osadniczej makroregionów oraz w mikroregionach (S. Czopek 2005a). Za pomocą metody poligonów Thiessena wykazano została częściowa zbieżność skupisk osadniczych skoncentrowanych wokół cmentarzysk i większych osiedli (*ibidem*, s. 59). Zaproponowano również modelowe ujęcie osadnictwa grupy tarnobrzeskiej, którego oś wyznaczać miały cmentarzyska (faktycznie istniejące i antycypowane) regularnie rozmieszczone wzdłuż głównych rzek (*ibidem*, s. 59–65). Zauważyć należy, że wpływ na wnioski z tych analiz ma w pewnej mierze aprioryczne przyjęcie cmentarzysk jako centrów mikroregionu lub przynajmniej „głównych punktów ekumen” (S. Czopek 2005a, s. 66), do czego brak podstaw źródłowych (por. W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, przypis 5). Jak wspomniano wyżej, szacunki demograficzne mogą sugerować, że w jednym dużym mikroregionie osadniczym (liczącym nawet kilkanaście osiedli – por. S. Czopek 2005a, ryc. 2) istnieć mogło jednocześnie kilka cmentarzysk. Ponadto, co przyznaje cytowany autor (S. Czopek 2005a, s. 75), w wypadku części skupisk osadniczych cmentarzyska posiadają ewidentnie peryferyczne położenie (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 284; W. Blajer 2007, s. 46). Prawdopodobnie w ich lokalizowaniu nie musiały zatem wiązać się z określonym położeniem względem wszystkich „obsługiwanych” osiedli. Zauważyć można natomiast, że analizy prowadzone dla poszczególnych mikroregionów wskazywać mogą raczej na istnienie pewnych zasad lokalizacji nekropoli w stosunku do najbliższych stanowisk osadowych i cieków wodnych. Wydaje się bowiem, iż unikano zakładania osiedli na południe i południowy wschód od cmentarzysk, które jednocześnie we wszystkich wypadkach położone były na północ lub zachód od najbliższych strumieni (W. Blajer 2007, s. 45–46).

5.3. Założenia odnoszące się do przyjętych w niniejszej pracy metod przestrzennej analizy rozmieszczenia stanowisk

Przy klasyfikacji wielkości punktów osadniczych uwzględniona została zarówno ilość odkrytego materiału zabytkowego, jak i powierzchnia stanowiska. Ustalono następujące przedziały wielkości: stanowiska „małe” o powierzchni do 0,5 ha, na których znaleziono do 5 zabytków danej kultury; stanowiska „średnie”, których powierzchnia przekracza 0,5 ha, a liczba zabytków wynosi 5–20; wreszcie stanowiska „duże” o powierzchni przekraczającej 5 ha, które dostarczyły ponad 20 zabytków z danej kultury. Przyjąć można, że stanowiska „średnie” i „duże” są śladami stałych osiedli. Stanowiska „małe” mogą natomiast być pozostałością zarówno stałych, lecz niewielkich (np. jednodworczych) lub krótkotrwale użytkowanych osiedli, jak i tymczasowych obozowisk,

jednorazowych epizodów pobytu (np. związanych z działalnością gospodarczą), czy wreszcie obiektów o charakterze sepulkralnym (zwłaszcza w wypadku występowania dużych koncentracji zabytków na małej powierzchni).

Ogólne tendencje w rozmieszczeniu osadnictwa zilustrowane zostały na zgeneralizowanych mapach, przedstawiających osadnictwo kultur mierzanowickiej i trzcinieckiej oraz grupy tarnobrzeskiej, bez zróżnicowania na poszczególne fazy tych kultur (ryc. 11–12, 14). Na mapach tych metodą poligonów Thiessena wyznaczono hipotetyczne skupiska osadnicze, których centralne punkty stanowią prawdopodobne stabilne osiedla (stanowiska „średnie” i „duże” oraz stanowiska, na których podczas badań wykopaliskowych odkryto zagłębione w ziemię obiekty danej kultury). Na podstawie wielkości wykreślonych poligonów można śledzić zagęszczenie osadnictwa w poszczególnych rejonach. Pewnych informacji może dostarczyć również kształt wielokątów. Formę zbliżoną do czworokąta powinny one przybierać przy dominującym „rzędownym” układzie stanowisk, natomiast równomierny rozkład punktów przynieść powinien obraz zbliżony do „plastra miodu”, składającego się z podobnych wielkością i kształtem sześciokątów.

Próbę wyznaczenia mikroregionów osadniczych oparliśmy – podobnie jak we wcześniejszym opracowaniu (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003) – na założeniach wynikających z koncepcji terytorium eksploatowanego przez osadę (mapy 1–6). Ze względu na fakt, iż większość stanowisk znajduje się w zbliżonym krajobrazie, stosunkowo dogodnym dla komunikacji, przyjęliśmy jednolite dla wszystkich stanowisk terytorium eksploatacji, w postaci kół o promieniu 1 km. Fakt zazębiania się obszarów potencjalnej eksploatacji dla sąsiadujących z sobą osiedli, uznaliśmy za podstawę przypuszczenia o ich strukturalnym związku. Dla zmniejszenia niebezpieczeństwa wynikającego ze „spłaszczenia” w analizie stanowisk użytkowanych w różnych przedziałach czasu, przy wyróżnianiu mikroregionów osadniczych uwzględniliśmy wyłącznie punkty datowane na węższe fazy w obrębie poszczególnych kultur. Przy rozpatrywaniu mikroregionów kultury trzcinieckiej zastosowano również analizę najmniejszych odległości pomiędzy stanowiskami (ryc. 13). W tym konkretnym wypadku posłużyła ona przede wszystkim do zobrazowania związku rozkładu stanowisk z układem dolin rzecznych.

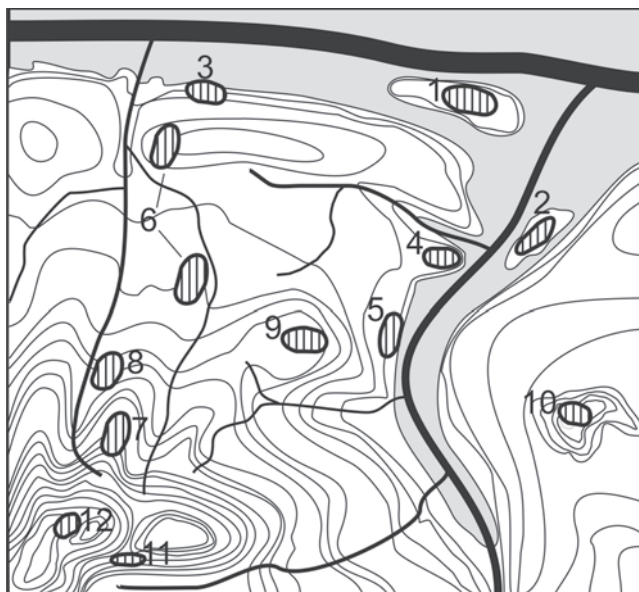
Dla przedstawienia problemu kontynuacji zasiedlenia w kolejnych przedziałach chronologicznych wykorzystaliśmy metodę współczynnika powinowactwa. W analizie zestawiono zarówno ogół stanowisk związanych z poszczególnymi kulturami, jak i punkty datowane na kolejne węższe fazy. W przeciwieństwie do założeń przyjętych w opracowaniu T. Sailego (1999) uwzględniliśmy tylko kontynuację w obrębie wyznaczonego podczas prospekcji powierzchniowej zasięgu stanowiska, a nie również w jego najbliższym otoczeniu (dokładnie: w promieniu 250 m). Wynika to z faktu, że znaczna część analizowanych stanowisk to obiekty wielohektarowe, przekraczające rozmiarami zasięg „otoczenia stanowiska” przyjęty przez cytowanego autora. W tabeli zestawiającej wyniki analizy uwzględniono sumaryczną liczbę stanowisk poszczególnych kultur oraz liczbę punktów osadniczych reprezentujących ich kolejne etapy rozwojowe. Poniżej przekątnej osi prezentującej całkowitą liczbę stanowisk (wyłącznie tych, które dostarczyły zabytków ceramicznych) z poszczególnych przedziałów chronologicznych umieszczona została liczba sytuacji współwystępowania. Powyżej zaś wartość wyliczonego współczynnika K^* . Dla większej przejrzystości uzyskanego obrazu odcieniami szarości oznaczono pola o wartościach maksymalnych współczynnika (1,0) oraz o wskaźnikach

wynoszących powyżej 0,20 i 0,30. Wielkości uzyskane dla następujących po sobie jednostek kulturowych przedstawione zostały również z pomocą wykresu (ryc. 20).

5.4. Założenia dotyczące lokalizacji stanowisk w obrębie głównych stref krajobrazowych oraz ich położenia w stosunku do lokalnej rzeźby terenu

Drugi kierunek analiz w geografii osadnictwa pradziejowego polega na obserwowaniu prawidłowości w lokalizowaniu stanowisk w określonych strefach krajobrazowych. Dla opisu preferencji osadniczych poszczególnych kultur z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza posłużyliśmy się klasyfikacją stref krajobrazowych przeprowadzoną przez S. Czopka (1996, s. 71–74). Na omawianym obszarze reprezentowane są strefy A (dna dolin nizinnych), B (równiny piaszczyste i pola wydmowe) oraz E (nizinne zagłębienia bagienne) wchodzące w obręb wielkich dolin Wisłoka oraz Sanu i zajmujące łącznie około 277 km² (21,6% analizowanego obszaru). Dominującą strefę siedliskową stanowi wysoczyzna lessowa (strefa D w klasyfikacji S. Czopka) o powierzchni około 742 km² (57,8% analizowanego obszaru). Pozostały teren (263,6 km² – 20,5%) zajmuje pogórze karpackie, nieujęte w podziale S. Czopka, odnoszącym się do obszarów nad dolnym Wisłokiem i środkowym Sanem. Ponieważ strefy B i E występują na analizowanym terenie tylko marginalnie, w prowadzonych obserwacjach zostaną potraktowane łącznie ze strefą A, w ramach dolin Wisłoka i Sanu.

Ryc. 3. Położenie stanowisk w stosunku do cieków i ukształtowania terenu

Abb. 3. Die Lage der Fundstellen im Bezug auf die Wasserläufe und das Geländere relief (Erklärung der Nummern: vgl. die deutsche Zusammenfassung, Kap. 9.5)

Dla uzyskania obrazu preferencji w lokalizowaniu stanowisk na określonych formach terenu, zwłaszcza w strefie pogranicza głównych stref siedliskowych, przeprowadzona została również szczegółowa analiza topograficznego położenia punktów osadniczych. Podobny zabieg zastosowany został m.in. w studium nad osadnictwem z epoki brązu i żelaza w zachodniej Małopolsce (J. Rydzewski 1986). Wykorzystano tam klasyfikację możliwych układów stanowisk w stosunku do rzeźby terenu, wprowadzoną wcześniej w pracy J. Kruka (1973, s. 82–85). Ponieważ analizowany tutaj obszar wykazuje znaczne różnice w stosunku do lessowej strefy zachodniej Małopolski, przyjęliśmy własną klasyfikację rodzajów położenia topograficznych stanowisk (ryc. 3). Podział ten został przeprowadzony na podstawie wieloletnich obserwacji terenowych (znajomości położenia znacznej części stanowisk z autopsji) oraz analizy map w skali 1:25 000. Wyróżniono następujące typy lokalizacji: (1) na wyniesieniu w obrębie dna wielkich dolin Wisłoka i Sanu; (2) na wyniesieniu w obrębie mniejszych dolin; (3) na krawędzi wysoczyzny lessowej i wielkich dolin Wisłoka i Sanu; (4) na wyraźnie wyodrębnionych cyplach wysoczyzny schodzących do mniejszych dolin; (5) na prostych krawędziach mniejszych dolin; (6) w obrębie falistego krajobrazu wysoczyzny lessowej, przeważnie nad małymi ciekami; (7) na grzbietowych partiach cypli wznoszących się nad wysoczyzną w rejonie jej granicy z pogórzem karpackim; (8) u podstaw i na stokowych partiach cypli w strefie pogranicza pomiędzy wysoczyzną i pogórzem karpackim; (9) w obrębie wysoczyzny, na cyplach górujących nad mniejszymi dolinami; (10) na kulminacjach miejsc wyniesionych, na działach wodnych wysoczyzny; (11) na krawędziach i stokach głębokich dolin pogórza; (12) na stokach i grzbietach pogórza. Przy analizie występowania luźnych znalezisk przedmiotów metalowych uwzględniono także położenie w obrębie koryta rzeczno (0).

6. Periodyzacja źródeł

6.1. Kultura mierzanowicka

Osadnictwo kultur episznurowych w dorzeczu Sanu nie doczekało się, jak dotąd, osobnego studium i można zgodzić się z opinią, wyartykułowaną w odniesieniu do Kotliny Sandomierskiej (S. Czopek 2005, s. 244), że obszar ten był w ogólnych opracowaniach marginalizowany. W ostatnich latach zostały wprowadzić na terenie wysoczyzny lessowej przeprowadzone dość szeroko zakrojone prace wykopaliskowe dwóch osiedli kultury mierzanowickiej w Sieteszy (P. Madej 1999; 2000; 2003) i Wysokiej, które przyniosły sporo materiałów i liczne obserwacje, ale wyniki tych badań nie są jeszcze w pełni opublikowane. Wstępne opinie, zawarte w literaturze, podkreślają specyfikę tego regionu, w którym cechy przypisywane na innych terenach wczesnym fazom kultury mierzanowickiej trwały zapewne znacznie dłużej (P. Madej 2001).

W tej sytuacji naszą próbę uporządkowania materiałów o charakterze episznurowym, znanych z badań powierzchniowych i wykopaliskowych na analizowanym obszarze, musimy oprzeć na ustaleniach, wypracowanych na podstawie dobrze rozpoznanych odkryć z innych regionów południowej Polski, zawartych w publikacji Sławomira Kadrowa i Jana Machnika (1997). W pracy tej został zaprezentowany podział kultury mierzanowickiej na cztery fazy: protomierzanowicką, wczesną, klasyczną i późną. A oto, jak przedstawiają się najważniejsze cechy charakterystyczne ceramiki z kolejnych faz.

Materiały fazy protomierzanowickiej są stosunkowo mało zróżnicowane. Należą tu kubki i dzbany, wykonane z gliny bez domieszki lub z niedużą domieszką piasku albo tłucznia kamiennego. Naczynia są na ogół cienkościenne, o równych, często wygładzonych powierzchniach, zdobionych poziomymi odciskami sznura, przeważnie potrójnymi. Brzegi są często lekko pogrubione i nieznacznie wysunięte na zewnątrz. Ornamentacja ogranicza się do szyjek i górnych partii brzuśców (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 15, np. ryc. 2–3, 5). Absolutne ramy czasowe omawianej fazy wskazywane były bardzo ostrożnie między około 2400 i około 2200 lat BC (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 26). Według opinii badacza stanowiska w Sieteszy, który przed kilkoma laty kwestionował możliwość wskazania w dorzeczu Sanu niebudzących wątpliwości materiałów fazy protomierzanowickiej, należy się w tym regionie liczyć z możliwością dłuższego egzystowania grup ludności kultury ceramiki sznurowej (P. Madej 2001, s. 301–302)⁴⁸.

⁴⁸ Należy przypomnieć, że pogląd ten został sformułowany i ogłoszony przed odkryciem obiektu nr 303 w Lipniku, którego inwentarz wykazuje cechy właściwe dla grobów fazy protomierzanowickiej i wczesnej, co pozwala datować go na przełom wspomnianych faz (M. Kafińska 2002).

W fazie wczesnej, datowanej około 2200–2050 cal BC, asortyment form ceramicznych został wzbogacony o garnki, w tym z guzkami przy krawędziach wylewów. W masie ceramicznej spotykana jest zwykle niewielka domieszka drobnoziarnistego tłucznia kamiennego. Nieco wzrosła przeciętna grubość naczyń i zmniejszył się udział okazów o gładzonych powierzchniach. Nadal dominował ornament sznurowy, przeważnie w postaci podwójnych pasm, i często obejmował prawie całe zewnętrzne powierzchnie naczyń: na szyjkach były to układy poziome, na brzuścach pionowe lub ukośne (ryc. 4:1–4). Krawędzie wylewów były najczęściej zaokrąglone (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 29, 31, np. ryc. 8–12).

W kolejnej, klasycznej fazie, datowanej na około 2050–1950/1900 cal BC, dominowały garnki z guzkami pod krawędzią wylewu, natomiast amfory i kubki wychodziły z użycia. W masie ceramicznej wyraźna była domieszka gruboziarnistego tłucznia kamiennego. Powierzchnie naczyń były przeważnie szorstkie i nierówne. Istotne w zachodniej Małopolsce zjawisko zaniku ornamentyki sznurowej nie dotyczyło „wschodnich krańców zasięgu kultury mierzanowickiej” (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 55–56, np. ryc. 18–25).

Faza późna to czasy wyraźnego zróżnicowania terytorialnego (podziału na grupy) kultury mierzanowickiej. Sprawia też najwięcej problemów klasyfikacyjnych (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 81, 83). Ponieważ w analizowanym regionie wystąpiły zarówno materiały o cechach grupy samborzeckiej, jak też grupy pleszowskiej (P. Madej 2001, s. 297, 300), dlatego wskazane jest zwrócenie uwagi na główne cechy obu tych grup. W materiale grupy samborzeckiej przeważają amfory, nadal zdobione zdwojonymi odciskami sznura, ale w towarzystwie sznurowych „łuczków”, a także karbów, nacięć, odcisków stempli i listew plastycznych. Na brzuścach występują odciski tekstylne lub pseudotekstylne („dziobanie”). Domieszka schudająca – piasek lub tłuczeń kamienny – była na ogół drobniejsza niż w fazie klasycznej. Część naczyń ma cienkie ścianki i wygładzone do połysku powierzchnie (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 84, np. ryc. 40–42). W grupie pleszowskiej zasób form jest dość urozmaicony – spotyka się tu także m.in. naczynia profilowane. Szyjki naczyń są często zdobione gęsto obok siebie ułożonymi poziomymi odciskami cienkiego sznura, a poniżej występują pionowe lub rozchylone listwy plastyczne, niekiedy zakończone guzkowatym zgrubieniem. Poniżej odcisków sznura może przebiegać poziomy rząd odcisków stempelka. Na garnkach (w górnych partiach brzuśców) pojawiają się małe guzki. Powierzchnie dużych, stożkowatych mis, z otworkami pod wylewem, są często zdobione miotełką. Domieszka jest drobnoziarnista, ścianki na ogół cienkie i wygładzone do połysku (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 122, np. ryc. 48–51). Absolutne datowanie grupy samborzeckiej było sugerowane w granicach około 1950–1650/1600 cal BC, natomiast datowanie słabiej pod tym względem rozpoznanej grupy pleszowskiej – około 1700–1500 cal BC (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 100, 130).

Wobec powyżej wspomnianych trudności, wynikających z dłuższego trwania w dorzeczu Sanu pewnych cech kulturowych i niedostatecznego stanu studiów typologiczno-chronologicznych nad ceramiką, nie podejmowaliśmy prób bardziej szczegółowego podziału stosunkowo nielicznych znalezisk kultury mierzanowickiej. W celu rozpoznania choćby tylko przybliżonej dynamiki zmian osadnictwa, zdecydowaliśmy się jedynie na próbę wskazania materiałów „starszych”, które odpowiadałyby fazom protomierza-

Ryc. 4. Wybrane materiały zabytkowe kultury mierzanowickiej z Sieteszy, st. 5: 1–6 – ob. 1a/98 (starsze fazy); 7–12 – ob. 3/98 (młodsze fazy) (wg P. Madej 1999)

Abb. 4. Ausgewähltes Fundmaterial der Mierzanowice-Kultur aus Sietesz, Fst. 5: 1–6 – Objekt 1a/98 (ältere Phasen); 7–12 – Objekt 3/98 (jüngere Phasen) (nach P. Madej 1999)

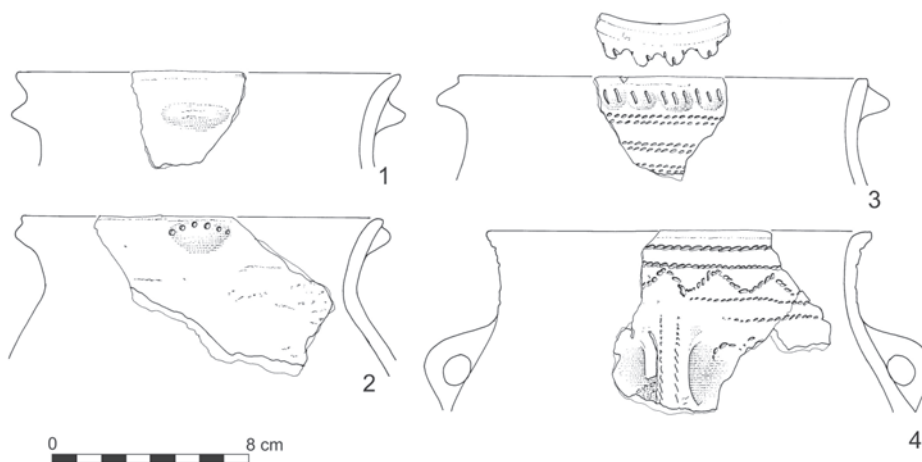
nowickiej i wczesnej, oraz materiałów „młodszych”, w przybliżeniu odpowiadających fazom klasycznej i późnej. Staraliśmy się przy tym w jak największej mierze brać pod uwagę występujące w literaturze lub w kartach ESA określenia, sformułowane przez badaczy specjalizujących się we wczesnej epoce brązu.

Do materiałów „starszych” zaliczyliśmy lepiej zachowane okazy oraz ułamki naczyń, zdobione na szyjkach i brzuścach motywami sznurowymi w układzie potrójnych i podwójnych pasm, a nienoszące jeszcze śladów zdobienia listwami i guzkami (ryc. 4:1–6). Z pewnymi zastrzeżeniami uwzględniliśmy też kilka drobnych ułamków zdobionych motywami sznurowymi, w których wypadku krzywizna skorupy sugerowała, że pochodzą z brzuśców, a nie z szyjek naczyń, co oznaczałoby, iż mamy tu do czynienia z pozostałościami ornamentyki właściwej dla fazy wczesnej. Do tej „starszej” grupy należy łącznie około 12 stanowisk – wśród nich znalazł się także bezceramiczny inwentarz grobu nr 303 z Lipnika (M. Kaflńska 2002). Można przyjąć, że znaleziska te pochodzą z czasów około 2400–2050 przed Chrystusem (por. wyżej).

Jako materiały „młodsze” zdecydowaliśmy się określić ułamki naczyń zdobionych listwami (w tym karbowanymi) i guzkami, a wśród nich także te, które dodatkowo noszą ślady ornamentyki sznurowej (ryc. 4:7–12, 6). Ponadto uwzględniliśmy tu wszystkie fragmenty z dobrze zachowanymi odciskami tekstylnymi, pseudotekstylnymi i śladami miotełki. Grupa ta liczy łącznie około 50 stanowisk, które można przypuszczalnie datować na czasy od około 2050 do około 1600 przed Chrystusem.

Jedynie jak dotąd próbki, badane metodą C14, pochodzą z Sieteszy, st. 5. W wypadku jamy 3/98, łączonej z fazą klasyczną ze względu na materiały nawiązujące do grupy pleiszowskiej, otrzymano datę Rome–1011, wynoszącą 3720 ± 70 BP (2200–1970 BC $\pm 1\sigma$, 92% probability 2200–2010 BC). Dla jamy 1a/98, datowanej na fazę późną, jest to data Rome–1110, wynosząca 3555 ± 60 BP (2010–1745 BC $\pm 1\sigma$, 96% probability 1940–1770 BC) (G. Calderoni, P. Madej, P. Valde-Nowak 2000).

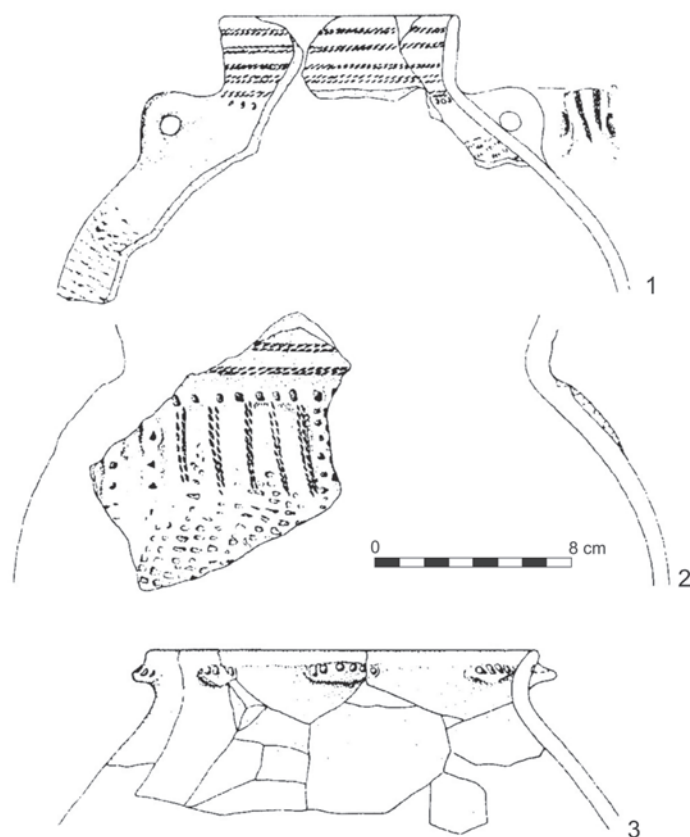
Ogólnie do kultury mierzanowickiej – bez prób różnicowania chronologicznego – zostały zaliczone niewielkie ułamki ceramiki, zdobione poziomymi odciskami sznura

Ryc. 5. Wybrane materiały zabytkowe z młodszych faz kultury mierzanowickiej z Kańczugi, st. 5 (wg A. Koperski, A. Kostek 1998)

Abb. 5. Ausgewähltes Fundmaterial der jüngeren Phasen der Mierzanowice-Kultur aus Kańczuga, Fst. 5 (nach A. Koperski, A. Kostek 1998)

Ryc. 6. Wybrane materiały zabytkowe z młodszych faz kultury mierzanowickiej z Wysokiej, st. 1 (wg W. Blajer 1998)

Abb. 6. Ausgewähltes Fundmaterial der jüngeren Phasen der Mierzanowice-Kultur aus Wysoka, Fst. 1 (nach W. Blajer 1998)

(zazwyczaj w grupach po 2–3), a pochodzące z szyjek naczyń. Jak wspomniano wyżej, ramy chronologiczne takiej ornamentyki są w dorzeczu Sanu zapewne znacznie szersze, niż w zachodniej Małopolsce. Ponadto w tej kategorii znalazły się ułamki cienkościenne naczyń, na ogół o powierzchni gładzonej, ale nie równej, lecz „gruzelkowatej” z powodu wyraźnej domieszki tłucznia kamiennego, a także niektóre ułamki brzegów o lekko pogrubionej krawędzi (te ostatnie często z zastrzeżeniem). Czasami na wymienionych tu rodzajach skorup są słabo widoczne ślady miotełki lub odcisków tekstylnych. Wśród zabytków łączonych ogólnie z kulturą mierzanowicką znalazły się też krzemienne siekierki, sierpy, płoszcza i pojedyncze grociki strzał. Przy podejmowaniu decyzji odnośnie do krzemiennych narzędzi bifacjalnych staraliśmy się tu kierować opiniami, wyrażanymi w literaturze przedmiotu (J. Libera 2001, *passim*). W odniesieniu do krzemiennych grocików strzał – stosunkowo rzadkich w materiale powierzchniowym okazów trzoneczkowatych i znacznie częstszych form „sercowatych”, które wykazują

duże zróżnicowanie – zachowaliśmy daleko idącą rezerwę, zaliczając do kultury mierzanowickiej tylko 2 okazy, niebudzące większych wątpliwości (Lipnik, st. 5; Maćkowice, st. 67), które zdają się dobrze odpowiadać grupie II lub III (W. Borkowski 1987, s. 161–167, ryc. 20).

Łuszczenie, odłupki i niektóre narzędzia (drapacze, skrobacze), czasem przypisywane w KESA nie tyle kulturze mierzanowickiej, ile bardziej ogólnikowo wczesnej epoce brązu, zdecydowaliśmy się pozostawić nieuwzględnione. Postęp badań ostatnich lat w Karpatach i strefie podkarpackiej wskazuje, że będzie można z dużym prawdopodobieństwem przypisywać poszczególnym kulturom także pewne formy specyficzne (ostrza, noże tylcowe, przekłuwacze), jednak w wypadku pojedynczych znalezisk powierzchniowych nadal trudno dokonywać takich rozstrzygnięć (P. Valde-Nowak 2003a, s. 49).

Biorąc pod uwagę wyżej podane ramowe daty bezwzględne, można dopuszczać, że „starsze” materiały kultury mierzanowickiej reprezentują przedział około 350 lat (albo znacznie krótszy – w zależności od tego, czy i od kiedy można liczyć się z obecnością w omawianym regionie stylistyki protomierzanowickiej), a „młodsze” – nawet około 450 lat. Jednak ze względu na liczne występowanie znalezisk związanych z klasyczną fazą kultury trzcinieckiej trzeba brać pod uwagę możliwość, że kultura mierzanowicka zanikła w omawianym regionie – a przynajmniej w niektórych jego strefach – nieco wcześniej i jej „młodsze” fazy trwały krócej. Takie przypuszczenie potwierdza też data C14, uzyskana dla jamy 1a/98 z osady w Sieteszy (por. wyżej).

Tak więc zarówno dolna, jak i górna granica czasowa kultury mierzanowickiej w omawianym regionie przedstawia się niejasno.

6.2. Kultura trzciniecka

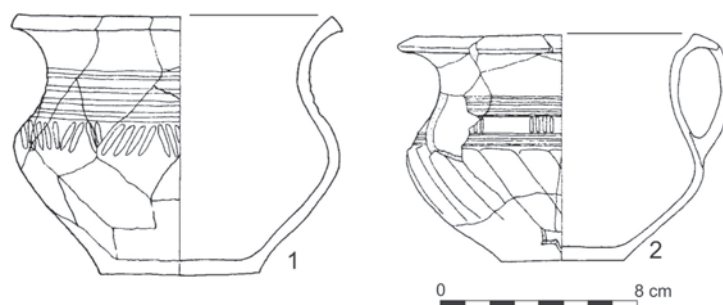
Ze względu na wciąż niedostateczny stan rozpoznania kultury trzcinieckiej w dorzeczu Sanu – zwłaszcza brak badań i publikacji dużych stanowisk osadowych – periodyzację materiałów tego ugrupowania należy oprzeć na wynikach studiów prowadzonych dla zachodniej Małopolski (J. Rydzewski 1991, s. 251–258; J. Górski 1994; 2004; 2007; 2007a). Opierając się na analizie współwystępowania typów ceramiki w inwentarzach grobowych i w tzw. zakumulowanych zespołach z jam trapezowatych (por. S. Kadrow 1991, s. 36–38) oraz na planigrafii osiedli, wyróżniono tutaj cztery główne etapy rozwoju kultury trzcinieckiej: (1) fazę występowania form „klasycznych” dla całego zasięgu tego ugrupowania (J. Czebreszuk 1998; J. Górski 2007, s. 253–261), zwłaszcza garnków esowatych z pogrubionym, skośnie ściętym brzegiem, zdobionych albo rytymi motywami poziomymi linii, tzw. zwisających festonów, lub linii w układzie metopowym (zespoły typu A1), albo dekoracją w postaci poziomych listew plastycznych (zespoły typu A2); w „klasycznym” nurcie mieszczą się jeszcze zespoły z naczyniami wazowatymi (A3) oraz ceramiką o cechach „zakarpackich” (A4) (J. Górski 2003); (2) fazę zaniku cech stylistycznych typowych dla „klasycznej” kultury trzcinieckiej i dominację naczyń zdobionych pionowymi elementami plastycznymi (zespoły typu B); (3) końcowy etap rozwoju kultury trzcinieckiej (zespoły typu C), odpowiadający tzw. grupie konstantynowskiej, z najbardziej charakterystyczną ceramiką zdobioną pionowymi żłobkami (J. Górski

2007, s. 263); (4) zespoły typu C/D reprezentujące przeżywającą się w środowisku kultury łużyckiej tradycję późnej kultury trzcinieckiej (J. Górski 2004).

W niniejszym opracowaniu przyjęto nieco bardziej uproszczony podział. Do starszej grupy źródeł zaliczono zabytki reprezentujące „klasyczny” nurt ceramiki kultury trzcinieckiej. Młodszą fazę reprezentują natomiast stanowiska odpowiadające zespołom typu B i C w zachodniej Małopolsce.

Stosunkowo łatwe w identyfikacji są fragmenty ceramiki, które można datować na fazę klasyczną. Oceniono w ten sposób aż 65% wszystkich stanowisk kultury trzcinieckiej. Za charakterystyczne dla tej fazy zostały uznane następujące cechy mikromorfologii i dekoracji naczyń: (1) wyraźnie pogrubione, skośnie lub poziomo ścięte brzegi; (2) dekoracja rytymi żłobkami poziomymi i pionowymi lub w układzie „zwisających festonów” (ryc. 7); (3) zdobienie poziomymi listwami plastycznymi.

W materiałach z omawianego obszaru, jak również szerzej – z całego dorzecza Sanu – wskazać można tylko na nieliczne, ściśle nawiązania do ceramiki z zespołów typu B w zachodniej Małopolsce (por. np. J. Górski 2003, s. 118). Należy tutaj wymienić zwłaszcza fragmenty naczyń o kołnierzowato rozchylonym brzegu oraz dekorowanych pionowymi żeberkami i łukowatymi listwami poniżej uch, odkryte podczas badań osiedla w Lipniku (W. Blajer 2004, ryc. 4:d–e; 2007a, ryc. 2:a). Znacznie liczniejsze są natomiast stanowiska z ceramiką, którą można odnosić do całego okresu rozwoju poklasycznej i schyłkowej fazy kultury trzcinieckiej. Cechy stylistyczne uznane za typowe dla tej grupy zabytków to: (1) zanik dekorowania liniami rytymi i poziomymi listwami plastycznymi; (2) „wyciągnięcie” na zewnątrz krawędzi brzegowych partii naczyń, a nie ich pogrubienie i skośne ścięcie, typowe dla wcześniejszego przedziału chronologicznego; (3) występowanie naczyń z „barkiem”; (4) dekoracja pionowymi żłobkami; (5) zdobienie pionowymi lub łukowatymi listwami plastycznymi (ryc. 8). Wymienione tutaj sposoby zdobienia i cechy mikromorfologiczne zaobserwowane zostały po raz pierwszy na większą skalę podczas badań osiedla w Dylągówce, pow. Rzeszów (W. Blajer, S. Czopek 1996). Na podstawie kolejnych odkryć, zwłaszcza na osiedlu i cmentarzysku w Lipniku, przedstawiliśmy próbę interpretacji tej grupy źródeł, jako świadectwa

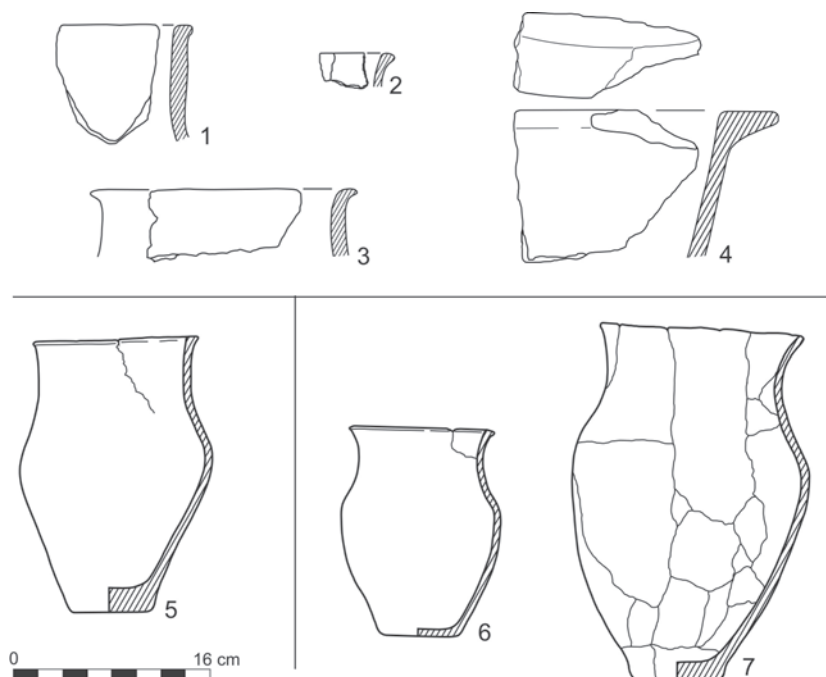

Ryc. 7. Wybrane materiały zabytkowe z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej z Jarosławia, st. 65/71 (wg J. Kociuba 1998)

Abb. 7. Ausgewähltes Fundmaterial der klassischen Phase der Trzciniec-Kultur aus Jarosław, Fst. 65/71 (nach J. Kociuba 1998)

procesu stopniowych przekształceń kulturowych, prowadzących do wykształcenia się w dorzeczu środkowego Sanu grupy tarnobrzesckiej (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 267–276; M.S. Przybyła 2007, s. 603–620). Ponieważ proces ten umieszczać można już w czasach odpowiadających północnoalpejskiej fazie BrD (zob. dalej), z okresem rozwoju schyłkowej fazy kultury trzcinieckiej należy również łączyć znaleziska mieczyków typu Sosnovaja Maza z Jarosławia i Przemyśla, wykazujących powiązania z północnopontyjskimi oraz nadwołżańskimi centrami metalurgicznymi (np. Z. Bukowski 1976, s. 50–52; V.I. Klochko 1993, s. 16).

W odniesieniu do części stanowisk kultury trzcinieckiej nie można było zaproponować przynależności do jednej z wyżej opisanych faz, dostarczyły bowiem wyłącznie ułamków niecharakterystycznych (z brzuśców i partii przydennych naczyń) lub pochodzących z form o długim okresie występowania (np. naczynia sitowate). Jako cechy technologiczne, decydujące o zaliczeniu tych fragmentów ceramiki do kultury trzcinieckiej, uznane zostały: (1) domieszka grubego tłucznia kamiennego; (2) bardzo gładka, brunatna powierzchnia, niekiedy ze złuszcżającą się, cienką warstewką zewnętrzną;

Ryc. 8. Wybrane materiały zabytkowe z młodszych faz kultury trzcinieckiej z Lipnika, st. 5: 1–4 – ob. 147 (wg W. Blajer 2004); 5 – ob. 348 (wg M.S. Przybyła 2003); 6–7 – ob. 355 (grób ciałopalny z trzciniecko-tarnobrzesckiej fazy przejściowej) (wg M.S. Przybyła 2003)

Abb. 8. Ausgewähltes Fundmaterial der jüngeren Phasen der Trzciniec-Kultur aus Lipnik, Fst. 5: 1–4 – Objekt 147 (nach W. Blajer 2004); 5 – Objekt 348 (nach M.S. Przybyła 2003); 6–7 – Objekt 355 (Brandgrab der Trzciniec-Tarnobrzeg-Übergangsphase) (nach M.S. Przybyła 2003)

(3) obecność siateczki drobnych spękań na powierzchni zewnętrznej (por. np. J. Czebreszuk 1998, s. 411).

Opierając się na datowaniach radiowęglowych początek klasycznej fazy kultury trzcinieckiej wyznacza się obecnie na około 1900/1800 rok BC (H. Taras 1995, s. 89; P. Makarowicz 1998, s. 52–59; P. Włodarczak 1998, s. 174–175). Przyjmowane jest jednocześnie jej trwanie do końca fazy BrB, a więc do przełomu XV i XIV stulecia przed Chrystusem (J. Górski, S. Kadrow 1996, s. 11–16). Schyłek późnej fazy kultury trzcinieckiej w zachodniej Małopolsce nastąpił wraz z pojawieniem się tam kultury łużyckiej, co mogło mieć miejsce jeszcze współcześnie z północnoalpejską fazą BrD (J. Górski 2004, 164–169, 189–194), odpowiadającą okresowi czasu od drugiej połowy XIV do początku XII wieku przed Chrystusem (np. K. Randsborg 1996; P. Della Casa, C. Fischer 1997).

Podobnie datować można najstarsze zespoły grobowe grupy tarnobrzeskiej w dorzeczu Sanu (M.S. Przybyła 2007 – tam starsza literatura). Ponieważ jednak ugrupowanie to kontynuowało tradycje kultury trzcinieckiej, dokonanie rozgraniczenia pomiędzy nimi może być tylko umowne. Zwracano wcześniej uwagę, że traktowane już jako przejaw „nowej” jakości kulturowej zespoły grobowe, mogły być w istocie współczesne osiedlom zaliczanym do późnej fazy kultury trzcinieckiej (S. Czopek 1996, s. 75; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 267–276). Z tego względu końcową granicę chronologiczną istnienia tej jednostki kulturowej umieszczać trzeba nie tylko w drugiej połowie XIV stulecia, ale też przynajmniej w XIII wieku przed Chrystusem. W tym odcinku czasu plasują się również datowania radiowęglowe otrzymane dla dwóch późnotrzcinieckich jam z osiedla w Lipniku, obejmujące przedział (w zakresie 2σ) od początku XIV do pierwszej połowy XII stulecia przed Chrystusem (zob. Aneks 3).

Przedstawione tutaj ustalenia odnośnie do absolutnej chronologii kultury trzcinieckiej pozwalają przyjąć około 400- do 500-letni czas trwania jej fazy klasycznej oraz około 200-letni okres występowania stylu właściwego dla jej młodszych etapów. Dla analizowanej w tym opracowaniu problematyki istotny jest fakt przynajmniej dwukrotnie dłuższego trwania fazy klasycznej niż fazy młodszej. Stan ten, przynajmniej częściowo, może bowiem przekładać się na liczbę przypisanych obu etapom stanowisk (odpowiednio około 140 i 50).

6.3. Grupa tarnobrzeska

Przyjęty w klasycznym opracowaniu K. Moskwy (1976) podział materiałów grupy tarnobrzeskiej na trzy fazy (wczesną, środkową i późną) został rozwinięty w późniejszych, szczegółowych studiach (J. Chochorowski 1989; S. Czopek 1996, s. 66–70; W. Blajer, S. Czopek, A. Kostek 1991; M.S. Przybyła 2003a). Przedstawiono w nich m.in. próby uszczegółowienia periodyzacji fazy wczesnej i późnej oraz wyróżnienia fazy środkowej na obszarze dorzecza środkowego Sanu, nieobjętym zasięgiem występowania tzw. stylistyki nadsańskiej (por. K. Ormian 2005). Stosowane schematy periodyzacji – oparte zwłaszcza na zmienności stylistycznej całych form naczyń – mają jednak ograniczone zastosowanie w wypadku rozdrobnionego i mało dystynktywnego materiału ceramicznego, pozyskiwanego podczas prospekcji powierzchniowej. Charakterystyczne frag-

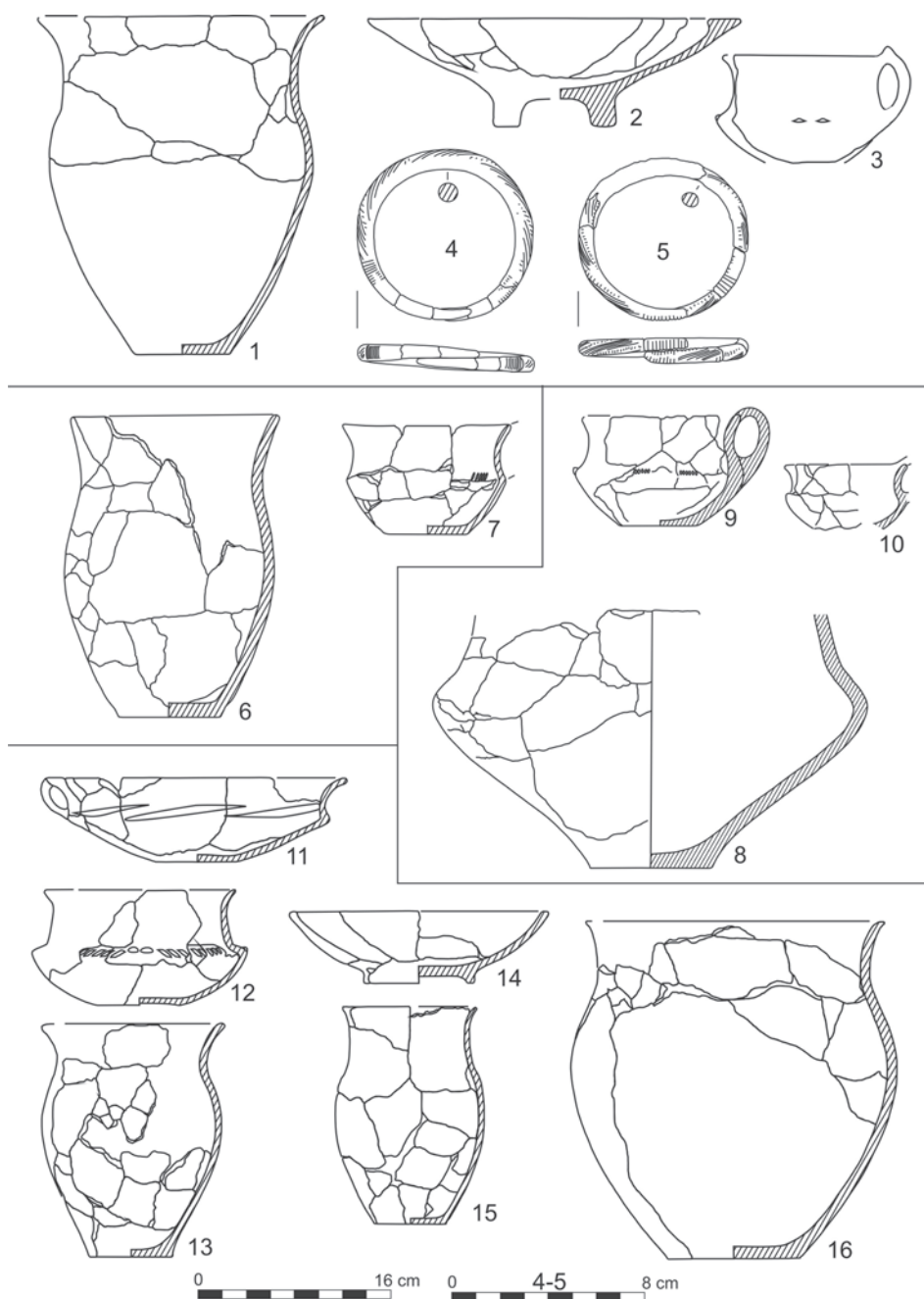
menty ceramiki łatwiej jest przypisać szeroko ujmowanym, często jednak stosunkowo długotrwałym, nurtom stylistycznym (A. Gawlik, M.S. Przybyła 2005, s. 314–317). Z tego względu w niniejszym opracowaniu przyjęto podział tylko na dwa etapy: starszy – odpowiadający fazie I, a częściowo również fazie II – oraz młodszy – z formami charakterystycznymi już dla wczesnej epoki żelaza.

W analizowanej grupie źródeł za charakterystyczne dla faz starszych (około 60 stanowisk) uznane zostały następujące cechy mikromorfologiczne i motywy dekoracyjne: (1) obecność ścienionych brzegów garnków o esowatym profilu i gładkich powierzchniach; (2) zdobienie pionowymi lub skośnymi żłobkami i kanelurami; (3) obecność fragmentów naczyń (mis i kubków) profilowanych oraz mis z wyodrębnionym dwustożkowatym brzuścem i rozchylonym wylewem (ryc. 9). Jako typowe dla faz młodszych (95 stanowisk) potraktowano natomiast: (1) występowanie otworków poniżej krawędzi wylewów grubościennych garnków jajowatych; (2) dekorację listwami plastycznymi z odciskami palcowymi; (3) dekorację powierzchni grubościennych naczyń dołkami palcowymi; (4) zdobienie grupami odcisków kolistego stempelka; (5) obecność placków glinianych; (6) występowanie naczyń półkulistych z brzegiem zagiętym do środka (ryc. 10). Z fazami młodszymi związane są zabytki ceramiczne wykazujące wschodnie lub południowo-wschodnie nawiązania. Wymienić należy tutaj typowy dla leśno-stepowej strefy wschodniej Europy czerpak ze stanowiska 5 w Przeworsku (tabl. 23:3; A. Gawlik, M.S. Przybyła 2005, s. 331, ryc. 10), a także toczoną ceramikę ze stanowiska 8 w tej miejscowości oraz z cmentarzyska w Trójczycach – charakterystyczną dla kultury Vekerzug z Wielkiej Niziny Węgierskiej (S. Czopek 1993). Bogato dekorowany przęślik ze stanowiska 2 w Czudowicach (tabl. 5:29) posiada natomiast nawiązania w materiałach z datowanych na wczesną epokę żelaza stanowisk ze wschodniej Słowacji i Mołdawii (E. Miroššayová 1994, tabl. 4:3; M.T. Kašuba 2000, ryc. 25:7).

Obok stanowisk, na których odkryta została ceramika naczyniowa, z osadnictwem grupy tarnobrzeskiej związane są również pojedyncze i gromadne znaleziska przedmiotów metalowych. Ze starszymi fazami łączyć można skarby z Maćkówki, Radymna i Rzeszowa (W. Blajer 1987; 1999, s. 124–125, 179–180, 196, 199–200), bransolety z Kosiny i Maćkowic, duże kręgi brązowe (naszyjniki?) z Kańczugi i Pełkiń (W. Blajer 1999, s. 48–49), siekiery brązowe z Husowa i Jarosławia (J. Kuśnierz 1998, nr kat. 25, 72) oraz groty oszczepów z Siedlisk i Grzęski (M. Gedl 2001, s. 7–8). Z końcowego odcinka tego przedziału chronologicznego pochodzi skarb z Przemyśla, odnoszony do tzw. horyzontu kimberyjskiego z przełomu faz HaB/HaC (M. Gedl 1999, s. 71–72; U. Bugaj 2005, s. 72–73). Na młodsze fazy grupy tarnobrzeskiej datować można natomiast żelazny czekan z Żuklina (J. Chochorowski, A. Gawlik 1997) oraz miecz typu *akinakes* odkryty w Rozborzu (S. Czopek 1995). Oba te zabytki wykazują powiązania z szeroko rozumianą kulturą scytyjską.

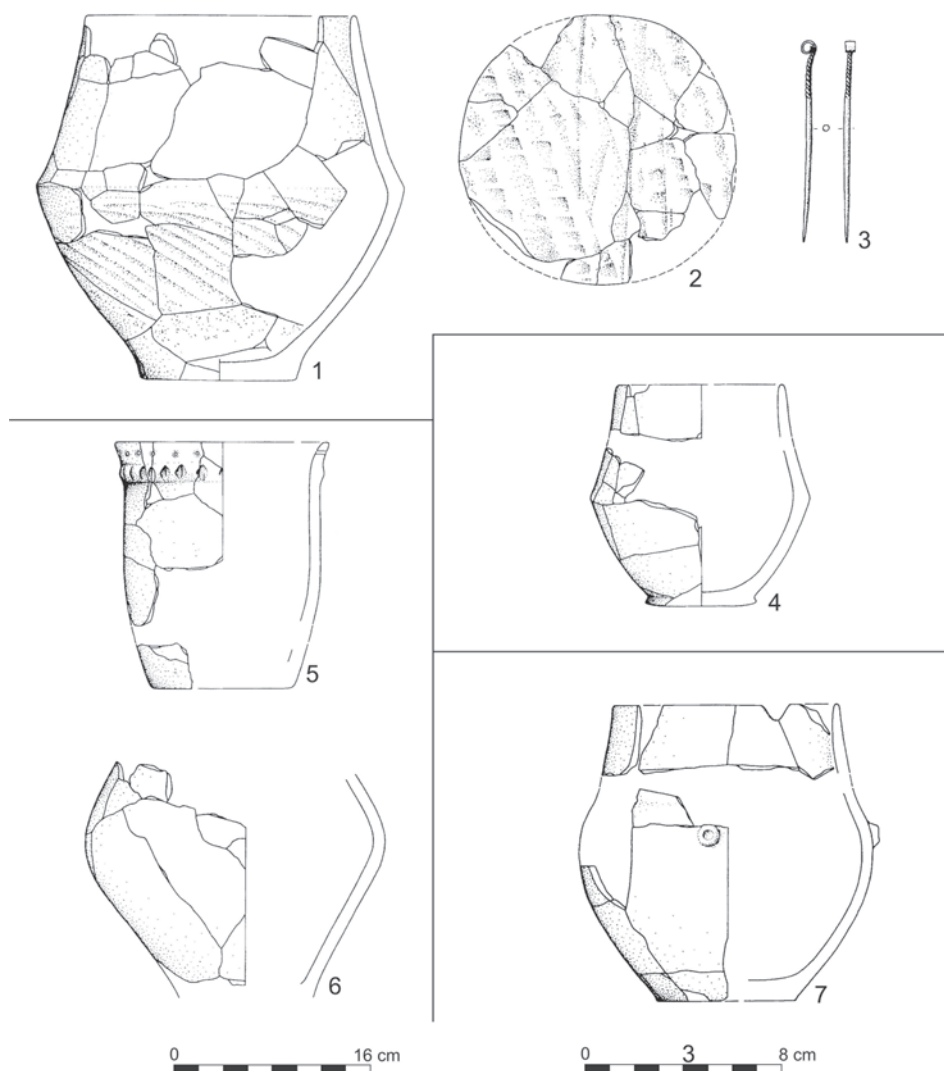
Liczne stanowiska określone zostały jako „być może grupa tarnobrzeska” na podstawie cech technologicznych znalezionych na nich niecharakterystycznych ułamków ceramiki. W znacznej mierze były to ułamki o dwubarwnych powierzchniach – z zewnątrz brunatnych, a wewnątrz ciemnoszarych lub czarnych. Za typowe dla tego ugrupowania uznano również fragmenty z domieszką tłuczniwa kamiennego o gładkich brunatnych powierzchniach, różniące się jednak wyraźnie od ceramiki kultury trzcinieckiej. Znacznie ostrożniej potraktowane zostały natomiast ułamki przeważnie grubościennych, słabo

Ryc. 9. Wybrane materiały zabytkowe ze starszych faz grupy tarnobrzęskiej z Lipnika, st. 5: 1–5 – grób 140; 6–7 – grób 180 (wg M.S. Przybyła 2002a); 8–10 – grób 251 (wg W. Blajer 2002); 11–16 – grób 113 (wg W. Blajer, M.S. Przybyła 2003)

Abb. 9. Ausgewähltes Fundmaterial der älteren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe aus Lipnik, Fst. 5: 1–5 – Grab 140; 6–7 – Grab 180 (nach M.S. Przybyła 2002a); 8–10 – Grab 251 (nach W. Blajer 2002); 11–16 – Grab 113 (nach W. Blajer, M.S. Przybyła 2003)

Ryc. 10. Wybrane materiały zabytkowe z młodszych faz grupy tarnobrzęskiej z Trójczyc, st. 1: 1–3 – grób 73; 4 – grób 95; 5–6 – grób 96; 7 – grób 80 (wg W. Poradyło 2001)

Abb. 10. Ausgewähltes Fundmaterial der jüngeren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe aus Trójczyce, Fst. 1: 1–3 – Grab 73; 4 – Grab 95; 5–6 – Grab 96; 7 – Grab 80 (nach W. Poradyło 2001)

wypalonych naczyń o domieszce szamotu. Ten rodzaj ceramiki, charakterystyczny dla późnej fazy grupy tarnobrzęskiej (i tak często klasyfikowany w KESA), w wielu wypadkach jest bowiem trudny do odróżnienia od niecharakterystycznych, grubościennych, silnie zniszczonych fragmentów ręcznie lepionych naczyń z okresu wpływów rzymskich. Należy więc liczyć się z możliwością, że liczba stanowisk późnej fazy grupy tarnobrzęskiej, odkrytych podczas badań powierzchniowych, jest w rzeczywistości jeszcze

nieco większa, jednak nie jesteśmy w stanie tego wykazać na podstawie nielicznych, niecharakterystycznych i źle zachowanych materiałów.

Umowną granicę pomiędzy starszymi i młodszymi fazami rozwojowymi grupy tarnobrzeskiej stanowią początki wczesnej epoki żelaza. W dorzeczu Sanu zbiegają się one z procesem istotnych zmian obrazu kulturowego (A. Gawlik, M.S. Przybyła 2005, s. 317–318), zachodzących w przybliżeniu pomiędzy schyłkiem okresu HaC (VII wiek przed Chrystusem – np. M. Friedrich, H. Henning 1995) i horyzontem występowania klasycznych zespołów z „importami” scytyjskimi, datowanych od połowy VI stulecia (S. Czopek 2001, s. 184). Najmłodsze wśród zabytków metalowych pochodzenia wschodnioeuropejskiego na terytorium grupy tarnobrzeskiej datować można już na IV wiek, daty radiowęglowe pozwalają natomiast przesunąć chronologię zaniku tego ugrupowania nawet do przełomu IV i III stulecia przed Chrystusem (S. Czopek 1996, s. 118; 2001, s. 184).

Opierając się na przedstawionych wyżej ustaleniach, można stwierdzić, że okres rozwoju starszych faz grupy tarnobrzeskiej zamykał się w przybliżeniu pomiędzy XIII a VII stuleciem przed Chrystusem. Trwał on więc około 600 lat. Młodsze fazy można umieszczać natomiast w nieco krótszym – około 400-letnim – przedziale czasu, zamkniętym pomiędzy VII i IV stuleciem przed Chrystusem.

6.4. Kultura lateńska

Na analizowanym obszarze wystąpiło kilka stanowisk, które wiązać należy z kulturą lateńską. Reprezentują ją luźne znaleziska przedmiotów metalowych i szklanych, takie jak datowany na fazy LTC1b–LTC1/C2 (Z. Woźniak 1996, s. 11) miecz z koryta Wiśłoka w Rzeszowie oraz szklana bransoleta ze stanowiska 1 w Albigowej, odnoszona do faz LTC1b–LTC2 (W. Błajer 2003, s. 79), a także odkryte podczas badań powierzchniowych fragmenty situl grafitowych. Obiekty kultury lateńskiej, datowane na fazy LTC–LTD (zwłaszcza na drugi z tych przedziałów chronologicznych – M.J. Przybyła 2005, s. 80) odsłonięte zostały na stanowisku 3 w Lipniku. Bliższej lokalizacji nie można ustalić w odniesieniu do srebrnej głowy byka z Sanu pod Radymnem, wskazującej powiązania z metalurgią celtycką i geto-dacką, a datowanej na początek II wieku przed Chrystusem (I. Florkiewicz, T. Bochnak 2006, s. 130–131; T. Bochnak, G. Kieferling, w druku), oraz bardzo wczesnej zapinki typu Marzabotto z Przemyśla, której związek z osadnictwem lateńskim jest dyskusyjny (Z. Woźniak, 2004).

Poza ostatnim z wymienionych, znaleziska z obszaru Podgórze Rzeszowskiego datowane mogą być ramowo na fazy LTC–LTD, a więc pomiędzy połową III wieku przed Chrystusem i przełomem er. Stanowią one północną peryferię występowania materiałów kultury lateńskiej w dorzeczu Sanu, związanych prawdopodobnie ze skupiskiem osadnictwa celtyckiego znad górnej Cisy (np. M. Parczewski 1978, s. 145; R. Madyda-Legutko 1996, s. 40–41).

7. Charakterystyka geografii osadnictwa poszczególnych jednostek taksonomicznych

7.1. Kultura mierzanowicka

O problemach związanych z rozpoznaniem osadnictwa i chronologii kultury mierzanowickiej – w tym samych ram czasowych jej istnienia – w badanym regionie była już mowa w poprzednim rozdziale. Trudności te wynikają z niewielkiego zakresu dotychczas prowadzonych wykopalsk. Większość stanowisk została zlokalizowana bądź to na podstawie nielicznych materiałów o charakterze „episzurowym” (niekiedy pojedynczych ułamków ceramiki), odkrytych przy okazji badań ukierunkowanych na rozpoznanie innych kultur, bądź to – przeważnie – tylko na podstawie znalezisk powierzchniowych. W tej sytuacji wnioski dotyczące osadnictwa tej kultury należy formułować szczególnie ostrożnie, gdyż można przyjąć, że mają one słabsze podstawy, niż wnioski proponowane w wypadku późniejszych jednostek taksonomicznych.

Wskaźnikiem, który w pewnym stopniu charakteryzuje obecność ludności danej formacji kulturowej i stwarza możliwości porównań, jest gęstość występowania stanowisk na 1 km² (ryc. 18). W analizowanym regionie dla kultury mierzanowickiej wynosi on około 0,09, przy czym dla terenów lessowych jest nieco wyższy – około 0,11, a dla wielkich dolin (zarówno pradoliny, jak i szerokich dolin rzek rozcinających płaskowyż) i pogórza niższy – odpowiednio około 0,07 i około 0,06. Mimo stosunkowo niskiego wskaźnika w tej ostatniej strefie, występowanie materiałów związanych z kulturą mierzanowicką jest na pogórzu wyraźnie zauważalne. Należy jednak podkreślić, że 11 spośród 19 zlokalizowanych tu stanowisk zostało stwierdzonych tylko na podstawie znalezisk wyrobów krzemiennych. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że o ile stosunkowo liczne są znaleziska związane z kulturą mierzanowicką, znane z Pogórza Dynowskiego, o tyle, jak dotychczas, tylko w kilku przypadkach zostały stwierdzone w Pradolinie Podkarpackiej.

Uderzająca jest następnie różnica liczby stanowisk (a przez to gęstości ich występowania), które na obecnym etapie rozpoznania materiałów można było przypisać fazom starszym i fazom młodszym. W pierwszym wypadku w grę wchodzi zaledwie 12 punktów, w drugim – około 50. Na obecnym etapie badań trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, czy wynika to z rzeczywistej dynamiki zmian osadniczych (w tym np. braku fazy protomierzanowickiej i późniejszego początku fazy wczesnej? – por. P. Madej 2001), z możliwości właściwego przypisania materiałów (por. uwagi w podrozdziale dotyczącym stanu źródeł) czy z trudności datowania absolutnego.

Interesująco przedstawia się zagadnienie preferencji wyboru miejsc, w których zlokalizowane są znaleziska (ryc. 17–18). Duża część stanowisk – w skali całej kultury około 40% (w fazach starszych około 30%, a w fazach młodszych aż 46%) – jest położona na wysoczyźnie lessowej, przeważnie nad małymi ciekami (typ 6), na stosunkowo małych wysokościach względnych. W znacznie mniejszym stopniu (rzędu 10–15%) potwierdzone są lokalizacje typów 3, 5 i 7 – a więc na krawędziach wysoczyzny lessowej i wielkich dolin Sanu i Wisłoka, na prostych krawędziach mniejszych dolin i wreszcie na grzbietowych partiach cypli wznoszących się ponad wysoczyzną w strefie jej granicy z pogórzem karpackim.

Wyraźnie dominują ekspozycje południowe (około 18%) i południowo-wschodnie (około 19%), nieco rzadziej stwierdzane są ekspozycje wschodnie (15%). Stosunkowo rzadko wybierano stoki północno-wschodnie i północne (po około 11%), natomiast do wyjątków należą ekspozycje zachodnie, a także południowo- i północno-zachodnie (około 6–9%) (ryc. 19).

Ogólne prawidłowości osadnictwa dają się wyraźniej zobrazować przy zastosowaniu metody wielokątów Thiessena (ryc. 11). W wypadku omawianej kultury wielokąty te, których centrami są duże stanowiska stwierdzone podczas badań powierzchniowych oraz stanowiska badane wykopaliskowo z odkrytymi obiektami osadowymi, mają zróżnicowaną wielkość i kształt. Jest to zrozumiałe ze względu na stosunkowo małą liczbę (łącznie 16) i nierównomierne rozmieszczenie stanowisk, spełniających powyższe kryteria. Nieco mniejsze wielokąty rysują się przy tym na terenie dorzecza Mleczy Zachodniej (wraz z Markówką), a ich ośrodkami są st. 5 w Kańczudze oraz st. 5 i st. 44 w Sieteszy.

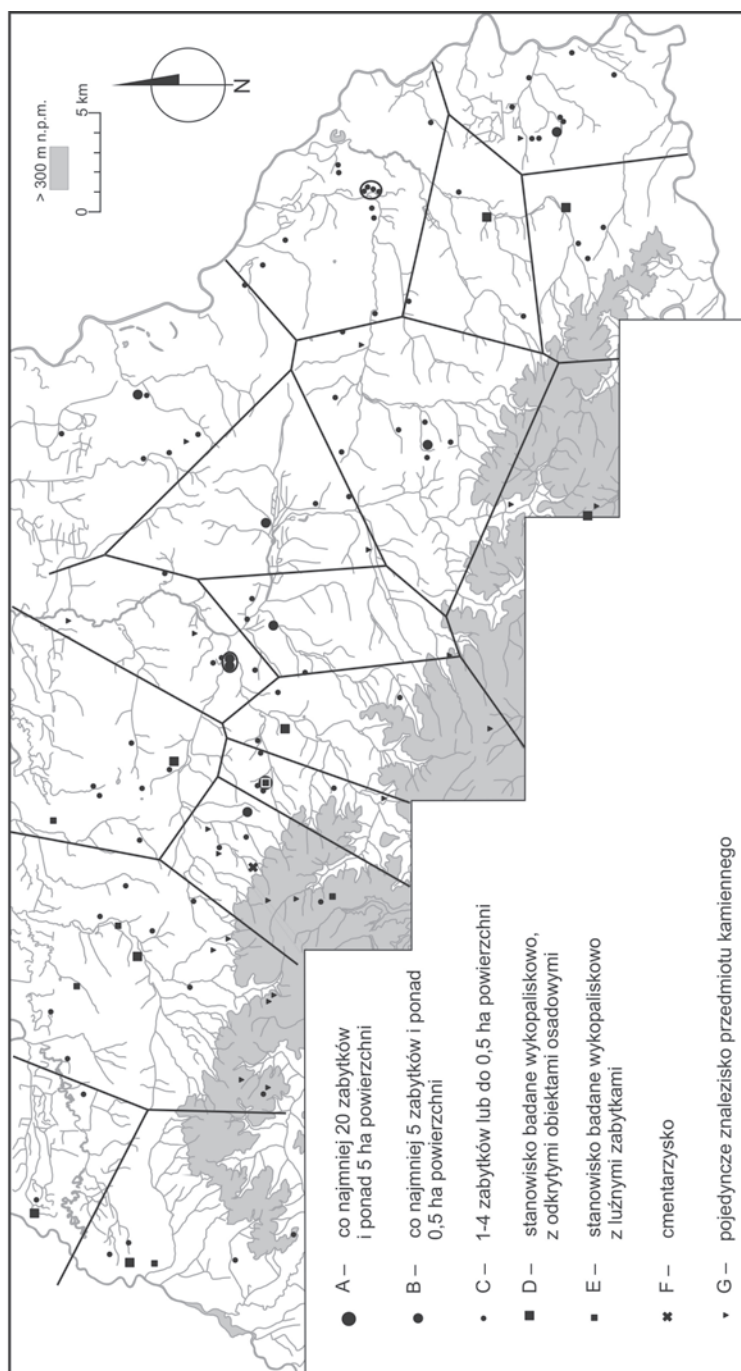
Mikroregiony osadnicze, które można wyznaczyć na podstawie rozmieszczenia stref o promieniu 1 km (stref eksploatowanych przez osadę), otaczających poszczególne stanowiska o rozpoznanym datowaniu, stwarzają większe możliwości interpretacji (mapy 1–2). Na omawianym terenie jest ich około 20. W zachodniej części omawianego terenu zwraca uwagę niewielki mikroregion w „krawędziowej” partii lessowego podgórze, na skraju Pradoliny Podkarpackiej. Za jego centrum można uznać badane wykopaliskowo st. 31 w Rzeszowie. Dające się określić materiały wskazują w tym skupisku na fazy młodsze. Około 5 km dalej na północny wschód, już na obszarze pradoliny, znane są stanowiska z materiałami mierzanowickimi w Terliczce, jednak na razie bliżej niedatowane.

Kolejny mikroregion rysuje się wyraźnie dopiero około 12–14 km dalej na wschód, w dolinie środkowej Sawy, na terenie Wysokiej i Soniny⁴⁹. Co najmniej cztery stanowiska dostarczyły tu materiałów z młodszych faz. Z osady na st. 1 w Wysokiej znane są głębokie do 3 m jamy trapezowate oraz liczne ślady dołów posłupowych. Niestety, stanowisko nie zostało jeszcze opracowane, a ze względu na występowanie także m.in. jam trapezowatych i materiałów kultury trzcinieckiej jakiegokolwiek sugestie na temat funkcjonalnego związku obiektów byłyby przedwczesne.

Około 3–5 km na północny wschód od wspomnianego mikroregionu dwa stanowiska z terenu Łańcuta (na st. 3 wystąpiła ceramika z faz wczesnych, na st. 16 – z faz młodszych), oddalone od siebie około 1,5 km, pozwalają się domyślać istnienia kolej-

⁴⁹ Jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że z bliżej nieznanego miejsca na terenie Kraczkowej pochodzi skrupa z młodszych faz oraz wyroby krzemienne (te ostatnie nieuwzględnione w katalogu niniejszej pracy), być może także z kultury mierzanowickiej (por. P. Valde-Nowak 1988), to luka zmniejszy się do około 8–10 km.

Ryc. 11. Osadnictwo kultury mierzanowickiej w siatce poligonów Thiessena

Abb. 11. Die Besiedlung der Mierzanowice-Kultur im Netz der Thiessen-Polygone:

A – mindestens 20 Fundstücke und über 5 ha Fläche; B – mindestens 5 Fundstücke und über 0,5 ha Fläche; C – 1–4 Fundstücke bzw. bis 0,5 ha Fläche;
 D – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit freigelegten Siedlungsobjekten; E – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit Einzelfundstücken; F – Grab
 bzw. Gräberfeld; G – Feuersteineinzelfund

nego zespołu osadniczego (odrębnego mikroregionu?), i to o szerszych ramach chronologicznych. Być może są z nim związane bliżej niedatowane stanowiska w Krzemienicy i Strażowie, zlokalizowane w strefie „krawędziowej” lessów i pradoliny, w odległości około 2,5 i 4,5 km na zachód.

Z mikroregionem znad środkowej Sawy może być związane zarówno pojedyncze znalezisko ceramiki z młodszych faz w północnej części Albigowej (st. 40), zlokalizowane w odległości 3 km, jak i dwie siekierki krzemienne, znalezione na pograniczu lessów i pogórza we wschodniej części tej wsi, a wreszcie bliżej niedatowane znaleziska wyrobów krzemiennych, skupiające się w górnym dorzeczu tego cieku, na terenie Handzlówki – już w obrębie Pogórza Dynowskiego. Dogodny szlak komunikacyjny stanowiłaby w tym ostatnim wypadku dolina górnej Sawy. Trudno natomiast wypowiadać się na temat pojedynczych ceramicznych i krzemiennych zabytków, odkrytych około 4 km dalej na zachód, w Chmielniku i Woli Rafałowskiej. Tworzą one niewielką, ale wyraźną koncentrację, już na grzbietach pogórza.

Największy stwierdzony dotychczas mikroregion osadniczy kultury mierzanowickiej rozciąga się z zachodu na wschód w strefie o długości około 8 km i szerokości 1–2 km, od wsi Lipnik i południowej części wsi Markowa, przez Sietesz, aż na teren Nizatyc i Kańczugi, czyli po szeroką dolinę Mlecзки Zachodniej. Z fazami wczesnymi wiąże się tu część materiałów osadowych ze st. 5 w Sieteszy oraz inwentarz grobu 303 na st. 5 w Lipniku. Materiały młodszych faz stwierdzono na 9 stanowiskach. Potencjalnie wielkie znaczenie dla dalszych studiów nad omawianą kulturą mają tu badania na wspomnianym st. 5 w Sieteszy, w trakcie których wyeksplorowano wiele jam trapezowanych. Ich wyniki były publikowane tylko częściowo (P. Madej 1999; 2000; 2003). Wielkiej osadzie towarzyszą 3 inne osiedla, rozmieszczone w promieniu 0,5 km. Inne punkty osadnicze, zlokalizowane w obrębie tego mikroregionu, leżą w porównywalnych odległościach – około 1–2 km – i nie można tu wydzielać mniejszych zespołów. Zwraca uwagę fakt, że stosunkowo najwyżej położony był grób z Lipnika, ale z tej pojedynczej obserwacji trudno wyciągać dalej idące wnioski.

Ze względu na niedużą odległość – rzędu 3 km – z omawianym mikroregionem wydają się łączyć odosobnione znaleziska ceramiki z młodszych faz kultury mierzanowickiej, odkryte w zachodniej części Markowej i w północnej części Manasterza. Pierwsze z nich leży w połowie drogi do mikroregionu nad Sawą, drugie jest zlokalizowane na krawędzi pogórza. Jako ślad istnienia osobnego mikroregionu należy być może traktować pozostałości osadnictwa z młodszych faz w Tarnawce, st. 13, i bliżej niedatowane znalezisko z Tarnawki, st. 11, przypuszczalnie tworzące zespół, oraz zabytki krzemienne z Husowa. Domniemany mikroregion leży już w strefie Pogórza Dynowskiego.

Odrębna strefa osadnictwa mierzanowickiego zdaje się natomiast rozciągać dalej na północ, już za rzeczką Markówką i za szerokim na około 4 km pasem terenu, który nie przyniósł znalezisk, jakie dałoby się bez znacznych wątpliwości przypisać tej kulturze. W grę wchodzi tu kilka stanowisk, oddalonych od siebie około 2–3 km, a więc być może stanowiących ślady odrębnych osiedli (ośrodków zespołów osadniczych?). Z faz starszych może pochodzić ułamek ceramiki z wysoko położonego st. 16 w Gaci, w centrum domniemanego mikroregionu. Starszym fazom można też z pewnością przypisać materiały odkryte podczas wykopalisk na st. 35 w Kosinie, leżącym na piaszczystej wydmie już w obrębie pradoliny, około 0,5 km na północ od krawędzi lessów. Na

trzech stanowiskach odkryte zostały materiały z faz młodszych, a w Białobokach, st. 3, stwierdzono też obecność jam trapezowatych, których związek z kulturą mierzanowicką nie jest jednak pewny.

Kolejny mikroregion w widoczny sposób wyodrębnia się nad środkową Mleczką. Bardzo wyraźny jest tu zespół osadniczy z Urzejowic z trzema stanowiskami z młodszych faz, oddalonymi od siebie nie więcej niż 1 km, a leżącymi bądź to na lekkich wyniesieniach w szerokiej dolinie Mlecarki Zachodniej, bądź to na lessowych stokach doliny. Ze wspomnianym zespołem być może łączą się pojedyncze stanowiska z Krzeczowic, Żuklina, Pantalowic i Bóbrki Kańczuckiej. To ostatnie (st. 5) jest szczególnie interesujące, gdyż wystąpiły na nim materiały ceramiczne z faz starszych. Można sądzić, że do omawianego mikroregionu należą też pojedyncze stanowiska z drugiego brzegu Mlecarki Wschodniej, z terenu wsi Żurawiczki i Łapajówka.

Odległe o około 4–5 km na północny wschód znalezisko ceramiki ze starszych faz w Maćkówce, st. 8, nie ma jak na razie potwierdzonej kontynuacji w młodszych fazach. Jego związek z mikroregionem lokalizowanym między Urzejowicami i Pantalowicami jest niepewny.

Bardzo trudno wypowiadać się także o powiązaniach śladu osadnictwa z granicznej strefy lessów i pogórza z Rączyny, st. 36, wyznaczonego przez pojedynczy ułamek ceramiki. Dolina strumienia ułatwiała wprowadzić komunikację z mikroregionem, rozciągającym się wokół Urzejowic, ale stosunkowo duża odległość – około 6 km – każe traktować to przypuszczenie bardzo ostrożnie.

Odosobnione stanowisko z dużą ilością materiału ceramicznego z młodszych faz zostało zlokalizowane w trakcie badań powierzchniowych w Kisielowie (st. 4). Ze względu na swoje położenie – na wyraźnym cyplu, ograniczonym dwoma strumieniami, wpadającymi do Mlecarki Wschodniej – osiedle to zdaje się stanowić rodzaj łącznika między wspomnianym mikroregionem z rejonu Urzejowic i Bóbrki, a zespołem osadniczym z Woli Rożwienickiej, położonym około 3 km dalej na południowy wschód, na prawym brzegu wspomnianej rzeki.

We wschodniej partii Podgórze Rzeszowskiego można wskazać wiele mniejszych mikroregionów. Często są one wyznaczane tylko przez pojedyncze zespoły osadnicze. W północnej części płaskowyżu widoczne są dwa takie mikroregiony. W skład pierwszego, rozciągającego się na obszarze około 3 km z południa na północ, wchodzi stanowiska w Ujeźnej, Wierzbnej i Tywoni. Centrum drugiego jest st. 6 w Pełkiniach, położone w odległości około 3 km w kierunku wschodnim i zajmujące wyraźny cyfel w krawędziowej strefie wysoczyzny lessowej. Odkryte na tych stanowiskach materiały nakazują brać pod uwagę młodsze fazy omawianej kultury, co też pozwala sugerować możliwość łączenia ich w jedną większą strukturę. Ze starszymi fazami natomiast jest zapewne związane, leżące 4 km dalej na północ – już w obrębie pradoliny – st. 17 z Wólki Pełkińskiej. Wspomniane mikroregiony ze strefy lessowej są nieco izolowane od innych stref osadnictwa kultury mierzanowickiej – od zespołów znad Mlecarki dzieli je odległość 5–6 km, a od zespołów znad Łęgu Rokietnickiego – 7–8 km.

Dalej na południe – poza pozbawioną wyraźnych śladów osadnictwa doliną tzw. Mlecarki Zarzeckiej – można bowiem domniemywać istnienie niewielkiego mikroregionu nad Łęgiem, wyznaczonego przez stanowiska z Dobkowic i Łowiec, zawierające materiały o cechach faz młodszych. Należy jednak sadzić, że przypuszczalnie w nie-

wielkiej odległości (do 2 km?) na zachód znajdowało się tu eponimiczne stanowisko w Chłopicach, z którego pochodzi ceramika ze starszych faz. Fakt ten sugeruje względną ciągłość zasiedlenia w omawianym mikroregionie.

W zachodniej części dorzecza górnego Łęgu – na terenie wsi Czelatycy i Tuligłowy – można wskazać kolejny mikroregion. W trakcie dotychczasowego rozpoznania nie udało się stwierdzić w nim materiałów ze starszych faz, natomiast na co najmniej trzech stanowiskach występują tu zabytki z faz młodszych. Geograficznym centrum jest st. 24 w Czelatycach, z którym zapewne związane są trzy sąsiednie punkty, położone w promieniu 0,6–1,2 km. W północnej części mikroregionu wyodrębnia się natomiast st. 7 w tejże miejscowości, odległe o około 1,5 km.

Między poprzednio wspomnianym zespołem osadniczym z Woli Rożwienickiej oraz mikroregionami z Dobkowic i Czelatyc stwierdzono pojedyncze, bliżej niedatowane ślady osadnictwa w Rożwienicy i Jankowicach, odległe od siebie o około 3 km. Każde z nich jest też położone w porównywalnej odległości od co najmniej dwóch wymienionych mikroregionów. Przebieg doliny strumienia zdaje się wskazywać, że najłatwiejsze mogło być połączenie w kierunku wschodnim – tj. z mikroregionem Chłopice – Dobkowice.

Stanowiska skartowane w dolnym biegu Łęgu Rokietnickiego oraz pomiędzy Łęgiem i ujściem Rady do Sanu tworzą następne wyraźne skupisko, które można uznać za mikroregion. Znaleźiska pochodzą z terenu wsi Ostrów i Skołoszów oraz miasta Radymno. Na st. 15 w Skołoszowie wystąpiły ułamki ceramiki, które przypuszczalnie wiążą się jeszcze ze starszymi fazami kultury mierzanowickiej. Dwa inne stanowiska wskazują na kontynuację zasiedlenia mikroregionu w młodszych fazach, zaś na pięciu pozostałych nie udało się wyróżnić zabytków datujących. Na uwagę zasługuje strefa rozciągająca się na północny zachód od omawianego mikroregionu, w odległości około 4 km od niego, na granicy lessów i doliny Sanu. Na odcinku 3 km – w wioskach Munina i Tuczempy – leżą tu co najmniej trzy stanowiska z młodszych faz. Zapewne mamy w tym wypadku do czynienia z pozostałościami odrębnego niewielkiego mikroregionu osadniczego.

W dolinie środkowej i górnej Rady można wskazać dwa niewielkie mikroregiony osadnictwa kultury mierzanowickiej. Pierwszy, odległy o co najmniej 4 km na południe od koncentracji osadnictwa przy ujściu Łęgu i Rady, jest wyznaczany przez osiedle z młodszych faz, odkryte na st. 1 w Trójczycach. Być może wiąże się z nim oddalone około 2 km na północny wschód st. 2 w Zabłotcach. Drugi mikroregion tworzą stanowiska stwierdzone na terenach wsi Orzechowce, Ujkowce i Żurawica. Tylko na st. 2 w Orzechowcach odkryto ułamki ceramiki typowe dla faz starszych, a na st. 10 w Ujkowcach – materiały faz młodszych. Pozostałe dwa stanowiska nie dostarczyły bardziej charakterystycznych zabytków. Położone w odległości około 5 km na północny zachód, odosobnione i bliżej niedatowane stanowisko w Maćkowicach mogło wprawdzie być związane z tym ostatnim mikroregionem ze względu na stosunkowo łatwą komunikację (wzdłuż doliny strumienia), ale wspomniany dystans nie pozwala na jednoznaczną interpretację.

Ostatnim wyraźnie rysującym się mikroregionem we wschodniej strefie lessowego podgórze jest interesująca koncentracja stanowisk z Małkowic, Wyszatyc i Walawy. Leżą one na południowym obrzeżu dawnych podmokłych terenów, przy czym strefy południowo-zachodnia (6 stanowisk) i północno-wschodnia (2 stanowiska) tego skupiska

są wyraźnie oddzielone. Na obecnym etapie badań fazy starsze reprezentuje tu przypuszczalnie tylko st. 6 w Walawie.

Mniej więcej 4 km dalej na północ, poza terenami podmokłymi, wystąpiło tylko odosobnione stanowisko w Świętem, na którym znaleziony został ułamek ceramiki, zapewne z faz młodszych.

Dwa bliżej niedatowane stanowiska kultury mierzanowickiej zostały stwierdzone także na południowo-wschodniej krawędzi lessowej wysoczyzny, na skraju doliny Sanu w Wyszatycach. Być może stanowią one świadectwo istnienia w tym miejscu jeszcze jednego mikroregionu. Ich niewielka (niespełna 3 km) odległość od mikroregionu na terenie Małkowic pozwala wyrazić przypuszczenie o wzajemnym związku tych skupisk.

Wreszcie dwa stanowiska, znane z terenu wsi Średnia, są położone dość wysoko w obrębie Pogórza Dynowskiego, w odległości odpowiednio 8 i 14 km od mikroregionów, stwierdzanych w Czelatycach i Orzechowcach.

W wypadku stanowisk, które można w stopniu bardziej czy mniej pewnym łączyć z fazami starszymi kultury mierzanowickiej, trudno mówić o jakichkolwiek skupiskach i wyraźniejszych strukturach⁵⁰. Tak datowane punkty leżą bowiem w odległości od 5 km do ponad 20 km od siebie – jeżeli pominiemy grób ze st. 5 w Lipniku, oddalony tylko około 4 km od osady na st. 5 w Sieteszy. Niektóre z nich są na pewno śladami osiedli, jednak trudno określić bardziej precyzyjnie ich wielkość i rangę. W wypadku znanych z wykopalisk są to tylko pojedyncze obiekty lub materiały luźne. Dopiero w fazach młodszych ślady osadnictwa stają się częstsze, a ich rozmieszczenie zdaje się wykazywać prawidłowości sugerujące istnienie pewnych struktur. Jak to zostało opisane wyżej, dość wyraźnie rysują się skupiska o rozciągłości około 3–4 km, wewnątrz których między poszczególnymi stanowiskami zachowane są odległości rzędu 0,5–2 km (w rzadkich wypadkach dystanse są mniejsze). Wyraźnie większy – i na podstawie analizy mapy niemożliwy do rozdzielania – jest mikroregion Lipnik – Sietesz – Kańczuga. Niekiedy można sugerować istnienie w obrębie takich mikroregionów mniejszych skupisk (zespołów osadniczych?). Przeważnie jednak to poszczególne stanowiska – jak wspomniano, oddalone od siebie, a często położone na oddzielnych formach terenowych (na grzbietach lub w dolinach cieków) – zdają się odzwierciedleniem poszczególnych „składowych” takiego mikroregionu.

Na uwagę zasługuje tu także prawidłowość, że mikroregiony oddzielone są strefami pustymi o szerokości na ogół 4 km lub więcej, w których nie stwierdzono żadnych stanowisk. W wielu wypadkach podobna odległość oddziela także pojedyncze stanowiska – od siebie wzajemnie lub od najbliższych skupisk (mikroregionów). Interpretacja takich sytuacji jest szczególnie trudna.

Na podstawie powyższego przeglądu można ostrożnie sformułować hipotezę, że taki obraz osadnictwa jest odzwierciedleniem istniejącego zróżnicowania osiedli pod względem ich wielkości i znaczenia. Ośrodkami mikroregionów byłyby duże, wielosezonowe osady, niekiedy z już potwierdzonymi głębokimi jamami zasobowymi. Takie centra istniały zapewne na terenie dzisiejszej Sieteszy (st. 5), Urzejowic, Czelatyc i Skołoszowa, przypuszczalnie także w Rzeszowie-Pobitnem (st. 31), Wysokiej i Trójczycach. Obok nich występowały osiedla mniejsze, wchodzące w skład tego samego zespołu osadni-

⁵⁰ Do bardzo podobnych wniosków doszedł S. Kadrow w odniesieniu do znacznie lepiej rozpoznanego osadnictwa mierzanowickiego z tych faz na lessach w zachodniej Małopolsce (1995, s. 49).

czego (oddalone do 0,5–1,2 km – por. wyżej) lub będące zapewne ośrodkami sąsiednich zespołów. Obserwacje te odpowiadają w znacznej mierze wynikom studiów S. Kadrowa, prowadzonych w odniesieniu do osadnictwa kultury mierzanowickiej na lessach zachodniej Małopolski (1995, s. 28–49, zwłaszcza ryc. 20). Jak wspomniano, niejasny pozostaje charakter stanowisk, oddalonych w stosunku do innych mikroregionów. Należy też dopuszczać możliwość, że niektóre stanowiska, szczególnie te odosobnione, a także położone na grzbietach i rzadziej w dolinach pogórza, są śladami osad sezonowych (obozowisk), związanych zwłaszcza z gospodarką pasterską, ale też z innymi pracami, niewymagającymi wznoszenia bardziej trwałych konstrukcji, a zwłaszcza wykonywania obiektów wgłębianych w ziemię. Do podobnych wniosków doszedł w swych rozważaniach A. Pelisiak, analizując sposoby zasiedlenia i działalności gospodarczej, właściwe dla ludności kultury mierzanowickiej w rejonie Husowa (1993, s. 31–32, warianty B–C). Na istnienie miejsc szeroko rozumianej działalności gospodarczej (obróbka drewna, przygotowywanie paszy?) wskazują znaleziska narzędzi krzemiennych, głównie siekier i sierpów. Znane dotychczas siekiery pochodzą przeważnie już z pogórza lub jego północnego przedpola, co może świadczyć, że duże znaczenie miała tam nie tylko aktywność pasterska, ale też karczowanie lasu lub pozyskiwanie drewna w różnych celach (ryc. 18). Interesujący jest fakt, że także na lessowej wysoczyźnie narzędzia krzemienne zostały znalezione przeważnie poza skupiskami stanowisk, zawierających ceramikę (czyli zapewne osiedli lub obozowisk) – a więc jakby na peryferiach mikroregionów (w Markowej, Urzejowicach, Chłopicach i Małkowicach), w miejscach, gdzie prawdopodobnie znajdowały się pola uprawne, pastwiska i lasy. Spostrzeżenie to w pewnym stopniu odpowiadałoby jednemu z modeli osadniczo-gospodarczych, rekonstruowanych przez A. Pelisiaka (2003, s. 29–31, wariant A). Posiadamy jednak na razie za mało danych, by proponować tu jakieś wnioski w sposób bardziej zdecydowany. Można tylko wyrazić przypuszczenie, że obserwowane już przy obecnym stanie badań rozmieszczenie stanowisk i ich zróżnicowana wielkość są w istotnym stopniu odzwierciedleniem rzeczywiście istniejącego zróżnicowania struktury osadniczej i sposobów działalności gospodarczej ludności kultury mierzanowickiej na lessowym płaskowyżu i na pogórzu.

7.2. Kultura trzciniecka

Kolejny etap osadnictwa z epoki brązu na analizowanym terenie wyznaczają stanowiska kultury trzcinieckiej. W okresie rozwoju tego ugrupowania na obszarze wysoczyzny lessowej wskaźnik liczby punktów osadniczych na 1 km² przekroczył 0,20 (ryc. 18). Gęstość występowania stanowisk była zatem dwukrotnie większa niż w czasach kultury mierzanowickiej. W podobnej proporcji zwiększyła się również liczba punktów osadniczych zlokalizowanych w strefie wielkodolinnej. Cechą specyficzną dla osadnictwa kultury trzcinieckiej jest natomiast niemal całkowity brak stanowisk na obszarze pogórza karpackiego, zwłaszcza na jego wyniesionych partiach.

Analizując gęstość występowania znalezisk kultury trzcinieckiej, nie sposób nie zwrócić uwagi na wyraźną dysproporcję pomiędzy liczbą stanowisk reprezentujących fazę klasyczną i fazy młodsze tego ugrupowania. Stan ten niekoniecznie trzeba tłumaczyć

zmniejszeniem się intensywności osadnictwa w młodszych fazach kultury trzcinieckiej. Jak wspomnieliśmy bowiem już w rozdziale poświęconym periodyzacji, klasyczna faza omawianej jednostki kulturowej trwała przynajmniej dwukrotnie dłużej niż jej młodsze etapy, a charakterystyczne wyłącznie dla niej fragmenty ceramiki są prostsze w identyfikacji. Wspomnianą dysproporcję należy zatem tłumaczyć po części jako wynik zafałszowania, spowodowanego ograniczeniami dostępnych źródeł i metod badawczych.

Omawianie prawidłowości w topograficznym położeniu stanowisk kultury trzcinieckiej rozpocząć należy od powtórzenia uwagi o niemal całkowitej absencji tego ugrupowania w strefie pogórza karpackiego (ryc. 18). Ekumeną zdecydowanie preferowaną przez społeczności kultury trzcinieckiej była natomiast wysoczyzna lessowa, a zwłaszcza rozcinające ją doliny mniejszych rzek (ryc. 17). Na ich krawędziach położona była ponad jedna trzecia stanowisk z klasycznej fazy tego ugrupowania i nieco tylko mniejszy odsetek punktów osadniczych z jego młodszych etapów. Zauważyć należy również stosunkowo znaczny udział (13%) stanowisk z klasycznej fazy omawianej jednostki taksonomicznej, położonych na stokach wysoczyzny schodzących do wielkich dolin rzecznych. Obserwacje te mogą świadczyć o skłonności do lokalizowania osiedli w rejonach pogranicza różnych stref środowiskowych.

W trakcie rozwoju kultury trzcinieckiej zaznaczyła się również tendencja do stopniowego zajmowania przez osadnictwo wyżej położonej strefy pogranicza wysoczyzny i pogórza. W rejonie tym koncentruje się aż około połowy stanowisk z młodszej fazy tego ugrupowania. W większości zajmują one przy tym położenie na kulminacjach, podczas gdy w okresie rozwoju fazy klasycznej dominowała w tej strefie lokalizacja u podstawy lub na stokach cypli. Szczególnie interesującą cechą osadnictwa kultury trzcinieckiej dostrzec można jednak, analizując stosunkowo rzadziej występujące typy położень topograficznych. Mowa tu o lokalizacjach w obrębie wysoczyzny lessowej, posiadających wyraźnie „obronny” charakter, to znaczy o miejscach trudno dostępnych dla ewentualnych napastników lub zapewniających przynajmniej kontrolę wzrokową nad znacznym obszarem. Do tej grupy zaliczono lokalizację na: wybitnych cyplach wcinających się w doliny mniejszych rzek, cyplach wyniesionych nad doliny mniejszych rzek oraz wzniesieniach położonych na działach wodnych w obrębie wysoczyzny (typy 4, 8–9). Wymienione trzy typy lokalizacji zdecydowanie najczęściej występują w kulturze trzcinieckiej, zwłaszcza – jak się wydaje – w jej klasycznej fazie. Do tej obserwacji powrócimy jeszcze w dalszej części pracy, a w tym miejscu możemy poprzestać na zasygnalizowaniu ogólnej tendencji w rozwoju osadnictwa kultury trzcinieckiej: w jej starszej fazie zasiedlano zwłaszcza strefę dolin rzecznych (zarówno małych, jak i wielkich), wybierając przy tym chętnie położenia o charakterze „obronnym”; w młodszych fazach mniej intensywnie jest osadnictwo w strefie wielkodolinnej, zwiększył się natomiast odsetek stanowisk położonych na grzbietach cypli opadających od pogórza karpackiego. W trakcie rozwoju kultury trzcinieckiej „punkt ciężkości” osadnictwa przesunął się zatem na południe. Obraz ten uzupełnić można uwagą, że podczas całego okresu rozwoju kultury trzcinieckiej, podobnie jak w pozostałych kulturach z epoki brązu, wyraźnie preferowana była lokalizacja stanowisk na stokach o ekspozycji południowej lub wschodniej (ryc. 19).

Tak jak w rozdziałach poświęconych pozostałym kulturom, ogólne prawidłowości w rozmieszczeniu osadnictwa zobrazowane zostały metodą wielokątów Thiessena, na-

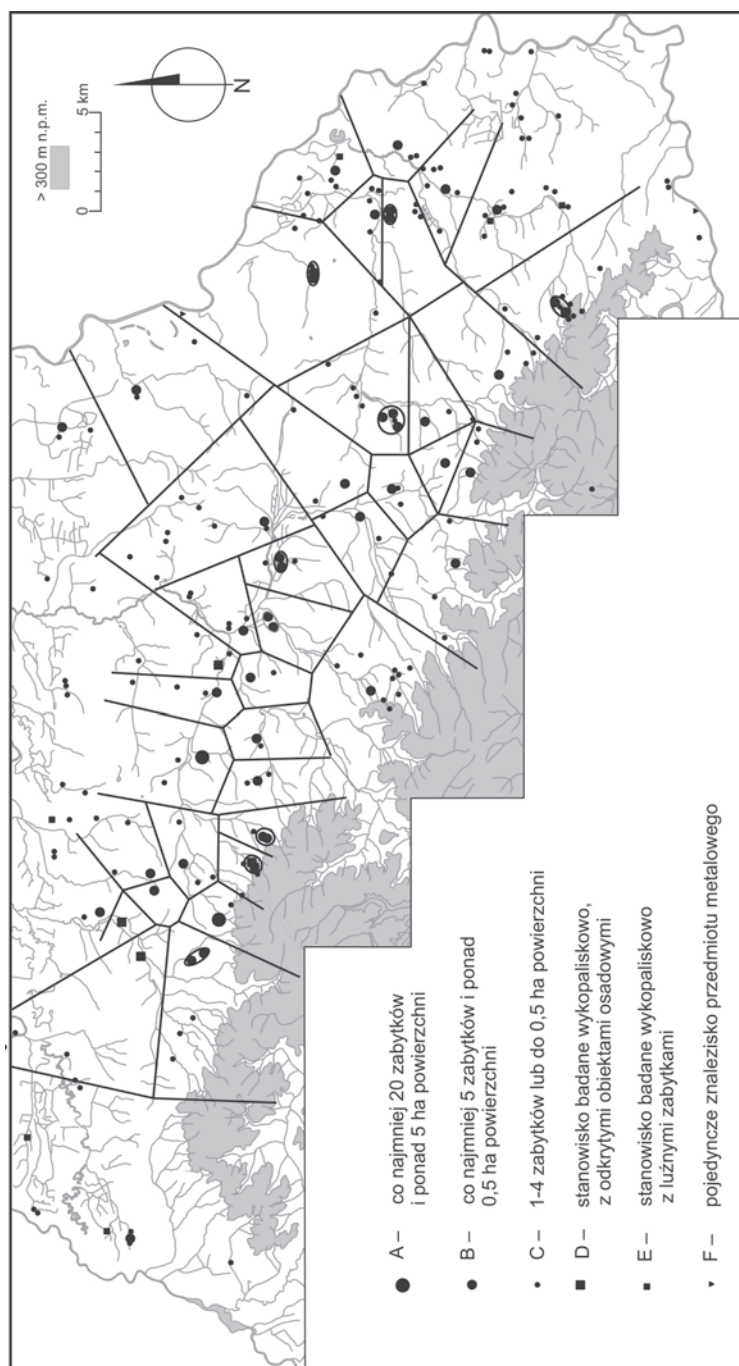
tomiast za pomocą okręgów o promieniu 1 km, wynikających z koncepcji terytorium eksploatowanego przez osadę, wyróżniono skupienia stanowisk określone jako mikroregiony osadnicze. W wypadku kultury trzcinieckiej podjęto jeszcze próbę weryfikacji tych skupisk z zastosowaniem metody najmniejszych odległości pomiędzy stanowiskami (ryc. 13).

Generalizując obraz przedstawiony na mapie z poligonami Thiessena, można zauważyć, że najmniejsze wielokąty – odpowiadające strefom zagęszczenia osadnictwa – bieżą łukiem od pogranicza pogórza i wysoczyzny nad górną Sawą oraz południowymi dopływami Markówki i dalej doliną tej drugiej rzeki, a następnie doliną Mleczy Wschodniej po obniżeniu nad górnym odcinkiem Łęgu Rokietnickiego – znów w rejonie pogranicza Karpat i strefy lessowej (ryc. 12). W wyraźnej izolacji od tej swoistej „osi” osadnictwa – wyznaczonej przez mniejsze doliny rzeczne – znajduje się pojedyncze skupisko osadnicze w rejonie Rączyny, w pobliżu progu karpackiego, a na przeciwnym krańcu analizowanego obszaru także mikroregion w Pełkiniach – Wólce Pełkińskiej⁵¹, położony w obrębie pradoliny. Na wschód i zachód od opisanej strefy koncentracji stanowisk znajdują się strefy rozrzedzonego osadnictwa lub jego całkowitego braku. Większe stanowiska kultury trzcinieckiej – prawdopodobnie stabilne osiedla – położone w Albigowej i Wysokiej, dzieli od stanowisk z terenu Rzeszowa (związanych najprawdopodobniej z punktami osadniczymi koncentrującymi się już na lewym brzegu Wisłoka – S. Czopek 2003) około 14–15 km terenu pozbawionego śladów osadnictwa. Podobnie koncentracja stanowisk znad górnego biegu Łęgu Rokietnickiego – wyznaczająca wschodni kraniec opisanej wyżej dużej strefy zagęszczenia osadnictwa – oddalona jest mniej więcej 8–10 km od skupiska punktów osadniczych znad dolnego odcinka tej rzeki oraz z doliny Rady.

Przejdziemy teraz do bardziej szczegółowego opisu poszczególnych mikroregionów (mapa 3–4). W zachodniej partii analizowanego obszaru stwierdzić można – w trakcie klasycznej fazy kultury trzcinieckiej – zasiedlenie pradoliny Wisłoka. Koncentracja trzech punktów z tego okresu zidentyfikowana została przy krawędzi wysoczyzny w Krzemienicy, pojedyncze stanowiska znane są natomiast z Czarnej i Terliczki. Na południe od tych stanowisk – już w strefie lessowej – wyraźny mikroregion osadniczy zarysowuje się na terenie dzielnicy Pobitno w Rzeszowie. Jak wspomniano już wyżej, może się on wiązać z koncentracją stanowisk położonych na wschód od Wisłoka i stanowiących prawdopodobnie zachodnie peryferie „nadsańskiego” odłamu kultury trzcinieckiej (S. Czopek 2003, ryc. 1). Mikroregion w prawobrzeżnej części Rzeszowa funkcjonował przez cały okres kultury trzcinieckiej. Warto zauważyć, że na badanych tu stanowiskach stwierdzono również ślady osadnictwa kultury mierzanowickiej oraz materiały datowane na starsze fazy grupy tarnobrzesckiej.

Strefa lessowa rozciągająca się na wschód od Rzeszowa była – aż po środkowy bieg Sawy – niemal całkowicie pozbawiona osadnictwa omawianej kultury. Z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej pochodzą tylko trzy punkty zlokalizowane w zachodniej części dorzecza górnej Sawy: w Kraczkowej i Cierpiszu. Na jednym z tych stanowisk potwierdzone jest również osadnictwo z faz młodszych. Dalej w kierunku wschodnim

⁵¹ Zarówno tutaj, jak i w dalszej części niniejszego rozdziału (zwłaszcza przy omawianiu osadnictwa grupy tarnobrzesckiej) stosujemy określenia mikroregionów utworzone z nazw miejscowości, w których obrębie występują stanowiska „krańcowe” dla danego skupiska.

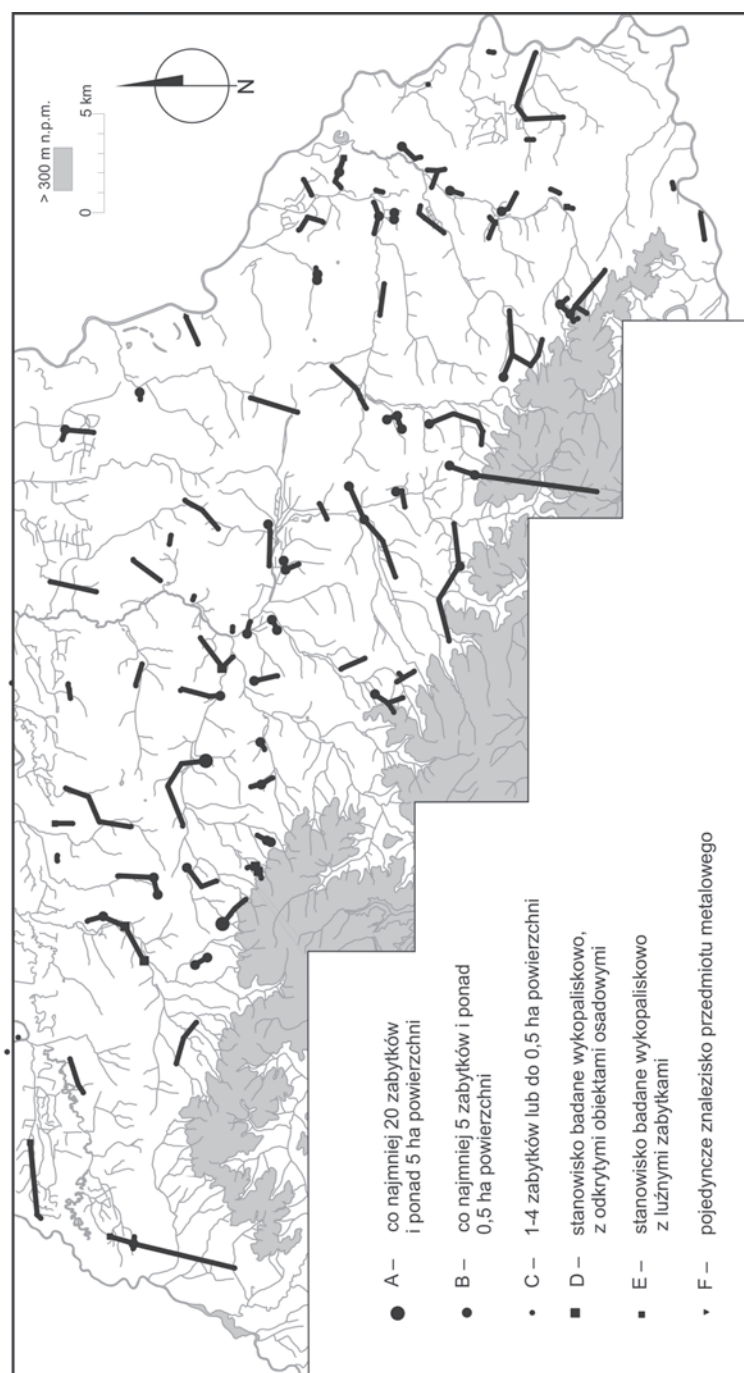
Ryc. 12. Osadnictwo kultury trzcinieckiej w siatce poligonów Thissena

Abb. 12. Die Besiedlung der Trzciniec-Kultur im Netz der Thissena-Polygone:

A – mindestens 20 Fundstücke und über 5 ha Fläche; B – mindestens 5 Fundstücke und über 0,5 ha Fläche; C – 1–4 Fundstücke bzw. bis 0,5 ha Fläche; D – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit freigelegten Siedlungsobjekten; E – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit Einzelfundstücken; F – Metalleinzelfund

rozpoczyna się jednak już rejon największego zagęszczenia stanowisk z omawianego okresu. W mikroregionie rozciągającym się wzdłuż progu karpackiego, pomiędzy Albigową i Sieteszą, wskazać można co najmniej sześć stabilnych osiedli (stanowiska „średnie” i „duże”) i trzy mniejsze punkty osadnicze z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej. Około 2–3 km w kierunku północno-wschodnim, już na terenie Markowej, położone były jeszcze trzy dalsze stanowiska. W młodszych fazach liczba stanowisk nieco się zmniejszyła, kontynuowane było jednak użytkowanie przynajmniej czterech stabilnych osiedli. Podobnie przedstawia się sytuacja na północ od działu wodnego, rozgraniczającego dolinę Markówki od Sawy i północnych stoków wysoczyzny. W klasycznej fazie kultury trzcinieckiej wyróżnić można tutaj przynajmniej pięć stabilnych osiedli (na terenie Wysokiej, Soniny i północno-zachodniej części Markowej). Istnienie tego mikroregionu poświadczono jest również w młodszych fazach, choć z tego czasu pochodzą już tylko dwa większe stanowiska. Należy zwrócić uwagę, że zarówno ten mikroregion, jak i opisana wcześniej koncentracja stanowisk z Albigowej – Sieteszy funkcjonowały już w okresie rozwoju kultury mierzanowickiej, stanowiąc zresztą najważniejsze skupisko osadnictwa tego ugrupowania na całym analizowanym obszarze.

Dwa dalsze mikroregiony zorientowane są już na dolinę Mlecarki. Pierwszy z nich – położony nad dolną Markówką – obejmuje osiedle na st. 31 w Gaci, użytkowane przez cały okres rozwoju kultury trzcinieckiej, oraz dwa mniejsze punkty osadnicze. Drugi znajduje się nad Potokiem Granicznym (lewym dopływem Mlecarki), na terenie Sieteszy i Niżatyc. W klasycznej fazie w jego skład wchodziły przynajmniej dwa stabilne osiedla i dwa mniejsze punkty. W fazach młodszych poświadczono jest tylko istnienie osady na st. 5 w Niżatycach. Na wschód od tych skupisk rozpoczyna się strefa gęstego osadnictwa, rozciągającego się na obu krawędziach doliny, w okolicy miejsca, gdzie łączą się Mlecarka Zachodnia i Wschodnia. W klasycznej fazie kultury trzcinieckiej funkcjonowało tutaj przynajmniej osiem stabilnych osiedli rozmieszczonych na długości około 10 km. W fazach młodszych gęstość zasiedlenia zmalała, jednak występowanie punktów osadniczych jest zbieżne ze stwierdzonym dla wcześniejszego okresu. Omawiany mikroregion stanowi modelowy przykład typowego dla kultury trzcinieckiej związku rozmieszczenia stanowisk z doliną rzeczną. Pozostałości osiedli koncentrują się na jej krawędzi, zajmując czasem bardziej wyodrębnione cypel. Niekiedy stanowiska zlokalizowane są również w miejscach wyżej położonych, górujących nad doliną (np. st. 16 w Krzeczowicach) lub przeciwnie – na kępach w obrębie jej dennej partii (st. 10 w Żurawczkach). Analiza skupisk metodą najmniejszych odległości pomiędzy stanowiskami pokazuje, że w obrębie tego mikroregionu, podobnie jak w wypadku innych większych koncentracji stanowisk, wyróżnić można mniejsze struktury – grupujące dwa lub trzy stanowiska, położone w odległości do kilkuset metrów od siebie (ryc. 13). Na zaprezentowanym skartowaniu przyjęto jako założenie, że linie łączące stanowiska nie powinny przekraczać większych cieków (por. W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 260), te bowiem stanowić mogły istotną przeszkodę w komunikacji (zob. uwagi w charakterystyce geograficznej analizowanego regionu). Tym samym osie wyznaczonych koncentracji układają się wzdłuż ich brzegów. Nie można jednak całkowicie wykluczyć istnienia strukturalnych powiązań pomiędzy stanowiskami rozdzielonymi przez rzekę. Związek niektórych mikroregionów z dolinami wskazywać mógłby na istotną rolę, jaką odgrywały mniejsze rzeki w gospodarce społeczności kultury trzcinieckiej.

Ryc. 13. Osadnictwo kultury trzcinieckiej w ujęciu metody najmniejszych odległości między punktami osadniczymi

Abb. 13. Die Bestiedlung der Trzciniec-Kultur nach der Methode der kleinsten Entfernungen zwischen den Siedlungspunkten:

A – mindestens 20 Fundstücke und über 5 ha Fläche; B – mindestens 5 Fundstücke und über 0,5 ha Fläche; C – 1–4 Fundstücke bzw. bis 0,5 ha Fläche;

D – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit freigelegten Siedlungsobjekten; E – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit Einzelfundstücken;

F – Metalleinzelfund

Wschodnią granicę strefy osadnictwa z dorzecza Mlecзки Wschodniej wyznaczają stanowiska znad górnego biegu tej rzeki oraz położone już w dolinie górnego odcinka Łęgu Rokietnickiego. Pierwsza z wymienionych koncentracji związana była niemal wyłącznie z klasyczną fazą. W młodszym etapie kultury trzcinieckiej poświadczono jest na tym terenie tylko jedno stanowisko. Wyraźniejsza kontynuacja zasiedlenia występuje w dolinie Łęgu Rokietnickiego. Zlokalizowany tu mikroregion liczył w klasycznej fazie co najmniej pięć stabilnych osiedli i kilka mniejszych punktów, rozmieszczonych na lewej krawędzi doliny, na kolejnych cyplach, rozdzielonych dolinkami strumieni. W klasycznej fazie stanowiska sięgają na północy do kolana Łęgu Rokietnickiego, na teren miejscowości Jankowice. W młodszych fazach zasięg tego mikroregionu ograniczył się wyraźnie do jego południowej partii, ciągnącej już ku pogórzcu (na terenie wsi Czelatycy, Rokietnica i Tuligłowy).

Wyraźnie z pograniczem pogórzca i strefy lessowej związany jest wyizolowany mikroregion na terenie Rączyny i Rzeplina, istniejący już w klasycznej fazie kultury trzcinieckiej. W młodszych fazach zwiększyła się intensywność zasiedlenia tego skupiska. Osadnictwo sięgnęło wówczas do granicy progu karpackiego, zajmując kulminacje cypli. Najwyżej położony punkt osadniczy w tym mikroregionie (st. 29 w Rączynie) znajduje się już na wysokości około 320 m n.p.m.

Tylko w klasycznej fazie kultury trzcinieckiej potwierdzone jest zasiedlenie pogranicza wysoczyzny i pradoliny Wisłoka na wschód od Sawy i nad dolną Mleczką. Wyraźniejsze koncentracje stanowisk (jednak w świetle rozpoznania terenowego wyłącznie „małych” punktów osadniczych) stwierdzić można na terenie Kosiny, gdzie stanowiska występują zarówno na lessowych stokach schodzących do krawędzi wysoczyzny, jak i na kępach w obrębie doliny, a także nad Nowiosiółką (na terenie wsi Studzian) oraz już na prawym brzegu Mlecзки (w Maćkówce i Ożańsku).

Koncentracja stanowisk, istniejąca również podczas młodszych faz kultury trzcinieckiej, znajduje się natomiast na terenie Pełkin i Wólki Pełkińskiej, już w obrębie pradoliny i w wyraźnej izolacji od innych skupisk osadniczych. Na południe od tej koncentracji, w rejonie krawędzi wysoczyzny, znajdują się pojedyncze stanowiska, datowane na klasyczną fazę. Ze schyłkowego etapu rozwoju kultury trzcinieckiej pochodzić może natomiast brązowy mieczyk znaleziony w Sanie w Jarosławiu.

Stanowiska te dzieli dystans około 8 km od rejonu ujścia Łęgu Rokietnickiego, gdzie zaczyna się kolejne duże skupienie osadnictwa kultury trzcinieckiej. Nad dolnym odcinkiem tej rzeki oraz na krawędziach sąsiedniej doliny Rady zlokalizowanych jest przynajmniej siedem osiedli z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej oraz bardzo liczne mniejsze punkty osadnicze. W młodszych fazach intensywność zasiedlenia tego obszaru nieco zmalała, utrzymane zostały jednak wcześniejsze granice zasięgu zwartego osadnictwa. W obrębie omawianego skupiska trudno wyróżnić mniejsze mikroregiony. Zasięgi modelowych terytoriów eksploatacji sąsiadujących z sobą stanowisk zazębiają się lub oddziela je przestrzeń nieprzekraczająca 1 km. Przyjąć można, że komunikacja odbywała się przede wszystkim wzdłuż krawędzi dolin, a ewentualnymi barierami, wpływającymi na zmniejszenie częstości kontaktów w omawianym skupieniu, były rzeki oraz wyżej położone działki wodne (por. skartowanie z zastosowaniem metody najmniejszych odległości pomiędzy stanowiskami). Wówczas jako odrębny mikroregion można potraktować stanowiska z krawędzi wysoczyzny, przy ujściach Łęgu Rokietnickiego i Rady

(na terenie Tuczepp, Ostrowa i Radymna), skupisko na obniżeniu pomiędzy dolinami obu rzek (Lutków – Skołoszów), koncentrację na prawym brzegu Rady (na terenie Skołoszowa) i wreszcie dwa mniejsze skupiska na górnym odcinku tej rzeki (w Drohojowie i Trójczycach oraz w Orzechowcach). W pewnej mierze kontynuację omawianego skupienia osadniczego stanowią dwa mikroregiony położone przy źródłowych partiach Rady i jej dopływów, na pograniczu wysoczyzny i pogórza. W klasycznej fazie, opierając się na sformułowanych we wstępie założeniach, należałoby tutaj mówić o jednym tylko mikroregionie, jednak w fazach młodszych wyraźniej wyodrębniają się dwie koncentracje – na pograniczu Maćkowic i Rokietnicy oraz we wschodniej części Maćkowic i w Ujkowicach – oddzielone od siebie przestrzenią o szerokości około 4 km.

Do omówienia pozostają jeszcze koncentracje położone na wschodnim i południowo-wschodnim krańcu wysoczyzny. Kilka stanowisk kultury trzcinieckiej, zwłaszcza z jej klasycznej fazy, znajduje się na terenie Maćkowic, Nizin i Wyszatyc, w płaskim, dobrze uwodnionym krajobrazie, specyficznym dla tej części wysoczyzny. W odległości około 7 km na południowy zachód od tego zgrupowania znajduje się mikroregion położony na terenie Przemyśla, w rejonie, gdzie dolina Sanu rozcina pogórze karpackie. Z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej znane są tutaj dwa punkty osadnicze. Na młodszą fazę można datować natomiast pojedyncze znalezisko ceramiki oraz wyłowiony z Sanu mieczyk brązowy.

Pokróćce porównać można rozmieszczenie osadnictwa kultury trzcinieckiej i poprzedzającej ją kultury mierzanowickiej. Na zgeneralizowanych mapach ze skupiskami osadniczymi, wyznaczonymi metodą poligonów Thiessena, widoczne są daleko idące zbieżności pomiędzy rejonami zajętych przez oba ugrupowania (ryc. 11–12). Zarówno dla kultury mierzanowickiej, jak i trzcinieckiej wskazać można trzy kolejne strefy koncentracji osadnictwa: w rejonie Rzeszowa, następnie pomiędzy Sawą oraz Mleczką i wreszcie nad Łęgiem Rokietnickim i Radą. Wyraźna różnica polega natomiast na zajmowaniu przez pierwsze z tych ugrupowań pogórza karpackiego, nieobjętego osadnictwem kultury trzcinieckiej.

Przy bliższej analizie położenia mikroregionów dostrzec można jednak istotne różnice w rozmieszczeniu stanowisk, także w pozornie wspólnych dla obu kultur strefach osadniczych. W rejonie nad górną Sawą i nad prawobrzeżnymi dopływami Markówki skupisko z okresu rozwoju klasycznej fazy kultury trzcinieckiej położone jest tuż przy progu karpackim, zajmując w znacznej mierze kulminacje górujących nad okolicą cypli. Znajdujący się w tej samej okolicy mikroregion z młodszych faz kultury mierzanowickiej rozciąga się natomiast na niżej położonych formach terenu. Ciąży on też mocniej ku dolinie Mleczki. Zdecydowanie nowym zjawiskiem jest duży kompleks osadnictwa trzcinieckiego nad Mleczką Wschodnią. Na tym obszarze można bowiem wskazać zaledwie siedem rozproszonych punktów osadniczych z wczesnej epoki brązu i prawie trzydzieści datowanych na kulturę trzciniecką. Podobnie „na surowym korzeniu” założone zostały – jak można sądzić przy obecnym stanie badań – mikroregiony zlokalizowane przy progu karpackim, nad źródłowymi odcinkami dopływów Mleczki oraz Łęgu Rokietnickiego i Rady. Skupienie osadnicze kultury mierzanowickiej istniało natomiast w górnym biegu Łęgu Rokietnickiego, stanowiska z tego okresu położone były jednak – w przeciwieństwie do związanych z kulturą trzciniecką – nie na samej krawędzi doliny, lecz na wyżej położonych partiach terenu. Rozproszone osadnictwo kultury mierzanowickiej

nowickiej stwierdzić można nad dolnym odcinkiem tej rzeki i w dolinie Rady. W okresie rozwoju kultury trzcinieckiej zasiedlenie kontynuowało się w zamieszkanym już wcześniej rejonach. Różnica polega wyłącznie na zagęszczeniu sieci osadniczej. Jeszcze wyraźniej kontynuacja osadnictwa zaznacza się w płaskim krajobrazie, przy wschodniej krawędzi wysoczyzny.

Podsumowując porównanie rozmieszczenia stanowisk kultury mierzanowickiej i kultury trzcinieckiej, można stwierdzić, że w ogólnym zarysie terytoria zajęte przez oba ugrupowania pokrywają się z sobą. Różnice widoczne w zasięgach mikroregionów wynikać mogą z odmiennych preferencji siedliskowych społeczności obu kultur. Można przyjąć, że populacje kultury trzcinieckiej przeważnie zakładały swoje osiedla „na surowym korzeniu”, jednak w obrębie terytoriów eksploatowanych (częściowo wylesionych?) wcześniej przez społeczności z wczesnej epoki brązu. W niektórych spośród tych rejonów – marginalnie tylko penetrowanych przez populacje kultury mierzanowickiej – wykształciły się w ciągu klasycznej fazy kultury trzcinieckiej istotne centra osadnicze (np. nad Mleczką Wschodnią). Najważniejsza różnica w rozmieszczeniu stanowisk obu kultur polega na obecności osadnictwa kultury mierzanowickiej na obszarze pogórza karpackiego. Być może brak w tej strefie stanowisk kultury trzcinieckiej nie wynika jedynie z odmiennych preferencji siedliskowych, lecz również z dłuższego utrzymywania się tutaj tradycji episznurowej (por. W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 266–267). Na możliwość współczesnego występowania populacji reprezentującej schyłkowe fazy kultury mierzanowickiej oraz klasyczną fazę kultury trzcinieckiej zwracano już uwagę zarówno w odniesieniu do skupiska osadniczego w okolicy Rzeszowa (S. Czopek 1998, s. 154, 158–159; 2003, s. 147–148), jak i – w nieco wcześniejszych wypowiedziach – w kontekście studiów nad osadnictwem pradziejowym na lessach zachodniej Małopolski (J. Górski, S. Kadrow 1996).

7.3. Grupa tarnobrzaska

W okresie rozwoju grupy tarnobrzaskiej nastąpiła intensyfikacja osadnictwa we wszystkich strefach siedliskowych. W obrębie wielkich dolin i na wysoczyźnie lessowej wskaźnik gęstości występowania punktów osadniczych na 1 km² przekroczył 0,40 (ryc. 18). Oznacza to, że na jedno stanowisko przypadało wówczas nieco ponad 200 ha terenu. Wartość ta ma istotne znaczenie, gdy przyjmiemy, że liczba zidentyfikowanych punktów, przynajmniej w przybliżeniu, odpowiada liczbie samodzielnych osiedli. Jak wspomniano wcześniej, szacuje się, że dla wyżywienia grupy około 50 osób niezbędne jest około 300 ha możliwych do użytkowania rolniczego gruntów. Przy założeniu, że stałe osiedla zamieszkiwało przynajmniej kilkanaście osób (co wynika m.in. z analiz demograficznych przeprowadzonych dla cmentarzysk), na jedną osadę przypadać musiało od 100 do 300 ha ziemi. Można zatem stwierdzić, że w okresie rozwoju grupy tarnobrzaskiej zagęszczenie osadnictwa i wielkość populacji zajmującej przedgórski płaskowyż lessowy zaczęły zbliżać się do wartości granicznej, wyznaczonej przez możliwości eksploatacji środowiska. Niewykluczone, że ten właśnie czynnik mógł wpłynąć na zmianę preferencji siedliskowych w młodszym okresie rozwoju grupy tarnobrzaskiej, zwłaszcza na wyraźne przesun-

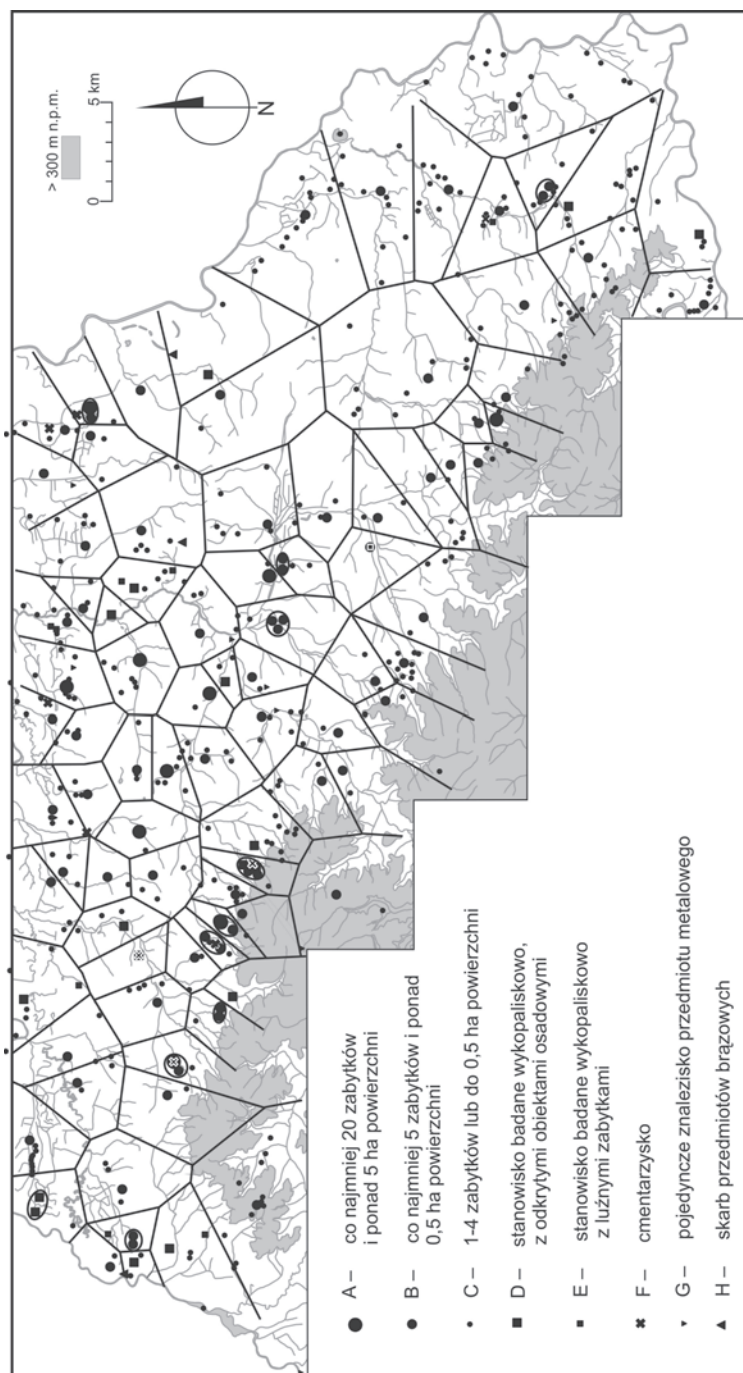
nięcie „punktu ciężkości” osadnictwa do strefy wielkodolinnej. O ile w starszych fazach tego ugrupowania kontynuowany jest w zasadzie model osadnictwa z młodszych faz kultury trzcinieckiej – m.in. gęstość zasiedlenia wysoczyzny jest ponad dwukrotnie większa niż strefy wielkodolinnej – o tyle we wczesnej epoce żelaza proporcje te przedstawiają się odwrotnie: zagęszczenie stanowisk na lessach jest prawie dwukrotnie mniejsze niż na krawędziach i w dennej strefie wielkich dolin Wiśłoka i Sanu (ryc. 14, 17).

Tendencję tę można obserwować bardziej szczegółowo, analizując topograficzne położenie stanowisk. W starszych fazach grupy tarnobrzeskiej, podobnie jak w młodszym okresie rozwoju kultury trzcinieckiej, wyraźnie widoczna jest preferencja do lokalizowania stanowisk w strefie pogranicza pomiędzy wysoczyzną i pogórzem – zarówno na kulminacjach cypli, jak i na ich stokach. Choć ogólnie zaznacza się osłabienie związku osadnictwa grupy tarnobrzeskiej z mniejszymi dolinami rzecznyymi – stanowiącymi główną ekumenę populacji kultury trzcinieckiej – wciąż spotykane są „obronne” położenia na wcinających się w nie cyplach. Najwyraźniejsza różnica pomiędzy preferencjami osadniczymi obserwowanymi w następujących po sobie młodszych fazach kultury trzcinieckiej i starszych fazach grupy tarnobrzeskiej polega na pojawieniu się osadnictwa w drugim z tych przedziałów chronologicznych w wysoko położonych partiach pogórza (ryc. 17–18).

Jak już wspomniano, pomiędzy starszymi i młodszymi fazami grupy tarnobrzeskiej doszło do istotnej zmiany w zakresie preferowanego modelu osadniczego. Polegał on przede wszystkim na zajmowaniu unikanej wcześniej strefy den wielkich dolin rzecznych. We wczesnej epoce żelaza odsetek stanowisk położonych na znajdujących się w obrębie dolin kępach jest ponad czterokrotnie wyższy niż w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej. Prawie dwukrotnie częściej stanowiska zlokalizowane są też na krawędzi wysoczyzny, opadającej do dolin. Tendencja do „schodzenia” osadnictwa w niższe partie terenu jest również możliwa do zaobserwowania w pozostałych dwóch głównych strefach siedliskowych. O ile odsetek punktów osadniczych położonych w falistym krajobrazie wysoczyzny jest zbliżony w ciągu całego okresu rozwoju grupy tarnobrzeskiej, o tyle znacznie zmniejsza się częstość lokalizowania stanowisk na eksponowanych kulminacjach cypli wychodzących od progu karpackiego oraz na samym terenie pogórza. Symptomatyczne jest przy tym utrzymywanie się osadnictwa na niżej położonych, „ukrytych” miejscach w strefie pogranicza wysoczyzny i pogórza (położenie typu 8).

W odniesieniu do grupy tarnobrzeskiej można też przeanalizować położenie pojedynczych lub gromadnych znalezisk przedmiotów metalowych (ryc. 18). Znaczna część spośród nich została odkryta w obrębie koryt rzecznych (ponad 25%). Ze środowiskiem wodnym związane mogą być dalsze przedmioty, pochodzące z wielkich dolin rzecznych lub krawędzi wysoczyzny (łącznie ponad 30%). Zwraca natomiast uwagę mała liczba znalezisk przedmiotów metalowych z obszaru lessowego, stanowiącego przecież główną ekumenę osadnictwa grupy tarnobrzeskiej.

W zakresie preferencji wyboru kierunku ekspozycji stoków wzniesień, zajętych przez osadnictwo, populacje grupy tarnobrzeskiej nie wykazują odmienności w stosunku do wcześniejszych okresów. Za najbardziej pożądaną należy uznać ekspozycję na E i SE. Zwiększenie się odsetka stanowisk opadających w kierunku NE może być związane z nasileniem się osadnictwa na północnej krawędzi wysoczyzny lessowej.

Ryc. 14. Osadnictwo grupy tarnobrzelskiej w siatce poligonów Thiessena

Abb. 14. Die Besiedlung der Tarnobrzeg-Gruppe im Netz der Thiessen-Polygone:

A – mindestens 20 Fundstücke und über 5 ha Fläche; B – mindestens 5 Fundstücke und über 0,5 ha Fläche; C – 1–4 Fundstücke bzw. bis 0,5 ha Fläche; D – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit freigelegten Siedlungsobjekten; E – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit Einzelfundstücken; F – Gräberfeld; G – Metalleinzelfund; H – Bronzemehrstückhort

Dla ogólnej charakterystyki rozmieszczenia punktów osadniczych grupy tarnobrzezkiej można się posłużyć – podobnie jak przy omawianiu poprzednich przedziałów chronologicznych – metodą poligonów Thiessena (ryc. 14). W stosunku do wcześniejszego okresu rozwoju kultury trzcinieckiej zauważyć można wyraźne zagęszczenie sieci osadniczej, związane nie tylko ze wzrostem ogólnej liczby stanowisk, lecz także z częstszym występowaniem stanowisk średnich i dużych – poświadczających intensywne osadnictwo – oraz z zasiedleniem niezajmowanych dotąd rejonów, zwłaszcza w obrębie pradoliny Wisłoka. Na podstawie wielkości poligonów uchwycić można różnice w zagęszczeniu lub rozrzedzeniu osadnictwa. Wydzielić można cztery główne koncentracje stanowisk, rozdzielone strefami rozrzedzonego osadnictwa: (1) w pasie pogranicza pomiędzy pogórzem i wysoczyzną; (2) w pasie wyznaczanym przez Mleczkę Wschodnią i Markówkę; (3) przy północnej krawędzi wysoczyzny – zarówno na lessach, jak i w dolinie Wisłoka; (4) wzdłuż Rady i dolnego biegu Łęgu Rokietnickiego. Na analizowanym obszarze uchwyczone zostały również dwie koncentracje, które mogą posiadać kontynuację także poza jego granicami: nad Wisłokiem w rejonie Rzeszowa oraz w dolinie Sanu pod Przemysłem. Wśród stref charakteryzujących się wyraźnym rozrzedzeniem osadnictwa wymienić trzeba zwłaszcza obszar położony na dziale wodnym na południe od Wierzbnej i na zachód od Jarosławia – tzw. Brzeżny Garb Wododzielny (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 149) i sąsiadujące z nim tereny – oraz nad środkowym odcinkiem Łęgu Rokietnickiego, a także teren pomiędzy Rzeszowem i górnym odcinkiem Sawy. W obu wypadkach uzyskany podczas badań obraz nie jest uzależniony od obecnego sposobu zagospodarowania gruntu, gdyż większą część obu tych stref zajmują pola uprawne. Obydwa rejony stanowiły strefy pustki osadniczej również we wcześniejszych okresach epoki brązu. Warto zaznaczyć, że małą intensywność osadnictwa na pierwszym z wymienionych tu obszarów mogą potwierdzać wyniki badań palinologicznych, prowadzonych w szerokiej dolinie tzw. Mlecзки Zarzeckiej, w rejonie Cieszacina Wielkiego. Wykazała ona, że z większą aktywnością ludzką – zwłaszcza z obecnością pól uprawnych – w otoczeniu miejsca badań można się liczyć dopiero we wczesnej epoce żelaza (M. Łanczont i in. 2006, s. 9–10, 18, ryc. 7).

Ostatnią obserwacją wynikającą z analizy metodą poligonów Thiessena jest zróżnicowanie kształtu wieloboków. W strefie pogranicza pomiędzy wysoczyzną i pogórzem oraz w dolinie Rady poligony zbliżone są do czworokątów, co świadczy o „rzędownym” układzie skupisk osadniczych, dopasowanym do osi wyznaczonej przez określony element krajobrazu naturalnego. Na pozostałym obszarze, zwłaszcza w dorzeczu Mleczuki, kształt i układ poligonów zbliża się natomiast bardziej do wzorcowego „plastra miodu”, obrazującego równomierny rozkład punktów, położonych w tych samych odległościach od siebie.

Próbę wydzielenia poszczególnych mikroregionów, opartą na koncepcji terytorium eksploatowanego przez osadę, rozpoczniemy od strefy pogórza i jego pogranicza z wysoczyzną lessową (mapy 5–6). W dolinach i na grzbietach pogórza osadnictwo z okresu istnienia grupy tarnobrzezkiej poświadczane jest niemal wyłącznie w jej starszych fazach rozwojowych. Materiały datowane na wczesną epokę żelaza występują tutaj jedynie w ramach skupisk osadniczych zajmujących cyple „schodzące” już do wysoczyzny lessowej. Najbardziej czytelne skupisko stanowisk, położone już na terenie pogórza, zlokalizowane jest na obszarze Matysówki i Chmielnika. Na eksponowanym garbie oraz

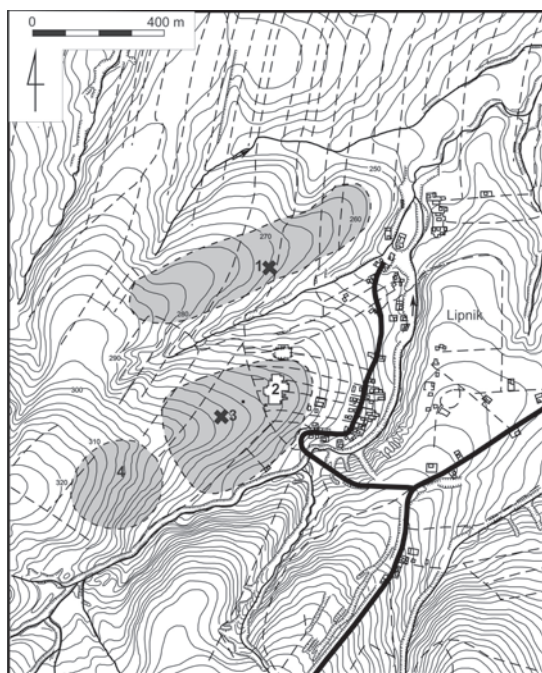
w sąsiadującej z nim dolinie położonych jest dziewięć stanowisk; część z nich można datować na starsze fazy grupy tarnobrzeskiej, brak natomiast materiałów młodszych. Poza tym skupiskiem na obszarze pogórza występują tylko pojedyncze punkty, choć położone na wysokości ponad 360 m n.p.m. duże stanowisko ze starszych faz grupy tarnobrzeskiej w Tarnawce wskazuje na możliwość funkcjonowania w tej strefie stabilnego osadnictwa, a nie tylko jej krótkotrwałej penetracji.

W pasie pogranicza pomiędzy pogórzem a wysoczyzną lessową wyróżnić można siedem mikroregionów, liczących od kilku do około trzydziestu stanowisk, oddzielonych od siebie strefami całkowicie pozbawionymi osadnictwa, o szerokości mniej więcej 2 km. Koncentracje te położone są albo na grzbietach i stokach cypli schodzących od progu karpackiego (skupisko w Kraczkowej, Albigowej – Sieteszy, Rączynie – Rzeplinie, Rokietnicy – Tuligłowach i Maćkowicach) albo w obrębie mniejszych dolin (mikroregiony w Siedleczce – Łopuszce Wielkiej i Pruchniku – Węgierce). Większość z nich funkcjonowała przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Materiałów z fazy wczesnej nie dostarczyły tylko mikroregiony w Rączynie – Rzeplinie i Próchniku – Węgierce, przy czym w odniesieniu do pierwszego z nich starszą metrykę pozwala dopuszczać bardzo duża liczba stanowisk nieposiadających dokładnego datowania oraz poświadczone istnienie tego mikroregionu w młodszej fazie kultury trzcinieckiej. Zauważyć trzeba, że kontynuację zasiedlenia z okresu młodszych faz kultury trzcinieckiej stanowią również skupiska w Kraczkowej, Albigowej – Sieteszy, Rokietnicy – Tuligłowach i Maćkowicach. Za założony „na surowym korzeniu” należy natomiast uznać mikroregion położony w dolinie górnej Mleczki Zachodniej (Siedleczka – Łopuszka Wielka) – w strefie niemal całkowicie pozbawionej osadnictwa z wcześniejszych okresów epoki brązu.

Warto bliżej scharakteryzować największy z mikroregionów wyróżnionych w strefie pogranicza wysoczyzny i pogórza. Obejmuje on trzydzieści stanowisk położonych pomiędzy wschodnim krańcem wsi Albigowa i zachodnią częścią wsi Sietesz. Przy granicy progu karpackiego teren wznosi się tutaj dość gwałtownie, a głębokie doliny strumieni rozdzielają cyple górujące nad wysoczyzną (widoczność z ich kulminacji w kierunku północnym przekracza dwadzieścia kilometrów). Niższe, północne partie tych cypli mają łagodniejsze stoki, część znajdujących się tutaj stanowisk położona jest w ich dolnych, „ukrytych” strefach. Podczas starszych faz grupy tarnobrzeskiej funkcjonowało tutaj przynajmniej osiem stabilnych osiedli (stanowiska średnie i duże). Na okres ten datować można również kilka dalszych punktów osadniczych oraz dwa cmentarzyska – na st. 1 w Albigowej i st. 5 w Lipniku. Przy ograniczeniu zasięgu terytorium eksploatowanego gospodarczo do 1 km od osady, całkowity obszar kontrolowany przez ten mikroregion wynosiłby w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej około 2260 ha. Zgodnie z wyliczeniami przedstawionymi w studium J. Rydzewskiego (1982), jest to wielkość wystarczająca dla wyżywienia populacji liczącej około 300 osób. Sytuacja w opisywanym mikroregionie zmieniła się we wczesnej epoce żelaza. W tym okresie funkcjonowało tutaj już tylko sześć punktów osadniczych (w tym co najmniej cztery stabilne osiedla), występujących przy tym w większym rozproszeniu. Stosunkowo zwarte zagęszczenie stanowisk ze starszych faz przekształca się wówczas w przynajmniej dwa mniejsze skupiska. Niewątpliwie, proces zmniejszenia się gęstości osadnictwa w omawianym mikroregionie wpisuje się w scharakteryzowane wcześniej zjawisko „schodzenia” populacji młodszych faz grupy tarnobrzeskiej na niższe położone tereny. Zastanawia jednak inny

fakt. Czy rozpad mikroregionu, który nastąpił w trakcie rozwoju grupy tarnobrzeskiej, nie stoi w sprzeczności z kontynuacją istnienia przynajmniej jednego cmentarzyska (na st. 5 w Lipniku)? Innymi słowy, należy się zastanowić nad strukturalną zwartością wyróżnionych tutaj większych mikroregionów. Zauważyć trzeba, że pomimo ciągłości zasiedlenia, przynajmniej od młodszej fazy kultury trzcinieckiej, zasięg omawianego skupiska był płynny – w poszczególnych jego częściach dochodziło do pojawiania się osadnictwa lub jego zaniku. Zjawisko to można tłumaczyć okresową „wędrowką” osiedli i zajmujących je populacji w obrębie granic całego mikroregionu, przy jednoczesnym trwaniu tradycji wspólnego miejsca grzebania zmarłych. Wniosek ten mogłyby potwierdzać badania powierzchniowe, gdyż tylko stosunkowo niewielka liczba stanowisk była użytkowana przez cały długi czas rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Przeciwnych argumentów dostarczyły jednak prace wykopaliskowe, prowadzone w omawianym mikroregionie (ryc. 15). Podczas badań osiedla na stanowisku 85 w Markowej, sąsiadującego z cmentarzyskiem w Lipniku, na niewielkiej przestrzeni odkryte zostały bowiem obiekty pochodzące ze wszystkich faz grupy tarnobrzeskiej. Albo więc „migracja” tego osiedla w obrębie mikroregionu przebiegała według cyklu kończącego się powrotem w to samo miejsce i trwającego krócej niż jedna faza grupy tarnobrzeskiej (czyli około 250–300 lat) – tak iż w każdym wyróżnianym przez nas przedziale chronologicznym mieszkańcy tej osady pozostawili ślady swego pobytu – albo zachodziła tutaj pełna kontynuacja miejsca, a uwarunkowane modelem gospodarki zmiany stref objętych uprawą nie wpływały na przeniesienie miejsca zamieszkania. Przypomnieć należy również wątpliwości – wynikające z małych rozmiarów populacji użytkujących cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej – dotyczące domniemanej roli nekropoli jako centralnych (już nie tylko w sensie przestrzennym, ale też instytucjonalnym) miejsc w obrębie większych mikroregionów i odpowiadających im jednostek organizacji społecznej. Można przyjąć jako prawdopodobne, iż ścisły związek zachodził tylko pomiędzy cmentarzyskiem i najbliższą osadą lub osadami. Tego rodzaju zespół stanowił najmniejszą strukturę sieci osadniczej, wiążąc się z tradycją określonego miejsca. O trwałości tego związku świadczy czas użytkowania cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej, sięgający przynajmniej

Ryc. 15. Skupisko osadnicze grupy tarnobrzeskiej związane z cmentarzyskiem w Lipniku, st. 5

Abb. 15. Die mit dem Gräberfeld in Lipnik, Fst. 5, verbundene Siedlungskonzentration der Tarnobrzeg-Gruppe: 1 – Markowa, Fst. 85; 2 – Lipnik, Fst. 5; 3 – Husów, Fst. 17; 4 – Husów, Fst. 11

około 700–800 lat. Fakt przerwania rozwoju osadnictwa w niektórych partiach większego mikroregionu, a tym samym zmiany jego zasięgu, należałoby zatem tłumaczyć kresem działalności populacji zamieszkującej jeden mały zespół osadniczy, w wyniku jej wymarcia lub wywędrowania. Jednocześnie nie można wykluczyć, że za większymi mikroregionami, manifestującymi się przecież jako wyraźne koncentracje punktów osadniczych, także ukryte były określone formy organizacji społecznej o poziomie odpowiednio wyższym niż w wypadku zespołów osadniczych. Do tego zagadnienia powrócimy jeszcze w końcowej części niniejszego opracowania.

Próbując uchwycić wspomniane najmniejsze jednostki sieci osadniczej w mikroregionie położonym między Albigową i Sieteszą, zwrócić musimy uwagę na kilka koncentracji stanowisk, widocznych zwłaszcza na skartowaniu znalezisk ze starszych faz grupy tarnobrzeskiej. Zespół taki stanowi wielofazowe cmentarzysko w Lipniku (ryc. 15:2) oraz położone na tej samej formie terenu osiedle z obiektami z wczesnej fazy grupy tarnobrzeskiej (na terenie wsi Husów – ryc. 15:3), a także, użytkowana przez cały czas trwania tego ugrupowania, osada leżąca na sąsiednim cyplu (w miejscowości Markowa – ryc. 15:1). W odległości około 3 km na wschód – na terenie Sieteszy – znajdują się dwa niewielkie punkty ze starszej fazy grupy tarnobrzeskiej, które mogły tworzyć kolejny zespół osadniczy, istniejący jednak krócej niż wcześniej omówiony. Odrębną strukturę stanowić mogło również osiedle na st. 3 w Lipniku, z materiałami datowanymi już na wczesną epokę żelaza oraz na okres lateński, które leży pomiędzy dwoma opisanymi zespołami osadniczymi. Na południe od tego stanowiska, częściowo już w strefie pogórza, znajdują się dalsze punkty osadnicze, nieposiadające jednak bliższego datowania. Wśród nich wymienić należy st. 2 w Chodakówce, z którym wiążą się wzmianki o odkryciu „urn”. Warto zauważyć, że w miejscu tym zlokalizowany był zespół osadniczy z młodszej fazy kultury trzcinieckiej. Na zachód od zespołu osadniczego cmentarzyska w Lipniku rysuje się kolejna koncentracja stanowisk grupy tarnobrzeskiej. Obejmuje ona łącznie sześć różnej wielkości punktów (na terenie Markowej i Husowa) leżących u podstawy i na kulminacji jednego cypla. Opierając się na pozyskanych podczas badań powierzchniowych materiałach, zespół ten można łączyć jedynie ze starszymi fazami grupy tarnobrzeskiej. Podobnie należy datować dwa duże stanowiska położone w odległości około 1 km, na sąsiednim cyplu w południowo-wschodniej partii wsi Markowa. Nie znamy dotąd cmentarzysk obu wymienionych zespołów osadniczych. Najbliższa nekropola położona jest za kolejną doliną, we wschodniej części Albigowej. Podobnie jak cmentarzysko w Lipniku, zniszczona nekropola w Albigowej otoczona jest osiedłami, które można datować zarówno na starsze, jak i młodsze fazy grupy tarnobrzeskiej. Ostatnim domniemanym zespołem osadniczym w obrębie charakteryzowanego tu mikroregionu są dwa stanowiska w północno-wschodniej części Albigowej, położone obok siebie, w dolinie dolnego biegu potoku Gifarynt.

Rekonstruując obraz osadnictwa w mikroregionie Albigowa – Sietesz, można przyjąć, że w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej tworzyło go przynajmniej sześć zespołów osadniczych, składających się z cmentarzyska, jednego lub dwóch stabilnych osiedli i ewentualnie dalszych tymczasowych obozowisk. Położone były one na kolejnych cyplach, oddzielonych od siebie dolinami strumieni. Opierając się na analizach demograficznych cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej, można ustalić, że w zgrupowaniach tych mieszkało od kilkunastu do około 50 osób (S. Czopek 2006; Aneks 2). Mieszkańcy po-

szczególnych zespołów osadniczych musieli stykać się z sobą, a prawdopodobnie również współdziałać w ramach większej struktury społecznej. We wczesnej epoce żelaza zapewne przestały istnieć cztery zespoły osadnicze, być może powstał natomiast jeden nowy – z osiedlem na st. 3 w Lipniku – funkcjonujący również w okresie rozwoju kultury lateńskiej.

Powrócimy teraz do charakterystyki rozmieszczenia mikroregionów osadniczych w większej skali, w obrębie całego analizowanego obszaru. Jego centralną część zajmowały, w okresie rozwoju grupy tarnobrzeskiej, koncentracje stanowisk położone w dorzeczu Mlecзки. Mikroregiony zlokalizowane w dolinie Mlecзки wschodniej (Bóbrka Kańczucka – Siennów oraz Rożniatów – Zarzecze) istniały przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej i stanowiły kontynuację osadnictwa z młodszych faz kultury trzcinieckiej. Wyłącznie ze starszą fazą grupy tarnobrzeskiej związany był mikroregion położony na południowy wschód od nich – na terenie miejscowości Częstkowice, Pełnatycze i Wola Rożwienicka.

Prawdopodobnie już z wczesną epoką żelaza wiąże się nasilenie osadnictwa w dolinie Markówki. Brak, jak dotąd, materiałów potwierdzających zasiedlenie tego terenu w starszej fazie grupy tarnobrzeskiej, choć mogłoby na to wskazywać istnienie tutaj co najmniej jednej koncentracji stanowisk z młodszych faz kultury trzcinieckiej. We wczesnej epoce żelaza w dolinie Markówki wyróżnić można natomiast trzy nieduże koncentracje stanowisk, zarówno małych punktów osadniczych, jak i stabilnych osiedli (mikroregiony w Białobokach, Gaci – Ostrowie i Urzejowicach). Na północ od nich położone są zgromadzenia stanowisk znad Nowosiółki, koncentrujące się w okolicach źródeł tego strumienia oraz w rejonie jego ujścia do Mlecзки. Tylko z drugiego z tych skupisk znane jest stanowisko, które można bardziej precyzyjnie datować na młodsze fazy grupy tarnobrzeskiej.

Na zachód od stanowisk z doliny Mlecзки i na północ od mikroregionu z Albigowej – Sieteszy znajdują się dalsze punkty z okresu rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Ze starszą fazą tego ugrupowania związane są tutaj tylko dwa stanowiska: osiedle położone na dziale wodnym – na terenie Kosiny – oraz drugie, znajdujące się na kępie w dolinie Sawy (st. 1 w Soninie). We wczesnej epoce żelaza nastąpiło zagęszczenie sieci osadniczej – zwłaszcza w dolinie Sawy. Powstał tutaj wówczas mikroregion, w którego skład wchodziły przynajmniej trzy stabilne osiedla (jedno w Wysokiej i dwa w Soninie) i kilka dalszych punktów osadniczych.

Kolejnym rejonem, w którym koncentruje się osadnictwo grupy tarnobrzeskiej, jest dolina Rady i dolnego odcinka Łęgu Rokietnickiego. Rozmieszczenie stanowisk związane jest tutaj wyraźnie z przebiegiem krawędzi doliny, a granice mikroregionów nie rysują się wyraźnie. Bardziej wyizolowane skupisko tworzą stanowiska z terenu Hnatkowic i Orzechowic. Poświadczono funkcjonowanie tego mikroregionu przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Podobnie datować można mikroregion w Trójczycach i Drohojowie, położony w kierunku północnym od poprzednio opisanego. Koncentracja stanowisk istniała tu już w młodszych fazach kultury trzcinieckiej. We wczesnej epoce żelaza w obrębie tego mikroregionu było użytkowane cmentarzysko w Trójczycach. Zarówno w młodszych fazach kultury trzcinieckiej, jak i przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej zasiedlona była również prawobrzeżna krawędź dolnego odcinka doliny Rady. Stanowiska w tym rejonie rozciągnięte są na długość mniej więcej 4–5 km, na

terenach miejscowości Zabłotce i Skołoszów. Na północny zachód od tych stanowisk, nad dolnym Łęgiem Rokietnickim, znajdują się dalsze punkty osadnicze grupy tarnobrzesckiej, przeważnie jednak niedatowane precyzyjnie.

Czwartą strefą, w której wyróżnić można wyraźne skupiska stanowisk grupy tarnobrzesckiej, jest północna krawędź wysoczyzny lessowej. Liczniejsze ślady osadnictwa na tym terenie pochodzą dopiero z wczesnej epoki żelaza, na co zwrócił uwagę już S. Czopek (1996, s. 90–91) w swojej charakterystyce tego regionu. Na starsze fazy grupy tarnobrzesckiej datować można tylko mikroregion w północno-zachodniej partii Rzeszowa – z przynajmniej jedną stabilną osadą i odkrytym w odległości około 1,5 km od niej skarbem przedmiotów brązowych – a także skupisko w Grzescie i Nowosielcach oraz pojedyncze stanowisko w Wólce Pełkińskiej, gdzie poświadczono jest również osadnictwo z młodszych faz kultury trzcinieckiej. Niepewne jest natomiast wczesne datowanie grobu ze stanowiska 1 w Kosinie, choć penetrację tej okolicy we wczesnej fazie grupy tarnobrzesckiej potwierdzać może pobliskie znalezisko grotu brązowego (Grzëska, st. 2). Leżące już w znacznym oddaleniu od krawędzi doliny, w jej dennej części, dwie osady w Terliczce dostarczyły materiałów nawiązujących do grupy górnośląsko-małopolskiej oraz datowania dendrochronologicznego z IX wieku przed Chrystusem. Choć w niniejszej pracy zostały one zaliczone do stanowisk ze starszych faz grupy tarnobrzesckiej, to wyznaczają już schyłek tego przedziału chronologicznego. We wczesnej epoce żelaza kontynuowane było zasiedlenie mikroregionu w północno-wschodniej partii Rzeszowa. Z tego okresu pochodzą przynajmniej trzy stabilne osiedla i trzy dalsze punkty osadnicze. W odległości 2 km na wschód od stanowiska w Terliczce znajdują się dwa, datowane na wczesną epokę żelaza, stanowiska w Łące. Wchodzą one w skład kompleksu punktów osadniczych grupy tarnobrzesckiej, rozciągniętych na długości około 3 km, na pasie wydmych wyniesień. Kolejne zgrupowania stanowisk z wczesnej epoki żelaza położone są na krawędzi wysoczyzny oraz na sąsiadujących z nią partiach dna doliny. Zauważyć można, że skupiska te występują zwłaszcza w rejonach, gdzie mniejsze potoki wcinają się w wysoczyznę, tworząc łagodne doliny. Tego rodzaju położenie mają mikroregiony w Krzemienicy, Głuchowie i Kosinie. Dużą koncentrację stanowisk stwierdzić można w rejonie Grzëski. W otoczeniu zajmującego piaszczystą kępę cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza zlokalizowane są dwa stabilne osiedla z tego samego przedziału czasu oraz kilka dalszych punktów, datowanych ogólnie na grupę tarnobrzescką. Na wschód od tego mikroregionu znajduje się koncentracja stanowisk nad dolną Mleczką. Jej kontynuacją są punkty zlokalizowane na prawobrzeżnej krawędzi doliny owej rzeki. W rejonie tym osadnictwo poświadczono jest na nieznacznej skale już w starszych fazach grupy tarnobrzesckiej. Z okresu tego pochodzi skarb z Maćkówki oraz misa odkryta podczas badań położonego tutaj osiedla. Na wczesną epokę żelaza w całym mikroregionie znad dolnej Mleczki można datować trzy stabilne osiedla oraz cztery mniejsze punkty. Trzeba zwrócić uwagę na koncentrację w tym regionie stanowisk, które dostarczyły zabytków związanych ze zjawiskiem oddziaływań scytyjskich. Na st. 8 w Przeworsku odkryte zostały, wykonane na kole garncarskim, naczynia typowe dla kultury Vekerzug, w pobliżu (st. 5 w Przeworsku) znaleziono czerpak o wschodnioeuropejskich nawiązaniach. W odległości 5 km na północny wschód (już na terenie doliny Wisłoka) znajduje się natomiast miejsce odkrycia miecza scytyjskiego typu *akinakes*. Odmienne powiązania wykazuje jeden z fragmentów naczyń odkryty na st. 51 w Przeworsku, charakterystyczny dla

kultury pomorskiej (por. Zestawienia źródeł). Ostatnia wyraźna koncentracja stanowisk z wczesnej epoki żelaza, położona na północnej krawędzi wysoczyzny, zlokalizowana jest na terenie Wólki Pełkińskiej i Pełkin. W jej obrębie znajdują się przynajmniej trzy stabilne osiedla oraz jedno lub dwa cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza.

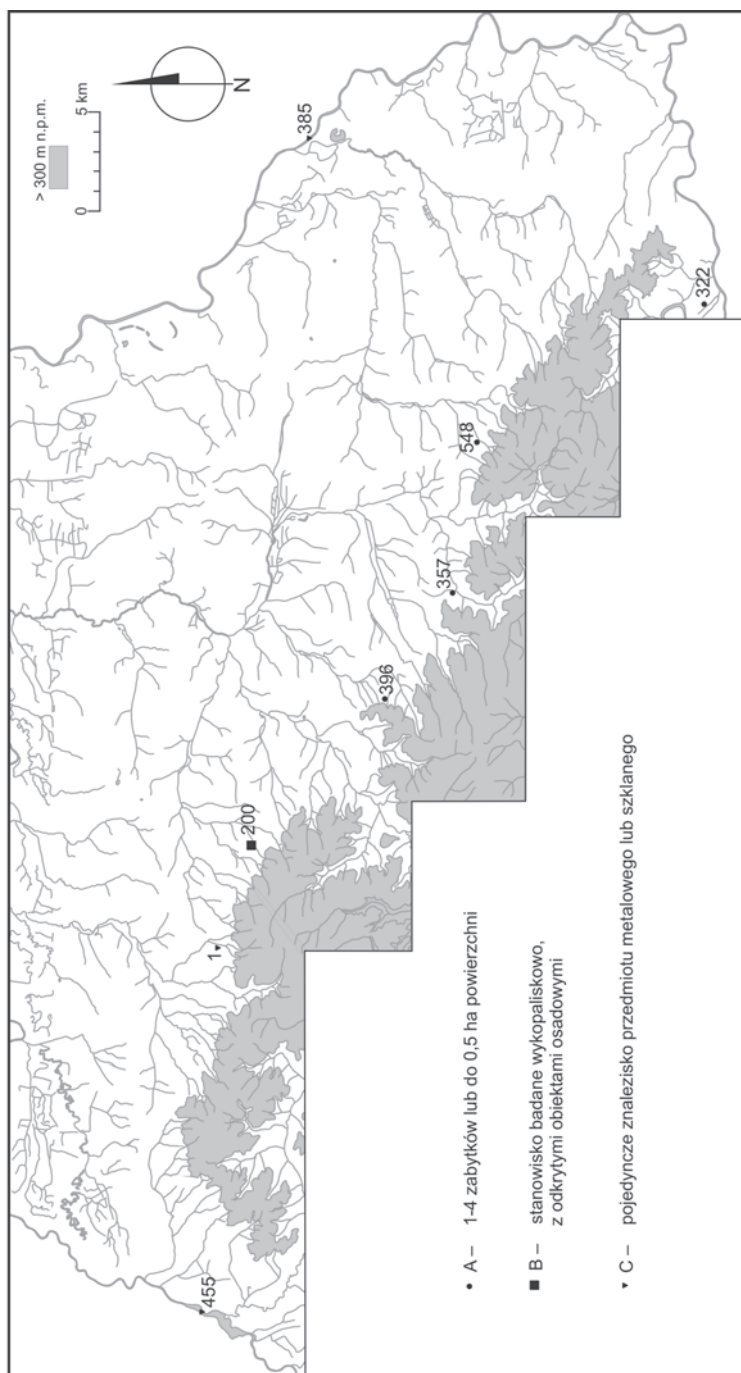
Znacznie bardziej rozproszony charakter posiada osadnictwo przy wschodniej, schodzącej do doliny Sanu, krawędzi wysoczyzny, na co tylko w niewielkim stopniu wpływać mogą ograniczenia obserwacji na obszarze zabudowy miejskiej Jarosławia i Radymna. Również tutaj należy się liczyć z intensywniejszym zasiedleniem dopiero w młodszych fazach grupy tarnobrzeskiej. Największa liczba stanowisk skupia się w rejonie ujścia Łęgu Rokietnickiego. Koncentracja ta może być powiązana ze skupiskami nad dolnym Łęgiem oraz w sąsiedniej dolinie Rady. Mniej liczne stanowiska z wczesnej epoki żelaza występują na południowo-wschodnim krańcu omawianej części wysoczyzny (w Nizinach, Wyszatycach i Bolestraszcach). W starszych fazach grupy tarnobrzeskiej, jak również w poprzedzających je młodszych fazach kultury trzcinieckiej, zasiedlona była raczej wewnętrzna partia wysoczyzny – stanowiska z tego okresu koncentrują się na terenie Nizin i Małkowic.

Poza obszarem, który stanowi zasadniczy przedmiot tej pracy, znajduje się mikroregion z terenu Łętowni, Kuńkowiec i Ostrowa. Zlokalizowany jest on już w dolinie Sanu rozcinającej pogórze karpackie na zachód od Przemyśla. Skupisko to funkcjonowało przez cały okres rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Powiązane z nim może być również osiedle z wczesnej epoki żelaza, położone na terenie Przemyśla (st. 83).

Podsumowując przedstawioną tu analizę rozmieszczenia stanowisk z okresu rozwoju grupy tarnobrzeskiej, należy podkreślić możliwość uchwycenia w tym okresie trzech poziomów wielkości struktur osadniczych. Najmniejszy z nich stanowią zespoły osadnicze, skupiające cmentarzysko i towarzyszące mu pojedyncze osiedla. Wyższej rangi strukturą mogą być mikroregiony grupujące od dwóch do kilku zespołów osadniczych i zajmujące (wraz z założonymi 1-kilometrowymi strefami eksploatacji) od kilku do ponad dwudziestu km². Na istnienie jeszcze wyższego poziomu koncentracji osadniczych w omawianym regionie wskazują wyraźne przestrzenie całkowicie pozbawione osadnictwa. Oddzielają one od siebie: (1) koncentrację stanowisk z rejonu Rzeszowa, posiadającą zapewne kontynuację na lewym brzegu Wisłoka; (2) mikroregiony z dorzecza Sawy i Mleczy (w tym również stanowiska położone już w obrębie pradoliny Wisłoka); (3) mikroregiony z dolnego biegu Łęgu Rokietnickiego i z dorzecza Rady oraz ze wschodniej krawędzi wysoczyzny.

7.4. Kultura lateńska

Ważność ustaleń odnośnie do preferencji siedliskowych i rozmieszczenia stanowisk kultury lateńskiej na analizowanym obszarze ograniczona jest bardzo małą liczbą pochodzących z tego okresu punktów osadniczych (ryc. 16). Stwierdzić można z pewnością, że prawie wszystkie stanowiska kultury lateńskiej położone są w pobliżu progu karpackiego. Wyjątek w tym zakresie stanowi znalezisko miecza z Wisłoka pod Rzeszowem, a także stanowisko w Ostrowie, położone już w dolinie Sanu, na wschód od Przemyśla. Ewidentny jest również związek położenia stanowisk z omawianego okresu z zasięgiem

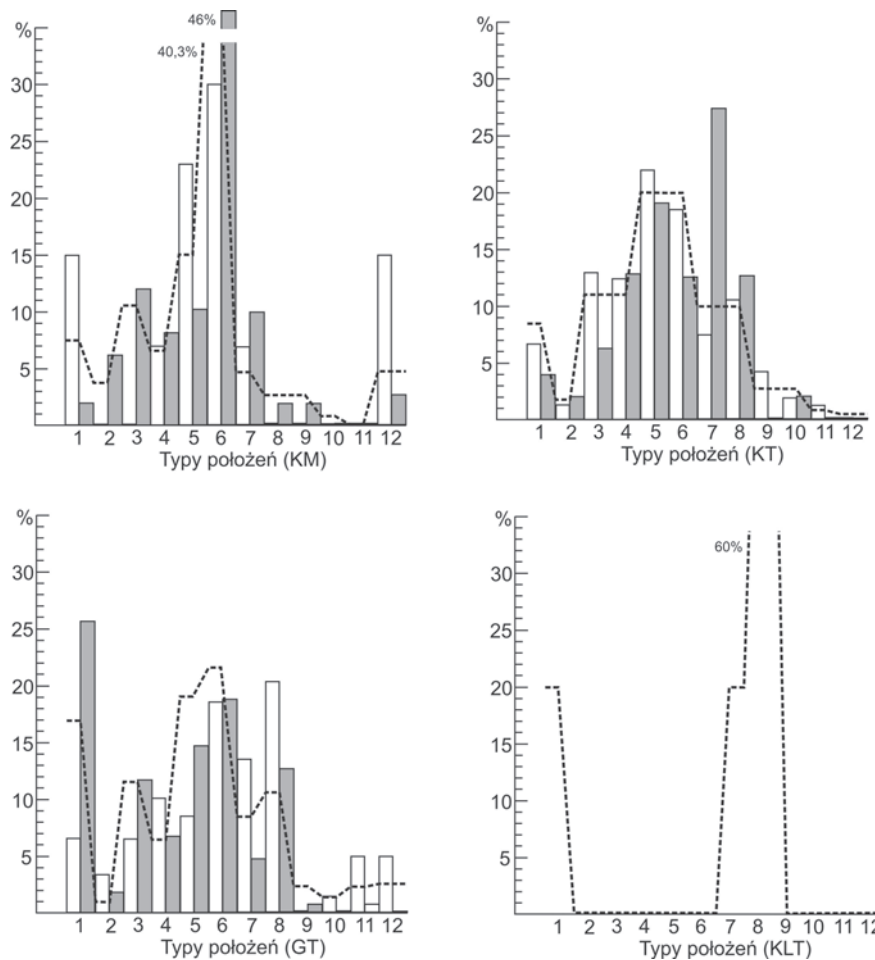

Ryc. 16. Stanowiska kultury lateńskiej

Abb. 16. Die Fundstellen der LaTène-Kultur:

A – 1-4 Fundstücke bzw. bis 0,5 ha Fläche; B – grabungsmäßig untersuchte Fundstelle mit freigelegten Siedlungsobjekten; C – Metall- bzw. Glaseinzelfund

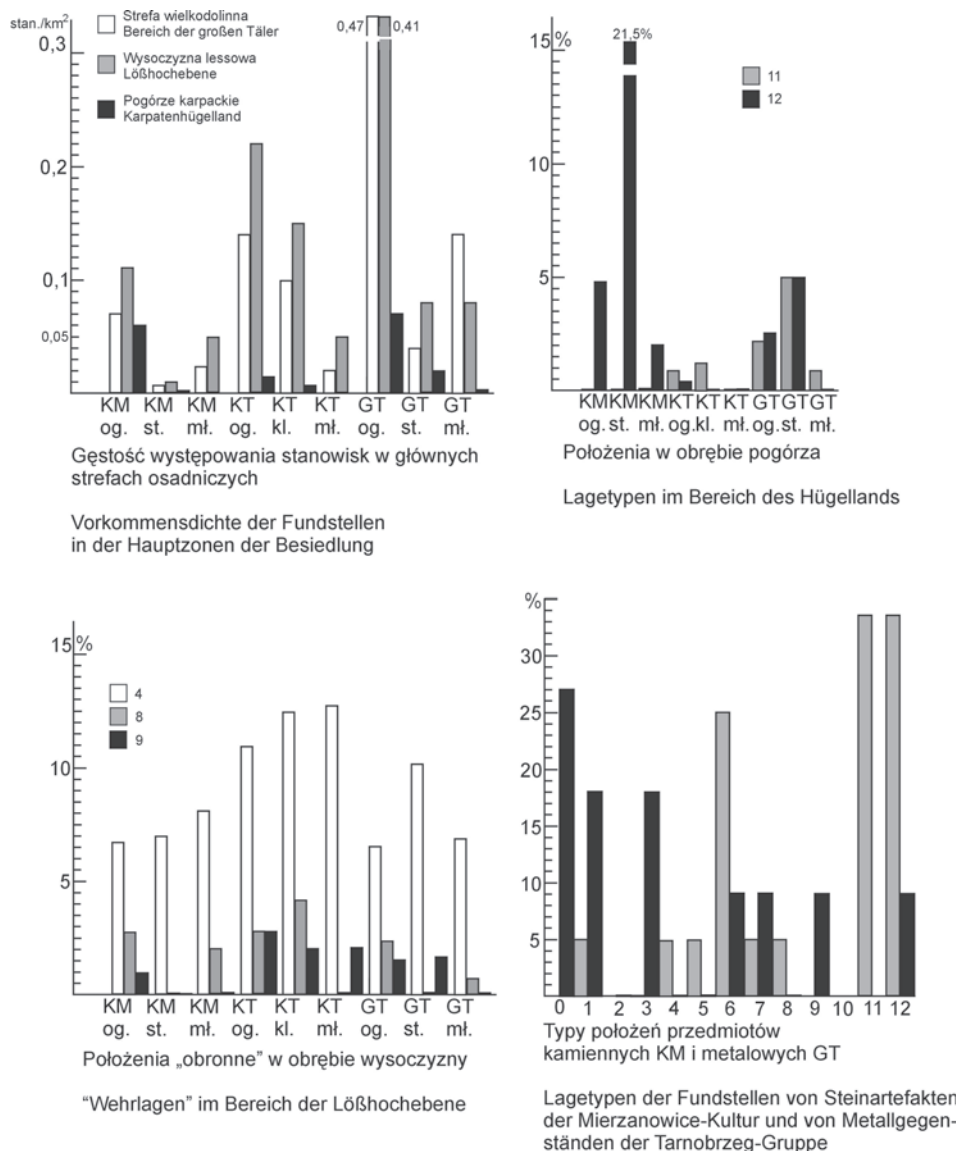

Ryc. 17. Preferencje lokalizacji stanowisk w poszczególnych kulturach archeologicznych

Abb. 17. Die Lokalisierungspräferenzen der Siedlungen in den einzelnen archäologischen Kulturen (zur Bedeutung der Nummern vgl. Abb. 3)

wcześniejszych mikroregionów grupy tarnobrzeskiej. Trzy z pięciu stanowisk, które dostarczyły ceramiki grafitowej, to miejsca użytkowane już podczas młodszego – datowanego na początki epoki żelaza – etapu grupy tarnobrzeskiej (osiedle na st. 3 w Lipniku oraz znaleziska ceramiki z Ostrowa, st. 5, i z Rączyny, st. 19). Dwa dalsze stanowiska (znalezisko szklanej bransolety z Albigowej oraz fragmentu naczynia grafitowego z Tuliłowów, st. 18) zlokalizowane są w strefie zwartego osadnictwa z młodszych faz grupy tarnobrzeskiej. Jedyny wyraźnie izolowany punkt osadniczy znajduje się w Pruchniku. Leży on u wylotu doliny wcinającej się głęboko w Pogórze Dynowskie i stanowiącej potencjalny szlak komunikacyjny w kierunku doliny górnego Sanu – głównego rejonu koncentracji osadnictwa celtyckiego w Polsce południowo-wschodniej. Lokalizację w pobliżu przecinającej pogórze doliny, w tym wypadku górnej Mleczki Zachodniej,

posiadają również stanowiska w Lipniku i Rączynie. Być może świadczy to o roli tych lokalnych szlaków komunikacyjnych w procesie penetracji wysoczyzny lessowej przez osadnictwo kultury lateńskiej z nadgórnego Sanu.

Ryc. 18. Gęstość występowania stanowisk oraz szczególne typy lokalizacji stanowisk

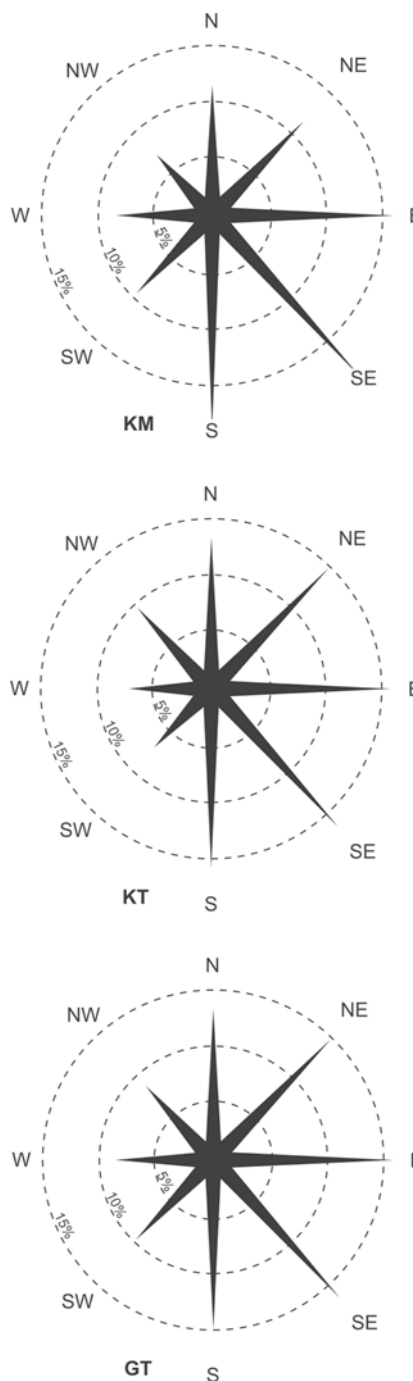
Abb. 18. Die Vorkommensdichte der Fundstellen und besondere Lokalisierungstypen:

KM – Mierzanowice-Kultur; KT – Trzciniec-Kultur; GT – Tarnobrzeg-Gruppe; og. – Gesamtanzahl; st. – ältere Phase; mł. – jüngere Phase; kl. – klassische Phase; 1–12 – Lagetypen (vgl. Abb. 3)

7.5. Zagadnienie kontynuacji osadnictwa – analiza metodą współczynnika powinowactwa

W powyższych rozdziałach kilkakrotnie powracała kwestia kontynuacji lub dyskontynuacji osadnictwa w kolejnych przedziałach chronologicznych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Zagadnienie to rozpatrywane było dotąd na podstawie ogólnych prawidłowości w rozmieszczeniu skupisk osadniczych i charakterystycznych dla poszczególnych kultur preferencji siedliskowych. Szczególnym świadectwem kontynuacji zasiedlenia określonych miejsc jest występowanie materiałów następujących po sobie kultur w obrębie jednego stanowiska archeologicznego. Badanie prawidłowości w tym zakresie przeprowadzone zostało metodą współczynnika powinowactwa, scharakteryzowaną we wstępnej części pracy. W analizie wykorzystano wyłącznie punkty osadnicze, które dostarczyły zabytków ceramicznych. W zestawieniu liczby przypadków współwystępowania uwzględniono zarówno ogólną liczbę stanowisk związanych z poszczególnymi kulturami, jak i stanowiska z materiałami datowanymi na węższe przedziały chronologiczne (ryc. 20).

Wartości współczynnika w tabeli zasadniczo wzrastają w miarę zbliżania się do jej osi, co oznacza ogólną tendencję do kontynuacji miejsca przez następujące po sobie kultury. Zwracają jednak uwagę takie symptomy dyskontynuacji, jak: (1) bardzo niski współczynnik powinowactwa (0,07) pomiędzy starszymi i młodszymi fazami kultury mierzanowickiej (wynik ten może być jednak zafałszowany przez małą liczbę znalezisk z wczesnej fazy tego ugrupowania); (2) stosunkowo niski współczynnik (0,17) pomiędzy młodszymi fazami kultury mierzanowickiej a kulturą trzciniecką; podobnie niski wynik (0,18) dla przełomu pomiędzy starszą i młodszą fazą grupy tarnobrzskiej.

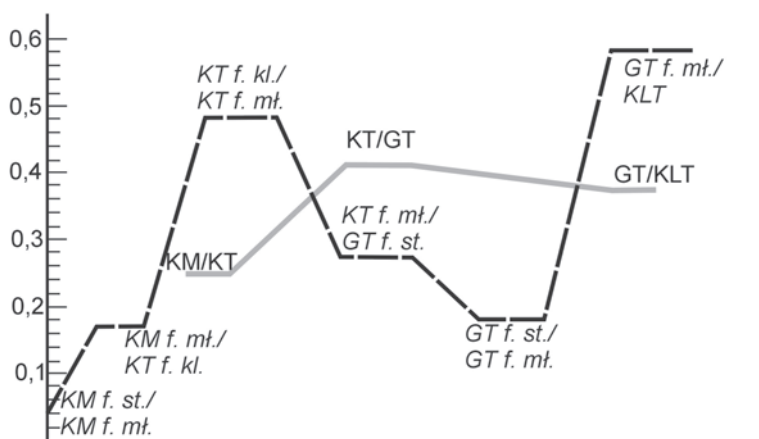

Ryc. 19. Kierunki ekspozycji stanowisk w kolejnych kulturach archeologicznych

Abb. 19. Die Expositionsrichtung der Fundstellen in den archäologischen Kulturen (KM, KT, GT – vgl. Abb. 18)

Współczynnik powinowactwa (K*)										
KLT	0	0	0	0,11	0	0,13	0,37	0,25	0,59	5
GT f. mł.	0,13	0,16	0,05	0,24	0,25	0,21	1	0,18	95	3
GT f. st.	0,13	0,18	0,03	0,31	0,27	0,27	1	59	11	2
GT ogół	0,23	0,37	0,13	0,41	0,49	0,44	483	59	95	3
KT f. mł.	0,23	0,07	0,17	1	0,48	46	29	12	9	1
KT f. kl.	0,24	0,15	0,17	1	141	28	83	22	24	0
KT ogół	0,25	0,20	0,21	216	141	46	101	25	26	1
KM f. mł.	1	0,07	50	15	11	5	11	3	3	0
KM f. st.	1	12	1	4	3	1	7	3	3	0
KM ogół	98	11	50	29	24	12	33	8	10	0
	KM ogół	KM f. st.	KM f. mł.	KT ogół	KT f. kl.	KT f. mł.	GT ogół	GT f. st.	GT f. mł.	KLT

Liczba przypadków współwystępowania

Ryc. 20. Kontynuacja stanowisk w kolejnych kulturach archeologicznych w świetle metody współczynnika powinowactwa

Abb. 20. Die Fortsetzung der Fundstellen in den nacheinander folgenden Kulturen im Lichte der Affinitätskoeffizientenmethode (KM, KT, GT – vgl. Abb. 18; KLT – Latène-Kultur; f. st. – ältere Phase; f. kl. – klassische Phase; f. mł. – jüngere Phase; ogół – gesamte Anzahl)

Wyniki analizy przedstawić można również za pomocą wykresu obrazującego wskaźniki uzyskane dla następujących po sobie przedziałów chronologicznych. Przy zestawieniu przypadków współwystępowania dla całych kultur najniższy wynik otrzymano dla przełomu pomiędzy kulturą mierzanowicką i trzciniecką, następnie wskaźnik kontynuacji wzrósł prawie dwukrotnie. Interesujące wyniki daje prezentacja kontynuacji pomiędzy zjawiskami kulturowymi reprezentującymi następujące po sobie krótsze przedziały chronologiczne. Zaznacza się tutaj zwłaszcza bardzo duży stopień kontynuacji miejsc zasiedlenia w obrębie kultury trzcinieckiej, kontrastujący z niskim wskaźnikiem uzyskanym dla przełomu pomiędzy starszymi i młodszymi fazami grupy tarnobrzeskiej. Zastanawiający jest również stosunkowo wysoki współczynnik powinowactwa między stanowiskami z młodszej fazy grupy tarnobrzeskiej i reprezentującymi kulturę lateńską. Wynik ten może być jednak obarczony błędem wynikającym z bardzo małej liczby tych drugich (pięć stanowisk z ceramiką grafitową).

Podsumowując przedstawione tu pokrótce wyniki analizy metodą współczynnika powinowactwa, można stwierdzić: (1) dyskontynuację pomiędzy osadnictwem kultur mierzanowickiej i trzcinieckiej; (2) bardzo wysoki stopień kontynuacji w obrębie kultury trzcinieckiej; (3) wyraźną kontynuację pomiędzy kulturą trzciniecką i starszą fazą grupy tarnobrzeskiej; (4) znaczną dyskontynuację osadnictwa u progu wczesnej epoki żelaza; (5) związek osadnictwa celtyckiego z miejscami zajętymi wcześniej przez grupę tarnobrzeską.

8. Podsumowanie

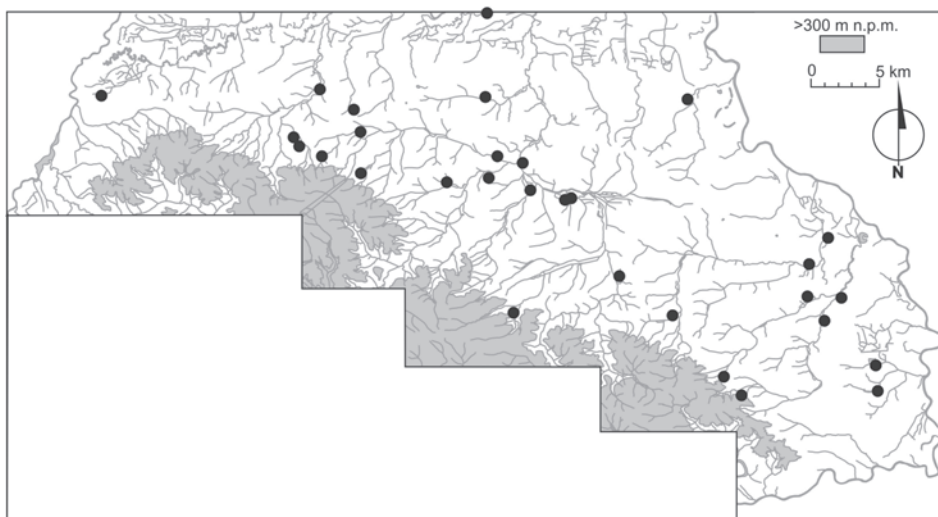
8.1. Wnioski odnośnie do kontynuacji lub dyskontynuacji osadnictwa

Formy osadnictwa są jednym z elementów składających się na obraz kultury. Przemiany widoczne w zakresie preferencji siedliskowych lub porzucanie starych i powstawanie nowych mikroregionów osadniczych mogą być symptomem procesów adaptacyjnych lub jednostkowych wydarzeń składających się na zmianę obrazu kulturowego. Pełna charakterystyka tych procesów, zachodzących na terenie Podgórza Rzeszowskiego w drugim i pierwszym tysiącleciu przed Chrystusem, nie jest jeszcze możliwa przy obecnym stanie rozpoznania źródeł. Niemniej jednak uważamy, że warto zebrać zasygnalizowane wcześniej obserwacje, które pozwalają spojrzeć na zagadnienie przemian kulturowych z perspektywy zmian w zakresie preferencji siedliskowych i rozmieszczenia stref koncentracji osadnictwa.

Przełom pomiędzy kulturą mierzanowicką i kulturą trzciniecką nastąpił – jak można sądzić na podstawie obecności ceramiki reprezentującej najstarszy nurt stylistyczny drugiego z tych ugrupowań – jeszcze w XIX–XVII stuleciu przed Chrystusem. Częstość zasiedlenia tych samych miejsc przez populacje reprezentujące obydwie te jednostki kulturowe jest najniższa w skali całego objętego analizą przedziału czasu. Dotyczy to zarówno wyliczeń wykonanych dla „całych” jednostek kulturowych ($K^* = 0,25$), jak i dla współwystępowania materiałów młodszej fazy kultury mierzanowickiej i klasycznej (starszej) fazy kultury trzcinieckiej ($K^* = 0,17$; niższy jest tylko wskaźnik dla przełomu pomiędzy starszymi i młodszymi fazami kultury mierzanowickiej). Zasadniczą dyskontynuację obserwować można nie tylko na poziomie stanowisk, lecz również w wypadku większych struktur osadniczych – zespołów stanowisk, a w znacznej mierze również całych mikroregionów. Inaczej przedstawia się obraz w większej skali. Można zauważyć, że koncentracje osadnictwa trzcinieckiego znajdują się w strefach, które mniej lub bardziej intensywnie były zasiedlone już w okresie rozwoju kultury mierzanowickiej. Tak więc populacje młodszego z wymienionych ugrupowań, nawet jeżeli nie zamieszkały w miejscach okupowanych przez osadników z wczesnej epoki brązu, to najprawdopodobniej zasiedliły obszar ich ekumeny, a więc tereny o środowisku naturalnym mniej lub bardziej przekształconym przez człowieka. Wyjątek w tym zakresie stanowi pogórze karpackie. Osadnictwo kultury mierzanowickiej na tym obszarze – choć stosunkowo rozproszone – stanowi i tak wyraźny kontrast w stosunku do niemal całkowitej pustki, widocznej na skartowaniach stanowisk kultury trzcinieckiej. Pozwala to przychylić się

do przypuszczenia (S. Czopek 2003, s. 147–148) o dłuższym, współczesnym jeszcze klasycznej fazie kultury trzcinieckiej, trwaniu na pogórzu osadnictwa episznurowego. Przypomnieć należy, że na możliwość taką wskazują również absolutne datowania obu kultur, wskazujące na ich „zazębianie się” w przedziale czasu pomiędzy XIX a XVII stuleciem przed Chrystusem (zob. rozdział poświęcony periodyzacji źródeł).

Należy zauważyć, że rysujący się na podstawie analizy osadnictwa przebieg zmiany kulturowej nie jest całkowicie zbieżny z sytuacją obserwowaną na lessach zachodniej Małopolski i ujętą w modelu interpretacyjnym J. Górskiego i S. Kadrowa (1996). Nie ma bowiem przesłanek dla przyjęcia, że społeczności kultury trzcinieckiej okupowały najpierw strefę położoną na peryferiach ekumeny populacji kultury mierzanowickiej (np. obszar pradoliny), a dopiero później poddały miejscową ludność akulturacji. Przeciwnie, ludność kultury trzcinieckiej przybyła spoza analizowanego obszaru (przyjmujemy takie założenie, gdyż brak dowodów potwierdzających hipotezę o przejmowaniu „pakietu trzcinieckiego” przez społeczności zamieszkujące już w początkach epoki brązu marginalne strefy osadnictwa episznurowego, lecz nieodznaczające się tylko dotąd żadną swoistą kulturą materialną – J. Czebreszuk 1998) i od razu wkroczyła do stref będących dotąd centrami osadnictwa kultury mierzanowickiej (ryc. 21). Przykładem może być tutaj stanowisko nr 1 w Soninie, zamieszkane w młodszej fazie kultury mierzanowickiej i leżące w centrum zwartego mikroregionu osadniczego tej kultury, a następnie zajęte przez ludność kultury trzcinieckiej w najstarszej fazie tego ugrupowania, o czym mogą świadczyć archaiczne („iwińskie”) cechy stylistyczne jednej z odkrytych tam skorup (por. np. P. Makarowicz 1998, s. 132, tabl. 23:2; 44:1; 45:1–2). Dłuższe trwanie tradycji

Ryc. 21. Najstarsze stanowiska kultury trzcinieckiej („zespoły typu A1” w zachodniej Małopolsce wg J. Górskiego)

Abb. 21. Die ältesten Fundstellen der Trzciniec-Kultur („Fundkomplexe vom Typ A1” in westlichem Kleinpolen nach J. Górski)

episzurowej można przyjmować jedynie w odniesieniu do grup zamieszkujących pogórze karpackie. Teren ów nie stanowił jednak głównej ekumeny kultury mierzanowickiej na analizowanym obszarze, lecz jej strefę marginalną. Co ciekawe, pogórze nigdy nie zostało zajęte przez kulturę trzciniecką, także w jej młodszych fazach, gdy najprawdopodobniej tradycja kultury mierzanowickiej całkowicie już zanikła.

W kontekście omawianej zmiany kulturowej wspomnieć należy jeszcze o niektórych cechach modelu osadnictwa z klasycznej fazy kultury trzcinieckiej. Warto zwrócić uwagę na tendencję do lokalizowania osiedli z tego okresu w obrębie dolin rzecznych, w tym również w pradolinie Wisłoka. Związek tego zjawiska z wczesnym osadnictwem kultury trzcinieckiej podkreśla obecna w jej młodszych fazach wyraźna skłonność do przemieszczenia się „punktu ciężkości” osadnictwa w wyżej położone części terenu – zwłaszcza na pogranicze wysoczyzny lessowej i pogórza. Lokalizacja stanowisk w strefie wielkodolinnej oraz w mniejszych dolinach na terenie wysoczyzny wiązała się zatem z pewną tradycją, której hołdowały zwłaszcza populacje z początkowych etapów rozwoju kultury trzcinieckiej. Wysunąć można przypuszczenie, że tradycja owa była powiązana z „niżową” genezą omawianego ugrupowania i reprezentujących je populacji. Drugą cechą, na którą zwracaliśmy już wcześniej uwagę, jest „obronne” położenie części stanowisk kultury trzcinieckiej. W omawianym ugrupowaniu tendencja do zajmowania miejsc trudno dostępnych dla ewentualnych napastników lub zapewniających kontrolę wzrokową nad dużym obszarem zarysowuje się najwyraźniej wśród wszystkich analizowanych tu jednostek kulturowych. Również w odniesieniu do tej cechy można stwierdzić, że była ona bardziej typowa dla klasycznej fazy niż dla młodszych faz kultury trzcinieckiej. Choć w interpretacji omawianego zjawiska trudno wyjść poza spekulacje, sądzymy, że można traktować fakt występowania „obronnych” lokalizacji osiedli w kulturze trzcinieckiej jako potwierdzenie przypuszczenia, iż ludność omawianej kultury była początkowo „obca” na analizowanym obszarze. Jako taka mogła ona starać się zapewnić sobie w pierwszej kolejności możliwość wzrokowej kontroli nad zajętą ekumena. Wybór miejsc ułatwiających obronę przed napastnikami może z kolei sugerować, że proces zajmowania miejsc pod osadnictwo oraz zmiana modelu kulturowego ewentualnej autochtonicznej ludności niosły z sobą pewne napięcia lub konflikty społeczne.

Początek grupy tarnobrzeskiej, w przeciwieństwie do wczesnych faz kultury trzcinieckiej, nie przyniósł istotniejszych zmian w modelu osadnictwa. Zauważyć trzeba wręcz daleko idącą kontynuację, wyrażającą się nie tylko względnie wysokim wskaźnikiem zamieszkania tych samych miejsc przez ludność z młodszych faz kultury trzcinieckiej i starszych faz grupy tarnobrzeskiej ($K^* = 0,28$; w wyliczeniu dla „całej” kultury trzcinieckiej i grupy tarnobrzeskiej wartość wyniosła aż 0,41). Przy porównywaniu osadnictwa z obu tych przedziałów chronologicznych nasuwa się obserwacja, że w pewnym stopniu preferencje w lokalizowaniu stanowisk z młodszych faz kultury trzcinieckiej i starszych faz grupy tarnobrzeskiej są bardziej zbieżne, niż przy zestawieniu starszych i młodszych etapów w obrębie obu jednostek kulturowych. Dotyczy to takich cech, jak unikanie strefy wielkodolinnej, duża intensywność zasiedlenia w „krawędziowej” strefie pogranicza wysoczyzny i pogórza lub częsty wybór miejsc eksponowanych. Ogólnie stwierdzić można też kontynuację mikroregionów osadniczych, jak również wchodzących w ich obręb mniejszych struktur. Liczyć należy się oczywiście z lokalnymi przesunięciami stref objętych zasiedleniem, a także z ewentualnymi zmianami funkcji

stanowisk. Taka sytuacja została zaobserwowana na st. 5 w Lipniku, gdzie na miejscu osiedla z młodszych faz kultury trzcinieckiej około XIII wieku przed Chrystusem założone zostało cmentarzysko, istniejące następnie aż do wczesnej epoki żelaza. Zwrócić trzeba uwagę, że rozkład obiektów w przebadanej części tego stanowiska sugeruje, iż większość grobów grupy tarnobrzskiej została założona w obrębie przestrzeni znajdującej się poza koncentracjami jam osadowych, być może stanowiącej we wcześniejszym osiedlu rodzaj placu (ryc. 22). Obserwacja ta może obrazować płynność omawianej zmiany kulturowej i kontynuację pewnych struktur przestrzennych, wytworzonych jeszcze w okresie istnienia kultury trzcinieckiej, w czasie, w którym umieszcza się już rozwój

Ryc. 22. Obiekty osadowe późnej kultury trzcinieckiej (szare plamy) i groby grupy tarnobrzskiej (czarne punkty) w Lipniku, st. 5

Abb. 22. Die Siedlungsbefunde der späten Phase der Trzciniec-Kultur (graue Flecken) und die Gräber der Tarnobrzeg-Gruppe (schwarze Punkte) in Lipnik, Fst. 5

grupy tarnobrzeskiej. Trwanie tradycji „posttrzcinięckich”, widoczne w sankcjonowaniu układu przestrzennego obiektów na wspomnianym stanowisku, a w większej skali – w kontynuacji mikroregionów osadniczych i określonych preferencji siedliskowych, wpisuje się w pogląd o dominującej roli dziedzictwa wcześniejszej tradycji kulturowej w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 267–276; S. Czopek 2006, s. 83–87; M.S. Przybyła 2007, s. 603–620).

Z perspektywy analizy struktur osadniczych znacznie wyraźniej niż zmiana kulturowa w początkach istnienia grupy tarnobrzeskiej rysuje się przełom pomiędzy epoką brązu i wczesną epoką żelaza, wyznaczaną przez materiały z młodszej fazy tego ugrupowania. Widoczna wówczas dyskontynuacja dotyczy zarówno zmian w zakresie struktur osadniczych, jak i preferencji siedliskowych: współczynnik kontynuacji miejsc pomiędzy oboma etapami rozwojowymi grupy tarnobrzeskiej jest znacznie niższy niż pomiędzy tym ugrupowaniem i poprzedzającą je kulturą trzcinięcką (odpowiednio wynosi on: 0,18 i 0,41), zmieniają się też zasięgi wielu mikroregionów, a przede wszystkim zarysowuje się tendencja do „schodzenia” osadnictwa w niższe części terenu. Ostatnie z wymienionych zjawisk manifestuje się zmniejszeniem intensywności zasiedlenia pogórza karpackiego i pasa pogranicza pomiędzy wysoczyzną i pogórzem, zajmowaniem w obrębie tej drugiej strefy miejsc raczej u podstaw cypli niż na ich kulminacjach, a także skolonizowaniem strefy wielkodolinnej, mającej niewielkie znaczenie dla osadnictwa z młodszych faz kultury trzcinięckiej i starszych faz grupy tarnobrzeskiej. Jak wspomnieliśmy już w rozdziale poświęconym charakterystyce osadnictwa, istnieją podstawy, by przypuszczać, że zajęcie wielkich dolin Wisłoka i Sanu, a zwłaszcza ich partii krawędziowych, gdzie gęstość występowania stanowisk przekracza we wczesnej epoce żelaza wskaźnik wyliczony dla wysoczyzny lessowej, mogło być spowodowane osiągnięciem przez populację ze schyłku epoki brązu liczebności bliskiej granicy możliwości eksploatacji środowiska naturalnego. W tej sytuacji zajęcie strefy wielkodolinnej byłoby pewną próbą „odciążenia” ekumeny w strefie lessowej zasiedlonej od początku epoki brązu.

Zauważyć można, że podobną tendencję obserwuje się w tym samym okresie również w innych grupach kultury łużyckiej. Być może jednym z nowych mikroregionów, założonych w dolinie Wisłoka, jest skupisko stanowisk w obszarze Terliczki i Łąki. Na osadach zbadanych w pierwszej z tych miejscowości odkryto ceramikę w typie grupy górnoląsko-małopolskiej (S. Czopek, A. Pelisiak 2006), którą można datować na przełom faz HaB/HaC. Jedną z cech typowych dla tego ugrupowania jest właśnie kolonizacja stref o znikomym znaczeniu dla osadnictwa z wczesnych faz kultury łużyckiej (np. J. Rydzewski 1997, s. 264). W wypadku grupy tarnobrzeskiej początki wczesnej epoki żelaza zbiegają się nie tylko z obecnością elementów kulturowych nawiązujących do obszaru zachodniej Małopolski. W ciągu VII i w pierwszej połowie VI wieku przed Chrystusem w ugrupowaniu tym nastąpiła dość wyrazista zmiana, manifestująca się zanikiem starych i pojawieniem się nowych tradycji wytwórczości ceramicznej, przekształceniami niektórych drugorzędnych cech obrządku pogrzebowego, obserwowaną w skali całego dorzecza Sanu „eksplozją demograficzną” oraz obecnością zabytków, których pochodzenie, a także prehistoryczny kontekst mogą wskazywać na pojawienie się w dorzeczu Sanu grup ludności przybyłych z leśno-stepowej strefy wschodniej Europy (A. Gawlik, M.S. Przybyła 2005 – tam dalsza literatura). Obserwowany w toku analizy osadnictwa proces wzrostu gęstości zasiedlenia, kolonizacji nowych stref środowiskowych oraz ze-

rwania z preferencjami właściwymi dla starszych faz grupy tarnobrzeskiej, wpisuje się zatem w szerszy kontekst przemian kulturowych w początkach wczesnej epoki żelaza.

Ostatni epizod zmiany kulturowej, przypadający na omawiany w niniejszym opracowaniu przedział czasu, wyznacza pojawienie się w dorzeczu Sanu kultury lateńskiej. Nie podlega dyskusji brak genetycznych związków pomiędzy tą kulturą i poprzedzającą ją grupą tarnobrzeską. Pomimo datowania schyłku tej drugiej na przełom IV i III wieku przed Chrystusem, a początku osadnictwa celtyckiego już na III wiek przed Chrystusem (zob. rozdział o periodyzacji źródeł), nie ma jak dotychczas dowodów na chronologiczne zetknięcie się obu tych zjawisk kulturowych. Niemniej jednak zauważyć należy wyraźny związek lokalizacji osiedli kultury lateńskiej z zasięgiem wcześniejszych mikroregionów z młodszych faz grupy tarnobrzeskiej. Nie można zatem wykluczyć, że przestrzeń czasu dzieląca zanik grupy tarnobrzeskiej od pojawienia się osadnictwa celtyckiego była tak niewielka, iż nie doszło do całkowitej regeneracji środowiska naturalnego, zwłaszcza do odtworzenia się zwartych kompleksów leśnych. Nowi osadnicy wykorzystać mogli wtedy jeszcze istniejące szlaki komunikacyjne oraz strefy intensywnie zasiedlone w początkach wczesnej epoki żelaza.

8.2. Uwagi o gospodarce

Oczywiste i wręcz trywialne wydaje się stwierdzenie, że podstawą utrzymania społeczności kultur epoki brązu i wczesnej epoki żelaza była uprawa ziemi i hodowla zwierząt. Gdybyśmy jednak chcieli przedstawić dokładniejszą charakterystykę tej problematyki w odniesieniu do analizowanego terenu, to będziemy zmuszeni poprzestać na sformułowaniach ogólnych, które opierają się na wnioskach zaproponowanych w literaturze na podstawie studiów prowadzonych w innych regionach Polski, głównie południowej (S. Kadrow 1995, s. 68–76; 2001, s. 137–143; S. Czopek 1996, s. 107–109; J. Dąbrowski 2004, s. 115–117). Aktualny stan badań – zwłaszcza studiów paleobotanicznych i archeozoologicznych – sprawia, że argumenty bezpośrednie, oparte na analizach materiałów z Podgórze Rzeszowskiego i jego otoczenia, mogą być przywoływane tylko w znikomym stopniu. W tej sytuacji wydaje się, że powtarzanie ustaleń lub przypuszczeń o charakterze ogólnym nie ma tu większego sensu, a bardziej uzasadnione, interesujące i inspirujące może być zwrócenie uwagi na pewne wybrane problemy, które wiążą się ze specyfiką regionu albo wynikają z nielicznych badań przyrodniczych oraz z przeprowadzonych w poprzednich rozdziałach analiz, dotyczących osadnictwa.

Na wstępie można przypomnieć, że jedną z interesujących cech osadnictwa wszystkich omawianych kultur było stosunkowo rzadkie lokalizowanie stanowisk na stokach eksponowanych w kierunku zachodnim (ryc. 19). Należy sądzić, że nie była to cecha wynikająca z tradycyjnych preferencji, ani z uwarunkowań gospodarczych, lecz determinowana przez charakter plejstocenijskiej rzeźby terenu lessowego płaskowyżu (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, s. 180–181). Nie wydaje się jednak, aby ta sytuacja mogła mieć istotny wpływ na działania, których celem było zapewnienie podstaw utrzymania, ani też na inne dziedziny aktywności gospodarczej mieszkańców tego regionu w omawianej epoce.

W wypadku lepiej rozpoznanych stanowisk osadowych kultury mierzanowickiej na wysoczyźnie lessowej (Sietesz, Wysoka) uwagę zwracają ogromne jamy zasobowe, o trapezowatym profilu, głębokości rzędu 2–3 m i podobnej średnicy w partii przydennej. Tego typu obiekty dość jednoznacznie kojarzone są z rozwiniętą uprawą ziemi, gdyż uważa się, że służyły do przechowywania płodów rolnych, zwłaszcza ziarna zbóż. Mimo braku – jak na razie – bezpośredniego potwierdzenia w postaci szczątków roślin uprawnych, ta gałąź gospodarki wydaje się nie budzić wątpliwości. Podobny wniosek daje się wyprowadzić z obecności trapezowatych jam w osadach kultury trzcinieckiej (Wysoka, Lipnik).

Tymczasem wielokrotnie przywoływany powyżej fakt występowania licznych śladów osadnictwa kultury mierzanowickiej w strefie pogórza – w tym materiałów ceramicznych (Chmielnik, Tarnawka, Średnia) – bywa interpretowany jako świadectwo wykorzystywania karpackich terenów o gorszych glebach do hodowli zwierząt. Hodowla ta mogła mieć zróżnicowany charakter – zapewne miała formę hodowli przydomowej i koncentrowała się w najbliższej okolicy wspomnianych osiedli, a mogła też łączyć się z sezonowym przepędzaniem stad zwierząt na większe odległości (z tzw. chowem wygonalnym – por. np. S. Czopek 1996, s. 108 – lub transhumancją). Zajmujący się tym ludzie mogli być związani zarówno z osiedlami na pogórzu, jak też z bardziej odległymi osadami na wysoczyźnie lessowej. Z próbami dalszych wypowiedzi na temat roli hodowli, niewątpliwie prowadzonej też na osadach w obrębie wysoczyzny lessowej – a także ewentualnego udziału łowiectwa? – należy się wstrzymać przynajmniej do czasu opracowania i opublikowania zachowanych materiałów kostnych z Wysokiej (i Białobok?).

Uwagę zwraca następnie fakt znacznej liczby (nawet przy zastosowanych tu ostrożnych kryteriach oceny materiału) znalezisk narzędzi krzemiennych lub ich fragmentów – w tym siekierek i sierpów – które można wiązać z kulturą mierzanowicką (ryc. 18)⁵². O ich stosunkowo liczny występowaniu w strefie pogórza oraz na obrzeżach mikroregionów osadniczych w strefie lessowej była już mowa wcześniej. Ten sugestywny obraz pozwala wypowiadać ostrożne przypuszczenia odnośnie do istnienia stref, mniej czy bardziej oddalonych od miejsc zamieszkania, gdzie narzędzia te były używane – a przez to niszczone lub gubione – szczególnie często. Mogło to dotyczyć zwłaszcza prac związanych z wycinaniem drzew (i obróbką drewna), a także prac żniwnych lub związanych z przygotowywaniem paszy dla zwierząt. Przy obecnym stanie rozpoznania problemu wszelkie spekulacje powinny jednak kończyć się w tym miejscu. Podobnie nie można prowadzić żadnych dalej idących rozważań, które wynikałyby z obserwacji, że pewna część wyrobów krzemiennych to przypuszczalnie groty włóczni lub oszczepów („płoscza”), a także grociki strzał do łuków – w więc w obu wypadkach elementy broni zarówno wojennej, jak i myśliwskiej.

W odniesieniu do kultury mierzanowickiej i jej obecności na terenie pogórza należy przypomnieć, że w strefie „krawędziowej” występują złoża wapieni, zawierających krzemienie, a nieco dalej na południe – już w obrębie fliszowych formacji Pogórza Dynowskiego – złoża tzw. margli krzemionkowych. Jakkolwiek studia nad tą problematyką w omawianym regionie są jeszcze mało zaawansowane, to wiadomo, że we wczesnej

⁵² Trzeba tu jednak przypomnieć uzasadnione opinie, że narzędzia krzemienne (w tym formy typowe dla kultury mierzanowickiej) były w różnym zakresie wykorzystywane także przez ludność kultury trzcinieckiej i kultury łużyckiej (np. J. Libera 2001, *passim*).

epoce brązu używano obu tych rodzajów surowca. Ich eksploatacja mogła mieć istotne znaczenie dla pewnych grup ludności kultury mierzanowickiej i stanowić jeden z czynników aktywizujących penetrację pogórza.

W porównaniu z wyraźną obecnością kultury mierzanowickiej na pogórzu i wnioskami, jakie można proponować na podstawie znalezisk siekierokrzemiennych, najprawdopodobniej związanych z tą kulturą, całkiem odmiennie przedstawia się problem materialnych śladów eksploatacji terenów leśnych nie tylko w kulturze trzcinieckiej, której osadnictwo nie wkracza na pogórze, lecz także w grupie tarnobrzeskiej, dla której próg Karpat nie stanowił istotnej bariery. Należy tu liczyć się z sugerowaną wyżej możliwością, że aktywność gospodarcza ludności kultury mierzanowickiej doprowadziła do znacznego wylesienia zarówno lessów, jak i pewnych rejonów pogórza. Przypomnijmy w tym miejscu, że – nie licząc skarbów z Maćkówki i Przemyśla oraz siekierki z okolic Jarosławia o nieznanym kontekście odkrycia – jedyna luźno znaleziona siekiera brązowa pochodzi z Husowa, właśnie ze strefy pogórskiej. Być może, to sygnał – unikatowy ze względu na cenny surowiec, który można było wykorzystywać „wtórnie” – że w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej wznowiono akcję wylesiania na pogórzu, czyli w strefie krajobrazowej słabo penetrowanej przez osadnictwo trzcinieckie. Ten przejściowy brak zainteresowania terenami pogórza mógł bowiem doprowadzić do znacznej regeneracji lasów. Odpowiedź na pytania w tej materii mogą przynieść analizy palinologiczne i geomorfologiczne lub sedimentologiczne – oczywiście tylko w wypadku dostatecznie dokładnego datowania profili. Dotychczasowe wyniki badań profilu pyłkowego z Cieszacina Wielkiego poświadczają zmiany składu gatunkowego roślinności, związane z działalnością gospodarczą w czasach rozwoju kultury mierzanowickiej i trzcinieckiej (M. Łanczont i in. 2006, s. 8–9).

Z wszelkimi rozważaniami dotyczącymi kwestii wycinania lasów wiąże się zagadnienie bardziej czy mniej kontrolowanego utrzymywania pewnych zespołów leśnych w krajobrazie osadniczym epoki brązu także na lessach. Problem ten mógł mieć mniejsze znaczenie we wczesnej epoce brązu, kiedy to osadnictwo kultury mierzanowickiej było stosunkowo rzadkie i mało intensywne, skoro jego ślady ograniczają się do kilkunastu wyraźnych skupisk i kilkudziesięciu rozproszonych stanowisk. Jednak w miarę zagęszczania się osadnictwa w kulturze trzcinieckiej, a następnie – jeszcze wyraźniej – w grupie tarnobrzeskiej, proces wyniszczania lasów mógł być już bardzo zaawansowany, zwłaszcza na terenach lessowych. Trzeba brać tu pod uwagę, że niezależnie od możliwej dostępności dalej położonych stref leśnych na słabiej zaludnionym i zagospodarowanym pogórzu, także poszczególne społeczności lokalne zamieszkałe na lessach musiały mieć do swej dyspozycji jakieś obszary leśne w bliskim sąsiedztwie swoich osiedli i pól. Drewno było potrzebne jako materiał budowlany i opałowy, a przy tym to właśnie las jeszcze długo był najlepszym miejscem wypasania trzody chlewnej (a może też – na mniejszą skalę – innych gatunków zwierząt hodowlanych). Nie należy wreszcie zapominać, że mimo prawdopodobnie szeroko stosowanej regeneracji pól poprzez ugorowanie i nawożenie dzięki wypasowi zwierząt, to las nadal pozostawał potencjalnym źródłem nawozu (w postaci popiołu ze spalonych drzew) dla pól nowo branych pod uprawę. Nie wchodząc tu w spekulacje – na naszym terenie nieoparte wynikami badań przyrodniczych – możemy dopuszczać, że lokalne społeczności grupy tarnobrzeskiej utrzymywały w pobliżu swych miejsc zamieszkania pewne kompleksy leśne, być może

nawet dbając w jakimś stopniu świadomie o ich stan⁵³. O tym, jak mógł się przedstawiać krajobraz epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w omawianym regionie, może w pewien sposób informować rekonstrukcja, dokonana dla okresu halsztackiego w mikroregionie rozciągającym się wzdłuż strumienia Vinoř w środkowych Czechach (D. Dreslerová 1995, s. 156, ryc. 4).

Wracając do zagadnienia uprawy ziemi i zbieractwa dziko rosnących roślin, należy przypomnieć, że interesujących danych dostarczyła analiza przepalonych szczątków roślinnych, wydobytych z ob. 302 na st. 5 w Lipniku, który można wiązać z późną fazą osadnictwa kultury trzcinieckiej. Znaczną część tego depozytu stanowiły żołędzie, które były pożywieniem zarówno dla zwierząt, jak i ludzi. Kilkadziesiąt gatunków dziko rosnących roślin łąkowych i leśnych bardziej jednoznacznie sugeruje, że spaleni mógł tu ulec zapas paszy (siana?) przygotowanej dla zwierząt (Aneks 1). Szczątki zbóż zachowały się tu nielicznie, ale mimo to poświadczona jest uprawa jęczmienia, czterech gatunków pszenicy i prosa, którego w badanej próbce było najwięcej. Jakikolwiek dalej idące wypowiedzi na temat znajomości oraz roli roślin uprawnych i dzikich w badanych kulturach będą możliwe dopiero po wykonaniu serii analiz polepy zebranej na stanowiskach osadowych.

Jedynym narzędziem z badanego regionu, jakie w sposób bardziej pewny można łączyć ze sprzętem zbóż lub ścinaniem paszy w młodszych fazach kultury trzcinieckiej lub w grupie tarnobrzeskiej, jest brązowy sierp, którego fragment odkryty został (poza obiektem) na st. 5 w Lipniku (W. Blajer 2000, s. 49, ryc. 8:c).

O ile wiadomo, z badanego regionu nie uzyskano, jak dotąd, żadnych szczątków zwierzęcych, które mogłyby rzucić światło na strukturę hodowli (i łowiectwa) w kulturze trzcinieckiej. W odniesieniu do grupy tarnobrzeskiej pewnych danych pozwoli przypuszczalnie dostarczyć analiza kości z osady w Jarosławiu.

Na podkreślenie zasługuje tu zjawisko szczególnie gęstego zasiedlenia strefy „krawędziowej”, widoczne we wszystkich badanych kulturach na pograniczu między lessowym Podgórzem Rzeszowskim i Pogórzem Dynowskim (ryc. 17). Jest to dobitne potwierdzenie opinii, wyrażanych w literaturze, które podkreślają atrakcyjność stref „krawędziowych” dla osadnictwa (M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, s. 45). Korzystne ukształtowanie, dobre nawodnienie i bliskość odmiennych stref środowiskowych, umożliwiających rozwijanie różnych gałęzi gospodarki rolniczo-hodowlanej, były wykorzystywane przez prehistorycznych osadników. Na progu pogórza istotna mogła być także bliskość wychodni niektórych surowców mineralnych. Dopiero w grupie tarnobrzeskiej – a zwłaszcza w jej młodszych fazach – wzrosła gęstość osadnictwa także w strefie pogranicza między lessami i Pradolina Podkarpacką.

Z intensyfikacją osadnictwa na północnej krawędzi lessów łączy się też – przestrzennie i czasowo – zjawisko gęstszego zasiedlania Pradoliny Podkarpackiej (ryc. 17–18). Jakkolwiek bowiem przyjęliśmy wyżej, że kolonizacja pradoliny mogła być spowodowana, a nawet wymuszona przez przyrost ludności w mikroregionach osadniczych na lessowej wysoczyźnie, to jednak nie jest jasne, dlaczego poprzednio przez długi czas strefa ta była wyraźnie mniej interesująca. Pojawia się tu także pytanie, czy proces wejścia w dolinę wiązał się z jakimiś zmianami w dziedzinie gospodarki. Jak się wydaje,

⁵³ Oczywiście, dalecy jesteśmy od sugerowania jakichkolwiek analogii do współczesnej racjonalnej gospodarki leśnej.

w dotychczas publikowanych studiach nie można znaleźć odpowiedzi na te pytania. Trzeba natomiast w tym miejscu podkreślić, że wyniki naszych analiz są zbieżne z rezultatami badań S. Czopka, koncentrujących się na pograniczu Płaskowyżu Kolbuszowskiego i Pradoliny Podkarpackiej, które prowadzą do wniosku, iż w późnej fazie grupy tarnobrzeskiej brak oznak kryzysu gospodarczo-osadniczego, stwierdzanego w północnych regionach Polski w związku z tzw. subatlantyckim wahnięciem klimatycznym (por. S. Czopek 1996, s. 119). Analizy profilu pyłkowego z Cieszacina Wielkiego wskazują zarówno na pewne zmiany w składzie gatunkowym naturalnej szaty roślinnej (dominacja lasów szpilkowych), jak też na dalsze zmiany wywołane intensywną działalnością gospodarczą ówczesnej ludności (wzrost udziału chwastów polnych) (M. Łanczont i in. 2006, s. 8–10).

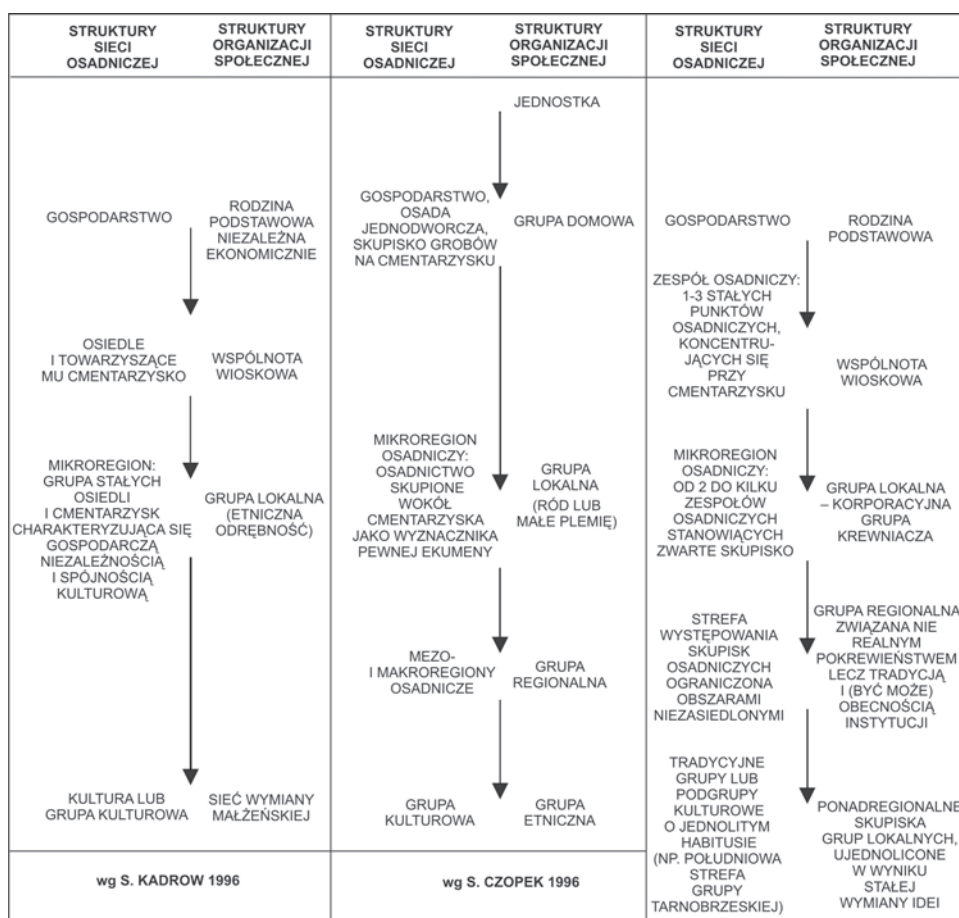
8.3. Struktury sieci osadniczej jako odzwierciedlenie struktur organizacji społecznej

W toku przeprowadzonej analizy wielokrotnie zwracaliśmy już uwagę na możliwość wyróżnienia przynajmniej kilku poziomów struktur przestrzennej organizacji sieci osadniczej w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza na obszarze Podgórze Rzeszowskiego. Obecnie poświęcić chcemy nieco uwagi kwestii interpretacji tego zjawiska, a zwłaszcza poszukiwaniu związku pomiędzy strukturami osadniczymi a strukturami organizacji społecznej badanych populacji. Zastrzec należy przy tym, że wszystkie przedstawione niżej uogólnienia odnoszą się wyłącznie do opisywanej tutaj grupy źródeł i nie mają uniwersalnego charakteru.

Dla analizowanego tu obszaru i odcinka pradziejów punktem wyjścia analizy mogą być ustalenia S. Kadrowa (1996), oparte na badaniach mikroregionów osadniczych kultury mierzanowickiej w zachodniej Małopolsce, oraz próba rekonstrukcji struktury społecznej ludności grupy tarnobrzeskiej, przeprowadzona przez S. Czopka (1996, s. 103–106). Wyróżnione przez tych autorów poziomy struktur organizacji społecznej oraz odpowiadające im kategorie i jednostki podziału źródeł archeologicznych zostały przedstawione na ryc. 23. Zwrócić należy uwagę na pewne, dość istotne różnice pomiędzy oboma schematami. O ile bowiem są one zasadniczo zgodne co do wydzielenia takich kategorii, jak rodzina podstawowa i grupa lokalna, to bardziej niejednoznaczne jest już określenie poziomu, przy którym można mówić o odrębności etnicznej grup lub utożsamianiu ich z plemieniem (por. S. Kadrow 2001, s. 158–159). W obu ujęciach nie zostały też uwzględnione pewne stopnie organizacji sieci osadniczej.

Wnioski uzyskane w obu cytowanych pracach odnieść można do obserwacji poczynionych podczas analizy geografii osadnictwa.

Nie budzi w zasadzie dyskusji uznanie rodziny podstawowej, liczącej 4–5 osób, za najmniejszą jednostkę podziału społeczeństwa. W zapisie źródeł archeologicznych poziomowi temu odpowiada pojedyncze gospodarstwo (zagroda) w obrębie osiedla lub osada jednodworcza. Zwrócić można uwagę na podkreślaną przez S. Kadrowa (1996, s. 164) niezależność ekonomiczną rodziny podstawowej. W studium S. Czopka (1996, s. 99–102, 103–104) interesująca jest natomiast propozycja wiązania z tą strukturą organizacji społecznej skupisk grobów na cmentarzyskach grupy tarnobrzeskiej.

Ryc. 23. Propozycje rekonstrukcji struktur sieci osadniczej i odpowiadających im struktur organizacji społecznej na terenie lessowej wysoczyzny między Wisłokiem i Sanem

Abb. 23. Rekonstruktionsvorschläge der Siedlungsnetzstrukturen und der ihnen entsprechenden Gesellschaftsorganisationsstrukturen im Bereich der Lößhochebene zwischen Wislok und San (vgl. die deutsche Zusammenfassung, Kap. 9.8.2)

Kolejny poziom stanowi w schemacie S. Kadrowa (1996) wspólnota wioskowa, rozumiana jako zespół 5–20 rodzin podstawowych (do 150 osób), zamieszkujących jedną osadę stałą i chowających swoich zmarłych na wspólnym cmentarzysku. Wydaje się, że na analizowanym obszarze tej jednostce podziału odpowiadają struktury dyskutowane wyżej, zwłaszcza w kontekście analizy rozmieszczenia stanowisk grupy tarnobrzeskiej, i określone jako zespoły osadnicze. Za przykład posłużyć może tutaj zespół osadniczy cmentarzyska w Lipniku (por. rozdz. 7.3, ryc. 15). W okresie rozwoju grupy tarnobrzeskiej zamieszkiwało go średnio co najmniej kilkanaście osób (zob. Aneks 2), a więc 2–3 rodziny podstawowe. Ponieważ cmentarzysko w Lipniku zostało częściowo zniszczone, uzyskana w wyniku analizy antropologicznej liczba jest najprawdopodobniej nieco za-

niżona. Za prawdopodobną można przyjąć populację obejmującą 4–5 rodzin (około 20 osób), a więc zbliżoną do wartości uzyskanych dla innych, mniejszych nekropoli grupy tarnobrzeskiej (S. Czopek 2006). Być może podobną wielkość należałoby szacować w odniesieniu do istniejącego w młodszych fazach grupy tarnobrzeskiej cmentarzyska w Trójczycach; wykonanie wiarygodnych obliczeń uniemożliwia jednak niekompletne rozpoznanie tego stanowiska (*ibidem*, s. 110). Biorąc pod uwagę rozrzut materiału zabytkowego zalegającego na powierzchni stanowisk oraz badania sondażowe, można uznać, że poszczególne gospodarstwa nie wchodziły w skład zwartej, skupiającej się na jednym miejscu osady, lecz prawdopodobnie były rozproszone na terenie rozciągającym się na odległość do około 500–700 m na północ i zachód od nekropoli (ryc. 15). Przypuszczać należy, że w ciągu trwającego około 700 lat istnienia tego zespołu miejsca zajęte przez poszczególne zagrody zmieniały się wielokrotnie, doprowadzając do względnie równomiernego nasycenia materiałem zabytkowym warstwy ornej pól o powierzchni ponad 23 ha. Nadmienić można, że przemieszczanie się w pradziejach gospodarstw lub osiedli na odległość nawet kilkuset metrów w ciągu kilku stuleci – określane jako zjawisko „wędrującej wsi” – poświadczają obserwacje prowadzone dla precyzyjnie (dendrochronologicznie) datowanych mikroregionów osadniczych ze strefy alpejskiej (M. Maute-Wolf 1999, s. 36–44).

Zespoły podobne do zaobserwowanego w Lipniku wyraźnie widoczne są również w innych rejonach koncentracji osadnictwa grupy tarnobrzeskiej na omawianym terenie. Liczą one przeważnie 2–3 „stałe” osiedla, a więc bardziej nasycone zabytkami i obejmujące co najmniej 1 ha powierzchni stanowisk archeologicznych. Trzeba przypuszczać, że wśród tych stanowisk (być może nawet w każdym zespole osadniczym) znajdują się również obiekty sepulkralne, z pewnością bowiem ich znana obecnie liczba nie odzwierciedla stanu faktycznego.

Obecność niewielkich struktur osadniczych, zamieszkałych przez populacje odpowiadające tzw. wspólnocie wioskowej, uznać można za dobrze udokumentowaną i powszechną w okresie rozwoju grupy tarnobrzeskiej. Kwestią otwartą pozostaje natomiast istnienie tego poziomu struktur w kulturze mierzanowickiej i kulturze trzcinieckiej. Ich obecność może sugerować analiza rozmieszczenia punktów osadniczych (np. skartowanie stanowisk kultury trzcinieckiej z połączonymi z sobą, najbliższymi znajdującymi się punktami – ryc. 13), trudniej natomiast się wypowiadać o wielkości zamieszkującej te zespoły grupy ludzkiej lub o czasie ich trwania. Wynika to przede wszystkim z braku na analizowanym obszarze przebadanych cmentarzysk ze starszych etapów epoki brązu.

Zauważyć trzeba, że zespoły cmentarzysk i towarzyszących im osad nie zostały uwzględnione – jako odrębna struktura organizacji osadnictwa – w schemacie przedstawionym w pracy S. Czopka (1996). To zrozumiałe z perspektywy – omawianego już – poglądu tego badacza na rolę cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej jako dosłownych lub symbolicznych punktów centralnych ekumen osadniczych (S. Czopek 1996, s. 85; 2005a). W koncepcji S. Czopka poszczególne zagrody lub osady wchodziłyby więc „bezpośrednio” w skład większego mikroregionu. Jego mieszkańcy użytkowaliby zaś wspólnie jedno duże lub kilka mniejszych cmentarzysk (S. Czopek 1996, s. 104–106). Nie negując tego ustalenia, należy zwrócić uwagę na jego słabe punkty (zob. też uwagi w rozdz. 5 i 7). Przede wszystkim brak podstaw do wykreślania mikroregionów na podstawie rozmieszczenia cmentarzysk, gdyż w trakcie prospekcji powierzchniowej

nie jest w zasadzie możliwe (przynajmniej w strefie lessowej) zidentyfikowanie obiektów sepulkralnych. Tym samym nie możemy też określić faktycznej proporcji liczby osiedli i cmentarzysk, a przyjmowana na ogół zdecydowana przewaga tych pierwszych jest już wynikiem uproszczenia dokonywanego podczas interpretacji danych z badań powierzchniowych. Dalszych argumentów dostarczają wyliczenia demograficzne (S. Czopek 2006), które wskazują, że nawet duże nekropole grupy tarnobrzeskiej były użytkowane przez populacje liczące najwyżej kilkadziesiąt osób. Dla wyróżnionych wokół cmentarzysk dużych mikroregionów, w których skład wchodzi często kilkanaście punktów osadniczych (stanowisk archeologicznych), rozmieszczonych na przynajmniej kilkunastu kilometrach kwadratowych, liczba ta wydaje się stanowczo zbyt niska.

Przyjmujemy zatem, że jednostkami organizacji wyższymi niż pojedyncze gospodarstwo, zajęte przez rodzinę podstawową, były zespoły osadnicze i zamieszkujące je wspólnoty wioskowe. To one dopiero wchodziły w skład mikroregionów osadniczych oraz odpowiadających im struktur organizacji społecznej, określanych jako grupy lokalne (S. Kadrow 1996, s. 163; S. Czopek 1996, s. 104–105). W przeprowadzonej tutaj analizie jako mikroregiony określone zostały zwarte skupiska stanowisk, oddzielone od innych koncentracji pozbawioną śladów osadnictwa przestrzenią, sięgającą od jednego do kilku kilometrów. Zarówno w wypadku kultury mierzanowickiej, jak i kultury trzcinieckiej oraz grupy tarnobrzeskiej przeważają mikroregiony, w których skład mogły wchodzić tylko dwa zespoły osadnicze. Spotykane są jednak również większe struktury, jak na przykład duże mikroregiony w dolinie Rady, pochodzące z okresu rozwoju kultury trzcinieckiej. W odniesieniu do wielu mikroregionów zauważyć można długotrwałość ich istnienia, przy nieznacznie tylko zmieniającym się zasięgu. Pozostaje to w zgodzie z obserwacjami S. Kadrowa (1996, s. 163), odnoszącymi się do kultury mierzanowickiej w zachodniej Małopolsce, gdzie lepiej zbadane koncentracje osadnictwa funkcjonowały przez kilkaset lat.

Jako przykład, pomocny dla bliższej charakterystyki grup zamieszkujących poszczególne mikroregiony, posłużyć może – omawiane już wcześniej – skupisko stanowisk na obszarze Albigowej, Markowej, Husowa, Lipnika i Sieteszy. Mikroregion ten istniał przez około 800–1000 lat – od klasycznej fazy kultury trzcinieckiej do starszych faz grupy tarnobrzeskiej. Wyraźne zmiany jego zasięgu stwierdzić można dopiero we wczesnej epoce żelaza. Przy założeniu promienia 1 km dla zasięgu terytorium eksploatowanego przez osadę, do dyspozycji grupy lokalnej, zamieszkującej to skupisko osadnicze, pozostawało około 2000 ha ziemi. W okresie, gdy mikroregion ten był najgęściej zasiedlony – w starszych fazach grupy tarnobrzeskiej – w jego skład wchodziło sześć zespołów osadniczych, z których każdy obejmował co najmniej jedno lub dwa stałe osiedla. Jeśli założymy, że nie tylko populacja użytkująca cmentarzysko w Lipniku, lecz także pozostałe wspólnoty wioskowe w tym mikroregionie liczyły raczej nie więcej niż 20 osób (4–5 rodzin podstawowych), to należy uznać, że omawiana grupa lokalna nie przekraczała 150 osób. Przyjmując natomiast dla zespołów osadniczych górny rząd wielkości populacji grzebanych na nekropolach grupy tarnobrzeskiej, czyli około 50 osób (por. S. Czopek 2006), otrzymamy wielkość 300 mieszkańców omawianego mikroregionu. Jest to liczba w przybliżeniu zbliżona do granicznej, maksymalnej wielkości populacji dysponującej terytorium o powierzchni 2000 ha (por. rozdz. 5 i 7), a zatem prawdopodobnie wyższa niż w rzeczywistości. Przyjmując tę samą podstawę obliczeń

dla okresu rozwoju kultury trzcinieckiej (przy założeniu, że przeciętna wielkość wspólnoty wioskowej była wówczas taka sama jak w okresie rozwoju grupy tarnobrzeskiej), gdy w tym mikroregionie istniały cztery zespoły osadnicze, otrzymamy liczbę od 80 do 200 osób tworzących grupę lokalną. Pamiętać trzeba cały czas, że skupisko stanowisk rozciągające się pomiędzy Albigową i Sieteszą należy do największych na omawianym obszarze. Mniejsze mikroregiony z epoki brązu, składające się z dwóch stałych osiedli lub wydzielonych zespołów osadniczych, zamieszkiwać mogło mniej więcej 50 do 100 osób, dysponujących położonymi w najbliższym sąsiedztwie osad gruntami, o powierzchni około 500 ha.

Przedstawione tu ustalenia – choć obarczone błędem wynikającym z przyjęcia daleko idących uogólnień – pozwalają nam uznać, że grupy lokalne z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza na omawianym obszarze charakteryzowały następujące cechy: (1) związek z określonym terytorium; (2) trwałość istnienia, sięgająca kilkuset lat; (3) liczebność od kilkudziesięciu do stu kilkudziesięciu mieszkańców, w wypadku największych grup nieprzekraczająca raczej około 300 osób; (4) podział na mniejsze struktury, zajmujące poszczególne osady lub zespoły osadnicze.

Warto zwrócić uwagę, że dwie pierwsze cechy odróżniają grupy lokalne nie tylko od rodzin podstawowych, lecz również od wspólnot wioskowych. Na podstawie analizy osadnictwa można zauważyć pojawianie się i zanikanie stałych osad oraz zespołów osadniczych w obrębie mikroregionu, przy jego zasadniczej trwałości i ewentualnie niewielkich tylko zmianach zasięgu. Można zatem przypuszczać, iż to cała grupa lokalna była dysponentem terytorium zajmowanego przez mikroregion osadniczy. W przeciwieństwie do rodzin podstawowych, czy nawet wspólnot wioskowych, jej liczebność umożliwia – oczywiście przy stałej wymianie małżeńskiej z innymi grupami lokalnymi – bardzo długie funkcjonowanie biologiczne, a jednocześnie podtrzymywanie tradycji związku z ziemią – być może także tradycji istnienia określonych, mniejszych struktur osadniczych. Mogła ona manifestować się m.in. poprzez zajmowanie pustek powstałych w obrębie mikroregionu przez rodziny wywodzące się z bardziej rozrośniętych wspólnot wioskowych. Takie sytuacje mogłyby tłumaczyć sprzeczność pomiędzy bardzo długim czasem trwania cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej a niewielkimi rozmiarami użytkujących je populacji. Mielibyśmy bowiem do czynienia nie z ciągłym trwaniem przez kilkaset lat tych samych czterech lub pięciu rodzin prostych, lecz z – regulowanym przez całą grupę lokalną – zasiedlaniem opustoszałych gospodarstw i kontynuowaniem tradycji grzebania zmarłych na cmentarzysku przypisanym określonemu miejscu zamieszkania⁵⁴.

Zasadniczym czynnikiem utrzymującym istnienie grup lokalnych z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza na Podgórzu Rzeszowskim byłby zatem związek z określonym terytorium i dysponowanie prawami własności do niego. Są to zresztą cechy uznawane za typowe dla społeczności osiadłych (np. E. Nowicka 2005, s. 382–383). Idąc za rozważaniami S. Kadrowa (2001, s. 156, ryc. 40), nie można jednak wykluczyć pewnej roli pokrewieństwa członków grupy, jako elementu cementującego jej spójność, a być może też regulującego stosunki własnościowe w jej obrębie. Ze względu na przypuszczalną

⁵⁴ Posiadanie prawa własności do ziemi przez całą wspólnotę lokalną potwierdzone jest zarówno we współczesnie badanych społecznościach pierwotnych (np. J.E. Lips 1957, s. 339), jak i w starożytnych oraz wczesnopanstwowych strukturach „barbarzyńskiej” Europy (K. Modzelewski 2004, s. 257–284). W odniesieniu do tych drugich przywołać można choćby znany fragment z *Germanii* Tacyta (rozdz. 26).

liczebność tych populacji oraz domniemywaną tu, decydującą rolę użytkowania ziemi w obrębie przypisanego jej terytorium, a nie więzów krwi pomiędzy jej przedstawicielami, grupie lokalnej odpowiadać mogłoby pojęcie korporacyjnej grupy krewniaczej, składającej się z rodu (klanu) i włączonych do niego współmałżonków, pochodzących z innych grup (T. Rysiewska 1996, s. 30).

W klasyfikacji S. Czopka (1996) nadrzędną strukturą osadniczą, w stosunku do mikroregionów osadniczych, są mezo- lub makroregiony. Na możliwość wydzielania w interesującym nas okresie pradziejów skupisk stanowisk reprezentujących tę kategorię zwracali również uwagę inni autorzy, zwłaszcza podejmujący próbę wielkoprzestrzennej analizy osadnictwa (np. A. Mierziński 1994, s. 20). Obserwacje poczynione podczas analizy struktur osadniczych na omawianym obszarze sugerują jednak, że obecność mezo- lub makroregionów osadniczych, jako jednostek znajdujących odzwierciedlenie w określonych formach organizacji społecznej, nie jest zjawiskiem występującym koniecznie i uniwersalnie w całej epoce brązu. Trudno bowiem wskazać tego rodzaju struktury w wypadku rozproszonych mikroregionów kultury mierzanowickiej. Należy też przypuszczać (abstrahując od bazy źródłowej, analizowanej w tej pracy), że wyróżnienie tego poziomu form organizacji osadnictwa będzie utrudnione na obszarach, gdzie rozmieszczenie stanowisk jest podporządkowane warunkom geograficznym, a grupy lokalne pozostawały w znacznie większej izolacji (np. w strefie górskiej). Można więc przyjąć – choć wyłącznie hipotetycznie – że wykształcenie się mezoregionów osadniczych było, z jednej strony, uwarunkowane odpowiednio dużą gęstością osadnictwa, z drugiej zaś – możliwościami komunikacyjnymi całego terenu objętego osadnictwem.

Oba te warunki mogły zostać spełnione w okresie rozwoju kultury trzcinieckiej i grupy tarnobrzesckiej. W tym bowiem przedziale czasu wyróżnić można na analizowanym obszarze trzy główne koncentracje mikroregionów osadniczych, oddzielone szerokimi strefami pozbawionymi stanowisk. W odniesieniu do dwóch z nich – w rejonie Rzeszowa oraz w otoczeniu doliny Rady – można przypuszczać, że posiadają one kontynuację poza terenem objętym badaniami, to znaczy na lewym brzegu Wisłoka i na prawym brzegu Sanu⁵⁵. Natomiast prawdopodobnie w całości „uchwycone” zostało w ramach niniejszego studium skupienie w dorzeczu Mlecзки (wraz z sąsiadującą częścią doliny Łęgu Rokietnickiego oraz z osadnictwem rozmieszczonym nad Sawą). Koncentracja ta, rozciągnięta na obszarze wysoczyzny na długości około 30 km, oddzielona jest od obu wymienionych wcześniej skupisk strefami rozrzedzonego osadnictwa lub całkowicie pozbawionymi stanowisk, mierzącymi od kilku do kilkunastu kilometrów.

Wielkość zajmującej to skupisko populacji, którą za S. Czopkiem (1996, s. 106) określamy jako grupę regionalną, oszacować można na podstawie ustalonej wcześniej liczebności wspólnot wioskowych. W klasycznej fazie kultury trzcinieckiej stwierdzić można ponad 60 wyodrębniających się stanowisk lub zespołów osadniczych. Część z tych punktów mogła jednak nie być śladem trwałego osadnictwa. Poza tym tak duża

⁵⁵ Dolina Wisłoka w rejonie Rzeszowa była przypuszczalnie mniejszą barierą komunikacyjną niż dolina Sanu poniżej Przemyśla. Sugestię o związku osadnictwa po obu stronach Wisłoka zawiera artykuł S. Czopka (2003) prezentujący „rzeszowskie” skupisko kultury trzcinieckiej. W wypadku młodszych odcinków epoki brązu obecność trzech głównych koncentracji stanowisk – nad Wisłokiem pod Rzeszowem, w dorzeczu Mlecзки oraz w dolinie Rady i w okolicy Przemyśla – dobrze ilustrują bardziej zgeneralizowane skartowania, zamieszczone w pracy M. Gedla (1998, ryc. 1–2).

liczba stanowisk jest z pewnością wynikiem „spłaszczenia” obrazu z całego, bardzo długiego czasu trwania klasycznej fazy kultury trzcinieckiej. Dlatego jako podstawę do obliczeń przyjąć można wyłącznie zespoły osadnicze, w których skład wchodzi stałe, przypuszczalnie długotrwale istniejące osiedla. Pozwala to uznać, że w okresie rozwoju kultury trzcinieckiej w skupisku osadniczym zajmującym dorzecze Mlecarki mieszało przynajmniej około 30 grup wioskowych, czyli 600–1500 osób. Z tą samą liczbą mieszkańców liczyć się należy w okresie rozwoju starszych faz grupy tarnobrzeskiej (tutaj przy obliczeniach uwzględnione zostały także wyraźnie wyodrębniające się zespoły „małych” punktów osadniczych). W dorzeczu Mlecarki wyróżnić można wówczas około 30 zespołów osadniczych, skupiających się w 11 mikroregionach. Dla porównania: w tym samym czasie w skład koncentracji stanowisk w otoczeniu doliny Rady wchodziło przynajmniej 12 zespołów osadniczych, jednak należy się liczyć z kontynuacją tego skupiska na prawym brzegu Sanu, zwłaszcza w rejonie Przemyśla. We wczesnej epoce żelaza liczba stanowisk w skupisku nad Mlecarką znacznie wzrosła. W tym okresie mogło tutaj mieszkać około 50 wspólnot wioskowych, przy czym przynajmniej 13 spośród nich zajmowało założone „na surowym korzeniu” mikroregiony przy krawędzi pradolin Wisłoka. Liczbę ludności we wczesnej epoce żelaza w dorzeczu Mlecarki można szacować zatem na 1000–2500 osób, z czego 250–650 osób należałoby do grup „kolonizujących” nową ekumenę⁵⁶. Trzeba przypomnieć wyrażone wcześniej przypuszczenie (zob. rozdz. 7.3), że u progu wczesnej epoki żelaza gęstość zaludnienia analizowanego obszaru osiągnęła poziom zbliżony do granicy wyznaczonej przez ówczesne możliwości eksploatacji środowiska naturalnego. Liczba około lub nieco ponad 2000 osób stanowi zatem górną miarę wielkości grup regionalnych z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Przedstawione wyżej szacunki dla starszych faz grupy tarnobrzeskiej i dla kultury trzcinieckiej pozwalają liczyć się również z mniejszymi rozmiarami tych struktur – rzędu 1000 osób.

Podkreślone tutaj ograniczenie liczebności grup regionalnych możliwościami eksploatacji środowiska każe się zastanowić nad przyczynami przestrzennych limitacji zajmowanego przez nie terytorium. Pierwszym nasuwającym się wyjaśnieniem jest konieczność utrzymania pewnej izolacji w stosunku do sąsiednich grup. Mogły temu sprzyjać niezasielone strefy – swoista „ziemia niczyja”. Interesujący jest w tym kontekście fakt nasilenia się osadnictwa grupy regionalnej z dorzecza Mlecarki na terenie pogranicznym w stosunku do terytorium grupy z okolic Rzeszowa (stanowiska z obszaru Kraczkowej i Krzemienicy), datowany na wczesną epokę żelaza. Może on potwierdzać sygnalizowaną już przez inne obserwacje presję demograficzną i „głód ziemi” na obszarze wysoce czynny w tym przedziale czasu. Pewien stopień izolacji grup regionalnych w stosunku do siebie sugeruje jednocześnie istnienie jakiegoś elementu wewnętrznie je spajającego. W pierwszym rzędzie wymienić należy tutaj permanentną wymianę małżeńską pomię-

⁵⁶ Liczbę tę można zestawzić z opartymi na innej metodzie szacunkami Stanisława Kurnatowskiego (1992). Przyjmując największą liczbę członków grupy regionalnej zajmującej dorzecze Mlecarki, a więc 2500 osób, otrzymamy gęstość zasiedlenia równą 5,8 osoby na 1 km² (przy powierzchni mezoregionu wynoszącej około 430 km²). Jest to wartość ponad dziesięciokrotnie wyższa, niż otrzymana w cytowanym opracowaniu dla obszaru Polski południowo-wschodniej w okresie halsztackim (0,33–0,48 osoby/km²) i ponad trzykrotnie wyższa od wskaźnika dla całych ziem polskich, wynoszącego od 0,99 do 1,54 osoby/km² (S. Kurnatowski 1992, tabl. 1.25–1.26).

dzy grupami lokalnymi. Być może wielkość „uchwyconego” w całości mezoregionu z dorzecza Mleczy – oscylująca około 30 km – nie jest przypadkowa. To bowiem odległość „dziennego marszu” – miara wymieniana w studiach etnograficznych jako preferowany zasięg zawieranych małżeństw (S. Lehmkuhler 1991, s. 157 – tam dalsza literatura). Grupy lokalne, przy liczebności prawdopodobnie nieprzekraczającej w większości wypadków 200 osób, zmuszone były – dla uniknięcia skutków dryftu genetycznego – do utrzymywania stałej wymiany małżeńskiej z sąsiadami (J. Strzałko, M. Henneberg, J. Piontek 1980, s. 157–162). Grupy regionalne, liczące około 1000–2000 członków, mogły być natomiast już całkowicie endogamiczne. Nawet współczesne badania wskazują bowiem, że przy liczebności populacji powyżej 1000 osób liczba małżeństw zawieranych „z zewnętrznymi partnerami” wyraźnie się zmniejsza (R. Bernbeck 1997, s. 160, ryc. 8.1). Powstanie grup regionalnych można więc wyobrazić sobie jako wynik utrwalenia (czy nawet zinstytucjonalizowania) sieci „codziennych” powiązań pomiędzy grupami lokalnymi, w postaci wymiany małżeńskiej uwarunkowanej możliwościami komunikacyjnymi (zwłaszcza odległością jednodniowego marszu) i istnieniem wystarczająco dużej liczby potencjalnych partnerów wymiany małżeńskiej. Stała „wędrownka jednostek”, zachodząca pomiędzy mikroregionami, prowadziła do powstawania indywidualnych powiązań pomiędzy rodzinami i grupami lokalnymi (np. poprzez wymianę darów, lokalny handel lub więzy krwi pomiędzy przedstawicielami różnych grup lokalnych – por. C. Lévi-Strauss 1992, s. 122–130), co z kolei skutkowało ujednoliceniem tradycji kulturowej w obrębie grupy regionalnej. Tendencja ta pogłębiała poczucie wspólnej tożsamości w obrębie grupy regionalnej i wznagała izolację w stosunku do sąsiednich populacji, lecz jednocześnie mogła sprzyjać formowaniu się wspólnych dla całej grupy instytucji i podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć. Do tych ostatnich należeć mogło choćby zajmowanie ekumen nieobjętych dotąd osadnictwem. Nie można również wykluczyć politycznego charakteru struktur określonych jako grupy regionalne. Ocena, czy uprawnione jest utożsamianie ich z określonymi formami władzy, jak choćby z postulowanymi dla rozwiniętych okresów epoki brązu – przynajmniej w niektórych regionach Europy – systemami wodzowskimi (np. C. Renfrew 1994; S. Kadrow 2001, s. 159), wykracza jednak poza podejmowany w tej pracy zakres tematyczny.

W obu schematach, stanowiących punkt wyjścia tych rozważań, za najwyższy poziom organizacji osadnictwa uznane zostały kultury archeologiczne lub grupy kulturowe, które według S. Kadrowa (1996) odzwierciedlać mają ponadregionalne sieci wymiany małżeńskiej, zaś według S. Czopka (1996, s. 106) – grupy etniczne. Zwrócić należy uwagę na bardzo duże zróżnicowanie w zakresie tej kategorii. Mieszczą się w niej zarówno bardzo rozległe terytorialnie, choć często krótkotrwałe zjawiska (np. faza protomierzanowicka), jak i lokalne ugrupowania kulturowe. Te ostatnie mogły – o czym była już mowa – stanowić skupisko mikroregionów osadniczych, ale też dzielić się na większe mezoregiony. Równie złożone mogły być przyczyny powstawania grup kulturowych. Wymienić należy tutaj zarówno gwałtowne ujednolicenie kulturowe, będące wynikiem wydarzeń politycznych (np. migracji), jak i stopniowe przekształcanie obrazu kulturowego poprzez kontakty pomiędzy grupami lokalnymi lub regionalnymi, zwłaszcza w ramach systemów wymiany małżeńskiej.

Wśród omawianych tutaj jednostek kulturowych przykładem złożonego przebiegu procesu formowania się ponadregionalnych skupisk grup lokalnych może być południo-

wa strefa grupy tarnobrzeskiej. Na całym obszarze środkowego dorzecza Sanu, pomiędzy XIII a V wiekiem przed Chrystusem, zauważalne jest znaczne ujednolicenie habitusu kulturowego. Składały się na to: zanikająca stopniowo tradycja kultury trzcinieckiej oraz nowe wzorce stylistyczne i idee o lokalnej lub „obcej” proveniencji. Te drugie rozprzestrzeniać się mogły w wyniku „wędrowki jednostek”, w ramach ponadregionalnej sieci wymiany małżeńskiej. Można przypuszczać, że w wymianie tej partycypowała tylko część ludności – zasadniczo przecież endogamicznych – grup regionalnych⁵⁷. Obok sieci powiązań, zachodzących w obrębie południowej strefy grupy tarnobrzeskiej, istniały również kontakty dalekosiężne, wybiegające poza dorzecze środkowego Sanu. Ich świadectwem są „obce” elementy kulturowe, notowane na omawianym obszarze. Nie można wykluczyć, iż wykształcenie się powiązań „na zewnątrz” ponadregionalnego skupiska grup lokalnych – nieznajdujące uzasadnienia w konieczności biologicznego funkcjonowania tych populacji – mogło być powiązane z trwałymi lub okresowymi przekształceniami w zakresie „pionowych” struktur społecznych, zwłaszcza z formowaniem się lokalnych elit i nawiązywaniem przez nie dalekosiężnych aliansów (np. K. Kristiansen 1986, s. 306).

8.4. Postulaty badawcze

Przedstawiona tutaj analiza rozmieszczenia osadnictwa i wnioski odnoszące się do takich kwestii, jak kontynuacja lub dyskontynuacja rozwoju kulturowego oraz struktury organizacji społeczeństw prehistorycznych, ograniczone są z natury rzeczy przez dostępną bazę źródłową. O ile stan rozpoznania powierzchniowego analizowanego obszaru można uznać za dobry lub bardzo dobry, o tyle konieczne są dalsze badania nad mikroregionami i zespołami osadniczymi, zwłaszcza z najstarszych etapów epoki brązu. Tylko jednoczesne rozpoznanie osad i towarzyszących im cmentarzysk może dostarczyć nowych danych o wielkości populacji oraz umożliwić dokładniejszą rekonstrukcję procesów zmiany kulturowej.

Uważamy ponadto, że w zakresie takich zagadnień, jak gospodarka i ekologia populacji pradziejowych, studia osadnicze pełnić mogą przede wszystkim rolę wstępnego etapu badań, na którym następuje formułowanie możliwie precyzyjnych pytań i postulatów dla studiów interdyscyplinarnych. We wcześniejszych częściach książki sugerowaliśmy już konieczność prowadzenia dalszych badań przyrodniczych. Analizy palinologiczne i geomorfologiczne lub sedymentologiczne w strefie pogórza mogą przynieść odpowiedź na pytanie, czy we wczesnej epoce brązu i w okresie rozwoju grupy tarnobrzeskiej teren ten był wylesiony. Odpowiedź pozytywna potwierdzałaby przypuszczenie o gospodarczej eksploatacji tego obszaru, zasadniczo pozostającego na marginesie głównej ekumeny. Istotne byłoby wykonanie badań palinologicznych na terenach najgęściej w epoce brązu zasiedlonych i ich zestawienie z otrzymanymi już profilami z doliny Mleczki Zarzeckiej, a więc ze strefy stanowiącej w omawianym okresie subekumenę, jeśli nie pustkę osadniczą. Interesujące byłoby przeprowadzenie badań

⁵⁷ Por. analizy tego typu kontaktów dla zachodnich grup kręgu mogiłowego (A. Jockenhövel 1991) i dla grupy Ilmenau – tj. lüneburskiej – w III okresie epoki brązu (S. Lehmkuhler 1991).

geomorfologicznych na wschodnim krańcu Podgórza Rzeszowskiego, gdzie nie tylko rzeźba terenu, ale również rozkład punktów osadniczych mogą wskazywać na obecność obszaru podmokłego lub nawet jeziora. Dla studiów nad rozmieszczeniem osadnictwa pradziejowego istotne byłoby także kontynuowanie badań nad pierwotnym przebiegiem koryt rzecznych (zwłaszcza Wisłoka) na terenie Pradoliny Podkarpackiej. Poszukiwania geologiczne na obszarze Pogórza Dynowskiego oraz na południowym krańcu wysoczyzny lessowej mogą natomiast przynieść nowe dane o możliwości eksploatacji występujących tu surowców mineralnych. Uważamy wreszcie, że szczególnie należy zintensyfikować badania nad szczątkami roślinnymi i zwierzęcymi, pochodzącymi z kontekstu obiektów archeologicznych, a więc nie tylko stosunkowo precyzyjnie datowanymi, ale też funkcjonalnie powiązanymi ze śladami działalności człowieka. Wymienić można tutaj zwłaszcza paleobotaniczne badania polepy oraz analizy osteologiczne zwierzęcych szczątków kostnych, pozyskanych podczas dotychczasowych badań (np. na osiedlach w Wysokiej i Jarosławiu).

9. Siedlungsstrukturen in der Bronze- und der frühen Eisenzeit im Bereich der vorkarpatischen Lößhochebene zwischen Wisłok und San (Zusammenfassung)

9.1. Einleitung

Der vorliegende Band ist als Ergebnis eines in den Jahren 2004–2007 im Institut für Archäologie der Jagiellonen Universität durchgeführten Forschungsprojektes des Komitees für Wissenschaftliche Forschungen (Komitet Badań Naukowych) entstanden. Die Auswahl des Themas und des Forschungsgebietes wurde durch unterschiedliche Faktoren diktiert. Im Jahre 2003 wurde die Geländeetappe der Archäologischen Aufnahme Polens (AZP) in der uns interessierenden Region des Rzeszów-Vorgebirges (Podgórze Rzeszowskie) fast vollständig abgeschlossen. Dank der aktiven Teilnahme an dieser Prospektion hatten wir die Möglichkeit, viele Beobachtungen zu machen, u. a. betreffs gewisser Regelmäßigkeiten in der Lokalisierung der Fundstellen. Die von uns auf einigen Fundstellen aus der Bronze- und der frühen Eisenzeit in dieser Region (Albigowa, Husów, Lipnik, Markowa, Wysoka) durchgeführten Ausgrabungen erbrachten weitere Anregungen. Während einer der Bronzezeit in den polnischen Karpaten gewidmeten Tagung in Krosno im Jahre 2002 hatten wir Gelegenheit, die ersten Resultate unserer Studien darzustellen und zu diskutieren (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003). Im vorliegenden Band wurde der untersuchte Bereich erweitert. Zu diesem Zweck haben wir auch eine Verifizierung der kultur-chronologischen Zugehörigkeit aller während der Prospektion im Rahmen der AZP und anderer Feldbegehungen erworbenen Funde durchgeführt, die vor allem in den Sammlungen des Bezirksmuseums (Muzeum Okręgowe) in Rzeszów und des Nationalmuseums des Przemyśl-Landes (Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej) in Przemyśl aufbewahrt werden.

9.2. Arbeitsgebiet der Studie

Die Untersuchungen erstreckten sich auf den ganzen Bereich der lößbedeckten Region des Rzeszów-Vorgebirges (J. Kondracki 1994, S. 239–240). Seine West- und Ostgrenze bestimmen die Flüsse Wisłok und San (Abb. 1). Im Norden und Süden wurden dagegen alle Bereiche (Blätter) der AZP berücksichtigt, auf denen sich zumindest ein kleiner

Teil der Lößhochebene befindet. Dank dieser Entscheidung haben wir die Möglichkeit einer Einsicht in die Besiedlungsverteilung in der Grenzzone zwischen dem Lößgebiet einerseits und der großen Täler von Wisłok und San bzw. dem Karpatenhügelland andererseits bekommen, also in eine Randzone, die als besonders günstig für vielseitige wirtschaftliche Ausnutzung angesehen wird (M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, S. 45). Der in der Analyse berücksichtigte Teil der großen Täler nimmt ca. 277 km² (21,6%) ein, das Karpatenhügelland dagegen ca. 263 km² (20,5%). Das Kerngebiet unserer Studien – die Lößhochebene – hat eine Fläche von ca. 742 km², also 57,8% des gesamten analysierten Bereiches.

Das Rzeszów-Vorgebirge gehört aus geologischer Sicht zu der Sandomierz-Senke. Die Mächtigkeit der Lößdecke, die auf den Miozän- und Quartärgebilden entstand, reicht hier bis ca. 20 m (L. Starkel 1960; M. Łanczont, E. Sosnowska 2005). Auf dieser Grundlage haben sich verschiedene Arten von Braunerden und Tschernosem herausgebildet (M. Łanczont u. a. 2006, S. 5–6). Relativ deutlich ist die Nord- und Ostgrenze der Hochebene sichtbar, wo ihr in die Täler von Wisłok und San hinab fallender Rand verläuft. Im Süden ist der Verlauf der Grenze schwieriger erfassbar. Die Karpatenschwelle manifestiert sich im Geländere relief auf der absoluten Höhe von ca. 290–300 m. Etwas niedriger (ca. 270 m) verläuft dagegen die Grenze des Flyschvorkommens. Die Lößhochebene ist größtenteils sanft hügelig. Sie wird von einigen kleineren Flusstälern zerschnitten, die eine Breite von ca. 100–500 m erreichen. Typisch für diese Zone sind auch kleine trockene Denudationstäler, bemerkenswert asymmetrisch (die Westabhänge sind vorwiegend steiler). Die flachen Sohlen der kleinen Täler wurden ursprünglich von Überschwemmungsgebieten und Sümpfen eingenommen (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001). Ein deutliches Flachland – Spur eines Sees bzw. zumindest eines Feuchtgebietes – ist auch an dem Ostrand der Hochebene nachweisbar. Die ursprüngliche Pflanzenwelt dieser Region bildeten Laub- bzw. Mischwälder, wobei der Artbestand sich änderte, auch in der hier besprochenen Bronze- und frühen Eisenzeit (M. Łanczont u. a. 2006). Es wird auch darauf aufmerksam gemacht, dass auf der Hochebene – neben Waldkomplexen – xerotherme Flora vorkommt (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, S. 185).

In der benachbarten Zone der großen Täler (Vorkarpatischer Urstromtal) waren für die Besiedlung niedrige, überwiegend sandige Geländerrücken und Anhöhen zugänglich. Darüber hinaus ist das Gelände meistens sumpfig und von Hochwasser gefährdet. Zahlreiche Altwässer beweisen, dass der Verlauf des Flussbettes von San und Wisłok oft Veränderungen unterlag. Die Bodendecke bilden hier Marschböden. Ursprüngliche Pflanzenwelt stellten Auenwälder dar (S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995). Das den Lößbereich vom Süden abgrenzende Dynów-Hügelland ist aus Flyschfelsen aufgebaut. Seine Brauchbarkeit für die vorgeschichtliche Besiedlung und Wirtschaft war sehr begrenzt, jedoch sei hier auf das Vorkommen gewisser Lagerstätten aufmerksam gemacht, wie Silexmergel, Hornsteine und Menilitschiefer, Lithotamnium-Kalksteine mit Feuersteinkonkretionen, wie auch Ocker, Solen und Salzwässer (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001, S. 177).

9.3. Geschichte der Forschungen über die Bronze- und frühe Eisenzeit im vorkarpatischen Lößbereich

Die Ergebnisse der bis zu den 70. Jahren des 20. Jh. auf den Fundstellen der jüngeren Bronzezeitstufen durchgeführten Forschungen fasste K. Moskwa (1976) zusammen. Eine wesentliche Erweiterung der Quellenbasis hat die Geländeprospektion im Rahmen des AZP-Projektes (Archäologische Aufnahme Polens) mit sich gebracht. Neue Funde erlaubten auch im San-Zuflussbereich die Trzciniec-Kultur nachzuweisen (W. Blajer 1985), was dann auch die Beurteilung und Auswertung der im Laufe der späteren Arbeiten erworbenen Materialien wesentlich beeinflusste. Auf Grund der Ergebnisse der Feldbegehungen sind in den 90er Jahren einige, die bronzezeitliche Besiedlung (der Trzciniec-Kultur und der Tarnobrzeg-Gruppe der Lausitzer Kultur) in den benachbarten Gebieten betreffende Bearbeitungen entstanden (S. Czopek 1996; 1998; M. Gedl 1998). Nur marginal wurde dagegen die hier analysierte Region in den Studien zu der frühbronzezeitlichen Mierzanowice-Kultur betrachtet (S. Kadrow, J. Machnik 1997). Unter den in den letzten Jahren geführten Geländeforschungen sind die Ausgrabungen auf den Siedlungen der Mierzanowice-Kultur in Sietesz (P. Madej 2001) und Wysoka (W. Blajer 1998) zu nennen, wie auch die von den Verfassern geleiteten Forschungen über den Siedlungskomplex um das Gräberfeld in Lipnik (z.B. W. Blajer, M.S. Przybyła 2006a). Für die Nordzone des analysierten Bereiches sind auch die vor kurzem angefangenen Notgrabungen an der Route der geplanten Autobahn (S. Czopek, A. Pelisiak 2006) von großer Bedeutung. Weniger fortgeschritten sind interdisziplinäre Studien mit Teilnahme der Naturwissenschaften. Nennenswert sind hier vor allem die Arbeiten des die Umgebung von Cieszacin Wielki untersuchenden Forschungsteams (M. Łanczont, J. Nogaj-Chachaj, K. Klimek 2001; M. Łanczont u. a. 2006). Ergebnisse der ersten archäobotanischen Untersuchung im analysierten Bereich wurden im vorliegenden Band als „Anhang 1“ eingerückt.

9.4. Methoden der Datenerhebung

Während der Vorbereitung der Quellenbasis haben wir – komplett oder teilweise – die Funde aus 41 Blättern der AZP überprüft. Von den über 3000 auf dem analysierten Gebiet lokalisierten Fundstellen haben wir ca. 650 ausgewählt, die man – nach unserer Erfahrung – bestimmten Kulturen der Bronze- und der frühen Eisenzeit zuschreiben kann. Man darf annehmen, dass die Prospektionsbedingungen in dem ganzen analysierten Bereich annähernd gleich waren. Kleine Waldkomplexe und Bebauung haben das erreichte Bild nur in beschränktem Ausmaß beeinflusst (Abb. 2). Bei der Beurteilung der Kulturzugehörigkeit der Materialien haben wir ziemlich scharfe Selektionskriterien angewandt und keine Fundstücke berücksichtigt, die man mehr als einer Kultur der Bronze- bzw. der frühen Eisenzeit zuschreiben konnte (es handelte sich vor allem um nicht charakteristische Keramikfragmente oder um Feuersteinfunde). Im Fall der durch Ausgrabung untersuchten Fundstellen haben wir meistens nur die schon publizierten Ergebnisse zitiert. Wir sind der Meinung, dass die Oberflächeprospektion (Feldbegehungen)

eine glaubwürdige Methode ist, sowohl für die Rekonstruktion der Siedlungsstrukturen, als auch für deren kultur-chronologische Beurteilung. Viel problematischer ist dagegen die Bestimmung der Größe und des Charakters einzelner Fundstellen. Sorgfältige, vieljährige Forschungen haben z.B. erwiesen, dass manche Fundstellen, die während der Prospektion als Siedlungen bezeichnet wurden, sich in der Wirklichkeit als Gräberfelder erwiesen (vgl. A. Matoga, im Druck).

9.5. Bemerkungen zu den Methoden der Analyse

Bei einer allgemeinen Charakteristik der Besiedlungsverteilung haben wir die Methode der Thiessen-Polygone angewandt (z.B. S. Golachowski, B. Kostrubiec, A. Zagożdżon 1974). Als eine Grundlage für ihre Konstruktion haben wir die vermutlich längerfristig ortsstabilen Siedlungen herangezogen, d.h. die Fundstellen, deren Größe mehr als 1 ha beträgt und auf welchen mehr als 5 einer Kultur zugeschriebene Fundstücke festgestellt wurden. Die Größe der Polygone war eine Grundlage für die Bestimmung der relativen Besiedlungsdichte, ihre Form kann dagegen ein Ausgangspunkt für Aussagen über Regelmäßigkeiten in der Verteilung der besiedelten Punkte sein. Bei der Beschreibung der Siedlungsstrukturen der Trzciniec-Kultur haben wir auch die Analyse der minimalen Entfernungen (*nearest neighbour analysis*) (z.B. I. Hodder, C. Orton 1976) zwischen den Siedlungspunkten durchgeführt. Die Siedlungsräume wurden auf Grund der Annahme des Konzepts des Einzugsgebiets einer Siedlung (*site catchment*) (C. Vita Finzi, E.S. Higgs 1970; Z. Kobyliński 1986) bezeichnet. Als ein optimaler Radius des benutzten Territoriums haben wir 1 km angenommen, ähnlich, wie in einigen anderen Siedlungsstudien in Lößgebieten (z.B. J. Kruk u. a. 1996, S. 21). Die Analyse haben wir im Rahmen der engsten im Fundmaterial nachweisbaren Zeitstufen (vgl. unten) durchgeführt. Wir haben angenommen, dass im Fall, wenn sich die benutzten Territorien von zwei zeitgleichen Fundstellen teilweise bedecken, die dort wohnhaften Gruppen in einer strukturellen Beziehung blieben. Bei der Diskussion der Kontinuitäts- oder Diskontinuitätsfrage der Besiedlung haben wir die Methode des Affinitätskoeffizients (Abb. 20) angewendet (T. Saile 1999).

In der Besiedlungscharakteristik wurde sowohl die Lokalisierung der Fundstellen in den hauptsächlichen Siedlungszonen – im Bereich des Urstromtals, der Hochebene und des Hügellands (vgl. S. Czopek 1996) – als auch eine Analyse ihrer topographischen Lage dargestellt. Auf Grund der im Gelände durchgeführten Beobachtungen und einer Analyse der Landkarten im Maßstab 1:25.000 haben wir folgende Lagetypen definiert (Abb. 3): (1) auf einer Anhöhe im Urstromtal; (2) auf einer Anhöhe im Bereich kleiner Täler; (3) am Rand der Lößhochebene und des Urstromtals; (4) auf deutlich ausgesonderten, in kleine Täler hinab tretenden Landzungen der Hochebene; (5) auf geraden Rändern kleiner Täler; (6) im Bereich der hügeligen Landschaft der Lößhochebene, vorwiegend an kleinen Wasserläufen; (7) auf den Rückenpartien der über die Hochebene in der Zone ihrer Grenze mit Karpatenhügelland steigenden Landzungen; (8) in derselben Zone, am Fuß, bzw. auf den Abhangpartien der Landzungen; (9) im Bereich der Hochebene, auf den über kleine Täler herrschenden Landzungen; (10) auf den Anhöhenkulminationen,

auf den Wasserscheidungen der Hochebene; (11) auf den Rändern und Abhängen der tiefen Täler des Hügellandes; (12) auf den Abhängen und Rücken des Hügellandes.

9.6. Periodisierung der Quellen

Die Chronologie der Materialien der Mierzanowice-Kultur haben wir in Anknüpfung an das in anderen Regionen Südpolens erarbeitete Schema (S. Kadrow, J. Machnik 1997) beurteilt. In Anbetracht des besonderen Charakters der analysierten Quellen waren wir jedoch gezwungen, diese Teilung zu vereinfachen. Zu den Funden der „älteren“ Phasen dieser Kultur haben wir die mit dreifachem oder doppeltem Streifen von Schnurabdrücken oder mit Schnurdekor am Bauch verzierten Keramikfragmente gezählt (Abb. 4:1–6). Dieser Gruppe wurde auch das keramiklose Inventar des Grabes 303 auf der Fundstelle 5 in Lipnik zugeschrieben. Diese Materialien entsprechen der proto-Mierzanowice-Phase und der frühen Phase der Mierzanowice-Kultur, und werden 2400–2050 vor Chr. datiert. Die „jüngere“ Gruppe der Quellen der Mierzanowice-Kultur wird von der Keramik repräsentiert, die außer Schnurdekor auch plastische Verzierung und sog. Textilabdrücke aufweist (Abb. 4:7–12, Abb. 5–6). Sie entspricht der klassischen und der späten Phase dieser Kultur, die ca. 2050–1600 vor Chr. datiert werden. Der Mierzanowice-Kultur – ohne genauere Datierung – haben wir auch einige Stein- und Feuersteinartefakte zugeschrieben.

Einen Anhaltspunkt für die Funde der Trzciniec-Kultur bildet vor allem das für das westliche Kleinpolen erarbeitete Periodisierungsschema von J. Górski (2004; 2007a). Die „klassische“ Phase repräsentieren im untersuchten Gebiet die mit geritzten Linien und waagerechten Leisten verzierten Gefäßbruchstücke und Fragmente von deutlich verdickten und flach bzw. schräg geschnittenen Rändern (Abb. 7). Das Vorkommen dieser – für den ganzen Bereich der Trzciniec-Kultur typischen – Verzierungsweisen wird in das 19.–15./14. Jh. v. Chr. datiert. Der Gruppe der „jüngeren“ Materialien haben wir die der nachklassischen und der späten Phase der Trzciniec-Kultur in westlichem Kleinpolen entsprechende Keramik zugeschrieben: mit senkrechten plastischen Elementen verzierte Gefäßfragmente, Bruchstücke der Gefäße mit „Schulter“ und Fragmente von „ausgezogenen“ Rändern (Abb. 8). Berücksichtigt wurden auch Einzelfunde der dem Typ Sosnovaja Maza (V. I. Klochko 1993, S. 16) nahe stehenden Kurzschwerter aus Jarosław und Przemyśl. Die „jüngeren“ Phasen der Trzciniec-Kultur kann man im Untersuchungsgebiet zwischen der Wende des 15. und 14. Jh. v. Chr. und dem Anfang des 12. Jh. datieren (vgl. Anhang 3), als der Prozess der Herausbildung der Tarnobrzeg-Gruppe abgeschlossen war (W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, S. 267–276; M.S. Przybyła 2007).

Eine Periodisierung und Datierung der charakteristischen Materialien der Tarnobrzeg-Gruppe haben wir auf Grund der schon bestehenden chronologischen Schemata (K. Moskwa 1976; J. Chochorowski 1989; S. Czopek 1996; 2001; M.S. Przybyła 2003a) durchgeführt. Ähnlich wie im Fall der oben besprochenen Kulturen, haben wir es bei der Unterscheidung zwischen „älteren“ – noch die bronzezeitliche Tradition repräsentierenden – und „jüngeren“, schon mit der frühen Eisenzeit in Verbindung stehenden Materialien bewenden lassen. Die „ältere“ Fundgruppe kann man in das 12.–7. Jh. v. Chr.

datieren. Hierzu gehören Gefäßfragmente mit S-förmigem Profil, mit Rillen verziert, wie auch profilierte Keramik (Abb. 9). „Jüngere“ Phasen, in das 7.–4. Jh. vor Chr. datiert, werden besonders von oft unterhalb des Randes durchlochten oder mit Leisten mit Fingerabdrücken dekorierten eiförmigen Gefäßen, von halbkugelförmigen Schüsseln und Schöpfern mit nach innen gebogenem Rand und von flachen Tellern repräsentiert (Abb. 10). Außer Keramik kann man beiden chronologischen Abschnitten auch Einzel- oder Mehrstückfunde von Metallobjekten zuschreiben.

Einzelfunde von Graphitkeramik, von Metall- und Glasgegenständen kann man mit der LaTène-Kultur in Verbindung bringen und in die Stufen LTC-LTD (ab der Mitte des 3. Jh. vor Chr. bis zur Zeitrechnungswende) datieren. Sie knüpfen an weitere, im oberen San-Zuflussraum lokalisierte Fundstellen dieser Kultur an (z.B. M. Parczewski 1978, S. 145; R. Madyda-Legutko 1996).

9.7. Charakteristik der Siedlungsgeographie in einzelnen Kultureinheiten

Die Folge der Kulturentwicklung im analysierten Bereich wird von der Mierzanowice-Kultur eröffnet. In der Entstehungszeit dieser Kultur konzentrierte sich die Besiedlung vorwiegend in der niedrigeren, sanft hügeligen Partie der Hochebene (Abb. 11). Im Vergleich mit anderen Kulturen ist auch der Prozentanteil der im Bereich des Karpatenhügellands gelegenen Fundstellen der Mierzanowice-Kultur relativ hoch. Es ist aber zu betonen, dass es sich meistens um Funde von Feuersteinartefakten handelt (Abb. 17–18). Eine Analyse der Siedlungsstrukturen der Mierzanowice-Kultur ist durch die geringe Anzahl der identifizierten Fundstellen erschwert. In den älteren Phasen haben wir es mit vereinzelt Punkten zu tun, die einige Kilometer voneinander gelegen sind (Karte 1). In den jüngeren Phasen kann man schon von 10–20 sich deutlich auszeichnenden Mikroregionen sprechen (Karte 2). Es scheint, dass sie aus einer größeren Siedlung und einigen kleineren Lagerplätze bestehen dürften. Eine solche Struktur dürfte durch eine wichtige Rolle der Hirtenwirtschaft bedingt sein. Man muss aufmerksam darauf machen, dass es sich bei einem Teil der Fundstellen in den Randzonen der Mikroregionen und bei der Mehrheit der außerhalb dieses Hauptsiedlungsbereiches zum Vorschein gekommenen Gegenstände um Einzelfunde von Stein- bzw. Feuersteinartefakten handelt, die möglicherweise mit einer wirtschaftlichen Aktivität in Verbindung stehen.

In der Entwicklungszeit der Trzciniec-Kultur wurde die Besiedlungsdichte der Löß-hochebene deutlich größer (Karte 3–4). Die damalige Besiedlung konzentrierte sich vor allem im Bereich der Täler der kleineren Flüsse (Abb. 17–18). In der klassischen Phase der Trzciniec-Kultur kamen die Fundstellen auch am Nordrand der Hochebene (ca. 13% der Siedlungspunkte) vor, aber in den jüngeren Phasen verschob sich der Schwerpunkt der Besiedlung nach Süden. Das am meisten charakteristische Merkmal der Trzciniec-Besiedlung ist die fast völlige Abwesenheit von Fundstellen im Karpatenhügelland. Auffallend ist auch eine Tendenz zu einem häufigen (im Vergleich mit sonstigen Kulturen) Einnehmen von „Wehrlagen“ im Bereich der Hochebene (Lage vom Typ 4, 9 und 10). Die Analyse mit der Methode der Thiessen-Polygone (Abb. 12) zeigt das Vorhandensein von drei Hauptbereichen des Fundstellenvorkommens: in der Umgebung von

Rzeszów (wahrscheinlich mit der Besiedlung auf linkem Wisłok-Ufer verbunden – vgl. S. Czopek 2003), im Zuflussraum von Sawa und Mlecza, sowie im Rada-Tal und im benachbarten Gebiet. Diese Gruppierungen waren durch siedlungsleere, einige km bis einige zehn km breite Streifen abgetrennt. Die Fundstellen verraten eine deutliche Tendenz zu einer Anordnung entlang der Flusstäler bzw. entlang der Grenze zwischen der Hochebene und dem Karpatenhügelland (Abb. 13). Im Rahmen der Hauptkonzentrationen unterscheiden sich auch kleinere Mikroregionen, die von zwei bis zu mehreren „stabilen“ – wahrscheinlich zeitgleichen – Siedlungen umfassen. Man kann feststellen, dass sich die meisten von ihnen in den früher von der Mierzanowice-Kultur besetzten Räumen befinden. Zugleich ist jedoch der Kontinuitätsindex derselben Fundstellen sehr klein, und einige früher von der Besiedlung der Mierzanowice-Kultur besetzte Zonen (besonders Karpatenhügelland) blieben unbesiedelt.

In der Entwicklungszeit der Tarnobrzeg-Gruppe kam es zu einer weiteren Siedlungsverdichtung (Abb. 14, Karte 5–6). Im Bereich der Hochebene überschritt damals der Index der Fundstellenanzahl 0,4 pro 1 km² (Abb. 18). Das kann bedeuten, dass einer Siedlung ca. 200 ha zufielen. Angenommen, dass „stabile“ Siedlungen der Tarnobrzeg-Gruppe von mindestens 10–20 Personen bewohnt waren (vgl. unten), kann man annehmen, dass jede Siedlung ca. 100–300 ha zur Verfügung hatte (vgl. J. Rydzewski 1982). Diese Schätzung erlaubt es zu vermuten, dass während der Entwicklung der Tarnobrzeg-Gruppe die Bevölkerungsdichte in der Lößhochebene sich an den durch die Nutzungsmöglichkeit bestimmten Grenzwert annäherte. Vielleicht war das die Hauptursache für eine „Kolonisation“ der Zone der großen Täler, zu der es in der frühen Eisenzeit kam. In dieser Zeit ist der Prozentanteil von auf den Werten gelegenen Fundstellen über viermal höher, als in den älteren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe (Abb. 17). Wesentlich größer ist auch die Anzahl der auf dem Nordrand der Hochebene gelegenen Siedlungspunkte. Eine Tendenz zum „Herabsteigen“ der Besiedlung in die niedrigen Geländepartien wird auch in der Südzone des Lößgebietes bemerkbar, wo die Anzahl der auf den Landzungenkulminationen gelegenen Fundstellen deutlich abnimmt. In der Entwicklungszeit der Tarnobrzeg-Gruppe kann man nach wie vor drei Hauptbereiche der Siedlungskonzentration aussondern, die schon in der Zeit der Trzciniec-Kultur existierten. Mit einer Ansiedlung – im geringen Maßstab – in den sie trennenden Streifen kann man erst in den jüngeren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe rechnen, worauf auch die Pollenanalysen hinweisen (M. Łanczont u. a. 2006). Die Siedlungsgruppierungen aus dieser Zeit sind überwiegend entlang der natürlichen Achsen verteilt – und zwar an der Grenze des Lößgebietes mit dem Karpatenhügelland und an den Tälern der kleinen Flüsse entlang. Auch die Mikroregionen aus dem Bereich der großen Täler liegen vorwiegend in der unmittelbaren Nachbarschaft des Hohebenerandes. In einem Teil der sich abzeichnenden Mikroregionen der Tarnobrzeg-Gruppe kann man auf die Anwesenheit kleinerer Strukturen hinweisen, die 2–3 benachbart gelegene Fundstellen umfassten. Die Siedlungskomplexe dieser Art konnten über ein eigenes Gräberfeld verfügen, was die eingehenden Forschungen in Lipnik (Abb. 15) und Albigowa zeigen.

Auf den in der Entwicklungszeit der Tarnobrzeg-Gruppe besiedelten Gebieten befinden sich auch die Fundstellen der LaTène-Kultur (Abb. 16–17). Die Mehrheit von ihnen ist dabei in dem Grenzstreifen zwischen der Lößhochebene und dem Karpatenhügelland lokalisiert. Es ist jedoch hervorzuheben, dass die Gültigkeit dieser Beobachtungen durch eine sehr geringe Anzahl der zur Verfügung stehenden Quellen wesentlich vermindert wird.

9.8. Zusammenfassung

9.8.1. Schlussfolgerungen über die Siedlungskontinuität bzw. -diskontinuität im Bereich des Rzeszów-Vorgebirges in der Bronze- und der frühen Eisenzeit

Auf Grund der Analyse der Veränderungen der Struktur und der Siedlungspräferenzen kann man gewisse Feststellungen vorschlagen, die sich auf den Verlauf der Kulturentwicklung im behandelten Gebiet beziehen. Die erste dieser Episoden fand im Laufe des 19.–17. Jh. vor Chr. statt, als die Mierzanowice-Kultur von der Besiedlung der Trzciniec-Kultur ersetzt wurde. Der Affinitätskoeffizient zwischen den jüngeren Phasen der Mierzanowice- und der klassischen Phase der Trzciniec-Kultur (Abb. 20) ist einer der niedrigsten in dem analysierten Zeitrahmen ($K^* = 0,17$). Es ist hervorzuheben, dass die Trzciniec-Kultur in die zentralen Partien der Mierzanowice-Ökumene schon in ihrer ältesten Entwicklungsphase einsetzte, was die Kartierung der Fundstellen der mit geritzten Linien verzierten Keramik, die den Fundkomplexen vom Typ A1 in westlichen Kleinpolen entspricht, zeigt (Abb. 21). Der Verlauf der Kulturänderung ist also in dem hier analysierten Bereich unterschiedlich davon, was in einem für das Kraków-Lößgebiet erarbeiteten Modell vorgeschlagen wurde (J. Górski, S. Kadrow 1996), wo in der Anfangsphase der Expansion der Trzciniec-Kultur ihre Bevölkerungsgruppen eine in Bezug auf die Mierzanowice-Ökumene periphere Siedlungslage einnahmen. Es muss auf die große Häufigkeit von „Wehrlagen“ in der klassischen Phase der Trzciniec-Kultur aufmerksam gemacht werden. Sie kann bedeuten, dass die Kulturänderung mit Spannungen und gesellschaftlichen Konflikten verbunden war. Dank einer entsprechenden Lokalisierung erlangten die neuen Bevölkerungsgruppen eine bessere Kontrolle über die früher von der Population der Mierzanowice-Kultur eingenommenen Bereiche und vermutlich auch über Territorien, die durch die landwirtschaftlichen Aktivitäten zuletzt entwaldet wurden. Man kann dagegen eine längere Existenz der Mierzanowice-Kultur im von der jüngeren Besiedlung nicht besetzten Bereich des Karpatenhügellands annehmen (vgl. S. Czopek 1998; 2003).

Völlig anders stellt sich – vom Gesichtspunkt der Siedlungsanalyse aus – der Übergang von der Trzciniec-Kultur zur Tarnobrzeg-Gruppe dar, der im 13.–12. Jh. vor Chr. stattfand. Der Affinitätskoeffizient zwischen diesen Kulturen beträgt 0,41. Relativ hoch ist dieser Index auch für die jüngeren Phasen der Trzciniec-Kultur und die älteren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe ($K^* = 0,28$). In den älteren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe wurden sowohl die Besiedlung der meisten Mikroregionen, als auch die für die jüngeren Phasen der Trzciniec-Kultur typischen Siedlungspräferenzen (besonders eine dichte Besiedlung des Grenzstreifens zwischen der Lößhochebene und dem Karpatenhügelland) fortgesetzt. Die Untersuchungen des Siedlungskomplexes in Lipnik lieferten auch ein gutes Beispiel für eine Fortsetzung der räumlichen Struktur einer einzelnen Fundstelle. Das Gräberfeld der Tarnobrzeg-Gruppe wurde hier wahrscheinlich im Bereich eines leeren Raumes (Platzes?) der früheren Siedlung gegründet (Abb. 22).

Wesentlich deutlicher zeichnet sich der Übergang von den älteren zu den jüngeren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe ab, der etwa im 7. Jh. vor Chr. stattfand. Ein teilweiser Zusammenbruch von alten und das Erscheinen von neuen Mikroregionen, ein niedriger Index der Fortsetzung des Platzes ($K^* = 0,18$) und deutliche Änderungen der Siedlungs-

präferenzen könnten in gewissem Maße ein Ergebnis des demographischen Drucks und des Bedürfnisses sein, den weiteren Zuwachs der Bevölkerungsdichte auf der Lößhochebene (vgl. oben) aufzuhalten. Nicht desto weniger ist anzumerken, dass der Anfang der frühen Eisenzeit mit wesentlichen Veränderungen des Kulturbildes in Verbindung stand, deren Ausgangspunkt dynamische, damals in der Waldsteppenzone Osteuropas auftretende Prozesse (A. Gawlik, M.S. Przybyła 2005) sein dürften.

Zu dem letzten Kulturwechsel in dem hier behandelten Zeitrahmen kam es wahrscheinlich im 3. oder im 2. Jh. vor Chr., zusammen mit dem Erscheinen der LaTène-Kultur im Rzeszów-Vorgebirge. Die Lokalisierung der derzeitigen Fundstellen im früher von der Tarnobrzeg-Gruppe besetzten Gebiet und ein hoher Index der Besiedlung derselben Plätze durch die Populationen beider Kulturgruppen erlaubt anzunehmen, dass die Bevölkerung der LaTène-Kultur in der analysierten Region eintrafen, bevor es zu einer völligen Regeneration der Naturumwelt auf den früher intensiv genutzten Gebieten und Verkehrswegen gekommen war.

9.8.2. Strukturen des Siedlungsnetzes als Widerspiegelung der Strukturen der Gesellschaftsorganisation

Eine Basis für den Versuch einer Übersetzung der Strukturen der räumlichen Besiedlungsorganisation in die Strukturen der Gesellschaftsorganisation kann man in Anknüpfung an die bisherigen, sich auf die Bronzezeit in Kleinpolen beziehenden Feststellungen (S. Kadrow 1996; S. Czopek 1996), an die demographischen Schätzungen für die Gräberfelder der Tarnobrzeg-Gruppe (S. Czopek 2006; Anhang 2) und an eine allgemeinen aus den Leistungen der Kulturanthropologie resultierende Kenntnis durchführen. Es ist anzumerken, dass die hier angenommenen Schlussfolgerungen keinen universalen Charakter besitzen und sich nur auf das hier analysierte Gebiet und Zeitrahmen beziehen (Abb. 23).

Die kleinste Einheit der Gesellschaftsstruktur war eine Kernfamilie, die 4–5 Personen zählte. Ihr entsprach in der räumlichen Organisation ein Einzelhof, im Fall der Tarnobrzeg-Gruppe vielleicht auch eine Gräbergruppierung auf dem Gräberfeld. 4–10 Kernfamilien (20–50 Personen) bildeten eine Dorfgemeinschaft, die einen Siedlungskomplex einnahm. In der Entwicklungszeit der Tarnobrzeg-Gruppe konzentrierte sich diese Population um ein gemeinsames Gräberfeld. Die vereinzelt Höfe bildeten dabei wahrscheinlich kein geschlossenes Dorf, sondern waren im Radius von ein paar hundert Meter um die Nekropole verstreut, und wechselten oft ihre Lage. Zwei oder mehrere Dorfgemeinschaften konnten Bestandteile einer Lokalgruppe bilden. In der Entwicklungszeit der Trzciniec-Kultur und der Tarnobrzeg-Gruppe überschritt ihre Stärke nicht mehr als 200–300 Personen. Eventuelle Schätzungen für die Mierzanowice-Kultur sind wegen des ungenügenden Forschungsstandes unmöglich. Den Lokalgruppen können in den Strukturen des Siedlungsnetzes die Mikroregionen entsprechen. Eine Reihe von ihnen funktionierte ein paar hundert Jahre lang, was ein gleich langfristiges Bestehen der dort wohnhaften Lokalgruppen anzunehmen erlaubt. Es gibt historische und völkerkundliche Daten, die suggerieren, dass eine Lokalgruppe als Ganzes der Disponent des benutzten Landes sein konnte. Das erlaubte u. a. das Einnehmen der Wüstungen nach nicht mehr bestehenden (ausgestorbenen?) Kernfamilien oder Dorfgemeinschaften.

Diese Situation resultierte in der Folge in einer Fortsetzung der Gräberfeldnutzung, die im Fall der Tarnobrzeg-Gruppe sogar bis 800–900 Jahre funktionierten. Wegen ihrer geringen Bevölkerungsanzahl mussten diese Lokalgruppen einen ständigen Heiratsaustausch mit den benachbarten Populationen unterhalten. Bei einer langfristigen siedlungskulturellen Fortsetzung – in unserem Fall in der Entwicklungszeit der Trzciniec-Kultur und der Tarnobrzeg-Gruppe – konnte daraus das Entstehen größerer Strukturen resultieren. Wir bezeichnen sie als regionale Gruppen. Ihre Entsprechung in den Strukturen des Siedlungsnetzes dürfen große Konzentrationen von Fundstellen (Mesoregionen) sein, wie die im analysierten Bereich sichtbare Siedlungszone im Mleczka-Zuflussgebiet. In der Zeit der Trzciniec-Kultur und der Tarnobrzeg-Gruppe bestanden hier etwa 30 Siedlungskomplexe, in denen ca. 600–1500 Personen wohnen konnten. In der frühen Eisenzeit konnte diese Zahl auf 2500 Personen steigen (darunter 250–650 Personen in den „neuen“ Mikroregionen im Wisłok-Urstromtal). Im Bezug auf die Zahlenstärke kann man annehmen, dass die regionalen Gruppen im Prinzip endogam waren (man kann bemerken, dass die Ausdehnung der Mesoregion im Mleczka-Zuflussgebiet ca. 30 km beträgt, was den aus der Volkskunde bekannten sog. Heiratskreisen entspricht). Die in ihrem Bereich verlaufenden, konstanten Kontakte, wie Tauschheirat, Gabenaustausch und Handel, führten zu einer völligen Kulturvereinheitlichung in ihren Rahmen und möglicherweise auch zur Entstehung gemeinsamer Institutionen. Es ist doch schwer, in den behandelten Gesellschaften bestimmte Machttypen zu vermuten, wie z.B. Häuptlingtümer. Auf dauerhafte bzw. zeitweilige Veränderungen im Bereich der „vertikalen“ Gesellschaftsstrukturen können dagegen die Verbindungen der regionalen Gruppen mit den andere Siedlungskonzentrationen bewohnenden Populationen hinweisen, und zwar nicht nur im San-Zuflussgebiet, sondern auch außerhalb dieses Bereiches.

9.8.3. Bemerkungen zu der Wirtschaftsweise

In Anlehnung an die während der Analyse der Siedlungsgeographie durchgeführten Beobachtungen kann man auf ausgewählte, mit der Problematik der Wirtschaft der Gesellschaften aus der Bronze- und der frühen Eisenzeit verbundene Fragen aufmerksam machen. Die hier dargestellten Feststellungen kann man in Bezug setzen zu den Schlussfolgerungen, die in Studien zu anderen Regionen Polens erzielt wurden (S. Kadrow 1995, S. 68–76; 2001, S. 137–143; S. Czopek 1996, S. 107–109; J. Dąbrowski 2004, S. 115–117).

Die für alle Kulturen festgestellte Regelmäßigkeit einer seltenen Lokalisierung der Fundstellen auf den nach Westen exponierten Abhängen (Abb. 19) muss nicht aus wirtschaftlichen Bedingungen, sondern aus einer für die analysierte Region charakteristischen Asymmetrie des Geländereiefs (vgl. oben) resultieren.

Die Anwesenheit der tiefen trapezförmigen Gruben auf den Fundstellen der Mierzanowice- und der Trzciniec-Kultur wird als Zeugnis eines entwickelten Ackerbaues betrachtet. Zugleich kann die Tatsache des Vorkommens der Fundstellen der Mierzanowice-Kultur im Gebiet des Karpatenhügellands mit der Viehzucht (sog. Gebirgssommerweide bzw. Transhumanz) in Verbindung gebracht werden. Eine relativ hohe Anzahl an Feuerstein- und Felsgesteinfunden aus der frühen Bronzezeit im Gebiet des Karpatenhügellandes und in den Randzonen der Mikroregionen der Mierzanowice-Kultur könnte mit

einer wirtschaftlichen Nutzung der von den Wohnplätzen entfernten Zonen (z.B. Holzschlag, Jagd) in Verbindung stehen. Bei dem Südrand der Hochebene und im Bereich des Karpatenhügellandes kommt auch eine Mineralrohstoffgewinnung in Frage (vgl. oben). Mit einer wirtschaftlichen Nutzung des Gebietes des Vorgebirges muss man auch in der Entwicklungszeit der Tarnobrzeg-Gruppe rechnen. Es ist möglich, dass es in der Zeit der Trzciniec-Kultur zu einer Regeneration der Wälder kam, was ihre Nutzung in der späteren Zeit ermöglichte. Die Anwesenheit der Waldkomplexe und ihre wirtschaftliche Nutzung muss man auch im Bezug auf die Lößhochebene berücksichtigen. Davon kann ein dauerhaftes Bestehen siedlungsleeren Streifen zwischen den Siedlungskonzentrationen zeugen, besonders in den Zeiten der Trzciniec-Kultur und der Tarnobrzeg-Gruppe. Eine wesentliche Rolle der Waldkomplexe in der Wirtschaft bestand nicht nur darin, dass sie Holz als Brennstoff und Baumaterial lieferten. Der Wald ermöglichte auch das Weiden von Schweinen und das Gewinnen von Viehfutter und Nahrung durch Sammeln (vgl. Anhang 1). Bemerkenswert ist eine Intensität der Besiedlung in den „Randstreifen“ der Hochebene – in ihrem Grenzbereich mit dem Karpatenhügelland und dem Urstromtal. Es bestätigt sich also die frühere Vermutung, dass dieser Streifen attraktiv war, weil er die Ausnutzung unterschiedlicher Umweltzonen ermöglichte (M. Łanczont, J. Wojtanowicz 2005, S. 45). Nennenswert ist auch die Tatsache einer Intensivierung der Besiedlung im Bereich des Urstromtales in der frühen Eisenzeit (vgl. oben). Sie bestätigt die frühere Feststellung (S. Czopek 1996, S. 119), dass in den jüngeren Phasen der Tarnobrzeg-Gruppe Anzeichen einer in der Polnischen Tiefebene feststellbaren, mit dem sog. subatlantischen Klimaschwanken verbundenen Wirtschafts- und Siedlungskrise fehlen.

Es ist zu bemerken, dass die oben dargestellten Anmerkungen ausschließlich auf die Beobachtungen der Siedlungsverteilung gestützt sind und eine Bestätigung mit Hilfe naturwissenschaftlicher Analysen erfordern. Wir sind der Meinung, dass die Siedlungsarchäologie im Bereich der Erwägungen zur Wirtschaft und Ökologie der untersuchten Gesellschaften vor allem zur Formulierung von Fragen und Modellen für interdisziplinäre Studien dienen kann.

10. Zestawienia źródeł

10.1. Katalog stanowisk zweryfikowanych pozytywnie i uwzględnionych w analizach

Niniejszy katalog obejmuje przede wszystkim te stanowiska, z których pochodzą materiały powierzchniowe, zweryfikowane pozytywnie w trakcie prowadzonej przez nas kwerendy. Po drugie, zostały tu także uwzględnione stanowiska, badane wykopaliskowo i przeważnie publikowane, które dostarczyły materiałów kultur z epoki brązu lub wczesnej epoki żelaza. Pochodzące z nich zabytki na ogół nie były już sprawdzane podczas kwerendy. Trzecia kategoria, bardzo nieliczna, to stanowiska znane tylko z literatury lub z archiwaliów, niemożliwe do zweryfikowania (czasem także do dokładnego zlokalizowania), których przynależność kulturowa nigdy jednak nie była kwestionowana. Opisowej części katalogu odpowiada część ilustracyjna (tabl. 1–38), w której zostały zamieszczone rysunki prawie wszystkich charakterystycznych materiałów z badań powierzchniowych, w pojedynczych wypadkach także z odkryć przypadkowych (np. Maćkówka, st. 8), a wyjątkowo – z badań wykopaliskowych (np. Białoboki, st. 3; Maćkówka, st. 2; Przeworsk, st. 5). Rysunki części tych zabytków były publikowane już wcześniej¹.

W katalogu zostały wykorzystane tylko niektóre dane z kart ewidencji stanowiska archeologicznego (KESA) Archeologicznego Zdjęcia Polski. Wymaga to pewnych wyjaśnień. I tak np. informacje na temat ekspozycji (kierunek, wysokość) przejęte zostały z kart, a w pojedynczych wypadkach uzupełnione na podstawie mapy. Z kolei określenie typu gleby zostało podane tylko wtedy, gdy według danych w KESA była to gleba inna niż „gliniasta”. Zdecydowaliśmy się także na zamieszczenie danych na temat wielkości stanowiska, ujętych w ramach przedziałów stosowanych w KESA. Należy pamiętać, że znaczna część stanowisk dużych, o wielkości przekraczającej 1 ha, to stanowiska wielokulturowe albo takie, z których ceramiczny materiał powierzchniowy został tylko w części przypisany analizowanym kulturom, a w przeważającej większości mógł być określony jedynie ostrożnie jako „prehistoryczny” – co nie przekreśla możliwości, że wszystkie ułamki pochodziły właśnie z tej dającej się zdefiniować kultury (lub kultur). Jakkolwiek konstatacja, że na stanowisku o powierzchni przekraczającej 5 ha można było w sposób pewny stwierdzić tylko kilka ułamków ceramiki danej kultury z epoki brązu, może brzmieć niepokojąco, to jednak zamieściliśmy informacje na temat całkowitej wielkości stanowisk, podane w kartach. Takie rozwiązanie wydaje się najlepsze

¹ Materiały ze znalezisk powierzchniowych były uwzględnione zwłaszcza w następujących opracowaniach: W. Błajer 1984; M. Gedl 1998; 1998a; S. Czopek 2003; W. Błajer, M.S. Przybyła 2003.

w sytuacji, kiedy tylko w pojedynczych wypadkach materiał z poszczególnych stref dużych stanowisk był zbierany i dokumentowany oddzielnie.

W pozycji katalogu, rozpoczynającej się od sformułowania „W karcie”, uwzględnione zostały tylko niektóre dane z KESA, dotyczące materiału zabytkowego. Po pierwsze, są to informacje (naszym zdaniem trafne lub nietrafne – o czym mówi następna pozycja, zatytułowana „Weryfikacja”), które odnosiły się do poszczególnych kultur epoki brązu lub ogólnie do tej epoki. Po drugie – w znacznie rzadszych wypadkach – wynotowane zostały także niektóre inaczej brzmiące oceny (sugerujące związek materiałów zabytkowych z innymi epokami i kulturami), a mianowicie te, które z mniejszą lub większą pewnością musieliśmy jednak zmienić i przypisać dany materiał do którejś z jednostek kulturowych interesującej nas epoki. Nie uznaliśmy za konieczne przepisywać całości danych, a więc pominęliśmy informacje dotyczące materiałów ewidentnie pochodzących z innych epok i kultur bądź nieokreślonych. Pozycja „Materiał” została wprowadzona tylko w odniesieniu do stanowisk, w wypadku których nie uwzględnialiśmy danych z KESA na temat przynależności chronologicznej i kulturowej (a więc nie ma tam pozycji „W karcie”) i nie musieliśmy przeprowadzać ich weryfikacji, lecz poprzestaliśmy na oglądzie i własnej ocenie. Pozycja ta dotyczy przeważnie stanowisk z obszarów 105-80, 106-82 i 107-83, których dokumentacja nie została jeszcze ukończona. Jeżeli informacje na temat „Badań” nie zostały dodatkowo objaśnione, znaczy to, że chodzi o badania powierzchniowe, zwłaszcza w ramach AZP.

W pozycjach, zawierających rezultaty przeprowadzanej przez nas weryfikacji materiałów, skróty oznaczają odpowiednio: „f. st.” = „fazy starsze”, „f. mł.” = „fazy młodsze”, „f. kl.” = „faza klasyczna”. Sformułowania „prawdopodobnie” i „być może” nie stanowią tu próby zróżnicowania czy stopniowania oceny, lecz mają podobną wartość. Określenie „dwubarwny”, stosowane przez nas często bez dodatkowych wyjaśnień w odniesieniu do powierzchni skorup, oznacza, że powierzchnia zewnętrzna jest brunatna o różnym odcieniu lub kremowa, a powierzchnia wewnętrzna – szara o różnym odcieniu lub prawie czarna.

Zastosowane skróty nazw jednostek taksonomii chronologicznej i kulturowej znaczą odpowiednio: EK = epoka kamienia, EB = epoka brązu, EŻ = epoka żelaza, OWR = okres wpływów rzymskich, KPL = kultura pucharów lejkowatych, KCSz = kultura ceramiki sznurowej, KCh-V = kultura Chłopice – Veselé, KM = kultura mierzanowicka, KT = kultura trzciniecka, KŁ = kultura łużycka, GT = grupa tarnobrzaska (terminy GT i KŁ mają tu równoznaczną wartość), KLT = kultura lateńska.

W pozycji „Zbiory” skróty nazw placówek muzealnych i innych instytucji, w których przechowywane są materiały zabytkowe, oznaczają: IAiE PAN = Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, IA UJ = Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, IA URz. = Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie, MAK = Muzeum Archeologiczne w Krakowie, MJ = Muzeum w Jarosławiu (przy numerach inwentarzowych: MJ-A = Muzeum w Jarosławiu, Archeologia), MOR = Muzeum Okręgowe w Rzeszowie (przy numerach inwentarzowych: MRP = Muzeum w Rzeszowie, Prahistoria), MNZP = Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyśle (przy numerach inwentarzowych: MPA = Muzeum w Przemyśle, Archeologia), MP = Muzeum w Przeworsku (przy numerach inwentarzowych: MP-H = Muzeum w Przeworsku, Historia).

W pozycjach dotyczących bibliografii stanowiska („Lit.”) zostały na ogół uwzględnione wszystkie znane nam publikacje. W przypadkach, kiedy jest to tylko literatura wybrana, zamieszczone zostały wskazówki, w których pracach można znaleźć bogatszą bibliografię danego stanowiska. Razem z bibliografią podawaliśmy odsyłacze do materiałów archiwalnych i dane o informacjach ustnych, uzyskanych na ogół od badaczy stanowisk.

1. Albigowa, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 104-79/1)

Ekspozycja na W, NW, N, NE i E (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Cmentarzysko GT (co najmniej ok. 80–90 grobów) (f. st.). Także KLT: ułamek szklanej bransolety z faz LTC1b–LTC2 (W. Blajer 2003, s. 79).

Badania wykopaliskowe: I. Błaszkievicz i G. Leńczyk 1946; K. Moskwa 1963; W. Blajer 2001 i 2002. Zbiory: MAK 7850, MOR 2446; badania 2001–2002 – w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1963; 1976, s. 161–162 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 1; J. Michalski 1992, s. 150; M. Gedl 1998, s. 37, 166, ryc. 9:6–7, 18:4–5, tabl. I:5–11; 1998a, s. 28–36 (tam wcześniejsza lit.), 39–41; M.S. Przybyła 2002; W. Blajer 2003; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291; T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 13; M.S. Przybyła 2004a, s. 220–221; W. Blajer, M.J. Przybyła 2006; W. Blajer 2007, s. 42, ryc. 1.

2. Albigowa, gm. Łańcut, st. 23 (AZP 103-78/34)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 27 fragm. ceramiki KT; 1 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. brzegów naczyń (tabl. 1:1–2), 1 fragm. ceramiki zdobiony liniami rytymi (tabl. 1:4), zapewne co najmniej kilkanaście innych fragm. naczyń; GT (f. st.): 1 fragm. pogrubionego brzegu misy półkulistej (tabl. 1:5), 1 fragm. fasetowanego(?) brzegu naczynia (tabl. 1:3), być może 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 963.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53 (KT, być może KŁ); S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8: 1 (KT); M. Gedl 1998, s. 166 (GT); 1998b, s. 23, 31, ryc. 5:7–9 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142, ryc. 2:m (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KT), 291 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 83p (KT); W. Blajer 2007, s. 42 (GT).

3. Albigowa, gm. Łańcut, st. 26 (AZP 103-78/37)

Ekspozycja na E i NE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 zdobione fragm. ceramiki (1 z listwą plastyczną, 1 ze żłobkami) (tabl. 1:6), 2 fragm. ceramiki o powierzchniach łuszczących się, być może 6 dalszych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 966.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53; S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:k; M. Gedl 1998b, s. 31; S. Czopek 1998, s. 153; 2003, s. 142; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288; J. Dąbrowski 2004, s. 83p.

4. Albigowa, gm. Łańcut, st. 27 (AZP 103-78/38)

Ekspozycja na N i NE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st.): 11 fragm. ceramiki (w tym fragm. naczyń esowatych o powierzchniach gładkich i fragm. dwubarwne).

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 967.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53 (być może KŁ); M. Gedl 1998, s. 166; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291; W. Blajer 2007, s. 42.

5. Albigowa, gm. Łańcut, st. 38 (AZP 103-78/50)

Ekspozycja na E, SE i NW (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki być może KT.

Weryfikacja: prawdopodobnie KT (f. kl.): 1 fragm. wylewu naczynia z dołkami pod krawędzią (tabl. 1:7); GT (f. st.): 1 fragm. wylewu naczynia esowatego (tabl. 1:8), 1 fragm. naczynia grubościennego.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 979.

Z badań wykopaliskowych S. Kadrowa w 1987 r. pochodzi niewielka liczba fragm. ceramiki KT (m.in. fragm. zdobiony listwą – S. Kadrow 1992, ryc. 7:h). Zbiory: MRP 2701.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53 (być może KT); S. Kadrow 1992, s. 139, ryc. 7:h–k; M. Gedl 1998b, s. 31 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 83p (KT).

6. Albigowa, gm. Łańcut, st. 40 (AZP 103-78/52)

Ekspozycja na E i SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 2 fragm. ceramiki (na jednym ślady ornamentu miotłkowego?).

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 981.

7. Albigowa, gm. Łańcut, st. 42 (AZP 103-78/55)

Ekspozycja na N i NW (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, o ciemnych powierzchniach wewnętrznych.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 984.

8. Albigowa, gm. Łańcut, st. 43 (AZP 103-78/56)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. grubościennych, dwubarwnych naczyń.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 985.

9. Albigowa, gm. Łańcut, st. 44 (AZP 104-78/2)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), brak danych o wielkości (przypuszczalnie do 0,5 ha).

W karcie: osada z III fazy GT.

Materiał: GT (f. mł.): fragmenty garnków zdobionych listwami z dołkami palcowymi, fragm. czerpaka półkulistego, fragm. brzegów grubościennych naczyń, fragm. naczynia zdobionego guzem.

Badania: ratownicze wykopaliska A. Gruszczyńskiej w 1988 i 1989 r. Zbiory: MRP 2643–2644.

Lit.: Archiwum MOR,teczka 186; S. Czopek 1992, s. 175, ryc. 7; M. Gedl 1998, s. 166; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

10. Albigowa, gm. Łańcut, st. 46 (AZP 104-78/12)

Ekspozycja na N do E (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 2 fragm. ceramiki, dwubarwne o powierzchni zewnętrznej chropowatej, być może 5 dalszych fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 1035.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 166; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

11. Albigowa, gm. Łańcut, st. 48 (AZP 104-78/14)

Ekspozycja od E i N do W (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT, ceramika neolityczna.

Weryfikacja: być może GT: 7 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 4037.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 166 (jako st. 47); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

12. Albigowa, gm. Łańcut, st. 68 (AZP 104-79/74)

Ekspozycja na S i SW (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu placka GT; także m.in. 48 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu (tabl. 1:10), 1 fragm. z górnej partii garnka esowatego (tabl. 1:9), być może 1 ułamek placka (tabl. 1:11) oraz co najmniej 10 fragm. niecharakterystycznych z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie szarobrunatne lub dwubarwne (wewnątrz czarne).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4431.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291; W. Blajer 2007, s. 42.

13. Albigowa, gm. Łańcut, st. 71 (AZP 104-79/77)

Ekspozycja na ES (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: zapewne KM: siekierka z krzemienia wołyńskiego.

Weryfikacja pozytywna (tabl. 1:12).

Badania: znaleziona ok. 1998/99 r. przez właściciela pola, p. Mieczysława Nawojskiego.

Zbiory: zabytek w posiadaniu Urszuli Nawojskiej, córki znalazcy.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 286.

14. Albigowa, gm. Łańcut, st. 73 (AZP 104-79/79)

Ekspozycja na E i SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT (f. st.): 1 fragm. misy profilowanej, powierzchnie dwubarwne (tabl. 1:18).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4436.

15. Albigowa, gm. Łańcut, st. 75 (AZP 104-79/81)

Ekspozycja na NE, E i ES (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. brzegów i 1 zdobiony fragm. ceramiki GT; 14 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. st.): 4 fragm. brzegów (tabl. 1:13–16), 1 fragm. zdobiony pionowymi żłobkami (tabl. 1:17), być może 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4438.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291; W. Blajer 2007, s. 42.

16. Albigowa, gm. Łańcut, st. 76 (AZP 107-79/82)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 5 ha.
W karcie: prawdopodobnie GT: 1 fragm. dna naczynia.
Weryfikacja pozytywna.
Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 4446.
Lit.: W. Blajer 2007, s. 42.

17. Albigowa, gm. Łańcut, st. 79 (AZP 104-79/85)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: zapewne KM: siekierka z krzemienia wołyńskiego.
Weryfikacja pozytywna (tabl. 1:19).
Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4442.
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

18. Batycze, gm. Żurawica, st. 36 (AZP 107-83/249)

Ekspozycja na SE i E (4–8 m), wielkość do 1 ha.
Materiał: GT: 1 fragm. wychylonego brzegu grubościennego naczynia (tabl. 2:1), być może 1 fragm. z brzuśca garnka esowatego o powierzchniach wygładzonych, zewnątrz brunatnych, wewnątrz czarnych.
Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

19. Białoboki, gm. Gać, st. 1 (AZP 103-80/1)

Lokalizacja nieznana (łan dworski zwany „Borek”).
Cmentarzysko ciałopalne GT, odkryte podczas prac melioracyjnych w 1903 r. i badane przez K. Hadaczka. Pozyskano kilka urn – zachowany opis 2 popielnic, 2 mis i czarki (A. Kunysz 1955, s. 12). Zbiory: przed II wojną światową w Muz. Lubomirskich we Lwowie, nr 2490–2494.
Lit.: A. Kunysz 1955, s. 12; M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 168 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 150; M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

20. Białoboki, gm. Gać, st. 3 (AZP 103-80/3)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 15 ha.
W karcie: 2 fragm. ceramiki KT; 5 fragm. ceramiki GT.
Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. naczynia o ciemnobrunatnej gruzelkowej powierzchni, 1 podobny drobny fragm. brzegu (tabl. 2:4); KT (f. kl. i mł.): 1 fragm. brzegu pogrubionego na zewnątrz i do wewnątrz (tabl. 2:6), 1 fragm. brzegu pogrubionego na zewnątrz (tabl. 2:7); GT (f. mł.): co najmniej 6 fragm. brzuśców naczyń, w większości grubościennych (1 fragm. z domieszką rogowca), 2 fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 2:8–9), 2 fragm. grubościennych naczyń zdobionych poziomymi listwami (1 fragm. z dołkiem palcowym na listwie – tabl. 2:10), 1 fragm. naczynia dwustożkowatego zdobionego pionowymi lub skośnymi listwami (odłamanymi) (tabl. 2:11), prawdopodobnie 1 fragm. przęslika (tabl. 2:12).
Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MPA 4900.
Ratownicze badania wykopaliskowe na posesji G. i J. Pieniążków prowadził W. Dragan w dn. 5–18.11.2005 r. W 2 wykopach (2x10 m i 1,5x10 m) odsłonięto 8 obiektów. W wykopie 1 przebadano 1/4 jamy trapezowej, w której znaleziono pojedyncze ułamki ceramiki KM z odciskami (f. mł.) (tabl. 2:2–3,5). Prawdopodobnie z tym samym okresem związane były jamy trapezowe 4 i 5, które jednak nie dostarczyły charakterystycznego materiału. W war-

stwie podglebia wykopu 1 znaleziono 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki o cechach technologicznych KT lub wczesnej fazy GT. Zbiory: Muzeum w Przeworsku, nr dz. 982/1.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 170 (GT); 1998b, s. 31 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KT), 291 (GT); W. Dragan 2005.

21. Białoboki, gm. Gać, st. 7 (AZP 103-80/13)

Ekspozycja na SE i S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: co najmniej 5 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: co najmniej 2 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4906.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

Uwaga: kontynuacją tego stanowiska w kierunku W jest st. 24 w Gaci (AZP 103-80/60).

22. Białoboki, gm. Gać, st. 9 (AZP 103-80/15)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 24 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: 1 z fragm. brzegu określony jako GT jest neolityczny; być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 2:13); GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego szczątkowo zachowaną listwą plastyczną (tabl. 2:14), 1 fragm. dekorowany dołkami palcowymi (tabl. 2:15), 19 fragm. grubościennych naczyń o niestarannie wygładzonych powierzchniach, barwy ceglastej.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4908.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 170 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (GT).

23. Białoboki, gm. Gać, st. 10 (AZP 103-80/16)

Ekspozycja na S, SW i W (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2–3 fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 2:17, 19–20), 1 fragm. zdobiony poziomą listwą z odciskiem palcowym (tabl. 2:18), na pewno co najmniej 6 fragm. i prawdopodobnie ok. 20–30 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego, o powierzchniach niestarannie wygładzonych, jasnoceglastych.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4909.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

24. Białoboki, gm. Gać, st. 12 (AZP 103-80/18)

Ekspozycja na E, SE i S (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 5 fragm. ceramiki grubościennej (skorupy pylaste jasnobrunatne oraz szorstkie ciemnoszare).

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MPA 4911.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

25. Białoboki, gm. Gać, st. 13 (AZP 103-80/19)

Na dnie małej doliny, mady rzeczne, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. placka z otworkiem (tabl. 2:16), być może jeszcze 1 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4912.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

26. Białoboki, gm. Gać, st. 14 (AZP 103-80/20)

Ekspozycja na SE (2–4 m), wielkość do 5 ha.
W karcie: 12 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub brunatno-szare.
Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4913.

27. Białoboki, gm. Gać, st. 15 (AZP 103-80/21)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.
W karcie: 5 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 1 fragm. naczynia o powierzchni zewnątrz jasnobrunatnej, wewnątrz ciemnoszarej, być może 3 dalsze fragm. ceramiki.
Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4914.

28. Białoboki, gm. Gać, st. 20 (AZP 103-80/26)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: prawdopodobnie GT, 1 fragm. ceramiki.
Weryfikacja pozytywna.
Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4919.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 170; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

29. Białobrzegi, st. 3 (AZP 102-79/62)

Teren nieeksploatowany, gleba torfowo-bagnista, wielkość do 1 ara.
W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).
Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 108.
Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.
Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: co najmniej 2 fragm. ceramiki, powierzchnie dwubarwne.

30. Bolestraszyce, gm. Żurawica, st. 9 (AZP 107-84/114)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 1 fragm. ceramiki GT (1973).
Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (1 fragm. o dwubarwnych powierzchniach).
Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995 (AZP). Zbiory: MP-A 1216.
Lit.: A. Koperski 1979, s. 149 (2 skorupy prehistoryczne); M. Gedl 1998, s. 173.

31. Bolestraszyce, gm. Żurawica, st. 11 (AZP 108-84/13)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 9 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.
Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. płacka zdobionego dółkami palcowymi (tabl. 2:21).
Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5127.

32. Boratyn, gm. Chłopice, st. 7 (AZP 105-82/72)

Ekspozycja na SW i W (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 8 fragm. ceramiki z wczesnej EB.
Weryfikacja: być może GT: 5 fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego, powierzchnie starte.
Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5740.

33. Bóbrka Kańczucka, gm. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-81/60)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: kilka fragm. naczyń kultury ceramiki sznurowej, kilka fragm. ceramiki kultury Chłopice – Veselé, kilkadziesiąt fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KM (f. st.): 5 fragm. zdobionych odciskami sznura (1 z brzegu) (tabl. 3:1–5), prawdopodobnie 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; KT (f. kl.): 3 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 3:6–8), 4 fragm. naczyń zdobionych listwą plastyczną (tabl. 3:9–12); GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu (tabl. 3:13) i 1 fragm. placka o powierzchniach jasnobrunatnych, szorstkich (tabl. 3:14); ponadto ok. 80 fragm. ceramiki KT lub GT.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1652.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 76 (KT); P. Valde-Nowak 1988, s. 144 (KCh-V); J. Michalski 1992, s. 145 (KT); M. Gedl 1998b, s. 23, 31, ryc. 2:7–8 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287 (KM), 288 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 87p (KT); W. Blajer 2006a, s. 17 (KM), 18 (KT).

34. Bóbrka Kańczucka, gm. Kańczuga, st. 6 (AZP 104-81/61)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 20 fragm. ceramiki KT, kilkadziesiąt fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 6 fragm. brzegów pogrubionych i skośnie ściętych lub wyciągniętych na zewnątrz (tabl. 3:15–20), 1 fragm. naczynia zdobiony poziomymi liniami rytymi (tabl. 3:25), 3 fragm. zdobionych poziomymi listwami (tabl. 3:21–22,24), prawdopodobnie 1 drobny fragm. naczynia sitowatego (tabl. 3:23); GT (f. st. i mł.): na pewno 4 i prawdopodobnie 2 dalsze fragm. ścienionych brzegów (tabl. 3:26–31), 1 fragm. z szyjki naczynia grubościennego zdobiony poziomymi żłóbkami, powierzchnie gładkie, ciemnoszare (tabl. 4:4), 1 fragm. dna dekorowany koncentrycznymi liniami i promienistymi żłóbkami (tabl. 4:6), prawdopodobnie 1 fragm. naczynia zdobionego listwą z dołkami palcowymi, powierzchnie pylaste (tabl. 4:5), 1 fragm. ceramiki z pozostałością dekoracji plastycznej, 1 fragm. załomu cienkościennego naczynia ciemnoszarej barwy (tabl. 3:32), 1 fragm. ucha taśmowatego (tabl. 4:7), 3 fragm. placków (tabl. 4:1–3), 3 fragm. przydennych partii różnych naczyń (tabl. 4:8), 1 fragm. grubościennego naczynia sitowatego; ponadto ok. 30 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z EB.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1653.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 76 (KT); J. Michalski 1992, s. 145 (KT); M. Gedl 1998, s. 173, tabl. XVII:11–21 (GT); M. Gedl 1998b, s. 23, 31, ryc. 2:6,9–15 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 292 (GT); W. Blajer 2006a, s. 18 (KT).

35. Bystrowice, gm. Rożwienica, st. 5 (AZP 105-82/20)

Ekspozycja od E przez S do W (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia zdobiony poziomymi liniami (tabl. 4:9), 1 drobny fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 4:10), co najmniej 13 dalszych fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5688.

36. Bystrowice, gm. Rożwienica, st. 6 (AZP 105-82/21)

Ekspozycja na E przez S do W (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. mł.): 1 fragm. płasko ściętego brzegu naczynia (tabl. 4:11), prawdopodobnie 3 dalsze fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5689.

37. Chałupki, gm. Przeworsk, st. 3 (AZP 102-80/9)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 4 fragm. naczyń grubościennych z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub brunatno-czarne.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2766.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

38. Chłopice, gm. loco, st. 3 (AZP 105-83/3)

Ekspozycja na E–SW (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki i sierp krzemienny KM.

Weryfikacja: KM: 1 fragm. sierpa krzemienno (tabl. 6:1), brak charakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: S. Kadrow 1992. Zbiory: MP-A 4481.

39. Chłopice, gm. loco, st. 6 (AZP 105-83/5)

Stanowisko niezlokalizowane. Z amatorskich badań Stellwagi: zebrane z powierzchni.

W karcie: grób (groby?) kultury protomierzanowickiej – ceramika (kubki).

Fragmenty 2 naczyń KM (faza protomierzanowicka); interpretowane jako pochodzące ze zniszczonego grobu (S. Kadrow, J. Machnik 1997). Zbiory: MAK 5203.

Badania AZP: S. Kadrow 1992.

Lit.: M. Śmiszko 1933, s. 24; J. Machnik 1960, s. 64, 81, fig. 7; 1977, s. 186 (jako KCh-V – osiedle?); P. Valde-Nowak 1988, s. 144; S. Kadrow, J. Machnik 1997, *passim*, ryc. 3:4.

40. Chłopice, gm. loco, st. 7 (AZP 105-83/6)

Stanowisko niezlokalizowane.

W karcie: osiedle z okresu halsztackiego i lateńskiego.

Badania: W. Demetrykiewicz 1903(?) Zbiory: brak danych.

Badania AZP: S. Kadrow 1992.

Lit.: Archiwum MAK, Spuścizna po W. Demetrykiewiczu,teczka *Sprawozdanie z wycieczek Prof. Demetrykiewicza i Wawrzeńskiego*, s. 19–20; „Materiały Antropologiczno-archeologiczne i Etnograficzne”, 6, s. XI; M. Gedl 1998, s. 176.

41. Chłopice, gm. loco, st. 12 (AZP 105-83/29)

Ekspozycja na E, SE i S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnia zewnętrzna spękana.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4496.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 31.

42. Chmielnik, gm. loco, st. 1 (AZP 104-77/6)

Ekspozycja od E do SW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 545.

43. Chmielnik, gm. loco, st. 5 (AZP 104-77/18)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 6 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.
Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 557.

44. Chmielnik, gm. loco, st. 6 (AZP 104-77/19)

Ekspozycja od N do SW (4–8 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: GT: 1 fragm. cienkościennego naczynia, powierzchnie gładkie.
Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 558.

45. Chmielnik, gm. loco, st. 13 (AZP 104-77/27)

Ekspozycja na SE i E (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.
Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 566.

46. Chmielnik, gm. loco, st. 24 (AZP 104-78/37)

Ekspozycja od N i NE do S (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 3 fragm. ceramiki z wczesnej EB.
Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki.
Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 1060.
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

47. Chmielnik, gm. loco, st. 25 (AZP 104-78/38)

Ekspozycja od N i NE do S (ponad 15 m), gleba gliniasta.
W karcie: płaszcze krzemienne z wczesnej EB.
Weryfikacja: być może KM: płaszcze krzemienne (tabl. 9:4).
Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 4061.
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

48. Chodakówka, gm. Kańczuga, st. 2 (AZP 104-79/162)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.
W karcie: cmentarzysko popielnicowe(?); 6 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może GT: 1–2 niecharakterystyczne ułamki ceramiki.
Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7912.
Lit.: W. Blajer 2006a, s. 22.

49. Chodakówka, gm. Kańczuga, st. 8 (AZP 104-79/168)

Ekspozycja na NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.
W karcie: 24 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może KT: 1 uszkodzony brzeg i 4 niecharakterystyczne fragm. ceramiki;
być może GT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.
Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7918.
Uwaga: jest to wyżej położona (na SW) kontynuacja stan. 51 w Sieteszy (AZP 104-79/194).

50. Chodakówka, gm. Kańczuga, st. 14 (AZP 104-79/174)

Ekspozycja na ES (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o zewnętrznej powierzchni czerwobrunatnej i wewnętrznej ciemnoszarej.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7924.

51. Cierpisz, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 103-78/86)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. obmazywanego naczynia.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1015.

52. Cieszacin Mały, gm. Pawłosiów, st. 4 (AZP 104-82/46)

Ekspozycja na E (9–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki kultury łużyckiej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni ceramicznego, powierzchni szorstkie, brunatne.

Badania: S. Kadrow 1987. Zbiory: MP-A 2534.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 177.

53. Cieszacin Wielki, gm. Pawłosiów, st. 18 (AZP 104-82/25)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 5 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, ciemnobrunatno-szarych.

Badania: S. Kadrow 1987. Zbiory: MP-A 2513.

54. Czarna, gm. loco, st. 2 (AZP 102-78/35)

Ekspozycja okrężna (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KT; 64 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 5:6); KT lub wczesna faza GT: 1 fragm. brzuśca; GT: 4 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 131.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 76 (KT); J. Michalski 1992, s. 145 (KT); S. Czopek 2003, s. 142 (KT);

W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 90p (KT).

55. Czarna, gm. loco, st. 3 (AZP 102-78/36)

Ekspozycja na NE i SW (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki; być może GT: 3 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 132.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

56. Częstkowice, gm. Rożwienica, st. 3 (AZP 105-81/12)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: około 35 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu wychylonego na zewnątrz (tabl. 4:12), 1 fragm. naczynia zdobionego listwą plastyczną (tabl. 4:16); KT lub wczesna faza GT: 3 fragm. ceramiki o gładkiej, ścieralnej powierzchni; GT (f. st.): 4 fragm. brzegów naczyń o gładkich, jasnobrunatnych powierzchniach (tabl. 4:13–15,17), 22 inne fragm. ceramiki, w tym ułamek naczynia profilowanego.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1696.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 177, tabl. XVII:23–25 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292 (GT).

57. Częstkowice, gm. Rożwienica, st. 7 (AZP 105-81/33)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki KT, 30 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 4 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 4:18–20,23) i 1 fragm. cienkościennego naczynia (tabl. 4:22); raczej KT niż GT: 9 fragm. ceramiki w większości o powierzchniach gładkich, ścieralnych; GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 4:21) i 1 fragm. dna z naczyń o powierzchniach gładkich barwy czarnej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1717.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 76 (KT); J. Michalski 1992, s. 145 (KT); M. Gedl 1998, s. 177, ryc. 5:12–15 (GT); 1998b, s. 31 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 292 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 90p (KT).

58. Czelatycze, gm. Rokietnica, st. 7 (AZP 105-82/80)

Ekspozycja na NE, E, SE i S (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 30 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony ornamentem sznurowym (tabl. 5:1), być może 2 dalsze, silnie zniszczone fragm. (1 zdobiony odciskiem tekstylnym i 1 z kubka esowatego być może z ornamentem sznurowym – tabl. 5:2); KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 5:3), 1 fragm. dna, być może 12 dalszych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5748.

59. Czelatycze, gm. Rokietnica, st. 8 (AZP 105-82/81)

Ekspozycja na N, NE, E i SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 5:4–5) i 2 niecharakterystyczne ułamki ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5749.

60. Czelatycze, gm. Rokietnica, st. 9 (AZP 105-82/82)

Ekspozycja od N przez E do S (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 28 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 3 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 5:7,9–10), 1 fragm. zdobiony dwiema poziomymi listwami plastycznymi (tabl. 5:8), 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; być może GT: 1 drobny fragm. naczynia o powierzchniach gładkich, zewnątrz jasnobrunatnych, wewnątrz ciemnoszarych.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5750.

Lit.: M. Gedl 1998, ryc. 5:16–18 (KT); 1998b, s. 31, ryc. 8:16–18 (KT).

61. Czelatyce, gm. Rokietnica, st. 13 (AZP 106-82/129)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 3 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 5:11–13), ok. 10 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie brunatne; GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 5:14), 1 fragm. rozchylonego brzegu cienkościenne naczynia (tabl. 5:15), co najmniej 8 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie szarobrunatne lub czarne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

62. Czelatyce, gm. Rokietnica, st. 19 (AZP 106-82/140)

Ekspozycja na SW, W, N, NE i E (ponad 15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego stempelkiem i pionowymi odciskami sznura (tabl. 5:16), być może 2 fragm. naczyń cienkościenne o powierzchniach gładkich, ciemnobrunatnych, ze śladami obmazywania na stronie wewnętrznej, fragm. narzędzia bifa-cyjnego (siekiery? – tabl. 5:17).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

63. Czelatyce, gm. Rokietnica, st. 24 (AZP 106-82/145)

Ekspozycja na NW i N (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KM: 1 fragm. naczynia zdobionego poziomymi odciskami sznura (tabl. 5:18), 5 fragm. niecharakterystycznych (w tym ułamki o technologii identycznej z dekorowanym fragm. oraz fragm. ze śladami obmazywania na powierzchni zewnętrznej).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

64. Czelatyce, gm. Rokietnica, st. 35 (AZP 106-82/156)

Ekspozycja na NW, N, NE i E (ponad 15 m), wielkość 5–10 ha,

Materiał: być może KM: 1 fragm. wylewu naczynia, poniżej krawędzi dekoracja pasmem płytkich dołków i guzkiem (zachowany ślad w miejscu mocowania) (tabl. 5:25); KT (f. kl. i mł.): 6 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 5:20–22, 24, 26–27), 1 fragm. brzegu niepogrubionego, jednak o cechach technologicznych typowych dla KT (tabl. 5:23), 1 fragm. grubościennego naczynia ze śladem poziomej listwy, 1 fragm. zdobiony poziomymi żłobkami (tabl. 5:28), kilka fragm. niecharakterystycznych z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne, ścierające się lub pokryte spękaniem.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

65. Czudowice, gm. Rożwienica, st. 2 (AZP 105-81/28)

Ekspozycja na SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: ceramika z EB (1976); kilka fragm. naczyń i przęślik z EB (1982).

Weryfikacja (1982): GT (f. mł.): 1 fragm. z dolnej partii naczynia z poziomą linią powyżej ostrego załomu brzuśca, 1 fragm. cienkościenne naczynia profilowanego o powierzchniach barwy czarnej (tabl. 5:31), 1 fragm. misy z brzegiem zagiętym do środka (tabl. 5:30), 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 5:32), 5 fragm. ceramiki, częściowo dwubarwne (1 fragm. o powierzchni zewnętrznej chropowatej i wewnętrznej gładkiej); być może także zdobiony przęślik gliniany (tabl. 5:29).

Badania: S. Lewandowski 1976; W. Blajer, A. Kostek 1982 (AZP). Zbiory: MP-A 1334; 1712.

W trakcie ratowniczych badań wykopaliskowych J. Kociuby w latach 2003–2005 odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MJ.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 178, tabl. XVII:26–29; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292; M. Schild 2004, s. 381; K. Badzińska 2005, s. 436; M. Schild, K. Badzińska 2006, s. 283.

66. Dębów, gm. Gać, st. 17 (AZP 103-80/45)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 5 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. naczynia z łuszczącą się warstwą „angoby”.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4938.

67. Dobkowice, gm. Chłopice, st. 4 (AZP 105-83/40)

Ekspozycja na N (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z I–II OEB.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego (w tym rogowca) o przełomie trójbarwnym, prawdopodobnie ze śladami obmazywania.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4507.

68. Dobkowice, gm. Chłopice, st. 18 (AZP 105-83/56)

Ekspozycja na N i NW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. brzuśca ze śladami odcisków (tabl. 6:2); KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobiony poziomymi listwami (tabl. 6:3).

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4523.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 31 (KT).

69. Drohojów, gm. Orly, st. 4 (AZP 106-84/4)

Ekspozycja na N i NW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: cmentarzysko(?) GT: 43 fragm. naczyń, nożyk żelazny, rozorane obiekty.

Weryfikacja (1969): GT: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 38:16), co najmniej 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (w tym 2 o powierzchniach dwubarwnych); KT lub GT: niewielki fragm. grubościennego naczynia ze słabo zaznaczoną daszkową listwą, wewnętrzna powierzchnia ciemnoszara (tabl. 38:17); (1993): KT (f. kl. i mł.): 3 pogrubione brzegi naczyń (tabl. 20:1–3), 2 „wyciągnięte” brzegi (tabl. 20:4) i fragm. z „barkiem” (tabl. 20:5), co najmniej 10 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; GT (f. st.): 3 fragm. garnków esowatych (tabl. 20:6–7), 1 fragm. prostego brzegu (tabl. 20:8), co najmniej kilkanaście niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: A. Koperski 1969; B. Szpunar, A. Szpunar 1993 (AZP). Zbiory: MP-A 2499, 5760.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 181 (GT).

70. Drohojów, gm. Orly, st. 5 (AZP 106-84/5)

Ekspozycja na NW i W (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki GT (2500, 5761).

Weryfikacja (1969): być może GT (f. mł.): 1 fragm. placka, technologia nietypowa (powierzchnie ścierające się – być może na skutek przepalenia?) (tabl. 38:18); (1993): być może KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobiony listwą (tabl. 19:26); być może GT (f. mł.): 2 fragm. brzegów naczyń (tabl. 19:27–28), 1 fragm. z dolnej partii naczynia o powierzchniach gładkich, brunatnych (tabl. 19:25).

Badania: A. Koperski 1969; B. Szpunar, A. Szpunar 1993 (AZP). Zbiory: MP-A 2500, 5761.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 181 (GT).

71. Drohojów, gm. Orły, st. 10 (AZP 106-84/61)

Ekspozycja na NE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. wylewu naczynia, powierzchnie dwubarwne, starte (tabl. 20:9).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5803.

Dusowce – por. Niziny

72. Gać, gm. loco, st. 15 (AZP 103-80/51)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT, 4 fragm. ceramiki, być może z EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwą z domieszką rogowca (tabl. 6:8); co najmniej 1 fragm. ceramiki prawdopodobnie z EB.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4944.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 182 (EB); 1998b, s. 31, ryc. 2:3 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 292 (GT).

73. Gać, gm. loco, st. 16 (AZP 103-80/52)

Ekspozycja na E, SE i S (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. naczynia kultury ceramiki sznurowej.

Weryfikacja: być może KM (f. st.): 1 fragm. z górnej partii naczynia dekorowanego poziomymi odciskami sznura (tabl. 6:9).

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4945.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

74. Gać, gm. loco, st. 20 (AZP 103-80/56)

Ekspozycja na E i SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: co najmniej 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego, dwubarwny.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4949.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 182; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

75. Gać, gm. loco, st. 21 (AZP 103-80/57)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z domieszką tłucznia kamiennego, barwy brunatnej.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4950.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 182; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

76. Gać, gm. loco, st. 24 (AZP 103-80/60)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 48 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. cienkościennego naczynia.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4593.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292 (błędnie: „48 fragm. ceramiki GT”).

Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na E jest st. 7 w Białobokach (AZP 103-90/13).

77. Gać, gm. loco, st. 25 (AZP 103-80/61)

Ekspozycja na N i NW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz czarnych.

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 4954.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 182 (wzm.); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

78. Gać, gm. loco, st. 31 (AZP 104-80/17; 103-80/67)

Ekspozycja na SE i E (4–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KT lub wczesnej fazy GT (104-80/17); 3 fragm. ceramiki KT, 60 fragm. ceramiki z EB (103-80/67).

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 5 fragm. pogrubionych lub „wyciągniętych” na zewnątrz brzegów (tabl. 6:10–14), 39 innych fragm. ceramiki, w tym duże ułamki naczyń esowatych; GT: 11 fragm. grubościennych naczyń, w tym o obmazywanych powierzchniach i ciemno zabarwione.

Badania: W. Blajer 1992; 1993. Zbiory: MP-A 4960; 6492.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 182, tabl. XLVIII:3,4 (GT); 1998b, s. 31 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 292 (GT), tabl. 6:3 (KT).

79. Gać, gm. loco, st. 38 (AZP 104-80/19)

Ekspozycja na SE (2–4 m), wielkość: do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 5 fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach chropowatych (1 fragm. z dołkiem – tabl. 6:15).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 6494.

80. Gluchów, gm. Łańcut, st. 5 (AZP 102-79/51)

Ekspozycja na E (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 22 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 97.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

Weryfikacja w terenie (2007): GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia z listwą karbowaną dołkami palcowymi, 1 fragm. placka, kilka niecharakterystycznych fragm. ceramiki (w tym obmazywane).

81. Gluchów, gm. Łańcut, st. 9 (AZP 102-79/55)

Ekspozycja na S, SW i W (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 50 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja (na podstawie rysunków wybranych zabytków w dokumentacji obszaru): GT (f. mł.): m.in. 1 fragm. placka.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 101 (materiał niedostępny).

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

Weryfikacja w terenie (2007): GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia z listwą karbowaną dołkami, 1 fragm. niecharakterystyczny (chropowaty).

82. Głuchów, gm. Łañcut, st. 14 (AZP 102-79/60)

Ekspozycja na SE (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 8 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 106.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

83. Głuchów, gm. Łañcut, st. 15 (AZP 102-79/61)

Ekspozycja na N i S (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 46 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 107.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

Weryfikacja w terenie (2007): prawdopodobnie GT: ok. 20 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

84. Gniewczyna Łañcucka, gm. Tryńcza, st. 13 (AZP 102-80/17)

Ekspozycja okrężna (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1881.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

85. Gniewczyna Łañcucka, gm. Tryńcza, st. 16 (AZP 102-81/12)

Ekspozycja na S (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1–2 drobne fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory MP-A 2769.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

86. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 7 (AZP 102-81/16)

Ekspozycja na SW–NW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 4 fragm. grubościennych naczyń, duża ilość tłucznia kamiennego, skorupy rozwarstwione.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2773.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

87. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 9 (AZP 102-81/18)

Ekspozycja okrężna, gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. wychylonego brzegu naczynia grubościennego (tabl. 6:16), 1 fragm. z brzośca grubościennego naczynia – w obu domieszka tłucznia kamiennego, barwa brunatna.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2775.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

88. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 14 (AZP 102-81/23)

Ekspozycja na SW, W, NW i N (4–8 m), gleba gliniasta i piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne, być może jeszcze 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2780.

89. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 17 (AZP 102-81/26)

Ekspozycja od S przez W do N (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. krzemienno-żelaznego narzędzia rdzeniowego z wczesnej EB, 7 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. narzędzia krzemienno-żelaznego; GT (f. mł.): 2 fragm. z brzuśców naczyń, 2 fragm. placek (tabl. 6:17–18), być może 5 innych fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2783.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287, 292.

90. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 19 (AZP 102-81/28)

Ekspozycja okrężna (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

Badania AZP: S. Czopek 1988.

Podczas sondażowych badań wykopaliskowych P. Olejarczyka w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory ?

Lit.: M. Florek 2000, s. 292; uprzejme informacje mgra Piotra Olejarczyka.

91. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 20 (AZP 102-81/29)

Ekspozycja od E przez S do W (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

Badania AZP: S. Czopek 1988.

Podczas sondażowych badań wykopaliskowych P. Olejarczyka w 1999 r. odkryto m.in. materiały KM i GT. Zbiory ?

Lit.: M. Florek 2000, s. 292; uprzejme informacje mgra Piotra Olejarczyka.

92. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 21 (AZP 102-81/30)

Ekspozycja okrężna (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. placek.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2787.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292.

93. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 22 (AZP 102-81/31)

Ekspozycja okrężna (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. brzęgu grubościennego naczynia (tabl. 6:19), 3 niecharakterystyczne fragm. grubościennych naczyń.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2788.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

94. Gorliczyna, gm. Przeworsk, st. 24 (AZP 102-81/33)

Ekspozycja od W przez N do E (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki, być może z EB.

Weryfikacja: być może KT: 3 fragm. naczyń z domieszką tłucznia kamiennego, o gładkich, brunatnych lub dwubarwnych powierzchniach.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2790.

95. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 1 (AZP 102-80/1)

Ekspozycja na N, gleba piaszczysta.

Cmentarzysko odkryte w 1934 r., badane przez T. Sulimirskiego w 1935 r.: 17 grobów z III fazy GT. Zbiory: materiały zostały złożone częściowo w Muzeum Ziemi Czerwieńskiej, a częściowo w Zakładzie Prehistorii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (A. Kunysz 1955, s. 31).

Lit.: A. Kunysz 1955, s. 30–31; M. Gedl 1962, ryc. 1 (jako „Grząska”); K. Moskwa 1976, s. 201 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 24:a–g; J. Michalski 1992, s. 150; S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 185 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293; W. Blajer 2007, s. 43–44.

96. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 2 (AZP 102-80/2)

Pole odległe ok. 500 m na S od przystanku PKP.

Brązowy grot oszczepu z podłużnymi żeberkami na tulei. I faza GT.

Zbiory: MOR 516.

Lit.: K. Moskwa 1964, s. 51; 1976, s. 202, ryc. 24:h; S. Czopek 1996, s. 154; M. Gedl 1998, s. 185 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 25:3; S. Czopek 1999, ryc. 25:f; M. Gedl 2001, s. 7, ryc. 7; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

97. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 6 (AZP 102-80/21)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: ceramika kultury przeworskiej i nieokreślona prehistoryczna.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia ze słabo zaznaczoną listwą (tabl. 6:22), 2 fragm. z gładką, łuszczącą się powierzchnią; być może GT: 1 fragm. brzegu (być może z naczynia chropowatego) (tabl. 6:23) i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1885.

98. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 7 (AZP 102-80/22)

Ekspozycja na W, NW i N (8–15 m), wielkość ponad 15 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT; 39 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego, skośnie ściętego brzegu (tabl. 7:4), 3 fragm. ceramiki zdobione poziomą listwą (tabl. 7:1–3); GT (f. st., prawdopodobnie f. mł.): 2 fragm. brzegów cienkościennych naczyń (w tym 1 fragm. z „barkiem”) (tabl. 7:7,10), 3 fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 7:5–6,8–9), 1 fragm. naczynia o obmazywanej powierzchni (tabl. 7:12), 1 fragm. dna naczynia grubościennego (tabl. 7:11), 8 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, wśród pozostałych (ok. 40 fragm.) większość prawdopodobnie także GT.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1886.

Lit.: S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:g (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 293 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 98p (KT).

99. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 21 (AZP 102-80/36)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość: do 1 ha.

W karcie: fragm. ceramiki kultury przeworskiej oraz nieokreślone prehistoryczne.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. grubościennych ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1900.

100. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 22 (AZP 102-80/37)

Ekspozycja okrężna (4–8 m), wielkość: do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT, 4 fragm. ceramiki kultury łużyckiej.

Weryfikacja: prawdopodobnie KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych, skośnie ściętych brzegów naczyń (tabl. 6:20–21), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; prawdopodobnie GT: 2 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1901.

Lit.: S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:e–f (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 293 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 98p (KT).

101. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 23 (AZP 102-80/38)

Ekspozycja od W przez N do E (8–15 m), wielkość: do 5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: co najmniej 4 fragm. ceramiki (1 z chropowatą powierzchnią).

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1902.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

102. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 25 (AZP 102-80/40)

Ekspozycja okrężna (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość: do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja pozytywna: GT.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1904.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293; W. Blajer 2007, s. 44.

103. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 33 (AZP 102-81/42)

Ekspozycja okrężna (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłuczni kamienno i tłuczni ceramicznego, o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2799.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

104. Handzlówka, gm. Łańcut, st. 3 (AZP 104-78/5)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), gleba gliniasta.

W karcie: siekiera krzemienna, być może z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM: krzemienna siekierka dwuścienna.

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP 1964.

Lit.: Archiwum MOR,teczka 451; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

105. Handzlówka, gm. Łańcut, st. 4 (AZP 104-78/6)

Brak lokalizacji.

W karcie: fragm. grotu krzemiennego z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM.

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP 169.

Lit.: Archiwum MOR,teczka 451; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

106. Handzlówka, gm. Łańcut, st. 10 (AZP 104-78/48)

Ekspozycja na E (ponad 15 m), wielkość – brak danych (do 1 ara?).

W karcie: tyłczak krzemieny z epoki kamienia.

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 4069.

Uwaga: na sąsiednich polach znajdowane są wyroby krzemienne, które można łączyć z KM (uprzejme informacje p. Witosława Rajzera i mgra Pawła Madeja, lipiec 2003 r.).

107. Hawłowice, gm. Pruchnik, st. 2 (AZP 105-81/1)

Ekspozycja na NW–ES (2–4 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KM: 1 sierp krzemieny (tabl. 7:13); GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 7:15) i 3 fragm. z brzuśców grubościennych naczyń, być może 1 fragm. cienkościennego naczynia z uchem (tabl. 7:14), powierzchnie gładkie, barwa ciemnoszara.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1684.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 186 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293 (GT).

108. Hawłowice, gm. Pruchnik, st. 7 (AZP 105-81/54)

Ekspozycja na SE (2–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwą plastyczną (tabl. 7:16), być może 1 fragm. brzegu.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1740.

109. Hawłowice, gm. Pruchnik, st. 12 (AZP 105-81/61)

Ekspozycja na N (4–6 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki o gładkiej, jasnobrunatnej, łuszczącej się powierzchni.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1717.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 186 (EB).

110. Hnatkowice, gm. Orły, st. 8 (AZP 107-84/12)

Ekspozycja na S–SW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. o powierzchniach gładkich, zewnątrz jasnobrunatnych, wewnątrz szarych.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5530.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).

111. Hnatkowice, gm. Orły, st. 27 (AZP 107-84/14)

Ekspozycja na (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5532.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).

112. Hucisko Nienadowskie, gm. Dubiecko, st. 4 (AZP 106-80/10)

Ekspozycja na S i SE (do 15 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: 1 łuszczeń na resztkach siekierki z krzemienia wołyńskiego (tabl. 7:17).
Weryfikacja: być może KM.
Badania: B. Gedl 1993. Zbiory: MP-A 4681.

113. Husów, gm. Markowa, st. 2 (AZP 104-79/6)

Ekspozycja na E i SE.
Siekierka brązowa z tulejką; koniec III–1. poł. IV OEB (K. Moskwa 1976, s. 44–45).
Zbiory: MAK/KA/44.
Lit.: K. Moskwa 1976, s. 202 (tam wcześniejsza lit.); M. Gedl 1998, s. 55, 187, ryc. 30:3;
J. Kuśnierz 1998, s. 25–26, tabl. 5:73 (w opisie na s. 24 i w legendzie do tablicy błędnie „nr 72”, w uwagach o datowaniu na s. 25 błędnie „nr 74”); S. Czopek 1999, ryc. 25:j; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

114. Husów, gm. Markowa, st. 11 (AZP 104-79/14)

Ekspozycja na N, NE, E, ES i S (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.
W karcie: 2 fragm. brzegów i 6 niecharakterystycznych fragm. ceramiki GT; 2 fragm. brzegów, 1 fragm. zdobiony i 65 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: KT (f. mł.): 1 fragm. „wyciągniętego” brzegu, być może 2 fragm. ceramiki o powierzchniach łuszczących się; GT: 2 fragm. rozchylonych brzegów (tabl. 8:15–16), być może 1 fragm. załomu oraz co najmniej 15 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.
Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4512.
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293 (GT); W. Blajer 2007, s. 43 (GT).

115. Husów, gm. Markowa, st. 17 (AZP 104-79/20)

Ekspozycja na NE, E i ES (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.
W karcie: 7 fragm. brzegów i 10 niecharakterystycznych fragm. ceramiki GT; także m.in. 2 fragm. brzegów, 3 fragm. dna, 2 fragm. zdobione i 93 niecharakterystyczne fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: KT (f. mł.): 1 fragm. brzegu z „wyciągniętą” krawędzią (tabl. 7:18); GT (f. st.): 6 fragm. brzegów naczyń o esowatym profilu (tabl. 7:19–23, tabl. 8:1), 6 drobnych fragm. brzegów (tabl. 8:2–7), 1 fragm. prostego brzegu grubościennego naczynia (tabl. 8:8), 1 fragm. załomu cienkościennego, profilowanego naczynia (tabl. 8:10), 1 fragm. profilowanego naczynia zdobionego pionowymi żłobkami na załomie (tabl. 8:9), kilkadziesiąt fragm. ceramiki niecharakterystycznej, w większości o cechach technologicznych wczesnej fazy GT.
Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4513.
Badania wykopaliskowe M.S. Przybyły w 2003 r.: m.in. 3 obiekty KT (f. kl. i f. mł.) i 1 obiekt GT (f. st.).
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293 (GT); M.S. Przybyła 2004; W. Blajer 2007, s. 43.
Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na NE jest st. 5 w Lipniku (AZP 104-79/155).

116. Husów, gm. Markowa, st. 48 (AZP 104-79/47)

Ekspozycja na NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: grot krzemienny, znaleziony przez Andrzeja Curkowicza, być może KM; także inne narzędzia krzemienne i kamienne.

Weryfikacja: być może KM.

Zbiory: MAK/KA/44.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

117. Husów, gm. Markowa, st. 74 (AZP 104-79/223)

Ekspozycja na N i NW (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. brzegów, 2 fragm. zdobione i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. st.): 2 fragm. brzegów (tabl. 8:11–12), 1 fragm. szyjki zdobiony poziomymi liniami (tabl. 8:13), 1 fragm. załomu brzuśca zdobiony skośnymi kreskami (tabl. 8:14), być może co najmniej 10 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, o powierzchniach gładkich.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4519.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

118. Husów, gm. Markowa, st. 76 (AZP 104-79/225)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: fragm. brzegu naczynia prehistorycznego.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. misy półkulistej o powierzchniach gładkich, czarnych (tabl. 8:17).

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4521.

119. Husów, gm. Markowa, st. 79 (AZP 104-79/228)

Ekspozycja na NE, E i ES (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. brzegów, 1 fragm. ucha, 1 fragm. placka i 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki GT; także m.in. 37 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. brzegów (tabl. 8:19,21), 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 8:18), 1 fragm. placka (tabl. 8:20), być może 7 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie.

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4524.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na NE jest st. 85 w Markowej (AZP 104-79/141).

120. Husów, gm. Markowa, st. 94 (AZP 104-79/243)

Ekspozycja na W, NW, N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: m.in. 30 ułamków ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 7 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, częściowo o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4539.

121. Husów, gm. Markowa, st. 98 (AZP 104-79/247)

Ekspozycja na N (ponad 15 m).

W karcie: młodsza EK lub wczesna EB: 1 krzemień.

Weryfikacja: brak możliwości określenia przynależności kulturowej.

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4543.

Uwaga: prawdopodobnie z tego stanowiska pochodzą 3 wyroby krzemienne (fragm. narzędzia bifacjalnego i 2 duże odłupki z retuszem), udostępnione w sierpniu 2006 r. przez braci

Rafała i Pawła Mokrzyckich – być może KM: fragm. narzędzia bifacjalnego z trzonkiem (grotu?) (tabl. 8:22). Zbiory: w posiadaniu pp. Mokrzyckich w Husowie.

122. Husów, gm. Markowa, st. 100 (AZP 104-79/249)

Ekspozycja na NE, E, ES i NW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. brzegów naczyń, być może KT; także m.in. 32 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 8:23–24); być może GT: 4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, ciemnobrunatnoczarne.

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MRP/AZP 4545.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT).

123. Jagiella, gm. Tryńcza, st. 6 (AZP 102-81/45)

Ekspozycja na NE (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne, wewnątrz czarne.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2802.

124. Jagiella, gm. Tryńcza, st. 11 (AZP 102-82/40)

Ekspozycja na SW i W (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub szarobrunatne, szorstkie.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4467.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 87, 152.

125. Jankowice, gm. Chłopice, st. 1 (AZP 105-82/8)

Ekspozycja na E, SE i S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja (1974): GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 8:27); (1994): KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego, skośnie ściętego brzegu naczynia (tabl. 8:26).

Badania: A. Koperski 1974; M. Proksa 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1233, 5676.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (przypuszczalnie GT); J. Michalski 1992, s. 152 (KŁ); M. Gedl 1998, ryc. 5:1 (KT); 1998b, s. 31, ryc. 8:1 (KT).

126. Jankowice, gm. Chłopice, st. 2 (AZP 105-82/58)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 8:25), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5726.

Lit.: M. Gedl 1998, ryc. 1:2 (KT); 1998b, s. 31, ryc. 8:2 (KT).

127. Jankowice, gm. Chłopice, st. 5 (AZP 105-82/61)

Ekspozycja na S i SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki z neolitu lub wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. cienkościenne naczynia z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5729.

Jarosław, st. 6 – por. Jarosław, st. 156

Jarosław św., st. 10 – por. Jarosław, st. 134

128. Jarosław, st. 11 (AZP 103-83/7)

Znaleziska bez lokalizacji.

W karcie: KŁ: waza dwustożkowata, czerpak profilowany, naczynie wazowate, garnek jajowaty, czerpak półkulisty, czerpak z uchem nerkowatym; dar SS Niepokalanek z 1955 r. (nr 91), dar lub kupno w 1955 r.; nr 97 i 98 znalezione w Sanie, przy pozostałych brak bliższej lokalizacji.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 91, 93–95, 97–98.

129. Jarosław, st. 12 (AZP 104-83/8)

Niezlokalizowane.

W karcie: KM: siekierka dwuścienna z krzemienia wołyńskiego.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 104.

130. Jarosław, st. 16 (AZP 104-83/11)

Niezlokalizowane.

W karcie: KM: liściowaty grot z krzemienia wołyńskiego.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 112.

131. Jarosław, st. 18 (AZP 103-83/13)

Ul. Pełkińska 28/29, znalezisko z 1953 r. (M. Gedl 1998, s. 190).

W karcie: skarb KŁ.

Badania AZP: E. Sosnowska, S. Kadrow 1996. Zbiory: MJ-A 260–262.

Lit.: Archiwum MNZP; A. Kunysz 1955, s. 40; M. Gedl 1998, s. 190, ryc. 11:2–4.

Uwaga: według A. Kunysza w tym samym miejscu znaleziono tylko szpilę z 3 tarczками i zdobioną tarczkę spiralną (przy czym nie zostało sformułowane jednoznacznie, aby zabytki te znaleziono razem); M. Gedl (1998, s. 35–36) wyraził uzasadnione wątpliwości co do zwartości znaleziska (w którego skład miałyby wchodzić także tordowany naszyjnik z końcami rozklepanymi i zwiniętymi w uszka).

Jarosław, st. 27 – por. Jarosław, st. 127

132. Jarosław, st. 28 (AZP 103-82/36) (Kruhel Pełkiński)

Ekspozycja na S i SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki kultury Chłopice – Veselé.

Weryfikacja: KM: 1 fragm. ceramiki zdobiony stempelkiem („dziobaniem”) (tabl. 8:29).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 306.

133. Jarosław, st. 45 (AZP 104-83/16)

Niezlokalizowane.

W karcie: GT: półkulisty czerpak o lekko wywiniętej na zewnątrz krawędzi wylewu; dar M. Skawery.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 71.

134. Jarosław, st. 48 (AZP 104-83/19)

Niezlokalizowane. Znaleźisko z Sanu w okolicy Jarosławia lub Radymna, ok. 1918 r.

W karcie: młodsza EB: miecz ze sztabą do rękojeści typu Nenzingen.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 264.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 190, ryc. 23:1; S. Czopek 1999, s. 125.

Uwaga: jeżeli typ Nenzingen, to III (środkowy) okres EB (por. J. Fogel 1979, s. 30–31).

135. Jarosław, st. 51 (AZP 104-83/22)

Niezlokalizowane (w Jarosławiu lub okolicy – K. Moskwa 1976, s. 206).

W karcie: młodsza EB, siekierka brązowa z tulejką.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MP-A 363.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 206 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 26:e (jako st. A); J. Kuśnierz 1998, s. 14, tabl. 2:25; M. Gedl 1998, s. 190, ryc. 30:5; S. Czopek 1999, ryc. 25:c.

Uwaga: jest możliwe zawężenie datowania siekierki na fazy HaA1–HaB1 (J. Kuśnierz 1998, s. 16).

136. Jarosław, st. 52 (AZP 103-83/23)

Niezlokalizowane (nad Sanem w okolicy Jarosławia – A. Kunysz 1955, s. 39; w Jarosławiu lub okolicy – K. Moskwa 1976, s. 206).

W karcie: okres halsztacki, bransoleta trzyzwojowa z płasko-wypukłej taśmy.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: wg A. Kunysza w Muz. w Przemyślu, w karcie brak danych.

Lit.: A. Kunysz 1955, s. 39–40; K. Moskwa 1976, s. 206 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 26:f (jako st. B); M. Gedl 1998, s. 190.

137. Jarosław, st. 53 (AZP 104-83/24)

Niezlokalizowane (w Jarosławiu lub w okolicy – por. K. Moskwa 1976, s. 206).

W karcie: brązowy trójgraniasty grocik scytyjski.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 206 (tam wcześniejsza lit.); M. Gedl 1998, s. 190 (tam wcześniejsza lit.).

Lit.: M. Gedl 1998, s. 190 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 26:4.

Uwaga: z Jarosławia lub okolicy pochodzi także żelazny trójgraniasty grocik scytyjski. Zbiory: MJ 904.

138. Jarosław, st. 54 (AZP 104-83/25)

W okolicy miasta.

Cmentarzysko ciałopalne KŁ.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 206 (jako st. D – tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 150 (st. D); M. Gedl 1998, s. 190.

139. Jarosław, st. 65/71 (AZP 103-83/67/73)

W trakcie badań wykopaliskowych J. Kociuby przy fundamentach północnego odcinka murów późnogotyckiej kolegiaty p.w. Wszystkich Świętych, w wykopie 2/96, obok resztek konstrukcji z drewnianych belek i przepalanej polepy.

Materiał: KT (f. kl.): 3 naczynia wazowate o różnym stanie zachowania (ryc. 7).

Badania wykopaliskowe: J. Kociuba 1996–1997. Zbiory: MJ.

Lit.: J. Kociuba 1998; S. Czopek 1999, s. 116; uprzejme informacje mgr Joanny Kociuby.

Uwaga: stanowisko zostało tu opisane dwoma numerami, ponieważ Stare Miasto w Jarosławiu to stan. 65 (AZP 103-83/67), a część N fundamentów kolegiaty p.w. Wszystkich Świętych to stan. 71 (AZP 103-83/73) (uprzejma informacja mgr Małgorzaty Schild).

140. Jarosław, st. 127 (AZP 103-83/129)

Brak dokładnej lokalizacji.

W karcie: na terenie wsi Misztale przy wybieraniu żwiru przez Spółdzielnię Rolniczą w Pełkiniach w 1975 r. natrafiono na głęb. 1 m na zabytki archeologiczne: naszyjnik brązowy, urny i fragm. drutu brązowego. Przedmioty zaginęły. Urny zakupił podobno nauczyciel z Cieszacina.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996.

Lit.: notatka A. Koperskiego w archiwum Działu Archeologii MNZP; M. Gedl 1998, s. 190 (jako st. 27).

141. Jarosław, st. 128 (AZP 103-83/130)

Brak dokładnej lokalizacji.

W karcie: na terenie wsi Stawki przy wydobywaniu żwiru z warstw przyniesionych wodą w 1973 r.: bransoleta brązowa, naczynie tulipanowate, przedmiot rógowy, topór rógowy. Bransoleta zaginęła, pozostałe rzeczy w zbiorach prywatnych pp. Winiarskich w Jarosławiu.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996.

Lit.: notatka S. Lewandowskiego w archiwum Działu Archeologii MNZP; M. Gedl 1998, s. 190.

142. Jarosław, st. 134 (AZP 103-83/136)

Na terenie dawnej wsi Misztale.

W karcie: w 1966 r. K. Stempak na lewym brzegu Sanu, w miejscu gdzie przecina go rurociąg gazowy w N części miasta, znalazł w piasku wydobywanym z Sanu, na głębokości kilku metrów mieczyk brązowy. Dar J. Stecińskiego dla Muzeum w Jarosławiu. Miecz typu Sosnovaja Maza.

Badania AZP: E. Sosnowska, S. Kadrow 1996. Zbiory: MJ-A 265.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 205, ryc. 26:g (jako st. 10); M. Gedl 1998, s. 190 (jako st. 10; tam wcześniejsza lit.).

143. Jarosław, st. 140 (AZP 103-83/40)

W karcie: fragm. naczynia KŁ.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 36.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 190 (wzm.).

144. Jarosław, st. 141 (AZP 103-83/41)

W karcie: naczynia gliniane KŁ.

Badania AZP: E. Sosnowska 1996. Zbiory: MJ-A 37.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 190 (wzm.).

145. Jarosław, st. 156 (AZP 103-82/105)

Ekspozycja na NE i E (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: osada GT badana wykopaliskowo przez K. Gruszczyńską w 1963 r.

Materiały: GT – nieliczne materiały z faz starszych: garnek esowaty, być może naczynie ostroprofilowane; przeważają materiały z faz młodszych: ceramika z obiektów osadowych: fragmenty płacków (w tym zdobione odciskami palców), fragm. mis z zagiętym do wewnątrz brzegiem (w tym 1 fragm. zdobiony poziomym guzkiem na załomie), 1 fragm. czerpaka półkulistego, fragmenty głębokich mis półkulistych, 1 fragm. garnka esowatego o starannie wygładzonej powierzchni, fragmenty naczyń zdobionych otworkami pod krawędzią lub małymi guzkami, 1 fragm. ostroprofilowanego naczynia dwustożkowatego.

Badania wykopaliskowe: K. Moskwa i A. Kwolek 1963; badania AZP: E. Sosnowska, A. Kostek, W. Poradyło 1999. Zbiory: MRP 2450.

Lit.: K. Moskwa 1963b; 1973, s. 8, 18; 1976, s. 203–204 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 26:a–d (jako st. 6); J. Michalski 1992, s. 148; M. Gedl 1998, s. 190 (jako st. 6).

Uwaga: kontynuacja na obszarze 104-82.

146. Jodłówka, gm. Pruchnik, st. 2 (106-81/2)

Ekspozycja na E (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 siekierki krzemienne; być może neolit i wczesna EB.

Weryfikacja: być może KM: siekierka dwuścienna z krzemienia nadbużańskiego, gładzona przy ostrzu.

Badania AZP: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: niegdyś w szkole w Jodłówce.

Lit.: K. Moskwa 1963, s. 51–52, ryc. 1:c.

147. Jodłówka, gm. Pruchnik, st. 6 (AZP 106-81/20)

Ekspozycja na SE i E (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki z EB, w tym być może 3 fragm. ceramiki 3 KT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi liniami (silnie zniszczony) (tabl. 8:28), 1 fragm. o gładkiej, łuszczącej się powierzchni zewnętrznej, być może 4 inne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MPA 1768.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 192 (EB); 1998b, s. 31 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 293 (błędnie jako GT).

148. Kańczuga, st. 1 (AZP 104-80/1)

W rzece Mlecze w 1882 r. znaleziony został brązowy krąg typu Sieniawa.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MAK 7701.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; J. Kostrzewski 1964, s. 38, tabl. XI:13; K. Moskwa 1976, s. 210–211 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 29 (jako st. A); M. Gedl 1998, s. 193 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 15; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293; W. Blajer 2006a, s. 22–23 (z ryc.).

149. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-80/5)

Ekspozycja od N przez E do S (4–8 m), wielkość do 1 ara.

Osada KM (f. mł.) odkryta podczas prac ziemnych w latach 1989–1990: fragmenty kilku naczyń (ryc. 5), 3 siekierki z margla dynowskiego, fragmenty kości zwierzęcych. W trakcie

inspekcji A. Koperskiego i A. Kostka w 1990 r. stwierdzono ślad przypuszczalnie gruszkowatej jamy, głęb. do ok. 230 cm.

Zbiory: MP-A 6627.

Lit.: A. Koperski, A. Kostek 1998; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287; W. Blajer 2006a, s. 16–17.

150. Kańczuga, st. 6 (AZP 104-80/39)

Ekspozycja na N i NE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ceramiki GT.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6517.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

151. Kańczuga, st. 7 (AZP 104-80/40)

Ekspozycja od NE przez E do S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 13 fragm. ceramiki, być może KŁ.

Weryfikacja: GT: 5 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemnych.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6518.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

152. Kańczuga, st. 11 (AZP 104-80/49)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 26 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia o powierzchniach gładkich, ciemnoszaro-brunatnych.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6526.

153. Kańczuga, st. 27 (AZP 104-80/87)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki grubościennych z domieszką rogowca, 1 fragm. przydennej partii naczynia o powierzchniach wygładzonych, brunatnych.

Badania: W. Blajer 1996. Zbiory: MP-A 6563.

154. Kaszyce, gm. Orły, st. 2 (AZP 106-83/15)

Ekspozycja na E i SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

Określenie w karcie: 9 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej (1973).

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. brzegów (tabl. 9:1–2).

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1973; M. Proksa, J. Młynarski 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1092.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 78 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); A. Kostek 1987, s. 150; J. Dąbrowski 2004, s. 102p.

155. Kaszyce, gm. Orły, st. 5 (AZP 106-83/18)

Ekspozycja na E, SE, S i SW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

Określenie w karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej (1973).

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Koperski 1973; M. Proksa, J. Młynarski 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1095.
Lit.: A. Koperski 1979, s. 151 (ułamki naczyń prehistorycznych).

156. Kielnarowa/Chmielnik, gm. Tyczyn/Chmielnik, st. 1/3 (AZP 104-77/16)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 20 fragm. ceramiki prehistorycznej i 5 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki, w tym 1 fragm. wylewu (tabl. 9:3).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 555.

157. Kisielów, gm. Zarzecze, st. 4 (AZP 104-81/23)

Ekspozycja na S, SW i W (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: kilkadziesiąt fragm. ceramiki z wczesnej EB, w tym KCh-V i KT.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 5 zdobionych fragm. górnych partii naczyń (tabl. 9:5–9); KT (f. kl. i mł.): 2 pogrubione i skośnie ścięte fragm. brzegów (tabl. 9:10,16), 1 „wyciągnięty” fragm. brzegu (tabl. 9:11), 1 fragm. naczynia z listwą (tabl. 9:12), być może 1 fragm. naczynia sitowatego (tabl. 9:15); GT: 2 fragm. brzegów (tabl. 9:13–14), 1 fragm. dna grubościennego naczynia, 1 fragm. niecharakterystyczny; ponadto około 55 fragm. ceramiki KT lub GT.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1615.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 78 (KT); P. Valde-Nowak 1988, s. 144 (wczesny okres EB); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); M. Gedl 1998b, s. 31, ryc. 4:2–3 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287 (KM), 289 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 102p (KT).

158. Kisielów, gm. Zarzecze, st. 5 (AZP 104-81/24)

Ekspozycja na NW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 15 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: prawdopodobnie KT: 3 fragm. ceramiki z łuszczącymi się powierzchniami (w tym 1 fragm. z górnej, wychylonej partii naczynia – brzeg niezachowany); prawdopodobnie GT: 12 fragm. ceramiki, w tym ułamki naczyń dwubarwnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1616.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 193 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293 (GT).

159. Kosienice, gm. Żurawica, st. 8 (AZP 106-83/47)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 9:17), 3 fragm. z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie gładkie.

Badania: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5471.

Kosienice, st. 9 – por. Maćkowice, st. 100

160. Kosienice, gm. Żurawica, st. 18 (AZP 106-83/57)

Ekspozycja na NE–SE (do 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 23 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchni gładkiej, dwubarwnej, wewnątrz ciemniejszej, 2 fragm. z domieszką grubego tłuczni kamiennego, powierzchnie starte.

Badania: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5481.

161. Kosienice, gm. Żurawica, st. 19 (AZP 106-83/58)

Ekspozycja na N, NE, E i SE (do 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 15 fragm. ceramiki z EB i okresu halsztackiego.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. wylewu cienkościennego naczynia o powierzchniach gładkich, brunatnych, 1 podobny niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5482.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 195 (EB i wczesna EŻ).

162. Kosina, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 102-79/1)

Ekspozycja na SW (w karcie do 2 m – uwaga: zapewne jednak większa!), wielkość do 0,5 ha.

W 1956 r. „w czasie kopania dołu pod słup elektryczny natrafiono na naczynie z popiołami (...), w nim brązowy pierścionek z drutu w przekroju czworokątnego z dwoma zwojami na końcu” (A. Kunysz 1955, s. 47).

W karcie: grób z I fazy GT; 34 fragm. ceramiki i fragm. ciężarka glinianego KŁ.

Weryfikacja: GT: grób popielnicowy (na podstawie literatury); być może 1 fragm. brzegu, 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (504–505). Weryfikacja materiałów z AZP niemożliwa (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP 474, 504-505, 51 MRP/AZP.

Lit.: A. Kunysz 1955, s. 47; M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 219 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 150; S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 195; 1998b, s. 37, ryc. 9, 11; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293; W. Blajer 2007, s. 42–43.

163. Kosina, gm. Łańcut, st. 6 (AZP 102-79/9)

Ekspozycja na S i SW (2–4), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki z OWR.

Weryfikacja (wg W. Blajer 1985): KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu z listwą (uszkodzony), być może inny fragm. brzegu, typowe niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 55 (materiał niedostępny).

Lit.: W. Blajer 1985, s. 78 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 104p (KT).

164. Kosina, gm. Łańcut, st. 12 (AZP 102-79/15)

Ekspozycja na W (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 61.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 195 (zapewne osada GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

Weryfikacja w terenie (2007): KT: 1 fragm. brzegu naczynia; być może GT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, powierzchnie dwubarwne.

165. Kosina, gm. Łańcut, st. 21 (AZP 102-79/24)

Ekspozycja na W (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 33 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 70.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.

Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: liczne drobne, niecharakterystyczne fragm. ceramiki (w tym obmazywane i o powierzchniach dwubarwnych).

166. Kosina, gm. Łańcut, st. 24 (AZP 102-79/27)

Teren nieekspozowany, wielkość do 1 ara.

W karcie: 8 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 73.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Weryfikacja w terenie (2007): GT: 1 fragm. wylewu misy, brzeg pogrubiony do wewnątrz.

167. Kosina, gm. Łańcut, st. 25 (AZP 102-79/28)

Ekspozycja na SW (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 32 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 74.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: 2 lub 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (w tym 1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych).

168–169. Kosina, gm. Łańcut, st. 30–31 (AZP 102-79/33, 102-79/34)

Ekspozycja: st. 30: teren nieekspozowany; st. 31: ekspozycja na S (do 2 m); wielkość odpowiednio do 1 ha i do 0,5 ha.

W karcie (st. 30): 2 fragm. ceramiki, być może KT; (st. 31): 5 fragm. ceramiki KT, 17 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja (wg W. Blajer 1985): KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu typowy, 1 fragm. brzegu zbliżony, wśród licznych niecharakterystycznych ułamków brak okazów typowych dla KT.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 79 i MRP/AZP 80 (materiał niedostępny).

Lit.: W. Blajer 1985, s. 78 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 152 (st. 31 – GT), s. 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 294 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 104p (st. 30 – KT).

Weryfikacja w terenie (2007) (st. 30): KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu, 1 fragm. zdobiony żłobkami; być może GT: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych; KT lub GT: kilka niecharakterystycznych fragm. ceramiki; (st. 31): być może EB: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

170. Kosina, gm. Łańcut, st. 34 (AZP 102-79/37)

Ekspozycja na N, E, S i W (do 2 m), piaszczysta, wielkość 5–15 ha.

W karcie: 139 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja (na podstawie rysunków wybranych materiałów w dokumentacji obszaru oraz w literaturze – S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995):

GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwą plastyczną.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 83 (materiał niedostępny).

Lit.: S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 10:h–i; S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 195 (zapewne osada GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Weryfikacja w terenie (2007): GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia, ok. 20 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

171. Kosina, gm. Łańcut, st. 35 (AZP 102-79/38)

Teren nieekspozowany, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: brązowa bransoleta z I fazy GT, 13 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja niemożliwa (materiały niedostępne).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 84 (materiał niedostępny).

Badania wykopaliskowe S. Kadrowa i S. Czopka w 1986 r. przyniosły odkrycie fragm. ceramiki KM (fazy protomierzanowickiej i wczesnej – S. Kadrow 1992a, s. 150) i KT (f. kl.). Zbiory: MRP 2597.

Lit.: S. Czopek 1990, s. 233–237, ryc. 1:b (bransoleta); S. Kadrow 1992a, s. 141 (KM, KT), 150 (KM, KT), ryc. 9:a,c–d,f–h (KM), 9:e (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT); 1998, s. 153 (KT); M. Gedl 1998, s. 195 (GT), ryc. 18:2; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 294 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 104p (KT).

Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: co najmniej 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, powierzchnie dwubarwne.

172. Kosina, gm. Łańcut, st. 36 (AZP 102-79/39)

Teren nieekspozycyjny, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny).

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 85.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 195 (zapewne osada GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Weryfikacja w terenie (2007): być może GT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

173. Kosina, gm. Łańcut, st. 43 (AZP 102-80/49)

Ekspozycja na NE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: prawdopodobnie KM: 1 fragm. naczynia.

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 590.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294 (jako GT).

174. Kosina, gm. Łańcut, st. 44 (AZP 102-80/50)

Ekspozycja na N–E–S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT; 24 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 3 fragm. (w tym 2 silnie uszkodzone) pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 9:19–21); KT lub wczesna faza GT: 1 fragm. dna naczynia; GT: co najmniej ok. 30 fragm. w większości grubościennych ceramiki (w tym 2 fragm. den).

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 591.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 294 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 104p (KT).

175. Kosina, gm. Łańcut, st. 47 (AZP 102-80/53)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki o chronologii nieokreślonej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia grubościennego, obmazywanego, 1 fragm. o podobnych cechach technologicznych.

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 594.

176. Kosina, gm. Łańcut, st. 48 (AZP 102-80/54)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. naczynia grubościennego, obmazywanego, być może także 1 fragm. wylewu naczynia (sugestia prof. dr. hab. Sylwestra Czopka) (tabl. 9:24).

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 595.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

177. Kosina, gm. Łańcut, st. 60 (AZP 103-79/38)

Ekspozycja na SW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. brzegów i 14 niecharakterystycznych fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych, skośnie ściętych brzegów naczyń (tabl. 9:22–23); prawdopodobnie KT lub wczesna faza GT: 8 fragm. ceramiki; prawdopodobnie GT: 6 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 929.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (KT); S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:i (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); M. Gedl 1998b, s. 31, ryc. 5:5–6 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 104p (KT).

178. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 103-78/1)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 15 ha.

Liczne przypadkowe odkrycia popielnic od schyłku XIX w.; zachowana szpila brązowa. Zbiory: MRP nr 136.

W r. 1952 (M. Gedl 1998a) lub w 1953 (A. Kunysz 1955; K. Moskwa 1976) H. Zollówna i J. Potocki przeprowadzili badania, odkrywając 2 zniszczone groby ciepłopalne i skupiska resztek naczyń prawdopodobnie z 3–4 dalszych grobów. Zbiory: MAK nr 8380.

W 1957 r. A. Kunysz zabezpieczył 1 uszkodzony grób, odkryty przypadkowo. Zbiory: MRP 492.

Datowanie cmentarzyska: II–III faza GT (M. Gedl 1998a, s. 41).

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT, 56 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja (materiały z badań AZP): KT (f. kl. i mł.): 4 fragm. brzegów naczyń (tabl. 9:25–28), być może 2 inne fragm. ceramiki; GT (f. st. i mł.): 3 fragm. wylewów naczyń (tabl. 10:1–3), 1 fragm. placka z odciskami (tabl. 10:5), 53 fragm. grubościennych naczyń (w tym fragm. o esowatym profilu – na jednym ślady zdobienia liniami poziomymi powyżej brzuśca – tabl. 10:6–7) i naczyń o chropowatej powierzchni, 1 fragm. cienkościennego naczynia z nasadą ucha (tabl. 10:4).

Badania AZP: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 956.

W 1998 r. ratownicze badania wykopaliskowe prowadził tu P. Mitura, pozyskując m.in. materiały GT (M. Florek 1999, s. 386). Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: notatka G. Leńczyka z 1947 r. w Archiwum Działu Archeologicznego MOR (teczka 191/34); notatki A. Kunysza w Archiwum Działu Archeologicznego MOR (teczka 191/41 i 191/46); A. Kunysz 1955, s. 53; M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 220–221 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer 1988, s. 53 (KŁ); J. Michalski 1992, s. 151 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 196 (tam wcześniejsza lit.), tabl. I:2–4 (GT); 1998a, s. 37 (tam wcześniejsza lit.), 39, 40–41, ryc. 9:6, 10, 11:2–19; 1998b, s. 31, ryc. 5:2–3 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142, ryc. 2:p–r (KT); M. Florek 1999, s. 386 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 294 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 105p (KT); W. Blajer 2007, s. 42; uprzejme informacje mgra Piotra Mitury.

179. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 3 (AZP 103-78/3)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W 1955 r. S. Uchman i A. Kunysz z ciemnej jamy widocznej na powierzchni pola zebrali kilka skorup KŁ, w jamie wystąpiły ułamki węgla (A. Kunysz 1955, s. 53–54). Zbiory: MRP 455.

Lit.: Archiwum MOR,teczka 191; A. Kunysz 1955, s. 53–54; K. Moskwa 1976, s. 221; W. Blajer 1988, s. 53; J. Michalski 1992, s., 148; M. Gedl 1998, s. 196 (GT); W. Blajer 2007, s. 42.

180. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 17 (AZP 102-78/77)

Ekspozycja na SW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. placka GT, zdobionego odciskami.

Weryfikacja pozytywna: GT (f. mł.) (tabl. 10:14).

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1006.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53; M. Gedl 1998, s. 196; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

181. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 22 (AZP 103-78/82)

Ekspozycja od NW do E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 56 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st. i mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony listwą plastyczną (tabl. 10:8), 1 fragm. wylewu grubościennego, chropowatego naczynia (tabl. 10:11), 1 fragm. cienkościenne naczynia profilowanego (tabl. 10:9), 1 fragm. brzegu cienkościennej misy półkuliastej (tabl. 10:10), 1 fragm. listwy plastycznej z dołkami palcowymi, 2 fragm. zdobionych placków (tabl. 10:12–13), ok. 40 fragm. naczyń, w większości grubościennych (w tym fragm. obmazywane i z części przydennych).

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1011.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53; M. Gedl 1998, s. 196; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

182. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 28 (AZP 103-78/91)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 10:15), być może 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory MRP/AZP 1020.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53; S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:j; M. Gedl 1998b, s. 31, ryc. 5:1; S. Czopek 1998, s. 153; 2003, s. 142, ryc. 2:s; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289; J. Dąbrowski 2004, s. 105p.

183. Kraczkowa, gm. Łańcut

Lokalizacja nieznana.

KM (f. mł.): co najmniej 1 fragm. brzegu, zdobiony listwą z dołkami.

Lit.: J. Machnik 1972, tabl. VI:10; 1977, s. 188; P. Valde-Nowak 1988, s. 145.

184. Krasne, gm. loco, st. 2 (Wólka) (AZP 103-77/5)

Ekspozycja na N i W (4–8 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 91 fragm. ceramiki neolitycznej, kultury przeworskiej i z wczesnego średniowiecza.

Weryfikacja (1966–1967): GT: 4 fragm. niecharakterystyczne o powierzchniach brunatnych, gładkich i domieszce tłuczni kamiennego; (1984): GT: 1 fragm. ceramiki zdobiony guzkiem, o powierzchni zewnętrznej ciemnoszarej (tabl. 10:16), być może 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; może jeszcze więcej ułamków z EB.

Badania: J.S. Barłowski 1966–1967; A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984 (AZP). Zbiory: MRP 2712; MRP/AZP 487.

Lit.: J.S. Barłowski 1971, s. 194 (jako neolit, OWR, wczesne średniowiecze i chronologia nieokreślona); S. Czopek 2003, s. 142 (jako KT).

185. Krasne, gm. loco, st. 11 (AZP 103-77/22)

Ekspozycja na N (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1–2 fragm. naczyń.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 502.

186. Krasne, gm. loco, st. 12 (AZP 103-77/23)

Ekspozycja okrężna (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 59 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. cienkościennej naczynia, powierzchnia wewnętrzna czarna.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 503.

187. Krasne, gm. loco, st. 15 (AZP 103-77/29)

Ekspozycja od N do E (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1–2 fragm. cienkościennej ceramiki (1 fragm. z powierzchniami ciemnoszarymi, gładkimi).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 509.

188. Krzeczowice, gm. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-81/66)

Ekspozycja na N i NE oraz na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: kilkanaście fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 10:17–18), 3 inne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1658.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 78–79; J. Michalski 1992, s. 146; M. Gedl 1998b, s. 32 (może także jako st. 6?), zapewne ryc. 2:1 (jako st. 31); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289; J. Dąbrowski 2004, s. 106p.

189. Krzeczowice, gm. Kańczuga, st. 15 (AZP 104-80/108)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 40 fragm. ceramiki z OWR.

Weryfikacja: KM: 1 fragm. ceramiki ze śladami obmazywania powierzchni, być może jeszcze 1 podobny fragm.

Badania: W. Blajer 1996. Zbiory: MP-A 6584.

190. Krzeczowice, gm. Kańczuga, st. 16 (AZP 104-80/109)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT, 23 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. ceramiki zdobione poziomymi listwami (w tym 1 fragm. ze zniszczonym pogrubionym brzegiem) (tabl. 11:1,6), 1 fragm. zdobiony rytą linią poziomą i łukowatą (tabl. 11:3), 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 11:4), 1 fragm. pogrubionego brzegu misy (tabl. 11:2); GT: 1 fragm. ceramiki zdobiony głębokimi karbami (tabl. 11:5)

i 1 fragm. guzkowatego uszka o trójkątnym przekroju (tabl. 11:7), ok. 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1993–1997. Zbiory: MP-A 6585.

Lit.: przypuszczalnie M. Gedl 1998b, s. 32 (KT – jako st. 9, może też jako st. 6?); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT), 294 (GT); W. Blajer 2006a, s. 18 (KT – także ryc. – błędnie opisana jako st. 1).

191. Krzemienica, gm. Czarna, st. 1 (AZP 102-78/19)

Ekspozycja na E (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 4 fragm. naczyń grubościennych.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 115.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

192. Krzemienica, gm. Czarna, st. 2 (AZP 102-78/20)

Ekspozycja okrężna, gleba torfowo-bagienna, less, wielkość do 1 ha.

W karcie: 113 fragm. ceramiki KT i KŁ.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki o powierzchni gruzełkowej; KT (f. kl.): 1 fragm. wylewu naczynia z listwą plastyczną poniżej krawędzi (tabl. 11:8), 1 fragm. zdobiony listwą plastyczną (tabl. 11:9), 1 fragm. naczynia sitowatego (tabl. 11:10); GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu naczynia cienkościenne (tabl. 11:12), 1 fragm. wylewu naczynia wazowatego (tabl. 11:13), 2 fragm. wylewów naczyń grubościennych (jeden ma na brzegu ślady fasetowania przez wygładzanie) (ocena potwierdzona przez prof. dr. hab. Sylwestra Czopka) (tabl. 11:17–18), 1 fragm. płacka (tabl. 11:14), 1 fragm. listwy plastycznej (tabl. 11:16); także 1 narzędzie z krzemienia wołyńskiego (tabl. 11:11), 1 fragm. naczynia z nasadą ucha (tabl. 11:15), ok. 100 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; 2 ułamki krzemienia wołyńskiego, 1 okruch rogowca.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 116.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 79 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 106p (KT).

193. Krzemienica, gm. Czarna, st. 3 (AZP 102-78/21)

Ekspozycja na N i od S do NW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki neolitycznej, 15 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwami (tabl. 11:21), zapewne 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; GT: 1 fragm. wylewu (tabl. 11:20), 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 117.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 79 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 106p (KT).

194. Krzemienica, gm. Czarna, st. 4 (AZP 102-78/22)

Ekspozycja od N do W (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 11:19); być może GT: 2 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 118.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 79 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT).

195. Krzemienica, gm. Czarna, st. 6 (AZP 102-78/24)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki, być może KT.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. grubościennych naczyń.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 120.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 79 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 106p (KT).

196. Krzemienica, gm. Czarna, st. 22 (AZP 103-78/68)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. grubościennych naczyń.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 997.

197. Krzemienica, gm. Czarna, st. 23 (AZP 103-78/69)

Ekspozycja na W (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia wazowatego, skorupa bez widocznej domieszki tłucznia, silnie zwietrzała, pylasta, chronologia określona na podstawie formy naczynia (tabl. 11:22).

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 998.

Lit.: W. Blajer 1988, s. 53 (być może KŁ); M. Gedl 1998, s. 197; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Kuńkowce, st. 1 – por. Łętownia, st. 2

198. Kuńkowce, gm. Przemyśl, st. 5 (AZP 108-83/59)

Ekspozycja na NE i E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. ścienionego brzegu o złuszczonej się powierzchni zewnętrznej (tabl. 11:23), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6008.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.

199. Lipnik, gm. Kańczuga, st. 1 (AZP 104-79/151)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 ułamek ceramiki KM.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki ze śladami miotełki, jasnoszary, wewnątrz ciemnoszary (tabl. 11:24).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MPA-7900.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

200. Lipnik, gm. Kańczuga, st. 3 (AZP 104-79/153)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: ułamki ceramiki prehistorycznej; głównie młodszy lub późny OWR.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 5 fragm. brzegów naczyń (tabl. 11:26–27,29,31–32), 1 fragm. brzegu z guzkiem (tabl. 11:28), 1 fragm. płacka (tabl. 11:30), 1 fragm. małego naczynia profilu-

wanego z podłużnym guzkiem na załomie (tabl. 11:25), 10–12 innych fragm. ceramiki; KLT: 1 fragm. brzegu naczynia z domieszką grafitu, 1 niecharakterystyczny fragm. naczynia grafitowego.

Badania: W. Blajer 1998 (AZP); uzupełniająca prospekcja w 2003 r. Zbiory: MPA-7902.

Badania wykopaliskowe M.J. Przybyła 2003–2004: obiekt z ułamkami ceramiki i resztkami formy odlewniczej(?); obiekty kultury lateńskiej (m.in. z ceramiką grafitową) z faz LTC-LTD (M.J. Przybyła 2004a). Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: M.J. Przybyła 2004; 2004a, s. 221–230; 2005; W. Blajer 2006a, s. 24 (z ryc.).

201. Lipnik, gm. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-79/155)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), do 15 ha.

W karcie (w KESA zostały także uwzględnione wyniki badań wykopaliskowych z lat 1998–2001): cmentarzysko KM, osada KT (f. kl. i mł.), cmentarzysko GT (f. st. i mł.).

Weryfikacja (materiały z AZP): być może KM: 1 sercowaty grocik krzemienisty (tabl. 12:1); GT (f. st. i mł.): 8 fragm. wylewów z różnych naczyń (tabl. 12:2–4, 6–10), duży fragm. misy profilowanej (tabl. 12:5), 8 fragm. załomów brzuśców różnych naczyń (w tym zdobione guzkami) (tabl. 12:13–16, 18–19, 23–24), 2 fragm. uch (tabl. 12:11–12), 1 fragm. brzuśca grubościennego naczynia zdobiony guzkiem (tabl. 12:17), 2 fragm. brzuśca, być może z jednego naczynia, zdobione skośnymi kanelurami (tabl. 12:20–21), 1 duży fragm. małego naczynia profilowanego (tabl. 12:22).

Badania AZP: W. Blajer 1998. Zbiory: MPA-7904.

Badania wykopaliskowe W. Blajera 1998–2006: m.in. grób KM (f. st.), pojedyncze ułamki ceramiki KM (f. mł.); ok. 70 obiektów osadowych KT (f. mł. – ryc. 8); ok. 380 grobów GT (f. st. – ryc. 9 – i f. mł.). Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: W. Blajer 2001; M. Kaflńska 2002 (KM); M.S. Przybyła 2002a; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, *passim*; 2006a (tam wcześniejsza lit.); J. Dąbrowski 2004, s. 108p (KT); W. Blajer 2005a; 2006; 2006a, s. 15, 18–22 (z ryc.); 2007, s. 43, ryc. 2; S. Czopek 2006, *passim* (GT). Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na SW jest st. 17 w Husowie (AZP 104-79/20).

202. Lutków, gm. Chłopice, st. 1 (AZP 105-84, brak numeru na obszarze)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), brak danych o wielkości stanowiska.

Materiał: GT: 1 fragm. ścienionego brzegu naczynia (tabl. 12:25), być może ok. 15 innych fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego (w tym czarnego rogowca).

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1974. Zbiory: MP-A 1227.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (GT); J. Michalski 1992, s. 152 (KŁ).

203. Lutków, gm. Chłopice, st. 9 (AZP 105-84/69)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 15 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 12:26), być może dalszych 8 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6333.

204. Lutków, gm. Chłopice, st. 10 (AZP 105-84/70)

Ekspozycja na N (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 13:1–2), być może dalsze 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 1 o łuszczącej się powierzchni).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6334.
Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.

205. Łañcut, st. 3 (AZP 102-78/7)

Ekspozycja na N–NE i SW–WN (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.
Badania wykopaliskowe: A. Gruszczyńska 1982–1984: osada neolityczna; także fragm. naczynia kultury Chłopice – Veselé i ułamki ceramiki GT (m.in. ułamki placków). Zbiory: MOR 2581–2589.
Weryfikacja (na podstawie literatury i informacji P. Mitury): KM (f. wcz.); GT (f. mł.).
Lit.: A. Gruszczyńska 1991, s. 150, tabl. III:3; S. Czopek 1999, ryc. 18:g, s. 109; A. Gruszczyńska, P. Mitura 2002, s. 33; uprzejme informacje mgra Piotra Mitury.

206. Łañcut, st. 14 (AZP 102-78/16)

Teren nieeksploatowany, gleba torfowo-bagnista, wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 16 fragm. KŁ z okresu halszackiego.
Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu zdobiony dołkiem (tabl. 13:9), być może 13 dalszych fragm. naczyń.
Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 112.
Lit.: S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 10:b–c; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

207. Łañcut, st. 16 (AZP 102-78/18)

Teren nieeksploatowany, gleba torfowo-bagnista, wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 4 fragm. ceramiki z wczesnej EB.
Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki ze śladami miotełki.
Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 114.
Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287.

208. Łañcut, st. 20 (AZP 103-78/119)

Ekspozycja na E (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki, z domieszką rogowca, dwubarwny.
Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1048.

209. Łapajówka, gm. Zarzecze, st. 1 (AZP 104-81/51)

Ekspozycja na N i W (2–8 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 7 fragm. naczyń z neolitu lub z EB.
Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego, powierzchnia silnie starta, łuszcząca się.
Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1643.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 201 (EB).

210. Łąka, gm. Trzebownik, st. 11 (AZP 102-77/34)

Ekspozycja na S (2–5 m), wielkość do 0,5 ha.
Badania AZP: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979.
Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).
Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

211. Łąka, gm. Trzebownik, st. 12 (AZP 102-77/35)

Ekspozycja na SE (2–5 m), wielkość do 0,5 ha.

Badania AZP: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

212. Łąka, gm. Trzebownik, st. 13 (AZP 102-77/36)

Ekspozycja na S i SW (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki średniowiecznej.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. placka(?), przekłuty, ze śladami plecionki(?) (tabl. 13:3).

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 36.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

213. Łąka, gm. Trzebownik, st. 14 (AZP 102-77/37)

Ekspozycja S i SW (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

Badania AZP: S. Lewandowski i F. Leśniak 1979.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

214. Łąka, gm. Trzebownik, st. 15 (AZP 102-77/38)

Ekspozycja S i SE (do 2 m), wielkość do 1 ha.

Badania AZP: S. Lewandowski i F. Leśniak 1979.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

215. Łąka, gm. Trzebownik, st. 16 (AZP 102-77/39)

Ekspozycja na S i SW (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ, 8 fragm. ceramiki średniowiecznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 drobne fragm. ceramiki (w tym 1 z odciskami paznokciowymi – tabl. 13:5).

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 39.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

Uwaga: z Łąki, st. 14–16, pochodzą materiały z uzupełniających badań powierzchniowych. Wszystkie te stanowiska zajmują strefę rozciągającą się ok. 250–300 m z W na E.

Materiał: GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 13:8).

Badania: P. Mitura, E. Sosnowska 1995. Zbiory: MRP/AZP 3455.

216. Łąka, gm. Trzebownik, st. 21 (AZP 102-77/44)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ, 2 fragm. neolityczne.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. z brzuśca naczynia, 1 fragm. z załomu brzuśca naczynia wazowatego o powierzchni startej, pylastej (tabl. 13:4).

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 44.

217. Łąka, gm. Trzebownik, st. 22 (AZP 102-77/45)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki neolitycznej i średniowiecznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki.

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 45.

218. Łąka, gm. Trzebownik, st. 23 (AZP 102-77/46)

Ekspozycja na S i SE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z domieszką tłuczni kamiennego.

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 46.

219. Łąka, gm. Trzebownik, st. 26 (AZP 102-77/52)

Ekspozycja okrężna (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. siekiery krzemiennej z wczesnej EB; 34 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: w wypadku fragm. siekiery niemożliwe jest uściślenie przynależności chronologiczno-kulturowej (może to być także KCSz. – uprzejma opinia mgra Piotra Mitury); GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu zapewne z placka (tabl. 13:7), 1 fragm. naczynia zdobionego dołkami palcowymi (tabl. 13:6), co najmniej 8 niecharakterystycznych fragm. ceramiki (w tym 2 obmazywane).

Badania: P. Mitura, E. Sosnowska 1995. Zbiory MRP/AZP 3453.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały KT i GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Florek 2000, s. 293; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

220. Łętownia, gm. Przemyśl, st. 2 (AZP 108-83/54)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 15 fragm. (1975) i 6 fragm. (1994) ceramiki GT.

Weryfikacja (1975): GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 38:19), co najmniej 6 niecharakterystycznych ułamków ceramiki, prawdopodobnie także cały pozostały materiał (ok. 15 fragm.); (1994): GT (f. st.): 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia esowatego(?), zachowane resztki zewnętrznej gładkiej warstwy (tabl. 13:10), co najmniej 3 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Koperski, M. Parczewski 1975; A. Kostek 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1266 (jako Kuńkowce, st. 1), 6003.

Lit.: A. Koperski, M. Parczewski 1977, s. 216 (jako Kuńkowce, st. 1); M. Gedl 1998, s. 202.

221. Łopuszka Mała, gm. Kańczuga, st. 1 (AZP 104-80/30)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 13 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki o ciemnym przełamie i wewnętrznej powierzchni (1 fragm. z domieszką rogowca).

Badania: W. Błajer 1993. Zbiory: MP-A 6509.

222. Łopuszka Mała, gm. Kańczuga, st. 3 (AZP 104-80/94)

Ekspozycja od S do W (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1996. Zbiory: MP-A 6570.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

223. Łopuszka Mała, gm. Kańczuga, st. 14 (AZP 105-80/184)

Ekspozycja na N, NW, W, SW (8–15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: GT (f. mł.): 1 fragm. placka z powierzchnią zdobioną odciskami (tabl. 13:12), prawdopodobnie 1 fragm. cienkościennej misy półkulistej (tabl. 13:11), 1 fragm. rożkowatego guzka (tabl. 13:13).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

224. Łopuszka Wielka, gm. Kańczuga, st. 2 (AZP 106-80/30)

Ekspozycja na E przez N do W (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. guzkowatego uszka (tabl. 13:14), 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 13:15), 6 niecharakterystycznych fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, barwa brunatna.

Badania: B. Gedl 1993. Zbiory: MP-A 4691.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

225. Łopuszka Wielka, gm. Kańczuga, st. 9 (AZP 105-80/140)

Ekspozycja na SW (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: prawdopodobnie GT (z rozoranego obiektu): 1 fragm. załomu naczynia o powierzchni gładkiej, dwubarwnej – wewnątrz czarnej, 1 drobny fragm. grubościennego naczynia.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

226. Łopuszka Wielka, gm. Kańczuga, st. 24 (AZP 105-80/174)

Ekspozycja na N–NE (8–15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: GT (f. st. i mł.): 5 fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 13:16,19–22), 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia z otworkami poniżej krawędzi (tabl. 13:17), 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 13:23), 2 fragm. placków (w tym 1 fragm. z odciskiem plecionki) (tabl. 13:18), być może jeszcze 1 fragm. placka, prawdopodobnie co najmniej kilka fragm. niecharakterystycznych, w większości z naczyń grubościennych z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie brunatne lub szarobrunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

227. Łowce, gm. Chłopice, st. 1 (AZP 105-83/10)

Ekspozycja na S (2–4 m), wielkość nieokreślona.

W karcie: brak odniesienia do badań z 1974 r.

Weryfikacja (1974): być może KT: 1 fragm. ścienionego brzegu, powierzchnie gładkie, łuszczące się (tabl. 13:24).

Badania: A. Koperski 1974; S. Kadrow 1992 (AZP). Zbiory: MP-A 1230.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako ułamki naczyń prehistorycznych).

228. Łowce, gm. Chłopice, st. 19 (AZP 105-83/81)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki z I–II OEB.

Weryfikacja: być może GT (f. st.): 1 fragm. wychylonego wylewu naczynia, z domieszką tłucznia kamiennego i z łuszczącą się powierzchnią zewnętrzną (tabl. 13:25), być może 2 inne fragm. ceramiki.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4547.

229. Łowce, gm. Chłopice, st. 20 (AZP 105-83/82)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 5 fragm. ceramiki z I–II OEB.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki grubościenną ze śladami odcisków tekstylnych(?) (tabl. 13:26).

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4548.

230. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 21 (AZP 107-83/129)

Ekspozycja na SE (2–8 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu, silnie zniszczony (tabl. 13:28).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

231. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 29 (AZP 107-83/137)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu, zdobiony poziomą linią rytą (tabl. 13:31), 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 13:30), być może 1 fragm. niecharakterystyczny z przydennej partii naczynia.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

232. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 42 (AZP 107-83/150)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: GT (f. st.): 1 fragm. profilowanego naczynia zdobionego grupami ukośnych linii rytych (tabl. 13:29), być może 1–2 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

233. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 43 (AZP 107-83/151)

Ekspozycja na NE, E i SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: być może GT: 1 fragm. brzegu, domieszka drobnego tłucznia kamiennego (tabl. 13:27).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

234. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 53 (AZP 107-83/161)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: być może GT: 2–4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub szarobrunatne.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

235. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 59 (AZP 107-83/167)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT (f. st.): bransoletka brązowa z cienkiej sztabki o okrągłym przekroju (tabl. 14:3).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

236. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 67 (AZP 107-83/175)

Ekspozycja na NW (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: być może KM: 1 sercowaty grocik krzemienno (tabl. 14:1), 1 fragm. cienkościennej ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie gładkie.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

237. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 80 (AZP 107-83/188)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 14:2), 2 fragm. ceramiki z domieszką dużej ilości tłuczni kamiennego; być może GT: 1 fragm. o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

238. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 82 (AZP 107-83/190)

Ekspozycja na S i SE (2–4 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KT (f. kl. i mł.): 6 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (w tym 1 fragm. zdobiony poziomą linią) (tabl. 14:4–9), być może 10 fragm. ceramiki z dużą ilością tłuczni kamiennego, powierzchnie starte; być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

239. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 83 (AZP 107-83/191)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 14:14), być może 6 fragm. ceramiki z dużą ilością domieszki tłuczni kamiennego (w tym 1 fragm. dna o łuszczących się powierzchniach).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

240. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 85 (AZP 107-83/193)

Ekspozycja na NE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 14:12–13), 1 fragm. ceramiki zdobiony listwą (tabl. 14:11), 5 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich lub startych; być może GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia z domieszką grubego tłuczni wapiennego i szamotu, zdobienie listwą z dołkami palcowymi, powierzchnie pokryte warstwą odchodzącej glinki (tabl. 14:10).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

241. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 90 (AZP 107-83/198)

Ekspozycja na N (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobiony listwą, silnie starty (tabl. 14:15); ok. 20 fragm. ceramiki z EB.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

242. Maćkowice, gm. Żurawica, st. 100 (AZP 107-83/208)

Ekspozycja na S przez N do NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Uwaga: niżej położona, NE strefa stanowiska została określona jako „Kosienice, st. 9 (AZP 106-83/48)”; jest eksponowana na N i NW (do 15 m), ma wielkość do 0,5 ha.

W karcie (Kosienice, st. 9): 4 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st.): 4 fragm. garnków esowatych o gładkich, brunatnych powierzchniach (tabl. 9:18).

Materiał (Maćkowice, st. 100): być może GT: 8 fragm. ceramiki, częściowo o powierzchniach dwubarwnych, częściowo brunatnych.

Badania: M. Proksa, J. Młynarski 1994 (Kosienice, st. 9); A. Kostek 2007 (Maćkowice, st. 100). Zbiory: MP-A 5472; MP-A (w opracowaniu).

Lit.: M. Gedl 1998, s. 195 (Kosienice, st. 9 – EB lub wczesna EŻ).

243. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 1 (AZP 103-81/10)

Skarb brązowy, odkryty podczas drenowania pola w folwarku Teresin w 1905 r.: 5 kręgów typu Sieniawa, 7 otwartych naszyjników, 4 naszyjniki z podwójnego torowanego drutu, 2 naramienniki z tarczками spiralnymi, 18 bransolet trzech różnych typów, 2 bransolety spiralne, 3 szpile dwóch różnych typów i fragmenty szpil, 2 tarczki (falery), 1 siekierka z brzegami, 4 siekierki z tulejką trzech różnych typów. Datowanie: HaA1 (W. Blajer 1987).

Zbiory: MAK 9294, 9759, 9768.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 235–236 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 36; W. Blajer 1987 (tam wcześniejsza lit.); 1999, s. 179–180 (tam wcześniejsza lit.), tabl. 87–92; M. Gedl 1998, s. 203 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 13; S. Czopek 1999, s. 125.

244. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 2 (103-81/49)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 5 ha.

Z badań J. Wielowiejskiego i J. Kolendy na osadzie z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza, prowadzonych w latach 60. XX w., pochodzi fragm. misy profilowanej, znaleziony w wykopie XV na głęb. 80–100 cm: przypuszczalnie GT (f. st.) (tabl. 14:19).

Zbiory: Muzeum w Przeworsku.

245. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 6 (AZP 103-81/43)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: co najmniej 1 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia, domieszka grubego tłucznia kamiennego, powierzchnia nietypowa (szorstka, ciemnoszara), częściowo zniszczona (tabl. 14:20).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1545.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 106 (jako OWR); M. Gedl 1998, s. 203 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

246. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 8 (AZP 103-81/45)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, dwubarwny.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1547.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 108 (GT?); M. Gedl 1998, s. 203 (jako st. 9?); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

Uwaga: w części stanowiska, na parceli p. Zofii Szymuś przy budowie domu ok. 1995 r. znaleziono zabytki archeologiczne, które zostały przekazane do Muzeum w Przeworsku.

Materiał: KM (f. st.): 2 uszkodzone naczynia zdobione odciskami sznura (tabl. 15:1–2); być może GT: dno naczynia.

Zbiory: MP-H-1114.

Archiwum Muzeum w Przeworsku; uprzejme informacje p. Zofii Szymuś (sierpień 2007).

247. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 9 (AZP 103-81/46)

Ekspozycja na NE i E (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KT: 2 fragm. ceramiki ze złuszczającą się gładką, ceglastobrunatną powierzchnią zewnętrzną; być może GT: 2 fragm. naczyń grubościennych z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1548.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 108 (EB?); M. Gedl 1998, s. 203 (jako st. 11? – EB?); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294; J. Dąbrowski 2004, s. 111p (KT).

248. Maćkówka, gm. Zarzecze, st. 10 (AZP 103-81/47)

Ekspozycja na W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrzbionych, skośnie ściętych brzegów naczyń (1 silnie uszkodzony) (tabl. 14:16–17), 1 fragm. naczynia zdobionego poziomą listwą i otworkiem powyżej (tabl. 14:18), być może 3 dalsze fragm. ceramiki; w innej porcji oznaczonej tym samym numerem inwentarza (pierwotnie MPA 1674, poprawiony na 1549) znajduje się 1 fragm. wyciągniętego na zewnątrz wylewu, być może KT, oraz 1 zniszczony fragm. ceramiki prehistorycznej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1549.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 108, ryc. 3:e–f; W. Blajer 1985, s. 79; J. Michalski 1992, s. 146; M. Gedl 1998b, s. 32, ryc. 4:4–5; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289; J. Dąbrowski 2004, s. 111p.

249. Małkowice, gm. Orły, st. 2 (AZP 107-84/133)

Ekspozycja okrężna (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 13 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomą listwą i poziomymi liniami (tabl. 14:22), prawdopodobnie dalszych kilkanaście niecharakterystycznych fragm. ceramiki; być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia o powierzchniach pylastych, jasnoszarych (tabl. 14:21).

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5647.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 203 (także jako st. 1? – GT).

250. Małkowice, gm. Orły, st. 4 (AZP 107-84/135)

Ekspozycja na SE, S, SW, W i NW (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KM: 5–8 fragm. ceramiki cienkościennych z dużą ilością domieszki tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5649.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 203 (GT).

251. Małkowice, gm. Orły, st. 11 (AZP 107-84/142)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5656.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 203.

252. Małkowice, gm. Orły, st. 17 (AZP 107-84/149)

Ekspozycja na E, SE i S (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, ślad obmazywania miotłą na powierzchni zewnętrznej.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5662.

253. Małkowice, gm. Orły, st. 19 (AZP 107-84/151)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki, być może KM; 8 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki ze śladami odcisku tekstylnego (tabl. 14:24), być może 1 fragm. ceramiki z podobnymi odciskami; KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 14:23), być może 7 fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5664.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 203 (GT); 1998b, s. 32 (KT).

254. Małkowice, gm. Orły, st. 20 (AZP 107-84/152)

Ekspozycja na E i SE (2–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: wczesna EB: 1 fragm. sierpa krzemiennoego; KT: 2 fragm. ceramiki; GT: 23 fragm. ceramiki.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. sierpa krzemiennoego (tabl. 15:5); KT: 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 15:6); GT: 1 fragm. taśmowatego ucha naczynia (tabl. 15:7), 3 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, jasnobrunatne; KT lub GT: co najmniej 8 fragm. ceramiki.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5665.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 203 (GT); 1998b, s. 32 (wzm. KT).

255. Manasterz, gm. Jawornik Polski, st. 19 (AZP 105-80/181)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT (f. st.): 1 fragm. naczynia profilowanego o gładkich, ciemnobrunatnych powierzchniach (tabl. 15:3).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

256. Manasterz, gm. Jawornik Polski, st. 20 (AZP 105-80/182)

Ekspozycja na N, NW, SW i S (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia zewnątrz i wewnątrz obmazywanego miotłą (tabl. 15:4)

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

257. Markowa, gm. loco, st. 6 (AZP 103-79/14)

Ekspozycja od E do S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki być może z EB.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 2 fragm. naczyń (1 fragm. ze śladami listwy poziomej – tabl. 15:11); GT: 1 fragm. ceramiki, powierzchnie dwubarwne; prawdopodobnie EB: 4 fragm. naczyń o powierzchniach startych.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 905.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 204 (EB); W. Blajer 2005, s. 17 (jako być może EB).

258. Markowa, gm. loco, st. 9 (AZP 103-79/17)

Ekspozycja na NE i E (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia cienkościennego z dużą domieszką tłucznia kamiennego, słabo widoczne smugi obmazywania.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 908.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 17 (jako prehistoria).

259. Markowa, gm. loco, st. 11 (AZP 103-79/21)

Teren osłonięty (dolina), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: prawdopodobnie KT: 1 fragm. naczynia cienkościennego.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 912.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 17 (jako prehistoria).

260. Markowa, gm. loco, st. 13 (AZP 103-79/23)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. naczynia.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 914.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 17 (jako prehistoria).

261. Markowa, gm. loco, st. 14 (AZP 103-79/25)

Ekspozycja na E, SE i S (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może KM; 37 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia z odciskami tekstylnymi (tabl. 15:9); prawdopodobnie GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu naczynia (tabl. 15:10), 2 fragm. części przydennych (tabl. 15:8) i ok. 25 niecharakterystycznych fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach pylastych.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 916.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (KM); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287 (KM); W. Blajer 2005, s. 17 (jako być może KM).

262. Markowa, gm. loco, st. 19 (AZP 103-79/30)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia, domieszka tłucznia ceramicznego, powierzchnie dwubarwne, pylaste, „wschodni” typ technologiczny (opinia prof. dr. hab. Sylwestra Czopka).

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 921.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 17 (jako prehistoria).

263. Markowa, gm. loco, st. 24 (AZP 103-79/40)

Ekspozycja na W, NW i N (do 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 40 fragm. ceramiki KT, polepa.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego, skośnie ściętego brzegu naczynia (tabl. 16:1), 1 fragm. zdobiony poziomą listwą (tabl. 16:5), 2 fragm. zdobione liniami rytymi (tabl. 16:2,4), prawdopodobnie 1 fragm. ceramiki zdobiony szerokim, poziomym żłobkiem; być może GT (f. st.): 1 fragm. wylewu naczynia (tabl. 16:3); KT i wczesna faza GT: 1 fragm. dna i 31 niecharakterystycznych fragm. naczyń; prawdopodobnie EB: polepa z odciskami konstrukcyjnymi.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 931.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (KT); S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 8:h (KT); M. Gedl 1998b, s. 23, 32, ryc. 5:10–11 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289; J. Dąbrowski 2004, s. 112p (KT); W. Blajer 2005, s. 17 (KT).

264. Markowa, gm. loco, st. 26 (AZP 103-79/42)

Ekspozycja od ES przez S do W (do 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 28 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia ze środkową granią na ściętej krawędzi (tabl. 16:6), 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi liniami rytymi (tabl. 16:8), zapewne 3 inne fragm. ceramiki; GT: 1 fragm. półkulistego naczynia barwy ciemnoszarej (tabl. 16:7), prawdopodobnie 2 fragm. naczyń dwubarwnych; KT lub GT: 2 fragm. części przydennych i 17 niecharakterystycznych fragm. naczyń; 1 narzędzie wykonane na okruchu rogowca, 1 łuszcza krzemienista.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 933.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (KT); M. Gedl 1998b, s. 23, 32, ryc. 5:12 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 289; J. Dąbrowski 2004, s. 112p (KT); W. Blajer 2005 (KT).

265. Markowa, gm. loco, st. 27 (AZP 103-79/43)

Ekspozycja na SE i S (8–15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 2 fragm. naczyń.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 934.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 204; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295; W. Blajer 2005, s. 17.

266. Markowa, gm. loco, st. 28 (AZP 103-79/44)

Ekspozycja od NE przez E do S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu cienkościennej misy (tabl. 16:9), być może 4 inne fragm. naczyń; GT (f. mł.): 2 fragm. grubościennych naczyń (w tym fragm. chropowaty).

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 935.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (być może KT); M. Gedl 1998b, s. 23, 32, ryc. 5:13 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 112p (KT); W. Blajer 2005, s. 17 (być może KT).

267. Markowa, gm. loco, st. 33 (AZP 104-79/89)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może KM.

Weryfikacja: KM: weryfikacja negatywna; być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4455.

Lit. W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287; W. Blajer 2005, s. 17 (jako być może KM).

268. Markowa, gm. loco, st. 35 (AZP 104-79/91)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu naczynia, 1 fragm. zdobiony i 10 niecharakterystycznych fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja pozytywna: GT (f. st.) (tabl. 16:10–11).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4457.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295; W. Blajer 2005, s. 17; 2007, s. 42.

269. Markowa, gm. loco, st. 36 (AZP 104-79/92)

Ekspozycja na NE, E i ES (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 9 fragm. brzegów i 4 zdobione fragm. naczyń KT; 3 fragm. brzegów, 1 fragm. zdobiony i 3 fragm. uch z naczyń GT.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 1 fragm. wylewu naczynia esowatego (tabl. 16:29), 11 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 16:12–21,31), 1 fragm. pogrubionego brzegu z listwą plastyczną poniżej krawędzi (tabl. 16:30), 1 fragm. naczynia zdobiony poziomymi liniami rytymi (tabl. 16:23), 1 fragm. zdobiony poziomymi liniami poniżej krawędzi wylewu (przepalony) (tabl. 16:25), 2 fragm. zdobione poziomą listwą (tabl. 16:22,24), co najmniej 10 fragm. niecharakterystycznych o powierzchniach łuszczących się; GT (f. st.): 1 fragm. załomu zdobiony skośnymi kreskami (tabl. 17:1), 2 fragm. taśmowatych uch (tabl. 16:26–27), 1 fragm. z nasadą ucha (tabl. 16:28), kilkadziesiąt fragm. niecharakterystycznych, w większości z domieszką tłucznia kamiennego i o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Uwaga: materiały z EB występowały głównie w części SW, nielicznie w części E.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4458.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290, ryc. 4:1–3 (KT), 295 (GT); W. Blajer 2005, s. 17; 2007, s. 42 (GT).

270. Markowa, gm. loco, st. 44 (AZP 104-79/100)

Ekspozycja na N, NE, E i ES (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 2 fragm. brzegów i 2 niecharakterystyczne fragm. naczyń KT; 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 17:2–3), 2 fragm. niecharakterystyczne o łuszczących się powierzchniach; być może GT: 2 fragm. niecharakterystyczne; KT lub GT: kilkanaście fragm. niecharakterystycznych.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4466.

Lit. W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 295 (GT); W. Blajer 2005, s. 18.

271. Markowa, gm. loco, st. 50 (AZP 104-79/106)

Ekspozycja na N (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu naczynia KT, 6 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja pozytywna: KT (f. kl.) (tabl. 17:4).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4472.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290; W. Blajer 2005, s. 18.

272. Markowa, gm. loco, st. 57 (AZP 104-79/113)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, być może GT; 16 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT (f. st.): 1 fragm. misy profilowanej (powierzchnie całkowicie zniszczone), 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4479.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295; W. Blajer 2005, s. 18.

273. Markowa, gm. loco, st. 62 (AZP 104-79/118)

Ekspozycja na NE i E (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu naczynia GT, ok. 38 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT: 2 fragm. rozchylonych brzegów (tabl. 17:5–6), co najmniej kilka niecharakterystycznych fragm. ceramiki (w tym 1 fragm. o powierzchni obmazywanej).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4484.

Uwaga: 1 fragm. brzegu, być może GT, pochodzi też z badań magnetometrycznych, prowadzonych przez M. Posselta, T. Sailego i W. Blajera w 2002 r.

Zbiory: MRP/AZP 4452).

Lit.: W. Blajer 2005, s. 18.

274. Markowa, gm. loco, st. 64 (AZP 104-79/120)

Ekspozycja na ES (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki, być może KM; 5 fragm. brzegów i 2 zdobione fragm. naczyń GT; 9 fragm. brzegów, 1 fragm. dna i 98 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: brak argumentów za obecnością KM; GT (f. st.): zapewne 9 fragm. brzegów grubościennych naczyń esowatych (tabl. 17:7–14,18), 1 fragm. z górnej partii misy (tabl. 17:17), 2 fragm. brzuśców niewielkich naczyń zdobione liniami rytymi (tabl. 17:15–16), oraz kilkadziesiąt fragm. niecharakterystycznych (w tym fragm. obmazywane oraz fragm. den), w większości o jasnobrunatnych powierzchniach.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4486.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287 (KM), 295 (GT); W. Blajer 2005, s. 18 (jako być może KM, na pewno GT).

275. Markowa, gm. loco, st. 65 (AZP 104-79/121)

Teren nieeksploatowany, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: m.in. 20 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4487.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 18 (jako prehistoria).

276. Markowa, gm. loco, st. 77 (AZP 104-79/133)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. krzemienno-żelaznego narzędzia bifacjalnego i 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki, być może KM; 1 fragm. placka GT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. narzędzia bifacjalnego (tabl. 17:20), ceramika zweryfikowana negatywnie; GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 17:21).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4499.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 295 (GT); W. Blajer 2005, s. 19 (jako być może KM, na pewno GT).

277. Markowa, gm. loco, st. 80 (AZP 104-79/136)

Ekspozycja na NE, E i ES (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki, być może KM; także m.in. 1 fragm. brzegu, 4 fragm. dna, 4 fragm. zdobione i 125 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. cienkościenne naczynia ze śladami obmazywania miotłką.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4502.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288; W. Blajer 2005, s. 19.

278. Markowa, gm. loco, st. 83 (AZP 104-79/139)

Ekspozycja na NE, E i SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: młodsza EK lub wczesna EB.

Weryfikacja: być może KM: fragm. dwuściennej siekierki krzemiennej (tabl. 17:19).

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4505.

Lit.: W. Blajer 2005, s. 19 (jako młodsza EK lub wczesna EB).

279. Markowa, gm. loco, st. 85 (AZP 104-79/141)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu i 2 zdobione fragm. naczyń KT; 5 fragm. brzegów i 1 fragm. uszka z naczyń GT; także m.in. 6 fragm. brzegów, 1 fragm. dna i 122 niecharakterystyczne fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 18:1,6), 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi liniami rytymi (tabl. 18:2), 1 fragm. zdobiony listwą (tabl. 18:3); GT: 3 fragm. rozchylonych wylewów (tabl. 18:4–5,7), być może kilkadziesiąt fragm. niecharakterystycznych.

Badania: W. Blajer 1998. Zbiory: MRP/AZP 4507.

Badania wykopaliskowe M.S. Przybyły w 2006 r. przyniosły odkrycie kilku obiektów GT (f. st. i mł.). Zbiory: materiały w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 295 (GT); W. Blajer 2005, s. 19; 2007, s. 42 (GT); M.S. Przybyła, w druku.

Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na SW jest st. 79 w Husowie (AZP 104-79/228).

280. Matysówka, gm. Tyczyn, st. 1 (AZP 104-77/1)

Ekspozycja na ES (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki być może KŁ; 51 fragm. ceramiki prehistorycznej i średniowiecznej.

Weryfikacja: GT: 6 fragm. ceramiki (w tym 1 fragm. naczynia cienkościenne), być może także 2 fragm. o czarnej powierzchni wewnętrznej, 3 fragm. wylewów (tabl. 18:9–11) i 25 dalszych fragm. naczyń (w tym 1 fragm. brzegu).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 540.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 204 (EB i wczesna EŻ).

281. Matysówka, gm. Tyczyn, st. 2 (AZP 104-77/2)

Ekspozycja okrężna (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki średniowiecznej, 2 fragm. prehistoryczne.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. cienkościenne naczynia, powierzchnie gładkie, ciemnoszare.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 541.

282. Matysówka, gm. Tyczyn, st. 4 (AZP 104-77/14)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. naczynia grubościennego.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 553.

283. Matysówka, gm. Tyczyn, st. 5 (AZP 104-77/15)

Ekspozycja na NE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. naczynia wazowatego GT (tabl. 18:12).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 554.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 204 (EB i wczesna EŻ).

284. Mikulice, gm. Gać, st. 4 (AZP 104-80/132)

Ekspozycja na SE i S (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Badania AZP: W. Blajer 1997.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych I. Mianowskiej w 1999 r. odkryto 7 obiektów, a wśród nich takie, które można łączyć z EB i wczesną EŻ. Zbiory: ?

Lit.: M. Florek 2000, s. 293 (GT); T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 19 (EB i wczesna EŻ).

285. Mikulice, gm. Gać, st. 6 (AZP 104-80/138)

Ekspozycja na N i NE (8–15 m), wielkość: do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. pogrubionych brzegów i 3 niecharakterystyczne ułamki naczyń KT.

Weryfikacja pozytywna: KT (f. mł.) (tabl. 18:15–16).

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6619.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (jako st. 2); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290, 295 (jako GT), tabl. 6:1–2.

286. Morawsko, gm. Jarosław, st. 4 (AZP 105-83/95)

Ekspozycja na NE–NW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki z I–II OEB.

Weryfikacja: być może KT (f. mł.): 1 fragm. płasko ściętego brzegu naczynia (tabl. 18:8), 3 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego (w tym 2 fragm. z górnych partii garnków esowatych i 1 fragm. o łuszczącej się powierzchni).

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4561.

287. Morawsko, gm. Jarosław, st. 5 (AZP 105-83/96)

Ekspozycja na NW–NE (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 17 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 18:13), prawdopodobnie także 1 fragm. silnie zniszczonego brzegu (tabl. 18:14) oraz 5 innych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 1 ułamek o złuszczonej się powierzchni).

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4562.

Lit.: M. Gedl 1998, ryc. 5:8; 1998b, s. 32, ryc. 8:8.

288. Morawsko, gm. Jarosław, st. 6 (AZP 105-83/97)

Ekspozycja na NE–NW (2–4 m), gleba gliniasta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 17 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT: 4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie niemal całkowicie starte.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4563.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.

289. Munina, gm. Jarosław, st. 6 (AZP 104-83/6)

Ekspozycja na W (2–4 m), wielkość nieznana.

W karcie: 4 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej (1977).

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Koperski 1977; B. Szpunar, A. Szpunar 1997 (AZP). Zbiory: MP-A 1402.

290. Munina, gm. Jarosław, st. 25 (AZP 104-83/75)

Ekspozycja na SW i W (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, na powierzchni ślady odcisku tekstylnego (tabl. 18:17).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 5912.

291. Munina, gm. Jarosław, st. 31 (AZP 104-83/81)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 23 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu naczynia z dziurkami poniżej krawędzi (tabl. 18:18).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 5918.

292. Munina, gm. Jarosław, st. 35 (AZP 104-83/85)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB i 1 fragm. z wczesnej EB.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony odciskiem pseudotekstylnym („dziobaniem”) (tabl. 18:19); być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 5922.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 206 (EB).

293. Niziny, gm. Orły, st. 1 (AZP 106-85/1)

Ekspozycja na SW i W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej (1974), 2 fragm. ceramiki prehistorycznej (1990).

Weryfikacja (1974): być może KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony listwą (tabl. 6:4), 1 fragm. o złuszczonej się powierzchni.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1974 (jako Dusowce, st. 1); B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990 (AZP). Zbiory: MP-A 1224 (opisane jako Dusowce, st. A).

Lit.: A. Koperski 1979, s. 150 (jako Dusowce, st. 1 – przypuszczalnie okres rzymski).

294. Niziny, gm. Orły, st. 2 (AZP 106-85/2)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: ceramika kultury przeworskiej i wczesnośredniowieczna (1974), 2 fragm. ceramiki prehistorycznej (1990).

Weryfikacja (1974): KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu, powierzchnie zniszczone (tabl. 6:5), być może 1 fragm. brzegu cienkościenne naczynia (tabl. 6:6) i 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego; być może GT: 1 fragm. załomu naczynia, zdobionego skośnymi żłobkami, powierzchnia zewnątrz czarna, wewnątrz brunatna (tabl. 6:7).

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1974 (jako Dusowce, st. 2); B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990 (AZP). Zbiory: MP-A 1225 (opisane jako Dusowce, st. B).

Lit.: A. Koperski 1979, s. 150 (jako Dusowce, st. 2 – okres rzymski); W. Blajer 1985, s. 77 (jako Dusowce, st. 2 – KT); A. Kostek 1987 (jako Dusowce, st. B – KT); J. Michalski 1992, s. 144 (jako Dusowce, st. B – KT).

295. Niziny, gm. Orły, st. 4 (AZP 106-85/4)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej (1979), 1 fragm. ceramiki GT (1990).

Weryfikacja (dotyczy materiałów połączonych): GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia z otworkami poniżej krawędzi (tabl. 18:20), prawdopodobnie 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: A. Kostek 1979 (jako Dusowce, st. 4); B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990 (AZP). Zbiory: MP-A 3799 (materiały z 1979 i 1990 r. są przechowywane razem).

Lit.: M. Gedl 1998, s. 208 (EB i wczesna EŻ).

296. Niziny, gm. Orły, st. 12 (AZP 106-84/103)

Ekspozycja na ES–SW (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM; 7 fragm. ceramiki KŁ; 49 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. wylewu naczynia zdobiony guzkiem i dołkami poniżej krawędzi (tabl. 18:21); KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 19:2), być może 1 fragm. naczynia o łuszczonej się powierzchni i duże, pionowo przekłute ucho o gładkiej, czarnej powierzchni (tabl. 19:3); GT (f. st.): 5 fragm. brzegów garnków esowatych (tabl. 18:22–24, tabl. 19:1), co najmniej 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5843.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 208 (EB i wczesna EŻ).

297. Niziny, gm. Orły, st. 13 (AZP 106-84/106)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 19:4), być może 1 fragm. z brzośca cienkościenne naczynia; być może GT: 1 fragm. brzegu grubościenne naczynia o chropowatej, gruzełkowej powierzchni zewnętrznej (tabl. 19:5).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5846.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 208 (EB i wczesna EŻ).

298. Niżatyce, gm. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-80/35)

Ekspozycja na ES i S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM, 8 fragm. ceramiki KT, 124 fragm. ceramiki KT lub wczesnej fazy GT, 3 fragm. ceramiki GT z wczesnej EŻ.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony odciskami pseudotekstylnymi (tabl. 19:17); KT (f. kl. i mł.): 5 pogrubionych i skośnie ściętych fragm. brzegów naczyń (tabl. 19:7,9–10,12–13), 2 fragm. płasko ściętych brzegów (tabl. 19:6,11), 1 fragm. brzegu „wyciągniętego” na zewnątrz (tabl. 19:8), 3 drobne fragm. ceramiki zdobione poziomą listwą (tabl. 19:14–15), 1 fragm. zdobiony poziomymi żłobkami (tabl. 19:16), 4 fragm. partii przydennych; ponad 100 ułamków ceramiki KT i być może GT.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6513.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (jako st. 7 – KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 290 (KT), 295 (GT); W. Blajer 2006a, s. 17 (KM).

299. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 7 (AZP 102-80/59)

Ekspozycja od N przez E do S (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 31 fragm. ceramiki KŁ; 20 fragm. ceramiki kultury przeworskiej; ceramika prehistoryczna.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. placek (tabl. 19:18–19), 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 19:20) oraz na pewno 2 i prawdopodobnie część spośród ok. 50 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1907.

Lit.: S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 10:4; S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295; W. Blajer 2007, s. 44.

300. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 10 (AZP 102-80/62)

Ekspozycja na W, NW i N (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 29 fragm. ceramiki neolitycznej i kultury przeworskiej; być może 3 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. załomu brzuśca naczynia zdobionego pasmami na przemian ukośnych grup kresek i linią poziomą u nasady szyjki (tabl. 19:21), 1 fragm. wylewu (tabl. 19:22), 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1910.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

301. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 12 (AZP 102-80/64)

Ekspozycja na NW (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. naczynia zdobionego na załomie grupami na przemian ukośnych, częściowo krzyżujących się kresek (tabl. 19:23).

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1912.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

302. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 15 (AZP 102-80/67)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość: do 1 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki KŁ; 10 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ceramiki, być może także pozostała ceramika (jednolita technologicznie – poza 1 ułamkiem, prawdopodobnie średniowiecznym).

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1915.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

303. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 21 (AZP 102-80/73)

Ekspozycja od S przez W do N (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 3–4 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1921.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

304. Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 34 (AZP 103-80/84)

Ekspozycja od N przez E do S (4–8), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. naczynia KCSz, 5 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. naczynia zdobionego odciskiem sznura (tabl. 19:24); prawdopodobnie EB: 6 fragm. naczyń (ze względu na stan zachowania nie można stwierdzić, czy należą do KT, czy GT).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4976.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 209 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 295 (GT).

305. Orły, gm. loco, st. 4 (AZP 106-84/78)

Ekspozycja na N (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki z gładką, złuszcającą się powierzchnią.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5820.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211 (KŁ).

306. Orły, gm. loco, st. 6 (AZP 106-84/81)

Ekspozycja na NE i N (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. cienkościennego naczynia o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5823.

307. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 1 (AZP 107-83/11)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–8 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 2–4 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach, brunatnych lub szarawych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

308. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 2 (AZP 107-84/45)

Ekspozycja na NE, N i NW (8–15 m), wielkość do 1 ha. Cegielnia.

Badania wykopaliskowe K. Moskwy 1959–1960 i 1963, Z. Kapery i H. Dziuban 1965 oraz A. Koperskiego 1966.

W karcie: osiedle GT; 3 fragm. ceramiki GT (AZP).

Weryfikacja materiałów z AZP negatywna.

Badania wykopaliskowe: (1959): osada GT (5 jam z materiałami KŁ – K. Moskwa 1965, s. 56 – tam wcześniejsza lit.); (1965): KM (jama nr 14: fragm. szyjki naczynia i fragm. ucha, z odciskami sznura – K. Moskwa 1965, s. 59, ryc. 7 – jako KCSz.); (1966): być może KT (f. kl. – jama nr 27) i GT (f. st. – jama nr 26) (A. Koperski 1968, s. 160, 163 – jako przypuszczalnie KŁ, ryc. 4:a,d).

Badania AZP: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 1862; 5563.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1965; A. Koperski 1968; K. Moskwa 1976, s. 249 (tam wcześniejsza lit.); A. Kostek 1987, s. 147, 150, 155 (EB i wczesna EŻ); P. Valde-Nowak 1988, s. 145 (KCh-V); J. Michalski 1992, s. 149 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 211 (KŁ – tam wcześniejsza lit.).

309. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 6 (AZP 107-84/22)

Ekspozycja na S i SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT (1973), 2 fragm. ceramiki GT (1995).

Weryfikacja: (1973): weryfikacja negatywna; (1995): być może GT: 1–3 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, w 2 wypadkach gruzełkowatych.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 1057; 5540.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 151–152 (GT); J. Michalski 1992, s. 153 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 211 (GT).

310. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 7 (AZP 107-84/23)

Ekspozycja na NE, E, SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 2–5 fragm. grubościennych naczyń, w większości o dwubarwnych powierzchniach.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5541.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211 (GT).

311. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 11 (AZP 107-84/35)

Ekspozycja na SW, W i NW (2–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT (1973), 5 fragm. ceramiki GT (1995).

Weryfikacja: (1973): weryfikacja negatywna; (1995): być może GT: 1 fragm. prostego brzegu naczynia (tabl. 20:11), 5 fragm. niecharakterystycznych, z domieszką tłuczni kamienne- go, w większości dwubarwne.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 1062; 5553.

Lit.: A. Koperski 1979 (fragm. naczyń GT), s. 152; J. Michalski 1992, s. 153 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 211 (GT).

312. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 23 (AZP 107-84/30)

Ekspozycja na E i SE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia z otworkiem poniżej krawędzi, powierzchnie zniszczone, brak możliwości oceny cech technologicznych (tabl. 20:12).

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5548.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211, tabl. XXXIII:11.

313. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 27 (AZP 107-84/36)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT, 10 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia, masa ceramiczna z dużą ilością domieszki piasku lub bardzo drobnego tłucznia kamiennego, wypał bardzo twardy, powierzchnie gładkie, nieco szorstkie, barwy ciemnoszarej z brunatnym odcieniem, przełom jednobarwny, ciemnoszary (tabl. 20:14); być może GT: 5 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub szare.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5554.

Lit.: M. Gedl 1998, ryc. 8:10 (KT); 1998b, s. 32, ryc. 8:10 (KT).

314. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 28 (AZP 107-84/37)

Ekspozycja na SW i W (4–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie nierówne, dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5555.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.

315. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 29 (AZP 107-84/38)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. wyodrębnionego dna, 1 fragm. brzośca naczynia, obydwa ułamki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5556.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.

316. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 31 (AZP 107-84/40)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, łuszczące się.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5558.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211 (GT).

317. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 35 (AZP 107-84/46)

Ekspozycja na NW i W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT; 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobiony listwą (tabl. 20:13), być może także 1 fragm. ceramiki o powierzchni zewnętrznej łuszczącej się.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5564.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 211 (GT lub EB?), ryc. 5:11 (KT); 1998b, s. 32 (KT), ryc. 8:11 (jako st. 7 – KT).

318. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 53 (AZP 107-83/21)

Ekspozycja na NE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może KM (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia ze śladami miotełki (tabl. 20:10), być może 1 fragm. niecharakterystyczny z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

319. Ostrów, gm. Gać, st. 1 (AZP 103-80/90)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu, być może GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. brzegu naczynia z domieszką drobnego tłucznia kamiennego, zewnętrzna powierzchnia czarna (tabl. 20:15).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4982.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 213; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

320. Ostrów, gm. Gać, st. 5 (AZP 104-80/20)

Ekspozycja okrężna (4–8 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 20:20), być może też 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, czarnych, obecnie nieco zniszczonych.

Badania: W. Blajer 1993, 1995. Zbiory: MP-A 6495.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

321. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 1 (AZP 108-83/86)

Ekspozycja na SW, W i NW (4–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki o gładkich, ciemnoszarych powierzchniach.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6033.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

322. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 5 (AZP 108-83/87)

Ekspozycja na SE, S i SW (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 21 fragm. (1264), 4 fragm. (1459) i 15 fragm. (6034) ceramiki GT oraz 1 fragm. ceramiki grafitowej (1264).

Weryfikacja (1975): GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 20:18), być może także 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; KLT: 1 fragm. ceramiki grafitowej; (1979): weryfikacja negatywna; (1994): GT (f. st.): 1 fragm. prostego brzegu naczynia (tabl. 20:17), 1 fragm. małej misy profilowanej (tabl. 20:19), co najmniej 10 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, w większości o powierzchniach gładkich, szarobrunatnych lub szarych.

Badania: A. Koperski, M. Parczewski 1975; A. Koperski, A. Kostek 1979; A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 1264, 1459, 6034.

Badania wykopaliskowe: W. Poradyło 2003, odkrycie jednej jamy, prawdopodobnie GT. Zbiory: depozyt w MNZP (nr MP-AD-17).

Lit.: A. Koperski, M. Parczewski 1977, s. 218–219; M. Parczewski 1978, s. 144; M. Gedl 1998, s. 212; M.J. Przybyła 2004a, s. 230; W. Poradyło 2004.

323. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 6 (AZP 108-83/81)

Ekspozycja na E–SW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. rozchylonego wylewu naczynia (tabl. 20:16), co najmniej 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6029.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

324. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 14 (AZP 108-83/85)

Ekspozycja na W i NW (4–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6032.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

325. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 17 (AZP 108-83/90)

Ekspozycja na NE (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. z górnej partii naczynia z otworkami poniżej krawędzi i odciskami palcowymi (tabl. 20:21), 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz czarnych).

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6037.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

326. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 22 (AZP 108-83/96)

Ekspozycja na SW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne, wewnątrz ciemniejsze.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6043.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

327. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 25 (AZP 108-83/99)

Ekspozycja na SW (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z domieszką rogowca, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6046.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

328. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 28 (AZP 108-83/104)

Ekspozycja na NE i E (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. taśmowatego ucha o powierzchniach gładkich, szarych (tabl. 20:22).

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6051.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

Ostrów, gm. Radymno, st. 1 – por. Radymno, st. 17

Ostrów, gm. Radymno, st. 2 – por. Skołoszów, st. 2 i Skołoszów, st. 15

Ostrów, gm. Radymno, st. 3 – por. Skołoszów, st. 1

Ostrów, gm. Radymno, st. 4 – por. Zamojsce, st. 4

329. Ostrów, gm. Radymno, st. 6 (AZP 104-84/93)

Ekspozycja okrężna (4–8 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki KT i GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 20:23–24); GT (f. mł.): 1 fragm. placka z otworkiem (tabl. 20:25), 3 fragm. naczyń grubościennych o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemnych; być może kilka dalszych fragm. ceramiki z EB.

Badania: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 5336.

330. Ostrów, gm. Radymno, st. 8 (AZP 104-84/95)

Ekspozycja na N (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, jasnobrunatne.

Badania: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 5338.

331. Ostrów, gm. Radymno, st. 16 (AZP 104-84/90)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 20 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony listwą (tabl. 21:1), 1 fragm. z gładką, ciemnobrunatną powierzchnią; GT: co najmniej 4 fragm. ceramiki z dużą ilością domieszki tłucznia kamiennego, o ciemnych powierzchniach (w tym 2 fragm. zaokrąglonych brzegów – tabl. 21:2); ponadto co najmniej 15 fragm. ceramiki z EB.

Badania: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 5333.

332. Ostrów, gm. Radymno, st. 24 (AZP 105-84/45)

Ekspozycja na S (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT: 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 21:3), 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (w tym ułamek z domieszką czarnego rogowca).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6309.

333. Ostrów, gm. Radymno, st. 27 (AZP 105-84/48)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki kultury przeworskiej, 1 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia, powierzchnie zniszczone (tabl. 21:4).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6312.

334. Ostrów, gm. Radymno, st. 29 (AZP 105-84/50)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: być może KM: 4 cienkościenne fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6314.

335. Ostrów, gm. Radymno, st. 30 (AZP 105-84/51)

Ekspozycja na SE, S i SW (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 14 fragm. ceramiki KM, 44 fragm. ceramiki KT i 84 fragm. ceramiki KM lub KT.
Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony guzkiem (tabl. 21:5), 3 fragm. zdobione odciskami tekstylnymi (tabl. 21:6–8); KT (f. kl. i mł.): 7 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 21:9–13,17–18), 3 fragm. brzegów zwężonych lub zaokrąglonych (w tym 1 z cienkościennego naczynia – z misy o esowatym profilu) (tabl. 21:16,19–20), 4 fragm. ceramiki zdobione listwami (w tym 2 z zachowaną pogrubioną krawędzią wylewu) (tabl. 21:14–15,21,24), 3 fragm. zdobione poziomymi liniami rytymi (na jednym ułamku linie są rozdzielone pionowym żeberkiem) (tabl. 21:22–23,25), kilkadziesiąt fragm. z brzuśców i przydennych partii naczyń KT.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6315.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT).

336. Ożańsk, gm. Pawłosiów, st. 2 (AZP 103-81/86)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 7 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnia gładka, łuszcząca się (tabl. 21:27).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1600.

337. Ożańsk, gm. Pawłosiów, st. 11 (AZP 103-82/83)

Ekspozycja na W, NW i N (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia, powierzchnie starte (tabl. 21:26), być może 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki o powierzchniach łuszczących się.

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3114.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.

338. Pantalowice, gm. Kańczuga, st. 2 (AZP 104-80/69)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki z grubą domieszką i prawdopodobnie z zatarzonymi odciskami na powierzchni zewnętrznej.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6546.

339. Pantalowice, gm. Kańczuga, st. 22 (AZP 105-80/25)

Ekspozycja na NW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. cienkościennego naczynia zdobionego pionowym żeberkiem (tabl. 22:1), być może 4 dalsze fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Badania: W. Blajer 2002. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

340. Pantalowice, gm. Kańczuga, st. 24 (AZP 105-80/27)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. kl. i mł.): 4 fragm. pogrubionych brzegów (w tym 1 „wyciągnięty” i 1 zdobiony poziomą linią rytą) (tabl. 22:2,4–6), 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomą listwą plastyczną (tabl. 22:3), prawdopodobnie 3 fragm. niecharakterystyczne o domieszce tłucznia

kamiennego i złuszczonej się powierzchni; być może GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 22:7), 5 fragm. grubościennych naczyń o grubej domieszce tłuczni kamiennego i powierzchniach brunatnych lub brunatno-czarnych.

Badania: W. Blajer 2002. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (jako st. „6/13” – KT); W. Blajer 2006a, s. 18 (KT).

341. Pawłosiów, gm. loco, st. 5 (AZP 104-82/71)

Ekspozycja na S i SE (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 30 fragm. ceramiki, być może kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia, prawdopodobnie z otworkiem poniżej krawędzi, domieszka tłuczni kamiennego (tabl. 22:8), 7 innych fragm. (w tym ułamek partii przydennej oraz ułamek z brzuśca o obmazywanej powierzchni), wszystkie ułamki z domieszką tłuczni kamiennego i o powierzchniach silnie startych.

Badania: S. Kadrow 1987. Zbiory: MP-A 2559.

342. Pawłosiów, gm. loco, st. 44 (AZP 104-82/109)

Ekspozycja od NW przez E do S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 20 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może KT: 3 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brunatnych, łuszczących się.

Badania: S. Kadrow 1987. Zbiory: MP-A.

343. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 1 (AZP 102-82/5)

Bliższa lokalizacja nieznana.

Uwaga: wg A. Lubelczyka błędnie zlokalizowane na obsz. 103-82 jako st. 4 (103-82/222).

Uszkodzony krąg typu Sieniawa, odkryty w rowie w obrębie łąk meliorowanych w 1889 r.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 253–254 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 45.

344. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 2 (AZP 102-82/6)

Uwaga: wg A. Lubelczyka błędnie zlokalizowane na obsz. 103-82 jako Pelkinie st. 5.

Ekspozycja na NE i E (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: cmentarzysko KŁ (2 urny, 41 fragm. ceramiki); 6 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: (dawne badania): GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu misy półkulistej (tabl. 22:9), prawdopodobnie co najmniej kilka niecharakterystycznych fragm. ceramiki (MRP 2090).

Weryfikacja (AZP): GT: co najmniej 4 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brunatnych lub dwubarwnych;

Badania: J. Micek i J. Lelonek 1963; S. Lewandowski 1974 (2 urny); A. Lubelczyk 1991 (AZP). Zbiory: MRP 2090; MP-A 4435.

Lit.: Archiwum MNZP i MOR; M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 253; J. Michalski 1992, s. 151; S. Czopek 1996, s. 87, 153.

345. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 4 (AZP 102-82/8)

Ekspozycja na N i NE, S, SW i W (4–8 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 19 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): prawdopodobnie 1 fragm. placka (tabl. 22:10), co najmniej 9 drobnych, niecharakterystycznych fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, przeważnie dwubarwnych.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4436.

Lit.: Archiwum MOR; K. Moskwa, Wyniki badań powierzchniowo-poszukiwawczych na trasie gazociągu Jarosław–Tryńcza, Rzeszów-PKZ, 1980 (wyróżnił 3 stanowiska: nr 4–6 – negatywna weryfikacja A. Lubelczyka); S. Czopek 1996, s. 87, 153.

Pelkinie, st. 5 (AZP 103-82/23) – por. Pelkinie, st. 2

346. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 6 (AZP 103-82/45)

Ekspozycja na E, SE, S i SW (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki kultury Chłopice – Veselé, 14 fragm. ceramiki KM, 27 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 22:16), 1 fragm. naczynia z odciskiem sznura (tabl. 22:11), 1 fragm. z guzkiem zdobionym dołkami (tabl. 22:12), 3 fragm. ceramiki z odciskami tekstylnymi (nieco zatarte); KT (f. kl.): 3 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 22:13–14,17), 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi liniami i listwą plastyczną (tabl. 22:15), co najmniej 3 fragm. niecharakterystyczne; GT: 1 fragm. załomu naczynia (tabl. 22:18) i co najmniej 9 fragm. o powierzchniach dwubarwnych lub obustronnie brunatnych, gładkich; ponadto ok. 50 fragm. ceramiki z EB.

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3076.

347. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 8 (AZP 103-82/47)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach spękanych, łuszczących się.

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3078.

348. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 11 (AZP 103-82/50)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia, powierzchnie gładkie, ciemnobrunatne (tabl. 22:19).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3081.

349. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 14 (AZP 102-82/27)

Ekspozycja okrężna (2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 15 ha.

W karcie: 34 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. brzegów naczyń zdobione otworkami poniżej krawędzi (tabl. 22:20–21), co najmniej ok. 20 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, w większości z grubościennych naczyń o powierzchniach brunatnych lub dwubarwnych, częściowo chropowaconych, prawdopodobnie także 1 fragm. wylewu cienkościenne naczynia o powierzchniach gładkich, barwy czarnej (tabl. 22:22).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4454.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 87, 153.

350. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 15 (AZP 102-82/28)

Ekspozycja na N (do 2m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. placka (tabl. 22:23), 5 fragm. ceramiki o powierzchniach szorstkich barwy szarej (w tym 1 fragm. załomu) i 3 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4455.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 87, 153.

351. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 17 (AZP 102-82/30)

Ekspozycja na N przez E do S (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 22:24) i prawdopodobnie 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4457.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 87, 153.

352. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 23 (AZP 102-82/36)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki, być może z OWR.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki (jeden z grubościennego naczynia z dużą domieszką tłucznia kamiennego, o powierzchniach dwubarwnych, drugi z cienkościennego naczynia o powierzchniach jasnobrunatnych, gładkich).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4463.

353. Pelnatycze, gm. Zarzecze, st. 1 (AZP 104-81/32)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: ceramika z OWR i średniowiecza.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia z domieszką rogowca, powierzchnie gładkie, brunatne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1624.

354. Pelnatycze, gm. Zarzecze, st. 8 (AZP 105-81/11)

Ekspozycja na E (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 6 fragm. ceramiki, być może z EB.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. grubościennej ceramiki o powierzchniach jasnobrunatnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1695.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 213 (EB).

355. Pruchnik, gm. loco, st. 5 (AZP 106-81/9)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: ceramika z OWR.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, barwy ciemnoszarej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1757.

356. Pruchnik, gm. loco, st. 7 (AZP 106-81/15)

Ekspozycja na SW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. naczynia z jasnobrunatną, gładką, złuszcającą się powierzchnią zewnętrzną.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1763.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 81; J. Michalski 1992, s. 146; M. Gedl 1998b, s. 32; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 295 (błędnie jako GT); J. Dąbrowski 2004, s. 122p.

357. Pruchnik, gm. loco, st. 10 (AZP 106-81/27)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. naczynia grafitowego z okresu lateńskiego.

Weryfikacja: KLT: 1 drobny, silnie starty ułamek naczynia z domieszką grafitu.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1775.

358. Pruchnik, gm. loco, st. 15 (AZP 106-81/32)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 22:25), 1 niecharakterystyczny fragm. o łuszczącej się powierzchni zewnętrznej, być może 4 inne niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1780.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 81; J. Michalski 1992, s. 146; M. Gedl 1998, ryc. 5:4; 1998b, s. 32, ryc. 8:4; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290; J. Dąbrowski 2004, s. 122p.

359. Pruchnik, gm. loco, st. 18 (AZP 106-81/35)

Ekspozycja na SE i E (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką czarnego rogowca, powierzchnie zewnątrz chropowate, dwubarwne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1783.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 216 (EB).

360. Pruchnik, gm. loco, st. 20 (AZP 106-81/37)

Ekspozycja na N (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1785.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 216 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295 (GT).

361. Pruchnik, gm. loco, st. 23 (AZP 106-81/58)

Ekspozycja na NW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki, domieszka tłucznia skalnego.

Badania: A. Koperski, A. Kostek 1984. Zbiory: MP-A 1806.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 216 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295 (GT).

Przemyśl, st. 5 – por. Przemyśl, st. 102

362. Przemyśl, st. 80 (AZP 108-83/129)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB i wczesnej epoki żelaza.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. zdobiony poziomą listwą, silnie starte powierzchnie (tabl. 22:26), 1 fragm. naczynia z domieszką tłucznia kamiennego i gładką ceglastobrunatną powierzchnią.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6069.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218 (GT).

363. Przemysł, st. 83 (AZP 108-83/132)

Ekspozycja na E i SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Podczas badań na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym w 1977 r. A. Koperski natrafił na pozostałości osady GT: 2 lub 3 jamy, w których wystąpiły ułamki naczyń GT z okresu halszackiego i szpila brązowa.

Zbiory: MP-A 1418.

Lit.: A. Koperski 1978, s. 191; M. Gedl 1998, s. 217; A. Koperski 2001, s. 53; A. Kostek 2004, s. 36, 48; uprzejme informacje mgra Andrzeja Koperskiego.

364. Przemysł-Zasanie, st. 88 (AZP 108-84/149)

Ekspozycja na N, NE i E (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W 1890 r. podczas kopania fundamentów przy ul. Krasińskiego 7 znaleziono nieokreśloną liczbę monet, m.in. monetę geto-dacką.

KLT: moneta geto-dacka, datowana pomiędzy 110 r. p.n.e. a początkami I w. p.n.e.

Badania AZP: A. Koperski 1994. Zbiory: MAiE w Łodzi.

Lit.: A. Mikołajczyk 1984, s. 13, tabl. IV:2; A. Koperski 2001, s. 55–56; M.J. Przybyła 2004a, s. 230.

365. Przemysł, st. 102 (AZP 108-84/159)

Koryto Sanu, ok. 200 m w dół rzeki od mostu kolejowego.

Mieczyk brązowy typu Sosnovaja Maza, znaleziony w 1965 r.

Zbiory: dawniej MNZP (nr MP-A 1208), zaginął.

Lit.: Z. Bukowski 1978, s. 32, ryc. 3:2, 4:A; K. Moskwa 1976, s. 263 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 51:a (jako st. 5); A. Kostek 1987, s. 148–152; M. Gedl 1998, s. 218 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 24:2; S. Czopek 1999, s. 143, ryc. 32:c; A. Koperski 2001, s. 60–61 (tam wcześniejsza lit.); uprzejme informacje mgra Andrzeja Koperskiego.

366. Przemysł, st. 106 (AZP 108-84/163)

Ekspozycja na SE i E (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, szarobrunatnych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5173.

367. Przemysł, st. 113 (AZP 108-84/170)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KT: 6 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 1 z łuszczącą się powierzchnią).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5179.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218 (GT).

368. Przemyśl, st. 114 (AZP 108-84/171)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 17 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 3 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 22:27–29), 2 fragm. ceramiki z dużą domieszką czarnego rogowca.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5180.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.

369. Przemyśl, st. 216 (AZP 108-83/126)

Ekspozycja na SE i S (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ścienionego brzegu naczynia, powierzchnia szorstka, szaro-brunatna (tabl. 22:30), 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką grubego tłucznia kamiennego, przeważnie rogowca.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6066.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.

370. Przemyśl, st. 217 (AZP 108-83/127)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: co najmniej 4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne, wewnątrz ciemniejsze.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6067.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.

371. Przemyśl, st. 286 (AZP 108-84/235)

Skarb brązowy, znaleziony w Przemyślu lub okolicach: grot włóczni, miniaturowa siekierka z tulejką, kowadełko, 4 guzy. Datowanie: IV–V okres epoki brązu.

Zbiory: MAK 3377.

Lit.: A. Kostek 1987, s. 152–153; M. Gedl 1999 (tam wcześniejsza lit.); A. Koperski 2001, s. 119; U. Bugaj 2005, s. 72–73, tabl. 4.

372. Przeworsk, st. 1 (AZP 103-81/40)

Ekspozycja na S, SW i W (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: kilka fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. placek (1 fragm. o nietypowej technologii – z pylastą powierzchnią) (tabl. 23:1–2), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, być może 1 fragm. z załomu brzuśca cienkościenne naczynia, wtórnie przepalony(?).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MPA 1543.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.

373. Przeworsk, st. 5 (AZP 103-81/32)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W 1959 r. badania T. Aksamita. W jamie nr 1 wraz z materiałem kultury przeworskiej znaleziono czerpak gliniany GT (tabl. 23:3).

Weryfikacja: GT (f. mł.).

Badania AZP: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: Muzeum w Przeworsku, nr MP-H-723.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 265–266 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 52; W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 101; J. Michalski 1992, s. 153; M. Gedl 1998, s. 218 (tam wcześniejsza lit.), tabl. XV:2; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

374. Przeworsk, st. 8 (AZP 103-81/24)

Ekspozycja na N i SE–S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: kilkanaście fragm. ceramiki GT (z AZP); podczas badań Z. Kapery w 1961 i 1964 r. odsłonięte zostało 10 jam z materiałem określonym jako OWR i wczesne średniowiecze.

Weryfikacja (AZP, nr 1528): GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia grubościennego zdobionego poziomym pasmem odcisków palcowych (tabl. 23:4), 1 fragm. wylewu cienkościennego naczynia (tabl. 23:5), co najmniej 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Analiza dokonana przez S. Czopka (1986) wykazała, że materiały z badań wykopaliskowych (w tym ceramikę toczoną) należy łączyć z tzw. kręgiem scyto-trackim z Kotliny Karpackiej i datować na wczesną epokę żelaza (na czasy odpowiadające III fazie GT).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1980, 1981. Zbiory: MOR, MP-A 1498, 1528.

Lit.: Z. Kapera 1964; S. Czopek 1986, 1993; M. Gedl 1998, s. 218 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295, tabl. 10:13, 11:5.

375. Przeworsk, st. 11 (AZP 103-81/1)

Ekspozycja na S i SW (2–4 m), gleba gliniasta, wielkość do 5 ha.

W 1961 r. A. Kunysz prowadził nadzór archeologiczny przy pracach ziemnych (wykop kanalizacyjny) w rejonie kościoła parafialnego. Odkryte zostały wówczas obiekty średniowieczne. W jednej z jam natrafiono na fragm. naczyń GT.

Zbiory: MOR.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 266 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 101; J. Michalski 1992, s. 149; M. Gedl 1998, s. 218; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

376. Przeworsk, st. 15 (AZP 103-81/15)

Teren nieekspozycyjny, wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. szyjki naczynia zdobionego poziomą listwą, powierzchnie starannie wygładzone (tabl. 23:6).

Badania: P. Kaczanowski 1979. Zbiory: MP-A 3265.

377. Przeworsk, st. 27 (AZP 103-81/28)

Ekspozycja na W (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z dużą domieszką tłuczni kamiennego i o startych powierzchniach.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1532.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 103 (jako prehistoria); M. Gedl 1998, s. 219 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

378. Przeworsk, st. 44 (AZP 102-81/49)

Ekspozycja od NW przez E do S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 23:7) i 1 fragm. niecharakterystyczny, obydwu o powierzchni dwubarwnej, wewnątrz ciemnej.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2806.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

379. Przeworsk, st. 46 (AZP 102-81/51)

Ekspozycja na NW–NE (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. grubościennego naczynia, domieszka grubego tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, łuszczące się.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2808.

380. Przeworsk, st. 51 (AZP 102-81/56)

Ekspozycja na N i SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT, 2 fragm. ceramiki prehistorycznej o cechach kultury pomorskiej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu (tabl. 23:8), 3 fragm. brzuśców grubościennych naczyń (w tym 1 fragm. pionowo obmazywany), być może jeszcze 1 fragm. wyodrębnionego dna, 1 fragm. naczynia z listwą na przejściu pomiędzy gładką szyjką i z chropowaconym brzuścem o cechach kultury pomorskiej (tabl. 23:9).

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2813.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295 (GT).

381. Przeworsk, st. 55 (AZP 102-81/55)

Ekspozycja na N i NE (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 13 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 23:10), 2 fragm. naczyń grubościennych z dużą ilością domieszki tłucznia kamiennego, powierzchnie starte.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2812.

382. Przeworsk, st. 73 (AZP 102-81/78)

Ekspozycja okrężna (4–8 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z dużą ilością tłucznia kamiennego w domieszce, powierzchnie gładkie.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2835.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

383. Przeworsk, st. 75 (AZP 102-81/80)

Ekspozycja na SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT, być może z III fazy.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia z otworkiem poniżej krawędzi (tabl. 23:11).

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2837.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 295.

384. Radymno, prawdopodobnie st. 4 (AZP 105-84/4)

W 1962 r. odkryto w ogrodzie Z. Krupowicza(?) bransoletę z pręta brązowego o stykających się końcach, średn. 6,5 cm, zdobioną grupami ukośnych kresek.

Zbiory: MJ 1876.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 220, ryc. 11:1; archiwum Działu Archeologicznego MNZP.

385. Radymno, st. 6 (AZP 105-84/6)

Brak lokalizacji – znalezisko z Sanu.

Srebrna głowa byka, łączona z kręgiem sztuki celtyckiej.

Lit.: I. Florkiewicz, T. Bochnak 2006, s. 130–131; T. Bochnak, G. Kieferling, w druku (tam wcześniejsza lit.).

386. Radymno, st. 8 (AZP 105-84/8)

Skarb przedmiotów brązowych, odkryty w 1882 r.: naczynie brązowe, 6 tarczek z blachy, 5 wisiorków lejkowatych i ułamek podobnego okazu, ok. 200 małych wisiorków kopulastych z ostrym kolcem, rurkowate paciorki spiralne, ułamki 2 tarczek spiralnych z okrągłego drutu. Datowanie: HaA1.

Badania AZP: M. Proksa 1996.

Zbiory: niegdyś Muzeum Dzieduszyckich we Lwowie, obecnie część przedmiotów w MAK, nr 9776, 9862 i bez numeru.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 269 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 54 (jako st. A); A. Kostek 1987, s. 153; M. Gedl 1998, s. 220 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer 1999, s. 196, tabl. 147–148.

387. Radymno, st. 11 (AZP 105-84/9)

Teren nieekspozowany (żwirownia), wielkość ponad 15 ha.

W karcie: naczynie GT, przekazane w 1993 r.

Weryfikacja: GT (f. mł.): duży fragm. naczynia z załomem, zdobienie guzkami (tabl. 24:1).

Badania AZP: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A (w trakcie inwentaryzacji).

Lit.: Archiwum Działu Archeologii MNZP; M. Gedl 1998, s. 220.

388. Radymno, st. 12 (AZP 105-84/10)

Teren cegielni. Ekspozycja na N i NW (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki prehistorycznej (1977).

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. placka (tabl. 23:12–13).

Badania wykopaliskowe: A. Kunysz 1958–1959; J. Wielowiejski 1960–1961; M. Proksa 1996. Z badań 1958–1959 – z ob. 12 oraz z ara VIII, ćwiartki A i B (być może z ob. 14 i 15?) – pochodzą materiały KT (f. kl.): 4 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (w tym 2 fragm. z dwiema poziomymi listwami oraz 1 fragm. zdobiony poziomymi liniami rytymi) i 95 niecharakterystycznych fragm. ceramiki (J. Podgórska-Czopek 2002, s. 138).

Badania: A. Koperski 1977; M. Proksa 1996 (AZP). Zbiory: badania 1958–59: MRP 2650–2651; (badania 1977): MP-A 1391 (jako Radymno st. D).

Lit.: J. Podgórska-Czopek 2002, s. 121, 128–130, 138, tabl. V:4–6, 11.

389. Radymno, st. 14 (AZP 105-84/12 – lokalizacja niepewna)

Ekspozycja na N, NW i W (8–15 m), wielkość nieznana.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej (1977).

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia z domieszką tłucznia kamiennego, zdobiony dużym guzem (tabl. 23:15), 1 drobny niecharakterystyczny fragm. ceramiki.
Badania: A. Koperski 1977; M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 1930.

390. Radymno, st. 17 (AZP 105-84/15) (błędnie jako Ostrów, st. 1)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Koperski 1974; M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 1234.

391. Radymno, st. 18 (AZP 105-84/29)

Ekspozycja na NE, N i NW (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KM, 5 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki zdobiony odciskami sznura (tabl. 23:16); KT (f. kl. i mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 23:18), 1 fragm. zdobiony poziomymi listwami (tabl. 23:17), co najmniej 9 fragm. niecharakterystycznych, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6293.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT).

392. Radymno, st. 19 (AZP 105-84/30)

Ekspozycja na N i NW (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi listwami (tabl. 23:14); być może GT: 3 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 1 fragm. dwubarwny).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6294.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT).

393. Radymno, st. 22 (AZP 105-84/33)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia esowatego z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne (tabl. 23:19), 1 fragm. naczynia zdobiony poziomymi liniami (tabl. 23:20); prawdopodobnie GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego dołkami palcowymi, domieszka czarnego tłucznia kamiennego (tabl. 23:21); być może dalsze kilka fragm. ceramiki z EB.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6297.

394. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 9 (AZP 105-80/55)

Ekspozycja na N (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT: 7 fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach szarobrunatnych lub dwubarwnych – wewnątrz czarnych.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

395. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 12 (AZP 105-80/58)

Ekspozycja na NE–E (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 7 fragm. pogrubionych, „wyciągniętych” brzegów (tabl. 24:2–5,7,9–10), 1 fragm. pionowo przekłutego ucha (tabl. 24:11), ok. 30 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, polepa konstrukcyjna, rozcieracz kamienny; KT lub GT: 1 fragm. brzegu, być może misy stożkowej (tabl. 24:6); być może GT: 1 fragm. wygiętego, ścienionego brzegu (tabl. 24:8), 3 fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

396. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 19 (AZP 105-80/68)

Ekspozycja na S-SE (8–15 m, ponad 15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 2 fragm. „wyciągniętych” brzegów (tabl. 24:14–15), prawdopodobnie 2 fragm. niecharakterystyczne (część W); GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu z otworkiem poniżej krawędzi (tabl. 24:13), 1 fragm. ścienionego wylewu (tabl. 24:12), prawdopodobnie 8–9 niecharakterystycznych fragm. ceramiki o powierzchniach brunatnych lub szarobrunatnych, gładkich i domieszce tłucznia kamiennego (część S i E); KLT: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki grafitowej (część SW i E) datowane ramowo na fazy LTB2–LTD1 (M.J. Przybyła 2004a).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

Lit.: M.J. Przybyła 2004a, s. 221.

397. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 29 (AZP 105-80/75)

Ekspozycja na NE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. naczynia z pogrubioną, „wyciągniętą” krawędzią wylewu (tabl. 25:1).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

398. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 36 (AZP 105-80/82)

Ekspozycja od NE przez E do SE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KM: 1 fragm. brzegu zdobionego guzkiem poniżej krawędzi (tabl. 24:18); KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 24:16–17); być może GT: 4 fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach szarobrunatnych, szorstkich, 1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: W. Blajer, M. S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

399. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 49 (AZP 105-80/95)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie szarobrunatne, szorstkie.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

400. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 52 (AZP 105-80/98)

Ekspozycja od NW przez N do NE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może GT: 2–4 fragm. naczyń grubościennych z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne, w jednym wypadku wewnątrz czarne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

401. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 54 (AZP 105-80/100)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: być może KT: 1 fragm. cienkościennego naczynia o powierzchni gładkiej, łuszczącej się, ciemnobrunatnej; być może GT: 2 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

402. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 58 (AZP 105-80/104)

Ekspozycja na N (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 2–4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, szarobrunatne lub dwubarwne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

403. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 60 (AZP 105-80/107)

Ekspozycja na N–NW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia z pogrubionym brzegiem, dekorowanego poziomą listwą plastyczną (tabl. 24:20), być może 1 fragm. naczynia o powierzchniach brunatnych, łuszczących się; GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 24:19), 1 fragm. z górnej partii cienkościennego naczynia, prawdopodobnie kilka fragm. o powierzchniach dwubarwnych oraz kilkanaście dalszych, silnie zniszczonych fragm. ceramiki KT lub GT.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

404. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 64 (AZP 105-80/111)

Ekspozycja na E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może GT: 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie ciemnobrunatne, zewnątrz starte (tabl. 25:2), 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie szarobrunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

405. Rączyna, gm. Kańczuga, st. 65 (AZP 105-80/115)

Ekspozycja od S przez W do NE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 25:5); KT lub GT: 1 fragm. grubego ucha, prawdopodobnie pionowo przekłutego (tabl. 25:6), 7 niecharakterystycznych fragm. z domieszką tłucznia kamiennego; być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

406. Rogóżno, gm. Łańcut, st. 4 (AZP 102-80/76)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 16 fragm. ceramiki z OWR.

Weryfikacja: prawdopodobnie KM: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 25:4).

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 599.

407. Rogóżno, gm. Łańcut, st. 7 (AZP 102-80/79)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: prawdopodobnie KT (f. kl.): 1 fragm. brzegu (tabl. 25:3).

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 602.

408. Rogóźno, gm. Łańcut, st. 8 (AZP 102-80/80)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 603.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; M. Gedl 1998, s. 220 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

409. Rogóźno, gm. Łańcut, st. 10 (AZP 102-80/82)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 1 fragm. grubościennego, obmazywanego naczynia.

Badania: S. Czopek 1985. Zbiory: MRP/AZP 605.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

410. Rokietnica, gm. loco, st. 6 (AZP 106-83/77) (nr zdublowany – st. 6 to także AZP 107-82/18)

Ekspozycja na SE, S i SW (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwą z dołkami palcowymi (tabl. 25:7), być może 2 fragm. ceramiki z domieszką rogowca, powierzchnie gładkie, czarne.

Badania: M. Proksa, M. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5501.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (EB).

411. Rokietnica, gm. loco, st. 12 (AZP 106-83/83) (nr zdublowany – st. 12 to także AZP 107-82/24)

Ekspozycja na SE i S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie dwubarwne, wewnątrz ciemniejsze.

Badania: M. Proksa, M. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5507.

412. Rokietnica, gm. loco, st. 13 (AZP 106-83/84) (nr zdublowany – st. 13 to także AZP 107-82/25)

Ekspozycja na W i NW (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia z domieszką rogowca, 1 fragm. cienkościenne naczynia o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: M. Proksa, M. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5508.

413. Rokietnica, gm. loco, st. 19 (AZP 106-83/90)

Ekspozycja na NE i E (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 25:8), być może 1 drobny fragm. wylewu (tabl. 25:9).

Badania: M. Proksa, M. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A 5514.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (EB).

414. Rokietnica, gm. loco, st. 37 (AZP 107-83/117)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może KT: 3–4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, łuszczące się; być może GT: 3–4 fragm. ceramiki o gładkich, szarych powierzchniach.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

415. Rokietnica, gm. loco, st. 52 (AZP 106-82/99)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: prawdopodobnie GT (f. mł.): 1 fragm. grubościennego naczynia zdobionego poziomą listwą i niecałkowicie przekłutymi otworkami poniżej krawędzi wylewu (tabl. 25:10), 1 fragm. prostego, ścienionego brzegu (tabl. 25:11), 3 zbliżone technologicznie fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach jasnobrunatnych, pylastych.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

416. Rokietnica, gm. loco, st. 53 (AZP 106-82/101)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego poziomymi liniami rozdzielonymi pionowym pasmem dekoracji (tabl. 25:13), 1 fragm. naczynia zdobionego poziomą listwą płastyczną (tabl. 25:12), prawdopodobnie 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne, spękane.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

417. Rokietnica, gm. loco, st. 87 (AZP 106-82/178)

Ekspozycja na NW, N i NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: GT (f. st.): 2 fragm. brzegów naczyń o esowatym profilu (tabl. 25:14–15), ponadto 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie ciemnobrunatne lub brunatnoszare.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

418. Rokietnica, gm. loco, st. 92 (AZP 106-82/183)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 25:18), być może 3 fragm. ceramiki o domieszce tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatnoceglaste; KT lub wczesna faza GT: 1 fragm. wylewu cienkościennego naczynia o powierzchniach gładkich, brunatnoczarnych (tabl. 25:19); GT (f. st. i mł.): 2 fragm. placek (tabl. 25:20–21), 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 25:17), 1 fragm. brzośca dekorowany poziomymi lub skośnymi, szerokimi żłobkami (tabl. 25:16), co najmniej 3 fragm. niecharakterystyczne o powierzchniach dwubarwnych, gładkich.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

419. Rokietnica, gm. loco, st. 95 (AZP 106-82/186)

Ekspozycja na N (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może KT (f. mł.): 1 fragm. brzegu z „wyciągniętą” krawędzią o silnie startych powierzchniach (tabl. 25:22), 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

420. Rokietnica, gm. loco, st. 109 (AZP 106-82/206)

Ekspozycja na E (2–4 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia grubościennego, z otworkiem poniżej krawędzi wylewu (tabl. 25:23), być może 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, ciemnobrunatnych.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

421. Rokietnica, gm. loco, st. 110 (AZP 106-82/207)

Ekspozycja na E i SE (8–15 m), wielkość 5–10 ha.

Materiał: GT (f. st.): 1 fragm. rozchylonego wylewu (tabl. 26:1), 1 fragm. brzośca zdobionego dużym guzkiem (tabl. 26:2), 1 fragm. dekorowany szerokimi, krótkimi żłobkami (tabl. 26:3), być może ok. 20 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne, brunatnoszare lub czarne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

422. Rokietnica, gm. loco, st. 111 (AZP 106-82/208)

Ekspozycja na NW i N (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT: 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, ciemnobrunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

423. Rokietnica, gm. loco, st. 123 (AZP 106-82/220)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT: 7 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatne lub dwubarwne (wewnątrz czarne).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

424. Rokietnica, gm. loco, st. 132 (AZP 106-82/229)

Ekspozycja na NW, N i NE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. wylewu o „wyciągniętej” krawędzi (tabl. 26:4), 11 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, łuszczące się, brunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

425. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 1 (AZP 103-81/89)

Ekspozycja na E i S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 20 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 8 fragm. brzośców grubościennych naczyń.

Badania: P. Kaczanowski 1979. Zbiory: MP-A 3273.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 221; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

426. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 6 (AZP 103-81/50)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1581.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296 (GT).

427. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 9 (AZP 103-81/71)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia, powierzchnie gładkie, dwubarwne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1584.

428. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 12 (AZP 103-81/74)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 25 fragm. ceramiki być może KT.

Weryfikacja: być może GT: 2 silnie starte fragm. zwężonych brzegów naczyń (tabl. 26:5),

22 fragm. niecharakterystyczne naczyń grubościennych i cienkościennych, polepa.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1587.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT).

429. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 25 (AZP 102-81/93)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 26:11), być może 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2850.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

430. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 28 (AZP 102-81/96)

Ekspozycja na N i S (2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia, powierzchnie dwubarwne, wewnątrz czarne.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2853.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

431. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 29 (AZP 102-81/97)

Ekspozycja od N przez E do S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki, dwubarwny, o ciemnej powierzchni wewnętrznej.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2854.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

432. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 31 (AZP 102-81/99)

Ekspozycja okrężna (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 38 fragm. ceramiki GT, być może z III fazy.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. brzegów grubościennych naczyń z otworkiem (tabl. 26:8,10), 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 26:7), 1–2 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 26:6), 1 fragm. płacka (tabl. 26:9), 24 fragm. brzuśców naczyń, zarówno grubościennych z domieszką tłucznia ceramicznego i z chropowatą powierzchnią zewnętrzną, jak i cienkościennych.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2856.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

433. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 35 (AZP 102-81/103)

Ekspozycja na N (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 3 fragm. cienkościennych naczyń z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie gładkie, zewnątrz brunatne, wewnątrz czarne.

Badania: S. Czopek 1988. Zbiory: MP-A 2860.

434. Rozbórz, gm. Przeworsk, st. 41 (AZP 102-82/53)

Teren nieekspozowany, podmokła łąka.

W 1993 r. podczas orki znaleziono żelazny miecz typu *akinakes* – być może pierwotnie zalegał na większej głębokości i dostał się na powierzchnię podczas kopania rowu melioracyjnego. Datowanie: GT (późna faza).

Zbiory: MOR 2564.

Lit.: S. Czopek 1995; M. Gedl 1998, s. 221, ryc. 27; S. Czopek 1999, s. 140, ryc. 30:a.

435. Rozbórz Okrągły, gm. Pruchnik, st. 4 (AZP 105-81/39)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki, być może KT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchni gładkiej, ścieralnej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1725.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 81 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998b, s. 32 (KT);

W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 125p (KT).

436. Rozbórz Okrągły, gm. Pruchnik, st. 13 (AZP 106-81/10)

Ekspozycja na SE i E (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 15 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 26:12) i 1 fragm. niecharakterystyczny (prawdopodobnie z domieszką czarnego rogowca) o powierzchniach dwubarwnych, ponadto zapewne 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 26:14), 1 fragm. placka(?) (tabl. 26:15), 1 fragm. cienkościennego naczynia zdobionego poziomymi liniami (tabl. 26:13), 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1758.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

437. Rożwienica, gm. loco, st. 7 (AZP 104-82/122)

Teren nieekspozowany (krawędź doliny), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (silnie zniszczony) (tabl. 26:16).

Badania: S. Kadrow 1987. Zbiory: MP-A 2610.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.

438. Rożwienica, gm. loco, st. 9 (AZP 105-82/33)

Ekspozycja na S, SW i W (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 21 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 26:17-18), 1 fragm. brzuśca z łuszczącą się powierzchnią, być może 10 dalszych niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5701.
Lit.: M. Gedl 1998, ryc. 5:9; 1998b, s. 32, ryc. 8:9.

439. Rożwienica, gm. loco, st. 19 (AZP 105-82/43)

Ekspozycja na SE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.
W karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej i neolitycznej.
Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki z odciskiem sznura (cechy technologiczne nietypowe) (tabl. 26:19), 1 fragm. cienkościennego naczynia z domieszką tłucznia kamiennego.
Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5711.

440. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 2 (AZP 104-81/38)

Ekspozycja na NE i E (4–8 m), wielkość do 5 ha.
W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z EB.
Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 26:21).
Badania: W. Blajer, A. Kostek, A. Koperski 1982. Zbiory: MP-A 1630.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

441. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 4 (AZP 104-81/40)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.
Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. pogrubionego, ściętego brzegu (tabl. 26:20), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.
Badania: W. Blajer, A. Kostek, A. Koperski 1982. Zbiory: MP-A 1632.

442. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 8 (AZP 104-81/44)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 1 ara.
W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB.
Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie ciemnobrunatne, gładkie.
Badania: W. Blajer, A. Kostek, A. Koperski 1982. Zbiory: MP-A 1636.
Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296 (GT).

443. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 9 (AZP 104-81/45)

Ekspozycja okrężna (2–4 m), wielkość do 1 ha.
W karcie: ok. 30 fragm. ceramiki KT; ok. 10 fragm. ceramiki GT.
Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 18 fragm. pogrubionych i skośnie ściętych lub „wyciągniętych” brzegów (tabl. 26:22–29, tabl. 27:2–11), 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi liniami (tabl. 27:1), 6 fragm. niecharakterystycznych; GT (f. st.): 2 fragm. ścienionych, wychylonych na zewnątrz brzegów (tabl. 27:12,16), 1 fragm. brzegu półkulistego naczynia (tabl. 27:13), 1 fragm. ceramiki zdobiony szerokim, poziomym żłobkiem (tabl. 27:18), 2 fragm. brzuśców zdobionych ukośnymi kreskami (tabl. 27:14,17), 1 fragm. naczynia profilowanego zdobionego pionowymi żłobkami i pionowym żeberkiem (tabl. 27:15), 1 fragm. naczynia o ostrym profilu (tabl. 27:19), co najmniej 32 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.
Badania: W. Blajer, A. Kostek, A. Koperski 1983. Zbiory: MP-A 1637.
Lit.: W. Blajer 1985, s. 81 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 221, tabl. XLVIII:5–14 (GT); 1998b, s. 23, 32, ryc. 3:2–11 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 125p (KT).

444. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 10 (AZP 104-81/46)

Ekspozycja na W, NW i N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: kilka fragm. ceramiki KT; ponad 20 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomymi żłobkami (tabl. 27:25), 1 fragm. z poziomą listwą (tabl. 27:21), 1 fragm. dna, być może 2 inne fragm.; GT: ok. 20 fragm. grubościennych naczyń, w większości o powierzchniach gładkich, zewnątrz brunatnych, wewnątrz ciemnoszarych lub czarnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1639.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 81 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 221 (GT); 1998b, s. 23, 32, ryc. 3:1 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 125p (KT).

445. Rudolowice, gm. Rożwienica, st. 4 (AZP 105-82/48)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 33 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT (f. st.): 1 fragm. brzegu naczynia, powierzchnie z obu stron ciemnoszare (tabl. 27:29), 1 fragm. cienkościenne naczynia o ostrym profilu, powierzchnie gładkie, ciemnoszare (tabl. 27:28), 1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5716.

446. Rudolowice, gm. Rożwienica, st. 5 (AZP 105-82/49)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. dna naczynia, 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie jasnobrunatne.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5717.

447. Rudolowice, gm. Rożwienica, st. 6 (AZP 105-82/50)

Ekspozycja na N–NW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. dna.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5718.

448. Rudolowice, gm. Rożwienica, st. 7 (AZP 105-82/51)

Ekspozycja na S i SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 16 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 27:26–27), co najmniej 13 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5719.

449. Rzeplin, gm. Pruchnik, st. 2 (AZP 105-80/2)

Ekspozycja na E–SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może GT: 7–20 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne, szarobrunatne lub dwubarwne (wewnątrz czarne).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

450. Rzeplin, gm. Pruchnik, st. 6 (AZP 105-81/42)

Ekspozycja na SE i E (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, barwy ciemnoszarej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1728.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 222 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

451. Rzeplin, gm. Pruchnik, st. 8 (AZP 105-81/45)

Ekspozycja na NE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 3 fragm. naczyń grubościennych, domieszka czarnego rogowca.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1731.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 222 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

452. Rzeplin, gm. Pruchnik, st. 10 (AZP 106-81/3)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, wewnątrz ciemnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zbiory: MP-A 1751.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 222 (EB).

453. Rzeplin, gm. Pruchnik, st. 11 (AZP 105-80/105)

Ekspozycja na NE–E (ponad 15 m), gleba gliniasta, wielkość 5–10 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubiętego brzegu (tabl. 28:2), prawdopodobnie 1 fragm. naczynia o powierzchni gładkiej, ciemnobrunatnej, łuszczącej się; GT: 1 fragm. prostego wylewu cienkościennego naczynia (tabl. 28:1), prawdopodobnie 2 dalsze fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 28:3) i kilkadziesiąt fragm. niecharakterystycznych (w tym 1 fragm. o powierzchni obmazywanej).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

Rzeszów, st. 10 – por. Rzeszów, st. 26

454. Rzeszów, st. 12 (AZP 104-76/1)

Koryto Wisłoka naprzeciwko Lisiej Góry.

Naczynie dwustożkowate KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.).

Zbiory: MOR 176.

Lit. K. Moskwa 1974, s. 15, ryc. 10:b; 1976, s. 281 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 58:f; M. Gedl 1998, s. 223 (tam wcześniejsza lit.).

455. Rzeszów, st. 15 (AZP 104-76/2)

Koryto Wisłoka naprzeciwko Lisiej Góry.

Miecz z okresu lateńskiego, datowany na fazy LTC1b–LTC1/C2 (Z. Woźniak 1996).

Zbiory: MOR 671.

Lit.: K. Moskwa 1974, s. 17 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 12; Z. Woźniak 1996, s. 11.

456. Rzeszów, st. 25 (AZP 103-76/8)

Wzniesienie „Skalka” w dzielnicy Pobitno (*recte* w Załężu).

Ekspozycja na SW i W (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: fragmenty naczyń z dziurkami pod krawędzią.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 28:14), 4 fragm. brzegów (tabl. 28:4–6,12), 6 fragm. placek (w tym z odciskami) (tabl. 28:7–11,13), być może kilkadziesiąt niecharakterystycznych fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brązowych lub czarnych.

Badania: J.S. Barłowski 1966; K. Moskwa 1979 (AZP). Zbiory: MPR 2715–2716, 2721.

Lit.: J.S. Barłowski 1968, s. 265; K. Moskwa 1974, s. 15; 1976, s. 282 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 153; M. Gedl 1998, s. 223 (tam wcześniejsza lit.).

457. Rzeszów, st. 26 (AZP 103-76/4)

Pola w okolicy „Kopca” w dzielnicy Pobitno.

Ekspozycja na W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: fragm. ceramiki, być może KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego listwą z dołkami palcowymi (MRP 1902) (tabl. 28:15); 2 fragm. ceramiki nr MRP/AZP 239 – weryfikacja negatywna.

Materiał z opisem „z okolicy Kopca – pole Białogłowskiego i Ludera”: GT: 2 fragm. placek ze śladami odcisków, co najmniej 3 fragm. niecharakterystyczne (MRP 2725).

Badania powierzchniowe: J.S. Barłowski 1966–1967. Badania AZP: K. Moskwa 1979. Zbiory: MRP 1902, 2725.

Lit.: J.S. Barłowski 1968, s. 265; 1971, s. 192; K. Moskwa 1976, s. 282; J. Michalski 1992, s. 153; M. Gedl 1998, s. 223.

Uwaga: prawdopodobnie z okolic tego stanowiska pochodzi skarb brązowy, odkryty podczas budowy linii kolejowej w rejonie „Kopca” (K. Moskwa 1976, s. 282); wcześniej K. Moskwa był skłonny łączyć skarb ze st. 10, leżącym ok. 300 m dalej na SE (1974, s. 15). Także M. Gedl wiązał skarb ze st. 26 (1998, s. 223). W skład skarbu wchodziły: naszyjnik, naramiennik z tarczami spiralnymi, bransoleta, 3 pierścienie spiralne z tarczami spiralnymi.

Zbiory: Naturhistorisches Museum Wien, Prähistorische Abteilung, nr 28:204–209.

Lit.: K. Moskwa 1976, s. 15, ryc. 9; K. Moskwa 1976, s. 282–283 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 58:g–j (jako st. A); J. Michalski 1992, s. 154; M. Gedl 1998, s. 223 (jako st. 26; tam wcześniejsza lit.), ryc. 16; W. Blajer 1999, s. 199–200 (tam wcześniejsza lit.), tabl. 159.

458. Rzeszów, st. 30 (AZP 103-76/23)

Pola w okolicy „Góry Ziemiańskiego” w dzielnicy Pobitno.

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: kilkanaście fragm. ceramiki średniowiecznej.

Weryfikacja (materiał z późniejszych poszukiwań?): być może GT: 1–4 fragm. naczyń.

Badania: J.S. Barłowski 1966; K. Moskwa, F. Leśniak 1979 (AZP). Zbiory: MOR, brak bliższych danych (karta ESA została sporządzona na podstawie danych z badań J. Barłowskiego).

Lit.: J.S. Barłowski 1968, s. 265 (ceramika późnośredniowieczna).

459. Rzeszów, st. 31 (AZP 102-76/24)

Pola „Nad Debrzą” w dzielnicy Pobitno.

Ekspozycja na N i S (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie (AZP): 4 fragm. naczyń kultury przeworskiej.

Badania: J.S. Barłowski 1966; A. Barłowska 1979 (AZP). Zbiory: MRP/AZP 305.

Badania wykopaliskowe: A. Pelisiak, K. Ormian i I. Florkiewicz 2004.

Materiały: KM – w ob. 45, 49, 51 (późna faza – M. Dębiec 2005, s. 60); GT – w ob. 18, 23, 28–31, 44–45, 47, 49, 51–53, 55–57 i luźno na odcinkach (młodsza faza – M. Dębiec 2005, s. 61). Zbiory: MOR (w trakcie inwentaryzacji).

Lit.: J.S. Barłowski 1968, s. 265–266 (ceramika starożytna, krzemienie); M. Dębiec 2005, *passim*.

460. Rzeszów, st. 32 (AZP 103-76/19)

Ekspozycja na N i NW (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: kilka fragm. ceramiki oraz wióry i odłupki z neolitu, fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Badania: J.S. Barłowski 1966; K. Moskwa 1979 (AZP) (karta ESA została sporządzona na podstawie zbiorów z badań J. Barłowskiego?). Zbiory: MRP 2410.

Materiały z badań powierzchniowych A. Pasieki (w latach 90. XX w.): KT (f. kl.): 1 uszkodzony fragm. brzegu (tabl. 38:15), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki. Zbiory: MRP 2878.

Lit.: J.S. Barłowski 1968, s. 266; S. Czopek 2003, s. 142; uprzejme informacje prof. dr. hab. Sylwestra Czopka i mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

461. Rzeszów, st. 36 (AZP 103-76/20)

Pola w okolicy cmentarza „Na Borku” w dzielnicy Pobitno.

Ekspozycja na S–SE (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: kilkadziesiąt fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu zdobiony poniżej krawędzi listwą (tabl. 28:17), 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 28:16); GT (f. st.): 2 fragm. brzegów cienkościennych naczyń (tabl. 28:19–20), 1 fragm. rozchylonego brzegu grubościennego naczynia (tabl. 28:18), być może co najmniej kilka fragm. o powierzchniach gładkich, szarych lub brunatnych.

Badania: J.S. Barłowski 1967; K. Moskwa, F. Leśniak 1979 (AZP). Zbiory: MRP 2714.

Materiał (1996): KM: 1 fragm. brzegu zdobiony krótką poziomą listwą plastyczną; KT (f. kl.): 6 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 38:8–12), 1 fragm. zdobiony poziomymi liniami rytymi (tabl. 38:13), 1 fragm. zdobiony poziomą listwą plastyczną (tabl. 38:14).

Materiał (lata 90. XX w.): KT (f. kl.): 6 fragm. pogrubionych brzegów (w tym 2 zdobione liniami rytymi, 1 zdobiony pasmem dołeczków i 1 zdobiony dwiema poziomymi listwami plastycznymi) (tabl. 38:1–6), 1 fragm. naczynia zdobiony listwą plastyczną (tabl. 38:7).

Badania: A. Pasieka 1996 i lata 90. XX w. Zbiory: MRP 2854, 2895.

Uwaga: z kolekcji A. Pasieki pochodzi też szpila brązowa z główką zwiniętą w uszko, łączona z III okresem epoki brązu (J. Ligoda 2006).

Zbiory: MRP 2908.

Lit.: J.S. Barłowski 1971, s. 194 (skorupy z OWR i nieokreślone); S. Czopek 1998, s. 153, ryc. 6:a–g (KT); 2003, s. 142, ryc. 2:f–g (KT i KM); J. Dąbrowski 2004, s. 127p (KT); J. Ligoda 2006, s. 90, 93, 96, tabl. I:19; uprzejme informacje prof. dr. hab. Sylwestra Czopka i mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

462. Rzeszów, st. 54 (AZP 103-76/29)

Ekspozycja na S i SW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie (AZP): 4 fragm. naczyń kultury przeworskiej.

Badania AZP: K. Moskwa, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 251.

Badania wykopaliskowe: P. Mitura 1998 i 2000.

Materiał: GT – w obiektach 34–37, 39, 43–46, 48, 51, 55–56, 63–64, 66, 82, 84, 86, 89, 93–95 oraz luźno na odcinkach. Datowanie: GT, trzecia faza (P. Mitura 2004, s. 87).

Zbiory: MRP 2848.

Lit.: P. Mitura 2004, *passim*.

463. Rzeszów, st. 55 (AZP 103-76/30)

Ekspozycja na S i SW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie (AZP): 3 fragm. ceramiki i 1 odłupek krzemienisty KCWR, 1 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Badania AZP: K. Moskwa, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 252.

Badania wykopaliskowe: P. Mitura 1997.

Materiał: KM: 19 fragm. ceramiki (w tym 1 fragm. brzegu, zdobiony listwą? – w opisie jako KPL – P. Mitura 2006, s. 68), fragm. siekierki dwuściennej (P. Mitura 2006, s. 85).

Zbiory: MRP (w trakcie inwentaryzacji).

Lit.: P. Mitura 2006, s. 68, 80, 85, tabl. I:8, II:1(?).

464. Rzeszów, st. 62 (AZP 103-76/38)

Ekspozycja na W i SW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 9 fragm. naczyń kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia zdobiony guzkiem (tabl. 28:22) i 1 niecharakterystyczny fragm. naczynia grubościennego.

Badania: K. Moskwa, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 259

465. Rzeszów, st. 63 (AZP 103-76/39)

Ekspozycja na W (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 16 fragm. ceramiki neolitycznej i kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia, powierzchnie barwy czarnej.

Badania: K. Moskwa, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 260.

466. Rzeszów, st. 94 (Zalesie) (AZP 104-76/8)

Ekspozycja na S (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: fragm. ceramiki KŁ; datowanie: okres halszacki, okres lateński.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych i ściętych brzegów (tabl. 35:20,22), być może także 1 lekko pogrubiony i ścięty brzeg (tabl. 35:24); KT lub GT: 1 fragm. naczynia zdobionego żłobkami (poziomym i pionowymi lub lekko skośnymi), barwa ciemnoszara (tabl. 35:21); GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego w górnej części brzuśca krótką poziomą listwą (tabl. 35:23), co najmniej 14 niecharakterystycznych fragm. ceramiki (w tym 5 fragm. dwubarwnych).

Badania: J. Janowski 1955; A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984 (AZP). Zbiory: MOR 759.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 338 (jako Zalesie, st. 2; tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 154 (jako Zalesie, st. 2 – KŁ); M. Gedl 1998, s. 223 (tam wcześniejsza lit.).

467. Rzeszów, st. 95 (Zalesie) (AZP 104-76/32)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: fragm. ceramiki KŁ (1955 – za literaturą), 15 fragm. ceramiki prehistorycznej (1984).

Weryfikacja (1955): być może GT: 1 fragm. brzuśca naczynia (misy?) o brzegu zagiętym do wewnątrz, bardzo miękka powierzchnia, barwa kremowobrunatna (tabl. 28:23); (1984): być może KM: 1–3 fragm. naczyń cienkościennych o gruzelkowej powierzchni; być może GT: 2 fragm. grubościennych naczyń, wewnętrzne powierzchnie ciemnoszare.

Badania powierzchniowe i sondażowe: J. Janowski 1955; badania AZP: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP 758; MRP/AZP 694.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 318 (jako Zalesie, st. 3 – KŁ; tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 154 (jako Zalesie, st. 3 – KŁ); M. Gedl 1998, s. 223 (KŁ – tam wcześniejsza lit.).

468. Rzeszów, st. 96 (Wilkowyja) (AZP 103-77/1)

Ekspozycja na N, NE i E (2–4 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 43 fragm. ceramiki prehistorycznej, neolitycznej, KŁ i kultury przeworskiej.

Weryfikacja (dawne badania): być może GT: 3–4 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; (1984): KT (f. kl.): 2 fragm. pogrubionych wylewów naczyń (w tym 1 przekłuty – tabl. 28:21), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki (nr inw. 485); być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, jasnobrunatne.

Badania: wielokrotne prospekcje powierzchniowe J.S. Barłowskiego 1966–1967 i 1968–1969 oraz 1970 (ten ostatni rok tylko wg KESA); A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984 (AZP). Zbiory: MRP 2414; MRP/AZP 485. Prawdopodobnie też nr MRP 2158, 2167, 2170.

Lit.: J.S. Barłowski 1971, s. 194 (jako Wilkowyja, st. 1 – ułamki ceramiki KŁ i ułamki „naczynia grafitowego”); 1973, s. 152; K. Moskwa 1976, s. 326 (jako Wilkowyja, st. 1 – KŁ; tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 147 (KT), s. 153 (jako Wilkowyja, st. 1 – KŁ); M. Gedl 1998, s. 223 (KŁ; tam wcześniejsza lit.); S. Czopek 1998, s. 153, ryc. 6:h–i (KT); 2003, s. 142, ryc. 2:e (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 127p (KT).

Uwaga: wśród zabytków oznaczonych jako nr MRP 2414 nie ma ułamków ceramiki grafitowej ani grafitowanej.

469. Rzeszów, st. 107 (AZP 104-77/3)

Ekspozycja na SW i W (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki średniowiecznej i prehistorycznej.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. grubościennego naczynia.

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 542.

470. Rzeszów, st. 117 (AZP 103-76/83)

Teren eksponowany, gleba torfowo-bagienna, wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z neolitu, 2 fragm. z okresu rzymskiego, 3 fragm. nowożytnie.

Badania AZP: S. Czopek 2006. Zbiory: MRP/AZP 4617.

Z badań wykopaliskowych prowadzonych w 2006–2007 r. pod kierownictwem S. Czopka pochodzą m.in. materiały ceramiczne KT i GT (późna faza). Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Uprzejma informacja prof. dr. hab. Sylwestra Czopka i mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

471. Siedlecza, gm. Kańczuga, st. 14 (AZP 105-80/149)

Ekspozycja na S–SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: GT (f. st.): 1 fragm. załomu misy profilowanej (tabl. 28:24), prawdopodobnie co najmniej 10 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

472. Siedlecza, gm. Kańczuga, st. 24 (AZP 105-80/179)

Ekspozycja na SW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: prawdopodobnie GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia zdobionego listwą z dołkami palcowymi (tabl. 28:25).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2004. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

473. Siedlecza, gm. Kańczuga, st. 31 (AZP 105-80/195)

Ekspozycja na N-NE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: GT (f. st. i mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego pionowymi kanelurami (tabl. 28:26), 1 fragm. brzegu misy z krawędzią zagiętą do wewnątrz (tabl. 28:27), prawdopodobnie 1 fragm. płacka (tabl. 28:28), 2 fragm. dna grubościennego naczynia z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego, powierzchnie pyłaste, 7 fragm. dużego naczynia o powierzchniach gładkich, czarnych lub brunatno-czarnych (w skupisku).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

474. Siedliska, gm. Lubenia, st. 1 (AZP 104-76/21)

Teren eksponowany, gleba piaszczysta.

Obecnie w obrębie żwirowiska przy brzegu Wisłoka w pobliżu brodu do Boguchwały.

W 1976 r. w żwirowni znaleziono grot brązowy.

Brązowy grot oszczepu z podłużnymi żeberkami na tulei. GT: I faza. Zbiory: MRP 177.

Badania AZP: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984.

Lit.: S. Czopek 1990, s. 239–240; 1990a; 1999, s. 125, ryc. 25:b; M. Gedl 1998, s. 225 (jako st. 2); 2001, s. 8, ryc. 13.

Uwaga: Przypuszczalnie z tego stanowiska pochodzi fragm. pucharka na pustej nóżce, łączony z KŁ (K. Moskwa 1976, s. 286; S. Czopek 1990a).

475. Siennów, gm. Zarzecze, st. 4 (AZP 104-81/49)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: być może 1 fragm. ceramiki KT; kilkadziesiąt fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego i wychylonego na zewnątrz brzegu naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie starte (tabl. 29:1); GT (f. st. i mł.): 2 fragm. z górnych partii naczyń cienkościennych (tabl. 29:6,9), 3 drobne fragm. naczyń grubościennych (tabl. 29:2,5,7), 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 29:8), 1 fragm. płacka (tabl. 29:4), 1 fragm. misy profilowanej (tabl. 29:3), 2 fragm. partii przydennych oraz ponad 50 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1641.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 82 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 226 (GT); 1998b, s. 32, ryc. 4:1 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT).

476. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 5 (AZP 104-80/57)

Ekspozycja na E, SE i S (ponad 15 m), wielkość ponad 15 ha.

W karcie: 31 fragm. ceramiki KM, 1 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KM (f. st. i mł.): ok. 30 fragm. ceramiki (wybór ceramiki z badań powierzchniowych: tabl. 29:10–12); KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego wylewu misy (tabl. 29:13), prawdopodobnie 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (z domieszką rogowca).

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6534

Badania wykopaliskowe: P. Madej 1998–2000: kilkanaście obiektów z różnych faz KM (ryc. 4). Zbiory: w opracowaniu w IAiE PAN, Oddział w Krakowie.

Lit.: P. Madej 1999; 2000; P. Valde-Nowak 1999; 2000; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 290 (KT); W. Blajer 2006a, s. 16–18 (KM).

477. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 11 (AZP 104-80/42)

Ekspozycja na E i SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 16 fragm. ceramiki KT lub wczesnej fazy KŁ.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego poziomą listwą (tabl. 29:18), 1 fragm. naczynia o esowatym profilu (tabl. 29:17), 4 fragm. ceramiki o cechach technologicznych KT; brak elementów typowych wyłącznie dla GT.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6520.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 295 (GT).

478. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 14 (AZP 104-80/45)

Ekspozycja na S i SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KM, 3 fragm. ceramiki KT, 16 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM: 1 fragm. wylewu naczynia (tabl. 29:14), być może 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; KT: 1 fragm. pogrubionego wylewu (tabl. 29:15) i 1 fragm. zdobiony (żłobienia w układzie naprzeciwległych kątów prostych), być może 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; być może KT lub wczesna faza GT: 1 fragm. ucha.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6523.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 290 (KT); W. Blajer 2006a, s. 17 (KM).

479. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 15 (AZP 104-80/54)

Ekspozycja na NE, E, SE i S (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT, 55 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki ze śladami mazania miotełką na powierzchni zewnętrznej i być może 2 dalsze ułamki ceramiki; KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego na zewnątrz brzegu (tabl. 29:16) i 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki o cechach technologicznych KT.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6531.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT).

480. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 18 (AZP 104-80/58)

Ekspozycja na NE i E (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 wiórowiec krzemienny, 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia o powierzchni zewnętrznej łuszczącej się, wewnętrznej mazanej miotełką.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6535.

481. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 22 (AZP 104-80/62)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 12 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, o powierzchniach dwubarwnych (wewnątrz jasno-, zewnątrz ciemnobrunatnych).

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6539.

482. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 23 (AZP 104-80/63)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, wewnątrz ciemnobrunatnej lśniącej.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6540.

483. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 24 (AZP 104-80/64)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki, być może KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 29:22) i co najmniej 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1995. Zbiory: MP-A 6541.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

484. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 44 (AZP 104-79/187)

Ekspozycja na E, ES i S (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. brzegów i 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki KM, 3 narzędzia krzemienne i 9 niecharakterystycznych krzemieni.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia zdobiony guzkiem (tabl. 29:19), 2 inne brzegi (tabl. 29:20-21), 2 fragm. ceramiki z odciskami miotłki, co najmniej 4 niecharakterystyczne fragm. ceramiki, duże narzędzie z krzemienia nakrapianego.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7940.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288; W. Blajer 2006a, s. 17.

485. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 47 (AZP 104-79/190)

Ekspozycja na N i NE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. dna i 8 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. dna, jasnobrunatny, gładki, 2 fragm. brzuśca o łuszczącej się powierzchni, być może jeszcze 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7943.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

486. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 51 (AZP 104-79/194)

Ekspozycja na N, NE i E (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 7 fragm. brzegów, 2 fragm. zdobione, 4 fragm. den, 2 niecharakterystyczne fragm. naczyń KT.

Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 9 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 29:23–31), 2 fragm. zdobione listwą (tabl. 29:32–33), co najmniej 6 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; kilkadziesiąt fragm. z EB (może KT); być może GT: pojedyncze niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7947.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290; W. Blajer 2006a, s. 18 (także ryc.).

Uwaga: kontynuacją tego stanowiska na SW (w górę stoku) jest st. 8 w Chodakówce (AZP 104-79/168).

487. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 55 (AZP 104-79/198)

Ekspozycja na N (8–15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 3 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: pozytywna.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7951.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

488. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 56 (AZP 104-79/199)

Ekspozycja na NE i N (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. brzegu i 11 niecharakterystycznych fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia (na zewnątrz drobne „gruzełki” – tabl. 30:2).

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7952.

489. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 57 (AZP 104-79/200)

Ekspozycja na ES i S (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 zdobiony i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki GT; 13 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. cienkościennego naczynia, zdobionego na załomie liniami rytymi (tabl. 30:3), 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA 7953.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

490. Sietesz, gm. Kańczuga, st. 60 (AZP 104-79/203)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki dwubarwny, 1 fragm. jasny (obustronnie gładki).

Badania: W. Blajer 1999. Zbiory: MPA-7956.

491. Sietesz, gm. Kanczuga, st. 71 (AZP 104-79/214)

Ekspozycja na ES i S (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. brzegu naczynia prehistorycznego.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. wylewu (zapewne z profilowanej misy – tabl. 30:1).

Badania: W. Blajer 2000. Zbiory: MPA-7967.

492. Skołoszów, gm. Radymno, st. 1 (105-84/18) (błędnie Ostrów, gm. Radymno, st. 3)

Ekspozycja na W i NW (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 30 fragm. ceramiki KŁ (1973); 6 fragm. ceramiki z wczesnej EB (1996).

Weryfikacja (1974): KM: 1 fragm. ceramiki z odciskami sznura (tabl. 30:7); KT (f. kl. i mł.):

2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 30:5,8); GT: 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 30:6), co

najmniej 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, w tym fragm. o powierzchniach dwubarwnych; materiały z AZP (1996): weryfikacja negatywna.

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1974; M. Proksa 1996 (AZP). Zbiory: MP-A 1236.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako Ostrów, st. 3 – być może neolit i ułamki naczyń GT);

W. Blajer 1985, s. 80 (tam wcześniejsza lit. – jako Ostrów, st. 3 – KT); A. Kostek 1987,

s. 150 (zapewne jako Ostrów, st. B – KT); J. Michalski 1992, s. 146 (zapewne jako Ostrów,

st. B – KT); M. Gedl 1998, s. 227 (tam wcześniejsza lit. – i wyjaśnienie: Ostrów, st. 3 – EB

lub wczesna EŻ); J. Dąbrowski 2004, s. 118p (także jako Ostrów, st. 3 – KT).

493. Skołoszów, gm. Radymno, st. 2 (AZP 105-84/19)

Ekspozycja na S, SW i W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ (1973 – zapewne chodzi o materiały ze st. 15 – por. niżej); 2 fragm. ceramiki KM (1996).

Weryfikacja (1996): być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 30:4).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 1235.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (na podstawie opisu należy przyjąć, że w rzeczywistości chodzi tu o miejsce, położone w okolicy st. 5, tj. AZP 105-84/22, nieco na N? – fragm. naczyń wczesnośredniowiecznych); M. Gedl 1998, s. 227 (EB lub wczesna EŻ).

Skołoszów, st. 3 – por. Skołoszów, st. 5

494. Skołoszów, gm. Radymno, st. 4 (AZP 106-84/13)

Ekspozycja na NW i W (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM, 9 fragm. ceramiki KT (1993).

Weryfikacja (1973): być może KT: 4 fragm. ceramiki o powierzchniach złuszczających się; być może GT: 3 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych; (1993): KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 30:9), 1 fragm. naczynia dekorowany poziomymi liniami nad dnem (tabl. 30:10), co najmniej 8 niecharakterystycznych fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie brunatne.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; B. Szpunar, A. Szpunar 1993 (AZP). Zbiory: MP-A 1088; 5766.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (jako fragm. naczyń wczesnośredniowiecznych); M. Gedl 1998b, s. 32 (KT).

495. Skołoszów, gm. Radymno, st. 5 (AZP 106-84/72) (numer zdublowany – por. niżej)

Ekspozycja okrężna (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ścienionego brzegu (tabl. 30:11), zapewne co najmniej 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5814.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 227 (EB lub wczesna EŻ).

496. Skołoszów, gm. Radymno, st. 5 (AZP 105-84/22) (nr zdublowany – por. wyżej)

Ekspozycja na SW i W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 18 fragm. ceramiki KŁ (1973).

Weryfikacja (1973): KT (f. kl. i mł.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 30:13–14), prawdopodobnie 8 fragm. niecharakterystycznych; być może GT: 2 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach; (1979): KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 30:12) i być może 3 inne fragm. ceramiki.

Badania: A. Koperski 1973; A. Kostek 1979; M. Proksa 1996 (AZP). Zbiory: MP-A 1087, 1457.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (jako st. 3 – GT); W. Blajer 1985, s. 82 (jako st. 3); J. Michalski 1992, s. 147 (jako st. 3 – KT), s. 153 (jako st. 3 – KŁ); M. Gedl 1998, s. 227 (EB lub wczesna EŻ).

497. Skołoszów, gm. Radymno, st. 7 (AZP 106-84/87)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 17 fragm. ceramiki neolitycznej, 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT: 4 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, brunatnoceglaste.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5829.

498. Skołoszów, gm. Radymno, st. 8 (AZP 106-84/88)

Ekspozycja na N i NW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. naczyń KŁ.

Weryfikacja: być może KT: 2 fragm. ceramiki o gładkiej, łuszczącej się powierzchni; GT: 1 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993.

Zbiory: MP-A 5830. Lit.: M. Gedl 1998, s. 227 (EB lub wczesna EŻ).

499. Skołoszów, gm. Radymno, st. 12 (AZP 107-84/56)

Ekspozycja na SW, W i NW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego i gładkimi szarobrunatnymi powierzchniami; 5 fragm. ceramiki prawdopodobnie z EB.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6320.

500. Skołoszów, gm. Radymno, st. 13 (AZP 107-84/57)

Ekspozycja na SW i W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki KM, 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie ze śladami odcisków, 4 inne fragm. zbliżone technologicznie.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6321.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32 (KT).

501. Skołoszów, gm. Radymno, st. 15 (AZP 107-84/59)

Ekspozycja okrężna (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KM (1996).

Weryfikacja (1973): być może KT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, ciemnych; (1996): KM (f. st.): 1 fragm. naczynia zdobiony odciskiem sznurka (tabl. 30:16); prawdopodobnie 3 dalsze fragm. ceramiki z EB.

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1973 (jako Ostrów, st. 2); M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6323.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako Ostrów, st. 2).

Uwaga: na podstawie opisu w literaturze należy przyjąć, że w 1973 r. miejsce to zostało określone jako st. 2 w Ostrowie (gdzie znaleziono ułamki naczyń, przypuszczalnie GT), gdyż miało się ono znajdować ok. 100 m na E od gospodarstwa i ok. 200 m na N od st. 3 w Ostrowie (*recte* w Skołoszowie, aktualny nr st. 1); podczas wykonywania dokumentacji AZP materiały z 1973 r. przypisano zapewne stanowisku 2 w Skołoszowie (por. wyżej).

502. Skołoszów, gm. Radymno, st. 21 (AZP 107-84/65)

Ekspozycja na SW (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 18 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu z przekłutym otworkiem (tabl. 30:17).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6329.

503. Skołoszów, gm. Radymno, st. 22 (AZP 107-84/66)

Ekspozycja na SW i W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 30:15).

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6330.

504. Słocina, gm. Krasne, st. 3 (AZP 103-77/9)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z neolitu; 4 fragm. ceramiki prehistorycznej (z badań dawniejszych).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 489.

Podczas badań sondażowych R. Zych w 2000 r. natrafiono na niewielką ilość ceramiki GT z EŻ. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: M. Schild 2001, s. 314 (Ha); T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 25.

505. Sonina, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 103-79/1)

Ekspozycja okrężna (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 3 fragm. wylewów i 2 zdobione fragm. naczyń KT, ślad osadnictwa KŁ, 30 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja (materiały z AZP): być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia zdobionego guzkiem (tabl. 30:25); KT (f. kl.): 1 fragm. wylewu zdobionego poziomymi liniami (tabl. 30:21), 2 fragm. brzuśców (1 fragm. zdobiony liniami poziomymi i falistymi, 1 fragm. z poziomą listwą plastyczną – tabl. 30:20,24), być może 2 inne fragm. naczyń zdobione słabo wyodrębnioną listwą plastyczną (tabl. 30:23,26); późna faza KT lub wczesna faza GT: 2 fragm. brzegów, nieznacznie pogrubionych i lekko wyciągniętych na zewnątrz (tabl. 30:18–19); prawdopodobnie wczesna faza GT: 1 fragm. grubościennego naczynia z nieznacznie wyodrębnioną partią wylewową (być może słabo zaznaczona pozioma listwa plastyczna – tabl. 30:22); GT (f. st. i mł.): 6 fragm. naczyń dwubarwnych o ciemnej powierzchni wewnętrznej, 8 fragm. naczyń jednobarwnych; GT: 1 fragm. placka ze śladami odcisków (tabl. 30:27), być może też drugi fragm. placka; przypuszczalnie GT: 1 fragm. dna naczynia o średniej grubości ścianek; 12 fragm. naczyń KT lub wczesnej fazy GT.

Badania AZP: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 903; dawne zbiory: 2467 MRP.

Badania ratownicze A. Lubelczyka i M. Schild w 1998 r.

Materiał: być może KM (f. mł.): 2–3 fragm. ceramiki; KT (f. kl.): fragm. pogrubionych brzegów, fragm. zdobione grupami linii rytych lub poziomymi listwami, liczne fragm. niecharakterystyczne; GT (f. mł.): fragm. brzegów (w tym z dziurkami), fragm. placków, liczne niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Zbiory: materiały niepublikowane, w opracowaniu.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 82 (GT); 1987b, s. 40 (KT, KŁ); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); M. Gedl 1998, s. 228 (KŁ); 1998b, s. 23, 32, ryc. 5:14–16 (KT); M. Florek 1999, s. 386; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290, tabl. 4:15–23 (KT), s. 296 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 129p (KT); uprzejme informacje mgr Małgorzaty Schild.

506. Sonina, gm. Łańcut, st. 3 (AZP 102-79/40)

Ekspozycja na W (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może KT; 34 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja (tylko wg lit. – W. Blajer 1985): KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia z listwą, liczne typowe niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 86 (materiał niedostępny).

Lit.: W. Blajer 1985, s. 83 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 154 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 129p (KT).

507. Sonina, gm. Łańcut, st. 4 (AZP 102-79/41)

Ekspozycja na W (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: m.in. osada KŁ: 77 fragm. ceramiki, polepa.

Weryfikacja (tylko wg lit. – W. Blajer 1985): KT (f. kl.): 3 fragm. naczyń zdobione listwą, nieliczne typowe niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zbiory: MRP/AZP 87 (materiał niedostępny).

Lit.: W. Blajer 1985, s. 83 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); S. Czopek 1996, s. 88, 154 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 129p (KT).

Weryfikacja w terenie (2007): KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia z odciskami „miotłki”; być może GT: 1 fragm. brzegu, kilka niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

508. Sonina, gm. Łańcut, st. 8 (AZP 103-79/57)

Ekspozycja na na S i SW (do 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 6 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu (tabl. 38:21), 1 fragm. naczynia dwustożkowatego (tabl. 38:20), 1 fragm. dna cienkościenne naczynia (tabl. 30:28), 3 fragm. niecharakterystyczne.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 948.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (być może KŁ); S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, ryc. 10:g; M. Gedl 1998, s. 228 (KŁ); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

509. Sonina, gm. Łańcut, st. 10 (AZP 103-79/59)

Ekspozycja na SE i S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 21 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. wylewu naczynia (tabl. 30:29); być może GT: 3 fragm. grubościennych naczyń; 16 fragm. ceramiki prehistorycznej (w tym 1 zdobiony), prawdopodobnie z EB lub z OWR.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 950.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 228 (KŁ); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296 (GT).

Sośnica, st. 2 – por. Sośnica, st. 7

510. Sośnica, gm. Radymno, st. 3 (AZP 106-85/7)

Ekspozycja na NE, E i SE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990. Zbiory: MP-A 3801.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 228 (EB lub wczesna EŻ).

511. Sośnica, gm. Radymno, st. 7 (AZP 106-85/6)

Ekspozycja na E (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki GT (1973); 1 fragm. ceramiki prehistorycznej (1990).

Weryfikacja (1973): być może EB: 4 fragm. ceramiki; (1990): być może GT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia ceramicznego, powierzchnie gładkie, ciemnoszare.

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1973–1974; B. Szpunar, A. Szpunar, J. Kuśnierz 1990 (AZP). Zbiory: MP-A 1241 (jako Sośnica, st. 2), 3800.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (jako st. 2).

512. Sośnica, gm. Radymno, st. 25 (AZP 106-84/111)

Ekspozycja na SE i S (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnia brunatna, złuszcza się; być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie, jasnobrunatne.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5851.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 228 (EB lub wczesna EŻ).

513. Strażów, gm. Krasne, st. 6 (AZP 102-78/34)

Ekspozycja na N i NW (2–4 m), gleba gliniasta i piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KM: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 130.

514. Studzian, gm. Przeworsk, st. 5 (AZP 103-80/94)

Ekspozycja od NE przez SE do SW (8–15 m), wielkość ponad 15 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT; 12 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego na zewnątrz brzegu naczynia (tabl. 31:2); GT: 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 31:3), 2 fragm. przydennych partii chropowaconych naczyń (tabl. 31:1), ok. 13 fragm. niecharakterystycznych, zarówno z grubo-, jak i cienkościennych naczyń.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4986.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230 (GT); 1998b, s. 33, ryc. 3:12 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT).

515. Studzian, gm. Przeworsk, st. 6 (AZP 103-80/95)

Ekspozycja na SW (2–4 m), mady rzeczne, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki być może GT.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 4 fragm. naczyń (w tym o chropowaconych powierzchniach), być może też 1 fragm. wylewu o powierzchniach pylastych, krawędź pogrubiona, na zewnętrznej powierzchni ślady poziomego gładzenia (tabl. 31:4).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4987.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

516. Studzian, gm. Przeworsk, st. 7 (AZP 103-80/96)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT; 9 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. grubościennego naczynia z pogrubionym na zewnątrz wylewem, zdobionego poziomymi liniami (tabl. 31:6); GT (f. mł.): 1 fragm. placka z przekłutym otworkiem (tabl. 31:5), 1 fragm. brzuśca naczynia obrzucanego gliną, 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4988.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230 (GT); 1998b, s. 33, ryc. 3:13 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT), 296 (GT).

517. Studzian, gm. Przeworsk, st. 8 (AZP 103-80/97)

Ekspozycja na W (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 drobny fragm. brzegu cienkościennego naczynia (tabl. 31:8).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory MP-A 4989.

518. Studzian, gm. Przeworsk, st. 12 (AZP 103-80/101)

Ekspozycja na W (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 25 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia (tabl. 31:7), co najmniej 18 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4993.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296.

519. Studzian, gm. Przeworsk, st. 14 (AZP 103-80/103)

Ekspozycja na S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchni dwubarwnej, wewnątrz czarnej.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4995.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296 (GT).

520. Studzian, gm. Przeworsk, st. 15 (AZP 103-80/104)

Ekspozycja na S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 4996.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 230 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

521. Średnia, gm. Krzywca, st. 3 (AZP 107-82/29)

Ekspozycja na N, NE, SE, S, SW, NW (powyżej 15 m).

Cmentarzysko kurhanowe.

Badania (AZP): B. Gedl 1996.

W trakcie badań kurhanu KCSz (st. 3/2) prowadzonych przez E. Sosnowską i P. Jarosza w 2001 r. odkryto wkopany w nasyp kopca obiekt nr 2, zawierający m.in. kubek fazy proto-mierzanowickiej. Zbiory w opracowaniu w IAI PAN, Oddział w Krakowie.

Lit.: P. Jarosz 2002, s. 6, 15, ryc. 10:1; T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 27.

522. Średnia, gm. Krzywca, st. 11 (AZP 107-82/37)

Ekspozycja okrężna (powyżej 15 m).

Cmentarzysko kurhanowe KCSz.

Badania AZP: B. Gedl 1996.

Badania wykopaliskowe: P. Jarosz 2002. Być może KT: 1 fragm. cienkościennego naczynia, zdobiony listwą plastyczną, oraz 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki. Zbiory w opracowaniu w IAI PAN, Oddział w Krakowie.

Lit.: P. Jarosz 2003, s. 44.

523. Średnia, gm. Krzywca, st. 18 (AZP 107-82/56)

Ekspozycja na S i SE (powyżej 15 m), wielkość do 1 ara.

Zabytki znalezione podczas kopania dołu pod posadzenie drzewa w 2004 r.: siekierka, fragm. wiórowca.

Zapewne KM: dwuścienna siekierka z krzemienia naddniestrzańskiego.

Badania AZP: A. Kostek, E. Sosnowska 2004. Zbiory: MP-A 8027/1.

Lit.: A. Pelisiak, E. Sosnowska 2005.

524. Święte, gm. Radymno, st. 1 (AZP 106-84/97)

Ekspozycja na SE i S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 14 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki ze śladami obmazywania miotełką, powierzchnie silnie starte.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5837.

525. Świętoniowa, gm. Przeworsk, st. 1 (AZP 102-80/8)

Ekspozycja od W przez N do E (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. ceramiki, być może 2 inne fragm. ceramiki.

Badania: w 1960 r. T. Aksamit (K. Moskwa 1976), a w 1961 r. K. Moskwa i T. Aksamit (Archiwum MOR) stwierdzili tu ceramikę KŁ. Badania AZP: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1880; wg literatury (K. Moskwa 1976) w MOR także zbiory z badań T. Aksamita z 1960 r. (nie weryfikowano).

Lit.: Archiwum Działu Archeologicznego MOR (teczka 490/13); K. Moskwa 1976, s. 295 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 153; S. Czopek 1996, s. 88, 154; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

526. Świętoniowa, gm. Przeworsk, st. 2 (AZP 102-80/87)

Ekspozycja od S przez W do N, gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 4–5 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1923.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 154; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

527. Świętoniowa, gm. Przeworsk, st. 4 (AZP 102-80/89)

Ekspozycja na NE i E (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KT, 19 fragm. ceramiki neolitycznej i kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego poziomymi liniami (tabl. 31:9); być może GT: 2 fragm. grubościennych naczyń o powierzchniach gładkich, zewnątrz ciemnobrunatnych, wewnątrz czarnych, 1 dno naczynia.

Badania: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zbiory: MP-A 1925.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 87, 154 (GT), 155 (KT); 1998, s. 153 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 134p (KT).

528. Tarnawka, gm. Markowa, st. 6 (AZP 105-79/27)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki prehistorycznej, 4 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1990. Zbiory: MRP/AZP 2146.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 232 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297 (GT).

529. Tarnawka, gm. Markowa, st. 11 (AZP 105-79/32)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 14 fragm. ceramiki neolitycznej; 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM: 2 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1990. Zbiory MRP/AZP 2151.

530. Tarnawka, gm. Markowa, st. 13 (AZP 105-79/34)

Ekspozycja od NE przez W do S (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 73 fragm. ceramiki neolitycznej; 2 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. wylewu garnka esowatego (tabl. 31:13), być może 6 innych fragm. naczyń.

Badania: S. Czopek 1990. Zbiory: MRP/AZP 2153.

Badania wykopaliskowe: R. Zych, 2000: z warstwy kulturowej ceramika KM (faza klasyczna i późna).

Lit.: M. Schild 2001, s. 314 (KM, KT); R. Zych 2002, s. 201, tabl. I:1–3 (KM); T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 28 (KT i KM).

Uwaga: wzmianka w literaturze o obecności materiałów KT wydaje się wynikiem pomyłki (uprzejme wyjaśnienia mgr Małgorzaty Schild i dr Renaty Zych w dn. 21.09.2007 r.).

531. Terliczka, gm. Trzebownik, st. 4-5 (AZP 102-77/28-29)

Ekspozycja: st. 4: na N i NW (2–4 m); st. 5 na NE, E i SE (2–4 m). Wielkość: st. 4 do 0,5 ha, st. 5 do 1 ha.

W karcie: st. 4: 2 fragm. naczyń kultury przeworskiej; st. 5: 2 fragm. naczyń z neolitu.

Badania AZP: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 28–29.

Badania wykopaliskowe na trasie autostrady A4: S. Czopek 2005: KM (nieliczne fragm. oraz narzędzia kamienne i krzemienne); KT (osada: liczne materiały ceramiczne o „klasycznej stylistyce”); GT (osada: obiekty, m.in. studnia – data dendrochronologiczna 872 BC, konstrukcja rowkowa; materiały ceramiczne nawiązujące do grupy górnośląsko-małopolskiej). Materiały w opracowaniu.

Lit.: S. Czopek, A. Pelisiak 2006, s. 256–257; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

532. Terliczka, gm. Trzebownik, st. 7 (AZP 102-77/49)

Ekspozycja SW i W (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. naczyń i 1 odłupek krzemienisty z neolitu.

Badania AZP: S. Lewandowski, F. Leśniak 1970. Zbiory: MRP/AZP 28.

Badania na trasie autostrady A4 prowadzone przez R. Zych w 2006 r. przyniosły odkrycie materiałów KT: ułamki ceramiki wystąpiły w jamach nr 4 i 128. Materiały w opracowaniu. Uprzejme informacje dr Renaty Zych i mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

533. Terliczka/Łąka, gm. Trzebowno, st. 1/27 (AZP 102-77/23)

Ekspozycja na NE i E (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki pradziejowej.

Badania AZP: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 23.

Na st. 1 w Terliczce podczas ratowniczych badań wykopaliskowych P. Mitury i W. Dragana w 1999 r. odkryto m.in. materiały GT. Zbiory: MOR (w trakcie opracowania).

Badania na trasie autostrady A4: W. Poradyło 2005: KM (fragmenty ceramiki, zabytki krzemienne, w tym siekiera i sierp); KŁ (jamy osadowe, materiały ceramiczne nawiązujące do grupy górnośląsko-małopolskiej). Materiały w opracowaniu.

Lit.: M. Florek 2000, s. 294; S. Czopek, A. Pelisiak 2006 (jako Terliczka 27 – Łąka 1); M. Schild, K. Badzińska 2006, s. 283; uprzejme informacje mgr Joanny Podgórskiej-Czopek.

534. Trójczyce, gm. Orły, st. 1 (AZP 106-84/14)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

Cmentarzysko GT; z dotychczasowych badań pochodzą co najmniej 144 groby fazy późnej.

Weryfikacja (1993): KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; GT: kilka fragm. ceramiki (5767).

Uwaga: z badań wykopaliskowych w 1973 r. pochodzą też obiekty (jamy zasobowe A i B) i materiały klasycznej fazy KM (W. Poradyło 2001a).

Z badań wykopaliskowych: 144 groby GT (f. mł.) (ryc. 10).

Badania wykopaliskowe: A. Koperski 1967–1970 i 1973–1974. Zbiory: MP-A 1874–1879.

Badania AZP: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5767.

Badania wykopaliskowe: G. Kieferling 2003–2005; I. Florkiewicz 2006. Zbiory: materiały w opracowaniu.

Lit.: A. Koperski 1973, s. 91; 1975, s. 69; K. Moskwa 1976, s. 299–300 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 64; A. Kostek 1987, s. 148 („ponad 100 grobów”), 149–150, 155–156 (grociki scytyjskie); J. Michalski 1992, s. 151; S. Czopek 1993; M. Gedl 1998, s. 234 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 9:1–4, 26:1–3, tabl. XLII (GT); S. Czopek 1999, s. 129 (tabela III), 140; W. Poradyło 2001 (GT, późna faza – 130 grobów); 2001a (KM); G. Kieferling 2004, s. 118 (GT); 2006, s. 86, 92 (KM; GT); W. Blajer 2007, s. 44; uprzejme informacje mgr Iwony Florkiewicz (14 grobów późnej fazy GT z badań w 2006 r.).

535. Trójczyce, gm. Orły, st. 2 (AZP 106-84/15)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 16 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja (badania powierzchniowe 1969?): być może GT: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (nr 2489? – ostatnia cyfra nieczytelna – może 2487?); (1970): wykop I, warstwa 0–20 cm: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 31:11); być może GT: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki (2488); wykop I, warstwa 20–40 cm: KT (f. mł.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (2489) (tabl. 31:12); wykop II, warstwa 20–45 cm: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych (2490); (1993): być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 31:10); być może GT: co najmniej 2 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego (5768).

Badania wykopaliskowe: A. Koperski 1970. Zbiory: MP-A 2487–2491.

Badania AZP: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5768.

Badania wykopaliskowe G. Kieferling 2003–2005. Zbiory: materiały w opracowaniu.

Lit.: A. Koperski 1975, s. 70 (jako fragm. ceramiki prehistorycznej, przypuszczalnie z okresu rzymskiego); M. Gedl 1998, s. 234 (GT); G. Kieferling 2004, s. 117–118, 123 (GT); 2006, s. 91 (KŁ).

536. Trójczyce, gm. Orły, st. 3 (AZP 106-84/16)

Ekspozycja na SE i S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 6 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie starte, w większości dwubarwne.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5769.

537. Trójczyce, gm. Orły, st. 7 (AZP 106-84/38)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia, prawdopodobnie ze śladami otworka poniżej krawędzi (tabl. 31:14), być może 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5780.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 234 (EB – wczesna EŻ); G. Kieferling 2004, s. 118 (KŁ); 2005, s. 96 (KŁ).

538. Trójczyce, gm. Orły, st. 8 (AZP 106-83/40) (nr zdublowany – por. st. 106-84/39)

Ekspozycja na E i SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, łuszczących się.

Badania: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zbiory: MP-A – według karty jest to nr 5464, w rzeczywistości materiał opisany jako nr 5463 (jak stanowisko 39 w dokumentacji AZP, gdzie jest tylko 1 fragm. ceramiki, zapewne neolityczny).

539. Trzebownik, gm. loco, st. 23 (AZP 102-77/1)

Ekspozycja na S i SE (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. cienkościennego naczynia.

Badania: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zbiory: MRP/AZP 1.

540. Tuczępy, gm. Jarosław, st. 2 (AZP 104-84/102)

Ekspozycja na NE, E i SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki z EB (1974); 1 fragm. ceramiki KT i 2 fragm. ceramiki z EB (1996).

Weryfikacja (1974): być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 31:15) i 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; być może GT: 4 fragm. ceramiki z domieszką piasku i tłucznia kamiennego; (1996): KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (tabl. 31:16); być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia, wykonanego z gliny z dużą domieszką tłucznia kamiennego (tabl. 31:17).

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1974; M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 1247, 5345.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (jako ułamki naczyń prehistorycznych); W. Blajer 1985, s. 83 (KT); A. Kostek 1987, s. 150 (st. B – KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 136p (KT).

541. Tuczempy, gm. Jarosław, st. 4 (AZP 104-83/10)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 12 fragm. ceramiki prehistorycznej (z AZP).

Weryfikacja: być może KT: 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 2 fragm. z ciemnobrunatną złuszczącą się powierzchnią zewnętrzną); GT (f. mł.): 1 fragm. ceramiki dekorowany poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi (tabl. 31:18).

Badania: A. Koperski 1977; B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 1398 (brak materiałów z EB), 5857 (AZP).

Lit.: Archiwum Działu Archeologii MNZP.

542. Tuczempy, gm. Jarosław, st. 5 (AZP 104-83/11)

Ekspozycja na E i S (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM (1997).

Weryfikacja (1977): KM: 1 fragm. brzęgu naczynia zdobiony odciskami sznura (tabl. 31:19); być może GT: 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki (w tym 2 o powierzchniach dwubarwnych i 1 o powierzchniach czarnych); (1997): KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia dekorowanego poniżej ucha pionowymi listwami (tabl. 31:21), być może 1 fragm. ceramiki zdobiony stempelkiem („dziobaniem”) (tabl. 31:20).

Badania: A. Koperski 1977; B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 1399, 5858.

Lit.: Archiwum Działu Archeologii MNZP.

543. Tuczempy, gm. Jarosław, st. 8 (AZP 104-84/104)

Ekspozycja na NE i E (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: prawdopodobnie GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie zewnętrzne jasnobrunatne (w tym 1 fragm. garnka esowatego o wygładzonej powierzchni i 1 fragm. dwubarwny).

Badania: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 5347.

544. Tuczempy, gm. Jarosław, st. 9 (AZP 104-84/105)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. ceramiki (1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych).

Badania: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zbiory: MP-A 5348.

545. Tuczempy, gm. Jarosław, st. 45 (AZP 105-83/102)

Ekspozycja na NE i E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT (f. st.): 1 fragm. cienkościennego naczynia z dwustożkowatym brzuścem, powierzchnie gładkie, szarobrunatne (tabl. 31:22).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1997. Zbiory: MP-A 5939.

546. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 3 (AZP 106-82/9)

Ekspozycja na NE i E (8–15 m), wielkość do 5 ha.

Miejsce zwane „Kozia Jama”, położone na terenie ogrodu plebańskiego. W latach 1960–1961 wyorano tu kawałki kości i kawałki kamieni.

Materiał: być może GT: 8 fragm. ceramiki grubościenniej o powierzchniach szarobrunatnych lub czarnych, z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: J. Micek i J. Lelonek 1963 (inspekcja z ramienia KZA); W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory z AZP: w opracowaniu w IA UJ.

Informacja: Archiwum Działu Archeologii MNZP.

547. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 5 (AZP 106-82/11)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: m.in. 3 fragm. ceramiki z EB (1984).

Weryfikacja: brak możliwości określenia kulturowego.

Materiał (2005): być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie (1 fragm. dwubarwny).

Badania: A. Koperski, A. Kostek 1984; W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory (z 1984 r.) MP-A 1856. Zbiory z AZP: w opracowaniu w IA UJ.

548. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 18 (AZP 106-82/20)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu (nietypowe cechy technologiczne) (tabl. 31:23), 3 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, łuszczących się; KLT: 1 fragm. ceramiki z domieszką grafitu, dekoracja ornamentem grzebykowym (tabl. 31:24).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory z AZP: w opracowaniu w IA UJ.

549. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 32 (AZP 106-82/34)

Ekspozycja na NW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT: 4 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, szarobrunatnych; ponadto kilka innych fragm. ceramiki z EB.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

550. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 34 (AZP 106-82/36)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: GT (f. mł.): 1 fragm. stożkowatego kubka (tabl. 32:1), być może 1 fragm. grubościennego naczynia o powierzchniach szarych, pylastych.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

551. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 35 (AZP 106-82/37)

Ekspozycja na N–NE (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne lub czarne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

552. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 54 (AZP 106-82/56)

Ekspozycja na N, NE i E (4–8 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. „wyciągniętego” brzegu (tabl. 32:2), 5 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

553. Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 71 (AZP 106-82/107)

Ekspozycja na S i SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: KM (f. mł.): fragm. górnej partii naczynia zdobionego listwą plastyczną poniżej wylewu (tabl. 32:3), być może 1 fragm. ceramiki ze śladami obmazywania miotełką na stronie wewnętrznej.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

554. Tyczyn, st. 3 (AZP 104-77/34)

Ekspozycja okrężna (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki być może KT.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 32:4).

Badania: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zbiory: MRP/AZP 573.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 2003, s. 142 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 137p (KT).

555. Tyniowice, gm. Rożwienica, st. 1 (AZP 105-82/9)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: osada kultury przeworskiej (badania z 1982 r. i AZP).

Weryfikacja: KT (f. kl.): przydenna partia naczynia (tabl. 32:5), 3 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 32:6–8), 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; być może GT: 3 drobne fragm. ceramiki (1 fragm. z domieszką rogowca), powierzchnie ciemne, dwubarwne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982; M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 1682.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 83–84 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, ryc. 5:19–20 (KT); 1998b, s. 33, ryc. 8:19–20 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 137p (KT).

556. Tywonia, gm. Pawłosiów, st. 6 (AZP 103-82/55)

Ekspozycja na N, NE, E i SE (4–8 m), gleba gliniasta, wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KM; 6 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki zdobiony odciskiem tekstylnym (tabl. 32:9); być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia, silnie zniszczona powierzchnia (tabl. 32:10).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3086.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (KT).

557. Tywonia, gm. Pawłosiów, st. 7 (AZP 103-82/56)

Ekspozycja na SW, S, SE, E, NE, N i NW (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: krzemienny nóż obustronny z I OEB.

Weryfikacja: być może KM (tabl. 32:11).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3087.

558. Ujezna, gm. Przeworsk, st. 1 (AZP 103-82/86)

Ekspozycja na E, SE, S i SW (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 fragm. brzegu naczynia ze śladami listwy (tabl. 32:12) i 1 fragm. z brzuśca naczynia (z odciskiem tekstylnym?).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3117.

559. Ujeźna, gm. Przeworsk, st. 11 (AZP 102-82/48)

Ekspozycja na N (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4475.

560. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 2 (AZP 107-83/2)

Ekspozycja na NE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał (1973): brak materiałów o cechach dystynktywnych; (2007): być może GT: co najmniej 4 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A 1053; MP-A (w opracowaniu).

Lit.: A. Koperski 1979, s. 152 (kilka fragm. naczyń GT); M. Gedl 1998, s. 236 (GT).

561. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 10 (AZP 107-83/32)

Ekspozycja na NW (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może KM: 1 fragm. wylewu naczynia, domieszka grubego tłucznia kamiennego (tabl. 32:15); być może GT: 1 fragm. krawędzi wylewu, silnie zniszczony (tabl. 32:16), co najmniej 8 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych, zewnątrz brunatnych, wewnątrz szarych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

562. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 16 (AZP 107-83/38)

Ekspozycja na NE (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 32:18), 2 dalsze fragm. o gładkich, brunatnych powierzchniach; być może GT: 1 fragm. brzegu (tabl. 32:17), kilka fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie dwubarwne, gładkie.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

563. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 28 (AZP 107-83/50)

Ekspozycja na N, NE i E oraz na SW i W (4–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

564. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 50 (AZP 107-83/72)

Ekspozycja na N i NE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może KT: 4 fragm. ceramiki, stosunkowo cienkościennej, z domieszką dużej ilości tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

565. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 63 (AZP 107-83/85)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: GT: 1 fragm. brzegu naczynia (tabl. 32:19), być może też 1 fragm. ceramiki z domieszką drobnego tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

566. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 64 (AZP 107-83/86)

Ekspozycja na SE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. „wyciągniętego” brzegu naczynia (tabl. 33:1), prawdopodobnie 3 dalsze fragm. ceramiki (w tym duży ułamek dna).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

567. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 67 (AZP 107-83/89)

Ekspozycja na NW, N i NE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: KT (f. mł.): 1 fragm. „wyciągniętego” brzegu naczynia (tabl. 32:13), 1 fragm. brzegu, silnie starty (tabl. 32:14), prawdopodobnie co najmniej 5 niecharakterystycznych fragm. ceramiki; być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

568. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 73 (AZP 107-83/95)

Ekspozycja na N i NE (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT (f. mł.): 1 fragm. placka(?), domieszka tłucznia ceramicznego, powierzchnie chropowate (tabl. 32:20).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

569. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 78 (AZP 107-83/100)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 1 fragm. brzegu naczynia, silnie starty, 3 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

570. Ujkowice, gm. Przemyśl, st. 79 (AZP 107-83/101)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może GT: 4 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych lub szarobrunatnych.

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 1, st. 3(?) – por. Urzejowice, st. 10

571. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 5 (AZP 104-81/6)

Bliżej nieokreślone miejsce w Mleczce.

Brązowa tarcza spiralna z czworograniastego drutu.

Badania AZP: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MR-P 138.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 320, ryc. 80 (jako st. A); J. Michalski 1992, s. 154; M. Gedl 1998, s. 236 (tam wcześniejsza lit.).

572. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 8 (AZP 104-80/10)

Ekspozycja na SE, S i SW (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki KT; 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. klas.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 33:2–3), 1 fragm. zdobiony listwą (tabl. 33:6) i 1 fragm. zdobiony poziomymi liniami (tabl. 33:4), być może też 1 fragm. brzegu (tabl. 33:5) i 2 inne fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6612.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych przeprowadzonych przez I. Mianowską w 1999 r. odkryto 17 obiektów osadowych z materiałem ceramicznym KT i GT. Zbiory: ? Podczas nadzorów prowadzonych przez J. Kociubę w 2005 r. nie odkryto żadnych materiałów.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (jako st. 6? – KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291, tabl. 4:11–14 (KT); M. Florek 2000, s. 294 (jako KM i GT); T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 29 (KT i GT); M. Schild, K. Badzińska 2006, s. 284 (wcz. EB i wcz. EŻ); uprzejme informacje mgr Joanny Kociuby.

573. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 9 (AZP 103-81/98) (numer zdublowany – por. niżej)

Ekspozycja na E (do 2 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: fragm. sierpa krzemiennoego z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM (tabl. 33:7).

Badania: P. Kaczanowski 1979. Zbiory: MP-A 3282.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288.

574. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 9 (AZP 104-80/11) (numer zdublowany – por. wyżej)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM, 4 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6614.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288.

575. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 10 (AZP 103-81/99)

Ekspozycja na E, SE i S (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki KT; 70 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT: 1 fragm. pogrubionego, skośnie ściętego brzegu naczynia (tabl. 33:8); GT (f. st.): 2 fragm. brzegów (tabl. 33:9,11), 1 fragm. taśmowatego ucha (tabl. 33:12), 1 fragm. naczynia zdobionego pionowymi kanelurami (tabl. 33:10), co najmniej 24 niecharakterystyczne fragmenty naczyń, w większości grubościennych.

Badania: P. Kaczanowski 1979. Zbiory: MP-A 3283.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 84 (zapewne jako st. 3? – KT); J. Michalski 1992, s. 147 (jako st. 3? – KT); M. Gedl 1998, s. 237 (GT; zapewne także jako st. 1 – GT); 1998b, s. 33 (zapewne jako st. 3 i 10 – KT), ryc. 2:4; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT), 297 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 137p (jako st. 3 – KT).

Uwaga: podawane w literaturze informacje o st. 1 i st. 3 zapewne dotyczą stanowiska, które otrzymało nr 10 – st. 1 i st. 3 leżą bowiem w części wsi, oddległej od rejonu badań P. Kaczanowskiego, i znaleziono na nich odpowiednio ceramikę średniowieczną i wczesnośredniowieczną.

576. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 14 (AZP 103-80/109)

Ekspozycja na S (ponad 15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 31 fragm. ceramiki być może z EB.

Weryfikacja: być może KT: 1 fragm. naczynia sitowatego (tabl. 33:14); GT (f. mł.): 1 fragm. brzuśca zdobiony płytkami dołkami w układzie trójkąta (tabl. 33:13), ok. 30 fragm. grubo-

ściennych naczyń, z domieszką tłucznia kamiennego (w tym rogowca), w większości o powierzchniach szorstkich, ceglastych (wśród nich 2–3 fragm. den).

Badania: W. Blajer 1993. Zbiory: MP-A 5001.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 237 (EB); 1998b, s. 33, ryc. 2:5 (fragm. naczynia sitowatego, KT – opisane jako st. 15); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

577. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 30 (AZP 104-80/129)

Dno doliny, teren o ekspozycji okrężnej (4–8 m), mady rzeczne, wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KM; 50 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. ceramiki z odciskami tekstylnymi (tabl. 33:18), prawdopodobnie 5 innych niecharakterystycznych ułamków; KM lub ewentualnie (ze względu na cechy technologiczne) KT: 2 fragm. brzegów naczyń (tabl. 33:16–17); być może KT: 1 fragm. ceramiki z łuszczącą się warstwą angoby; być może GT: 1 fragm. ceramiki (powierzchnie dwubarwne, wewnątrz czarna, gładka).

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6608.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM).

578. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 31 (AZP 104-80/130)

Dno doliny, mady rzeczne, wielkość do 1 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego ornamentem sznurowym (tabl. 33:15), 2 fragm. ceramiki z odciskami „tekstylnymi”, prawdopodobnie 3 inne ułamki ceramiki.

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6609.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288.

579. Urzejowice, gm. Przeworsk, st. 32 (AZP 104-80/133)

Ekspozycja na S, SW, W, NW i N (8–15 m), wielkość do 15 ha.

W karcie 1 fragm. ceramiki KM; 15 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. brzuśca naczynia zdobionego odciskami tekstylnymi (tabl. 33:20), 1 fragm. wylewu z guzkiem poniżej brzegu (tabl. 33:19).

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6613.

580. Walawa, gm. Orły, st. 4 (AZP 107-85/5)

Ekspozycja na N i NE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: osada średniowieczna (z badań w 1974 r.).

Weryfikacja: być może KT: 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1974; A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zbiory: MP-A 1250.

Lit.: A. Koperski 1979 (jako ułamki naczyń średniowiecznych).

581. Walawa, gm. Orły, st. 6 (AZP 107-85/6)

Ekspozycja na E i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KM (f. st.): 1 fragm. taśmowatego ucha prawdopodobnie zdobiony słabo czytelnym odciskiem sznura (tabl. 33:22), 1 fragm. naczynia z dekoracją sznurową (tabl. 33:21); być może GT: 1 fragm. naczynia z domieszką szamotu o gładkich, ciemnoszarych powierzchniach.

Badania: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zbiory: MP-A 4017.

582. Węgierka, gm. Rożwienica, st. 3 (AZP 106-81/42)

Ekspozycja na N przez E do S (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: kilkadziesiąt fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnia zewnętrzna szara, gładka (tabl. 33:24), 2 drobne niecharakterystyczne fragm. ceramiki o powierzchniach łuszczących się (NE strefa stanowiska); GT (f. mł.): 1 fragm. płacka (tabl. 33:26), 1 fragm. naczynia zdobionego listwą plastyczną z dołkami palcowymi (tabl. 33:25), 1 fragm. cienkościenne naczynia o powierzchniach gładkich, ciemnych (NE i centralna strefa stanowiska).

Badania: A. Kostek 1984. Zbiory: MP-A 1790.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 237 (GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297 (GT).

583. Węgierka, gm. Rożwienica, st. 15 (AZP 106-81/55)

Ekspozycja na NE-SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 19 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 4 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 1984. Zbiory: MP-A 1803.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 237 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297 (GT).

584. Węgierka, gm. Rożwienica, st. 16 (AZP 106-81/56)

Ekspozycja na W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego (w tym 1 fragm. dwubarwny).

Badania: A. Kostek 1984. Zbiory: MP-A 1804.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 237 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297 (GT).

585. Węgierka, gm. Rożwienica, st. 26 (AZP 106-82/76)

Ekspozycja na W i SW (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

Materiał: być może KM: 1 fragm. krzemienno narzędzia bifacjalnego (tabl. 33:23).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

586. Wierzbna, gm. Pawłosiów, st. 12 (AZP 103-82/65)

Ekspozycja na W (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 1 fragm. naczynia zdobionego na krawędzi brzegu (tabl. 33:27).

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3096.

587. Wierzbna, gm. Pawłosiów, st. 21 (AZP 103-82/74)

Ekspozycja na SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 44 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. brzegu grubościennego naczynia z otworkiem poniżej krawędzi (tabl. 34:1), być może 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: S. Kadrow 1989. Zbiory: MP-A 3105.

588. Więckowice, gm. Rożwienica, st. 9 (AZP 106-82/122)

Ekspozycja na NE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał (z rozorzanego obiektu): być może GT: 5 fragm. ceramiki, w tym fragm. części przydennej naczynia, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne i szarobrunatne lub dwubarwne (wewnątrz ciemniejsze).

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

589. Więckowice, gm. Rożwienica, st. 14 (AZP 106-82/127)

Ekspozycja na SW i S (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

Materiał: GT (f. mł.): 1 fragm. naczynia z otworkiem poniżej krawędzi (tabl. 34:3), 1 fragm. misy z brzegiem zagiętym do wewnątrz (tabl. 34:4), być może 1 fragm. rozchylonego brzegu (tabl. 34:2), powierzchnie silnie starte, 1 fragm. naczynia profilowanego, 10 fragm. niecharakterystycznych (w tym 2 fragm. dna), powierzchnie przeważnie gładkie, brunatne lub czarne.

Badania: W. Blajer, M.S. Przybyła 2006. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

590. Wola Dalsza, gm. Białobrzegi, st. 2 (AZP 102-78/30)

Teren nieeksploatowany, gleba piaszczysta, brak danych na temat wielkości.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 126.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

591. Wola Mała, gm. Czarna, st. 1 (AZP 102-78/1)

Teren nieeksploatowany, gleba piaszczysta i gliniasta, brak danych na temat wielkości.

Stanowisko badane wykopaliskowo w latach 1962–1963 przez K. Moskwę – osada GT z wczesnej EŻ: ceramika, polepa, fragm. skręta żelaznego. Zbiory: MRP 2443.

Badania AZP: S. Czopek 1982 – brak materiału zabytkowego.

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych A. Gruszczyńskiej w 1999 r. pozyskano materiały GT. Zbiory: MOR (w opracowaniu).

Lit.: K. Moskwa 1963a; 1973, s. 8, 17–18; 1976, s. 327–329 (tam wcześniejsza lit.), ryc. 84;

J. Michalski 1992, s. 149; M. Florek 2000, s. 294; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

592. Wola Mała, gm. Czarna, st. 5 (AZP 102-78/31)

Teren nieeksploatowany, gleba piaszczysta, brak danych na temat wielkości.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 127.

593. Wola Mała, gm. Czarna, st. 6 (AZP 102-78/32)

Teren nieeksploatowany, gleba piaszczysta, wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki.

Badania: S. Czopek 1982. Zbiory: MRP/AZP 128.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

594. Wola Rafałowska, gm. Chmielnik, st. 10 (AZP 104-78/56)

Ekspozycja na E (8–15 m).

W karcie: siekiera krzemienna z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM (tabl. 34:5).

Badania: S. Czopek 1997. Zbiory: MRP/AZP 4077.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM).

595. Wola Rożwienicka, gm. Rożwienica, st. 4 (AZP 104-82/11)

Ekspozycja na S, SW i W (8–15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: duży fragm. dna naczynia o powierzchniach szorstkich, szaro-brunatnych.

Badania: A. Kostek 1987. Zbiory: MP-A 1678.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 240.

596. Wola Rożwienicka, gm. Rożwienica, st. 5 (AZP 105-82/4)

Ekspozycja okrężna (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM (f. mł.): 1 drobny fragm. ceramiki prawdopodobnie z odciskiem tekstylnym (5672) (tabl. 34:6); być może KT: 1 fragm. ceramiki (1679).

Badania: A. Kostek 1987; M. Proksa 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1679, 5672.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 84 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998b, s. 33 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 141p (KT).

597. Wola Rożwienicka, gm. Rożwienica, st. 6 (AZP 105-82/5)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 4 fragm. ceramiki z OWR (5673).

Weryfikacja: prawdopodobnie GT (f. st.): 1 fragm. cienkościennego naczynia profilowanego (1680) (tabl. 34:8).

Badania: A. Kostek 1987; M. Proksa 1994 (AZP). Zbiory: MP-A 1680, 5673.

598. Wola Rożwienicka, gm. Rożwienica, st. 12 (AZP 104-82/28)

Ekspozycja na S–W (do 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. brzegu ze śladami nakłuc(?) (tabl. 34:7), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki.

Badania: M. Proksa 1994. Zbiory: MP-A 5696.

599. Wolica, gm. Gać, st. 1 (AZP 103-80/123)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 2–6 fragm. ceramiki (w tym dwubarwne z domieszką rogowca).

Badania: W. Blajer 1992. Zbiory: MP-A 5015.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 241; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

600. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 2 (AZP 102-82/2)

Ekspozycja na SE (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

Niszczony cmentarzysko KŁ, zgłoszone do Muz. w Jarosławiu w 1951 r.

W karcie: cmentarzysko KŁ.

Badania AZP: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MJ; MP-A 4433 (nie ma materiałów GT).

Lit.: K. Gottfried 1951, s. 175; A. Kunysz 1955, s. 97; K. Moskwa 1976, s. 332 (tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 151; S. Czopek 1996, s. 87, 154.

601. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 3 (AZP 102-82/3)

Ekspozycja na E (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: ślad osadnictwa KŁ.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 2 fragm. wylewów naczyń (1 z otworkami poniżej krawędzi) (tabl. 34:9–10).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4434.

Lit.: archiwum Działu Archeologii MOR; archiwum Działu Archeologii MNZP; S. Czopek 1996, s. 154.

602. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 7 (AZP 102-82/12)

Ekspozycja na N (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki być może z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, brunatnych.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4439.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 154.

603. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 12 (AZP 102-82/17)

Ekspozycja na E (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki z OWR.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4444.

604. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 13 (AZP 102-82/18)

Ekspozycja na NW i W (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 3 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie.

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4445.

Lit.: S. Czopek 1996, s. 154.

605. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 14 (AZP 102-82/19)

Ekspozycja na NE i E (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki z OWR.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 1 fragm. wylewu naczynia z otworkiem poniżej krawędzi, nietypowa gruzelkowata powierzchnia, barwa ceglasta (tabl. 34:12).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4446.

606. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 16 (AZP 102-82/21)

Ekspozycja na N i NE (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia, zdobiony poziomą listwą plastyczną (tabl. 34:11).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4448.

607. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 17 (AZP 102-82/22)

Ekspozycja na N (2–4 m), gleba piaszczysta, wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki z neolitu lub wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM (f. st.): 1 fragm. naczynia, zdobiony odciskiem sznurowym (tabl. 34:18).

Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4449.

608. Wólka Pełkińska, gm. Jarosław, st. 18 (AZP 102-82/23)

Ekspozycja na N, NE, E i SE (do 2 m), gleba piaszczysta, wielkość do 5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej; 50 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej. Weryfikacja: KT (f. kl. i mł.): 1 fragm. „wyciągniętego” na zewnątrz brzegu naczynia (tabl. 34:17), 2 fragm. zdobione listwami plastycznymi (tabl. 34:14), być może 1 silnie uszkodzony fragm. brzegu (tabl. 34:13), 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; GT (f. st.): 1 fragm. wylewu wychylonego na zewnątrz (tabl. 34:15), 1 fragm. prostego brzegu naczynia (tabl. 34:16), 1 fragm. dna, prawdopodobnie 7 niecharakterystycznych fragm. ceramiki, w większości o powierzchniach gładkich, dwubarwnych, zewnątrz jasnobrunatnych. Badania: A. Lubelczyk 1991. Zbiory: MP-A 4450.

609. Wysoka, gm. Łańcut, st. 1 (AZP 103-78/13)

Ekspozycja na E, SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

Przed 1947 r. natrafiono tu na popielnicę.

W karcie (materiały z AZP): KM: 1 fragm. ceramiki i 1 odłupek krzemienny; KT: 1 zdobiony fragm. ceramiki, 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; GT: 3 fragm. brzegów naczyń, 52 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Weryfikacja (materiały z AZP): KM: 1 fragm. brzegu (tabl. 34:24), 2 dalsze fragm. ceramiki; KT (f. kl. i mł.): 3 fragm. brzegów (tabl. 34:19–21), 1 fragm. zdobiony listwą (tabl. 34:22); GT: 1 fragm. brzegu naczynia zdobiony guzkiem poniżej krawędzi (tabl. 34:23).

Badania AZP: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 958.

Uwaga: dwustożkowata popielnica, odkryta przed 1947 r., miała trafić do MOR, jednak nie udało się jej odszukać (M. Gedl 1998a), według rysunku: GT (f. mł.).

Badania sondażowe W. Blajera (1995) i badania ratownicze P. Madeja (2001–2002, 2004).

Nie udało się potwierdzić informacji o cmentarzysku KŁ (por. K. Moskwa 1976).

Z badań sondażowych: KM (f. mł.), KT i GT. Zbiory: MOR (w trakcie inwentaryzacji).

Z badań wykopaliskowych: KM (f. mł. – ryc. 6), KT i GT (m.in. obiekt z materiałami ceramicznymi f. mł.). Materiały w opracowaniu.

Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1; K. Moskwa 1976, s. 334 (tam wcześniejsza lit.); W. Blajer 1988, s. 53 (KT, KŁ); J. Michalski 1992, s. 147 (KT), s. 151 (KŁ); W. Blajer 1998; M. Gedl 1998, s. 242–243 (tam wcześniejsza lit. – GT); 1998a, s. 39, ryc. 12; 1998b, s. 23, 33, ryc. 5:4 (KT); S. Czopek 1998, s. 153 (KT); 1999, s. 109 (GT); 2003, s. 143 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288 (KM), 291 (KT), 297 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 144p (KT); W. Blajer 2007, s. 43 (GT).

610. Wysoka, gm. Łańcut, st. 8 (AZP 103-79/53)

Ekspozycja na SW i W (do 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 32 fragm. ceramiki KM.

Weryfikacja: KM (f. mł.): 2 fragm. wylewów naczyń zdobione guzkami (tabl. 34:25,27); 2 fragm. zdobione odciskami sznura (tabl. 34:26,31); 1 fragm. z części przydennej i 25 fragm. cienkościennych brzuśców naczyń, zdobionych trzema wariantami odcisków pseudotekstylnych (tabl. 34:29–30,32) lub ornamentem miotełkowym (tabl. 34:28), 2 niezdobione fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer 1985. Zbiory: MRP/AZP 944.

Lit.: W. Blajer 1987b, s. 40; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 288.

611. Wysoka, gm. Łańcut, st. 14 (AZP 103-78/110)

Ekspozycja na SE (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 22 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. placka zdobionego odciskami (tabl. 35:2), 1 fragm. wylewu naczynia, domieszka tłucznia ceramicznego, powierzchnia pylasta (tabl. 35:1), 1 fragm. niecharakterystyczny, być może 4 fragm. naczyń grubościennych.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1039.

612. Wysoka, gm. Łańcut, st. 16 (AZP 103-78/115)

Ekspozycja na S–SW (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT (f. mł.): 2 fragm. ceramiki (w tym 1 zdobiony grupą kolistych stempelków obramowanych kreskami – tabl. 35:8), powierzchnie nierówne i pylaste, dwubarwne.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1044.

613. Wysoka, gm. Łańcut, st. 19 (AZP 103-78/118)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki, domieszka rogowca, powierzchnie dwubarwne.

Badania: W. Blajer 1986. Zbiory: MRP/AZP 1047.

614. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 1 (AZP 107-85/10)

Ekspozycja na E (8–15 m).

W karcie: fragm. placka KŁ.

Datowanie: GT (f. mł.).

Badania: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991.

Zbiory: pierwotnie w kolekcji Antoniego Jarocho w Wyszatycach.

Lit.: A. Żaki 1965, s. 58, ryc. 2; J. Dąbrowski 1972, s. 238; K. Moskwa 1976, s. 336; J. Michalski 1992, s. 154; M. Gedl 1998, s. 243 (GT).

615. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 2 (AZP 107-84/125)

Ekspozycja na NW i W (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: wczesna EB: 1 fragm. ceramiki (1974), 2 fragm. (1995); KT: 1 fragm. (1974), 3 fragm. (1995); GT: 7 fragm. (1974), 2 fragm. (1995).

Weryfikacja (1974): być może KM (f. mł.): 1 fragm. wylewu, domieszka drobnego tłucznia kamiennego, zdobienie 3 trójkątnymi guzkami (tabl. 35:7); być może KT: 1 fragm. brzegu naczynia (nieco uszkodzony) (tabl. 35:5), być może 1 fragm. brzegu (tabl. 35:6) i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki; (1995): KT (f. klas.): 1 fragm. naczynia zdobiony listwą (tabl. 35:3), 1 fragm. zdobiony poziomymi liniami (tabl. 35:4), być może 2 niecharakterystyczne fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1974; A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 1252; 5639.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako być może neolit i okres rzymski?); W. Blajer 1985, s. 84 (KT); A. Kostek 1987, s. 150 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 243 (GT), ryc. 5:5–7 (KT); 1998b, s. 33, ryc. 8:5–7 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 144p (KT).

616. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 6 (AZP 107-85/17)

Ekspozycja na E (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KM: 2 fragm. brzegów (tabl. 35:9–10).

Badania: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991.

Zbiory: MP-A 4022. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).

617. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 11 (AZP 107-85/27)

Ekspozycja na S i SE (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. dna naczynia o gładkich, dwubarwnych powierzchniach.

Badania: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991.

Zbiory: MP-A 4032. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243.

618. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 23 (AZP 107-85/41)

Ekspozycja na S i SE (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki zdobiony poziomym guzkiem lub listewką, być może ze śladami miotełki, silnie zniszczony (tabl. 35:11).

Badania: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zbiory: MP-A 4046.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).

619. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 26 (AZP 107-84/115)

Ekspozycja na S (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może GT.

Weryfikacja: być może GT: 1–2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5629.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243.

620. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 33 (AZP 107-84/122)

Ekspozycja na SW, W i NW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ.

Weryfikacja: być może GT: 1–2 fragm. ceramiki o gładkich, dwubarwnych powierzchniach.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5636.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).

621. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 35 (AZP 107-84/124)

Ekspozycja na W (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z wczesnej EB.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia z dołkami(?) na krawędzi (tabl. 35:12), być może 1 fragm. naczynia cienkościennego, duża domieszka tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5638.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).

622. Zabłotce, gm. Radymno, st. 2 (AZP 106-84/26)

Ekspozycja na SE i S (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej (1973); 1 fragm. ceramiki KŁ (1993).

Weryfikacja: być może KT: 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki; być może GT: 1 fragm. dna grubościennego naczynia, co najmniej 6 fragm. ceramiki z domieszką tłucznia kamiennego, powierzchnie brunatne (AZP).

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1973; B. Szpunar, A. Szpunar 1993 (AZP). Zbiory: MP-A 1077, 5771.

Lit.: W. Błajer 1985, s. 84 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 243 (KŁ); J. Dąbrowski 2004, s. 143p (KT).

623. Zabłotce, gm. Radymno, st. 6 (AZP 106-84/30)

Ekspozycja na S i SW (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. placka KŁ.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. naczynia zdobionego poziomą linią, poniżej ślad po guzie (tabl. 35:16); KT (f. kl.): 1 fragm. ceramiki zdobiony liniami rytymi, powierzchnie starte (tabl. 35:15), prawdopodobnie 1 fragm. z partii przydennej; GT (f. mł.): 2 fragm. placka (tabl. 35:13), 1 fragm. ucha (tabl. 35:14), być może kilka innych fragm. ceramiki.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5772.

624. Zabłotce, gm. Radymno, st. 12 (AZP 106-84/47)

Ekspozycja na N i NW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5789.

625. Zabłotce, gm. Radymno, st. 19 (AZP 106-84/68)

Ekspozycja na N i NW (do 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 14 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. mł.): 2 fragm. pogrubionych brzegów (tabl. 35:17), być może kilka innych fragm. ceramiki; GT (f. st.): 1 fragm. brzegu (tabl. 35:18); ok. 60 fragm. z brzuśców lub przydennych partii naczyń, w większości z domieszką tłuczni kamiennego, powierzchnie brunatne, gładkie.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5810.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (KŁ).

626. Zabłotce, gm. Radymno, st. 21 (AZP 106-84/74)

Ekspozycja na W (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych, wewnątrz ciemniejszych.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5816.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (KŁ).

627. Zagórze, gm. Jawornik Polski, st. 3 (AZP 105-80/209)

Ekspozycja na NW (ponad 15 m), wielkość do 0,5 ha.

Materiał: być może KM: 1 fragm. narzędzia bifacjalnego z krzemienia wołyńskiego (tabl. 35:19).

Badania: W. Błajer, M.S. Przybyła 2005. Zbiory: w opracowaniu w IA UJ.

628. Zalesie, gm. Zarzecze, st. 3 (AZP 104-81/13)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 21 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.?) (cechy technologiczne wskazują w większym stopniu na GT); 1 fragm. cienkościenne naczynia z poziomą listwą (tabl. 38:22); GT: 1 fragm. załomu grubościennego naczynia wazowatego (tabl. 38:23), co najmniej 15 niecharakterystycznych fragm. grubościennych naczyń, w większości o ceglanych lub dwubarwnych powierzchniach.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1605.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 244 (EB); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297 (GT).

629. Zalesie, gm. Zarzecze, st. 5 (AZP 104-81/15)

Ekspozycja na S (do 2 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: kilka fragm. ceramiki być może KT.

Weryfikacja: być może GT: 2–4 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1607.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (wzm. KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT).

630. Załęże (aktualnie Rzeszów-Załęże), st. 2 (AZP 103-76/9)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

Określenie w karcie: 30 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. z górnej partii naczynia zdobiony prawdopodobnie odciskami sznura (tabl. 35:26); GT (f. mł.): 1 fragm. placka glinianego (tabl. 35:27), co najmniej 3 niecharakterystyczne fragm. ceramiki.

Badania: J.S. Barłowski 1968–1969; K. Moskwa 1979 (AZP). Zbiory: MRP 2409.

Lit.: J.S. Barłowski 1973, s. 150 (jako OWR).

631. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 1 (AZP 106-84/44)

Ekspozycja na SE i S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 11 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. naczynia zdobionego poniżej krawędzi poziomymi liniami, powierzchnia gładka, złuszczonej się (tabl. 35:25).

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 1089.

632. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 7 (AZP 105-83/100)

Ekspozycja na NW (8–15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 33 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: GT (f. mł.): 1 fragm. placka, zdobionego nakłuciami (tabl. 36:1), być może także 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, barwy ciemnoszarej, oraz 1 fragm. naczynia grubościennego.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4566.

633. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 19 (AZP 105-83/112)

Ekspozycja na W, NW, N i NE (4–8 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT, 45 fragm. ceramiki kultury przeworskiej.

Weryfikacja: być może KT: brak możliwości pozytywnej weryfikacji – zachowany pogrubiony wylew nie ma cech technologicznych KT; GT (f. mł.): 1 fragm. placka (tabl. 36:2), 1 fragm. brzegu, powierzchnie gładkie, ciemnoszare (tabl. 36:3), 1 fragm. dna.

Badania: S. Kadrow 1991. Zbiory: MP-A 4578.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 245 (KŁ), ryc. 5:3 (KT), tabl. XLVIII:1–2 (GT); 1998b, s. 33, ryc. 8:3 (KT).

634. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 21 (AZP 105-84/82)

Ekspozycja na SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 9 fragm. ceramiki, być może kultury przeworskiej.

Weryfikacja: KT (f. klas.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 35:7), być może 1 niecharakterystyczny fragm. o gładkiej, ciemnobrunatnej powierzchni; być może GT: 2 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 6346.

635. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 22 (AZP 105-83/16)

Ekspozycja na NE, E i SE (2–4 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchni zewnętrznej polerowanej, błyszczącej, barwy szarawej.

Badania: S. Kadrow 1992. Zbiory: MP-A 4483.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 245 (KŁ).

636. Zamojsce, gm. Radymno, st. 3 (AZP 105-84/27)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 10 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: KT (f. klas.): 2 fragm. pogrubionych brzegów naczyń (tabl. 36:4–5), 1 fragm. zdobiony pionowymi liniami (tabl. 36:6); być może GT: 3 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, dwubarwnych; prawdopodobnie ok. 10 dalszych fragm. ceramiki z EB.

Badania: M. Proksa 1996. Zbiory: MP-A 1082.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 245 (GT).

637. Zamojsce, gm. Radymno, st. 4 (AZP 105-84/28)

Ekspozycja na N i NW (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej (1996).

Weryfikacja (1974): 6 fragm. ceramiki z EB, określenie przynależności kulturowej niemożliwe; (1996): być może GT: 1 fragm. ceramiki, cienkościenny o powierzchniach gładkich, czarnych.

Badania: A. Koperski, J. Chochorowski 1974; M. Proksa 1996 (AZP). Zbiory: MP-A 1237 (1974 – jako Ostrów, st. 4), 1237a (1996).

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako Ostrów, st. 4 – ułamki naczyń prehistorycznych); J. Michalski 1992, s. 154; M. Gedl 1998, s. 245.

638. Zarzecze, gm. loco, st. 3 (AZP 104-81/19)

Ekspozycja na S i SE (2–4 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. ceramiki, być może z EB.

Weryfikacja: być może GT: 5 fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1611.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 246 (EB).

639. Zarzecze, gm. loco, st. 6 (AZP 104-81/27)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. klas.): 1 fragm. pogrubionego brzegu naczynia (tabl. 36:8) i 2 drobne ułamki ceramiki; być może GT: 1 fragm. naczynia o powierzchniach gładkich, barwy ciemnoszarej.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1619.

Lit.: W. Blajer 1985, s. 85 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998b, s. 33, ryc. 4:6 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 144p (KT).

640. Zarzecze, gm. loco, st. 7 (AZP 104-81/28)

Ekspozycja na S i SW (4–8 m), wielkość do 15 ha.

W karcie: kilkadziesiąt fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. st. i mł.): 1 fragm. górnej partii misy profilowanej (tabl. 36:11), 1 fragm. pogrubionego, rozchylonego brzegu, powierzchnie matowe, ciemnoszare (tabl. 36:10), 2 fragm. wylewów z otworkami poniżej krawędzi (w jednym domieszka tłucznia ceramicznego), powierzchnie pylaste (tabl. 36:12–13), 1 fragm. brzegu cienkościennego naczynia o powierzchniach wygładzonych (tabl. 36:14), 3 fragm. brzegów grubościennych naczyń (tabl. 36:16–18), 1 fragm. brzuśca zdobionego guzkiem, powierzchnie starte (tabl. 36:19), 1 fragm. naczynia ze śladami po nalepionej listwie(?) i z dołkiem palcowym (tabl. 36:15), 4 fragm. den (tabl. 36:9), 1 fragm. dna na wyodrębnionej stopce oraz ponad 70 niecharakterystycznych fragm. ceramiki.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1620.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 246; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

641. Żuklin, gm. Kańczuga, st. 6 (AZP 104-80/101)

Ekspozycja na NW i N (ponad 15 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. ceramiki (tabl. 36:20).

Badania: W. Blajer 1996. Zbiory: MP-A 6577.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (KT).

642. Żuklin, gm. Kańczuga, st. 13 (AZP 104-80/116)

Ekspozycja na SE (ponad 15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 3 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. nasady szyjki naczynia zdobionego poziomymi liniami, być może 2 drobne ułamki ceramiki z domieszką rogowca.

Badania: W. Blajer 1996. Zbiory: MP-A 6592.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

643. Żuklin, gm. Kańczuga, st. 21 (AZP 104-80/124)

Ekspozycja na W i NW (ponad 15 m), wielkość do 5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może GT z młodszej EB.

Weryfikacja: GT.

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6600.

Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

644. Żuklin, gm. Kańczuga, st. 22 (AZP 104-80/125)

Ekspozycja na W, NW, N i NE (ponad 15 m).

Materiał: żelazny czekan scytyjski z III fazy GT.

Badania: W. Blajer 1997. Zbiory: MP-A 6604.

Lit.: J. Chochorowski, A. Gawlik 1997; M. Gedl 1998, s. 248, ryc. 28 (jako st. 19); S. Czopek 1999, s. 140, ryc. 30:b; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297, tabl. 11:6; W. Blajer 2006a, s. 22–24 (z ryc.); M. Gedl 2004, s. 50, tabl. 10:87A.

645. Żurawica, gm. loco, st. 1 (AZP 107-84/91)

Ekspozycja na W, NW i N (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. naczynia o powierzchniach dwubarwnych, 2 fragm. ceramiki o powierzchniach gładkich, czarnych.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5607.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

646. Żurawica, gm. loco, st. 2 (AZP 108-84/43)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej (1973).

Weryfikacja (1973): być może GT: 2 fragm. ceramiki (1 fragm. o powierzchniach dwubarwnych).

Badania: A. Koperski 1973; B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 1106.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako skorupy trudne do datowania).

647. Żurawica, gm. loco, st. 6 (AZP 107-84/82)

Ekspozycja na SW (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. z grubą domieszką ciemnego tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5598.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

648. Żurawica, gm. loco, st. 7 (AZP 107-84/88)

Ekspozycja na S i SE (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT (1973), 1 fragm. ceramiki GT (1995).

Weryfikacja (1973): brak możliwości określenia przynależności kulturowej; (1995): być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach dwubarwnych, wtórnie przepalony(?).

Badania: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 1111, 5604.

Lit.: A. Koperski 1979, s. 153 (jako ułamki naczyń prehistorycznych); M. Gedl 1998, s. 248.

649. Żurawica, gm. loco, st. 19 (AZP 108-84/57)

Ekspozycja na N i NE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. ceramiki o powierzchniach szarych, gładkich.

Badania: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zbiory: MP-A 5161.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248 (GT).

650. Żurawica, gm. loco, st. 30 (AZP 108-83/148)

Ekspozycja na E (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 7 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT (f. st.): 1 fragm. brzegu naczynia esowatego (tabl. 36:21), 6 fragm. ceramiki (w tym z domieszką rogowca), przeważnie o powierzchniach gładkich, szarobrunatnych.

Badania: A. Kostek 1994. Zbiory: MP-A 6085.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

651. Żurawica, gm. loco, st. 35 (AZP 107-84/74)

Ekspozycja na S (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może KM: 2 fragm. cienkościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5590.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248 (GT).

652. Żurawica, gm. loco, st. 45 (AZP 107-84/87)

Ekspozycja na W i SW (8–15 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. grubościennego naczynia o powierzchniach dwubarwnych.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5603.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

653. Żurawica, gm. loco, st. 48 (AZP 107-84/92)

Ekspozycja na NE (4–8 m), wielkość do 1 ara.

W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB.

Weryfikacja: być może GT: 1 fragm. dolnej partii dużego naczynia (ok. 30 cm średnicy dna) z domieszką bardzo grubego tłucznia kamiennego, powierzchnie szorstkie, dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5608.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248 (GT).

654. Żurawica, gm. loco, st. 60 (AZP 107-84/104)

Ekspozycja na SW (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki GT, 15 fragm. ceramiki neolitycznej.

Weryfikacja: być może GT: 3–6 fragm. grubościennych naczyń z domieszką tłucznia kamiennego i ceramicznego, powierzchnie dwubarwne.

Badania: A. Kostek 1995. Zbiory: MP-A 5620.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

655. Żurawica, gm. loco, st. 69 (AZP 107-83/26)

Ekspozycja na N (8–15 m), wielkość do 1 ha.

Materiał: być może GT: 2–4 fragm. ceramiki cienkościennych o powierzchniach gładkich (w wypadku części fragmentów – dwubarwnych).

Badania: A. Kostek 2007. Zbiory: MP-A (w opracowaniu).

656. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 2 (AZP 103-81/61)

Ekspozycja a SW i W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 1 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1562.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982 (jako wczesne średniowiecze); M. Gedl 1998, s. 248;

W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

657. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 6 (AZP 103-81/65)

Ekspozycja na N (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: GT: 1 fragm. załomu grubościennego naczynia z pionowo przekłutym uchem (tabl. 36:22), 5 dalszych fragm. ceramiki (w tym 1 fragm. naczynia grubościennego o starannie wygładzonej powierzchni i 1 fragm. o powierzchni obmazywanej).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1566.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 112, ryc. 6:c (GT?); M. Gedl 1998, s. 248; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

658. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 7 (AZP 103-81/66)

Ekspozycja na NW i W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 6 fragm. naczyń prehistorycznych, polepa.

Weryfikacja: być może KT: 2 fragm. naczyń, domieszka tłucznia kamiennego, powierzchnie gładkie (na jednym fragm. spękane, ciemnobrunatne).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1567.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 112 (prehistoria).

659. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 8 (AZP 103-81/67)

Ekspozycja na S, SW, W i NW (do 2 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: 2 fragm. ceramiki KT; 3 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: KT (f. kl.): 1 fragm. pogrubionego i skośnie ściętego brzegu naczynia (tabl. 36:23); być może GT: 2 fragm. naczyń o dwubarwnych powierzchniach, wewnątrz ciemnych.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1981. Zbiory: MP-A 1568.

Lit.: W. Blajer, A. Kostek 1982, s. 112, ryc. 6:a–b (KT; OWR lub EB); W. Blajer 1985, s. 85 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998, s. 248 (GT); 1998b, s. 23, 33, ryc. 4:15–16 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT), 297 (GT); J. Dąbrowski 2004, s. 146p (KT).

660. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 10 (AZP 104-81/1)

Ekspozycja na N i od ES do W (4–8 m), wielkość do 0,5 ha.

W karcie: ok. 100 fragm. ceramiki KT; także uwaga: w 1959 r. w obrębie fortyfikacji nowożytej, w centrum zajętego przez stanowisko wyniesienia, A. Kunysz przeprowadził sondażowe badania wykopaliskowe, podczas których na głębokości 50 cm natrafił na palenisko i ceramikę „ze schyłku epoki kamiennej”.

Weryfikacja: być może KM: 1 fragm. brzegu naczynia z poziomym guzkiem na krawędzi i pasmem nacięć w górnej partii brzuśca; KT (f. kl. i mł.): 20 fragm. brzegów pogrubionych i ściętych lub „wyciągniętych” na zewnątrz (tabl. 27:20,22–24, tabl. 37:1–4,6–8,10–13,15–16,20), 1 fragm. cedzidła (tabl. 37:25), 1 fragm. naczynia z pionowo przekłutym uchem (tabl. 37:23), 1 fragm. naczynia z listwą (tabl. 37:21), 2 fragm. brzuśców garnków zdobionych poziomymi liniami rytymi (tabl. 37:22), 1 fragm. garnka z „barkiem” (tabl. 37:26); GT (f. st.): 6 fragm. zwężonych brzegów naczyń (tabl. 37:5,9,14,17–19), 1 fragm. brzuśca dekorowany pionowymi kanelurami (tabl. 37:24), 1 fragm. z górnej partii naczynia z rozchylonym wylewem (tabl. 37:27), 2 duże fragm. naczyń esowatych (tabl. 37:28–29); KT lub wczesna faza GT: 7 fragm. den, 50 innych fragm. pochodzących w większości z grubościennych (esowatych) naczyń.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1670.

Lit.: G. Leńczyk 1961 (ZOW, 27, s. 108); A. Kunysz 1966 (MSROA, s. 25 nn.); W. Blajer 1985, s. 85 (KT); J. Michalski 1992, s. 147 (KT); M. Gedl 1998b, s. 23, 33, ryc. 4:7–14 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 146p (jako st. 9 – KT).

661. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 13 (AZP 104-81/50)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 3 fragm. ceramiki z domieszką tłuczni kamiennego (w tym 1 fragm. pogrubionego brzegu o powierzchniach wygładzonych, zdartych – tabl. 36:24).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1642.

662. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 14 (AZP 104-81/52)

Ekspozycja na E, ES i S (4–8 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 5 fragm. ceramiki GT.

Weryfikacja: być może GT: 1 duży fragm. grubościennego naczynia, powierzchnie dwubarwne, 1 fragm. dna, domieszka piasku, powierzchnie jasnobrunatne.

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1644.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.

663. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 15 (AZP 104-81/53)

Ekspozycja na SW (2–4 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: 23 fragm. naczyń z EB lub OWR.

Weryfikacja: być może GT: 2 fragm. naczyń grubościennych o powierzchniach dwubarwnych (1 fragm. o powierzchni zewnętrznej chropowatej).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1645.

Lit.: M. Gedl 1998, s. 248 (EB).

664. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 16 (AZP 104-81/69)

Ekspozycja na S, SW i W (8–15 m), wielkość do 1 ha.

W karcie: być może 2 fragm. ceramiki KT.

Weryfikacja: być może KT (f. kl.): 1 fragm. cienkościennego naczynia, zdobionego poziomymi liniami (tabl. 36:25).

Badania: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zbiory: MP-A 1661.

Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (wzm.); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 291.

10.2. Stanowiska odrzucone w trakcie weryfikacji

Poniższy wykaz obejmuje stanowiska przypisane w kartach ewidencji stanowiska archeologicznego Archeologicznego Zdjęcia Polski określonym kulturom albo ogólnie epoce brązu i wczesnej epoce żelaza lub pewnym przedziałom w ramach tej epoki, których jednak na podstawie naszych doświadczeń i przy zastosowaniu przyjętych w tej pracy kryteriów oceny materiałów nie mogliśmy połączyć z konkretną kulturą. Stanowiska te nie zostały uwzględnione w analizach ani naniesione na mapach.

Stosowane skróty zostały objaśnione we wprowadzeniu do katalogu stanowisk zweryfikowanych pozytywnie.

1. Albigowa, gm. Łańcut, st. 58 (AZP 104-78/24). W karcie: odłupek krzemienny z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Czopek 1997. Zb.: MRP/AZP 4047.

- 2. Albigowa, st. 63 (AZP 104-78/29).** W karcie: retuszowany odłupek z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Czopek 1997. Zb.: MRP/AZP 4052.
- 3. Bolestraszyce, gm. Żurawica, st. 10 (108-84/14).** Według lit. kilkanaście ułamków naczyń, przypuszczalnie GT. Weryfikacja: zapewne OWR, brak materiałów, które można by jednoznacznie łączyć z EB. Badania: A. Koperski 1973. Zb.: MP-A 1217. Lit.: A. Koperski 1979, s. 149; J. Michalski 1992, s. 151 (KŁ).
- 4. Bóbrka Kańczucka, gm. Kańczuga, st. 7 (AZP 105-81/7).** W karcie: 4 fragm. naczyń z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1685. Lit.: M. Gedl 1998, s. 173.
- 5. Chłopice, gm. loco, st. 11 (AZP 105-83/28).** Podczas ratowniczych badań B. Rokitowskiej w 1999 r. odkryto 7 obiektów, z których materiał jest datowany ogólnie na neolit i wczesny okres EB. Weryfikacja nie została przeprowadzona. Zb.: Podkarpacki WKZ. Lit.: M. Florek 2000, s. 292 (jako st. 4); T. Biernicki, J. Nastaszyc, M. Schild 2003, s. 14; uprzejma informacja mgr Małgorzaty Schild.
- 6. Chłopice, st. 19 (AZP 105-83/36).** W karcie: 3 fragm. ceramiki z I–II OEB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4503.
- 7. Chmielnik, gm. loco, st. 28 (AZP 104-78/41).** W karcie: wióro-odłupek z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Czopek 1997. Zb.: MRP/AZP 4084.
- 8. Cieszacin Wielki, gm. Pawłosiów, st. 11 (AZP 104-82/18).** W karcie: 4 fragm. ceramiki z wczesnego OEB. Weryfikacja: 1 fragm. naczynia z EB, zdobionego guzem. Bad.: S. Kadrow 1987. Zb.: MP-A 2506.
- 9. Cieszacin Wielki, gm. Pawłosiów, st. 19 (AZP 104-82/26).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1987. Zb.: MP-A 2514. Lit.: M. Gedl 1998, s. 177.
- 10. Cieszacin Wielki, st. 32 (AZP 104-82/43).** W karcie: skrobacz z wczesnego OEB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Kadrow 1987. Zb.: MP-A 2531.
- 11. Dębina, gm. Białobrzegi, st. 4 (AZP 102-79/46).** W karcie: 9 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 92. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: łąka.
- 12. Dębina, st. 5 (AZP 102-79/47).** W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 93. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: brak materiału.
Dmytrowice – por. Olszynka
- 13. Dobkowice, gm. Chłopice, st. 5 (AZP 105-83/41).** W karcie: 6 fragm. ceramiki z I–II OEB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4508.
- 14. Dobkowice, st. 6 (AZP 105-83/42).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z I–II OEB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4509.
- 15. Dobkowice, st. 25 (AZP 105-83/63).** W karcie: 3 fragm. ceramiki z I–II OEB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4530.
- 16. Drohojów, gm. Orły, st. 1 (AZP 106-84/1).** W karcie: 2 fragm. ceramiki kultury przeworskiej (1973). Weryfikacja: 2 fragm. ceramiki z EB – określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Koperski 1973. Zb.: MP-A 1073. Lit.: A. Koperski 1979, s. 150

(jako fragm. naczyń przypuszczalnie z okresu rzymskiego); M. Gedl 1998, s. 181 (EB lub wczesna EŻ).

17. Drohojów, st. 3 (AZP 106-84/3). W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5759.

18. Drohojów, st. 12 (AZP 106-84/63). W karcie: 5 fragm. ceramiki, być może KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5805. Lit.: M. Gedl 1998, s. 181 (EB lub wczesna EŻ).

19. Drohojów, st. 15 (AZP 106-84/66). W karcie: fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ. Weryfikacja negatywna (1 fragm. ceramiki, być może z OWR). Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5808. Lit.: M. Gedl 1998, s. 181.

20. Gać, gm. loco, st. 22 (AZP 103-80/58). W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer 1992. Zb.: MP-A 4951. Lit.: M. Gedl 1998, s. 182.

21. Głuchów, gm. Łañcut, st. 2 (AZP 102-79/48). W karcie: 10 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 94. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: brak materiału.

22. Głuchów, st. 11 (AZP 102-79/57). W karcie: 7 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 103. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: pastwisko.

23. Głuchów, st. 13 (AZP 102-79/59). W karcie: 25 fragm. ceramiki z III fazy GT. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 105. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 151; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 292. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa lub negatywna: w części E budowa i uprawy, w części W brak materiału.

24. Grzęska, gm. Przeworsk, st. 17 (AZP 102-80/32). W karcie: 2 fragm. ceramiki, być może KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek, S. Kadrow 1985. Zb.: MP-A 1896. Lit.: S. Czopek 1996, s. 155; 1998, s. 153; J. Dąbrowski 2004, s. 98p.

25. Grzęska, st. 31 (AZP 102-81/40). W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek 1988. Zb.: MP-A 2797. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152.

26. Hawłowice, gm. Pruchnik, st. 4 (AZP 105-81/51). W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zb.: MP-A 1737. Lit.: M. Gedl 1998, s. 186.

27. Hnatkowice, gm. Orły, st. 10 (AZP 107-84/8). W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5526. Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).

28. Hnatkowice, st. 13 (AZP 106-83/36). W karcie: łuska krzemienna z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5460.

29. Hnatkowice, st. 14 (AZP 106-84/37). W karcie: 11 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5779. Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).

30. Hnatkowice, st. 18 (AZP 107-84/7). W karcie: 1 fragm. ceramiki GT (1973), 1 fragm. ceramiki GT (1995). Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, J. Chochorowski 1973; A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 1060; 5525. Lit.: A. Koperski 1979, s. 152 (jako Orzechowce, st. 9 – fragm. naczyń prehistorycznych); M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).

- 31. Hnatkowiec, st. 20 (AZP 107-84/3).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe, brak cech dystynktywnych. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5521. Lit.: M. Gedl 1998, s. 187.
- 32. Hnatkowiec, st. 22 (AZP 107-84/5).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja: być może EB, określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5523. Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).
- 33. Hnatkowiec, st. 24 (AZP 107-84/9).** W karcie: 3 fragm. ceramiki być może KM. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5527.
- 34. Hnatkowiec, st. 25 (AZP 107-84/11).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5529. Lit.: M. Gedl 1998, s. 187 (EB lub wczesna EŻ).
- 35. Husów, gm. Markowa, st. 130 (AZP 104-79/279).** W karcie: ostrze toporka kam., 2 krzemienie z retuszem i 1 fragm. ceramiki, być może KCSz lub KM. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: W. Blajer 2001. Zb.: MRP/AZP 4575.
- 36. Jagiella, gm. Tryńcza, st. 5 (AZP 102-81/44).** W karcie: skrobacz krzemienisty z wczesnej EB. Weryfikacja: uściślenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Czopek 1988. Zb.: MP-A 2801.
- 37. Jarosław, st. 4 (AZP 104-83/3).** W karcie: soczewkowata siekiera z czarnego łupku, być może KM. Weryfikacja negatywna (nietypowy surowiec). Bad. AZP: E. Sosnowska 1996. Zb.: MJ-A 42.
- 38. Jarosław, st. 147 (AZP 103-83/140).** W karcie: 3 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna: silne zniszczenie zabytków uniemożliwia określenie przynależności kulturowej. Bad.: S. Czopek, E. Sosnowska 1996. Zb.: MP-A 5378. Lit.: M. Gedl 1998, s. 191.
- 39. Jarosław, st. 148 (AZP 103-83/141).** W karcie: 2 łuszczyce i 2 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna: brak cech dystynktywnych. Bad.: S. Czopek, E. Sosnowska 1996. Zb.: MP-A 5379.
- 40. Kańczuga, st. 17 (AZP 104-80/71).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może KŁ. Weryfikacja: KT lub wczesna faza GT. Bad.: W. Blajer 1996. Zb.: MP-A 6548. Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293.
- 41. Kosienice, gm. Żurawica, st. 5 (AZP 106-83/44).** W karcie: 4 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5468.
- 42. Kosienice, st. 10 (AZP 106-83/49).** W karcie: 3 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5473.
- 43. Kosina, gm. Łańcut, st. 4 (AZP 102-79/2).** W karcie: 5 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 53. Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: teren zabudowany.
- 44. Kosina, st. 7 (AZP 102-79/10).** W karcie: 6 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 56. Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293; W. Blajer 2007, s. 43. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: 2 fragm. ceramiki, być może kultury przeworskiej, fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej i średniowiecznej.
- 45. Kosina, st. 8 (AZP 102-79/11).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 57. Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 287. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: brak materiału.

- 46. Kosina, st. 10 (AZP 102-79/13).** W karcie: 5 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 59. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; M. Gedl 1998, s. 195 (zapewne osada GT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: brak materiału.
- 47. Kosina, st. 16 (AZP 102-79/19).** W karcie: 8 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 65. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa lub negatywna: w części S zabudowa i trawniki, w części N brak materiału.
- 48. Kosina, st. 19 (AZP 102-79/22).** W karcie: 4 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 68. Lit.: W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: uprawy (tylko w koleinie 1 fragm. ceramiki prehistorycznej).
- 49. Kosina, st. 20 (AZP 102-79/23).** W karcie: 14 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 69. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 293. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa lub negatywna: w części S i środkowej uprawy, w części N brak materiału.
- 50. Kosina, st. 27 (AZP 102-79/30).** W karcie: 3 fragm. ceramiki kultury przeworskiej (dopisek: GT). Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 76. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT). Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: zabudowa, trawniki; prospekcja pól na N i S od stanowiska przyniosła wynik negatywny.
- 51. Kosina, st. 32 (AZP 102-79/35).** W karcie: 19 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 81. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: kilka fragm. ceramiki prehistorycznej.
- 52. Kosina, st. 33 (AZP 102-79/36).** W karcie: 32 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 82. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294. Weryfikacja terenowa (2007) negatywna: pojedyncze fragm. ceramiki prehistorycznej.
- 53. Kosina, st. 38 (AZP 102-80/44).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna: ceramika prehistoryczna. Bad.: S. Czopek 1985. Zb.: MRP/AZP 585. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 152 (GT).
- 54. Kraczkowa, gm. Łańcut, st. 10 (AZP 103-78/8).** W karcie: 2 groty krzemienne z młodszej EK lub wczesnej EB. Weryfikacja niemożliwa: brak zabytków? Lit.: Archiwum MOR.
- 55. Krasne, gm. loco, st. 13 (AZP 103-77/24).** W karcie: 5 fragm. ceramiki neolitycznej lub KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zb.: MRP/AZP 504. Lit.: M. Gedl 1998, s. 198 (być może EB).
- 56. Krasne, st. 20 (AZP 103-77/39).** W karcie: narzędzie z krzemienia nakrapianego, wczesna EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zb.: MRP/AZP 518.
- 57. Krzemienica, gm. Czarna, st. 9 (AZP 102-78/27) (*recte* Łańcut-Przedmieście?).** W karcie: 9 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek 1982. Zb.: MRP/AZP 123.
- 58. Krzemienica, st. 21 (AZP 103-78/67).** W karcie: 3 fragm. ceramiki, być może KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer 1986. Zb.: MRP/AZP 996. Lit.: W. Blajer 1988, s. 53; M. Gedl 1998, s. 197; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 294.

- 59. Kuńkowce, gm. Przemyśl, st. 9 (AZP 108-83/63).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6012. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 60. Kuńkowce, st. 10 (AZP 108-83/64).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6013. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 61. Kuńkowce, st. 11 (AZP 108-83/65).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6014. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 62. Kuńkowce, st. 13 (AZP 108-83/67).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6016. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 63. Kuńkowce, st. 18 (AZP 108-83/72).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6021. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 64. Kuńkowce, st. 19 (AZP 108-83/73).** W karcie: 4 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja: ceramika z EB, brak podstaw do określenia przynależności kulturowej. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6022. Lit.: M. Gedl 1998, s. 197.
- 65. Lutków, gm. Chłopice, st. 5 (AZP 105-83/65).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z I–II OEB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Kadrow 1992. Zb.: MP-A 4532.
- 66. Łańcut, st. 9 (Rynek) (AZP 102-78/11).** W 1956 r. badaniami objęto jamę zniszczoną przez wykop fundamentowy. Według lit. wydobyty materiał można prawdopodobnie datować na okres halsztacki. Weryfikacja niemożliwa: brak danych o miejscu przechowywania materiału. Lit.: J. Janowski 1957, s. 282.
- 67. Łańcut, st. 13 (AZP 102-78/15).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek 1982. Zb.: MRP/AZP 111.
- 68. Łąka, gm. Trzebownisko, st. 20 (AZP 102-77/43).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Lewandowski, F. Leśniak 1979. Zb.: MRP/AZP 43.
- 69. Łętownia, gm. Przemyśl, st. 10 (AZP 108-83/53).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6002. Lit.: M. Gedl 1998, s. 202.
- 70. Łowce, gm. Chłopice, st. 10 (AZP 105-83/72).** W karcie: 3 fragm. ceramiki KM. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1992. Zb.: MP-A 4538.
- 71. Małkowice, gm. Orły, st. 5 (AZP 107-84/136).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5650. Lit.: M. Gedl 1998, s. 203 (GT).
- 72. Małkowice, st. 18 (AZP 107-84/150).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5663. Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.
- 73. Małkowice, st. 21 (AZP 107-84/153).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5666. Lit.: M. Gedl 1998, s. 203.
- 74. Markowa, gm. loco, st. 58 (AZP 104-79/114).** W karcie: 1 fragm. brzegu naczynia, być może GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer 1998. Zb.: MRP/AZP 4480. Lit.: W. Blajer 2005, s. 18 (być może GT).
- 75. Markowa, st. 70 (AZP 104-79/126).** W karcie: 1 fragm. brzegu i 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, być może KM. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer 1998. Zb.: MRP/AZP 4492. Lit.: W. Blajer 2005, s. 19 (być może KM).
- 76. Markowa, st. 72 (AZP 104-79/128).** W karcie: 1 niecharakterystyczny fragm. ceramiki, być może KM. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer 1998. Zb.: MRP/AZP 4494. Lit.: W. Blajer 2005, s. 19 (być może KM).
- 77. Mirocin, gm. Przeworsk, st. 2 (AZP 103-81/75).** W karcie: 10 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1588. Lit.: M. Gedl 1998, s. 204.

- 78. Miocin, st. 12 (AZP 103-81/84).** W karcie: 2 fragm. ceramiki KT. Weryfikacja negatywna: OWR. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1598. Lit.: W. Blajer 1985, s. 79 (KT); J. Michalski 1992, s. 146 (KT); M. Gedl 1998b, s. 32 (KT); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 290 (KT); J. Dąbrowski 2004, s. 113p (KT).
- 79. Morawsko, gm. Jarosław, st. 3 (AZP 105-83/94).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4560. Lit.: M. Gedl 1998b, s. 32.
- 80. Olszynka (d. Dmytrowice), gm. Orły, st. 5 (AZP 106-83/31).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5455.
- 81. Orzechowce, gm. Żurawica, st. 3 (AZP 107-83/8).** Według lit.: fragm. ceramiki GT; Weryfikacja negatywna: 5 fragm. ceramiki prehistorycznej. Bad.: A. Koperski 1973. Zb.: MP-A 1054. Lit.: A. Koperski 1979, s. 151 (jako GT); J. Michalski 1992, s. 153 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 211 (GT).
- 82. Orzechowce, st. 8 (AZP 107-84/33).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT (1973). Weryfikacja negatywna. Bad.: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 1059. Lit.: A. Koperski 1979, s. 152 (fragm. naczyń prehistorycznych); M. Gedl 1998, s. 211. Orzechowce, st. 9 – por. **Hnatkowice, st. 18.**
- 83. Orzechowce, st. 14 (AZP 107-84/19).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5537. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 84. Orzechowce, st. 21 (AZP 107-84/28).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5546. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 85. Orzechowce, st. 25 (AZP 107-84/32).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5550. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 86. Orzechowce, st. 26 (AZP 107-84/34).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja: być może EB, brak podstaw do określenia przynależności kulturowej. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5552. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 87. Orzechowce, st. 30 (AZP 107-84/39).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5557. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 88. Orzechowce, st. 32 (AZP 107-84/42).** W karcie: ułamki ceramiki GT lub z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5560. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 89. Orzechowce, st. 36 (AZP 107-84/47).** W karcie: półwytwór grocika krzem. KM; 1 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja: jednoznaczne określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5565.
- 90. Orzechowce, st. 38 (AZP 107-84/49).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5567. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 91. Orzechowce, st. 41 (AZP 107-84/52).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z wczesnej EŻ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5570. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 92. Orzechowce, st. 42 (AZP 107-84/53).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5571. Lit.: M. Gedl 1998, s. 211.
- 93. Ostrów, gm. Przemyśl, st. 3 (AZP 108-83/102).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, M. Parczewski 1975; A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 1262. Lit.: A. Koperski, M. Parczewski 1977, s. 218 (kilka ułamków ceramiki prehistorycznej, być może neolit); J. Michalski 1992, s. 153 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 212.
- 94. Ostrów, st. 21 (AZP 108-83/95).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6042. Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.

- 95. Ostrów, st. 29 (AZP 108-83/105).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6052. Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.
- 96. Ostrów, gm. Radymno, st. 7 (AZP 104-84/94).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zb.: MP-A 5337.
- 97. Ostrów, st. 14 (AZP 104-84/91).** W karcie: 9 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna: brak jednoznacznych cech morfologicznych i ornamentacyjnych. Bad.: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zb.: MP-A 5334.
- 98. Ostrów, st. 18 (AZP 104-84/89).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ. Weryfikacja: 1 fragm. ceramiki być może z EB, bliższe określenie niemożliwe. Bad.: M. Parczewski, A. Kostek 1996. Zb.: MP-A 5332.
- 99. Ożańsk, gm. Pawłosiów, st. 5 (AZP 104-81/17).** W karcie: 1 fragm. ceramiki być może z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1609. Lit.: M. Gedl 1998, s. 212.
- 100. Pelkinie, gm. Jarosław, st. 9 (AZP 103-82/48).** W karcie: 3 fragm. ceramiki KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1989. Zb.: MP-A 3079.
- 101. Pruchnik, gm. loco, st. 8 (AZP 106-81/16).** W karcie: 2 fragm. ceramiki, być może z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zb.: MP-A 1764.
- 102. Pruchnik, st. 14 (AZP 106-81/31).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zb.: MP-A 1779. Lit.: M. Gedl 1998, s. 216.
- 103. Przemyśl, st. 225 (AZP 108-83/139).** W karcie: 4 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6076. Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.
- 104. Przemyśl, st. 229 (AZP 108-83/143).** W karcie: 6 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6080. Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.
- 105. Przemyśl, st. 230 (AZP 108-83/144).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1994. Zb.: MP-A 6081. Lit.: M. Gedl 1998, s. 218.
- 106. Przeworsk, st. 72 (AZP 102-81/77).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek 1988. Zb.: MP-A 2834. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 153.
- 107. Radymno, st. 1 (AZP 105-84/1).** W karcie: ślad osadnictwa KŁ. Weryfikacja niemożliwa: nie wiadomo, o jakie znalezisko chodzi. Bad. AZP: M. Proksa 1996. Lit.: M. Gedl 1962, ryc. 1 (mapa).
- 108. Rokietnica, gm. loco, st. 5 (AZP 106-83/brak numeru na obszarze).** Według lit.: fragm. ceramiki GT. Weryfikacja: ceramika prehistoryczna, brak cech dystyngtywnych. Bad.: A. Koperski 1973. Zb.: MP-A 1240. Lit.: A. Koperski 1979, s. 154; J. Michalski 1992, s. 153; M. Gedl 1998, s. 221; Archiwum Działu Archeologii MNZP. Uwaga: w dokumentacji obszaru AZP 106-83 znajduje się stwierdzenie, że st. 5 leży na innym obszarze – jest to błąd, gdyż stanowisko to leży niewątpliwie na obszarze 106-83, między st. 81 (Rokietnica, st. 10 – wg karty: 3 fragm. ceramiki prehistorycznej) a st. 82 (Rokietnica, st. 11 – wg karty: 4 fragm. ceramiki neolitycznej).
- 109. Rokietnica, st. 14 (AZP 106-83/85)** (nr zdublowany – jest inne st. 14: AZP 107-82/26). W karcie: drapacz z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: M. Proksa, M. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5509.
- 110. Rozbórz Okrągły, gm. Pruchnik, st. 12 (AZP 106-81/5).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1983. Zb.: MP-A 1753. Lit.: M. Gedl 1998, s. 221 (jako st. 1).

- 111. Rożwienica, gm. loco, st. 21 (AZP 105-82/45).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa 1994. Zb.: MP-A 5713.
- 112. Rożniatów, gm. Zarzecze, st. 11 (AZP 105-81/30).** W karcie: 5 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1714. Lit.: M. Gedl 1998, s. 221.
- 113. Rzeszów, st. 10 (AZP 103-76/3).** Według przypuszczeń K. Moskwy być może tutaj został odkryty skarb brązowy (obecnie łączony raczej ze st. 26). Lit.: K. Moskwa 1974, s. 15.
- 114. Rzeszów, st. 21 (AZP 104-76/3).** W karcie: fragmenty ceramiki KŁ. Weryfikacja nie-
możliwa: materiał nie został zinwentaryzowany. Bad.: J. Świtalski 1963; bad. AZP: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zb.: MOR? Lit.: K. Moskwa 1963c, s. 53 (najpewniej KŁ); 1974, s. 15 (GT); 1976, s. 281 (być może KŁ – tam wcześniejsza lit.); J. Michalski 1992, s. 153 (KŁ); M. Gedl 1998, s. 223 (KŁ).
- 115. Skołoszów, gm. Radymno, st. 11 (AZP 105-84/55).** W karcie: fragm. ceramiki KM. Weryfikacja: być może EB, określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: M. Proksa 1996. Zb.: MP-A 6319.
- 116. Sonina, gm. Łańcut, st. 6 (AZP 102-79/43).** W karcie: 8 fragm. ceramiki KŁ. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: S. Czopek, E. Kłosińska 1982. Zb.: MRP/AZP 89. Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 154; W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 296. Weryfikacja terenowa (2007) niemożliwa: ziemia usunięta, teren zniwelowany.
- 117. Sośnica, st. 24 (AZP 106-84/110).** W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5850. Lit.: M. Gedl 1998, s. 228 (EB lub wczesna EŻ).
- 118. Święte, gm. Radymno, st. 4 (AZP 105-84/76).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KM. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa 1996. Zb.: MP-A 6340.
- 119. Tapin, gm. Rokietnica, st. 5 (AZP 106-83/69).** W karcie: 1 łuska z krzemienia wołyńskiego, wczesna EB. Weryfikacja: brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5493.
- 120. Tapin, st. 6 (AZP 106-83/70).** W karcie: 7 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna: brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5494.
- 121. Tarnawka, gm. Markowa, st. 9 (AZP 105-79/30).** W karcie: 31 fragm. ceramiki, 1 obłupień i 1 fragm. narzędzia KPL. Bad.: S. Czopek, S. Kadrow 1990. Zb.: MRP/AZP 2149. Badania wykopaliskowe: R. Zych 2002–2003. Obok licznych materiałów KPL także 6 fragm. ceramiki z EB. Zb.: IA URz.; Lit.: R. Zych 2004, s. 282.
- 122. Tarnawka, st. 12 (AZP 105-79/33).** W karcie: 1 odłupek krzemienny z EB. Weryfikacja: brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: S. Czopek 1990. Zb.: MRP/AZP 2152.
- 123. Tarnawka, st. 14 (AZP 105-79/35).** W karcie: 1 skrobacz krzemienny z wczesnej EB. Weryfikacja: brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: S. Czopek 1990. Zb.: MRP/AZP 2154.
- 124. Trójczyce, gm. Orły, st. 8 (AZP 106-84/39)** (nr zdublowany – por. AZP 106-83/40). W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5781. Lit.: M. Gedl 1998, s. 234 (EB – wczesna EŻ).
- 125. Trójczyce, st. 10 (AZP 106-83/41).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z wczesnej EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: M. Proksa, J. Młynarski 1994. Zb.: MP-A 5465.

- 126. Tuligłowy, st. 4 (AZP 106-82/10).** W karcie: m.in. 2 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja: brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: A. Koperski, A. Kostek 1984. Zb.: MP-A 1855. Lit.: Archiwum Działu Archeologii MNZP.
- 127. Ujeźna, gm. Przeworsk, st. 8 (AZP 103-82/93).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z I OEB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1989. Zb.: MP-A 3124.
- 128. Walawa, gm. Orły, st. 12 (AZP 107-85/19).** W karcie: 6 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zb.: MP-A 4024. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 129. Walawa, st. 13 (AZP 107-85/20).** W karcie: 4 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zb.: MP-A 4025. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 130. Walawa, st. 21 (AZP 107-84/128).** W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5642. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 131. Walawa, st. 23 (AZP 107-84/130).** W karcie: 1 półwytwór grocika krzemienego KM. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5644.
- 132. Walawa, st. 24 (AZP 107-84/131).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5645. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 133. Węgierka, gm. Roźwienica, st. 2 (AZP 106-81/41).** W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, A. Kostek 1984. Zb.: MP-A 1789. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 134. Węgierka, st. 4 (AZP 106-81/43).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, A. Kostek 1984. Zb.: MP-A 1791. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 135. Węgierka, st. 9 (AZP 106-81/49).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1984. Zb.: MP-A 1797. Lit.: M. Gedl 1998, s. 237.
- 136. Wierzbna, gm. Pawłosiów, st. 6 (AZP 103-82/59).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1989. Zb.: MP-A 3090. Lit.: M. Gedl 1998, s. 238 (EB).
- 137. Wierzbna, st. 9 (AZP 103-82/62).** W karcie: 1 fragm. ceramiki, być może KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1989. Zb.: P-A 3093. Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33.
- 138. Wierzbna, st. 20 (AZP 103-82/73).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1989. Zb.: MP-A 3104. Lit.: M. Gedl 1998, s. 238 (EB).
- 139. Więckowice, gm. Roźwienica, st. 7 (AZP 105-82/16).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z wczesnej EB. Weryfikacja: prawdopodobnie EB (domieszka rogowca), określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: M. Proksa 1994. Zb.: MP-A 5684.
- 140. Wola Mała, gm. Czarna, st. 2 (AZP 102-78/2).** W karcie: 13 fragm. ceramiki GT. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: K. Moskwa 1963. Zb.: MRP 2443(?). Lit.: K. Moskwa 1963c, s. 52 (ceramika pradziejowa); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.
- 141. Wola Mała, st. 3 (AZP 102-78/3).** W karcie: 6 fragm. ceramiki GT. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: K. Moskwa 1963. Zb.: MRP 2443(?). Lit.: K. Moskwa 1963c, s. 53 (ceramika pradziejowa); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.
- 142. Wola Mała, st. 4 (AZP 102-78/4).** W karcie: 6 fragm. ceramiki GT. Brak możliwości weryfikacji (materiał niedostępny). Bad.: K. Moskwa 1963. Zb.: MRP 2443(?). Lit.: K. Moskwa 1963c, s. 53 (ceramika pradziejowa); W. Blajer, M.S. Przybyła 2003, s. 297.
- 143. Wola Mała, st. 7 (AZP 102-78/33).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Czopek 1982. Zb.: MRP/AZP 129.

- 144. Wola Rafałowska, gm. Chmielnik, st. 7 (102-78/32).** W karcie: wiórowiec krzemienny z wczesnej EB. Weryfikacja: uściślenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: A. Lubelczyk, J. Młynarski 1984. Zb.: MRP/AZP 571.
- 145. Wola Rafałowska, st. 8 (AZP 104-78/54).** W karcie: łuszczeń na odłupku z wczesnej EB. Weryfikacja: uściślenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Czopek 1997. Zb.: MRP/AZP 4075.
- 146. Wola Rafałowska, st. 15 (AZP 104-78/61).** W karcie: szczątkowy rdzeń łuszczeniowy, być może z wczesnej EB. Weryfikacja niemożliwa. Bad.: S. Czopek 1997. Zb.: MRP/AZP 4082.
- 147. Wola Roźwienicka, gm. Roźwienica, st. 7 (AZP 104-82/12).** W karcie: 1 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, A. Kostek 1984, S. Kadrow 1987 (AZP). Zb.: MP-A 1858. Lit.: M. Gedl 1998, s. 240; uprzejma informacja mgra Andrzeja Koperskiego.
- 148. Wyszatyce, gm. Żurawica, st. 10 (AZP 107-85/26).** W karcie: 9 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Szpunar, B. Szpunar, J. Kuśnierz 1991. Zb.: MP-A 4031. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).
- 149. Wyszatyce, st. 29 (AZP 107-84/118).** W karcie: 1 fragm. ceramiki z EB lub wczesnej EŻ. Weryfikacja: EB, brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5632. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).
- 150. Wyszatyce, st. 30 (AZP 107-84/119).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB i wczesnej EŻ. Weryfikacja: EB, brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5633. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).
- 151. Wyszatyce, st. 34 (AZP 107-84/123).** W karcie: 2 fragm. ceramiki z EB i wczesnej EŻ. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5637. Lit.: M. Gedl 1998, s. 243 (GT).
- 152. Zamiechów, gm. Chłopice, st. 2 (AZP 106-84/43).** Według lit.: ułamki naczyń GT. W karcie: 8 fragm. ceramiki prehistorycznej (1973). Weryfikacja: być może EB, większość materiału prawdopodobnie z OWR. Bad.: A. Koperski 1973. Zb. MP-A 1090. Lit.: A. Koperski 1979, s. 154 (GT); J. Michalski 1992, s. 154 (KŁ).
- 153. Zamiechów, st. 17 (AZP 105-83/110).** W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja: być może 1 fragm. ceramiki z EB, określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4576. Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33 (KT).
- 154. Zamiechów, st. 18 (AZP 105-83/111).** W karcie: 7 fragm. ceramiki KT. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4577. Lit.: M. Gedl 1998b, s. 33.
- 155. Zamiechów, st. 20 (AZP 105-83/113).** W karcie: 2 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: S. Kadrow 1991. Zb.: MP-A 4579. Lit.: M. Gedl 1998, s. 245.
- 156. Zamojsce, st. 2 (AZP 105-84/26) lub st. 5 (AZP 105-84/81).** Według lit.: fragm. naczyń, przypuszczalnie GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Koperski, J. Chochorowski 1973. Zb.: MP-A 1082. Lit.: A. Koperski 1979, s. 155 (jako st. 4 – przypuszczalnie GT); uprzejme informacje mgra Andrzeja Koperskiego.
- 157. Zamojsce, gm. Radymno, st. 6 (AZP 106-84/50).** W karcie: 3 fragm. ceramiki KŁ. Weryfikacja negatywna. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5792. Lit.: M. Gedl 1998, s. 245 (GT).
- 158. Żurawica, gm. loco, st. 4 (AZP 107-84/79).** W karcie: 1 fragm. ceramiki GT (1973); 2 fragm. ceramiki GT (AZP 1995). Weryfikacja: (1108): negatywna (brak jednoznacznych cech wskazujących na EB); (5595): być może EB, brak możliwości określenia przynależności kulturowej. Bad.: J. Chochorowski, A. Koperski 1973; A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 1108, 5595. Lit.: A. Koperski 1979, s. 153; M. Gedl 1998, s. 248 (GT).

159. Żurawica, st. 9 (AZP 108-84/46). W karcie: 1 grocik krzemienny z wczesnej EB. Weryfikacja: określenie przynależności kulturowej niemożliwe. Bad.: B. Szpunar, A. Szpunar 1993. Zb.: MP-A 5150.

160. Żurawica, st. 39 (AZP 107-84/78). W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5594. Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

161. Żurawica, st. 41 (AZP 107-84/83). W karcie: 2 fragm. ceramiki GT. Weryfikacja negatywna. Bad.: A. Kostek 1995. Zb.: MP-A 5599. Lit.: M. Gedl 1998, s. 248.

162. Żurawiczki, gm. Zarzecze, st. 25 (AZP 104-81/78). W karcie: 3 fragm. ceramiki z EB lub EK. Weryfikacja negatywna. Bad.: W. Blajer, A. Kostek 1982. Zb.: MP-A 1669. Lit.: M. Gedl 1998, s. 248 (EB).

10.3. Cmentarzyska i groby

Na badanym terenie znanych jest 9 pewnych stanowisk sepulkralnych, związanych z grupą tarnobrzeeską (Albigowa, st. 1; Białoboki, st. 1; Grzęska, st. 1; Kosina, st. 1; Kraczkowa, st. 1; Lipnik, st. 5; Pełkinie, st. 2; Trójczyce, st. 1; Wólka Pełkińska, st. 2) i – poza cmentarzyskiem z Białobok – dobrze zlokalizowanych. Należy przypomnieć, że istnieje też informacja dotycząca odkrycia urn w Wysokiej, st. 1, jednak dotychczasowe badania wykopaliskowe nie pozwoliły na jej potwierdzenie.

Oprócz tego w odniesieniu do kilkunastu innych miejscowości można znaleźć w literaturze albo w archiwaliach wzmianki lub przypuszczenia dotyczące cmentarzysk lub „urn”. Tego rodzaju niepotwierdzone informacje mogą rzeczywiście – przynajmniej w niektórych wypadkach – dotyczyć nierozpoznanych cmentarzysk grupy tarnobrzeeskiej. Na kilku spośród tych stanowiskach podczas poszukiwań AZP znaleziono materiały zabytkowe, jakkolwiek nie udało się potwierdzić istnienia cmentarzyska, kilka innych informacji nie mogło zostać zweryfikowanych ze względu na sposób zagospodarowania terenu, wreszcie w kilku przypadkach miejsc odkrycia nie można bliżej zlokalizować w terenie. Wszystkie te wzmianki o niepotwierdzonych cmentarzyskach lub urnach zostały ujęte w poniższym zestawieniu.

1. Chodakówka, gm. Kańczuga, st. 2 (AZP 104-79/162). Por. katalog stanowisk ocenionych pozytywnie.

2. Czelatyce, gm. Rokietnica, st. 3 (AZP 106-82/2). Cmentarzysko – por. Tuligłowy. W S części wsi, przy skrzyżowaniu dróg Tuligłów i Rokietnicy, na pagórku stoi figura św. Jana. Przed 1963 r. z brzegu wystawały naczynia czerwonej barwy, zawierające kości. Naczynia zagięły. Archiwum Działu Archeologii MNZP.

3. Drohojów, gm. Orły, st. 4 (AZP 106-84/4). Domniemane cmentarzysko. Por. katalog stanowisk ocenionych pozytywnie.

4. Gać, gm. loco, st. 2 (AZP 103-79/66). W NW części wsi, w pobliżu cmentarza. Informacja W. Lenara o odkryciu „urn”. Archiwum MOR,teczka 282, weryfikacja W. Blajera. Lit.: K. Moskwa 1962, s. 33.

Gać, st. 3 (AZP 103-80/7). Cmentarzysko ciałopalne, nieokreślone. Lit.: K. Moskwa 1962, s. 33. Być może tożsame ze st. 2 lub st. 10?

Gać, st. 4 (AZP 103-80/8). Cmentarzysko ciałopalne, nieokreślone. Lit.: K. Moskwa 1962, s. 33. Być może tożsame ze st. 2 lub st. 10?

5. **Gać, st. 10 (AZP 103-79/68).** W NW części wsi. Informacja T. Bembena: na polu ob. Wiglusza odkryto „urnę z brązami”. Bad. AZP: W. Blajer.
6. **Husów, gm. Markowa, st. 30 (AZP 104-79/33).** „Urna” rzekomo odkryta koło starej szkoły. Archiwum Działu Archeologii MOR; dokumentacja z obszaru AZP 104-79.
7. **Jarosław, st. 54 (AZP 104-83/25).** Cmentarzysko. Por. katalog stanowisk ocenionych pozytywnie.
8. **Jarosław-Misztale, st. 127 (AZP 103-83/129).** Cmentarzysko. Por. jw.
9. **Kańczuga, st. 3 (AZP 104-80/3).** Niezlokalizowane. W pobliżu Kańczugi w XIX w. „chłopi otwarli kurhan, w którym znaleźli między innymi miedzianą misę, takież hełm i topór bojowy”. Lit.: „Mitteilungen der Centralen Kommission”, 14, 1888, s. 122 (za Archiwum MAK).
10. **Łañcut, st. 7 (AZP 102-78/10).** „W okresie międzywojennym przy drodze z Podzwierzynia na Księżę i do Dębiny na wzgórzu leżącym koło Starego Wisłoka u ob. Dubiela wykopano cztery urny. Urny zaginęły, wzgórze obecnie dużo niższe niż w tamtym czasie. Według informacji dr. Władysława Balickiego – Mickiewicza 1, tel. 74” (notatkę sporządzili Krzysztof Tyrańczuk i Jerzy Micyk). Archiwum MOR.
11. **Maćkowice, gm. Żurawica, st. 59 (AZP 107-83/180).** Bransoletka brązowa – być może z grobu? Por. katalog stanowisk ocenionych pozytywnie.
12. **Manasterz, gm. Jawornik Polski, st. 1 (AZP 105-79/2).** Urny gliniane, odkryte podczas kopania dołu pod piwnicę w 1963/64 r. Archiwum Działu Archeologii MNZP.
13. **Manasterz, gm. Jawornik Polski, st. 14 (AZP 105-80/3).** W NE części wsi, na granicy posesji Manasterz 15 i 17, ok. 1955/56 r. podczas kopania dołu na kiszonkę na posesji Władysława Dziadusia i Wincentego Szewerniaka znaleziono naczynie z kośćmi, które następnie zostało pochowane na cmentarzu. Informacja: p. Antoni Dziaduś z Manasterza.
14. **Morawsko, gm. Jarosław.** Pod koniec XIX w. znaleziono tu popielnicę, reprezentującą być może KŁ lub OWR. Lit.: K. Moskwa 1976, s. 243 (jako st. A; tam wcześniejsza lit.).
15. **Nowosielce, gm. Przeworsk, st. 1 (AZP 102-80/3).** Cmentarzysko ciałopalne, być może KŁ. Lit.: K. Moskwa 1976, s. 247 (jako st. A; tam wcześniejsza lit.); S. Czopek 1996, s. 88, 153.
16. **Rogóżno, gm. Łañcut, st. 2 (AZP 102-80/7).** Cmentarzysko ciałopalne? Lit.: S. Czopek 1996, s. 88, 154; M. Gedl 1998, s. 220.
17. **Rudolowice, gm. Roźwienica, st. 1 (AZP 105-82/3).** W okresie międzywojennym przy budowie piwnicy p. Krupa odkrył „popielnicę z prochami”, zabytek zaginął. Dom p. Krupy znajdował się 100–200 m na S od kościoła. Bad. AZP: M. Proksa 1994. Archiwum MOR.
18. **Sonina, gm. Łañcut, st. 7 (AZP 103-79/2).** Na polach w SE części wsi, brak dokładnej lokalizacji. W karcie: cmentarzysko ciałopalne, chronologia nieokreślona. Bad. AZP: W. Blajer 1985. Archiwum MOR,teczka 450.
19. **Tuligłowy, gm. Rokietnica, st. 79 (AZP 106-82/13).** W N części wsi, przy skrzyżowaniu dróg. Kontynuacja stanowiska na terenie Czelatyc. Cmentarzysko ciałopalne („urny z popiołami”, odkryte ok. 1926 r.), być może KŁ. Lit.: archiwum Działu Archeologii MNZP; K. Moskwa 1976, s. 314 (jako st. A; tam wcześniejsza lit.); M. Gedl 1998, s. 235 (tam wcześniejsza lit.).
20. **Wysoka, st. 21 (AZP 103-79/70).** W NW części wsi podczas wybierania gliny na głębokości ok. 1 m zostały odkryte naczynia z przepalonymi kośćmi. Archiwum Działu Archeologicznego MOR (notatka z 1987 r.).

11. Literatura

Wykaz skrótów:

- AAC – „Acta Archaeologica Carpathica”, Kraków.
„APolski” – „Archeologia Polski”, Warszawa.
Archeologia Kotliny – Archeologia Kotliny Sandomierskiej (red. M. Kuraś), „Rocznik Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli”, 4, Stalowa Wola 2005.
BRGK – „Bericht der Römisch-Germanischen Kommission”, Mainz.
Dzieje Przemysła, t. I, cz. II – *Dzieje Przemysła*, t. I. *Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne*, cz. II. *Analiza źródeł i synteza* (red. F. Kiryk), Przemysł 2004.
Epoka brązu – Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Karpatach polskich (red. J. Gancarski), Krosno 2003.
Grupa tarnobrzaska – Grupa tarnobrzaska kultury lużyckiej (red. A. Barłowska, E. Szałapata), Rzeszów 1989.
MiSM – „Materiały i Studia Muzealne”, Przemysł.
MiSROA – „Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, Rzeszów–Krosno–Tarnów (Rzeszów–Krosno–Tarnobrzeg).
Neolit – Neolit i początki epoki brązu w Karpatach polskich (red. J. Gancarski), Krosno 2001.
PA – „Przegląd Archeologiczny”, Poznań (Wrocław).
PKA – Prace Komisji Archeologicznej PAN Oddział w Krakowie.
RA – „Recherches Archeologiques”, Kraków.
RP – „Rocznik Przemyski”, Przemysł.
SROA – „Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, Rzeszów – od 1966: MiSROA.
„Spraw. Arch.” – „Sprawozdania Archeologiczne”, Kraków.
„Trzciniac” – „Trzciniac” – *system kulturowy czy interkulturowy proces?* (red. A. Kośko i J. Czebreszuk), Poznań 1998.
Wisłok – Wisłok. Rola rzeki w krajobrazie naturalnym i kulturowym regionu (red. K. Ruszel), Rzeszów 1995.
ZOW – „Z Otchłani Wieków”, Poznań (Warszawa).

Antoniewicz W.
1928 *Archeologia Polski*, Warszawa.

Badzińska K.
2005 *Badania archeologiczne prowadzone na terenie województwa podkarpackiego w roku 2004*, MiSROA, 26, s. 435–437.

Bałaga K., Taras H.
2005 *Rozwój osadnictwa pradziejowego w północno-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej na tle przemian szaty roślinnej* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 77–96.

Barłowski J.S.

- 1968 *Wyniki badań powierzchniowych przeprowadzonych na terenie Rzeszowa-Pobitno*, MiSROA za rok 1966, s. 263–266.
- 1971 *Badania powierzchniowe na terenie Rzeszowa-Pobitno oraz wsi Wilkowyja i Krasne-Wółka w powiecie rzeszowskim*, MiSROA za rok 1967, s. 192–195.
- 1973 *Nowe stanowiska i materiały archeologiczne z terenu przyległego do miasta Rzeszowa*, MiSROA za lata 1968–1969, s. 148–153.

Bernbeck R.

- 1997 *Theorien in der Archäologie*, UTB für Wissenschaft: Uni-Taschenbücher, 1964, Tübingen-Basel.

Biernicki T., Nastaszyc J., Schild M.

- 2003 *Katalog stanowisk archeologicznych badanych metodą wykopaliskową „Podkarpacki Biuletyn Konserwatorski”*, t. 1, cz. 1, *Wykaz prac konserwatorskich i remontowo-konserwatorskich wykonanych w latach 1999–2002 przy obiektach zabytkowych z terenu województwa podkarpackiego*, Przemyśl, s. 11–38.

Blajer W.

- 1985 *Stan badań nad południowym zasięgiem kultury trzcinieckiej*, AAC, 24, s. 61–88.
- 1987 *Skarby brązowe ze Stefkowej i Maćkówki*, MiSM, 6, s. 91–148.
- 1987a *Problematyka zróżnicowania terytorialnego kultury trzcinieckiej (uwagi dyskusyjne)* [w:] *Kultura trzciniecka w Polsce* (red. P. Poleska, J. Rydzewski), Kraków, s. 19–33.
- 1987b *Oberfläche Forschungen in der Umgebung von Łańcut, Woiw. Rzeszów*, RA de 1985, s. 38–41.
- 1987c *Osada w Rzeszowie-Baranówce na tle południowej strefy kultury trzcinieckiej* [w:] *Kultura trzciniecka w Polsce* (red. P. Polska, J. Rydzewski), Kraków, s. 187–191.
- 1988 *Weitere Forschungen in der Umgebung von Łańcut, Woiwodschaft Rzeszów*, RA de 1986, s. 51–55.
- 1998 *Wysoka, gm. Łańcut, woj. rzeszowskie, stan. 1*, RP, 34, z. 3, *Archeologia*, s. 67–72.
- 2000 *Drugi sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stanowisku 5 w Lipniku, pow. Przeworsk (stan. 155 na obszarze 104-79)*, RP, 36, z. 1, *Archeologia*, s. 37–50.
- 2001 *Cmentarzysko w Lipniku, pow. przeworski, po trzech sezonach badań*, MiSROA, 22, s. 279–290.
- 2002 *Czwarty sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stan. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 38, z. 2, *Archeologia*, s. 29–37.
- 2003 *Ratownicze badania wykopaliskowe przeprowadzone w 2002 r. na wielokulturowym stanowisku nr 1 w Albigowej, pow. Łańcut (AZP 104-79, stan. 1)*, RP, 39, z. 2, *Archeologia*, s. 73–81.
- 2004 *Szósty sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stan. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 40, z. 2, *Archeologia*, s. 89–100.
- 2005 *Osadnictwo prehistoryczne, wczesnośredniowieczne i średniowieczne na obszarze dzisiejszej Markowej w świetle znalezisk archeologicznych* [w:] *Markowa – sześć wieków tradycji. Z dziejów kultury i społeczeństwa* (red. W. Blajer, J. Tejchma), Markowa, s. 11–24.
- 2005a *Siódmy sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stan. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 41, z. 2, *Archeologia*, s. 35–44.
- 2006 *Ósmy sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na st. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 42, z. 2, *Archeologia*, s. 23–30.
- 2006a *Pradzieje i wczesne średniowiecze na terenie miasta i gminy Kańczuga* [w:] *Kańczuga. Miasto i gmina. Dziedzictwo kulturowe* (red. J. Fąfara), Rzeszów, s. 9–31.
- 2007 *Uwagi o lokalizacji cmentarzysk grupy tarnobrzezkiej kultury łużyckiej na obszarze lessowego Podgórze Rzeszowskiego* [w:] *Opuscula Archaeologica. Opera dedicata in professorem Thaddeum Malinowski* (red. W. Dzieduszycki), Zielona Góra, s. 39–49.
- 2007a *Dziewiąty sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na st. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 43, z. 2, *Archeologia*, s. 39–44.

Blajer W., Czopek S.

- 1996 *Osada z początku środkowego okresu epoki brązu w Dylągówce, woj. rzeszowskie (stanowisko 1)*, MiSROA, 17, s. 19–42.

Blajer W., Czopek S., Kostek A.

- 1991 *Początki grupy tarnobrzeskiej nad środkowym Sanem* [w:] *Die Anfänge der Urnenfelderkulturen in Europa* (red. M. Gedl), „Archaeologia Interregionalis”, 13, Warszawa, s. 265–293.

Blajer W., Kostek A.

- 1982 *Badania powierzchniowe w okolicy Przeworska w latach 1980–1981*, MiSM, 5, s. 101–116.

Blajer W., Przybyła M.

- 2003 *Ze studiów nad strukturami osadniczymi epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w zachodniej części Podgórza Rzeszowskiego* [w:] *Epoka brązu*, s. 257–302.
- 2006 *Albigowa, Kr. Łańcut, Fst. 1. Eine neolithische Siedlung und ein Gräberfeld aus der jüngeren Bronzezeit*, RA de 1999–2003, s. 55–60, fot. 1.
- 2006a *Die Notgrabungen an der Fundstelle 5 in Lipnik, Kr. Przeworsk in den Jahren 1999–2003 (2.–6. Grabungssaison)*, RA de 1999–2003, s. 66–79.

Bochnak T., Kieferling G.

- w druku: *La tête de bovidé en argent draguée dans la rivière San à Radymno – un chef d'oeuvre inconnu de l'art celto-trace?* [w:] *Zbiór artykułów poświęcony prof. Marii Čičkovej* (red. D. Gergova), Sofia.

Borkowski W.

- 1987 *Neolithic and Early Bronze Age heart-shaped arrow-heads from the Little Poland Upland* [w:] *New in Stone Age Archaeology* (red. J.K. Kozłowski, S.K. Kozłowski), „Archaeologia Interregionalis”, VIII, Warszawa–Kraków, s. 147–181.

Buck D.W.

- 1986 *Siedlungswesen und sozialökonomische Verhältnisse bei den Stämmen der Lausitzer Gruppe*, „Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam”, 20, s. 277–301.

Bugaj U.

- 2005 *Guzy-kępulce z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza na ziemiach polskich*, „Materiały Archeologiczne”, 35, s. 67–92.

Bukowski Z.

- 1967 *Kultura łużycka w północnej części Karpat zachodnich*, AAC, 9, s. 29–53.
- 1978 *Oddziaływania obce w dorzeczu Sanu i górnego Bugu u schyłku II tysiąclecia p.n.e.*, MiSM, 1, s. 29–49.
- 1990 *Zum Stand der demographischen und siedlungsgeschichtlichen Forschung zur Lausitzer Kultur in Stromgebiet von Oder und Weichsel*, „Acta Prehistorica et Archaeologica”, 22, s. 85–119.

Chochorowski J.

- 1989 *Cmentarzysko grupy tarnobrzeskiej w Manasterzu (stan. 6), gm. Wiązownica, woj. Przemysł w świetle dotychczasowych badań* [w:] *Grupa tarnobrzeska*, s. 585–615.

Chochorowski J., Gawlik A.

- 1997 *Żelazny czekan kultury Vekerzug z Żuklina, gm. Kańczuga*, MiSROA, 18, s. 173–179.

Czebreszuk J.

1998 *Trzciniec – koniec pewnej tradycji* [w:] „Trzciniec”, s. 411–429.

Czopek S.

1986 *Die Keramik mit skythischen und skythisch-thrakischen Einflüssen aus der Fundstelle 8 in Przeworsk, Bez. Przemyśl, AAC*, 25, s. 105–129.

1990 *Nie publikowane zabytki brązowe z zasięgu grupy tarnobrzesckiej ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie*, „Spraw. Arch.”, 42, s. 233–240.

1990a *Brązowy grot oszczepu-włóczni z Siedlisk, woj. rzeszowskie*, „Wiadomości Archeologiczne”, 50 (1985), s. 159.

1992 *Badania stanowisk z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza prowadzone przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie w latach 1985–1990, MiSROA za lata 1985–1990*, s. 167–183.

1993 *Die älteste Drehscheibenkeramik aus Südostpolen – Probleme der Kulturverhältnisse in der jüngeren Hallstatt- und frühen Latenzeit*, BRGK, 74, s. 487–502.

1995 *Żelazny akinakes z Rozborza, woj. przemyskie, w kontekście innych znalezisk tzw. scytyjskich z południowo-wschodniej Polski*, „APolski”, 40, s. 107–123.

1996 *Grupa tarnobrzescka nad środkowym Sanem i dolnym Wisłokiem. Studium osadniczo-kulturowe*, Rzeszów.

1998 *Z badań nad osadnictwem kultury trzcinieckiej w Polsce południowo-wschodniej* [w:] „Trzciniec”, s. 149–160.

1999 *Pradzieje Polski południowo-wschodniej*, Rzeszów.

2000 *Aus den neusten Forschungen über die Trzciniec-Kultur in Südostpolen* [w:] *A Turning of Ages. Im Wandel der Zeiten* (red. S. Kadrow), Kraków, s. 173–189.

2001 *Pysznica, pow. Stalowa Wola, stanowisko 1 – cmentarzysko ciałopalne z przełomu epok brązu i żelaza*, Rzeszów.

2003 „Rzeszowskie” skupisko osadnicze kultury trzcinieckiej [w:] *Epoka brązu*, s. 139–150.

2004 *Osady tarnobrzesckiej kultury łużyckiej – wielkość, struktura, funkcjonowanie* [w:] *Przez pradzieje i wczesne średniowiecze. Księga jubileuszowa na siedemdziesiąte piąte urodziny docenta doktora Jana Gurby* (red. J. Libera, A. Zakościelna), Lublin, s. 221–238.

2005 *Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Kotlinie Sandomierskiej – uwagi o stanie badań i aktualnych problemach badawczych* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 241–254.

2005a *Cmentarzyska jako element regionalnej struktury osadniczej na przykładzie nekropoli tarnobrzesckiej kultury łużyckiej*, PA, 53, s. 53–85.

2006 *Czas użytkowania cmentarzysk tarnobrzesckiej kultury łużyckiej – możliwości interpretacyjne i uwagi dyskusyjne*, „Analecta Archaeologica Ressoviensia”, 1, s. 101–132.

2006a *Rola kultury trzcinieckiej w genezie tzw. łużyckiego kręgu kulturowego (na przykładzie Polski południowo-wschodniej)* [w:] *Zmierzch kompleksu trzciniecko-komarowskiego. Kształtowanie się nowej rzeczywistości kulturowej w środkowej i młodszej epoce brązu* (red. H. Taras), Lubelskie Materiały Archeologiczne, 14, Lublin, s. 79–89.

Czopek S., Kadrow S.

2001 *Archeologia polskich Karpat a niektóre problemy neolitu i wczesnej epoki brązu* [w:] *Neolit*, s. 327–342.

Czopek S., Nogaj J.

1989 *Mikroregion osadniczy grupy tarnobrzesckiej w dolinie Wisłoka w świetle dotychczasowych badań* [w:] *Grupa tarnobrzescka*, s. 343–373.

Czopek S., Pelisiak A.

2006 *Pierwsze szerokopłaszczyznowe badania wykopaliskowe na odcinku autostrady A4 w obrębie województwa podkarpackiego*, MiSROA, 27, s. 253–265.

Czopek S., Podgórska-Czopek J.

1995 *Osadnictwo pradziejowe w dolinie dolnego Wisłoka* [w:] *Wisłok*, s. 27–54.

Dąbrowski J.

1972 *Powiązania ziem polskich z terenami wschodnimi w epoce brązu*, Wrocław.

1980 *Przydatność ceramiki łużyckiej dla podziałów kulturowych* [w:] *Zróżnicowanie wewnętrzne kultury łużyckiej (Die innere Gliederung der Lausitzer Kultur)* (red. M. Gedl), Kraków, s. 35–55.

2004 *Ältere Bronzezeit in Polen. Starsza epoka brązu w Polsce*, Warszawa.

Della Casa P., Fischer C.

1997 *Neftenbach (CH), Velika Gruda (YU), Kastanas (GR) und Trindhøj (DK) – Argumente für einen Beginn der Spätbronzezeit (Reinecke BzD) im 14. Jahrhundert v. Chr.*, „Prähistorische Zeitschrift”, 72, s. 195–233.

Dębiec M.

2005 *Materiały z badań ratowniczych na wielokulturowym stanowisku 31 w Rzeszowie*, MiSROA, 26, s. 25–63.

Dębiec M., Dzbyński A., Pelisiak A.

2005 *Terytorium eksploatowane przez osadę KCWR w Zwiężycy na tle podobnych badań w innych regionach* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 215–228.

Dragan W.

2005 *Wyniki ratowniczych badań wykopaliskowych w Białobokach gm. Gać, woj. podkarpackie na działce nr 982/I, stanowisko 3/AZP 103-80/3, przed planowaną inwestycją – budowa domu mieszkalnego, przeprowadzonych na zlecenie właścicieli posesji Grażyny i Jacka Pieniążków, Kolbuszowa (maszynopis przechowywany w Archiwum Muzeum w Przeworsku)*.

Dreslerová D.

1995 *A settlement activities in the Vnoř-Stream Basin during the Hallstatt Period* [w:] *Whither Archaeology? Papers in Honour of Evžen Neustupný* (red. M. Kuna, N. Venclová), Praha, s. 145–160.

Florek M.

1999 *Badania archeologiczne prowadzone na terenie Polski południowo-wschodniej w 1998 roku*, MiSROA, 20, s. 385–388.

2000 *Badania archeologiczne na terenie województwa podkarpackiego w roku 1999*, MiSROA, 21, s. 291–297.

Florkiewicz I., Bochnak T.

2006 *Les éléments celto-daces et daces dans le bassin de la Vistule* [w:] *Thracians and Celts. Proceedings of the International Colloquium from Bistrița* (red. V. Sârbu, D.V. Vaida), Cluj-Napoca, s. 129–148.

Fogel J.

1979 *Studia nad uzbrojeniem ludności kultury łużyckiej w dorzeczu Odry i Wisły*, UAM, Seria Archeologia, 14, Poznań.

Friedrich M., Henning H.

1995 *Dendrochronologische Untersuchung der Hölzer des hallstattzeitlichen Wagengrabes 8 aus Wehringen, Ldkr. Augsburg und andere Absolutdaten zur Hallstattzeit*, „Bayerische Vorgesichtsblätter”, 60, s. 289–300.

Gawlik A., Przybyła M.S.

2005 *Początki wczesnej epoki żelaza w Kotlinie Sandomierskiej* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 313–352.

Gedl M.

1962 *Uwagi o kulturze łużyckiej w dorzeczu Sanu, Wieprza i górnego Bugu*, „Spraw. Arch.”, 14, s. 333–340.

1973 *Problematyka wczesnej fazy grupy tarnobrzeskiej*, MiSROA za lata 1968–1969, s. 27–31.

1989 *Zespół osadniczy grupy tarnobrzeskiej w Bachórze-Chodorówce woj. przemyskie* [w:] *Grupa tarnobrzeska*, s. 305–324.

1996 *Młodsza epoka brązu w południowej, karpackiej części województwa przemyskiego*, RP, 32, z. 3, *Archeologia*, s. 29–49.

1998 *Młodsza epoka brązu we wschodniej części polskich Karpat*, Kraków.

1998a *Cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w okolicach Łańcuta*, MiSROA, 19, s. 27–42.

1998b *Ze studiów nad starszym okresem epoki brązu we wschodniej części polskich Karpat*, RP, 34, z. 3, *Archeologia*, s. 21–36.

1998c *Uwagi o kulturze trzcinieckiej we wschodniej części polskich Karpat* [w:] „*Trzciniec*”, s. 145–148.

1999 *Skarb wyrobów brązowych z Przemyśla*, RP, 35, z. 2, *Archeologia*, s. 67–74.

2001 *Brązowe groty oszczepów z podłużnymi żeberkami na tulei po północnej stronie Karpat*, RP, 37, z. 1, *Archeologia*, s. 3–16.

2004 *Die Beile in Polen IV (Metalläxte, Eisenbeile, Hämmer, Ambosse, Meißel, Pfrieme)*, *Prähistorische Bronzefunde*, IX, 24, Stuttgart.

Gębica P., Mitura P.

2005 *Wstępne wyniki badań geomorfologiczno-archeologicznych przeprowadzonych na stanowisku 4 w Terliczce k. Rzeszowa* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 19–38.

Golachowski S., Kostrubiec B., Zagożdżon A.

1974 *Metody badań geograficzno-osadniczych*, Warszawa.

Gottfried K.

1951 *Osada i cmentarzysko w Woli Pelkińskiej, w pow. jarosławskim*, ZOW, 20, s. 175.

Górski J.

1994 *Osada kultury trzcinieckiej i łużyckiej w Nowej Hucie-Mogile, stan. 55. Część II*, „Materiały Archeologiczne Nowej Huty”, 17, s. 65–113.

1998 *Podstawy taksonomii kultury trzcinieckiej w dorzeczu górnej Wisły* [w:] „*Trzciniec*”, s. 61–73.

2003 *Uwagi o datowaniu i kontekście znalezisk ceramiki o „cechach południowych” w strefie zasięgu kultury trzcinieckiej* [w:] *Epoka brązu*, s. 89–137.

2004 *Die Grundlagen einer relativen Datierung und Periodisierung der Trzciniec-Kultur im Lößgebiet westlichen Kleinpolens – Podstawy datowania względnego i periodyzacji kultury trzcinieckiej na lessach zachodniej Małopolski*, „Spraw. Arch.”, 56, s. 155–196.

2005 *Kultura trzciniecka w Kotlinie Sandomierskiej na tle porównawczym. Zarys problematyki źródłoznawczej, chronologicznej i osadniczej* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 255–270.

2007 *Powiązania kultury trzcinieckiej z obszaru lessów podkrakowskich z innymi terenami w świetle analizy ceramiki* [w:] *Studia nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza. Księga poświęcona Profesorowi Markowi Gedlowi na pięćdziesięciolecie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim* (red. J. Chochorowski), Kraków, s. 253–274.

2007a *Chronologia kultury trzcinieckiej na lessach Niecki Nidziańskiej*, Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Krakowie, 3, Kraków.

Górski J., Kadrow S.

- 1996 *Kultura mierzanowicka i kultura trzciniecka w zachodniej Małopolsce. Problem zmiany kulturowej*, „Spraw. Arch.”, 48, s. 9–32.

Gruszczyńska A.

- 1991 *Prace wykopaliskowe na osadzie neolitycznej w Łańcucie w latach 1982–1984*, MiSROA za lata 1980–1984, s. 149–155.

Gruszczyńska A., Mitura P.

- 2002 *Materiały kultury lubelsko-wołyńskiej w rejonie Księżych Górek w Łańcucie*, MiSROA, 23, s. 33–53.

Hadaczek K.

- 1905 *Kronika*, „Kwartalnik Historyczny”, 19, s. 677–696.
1909 *Cmentarzysko ciałopalne koło Przeworska (z epoki cesarstwa rzymskiego)*, Teka Konserwatorska, 3/2, s. 1–21.

Hassan F.A.

- 1981 *Demographic Archaeology*, New York.

Hodder I., Orton C.

- 1976 *Spatial Analysis in Archaeology*, Cambridge.

Janowski J.

- 1957 *Działalność Działu Archeologicznego Muzeum Okręgowego w Rzeszowie w roku 1956*, „Wiadomości Archeologiczne”, 24, s. 281–283.

Jarosz P.

- 2002 *Kurhan kultury ceramiki sznurowej w Średniej st. 3/2, pow. Przemyśl. Wyniki badań wykopaliskowych prowadzonych w 2001 r.*, RP, 38, z. 2, Archeologia, s. 3–21.
2003 *Sprawozdanie z ratowniczych badań wykopaliskowych w Średniej st. 11, pow. Przemyśl*, RP, 39, z. 2, Archeologia, s. 41–46.

Jockenhövel A.

- 1991 *Räumliche Mobilität von Personen in der mittlerer Bronzezeit des westlichen Mitteleuropa*, „Germania”, 69, s. 49–62.

Kaczanowski K., Wiśniewska E.

- 1987 *Analiza paleobiologiczna* [w:] A. Machnik, J. Machnik, K. Kaczanowski, *Osada i cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu na Górze Klin w Iwanowicach*, Wrocław, s. 146–151.

Kadrow S.

- 1991 *Iwanowice, stanowisko Babia Góra, cz. 1. Rozwój przestrzenny osady z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków.
1992 *Badania sondażowe na osadzie kultury ceramiki wstęgowej rytej na stanowisku nr 38 w Albigowej, woj. Rzeszów*, MiSROA za lata 1985–1990, s. 131–139.
1992a *Osada kultury lubelsko-wołyńskiej na stan. 35 w Kosinie, gm. loco, woj. Rzeszów*, MiSROA za lata 1985–1990, s. 141–150.
1995 *Gospodarka i społeczeństwo. Wczesny okres epoki brązu w Małopolsce*, Kraków.
1996 *Mikroregionen, Lokalgruppen und Ethnien: Sozialstrukturen Südpolens in der Frühbronzezeit*, „Archeologia Polski Środkowowschodniej”, 1, s. 163–168.
2001 *U progu nowej epoki. Gospodarka i społeczeństwo wczesnego okresu epoki brązu w Europie Środkowej*, Kraków.

Kadrow S., Machnik J.

1997 *Kultura mierzanowicka. Chronologia, taksonomia i rozwój przestrzenny*, PKA, 29, Kraków.

Kadrow S., Machnik A., Machnik J.

1992 *Iwanowice, stanowisko Babia Góra, cz. 2. Cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków.

Kaflńska M.

2002 *Pochówek z początków epoki brązu z Lipnika, pow. Przeworsk, na tle znalezisk grobowych z późnego neolitu i wczesnej epoki brązu*, „Spraw. Arch.”, 53, s. 261–272.

Kapera Z.

1964 *Sprawozdanie z prac ratowniczych przeprowadzonych w Przeworsku w latach 1961 i 1964 (stanowisko 8)*, SROA za rok 1964, s. 48–49.

Kašuba M.T.

2000 *Ranne železo v lesostepi meždu Dnestrom i Siretom (kul'tura Koziâ-Saharna)*, „Stratum plus”, 3, s. 241–492.

Kieferling G.

2004 *Archeologiczne badania wykopaliskowe w roku 2003 na st. 2 w Trójczycach, gm. Orły, pow. przemyski*, RP, 40, z. 2, Archeologia, s. 117–125.

2005 *Archeologiczne badania wykopaliskowe w 2004 r. na stan. 1 i 2 w Trójczycach, pow. Przemyśl*, RP, 41, z. 2, Archeologia, s. 89–98.

2006 *Archeologiczne badania wykopaliskowe na stan. 1 i 2 w Trójczycach, pow. Przemyśl, w roku 2005*, RP, 42, z. 2, Archeologia, s. 85–93.

Klochko V.I.

1993 *Weapons of the Tribes of the Northern Pontic Zone in the 16th–10th Centuries B.C.*, Baltic-Pontic Studies, 1, Poznań.

Kobylińska U.

1981 (rec.) T.A. Kohler: *Ceramic breakage rate simulation: Population size and the Southeastern Chiefdom*, „APolski”, 26/1, s. 227–231.

Kobyliński Z.

1986 *Koncepcja „terytorium eksploatowanego przez osadę” w archeologii brytyjskiej i jej implikacje badawcze*, „APolski”, 31/1, s. 7–30.

1987 *Podstawowe metody analizy punktowych układów przestrzennych*, „APolski”, 32/1, s. 21–53.

Kociuba J.

1998 *Stanowisko kultury trzcinieckiej w Jarosławiu, woj. przemyskie*, RP, 34, z. 3, Archeologia, s. 73–76.

Kondracki J.

1994 *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Warszawa.

2000 *Geografia regionalna Polski*, Warszawa.

Koperski A.

1968 *Badania archeologiczne na terenie osady w Orzechowcach pow. Przemyśl*, MiSROA za rok 1966, s. 159–163.

1973 *Komunikat o badaniach archeologicznych w Trójczycach pow. Przemyśl w latach 1968–1969*, MiSROA za lata 1968–1969, s. 89–91.

- 1975 *Wyniki prac wykopaliskowych w Trójczycach, pow. Przemyśl w 1970 r.*, MiSROA za lata 1970–1972, s. 69–70.
- 1978 *Przemyśl, ul. Rycerska*, „Informator Archeologiczny, badania 1977”, s. 190–191.
- 1979 *Nowe stanowiska archeologiczne w województwie przemyskim*, MiSROA za lata 1973–1975, s. 149–155.
- 2001 *Katalog, Dzieje Przemyśla*, t. I. *Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne*, cz. I. *Źródła archeologiczne* (red. F. Kiryk), Przemyśl.
- 2004 *Przemyśl na przełomie starej i nowej ery* [w:] *Dzieje Przemyśla*, t. I, cz. II, s. 55–76.
- Koperski A., Kostek A.
- 1998 *Zespół zabytków kultury mierzanowickiej na st. 5 w Kańczudze, woj. przemyskie*, RP, 34, z. 3, *Archeologia*, s. 37–42.
- Koperski A., Parczewski M.
- 1977 *Wyniki powierzchniowych badań archeologicznych nad środkowym Sanem w 1975 roku*, AAC, 17, s. 207–222.
- Kostek A.
- 1987 *Stan badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza w regionie przemyskim*, MiSM, 6, s. 147–162.
- 2004 *Przemyśl w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza* [w:] *Dzieje Przemyśla*, t. I, cz. II, s. 33–53.
- Kostrzewski J.
- 1964 *Skarby i luźne znaleziska metalowe od eneolitu do wczesnego okresu żelaza z górnego i środkowego dorzecza Wisły i górnego dorzecza Warty*, PA, 15 (1962), s. 5–133.
- Kozłowski L.
- 1928 *Wczesna, starsza i środkowa epoka brązu w Polsce*, Lwów.
- Kristiansen K.
- 1986 *Ideologie und Gesellschaft während der Bronzezeit in Südsandinavien*, „Veröffentlichungen des Museums für Ur- und Frühgeschichte Potsdam”, 20, s. 303–307.
- Kruk J.
- 1973 *Studia osadnicze nad neolitem wyżyn lessowych*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.
- Kruk J., Milisauskas S.
- 1999 *Rozkwit i upadek społeczeństw rolniczych neolitu*, Kraków.
- Kruk J., Milisauskas S., Alexandrowicz S.W., Śnieszko Z.
- 1996 *Osadnictwo i zmiany środowiska naturalnego wyżyn lessowych. Studium archeologiczne i paleogeograficzne nad neolitem w dorzeczu Nidzicy*, Kraków.
- Kunysz A.
- 1955 *Pradzieje powiatu łańcuckiego, przeworskiego i jarosławskiego w województwie rzeszowskim* (praca magisterska, maszynopis bez miejsca i daty, przechowywany w archiwum prac magisterskich w Instytucie Archeologii UJ, nr 32).
- Kurnatowski S.
- 1992 *Próba oceny zmian zaludnienia ziem polskich między XIII w. p.n.e. a IV w. n.e.* [w:] *Zaludnienie ziem polskich między XIII w. p.n.e. a IV w. n.e. – materiały źródłowe, próba oceny* (K. Kaczanowski, S. Kurnatowski, A. Malinowski, J. Piontek), Monografie i Opracowania Instytutu Statystyki i Demografii SGH, Warszawa, s. 15–111.

Kuśnierz J.

1998 *Die Beile in Polen III (Tüllenbeile)*, Prähistorische Bronzefunde, IX, 21, Stuttgart.

Lehmkuhler S.

1991 *Heiratskreise in der Vorgeschichte*, „Archäologische Informationen”, 14, s. 155–159.

Lévi-Strauss C.

1992 *Zasada wzajemności* [w:] *Współczesne teorie wymiany społecznej. Zbiór tekstów* (red. M. Kempny, J. Szmatka), Warszawa, s. 107–130.

Libera J.

2001 *Krzemienne formy bifacjalne na terenach Polski i zachodniej Ukrainy (od środkowego neolitu do wczesnej epoki żelaza)*, Lublin.

Ligoda J.

2005 *Osada grupy tarnobrzeskiej na stanowisku 6 w Czarnej, pow. Łańcut*, MiSROA, 26, s. 207–261.

2006 *Nowe materiały archeologiczne z kolekcji Andrzeja Pasieki*, MiSROA, 27, s. 89–99.

Lipecki G.

2003 *Szczątki zwierzęce z jamy kultury mierzanowickiej w Sieteszy st. 5, gm. Kańczuga, woj. podkarpackie*, RP, 39, z. 2, Archeologia, s. 63–64.

Lips J.E.

1957 *U źródeł cywilizacji*, Warszawa.

Łanczont M., Nogaj-Chachaj J., Klimek K.

2001 *Potencjał środowiska naturalnego przykarpackiej wysoczyzny lessowej dla osadnictwa neolitycznego* [w:] *Neolit*, s. 173–199.

Łanczont M., Nogaj-Chachaj J., Komar M., Kusiak J., Zernickaya W.

2006 *Problemy z paleogeograficzną i stratygraficzną interpretacją osadów stokowych i podścielającego paleopedonu oraz ich archeologiczny kontekst (na przykładzie stanowiska w Cieszacinie Wielkim, Wysoczyzna Kańczucka)*, RP, 42, z. 2, Archeologia, s. 3–21.

Łanczont M., Sosnowska E.

2005 *Aktualny stan profili geologicznych wybranych stanowisk paleolitycznych i pradziejowych występujących na cegielniach w pow. przemyskim i jarosławskim*, RP, 41, z. 2, Archeologia, s. 157–164.

Łanczont M., Wojtanowicz J.

2005 *Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju osadnictwa pradziejowego w Kotlinie Sandomierskiej* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 39–55.

Machnik J.

1960 *Ze studiów nad kulturą ceramiki sznurowej w Karpatach polskich*, AAC, 2, s. 55–86.

1972 *Die Mierzanowice-Košťany-Kultur und das Karpatenbecken*, „Slovenská archeológia”, 20, s. 177–188.

1977 *Frühbronzezeit Polens (Übersicht über die Kulturen und Kulturgruppen)*, PKA, 15, Wrocław.

Madej P.

1999 *Wyniki badań osady kultury mierzanowickiej na stanowisku 5 w Sieteszy, gm. Kańczuga, woj. podkarpackie*, RP, 35, z. 2, Archeologia, s. 41–58.

- 2000 *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych przeprowadzonych w 1999 r. na stanowisku 5 w Sieteszy, pow. Przeworsk*, RP, 36, z. 1, Archeologia, s. 11–32.
- 2001 *Uwagi o kulturze mierzanowickiej w dorzeczu Sanu* [w:] *Neolit*, s. 295–303.
- 2003 *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych w 2000 roku na stanowisku 5 w Sieteszy pow. Przeworsk (AZP 104-80)*, RP, 39, z. 2, Archeologia, s. 47–57.

Małyda-Legutko R.

- 1996 *Zróżnicowanie kulturowe polskiej strefy beskidzkiej w okresie lateńskim i rzymskim*, Rozprawy Habilitacyjne UJ, 304/1, Kraków.

Makarowicz P.

- 1998 *Kujawski nurt trzcinieckiego kręgu kulturowego – podstawy taksonomiczne* [w:] „*Trzciniec*”, s. 33–60.

Matoga A.

- w druku: *Tak zwane stanowiska archeologiczne a polityka konserwatorska (na przykładzie kompleksu osadniczego z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w rejonie Pińczowa w woj. świętokrzyskim)*.

Maute-Wolf M.

- 1999 *Standortverschiebungen und Siedlungskontinuität während des Neolithikums und der Bronzezeit in der Bucht von Concise-sous-Colachoz am Neuenburgersee (Kt. Vaud, Schweiz)* [w:] *Archäologie als Sozialgeschichte. Studien zu Siedlung, Wirtschaft und Gesellschaft im frühgeschichtlichen Mitteleuropa. Festschrift für Heiko Steuer zum 60. Geburtstag* (red. S. Brather, C. Bücker, M. Hoepfer), Internationale Archäologie, Studia Honoraria, 9, Rahden, s. 33–44.

Michalski J.

- 1989 *Skupienia osadnicze na obszarze grupy tarnobrzezkiej kultury łżyckiej* [w:] *Grupa tarnobrzezka*, s. 293–304.
- 1992 *Osadnictwo w Małopolsce od II okresu epoki brązu do początków okresu lateńskiego*, Warszawa.

Mierzwinski A.

- 1994 *Przemiany osadnicze społeczności kultury łżyckiej na Śląsku*, Wrocław.

Mikołajczyk A.

- 1984 *Północne znaleziska monet geto-dackich*, „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”, Seria Numizmatyczna i Konserwatorska, 2 (1982), s. 5–30.

Mirošajová E.

- 1994 *Sídlisko z neskorej doby halštatskej v Čečejovciach*, „Slovenská archeológia”, 42/1, s. 37–68.

Mitura P.

- 2004 *Materiały kultury malickiej i grupy tarnobrzezkiej ze stanowiska 54 w Rzeszowie*, MiSROA, 25, s. 5–90.
- 2006 *Materiały kultury ceramiki wstęgowej rytej i kultury pucharów lejkowatych ze stanowiska 55 w Rzeszowie*, MiSROA, 27, s. 65–88.

Modzelewski K.

- 2004 *Barbarzyńska Europa*, Warszawa.

Morawski W.

- 1974 *Matematyczno-statystyczna analiza danych z archeologicznego zdjęcia terenu w mikroregionie środkowej Nidzicy*, „Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN”, 18/2, s. 399–401.

Moskwa K.

- 1962 *Konserwatorskie badania powierzchniowe przeprowadzone w województwie rzeszowskim w roku 1962*, SROA za rok 1962, s. 32–33.
- 1963 *Badania wykopaliskowe w Albigowej powiat Łańcut (neolit i kultura łużycka)*, SROA za rok 1963, s. 14–15.
- 1963a *Osada kultury łużyckiej w Woli Małej powiat Łańcut*, SROA za rok 1963, s. 16–17.
- 1963b *Osada kultury łużyckiej w Jarosławiu*, SROA za rok 1963, s. 18–19.
- 1963c *Badania powierzchniowe i nowo odkryte stanowiska archeologiczne z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych Województwa Rzeszowskiego w roku 1963*, SROA za rok 1963, s. 51–53.
- 1964 *Inwentaryzacja nowych stanowisk archeologicznych w wojew. rzeszowskim w roku 1964*, SROA za rok 1964, s. 50–52.
- 1965 *Stanowisko wielokulturowe w Orzechowcach*, SROA za rok 1965, s. 55–59.
- 1973 *Stan badań nad grupą tarnobrzeską kultury łużyckiej*, MiSROA za lata 1968–1969, s. 7–26.
- 1974 *Z badań nad pradziejami Rzeszowa*, „Rocznik Muzeów Województwa Rzeszowskiego”, 3, s. 5–21.
- 1977 *Kultura łużycka w południowo-wschodniej Polsce*, Rzeszów.

Narodowy Atlas Polski

- 1973–1978 *Narodowy Atlas Polski* (red. S. Leszczycki), Wrocław.

Naroll R.

- 1962 *Floor area and settlement population*, „American Antiquity”, 27/4, s. 587–589.

Neustupný E.

- 1983 *Demografie pravěkých pohřebišť*, Praha.

Nogaj-Chachaj J., Klimek K., Łanczont M.

- 2005 *Pradziejowe osadnictwo wschodniej części Kotliny Sandomierskiej w aspekcie rozwoju dna doliny Sanu w okolicach Stubna* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 57–76.

Nogaj-Chachaj J., Łanczont M., Klimek K.

- 1999 *Człowiek a środowisko doliny Sanu na przedpolu Karpat w pradziejach i w czasach historycznych (do wczesnego średniowiecza)*, RP, 35, z. 2, *Archeologia*, s. 3–18.

Nowak M.

- 1996 *Ceramika kultury pucharów lejkowatych ze stanowiska I w Kawczycach*, Kraków.

Nowicka E.

- 2005 *Świat człowieka – świat kultury. Systematyczny wykład problemów antropologii kulturowej*, Warszawa.

Nowosielska E.

- 1992 *Teoria Christallera – prawda i mity (w sprawie nieporozumień pojęciowych)*, „Dokumentacja Geograficzna”, 1992/3, Wrocław–Warszawa–Kraków.

Ormian K.

- 2005 *Stylistyka nadsańska ceramiki tarnobrzeskiej kultury łużyckiej – zarys problematyki* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 291–312.

Ormian K., Wróbel J.

- 2007 *Pochówki szkieletowe z cmentarzyska ludności tarnobrzeskiej kultury łużyckiej w Wierzawicach stan. 18, pow. Leżajsk, woj. podkarpackie* [w:] *Studia nad epoką brązu i wczesną epoką*

żelaza. *Księga poświęcona Profesorowi Markowi Gedlowi na pięćdziesięciolecie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim* (red. J. Chochorowski), Kraków, s. 543–546.

Parczewski M.

- 1978 *Denkmäler der Latènekultur von Bachórz an Mittelauf des San (Südostpolen)* [w:] *Beiträge zum Randbereich der Latènekultur* (red. M. Gedl), *Zeszyty Naukowe UJ*, 485, *Prace Archeologiczne*, 26, s. 135–151.

Pelisiak A.

- 2003 *Ze studiów nad osadnictwem w późnym neolicie i w początkach epoki brązu w Karpatach wschodnich i Kotlinie Sandomierskiej – rejon Husowa* [w:] *Epoka brązu*, s. 13–41.

Pelisiak A., Sosnowska E.

- 2005 *Nowe zabytki krzemienne z Pogórza Dynowskiego, Średnia, gm. Krzywcz, stan. 56 na obszarze 107-82 AZP*, RP, 41, z. 2, *Archeologia*, s. 165–169.

Piontek J.

- 1982 *Wielkość grupy lokalnej a badania ilościowe ceramiki*, „APolski”, 27/2, s. 461–464.

Podgórska-Czopek J.

- 2002 *Materiały z ratowniczych badań wykopaliskowych na stanowisku 12 w Radymnie, pow. Jarosław (lata 1958–1961)*, *MiSROA*, 23, s. 121–140.

Poradyło W.

- 1997 *Wyniki badań ratowniczych na stanowisku 62 w Medyce, woj. przemyskie na tle zagadnień okresu lateńskiego w górnym i środkowym dorzeczu Sanu*, RP, 33, z. 5, *Archeologia*, s. 69–92.
- 2001 *Cmentarzysko ludności grupy tarnobrzeskiej w Trójczycach, gm. Orły, pow. Przemysł*, *MiSROA*, 22, s. 59–105.
- 2001a *Materiały kultury mierzanowickiej z Trójczyc w pow. przemyskim* [w:] *Neolit*, s. 273–281.
- 2003 *Próba analizy planigraficznej cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Trójczycach, pow. przemyski* [w:] *Epoka brązu*, s. 323–338.
- 2004 *Wyniki ratowniczych badań wykopaliskowych na st. 5 w Ostrowie koło Przemyśla*, RP, 40, z. 2, *Archeologia*, s. 193–196.

Półewiartek J.

- 1995 *Rzeka Wisłok w życiu i gospodarce człowieka doby nowożytniej* [w:] *Wisłok*, s. 81–122.

Przybyła M.J.

- 2004 *Sprawozdanie z badań ratowniczych w Lipniku, gm. Kańczuga, st. 3 (woj. podkarpackie)*, RP, 40, z. 2, *Archeologia*, s. 105–116.
- 2004a *Nowe znaleziska kultury lateńskiej z obszaru Podgórze Rzeszowskiego* [w:] *Okres lateński i rzymski w Karpatach polskich* (red. J. Gancarski), Krosno, s. 218–235.
- 2005 *Drugi sezon badań wykopaliskowych na stanowisku 3 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 41, z. 2, *Archeologia*, s. 79–88.

Przybyła M.S.

- 2002 *Sprawozdanie z sondażowych badań wykopaliskowych przeprowadzonych w 2001 roku na stanowisku 1 w Albigowej, pow. Łańcut*, RP, 38, z. 2, *Archeologia*, s. 45–52.
- 2002a *Stanowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Lipniku, pow. Przeworsk. Badania w latach 1998–2000* (praca magisterska, maszynopis przechowywany w Instytucie Archeologii UJ).
- 2003 *Piąty sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stanowisku 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, RP, 39, z. 2, *Archeologia*, s. 89–102.

- 2003a *Uwagi o chronologii ceramiki grupy tarnobrzeskiej*, MiSROA, 24, s. 27–54.
- 2004 *Osada z okresu neolitu i epoki brązu na stanowisku 17 w Husowie, pow. Łańcut*, RP, 40, z. 2, Archeologia, s. 53–72.
- 2007 *Początki późnej epoki brązu w dorzeczu Sanu i Cisy – chronologia, obraz kulturowy i transkarpaccie powiązania* [w:] *Studia nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza w Europie. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Markowi Gedlowi na pięćdziesięciolecie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim* (red. J. Chochorowski), Kraków, s. 571–640.
- w druku: *Markowa, Kr: Łańcut, Fundstelle 85 – eine Siedlung aus der jüngeren Bronzezeit und Römischen Kaiserzeit*, RA 2004–2006, Kraków.
- Rajman J.
- 2000 *Geografia ludności i osadnictwa. Przewodnik metodyczny*, Kraków.
- 2003 *Geografia ludności i osadnictwa. Słownik terminologiczny*, Kraków.
- Randsborg K.
- 1996 *The Nordic Bronze Age: Chronological Dimensions* [w:] *Absolute Chronology. Archaeological Europe 2500–500 BC*, „Acta Archaeologica Supplementa”, 1, „Acta Archaeologica”, 67, s. 61–72.
- Renfrew C.
- 1994 *The identity of Europe in prehistoric archaeology*, „Journal of European Archaeology”, 2/2, s. 153–173.
- Rydzewski J.
- 1982 *Liczebność grupy ludzkiej a możliwości produkcyjne środowiska naturalnego na przykładzie zespołu osadniczego kultury łużyckiej w Wawrzeńczycach, woj. krakowskie* [w:] *Południowa strefa kultury łużyckiej i powiązania tej kultury z południem* (red. M. Gedl), Kraków–Przemyśl, s. 319–332.
- 1986 *Przemiany stref zasiedlenia na wyżynach lessowych zachodniej Małopolski w epoce brązu i żelaza*, „APolski”, 31/1, s. 125–194.
- 1991 *Początki kultury łużyckiej w okolicy Krakowa* [w:] *Die Anfänge der Urnenfelderkulturen in Europa* (red. M. Gedl), „Archaeologia Interregionalis” 13, Warszawa, s. 247–262.
- 1997 *Kultura łużycka* [w:] *Z archeologii Małopolski. Historia i stan badań zachodniomałopolskiej wyżyny lessowej* (red. K. Tunia), Kraków, s. 249–286.
- Rysiewska T.
- 1996 *Struktura rodowa w społecznościach pradziejowych. Cmentarzyska z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w południowej Polsce*, Wrocław.
- Saile T.
- 1997 *Landschaftsarchäologie in der nördlichen Wetterau (Hessen): Umfeldanalysen mit einem Geographischen Informationssystem (GIS)*, „Archäologisches Korrespondenzblatt”, 27, s. 221–232.
- 1999 *Der Affinitätskoeffizient K*. Eine Maßzahl zur Beurteilung von Siedlungskontinuität bzw. -affinität*, „Neue Ausgrabungen und Forschungen in Niedersachsen”, 21, s. 241–250.
- Schild M.
- 2001 *Badania archeologiczne prowadzone w 2000 roku na terenie województwa podkarpackiego*, MiSROA, 22, s. 313–317.
- 2004 *Badania archeologiczne prowadzone na terenie województwa podkarpackiego w 2003 roku*, MiSROA, 25, s. 381–383.

Schild M., Badzińska K.

- 2006 *Badania archeologiczne prowadzone na terenie województwa podkarpackiego w 2005 roku*, MiSROA, 26, s. 281–284.

Starkel L.

- 1960 *Zagadnienie północnej granicy regionu karpackiego*, AAC, 2, s. 219–223.
2005 *Typy rzeźby Kotliny Sandomierskiej i ich rola w kształtowaniu osadnictwa (wprowadzenie do sesji: Środowiskowe uwarunkowania osadnictwa pradziejowego w Kotlinie Sandomierskiej)* [w:] *Archeologia Kotliny*, s. 11–17.

Starkel L., Czopek S., Madeja J., Budek A., Harmata K.

- 2002 *Ewolucja środowiska a osadnictwo prahistoryczne na przedpolu brzegu Karpat w rejonie Sędziszowa i Rzeszowa*, MiSROA, 23, s. 5–31.

Strzałko J., Henneberg M., Piontek J.

- 1980 *Populacje ludzkie jako systemy biologiczne*, Warszawa.

Sulimirski T.

- 1929 *Bronzy Małopolski Środkowej*, Lwów.

Szybowicz B.

- 1995 *Cmentarzysko z epoki brązu w Bachórze-Chodorówce. Analiza antropologiczna*, Kraków.
1998 *Analiza antropologiczna przepalonych szczątków kostnych z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Albigowej, stanowisko 1*, MiSROA, 19, s. 43–45.
2003 *Analiza antropologiczna przepalonych szczątków kostnych z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Albigowej, st. 1*, RP, 39, z. 2, *Archeologia*, s. 83–87.

Śmiszko M.

- 1933 *Nowe wykopaliska*, ZOW, 8, s. 21–25.

Taras H.

- 1995 *Kultura trzciniecka w międzyrzeczu Wisły, Bugu i Sanu*, Lublin.

Valde-Nowak P.

- 1988 *Etapy i strefy zasiedlenia Karpat polskich w neolicie i na początku epoki brązu*, Wrocław.
1999 *Zabytki krzemieniarskie ze stanowiska 5 w Sieteszy, gm. Kańczuga, woj. podkarpackie*, RP, 35, z. 2, *Archeologia*, s. 59–66.
2000 *Zabytki kamienne ze stanowiska 5 w Sieteszy pow. Przeworsk. Badania w 1999 roku*, RP, 36, z. 1, *Archeologia*, s. 33–36.
2001 *Neolit obszarów górskich. Refleksja geograficzno-osadnicza* [w:] *Archeologia przestrzeni. Metody i wyniki badań struktur osadniczych w dorzeczach górnej Łaby i Wisły* (red. J.K. Kozłowski, E. Neustupný), Kraków, s. 169–181.
2003 *Zabytki kamienne z Sieteszy, woj. podkarpackie, stan. 5 – badania w 2000 r.*, RP, 39, z. 2, *Archeologia*, s. 59–62.
2003a *Wyroby kamienne z epoki brązu w Karpatach* [w:] *Epoka brązu*, s. 43–53.

Vita-Finzi C., Higgs E.S.

- 1970 *Prehistoric Economy in the Mount Carmel Area of Palestine: Site Catchment Analysis*, „Proceedings of the Prehistoric Society”, 36, s. 1–37.

Wdowiarz S.

- 1949 *Budowa geologiczna Karpat brzeżnych na południowy wschód od Rzeszowa*, „Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego”, 11, s. 1–51.

Wład P.

- 1996 *Województwo przemyskie. Zarys geograficzny*, Przemysł.

Włodarczak P.

- 1998 *Groby kultury mierzanowickiej oraz kultury trzcinieckiej z Żernik Górnych* [w:] „Trzciniec”, s. 161–177.

Woźniak Z.

- 1996 *Kontakte längs der Bernsteinstraße in der Zeit um Christi Geburt. Vorbemerkungen*, [w:] *Kontakte längs der Bernsteinstraße (zwischen Caput Adriae und den Ostseegebiet) in der Zeit um Christi Geburt* (red. Z. Woźniak), Kraków, s. 7–14.
- 2004 *Rola Karpat Zachodnich w okresie lateńskim* [w:] *Okres lateński i rzymski w Karpatach polskich* (red. J. Gancarski), Krosno, s. 43–70.

Zimmermann A.

- 2003 *Landschaftsarchäologie I: Die Bandkeramik auf der Aldenhovener Platte*, BRGK, 83 (2002), s. 17–38.

Zimmermann A., Richter J., Wendt K.P.

- 2005 *Landschaftsarchäologie II: Überlegungen zu Prinzipien einer Landschaftsarchäologie*, BRGK, 85 (2004), s. 37–95.

Zych R.

- 2002 *Sprawozdanie z badań na stan. 13 w Tarnawce, gm. Markowa woj. podkarpackie w 2000 roku*, MiSROA, 23, s. 199–205.
- 2004 *Stanowisko KPL w Tarnawce 9, gm. Markowa, woj. podkarpackie*, MiSROA, 25, s. 281–302.

Żaki A.

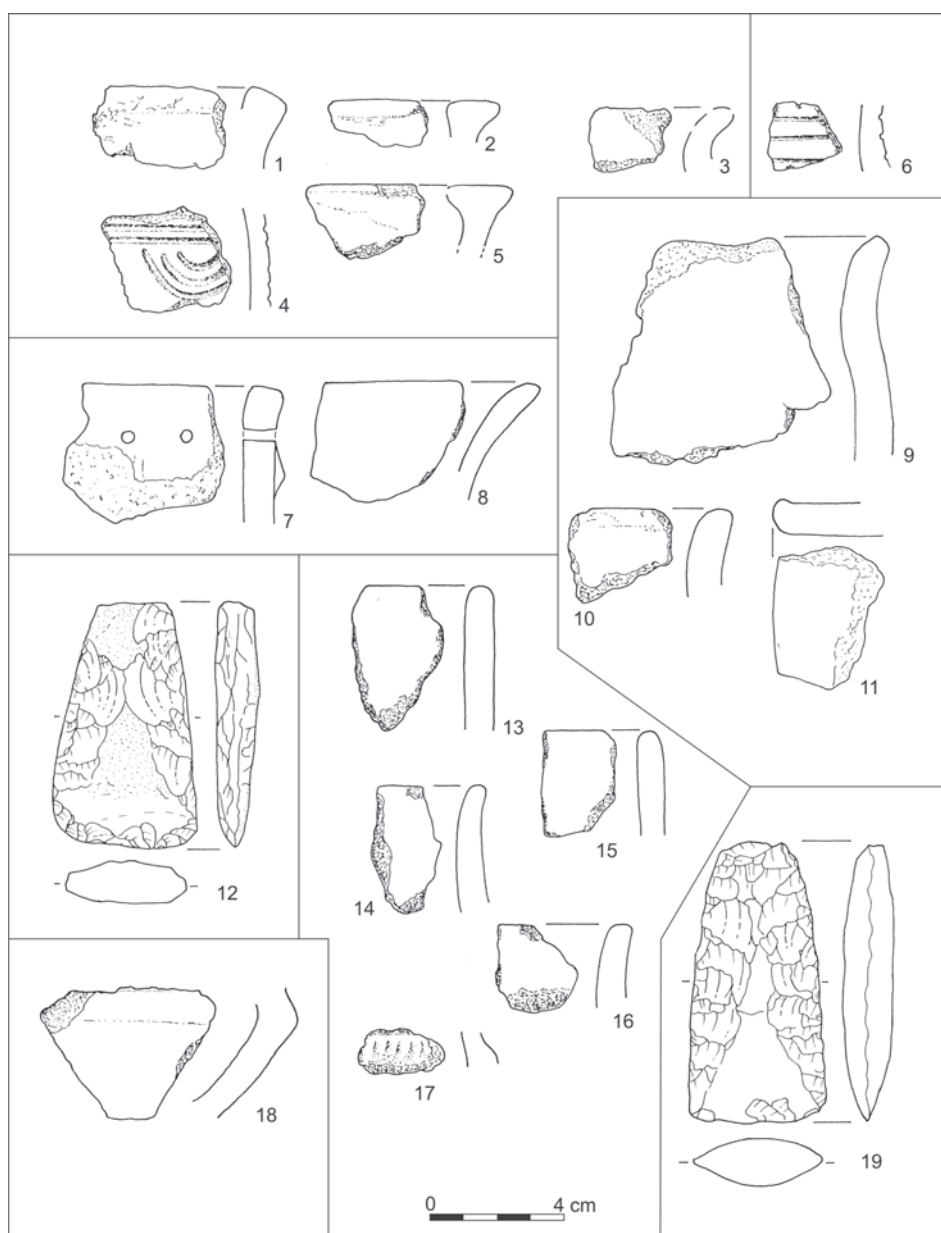
- 1950 *Początki rozwoju kultury lużyckiej w dorzeczu górnej Wisły*, „Annales UMCS”, Sectio F, 3 (1948), s. 1–214.
- 1965 *Materiały archeologiczne z Wyszatyc, pow. Przemysł*, AAC, t. 5 (1963), s. 55–59.

Żurowski J.

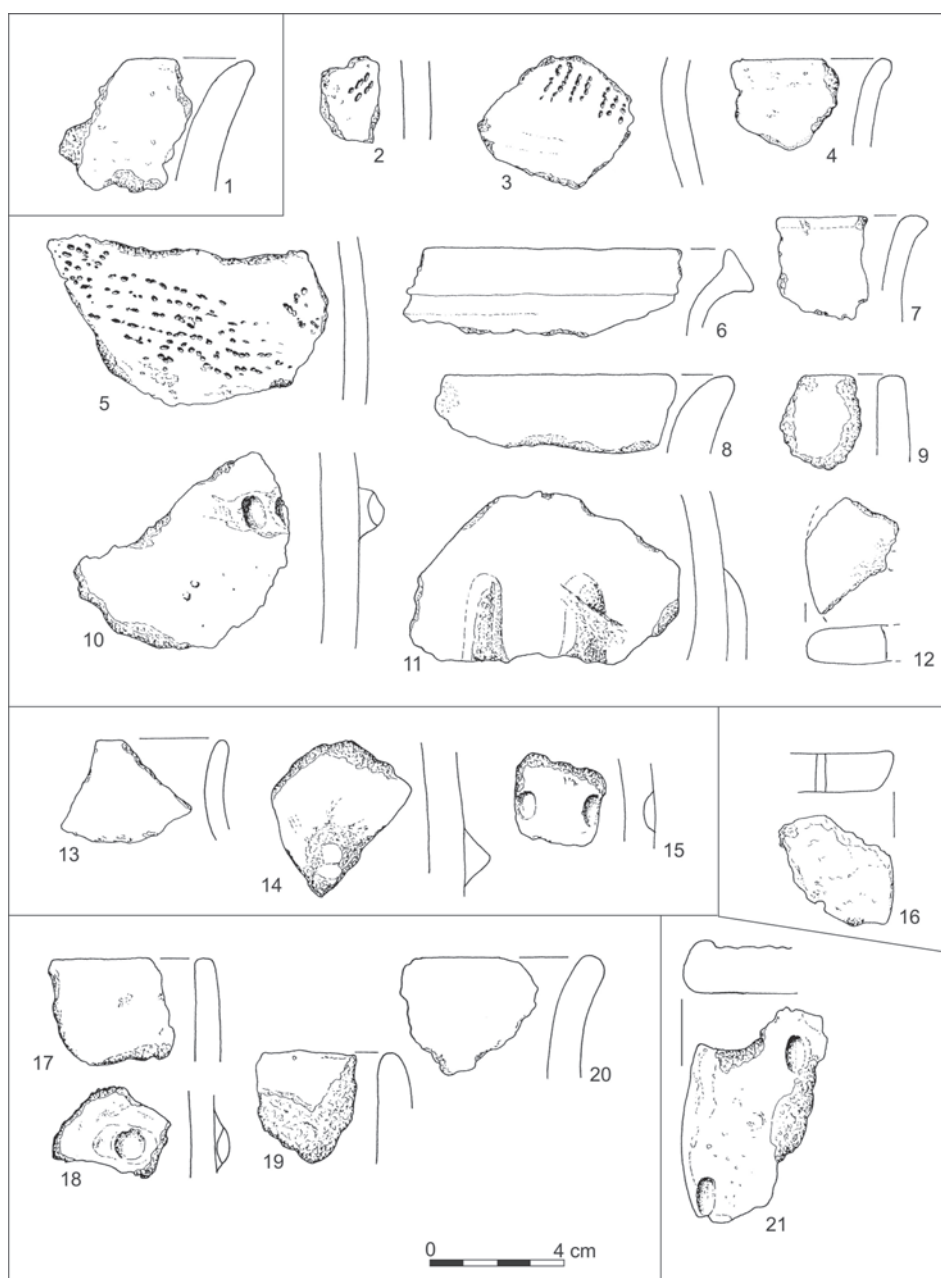
- 1925 *Skarb bronzowy z Wójczy i naszyjniki typu Sieniawy*, PA, 2 (1924), s. 303–309.

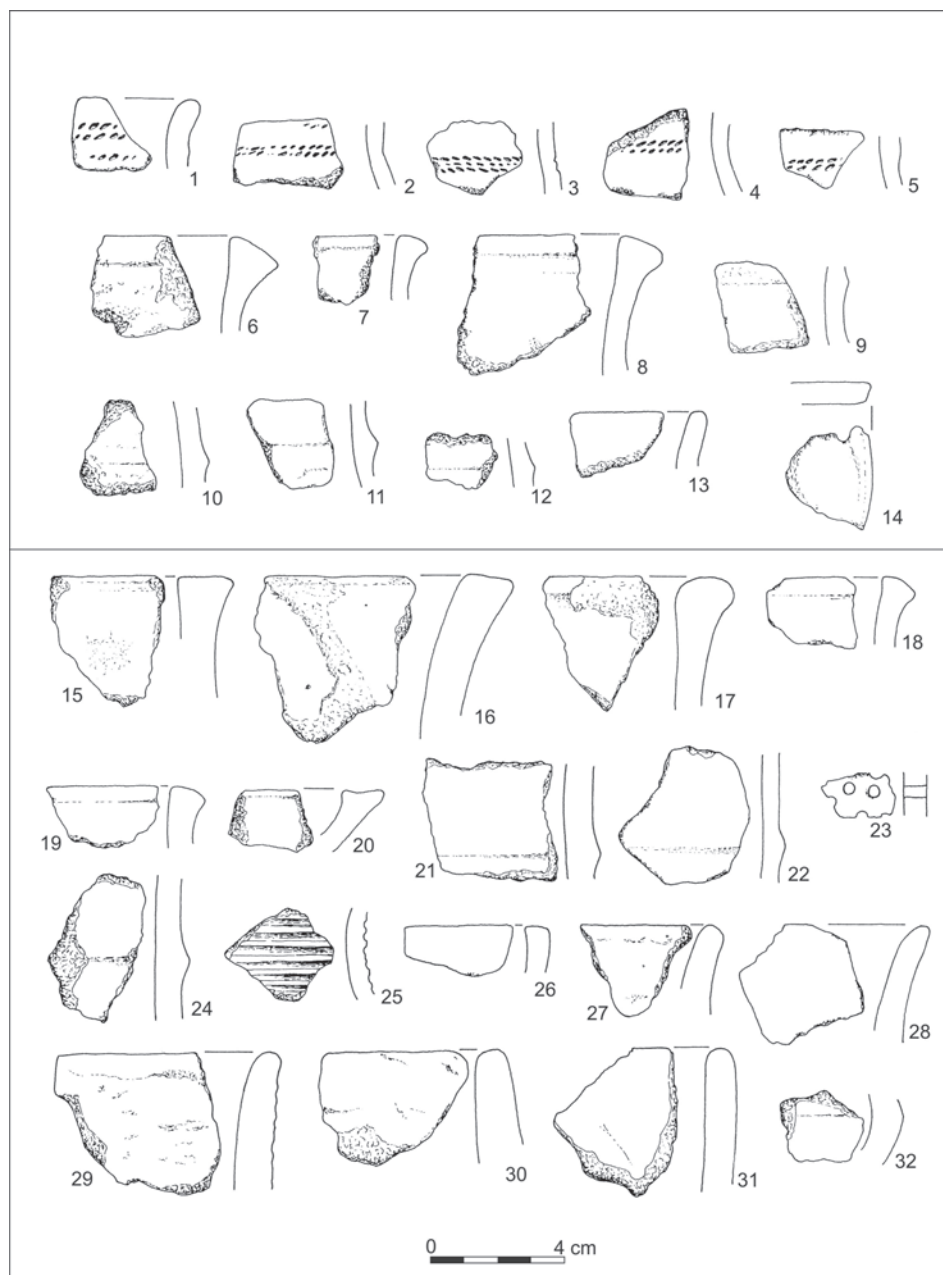
12. Tablice

Tabl. 1. Albigowa, st. 23 (1–5); Albigowa, st. 26 (6); Albigowa, st. 38 (7–8); Albigowa, st. 68 (9–11); Albigowa, st. 71 (12); Albigowa, st. 73 (18); Albigowa, st. 75 (13–17); Albigowa, st. 79 (19)

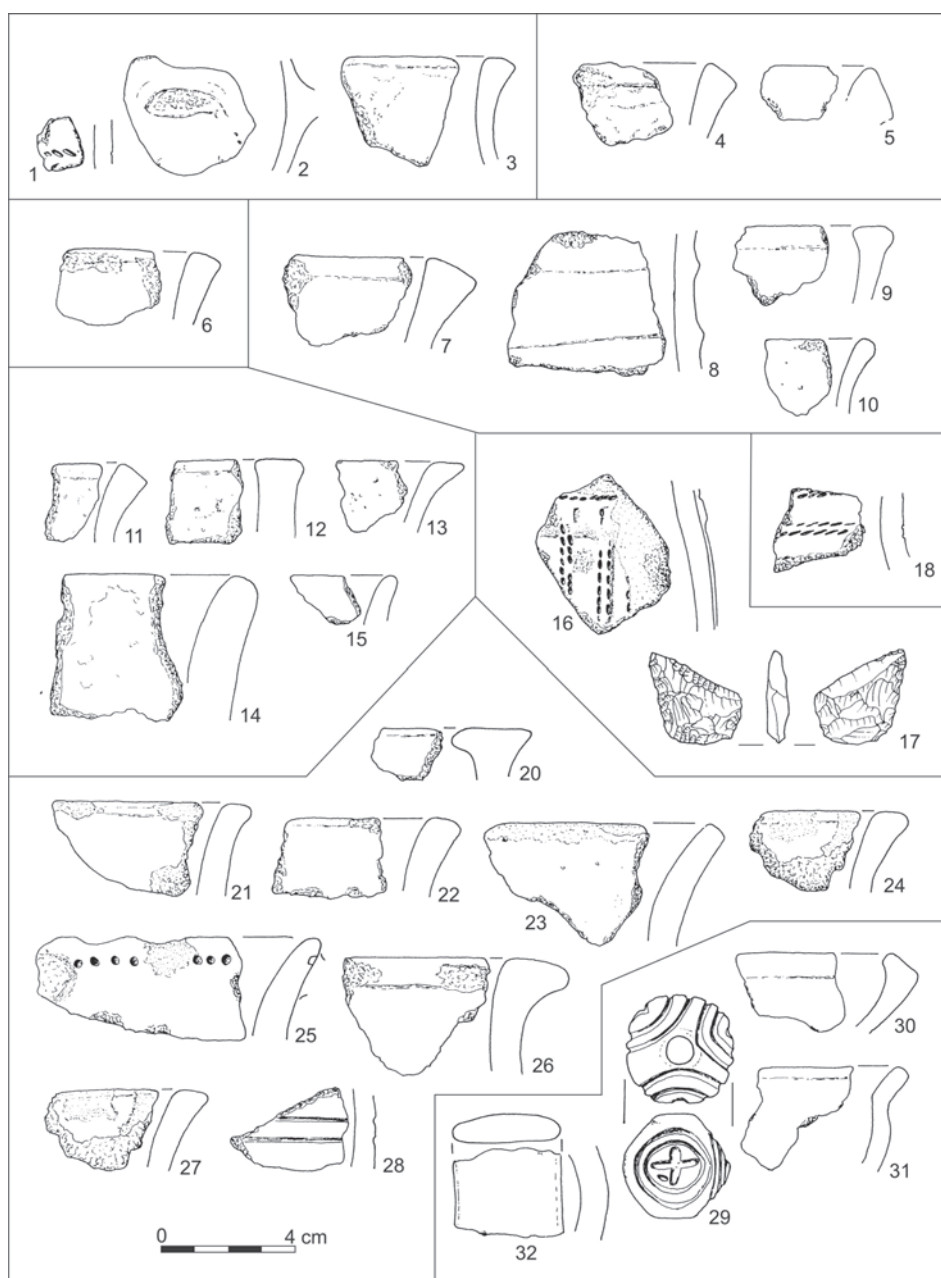
Tabl. 2. Batycze, st. 36 (1); Białoboki, st. 3 (2–12); Białoboki, st. 9 (13–15); Białoboki, st. 10 (17–20);
Białoboki, st. 13 (16); Bolestraszyce, st. 11 (21)

Tabl. 3. Bóbrka Kańczucka, st. 5 (1–14); Bóbrka Kańczucka, st. 6 (15–32)

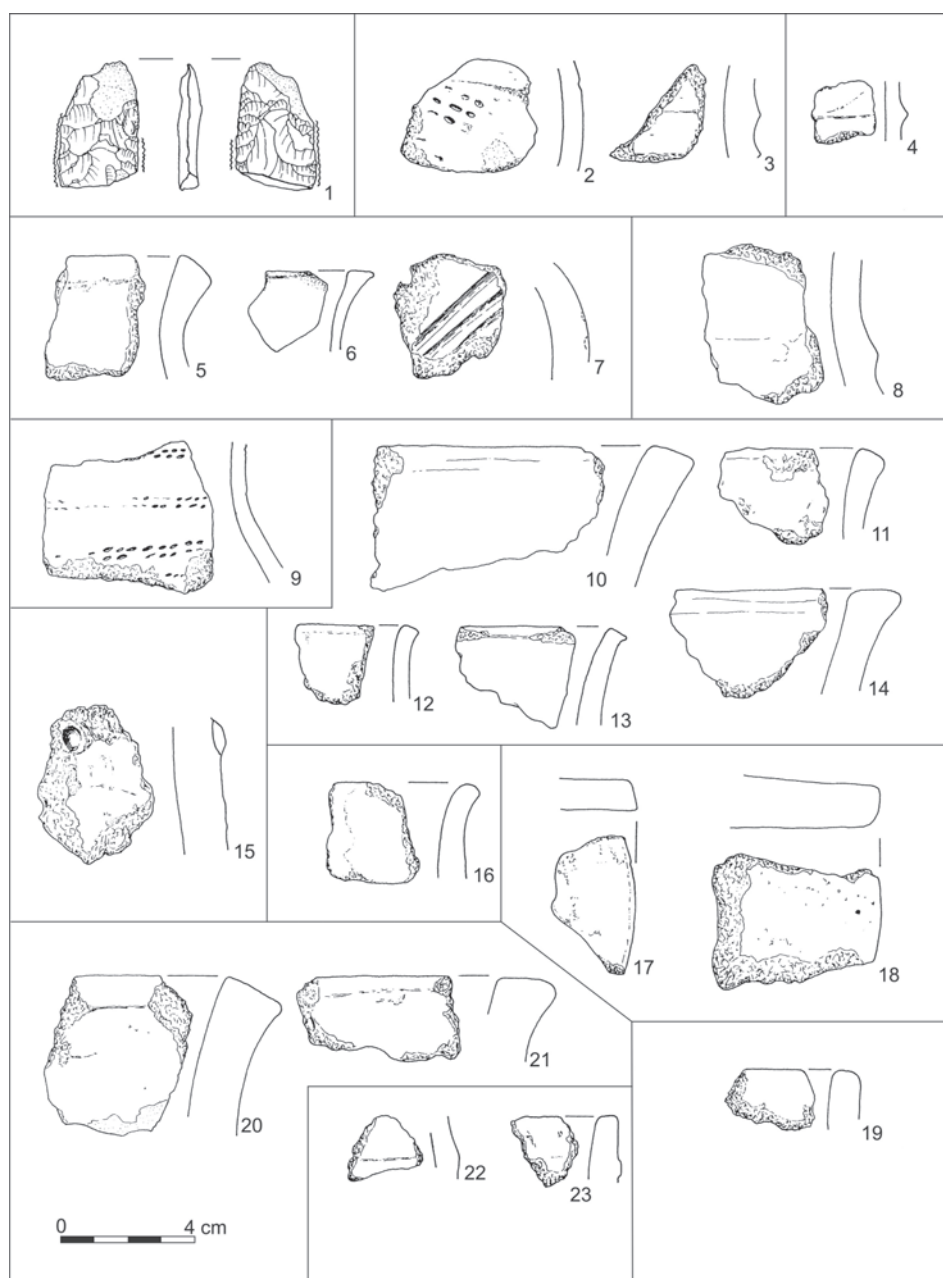

Tabl. 4. Bóbrka Kańczucka, st. 6 (1–8); Bystrowice, st. 5 (9–10); Bystrowice, st. 6 (11); Częstkowice, st. 3 (12–17); Częstkowice, st. 7 (18–23)

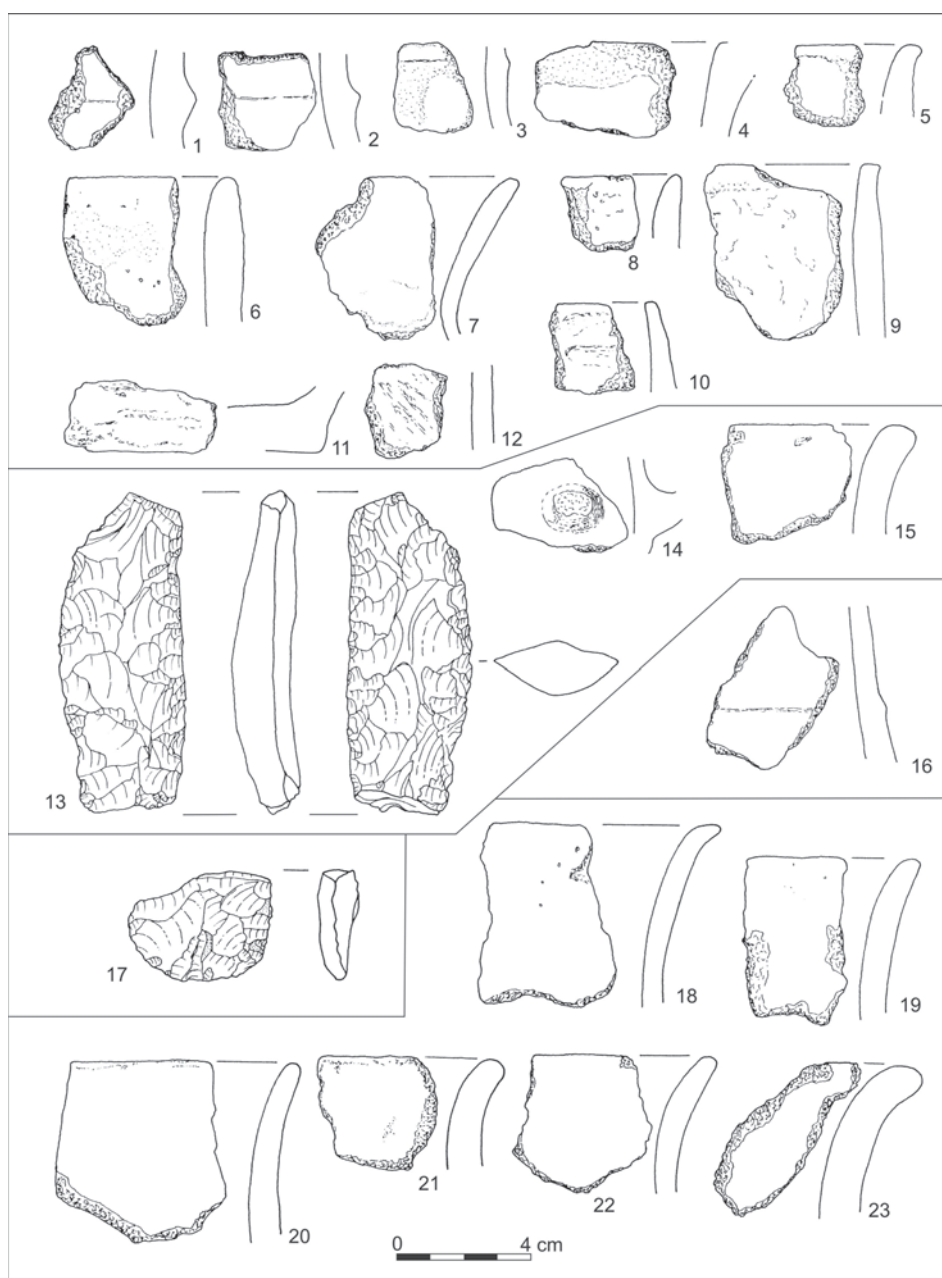

Tabl. 5. Czarna, st. 2 (6); Czelatyce, st. 7 (1–3); Czelatyce, st. 8 (4–5); Czelatyce, st. 9 (7–10); Czelatyce, st. 13 (11–15); Czelatyce, st. 19 (16–17); Czelatyce, st. 24 (18); Czelatyce, st. 35 (20–28); Czudowice, st. 2 (29–32)

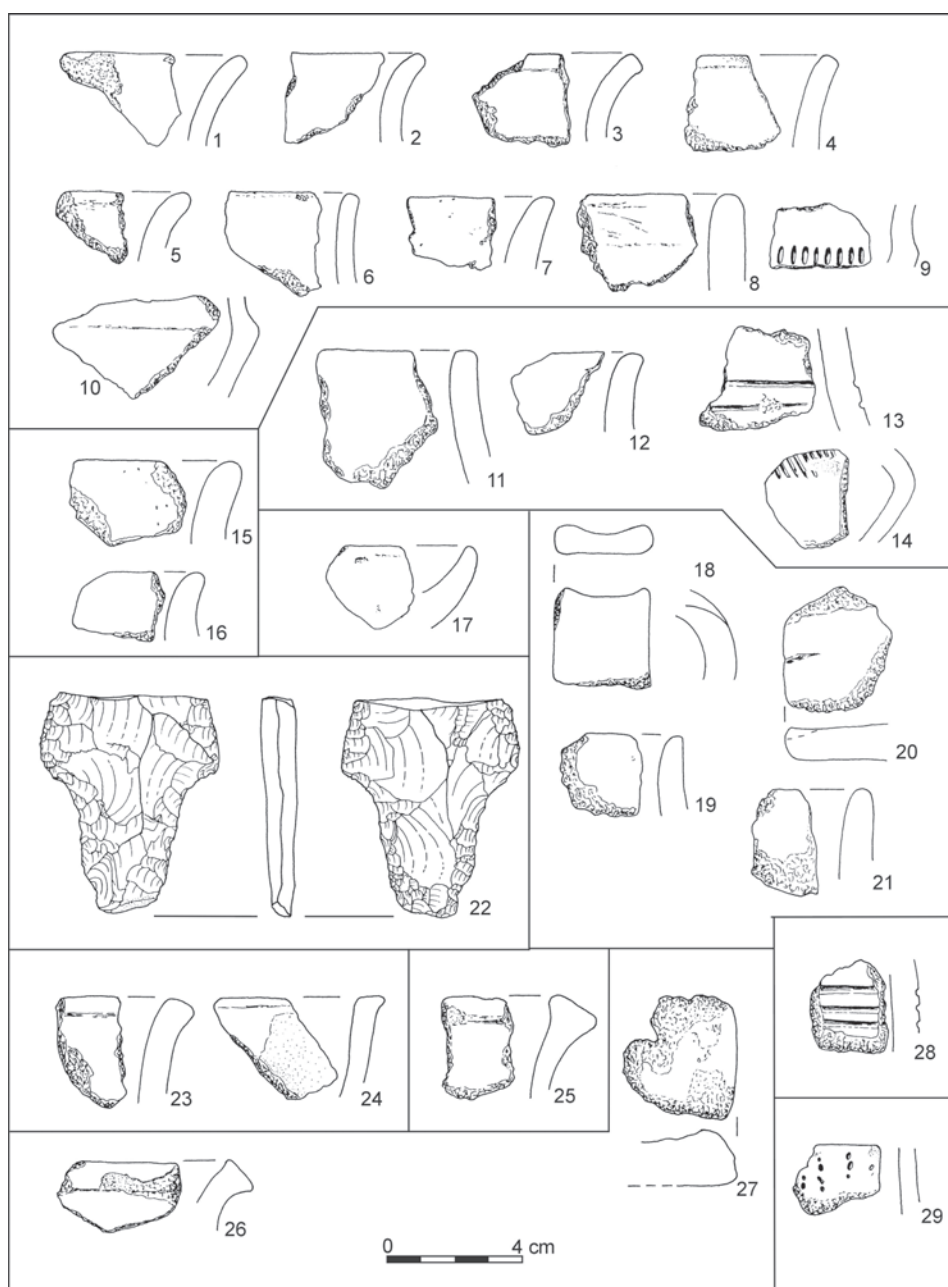

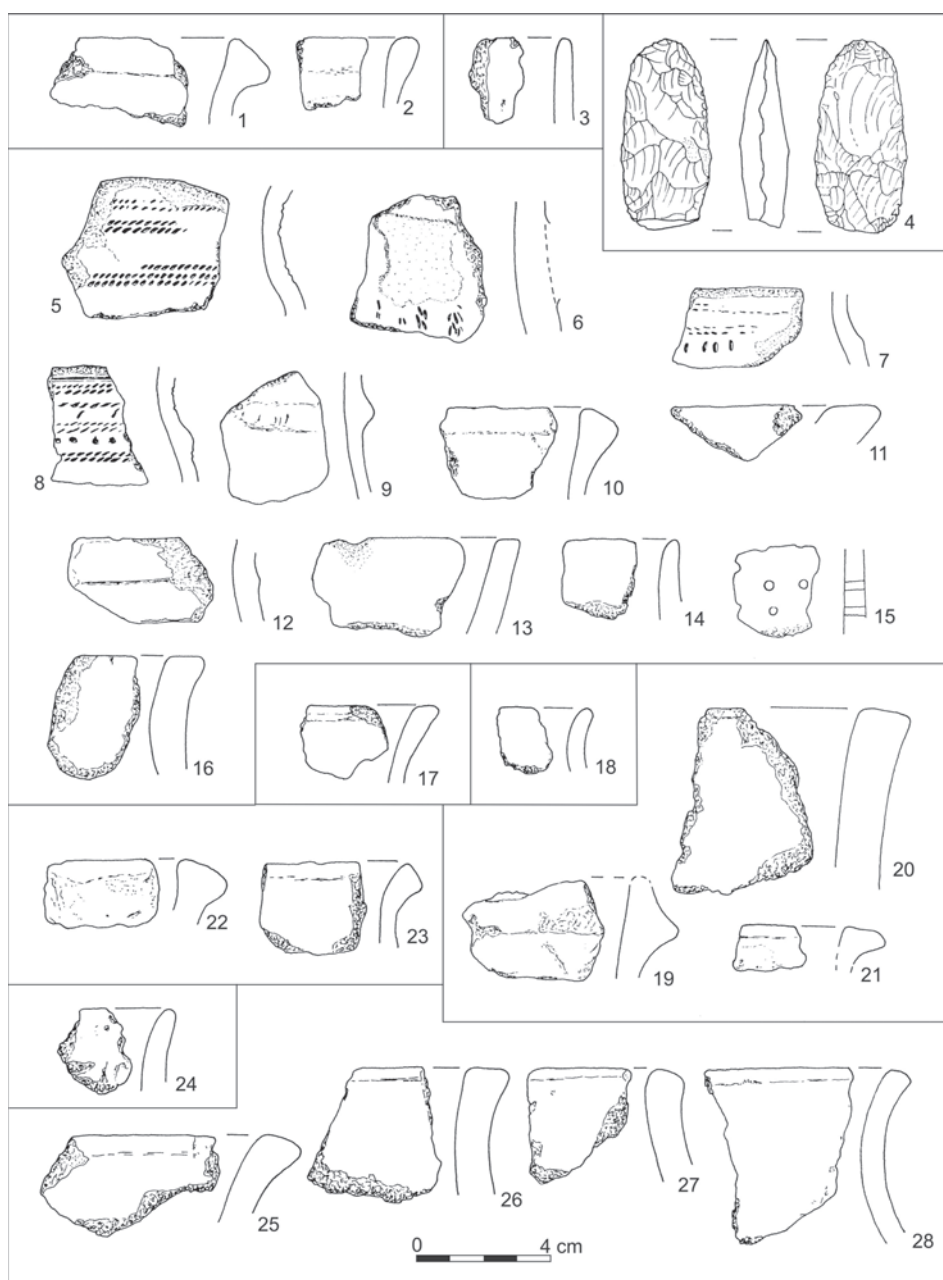
Tabl. 6. Chłopice, st. 3 (1); Dobkowice, st. 18 (2–3); Niziny (d. Dusowce), st. 1 (4); Niziny (d. Dusowce), st. 2 (5–7); Gać, st. 15 (8); Gać, st. 16 (9); Gać, st. 31 (10–14); Gać, st. 38 (15); Gorliczyna, st. 9 (16); Gorliczyna, st. 17 (17–18); Gorliczyna, st. 22 (19); Grzęska, st. 6 (22–23); Grzęska, st. 22 (20–21)

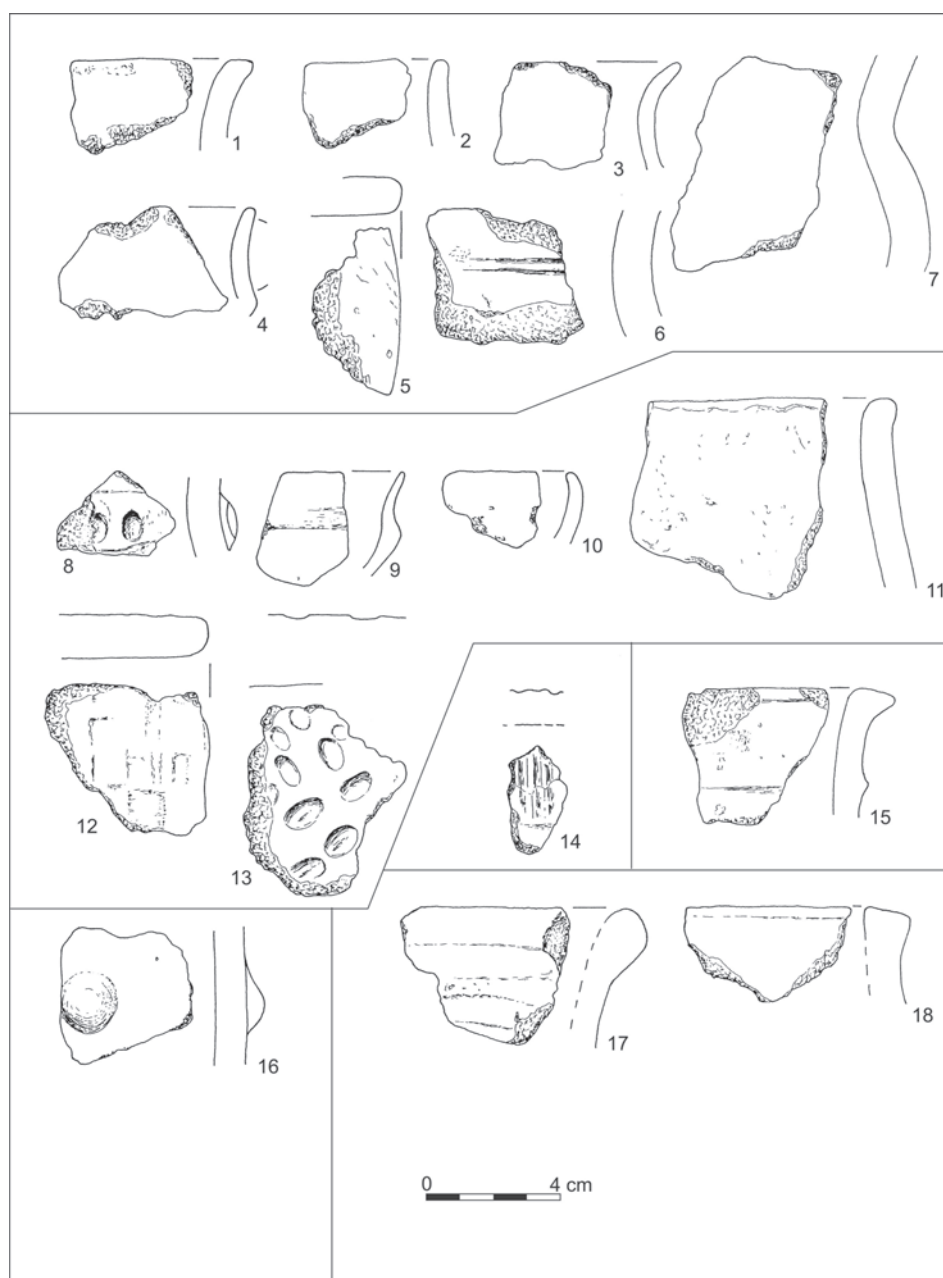
Tabl. 7. Grzęska, st. 7 (1–12); Hawłowice, st. 2 (13–15); Hawłowice, st. 7 (16); Hucisko Nienadowskie, st. 4 (17); Husów, st. 17 (18–23)

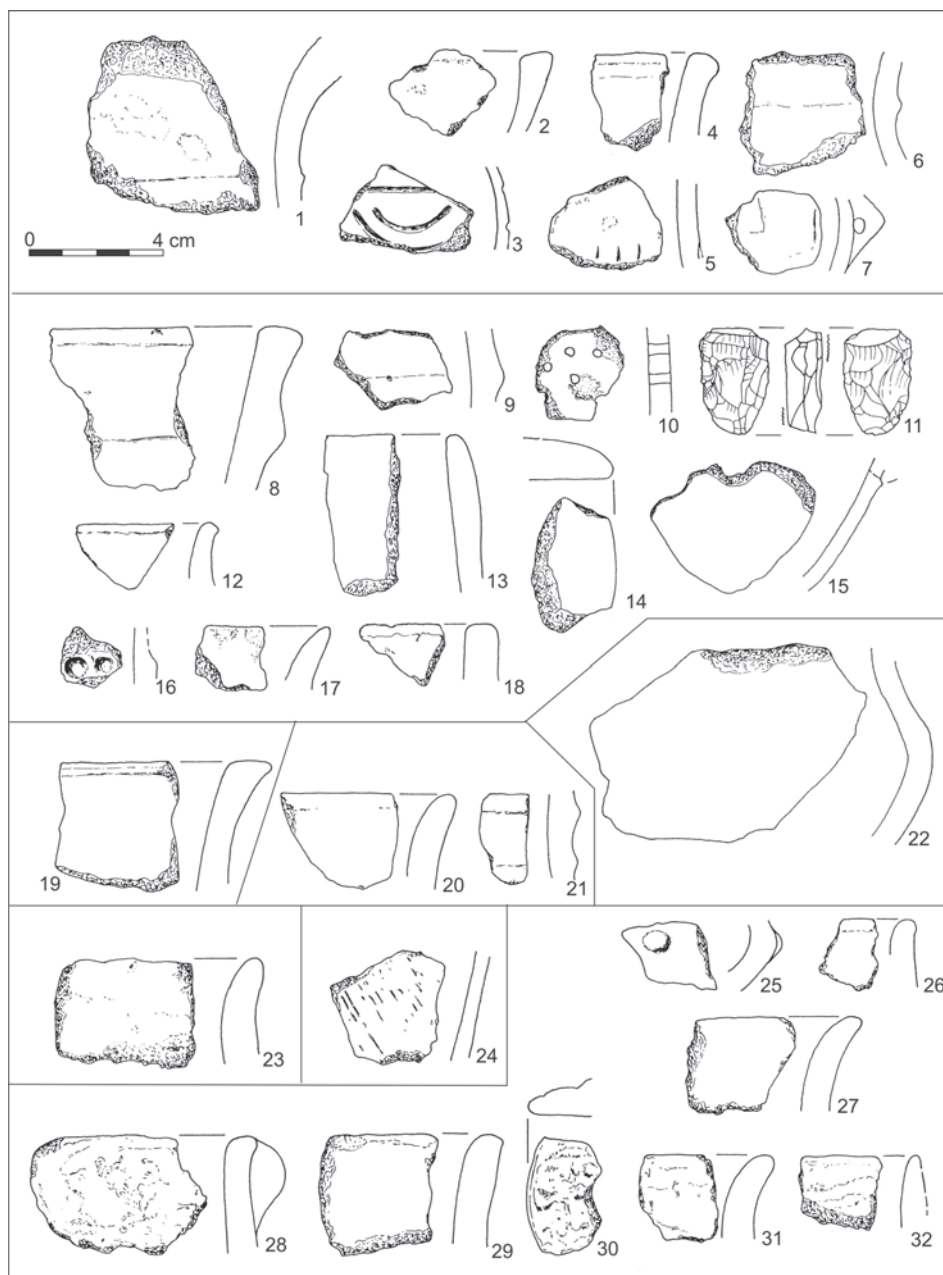
Tabl. 8. Husów, st. 11 (15–16); Husów, st. 17 (1–10); Husów, st. 74 (11–14); Husów, st. 76 (17); Husów, st. 79 (18–21); Husów, st. 98 (22); Husów, st. 100 (23–24); Jankowice, st. 1 (26–27); Jankowice, st. 2 (25); Jarosław, st. 28 (29); Jodłówka, st. 6 (28)

Tabl. 9. Chmielnik, st. 25 (4); Kaszyce, st. 2 (1–2); Kielnarowa/Chmielnik, st. 1/3 (3); Kisielów, st. 4 (5–16); Kosienice, st. 8 (17); Kosina, st. 44 (19–21); Kosina, st. 48 (24); Kosina, st. 60 (22–23); Kraczkowa, st. 1 (25–28); Maćkowice, st. 100 (błędnie Kosienice, st. 9) (18)

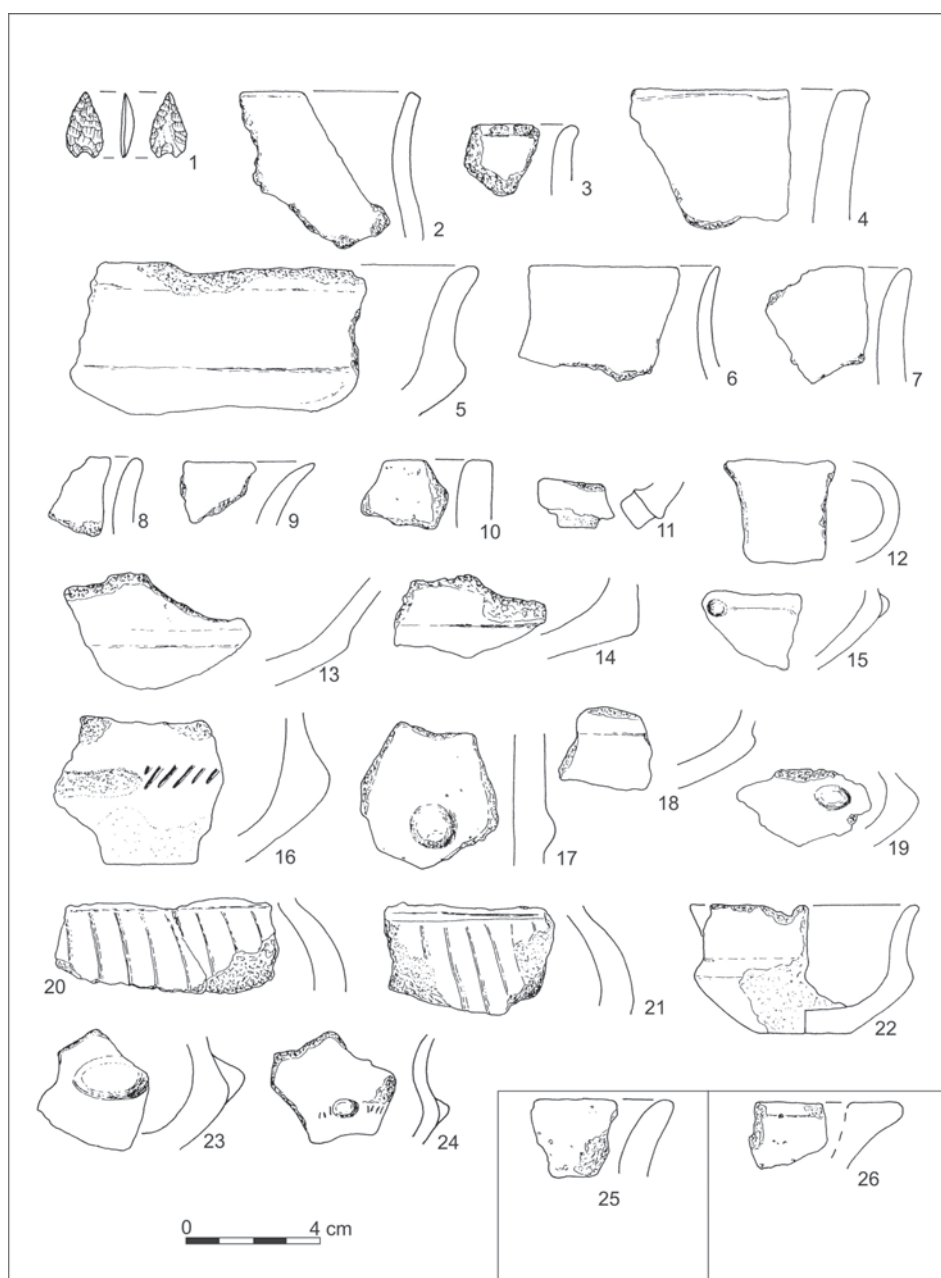

Tabl. 10. Kraczkowa, st. 1 (1-7); Kraczkowa, st. 17 (14); Kraczkowa, st. 22 (8-13); Kraczkowa, st. 28 (15); Krasne, st. 2 (16); Krzeczowice, st. 5 (17-18)

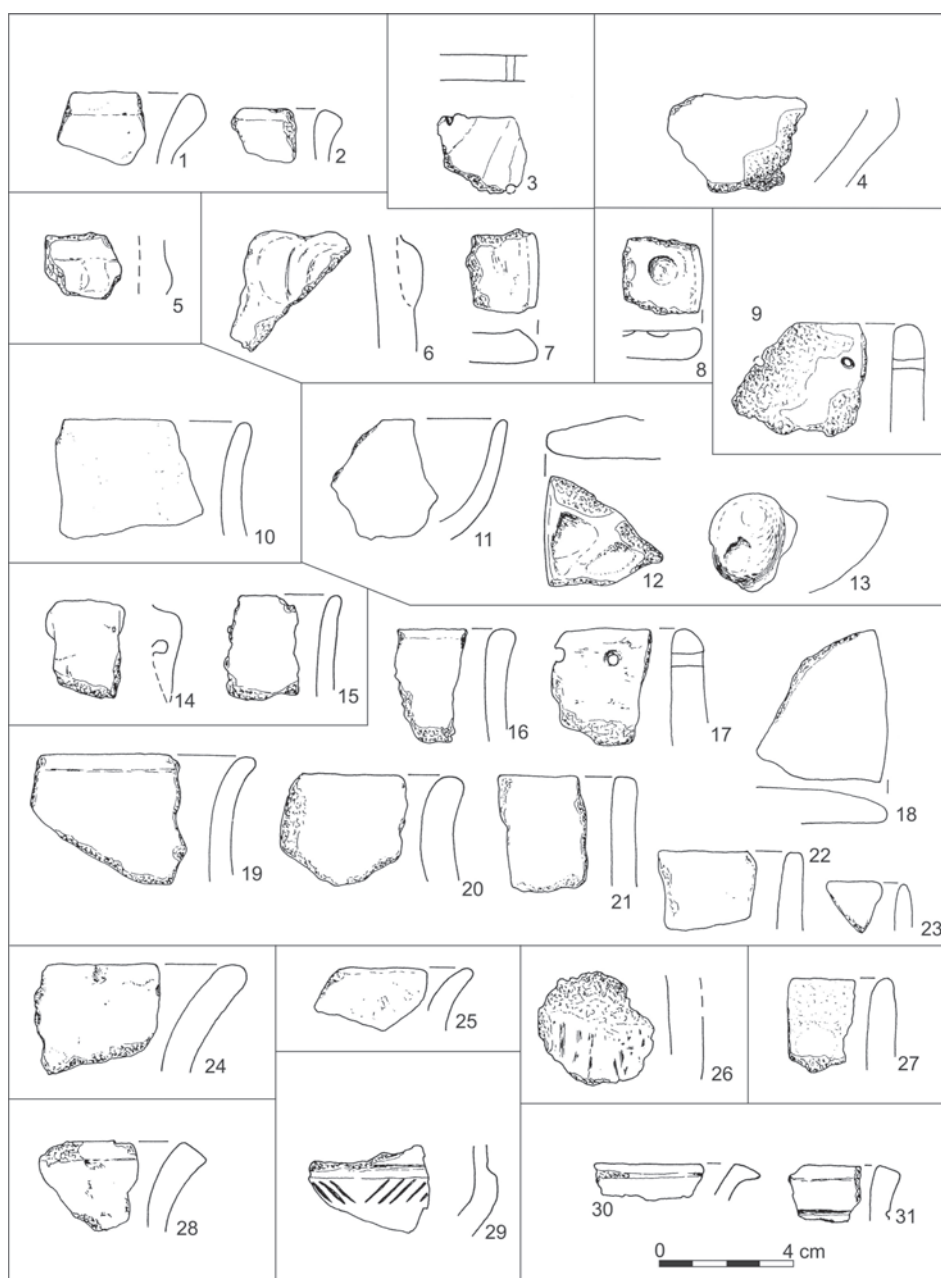

Tabl. 11. Krzeczowice, st. 16 (1–7); Krzemienica, st. 2 (8–18); Krzemienica, st. 3 (20–21); Krzemienica, st. 4 (19); Krzemienica, st. 23 (22); Kuńkowce, st. 5 (23); Lipnik, st. 1 (24); Lipnik, st. 3 (25–32)

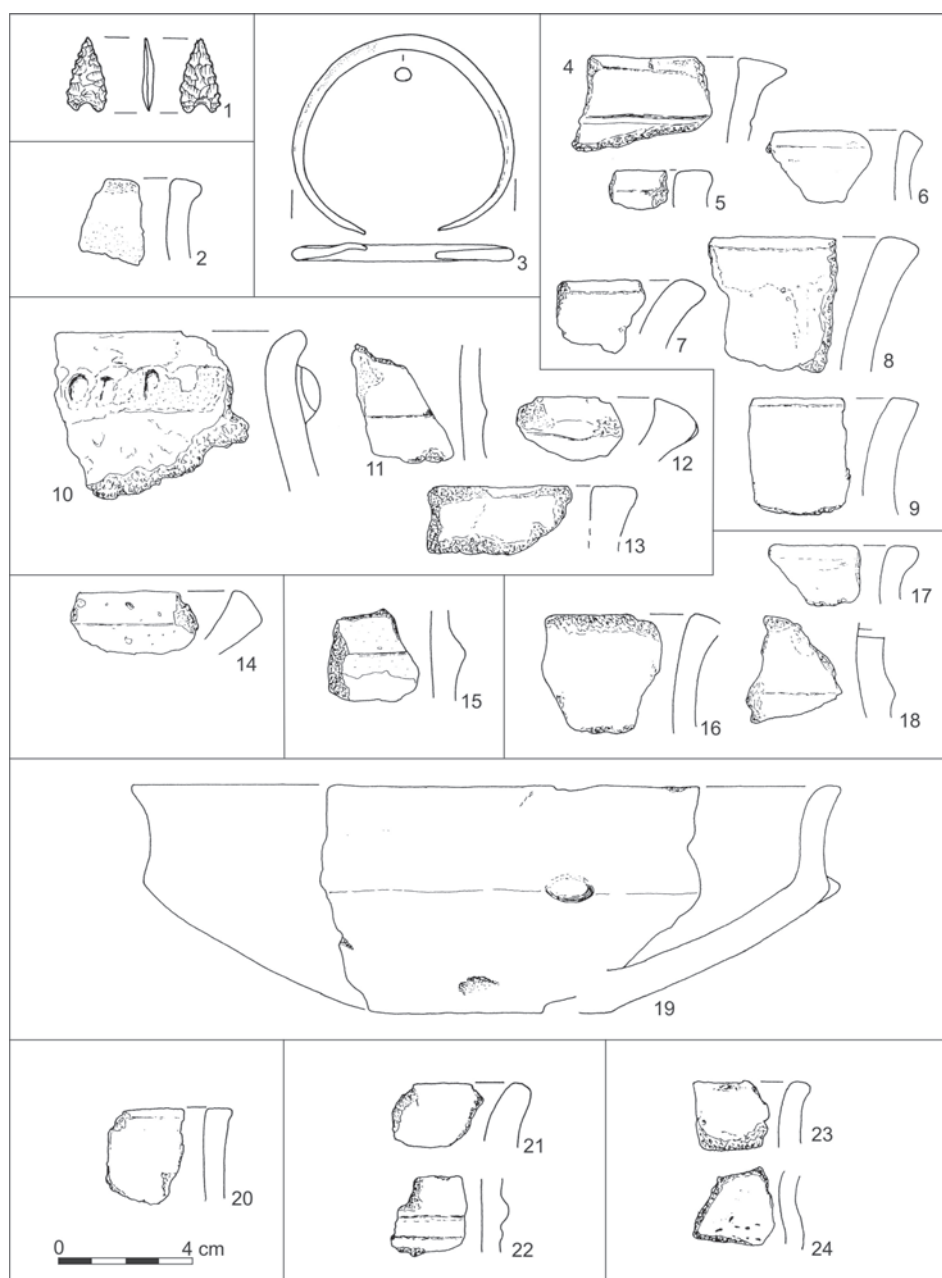

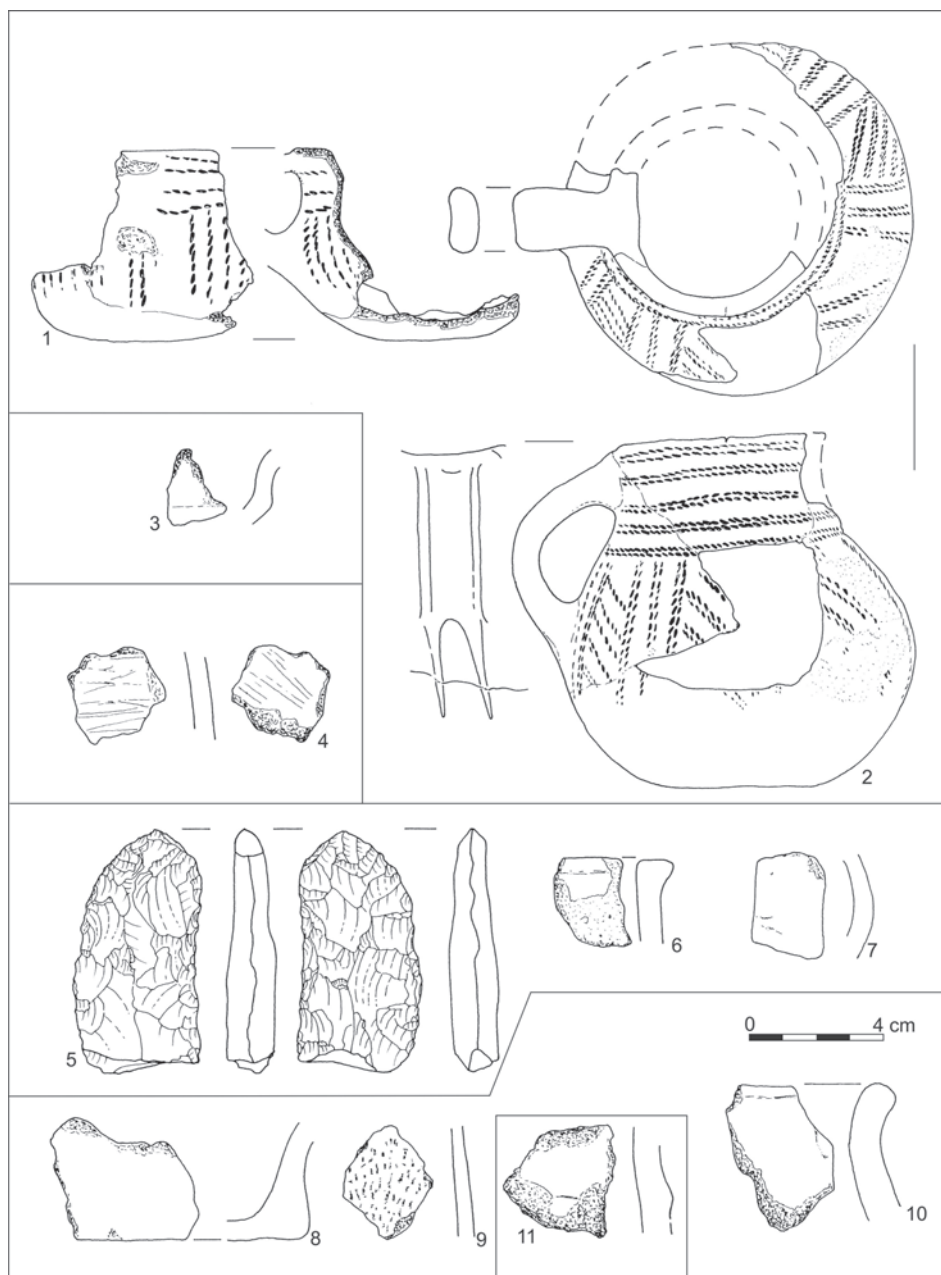
Tabl. 12. Lipnik, st. 5 (1–24); Lutków, st. 1 (25); Lutków, st. 9 (26)

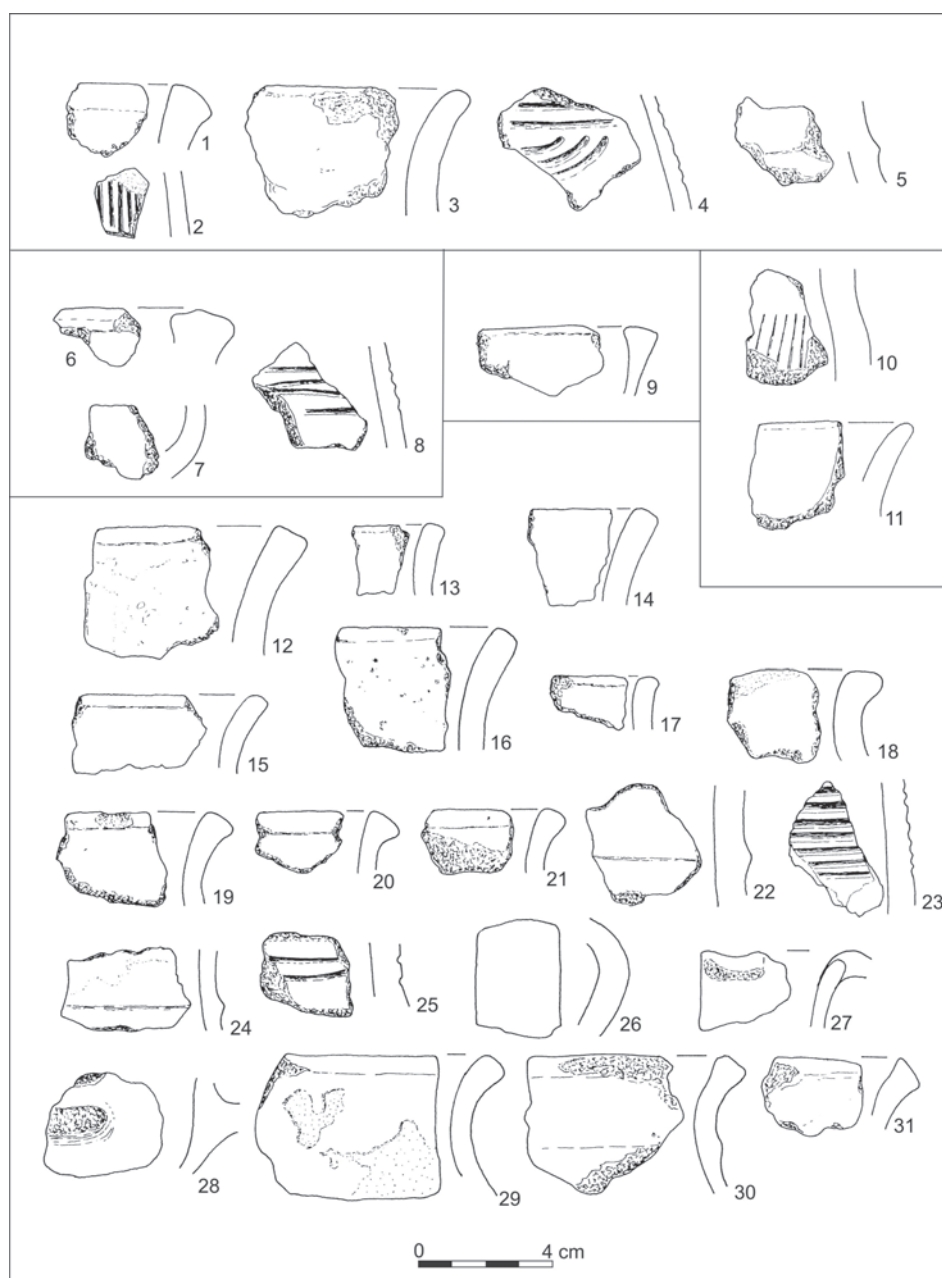
Tabl. 13. Lutków, st. 10 (1–2); Łańcut, st. 14 (9); Łąka, st. 13 (3); Łąka, st. 16 (5); Łąka, st. 14–16 (8); Łąka, st. 21 (4); Łąka, st. 26 (6–7); Łętownia, st. 2 (10); Łopuszka Mała, st. 14 (11–13); Łopuszka Wielka, st. 2 (14–15); Łopuszka Wielka, st. 24 (16–23); Łowce, st. 1 (24); Łowce, st. 19 (25); Łowce, st. 20 (26); Maćkowice, st. 21 (28); Maćkowice, st. 29 (30–31); Maćkowice, st. 42 (29); Maćkowice, st. 43 (27)

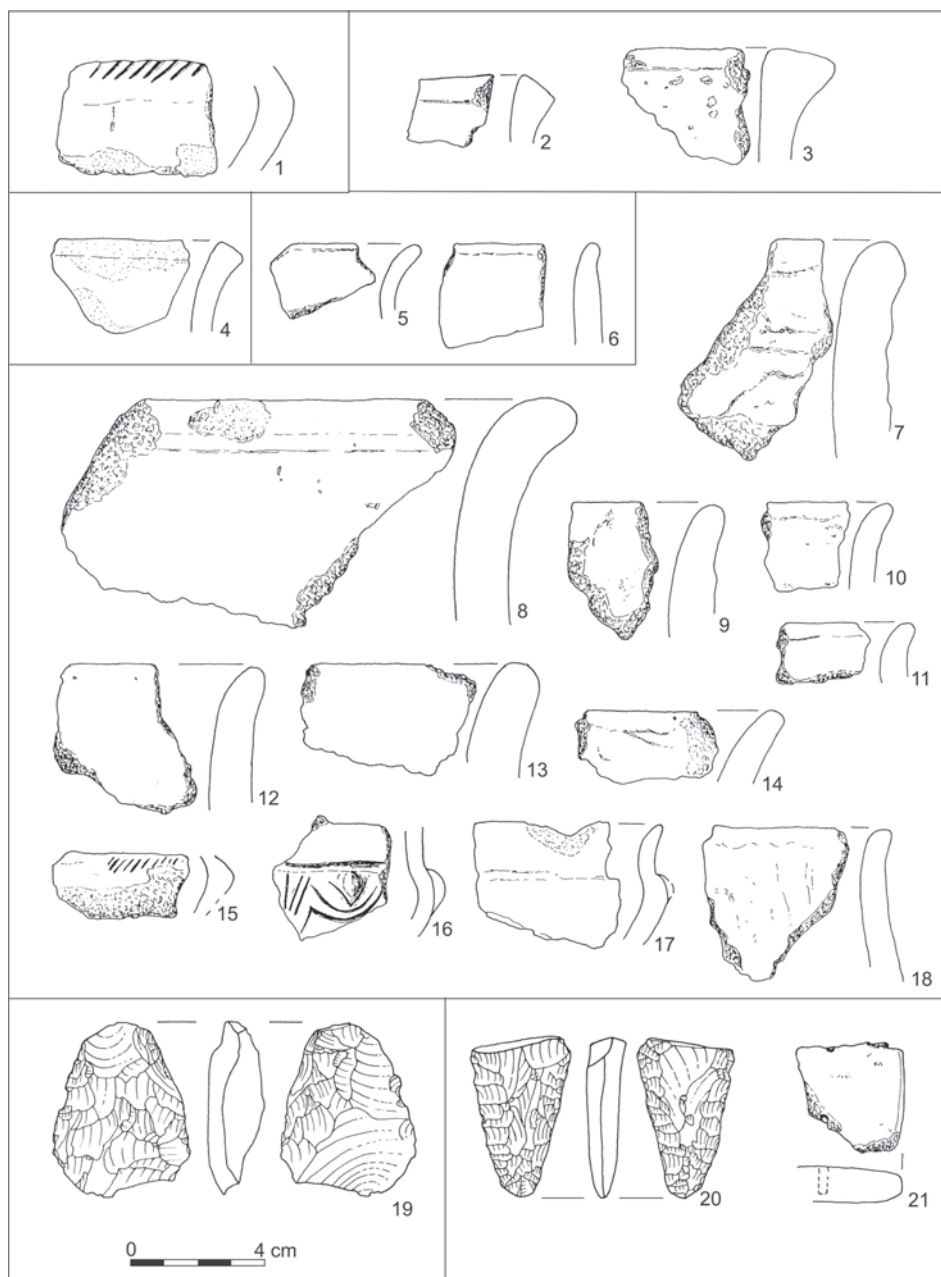
Tabl. 14. Maćkowice, st. 59 (3); Maćkowice, st. 67 (1); Maćkowice, st. 80 (2); Maćkowice, st. 82 (4–9); Maćkowice, st. 83 (14); Maćkowice, st. 85 (10–13); Maćkowice, st. 90 (15); Maćkówka, st. 2 (19); Maćkówka, st. 6 (20); Maćkówka, st. 10 (16–18); Małkowice, st. 2 (21–22); Małkowice, st. 19 (23–24)

Tabl. 15. Maćkówka, st. 8 (1–2); Małkowice, st. 20 (5–7); Manasterz, st. 19 (3); Manasterz, st. 20 (4); Markowa, st. 6 (11); Markowa, st. 14 (8–10)

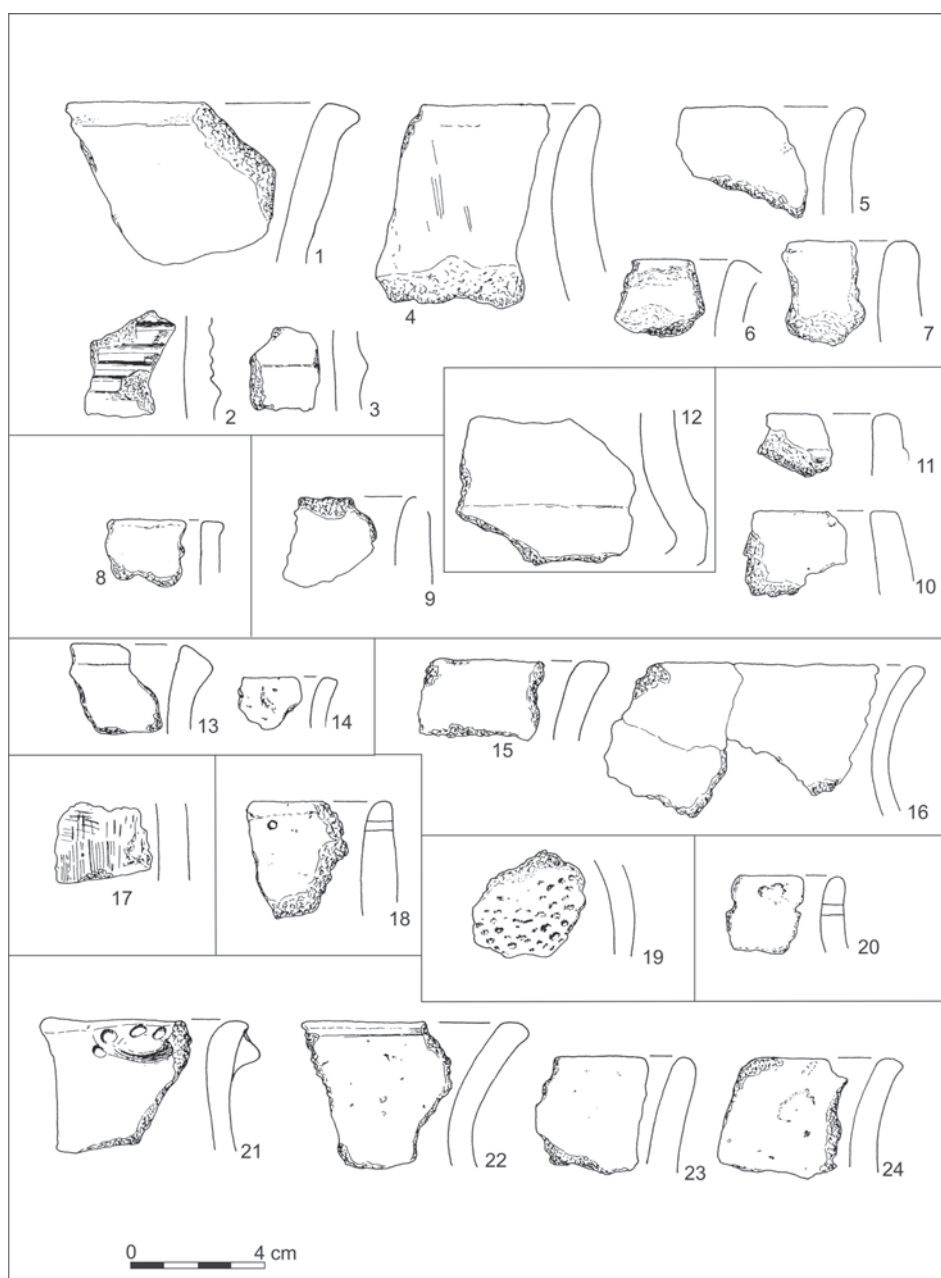

Tabl. 16. Markowa, st. 24 (1–5); Markowa, st. 26 (6–8); Markowa, st. 28 (9); Markowa, st. 35 (10–11);
Markowa, st. 36 (12–31)

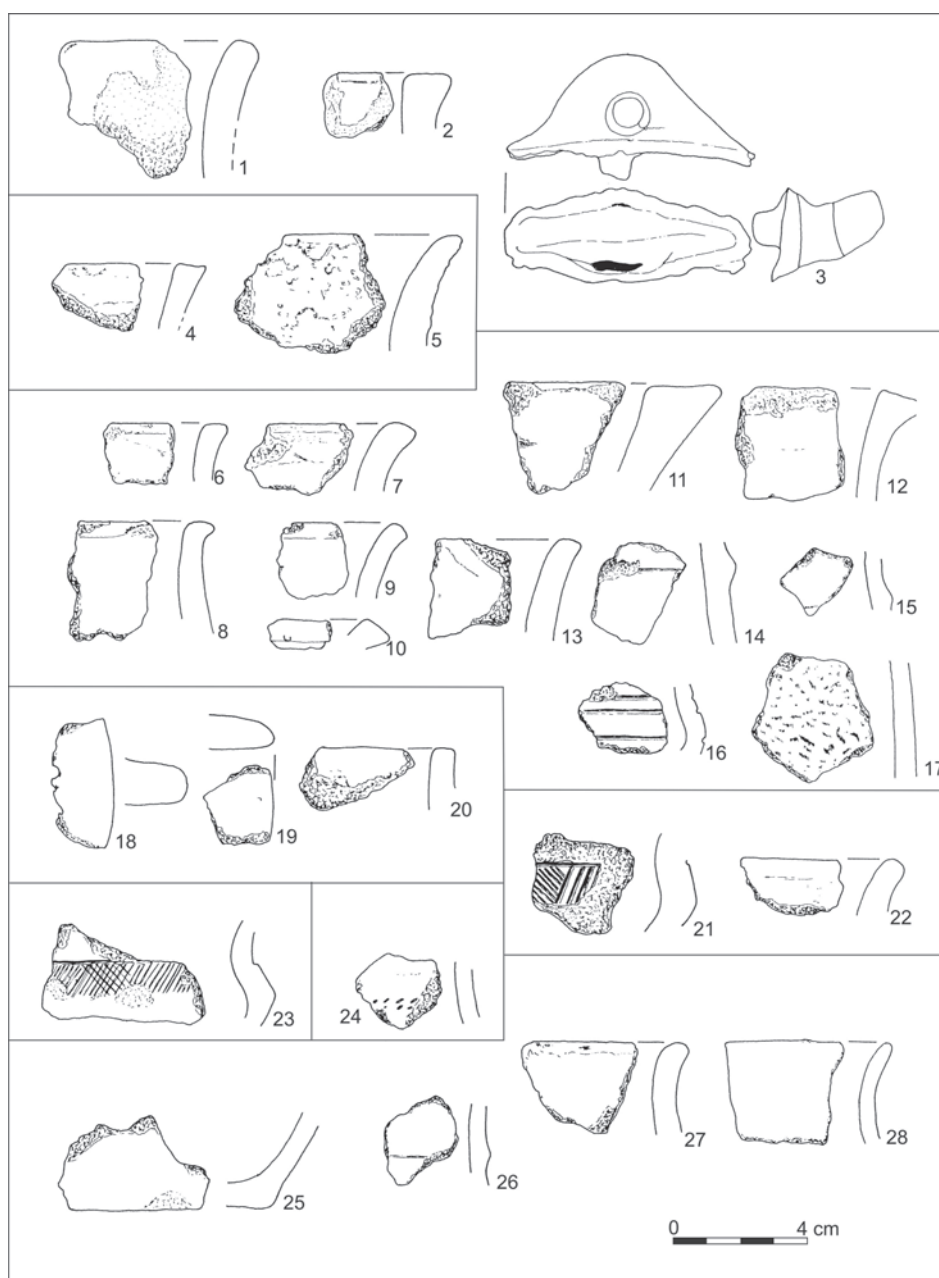

Tabl. 17. Markowa, st. 36 (1); Markowa, st. 44 (2–3); Markowa, st. 50 (4); Markowa, st. 62 (5–6); Markowa, st. 64 (7–18); Markowa, st. 77 (20–21); Markowa, st. 83 (19)

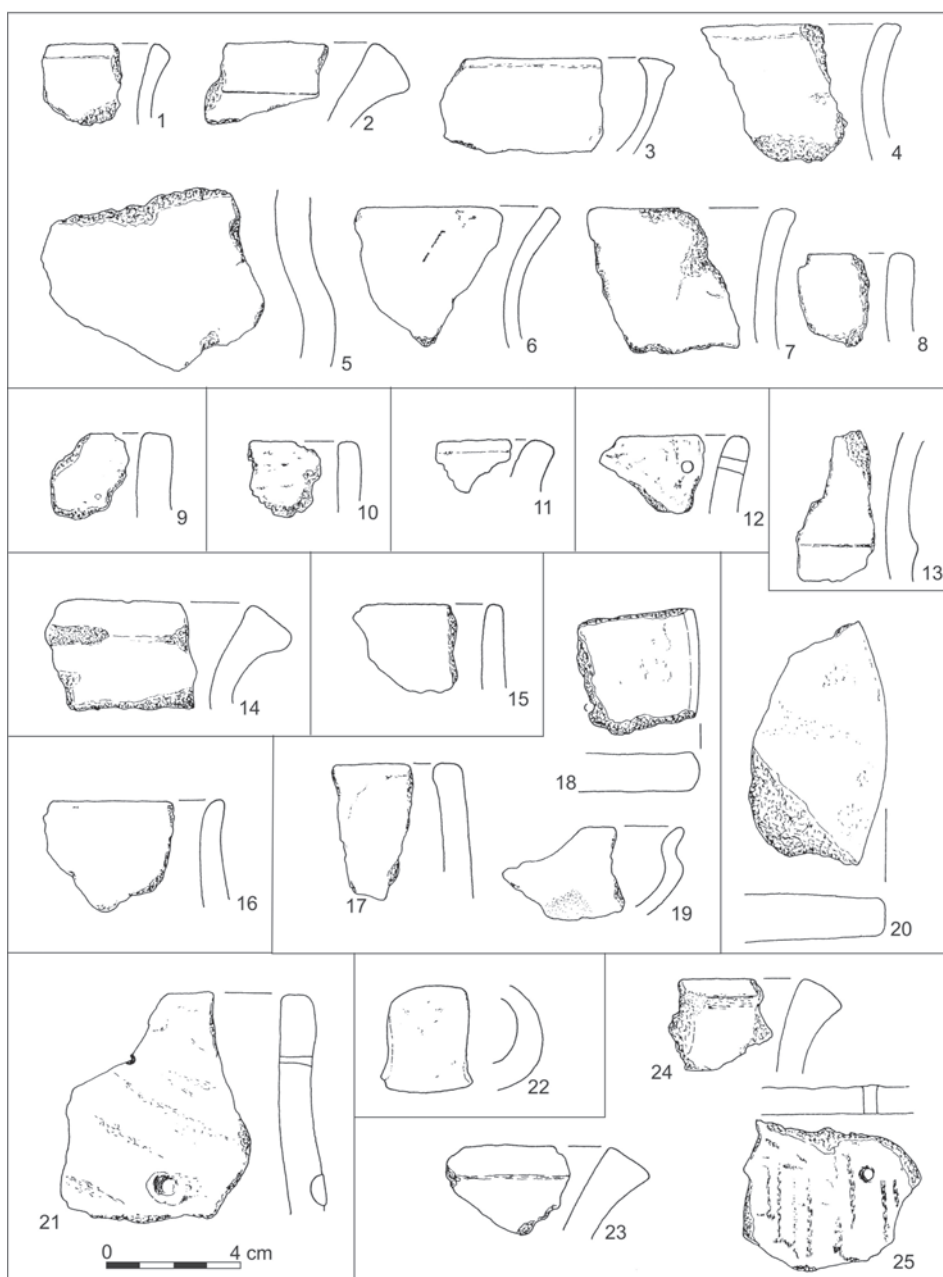

Tabl. 18. Markowa, st. 85 (1–7); Matysówka, st. 1 (9–11); Matysówka, st. 5 (12); Mikulice, st. 6 (15–16); Morawsko, st. 4 (8); Morawsko, st. 5 (13–14); Munina, st. 25 (17); Munina, st. 31 (18); Munina, st. 35 (19); Niziny, st. 4 (20); Niziny, st. 12 (21–24)

Tabl. 19. Drohojów, st. 5 (25–28); Niziny, st. 12 (1–3); Niziny, st. 13 (4–5); Niżatyce, st. 5 (6–17); Nowosielce, st. 7 (18–20); Nowosielce, st. 10 (21–22); Nowosielce, st. 12 (23); Nowosielce, st. 34 (24)

Tabl. 20. Drohojów, st. 4 (1–8); Drohojów, st. 10 (9); Orzechowce, st. 11 (11); Orzechowce, st. 23 (12); Orzechowce, st. 27 (14); Orzechowce, st. 35 (13); Orzechowce, st. 53 (10); Ostrów (gm. Gać), st. 1 (15); Ostrów (gm. Gać), st. 5 (20); Ostrów (gm. Przemyśl), st. 5 (17–19); Ostrów (gm. Przemyśl), st. 6 (16); Ostrów (gm. Przemyśl), st. 7 (21); Ostrów (gm. Przemyśl), st. 28 (22); Ostrów (gm. Radymno), st. 6 (23–25)

Tabl. 21. Ostrów (gm. Radymno), st. 16 (1–2); Ostrów (gm. Radymno), st. 24 (3); Ostrów (gm. Radymno), st. 27 (4); Ostrów (gm. Radymno), st. 30 (5–25); Ożańsk, st. 2 (27); Ożańsk, st. 11 (26)

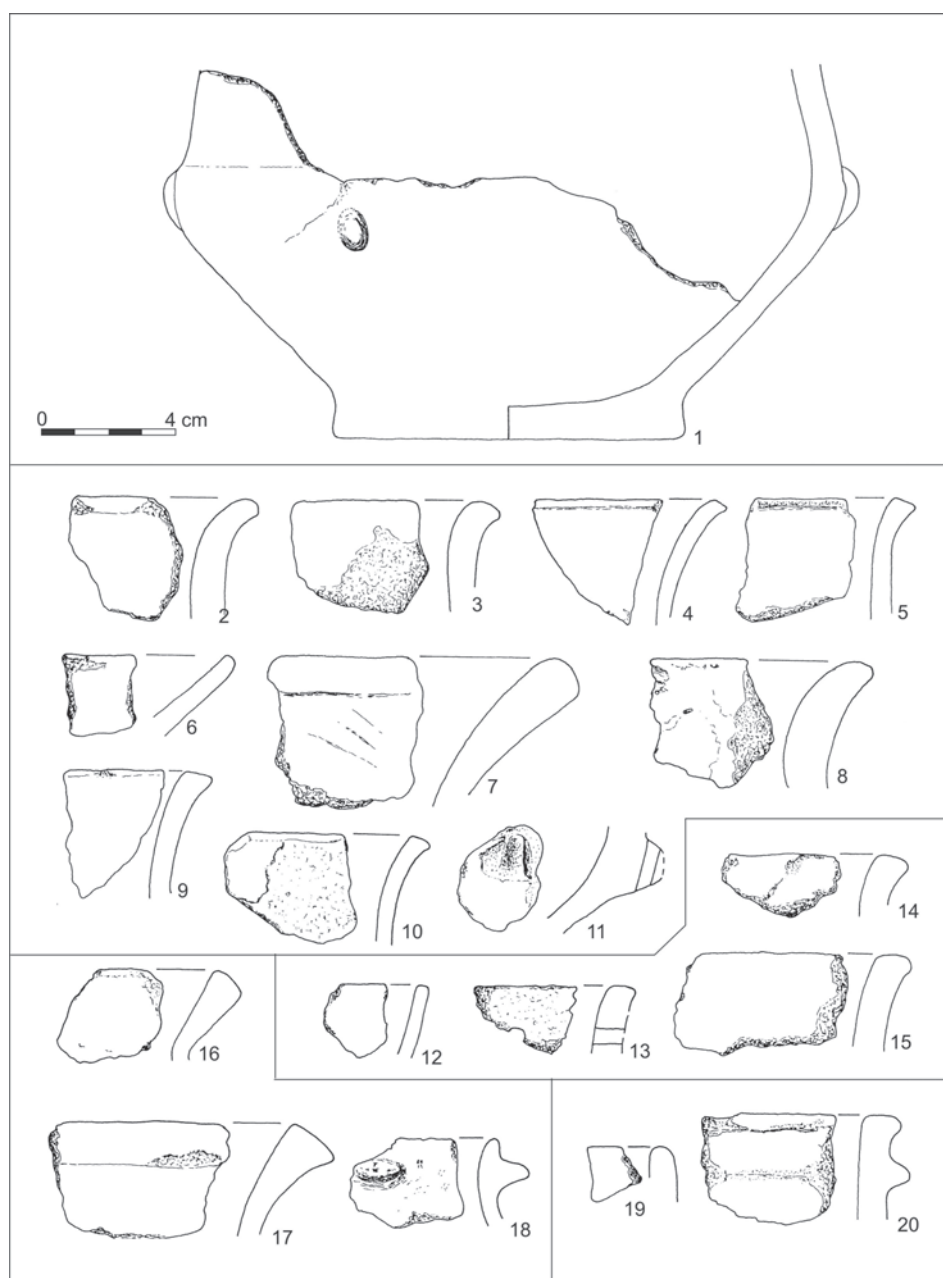

Tabl. 22. Pantalowice, st. 22 (1); Pantalowice, st. 24 (2–7); Pawłosiów, st. 5 (8); Pełkinie, st. 2 (9); Pełkinie, st. 4 (10); Pełkinie, st. 6 (11–18); Pełkinie, st. 11 (19); Pełkinie, st. 14 (20–22); Pełkinie, st. 15 (23); Pełkinie, st. 17 (24); Pruchnik, st. 15 (25); Przemyśl, st. 80 (26); Przemyśl, st. 114 (27–29); Przemyśl, st. 216 (30)

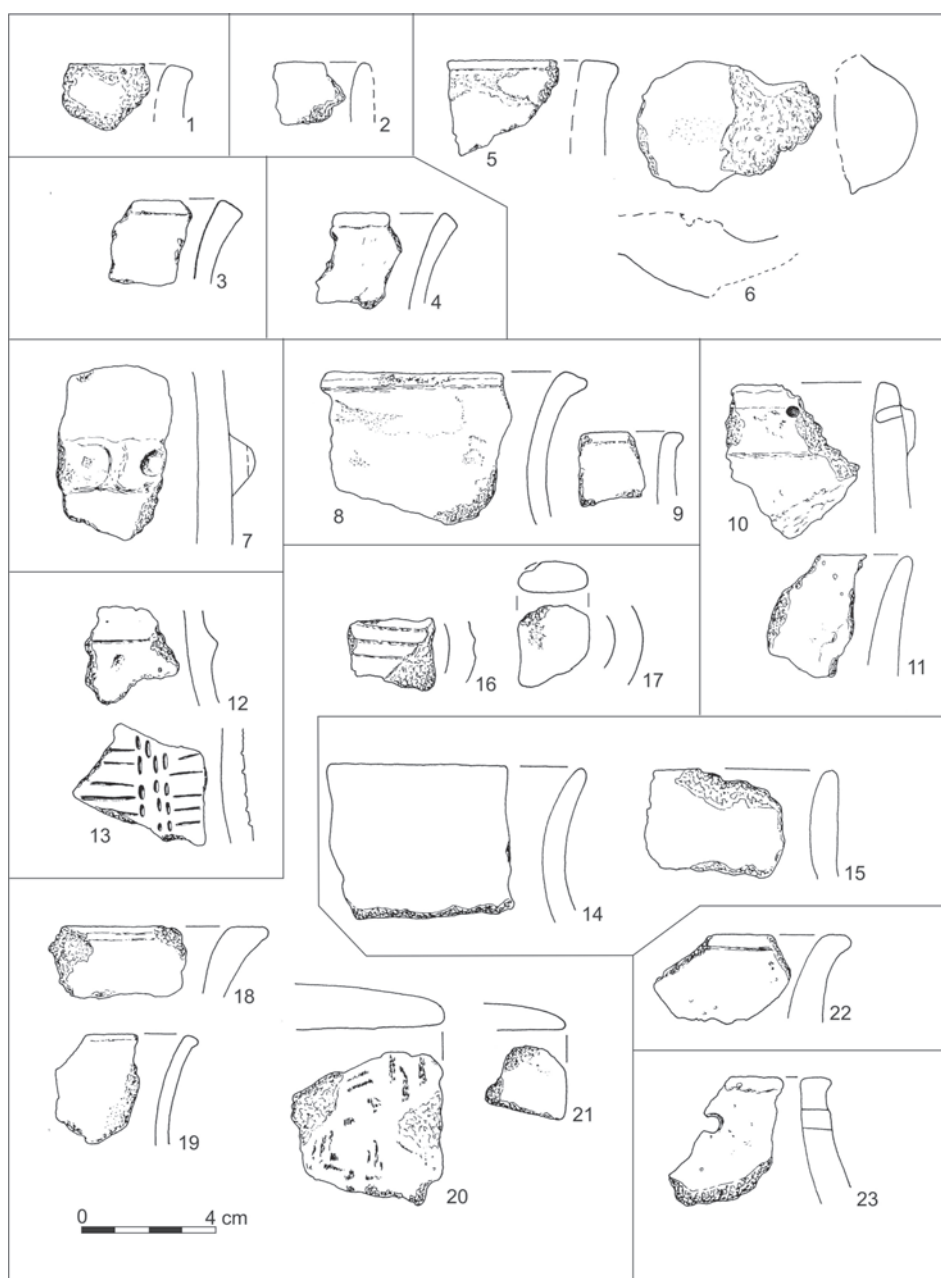

Tabl. 23. Przeworsk, st. 1 (1–2); Przeworsk, st. 5 (3); Przeworsk, st. 8 (4–5); Przeworsk, st. 15 (6); Przeworsk, st. 44 (7); Przeworsk, st. 51 (8–9); Przeworsk, st. 55 (10); Przeworsk, st. 75 (11); Radymno, st. 12 (12–13); Radymno, st. 14 (15); Radymno, st. 18 (16–18); Radymno, st. 19 (14); Radymno, st. 22 (19–21)

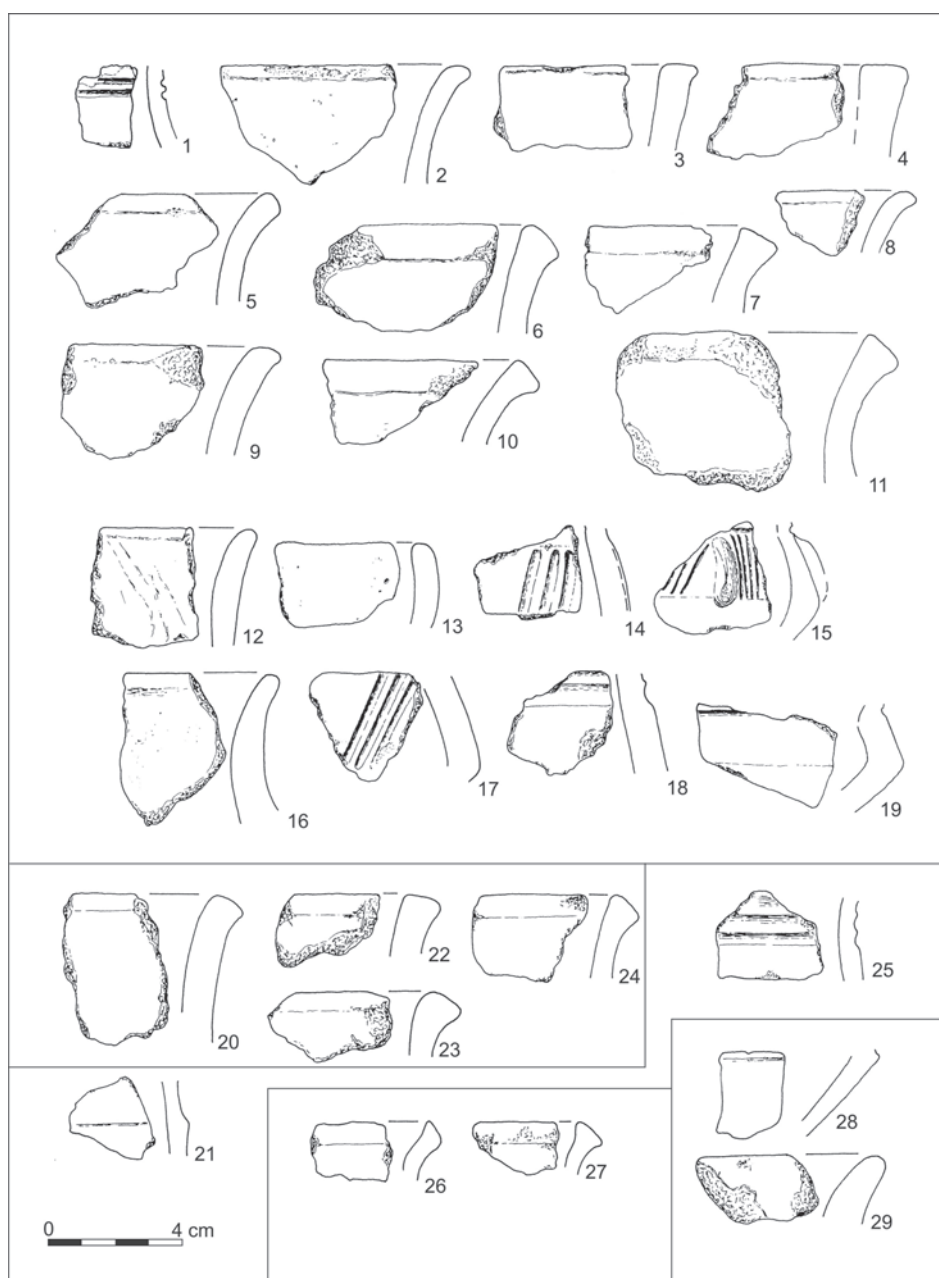
Tabl. 24. Radymno, st. 11 (1); Rączyna, st. 12 (2–11); Rączyna, st. 19 (12–15); Rączyna, st. 36 (16–18);
Rączyna, st. 60 (19–20)

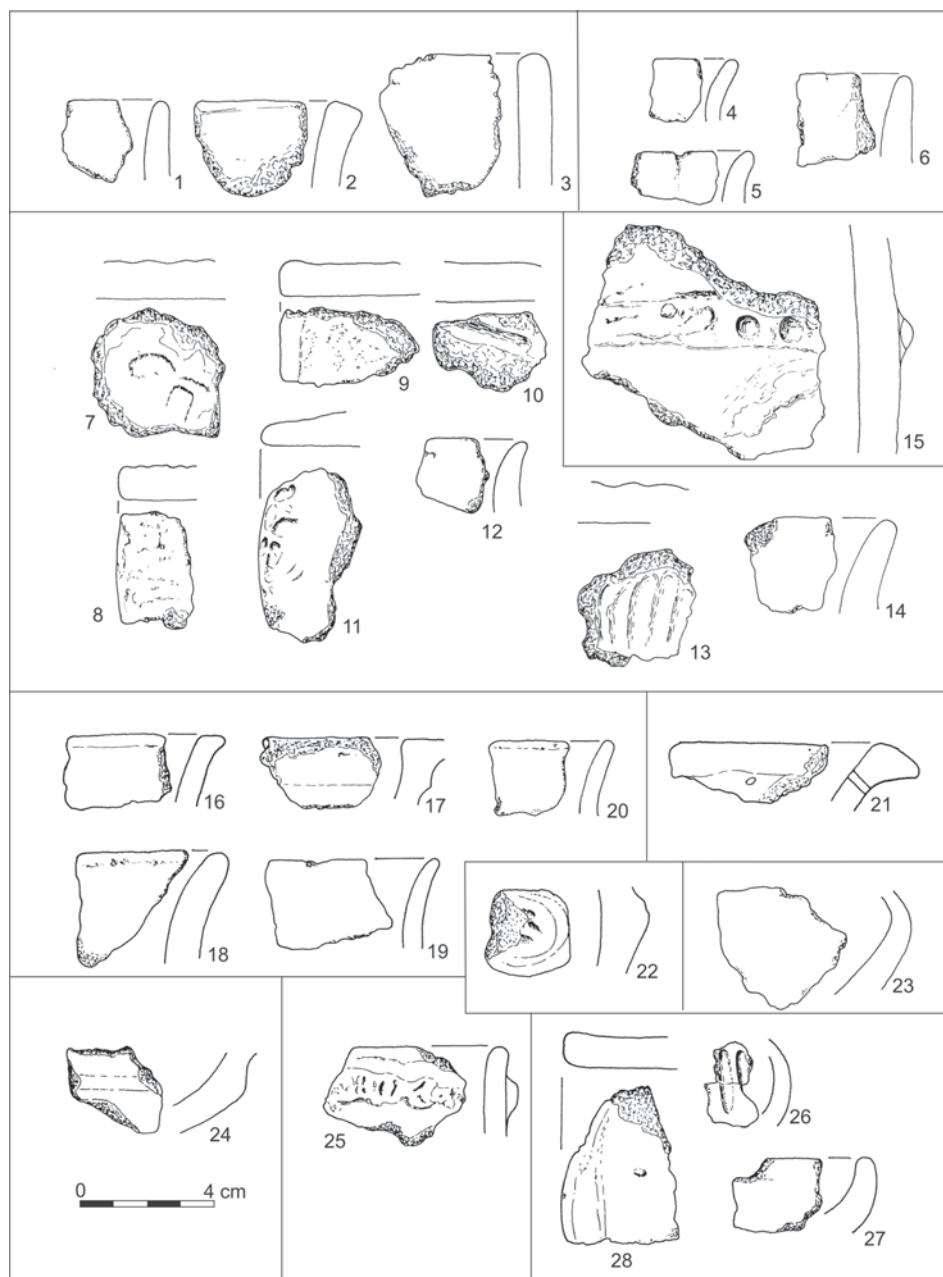
Tabl. 25. Rączyna, st. 29 (1); Rączyna, st. 64 (2); Rączyna, st. 65 (5–6); Rogóżno, st. 4 (4); Rogóżno, st. 7 (3); Rokietnica, st. 6 (7); Rokietnica, st. 19 (8–9); Rokietnica, st. 52 (10–11); Rokietnica, st. 53 (12–13); Rokietnica, st. 87 (14–15); Rokietnica, st. 92 (16–21); Rokietnica, st. 95 (22); Rokietnica, st. 109 (23)

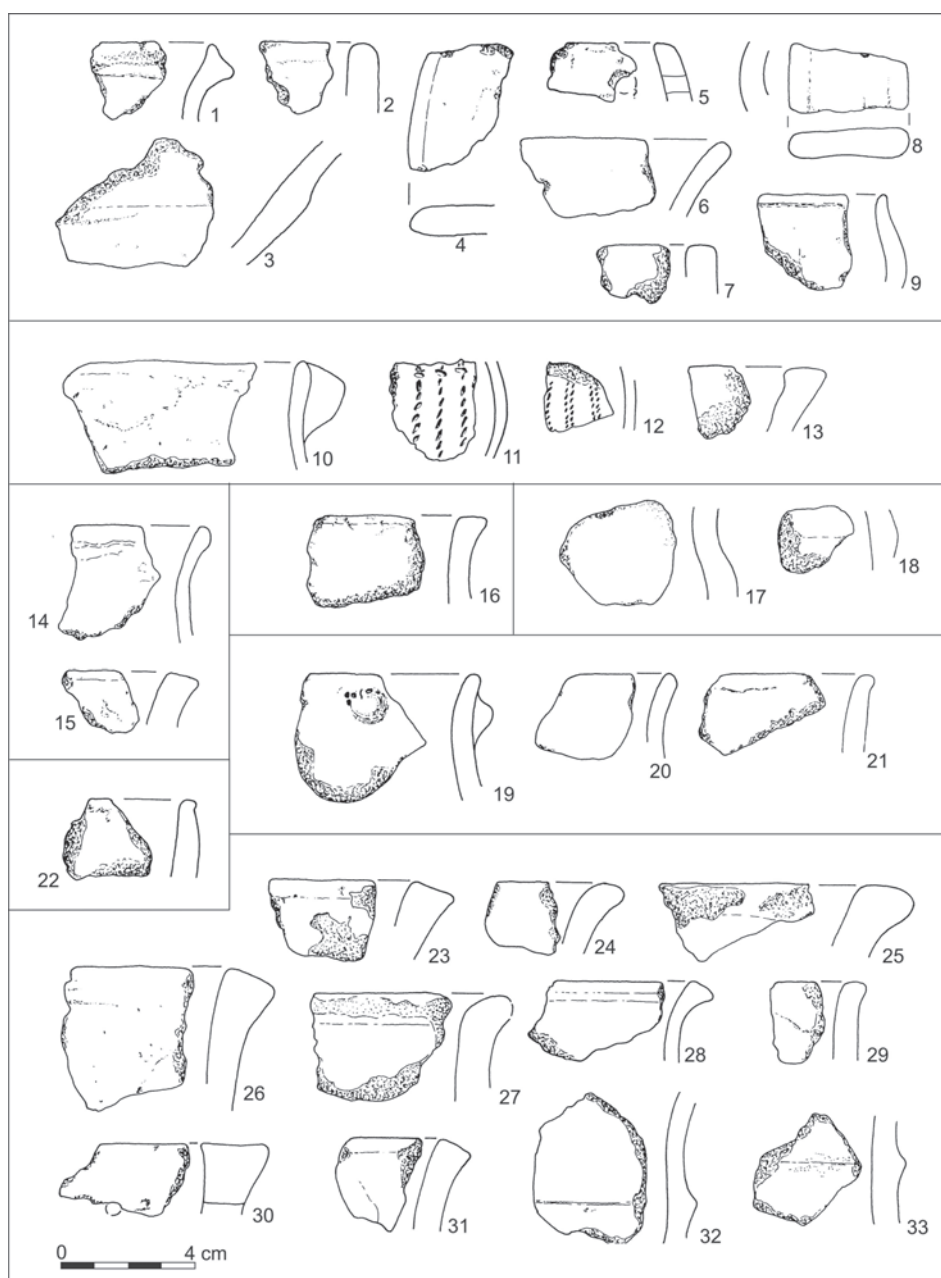
Tabl. 26. Rokietnica, st. 110 (1–3); Rokietnica, st. 132 (4); Rozbórz, st. 12 (5); Rozbórz, st. 25 (11); Rozbórz, st. 31 (6–10); Rozbórz Okragły, st. 13 (12–15); Rożwienica, st. 7 (16); Rożwienica, st. 9 (17–18); Rożwienica, st. 19 (19); Rożniatów, st. 2 (21); Rożniatów, st. 4 (20); Rożniatów, st. 9 (22–29)

Tabl. 27. Rożniatów, st. 9 (1–19); Rożniatów, st. 10 (21, 25); Rudołowice, st. 4 (28–29); Rudołowice, st. 7 (26–27); Żurawiczki, st. 10 (20, 22–24)

Tabl. 28. Rzeplin, st. 11 (1–3); Rzeszów, st. 25 (4–14); Rzeszów, st. 26 (15); Rzeszów, st. 36 (16–20); Rzeszów, st. 62 (22); Rzeszów, st. 95 (23); Rzeszów, st. 96 (21); Siedlecza, st. 14 (24); Siedlecza, st. 24 (25); Siedlecza, st. 31 (26–28)

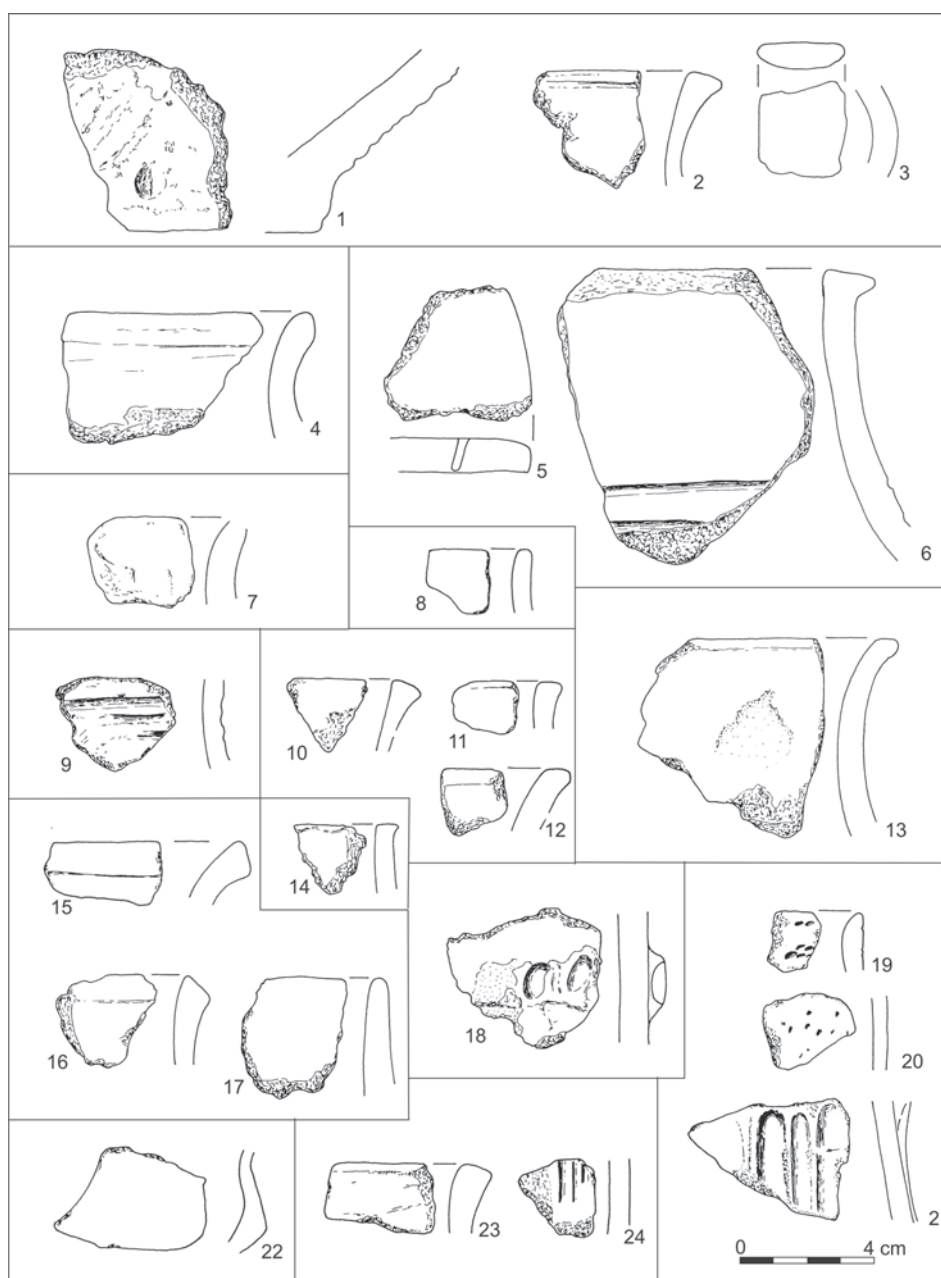

Tabl. 29. Siennów, st. 4 (1–9); Sietesz, st. 5 (10–13); Sietesz, st. 11 (17–18); Sietesz, st. 14 (14–15);
Sietesz, st. 15 (16); Sietesz, st. 24 (22); Sietesz, st. 44 (19–21); Sietesz, st. 51 (23–33)

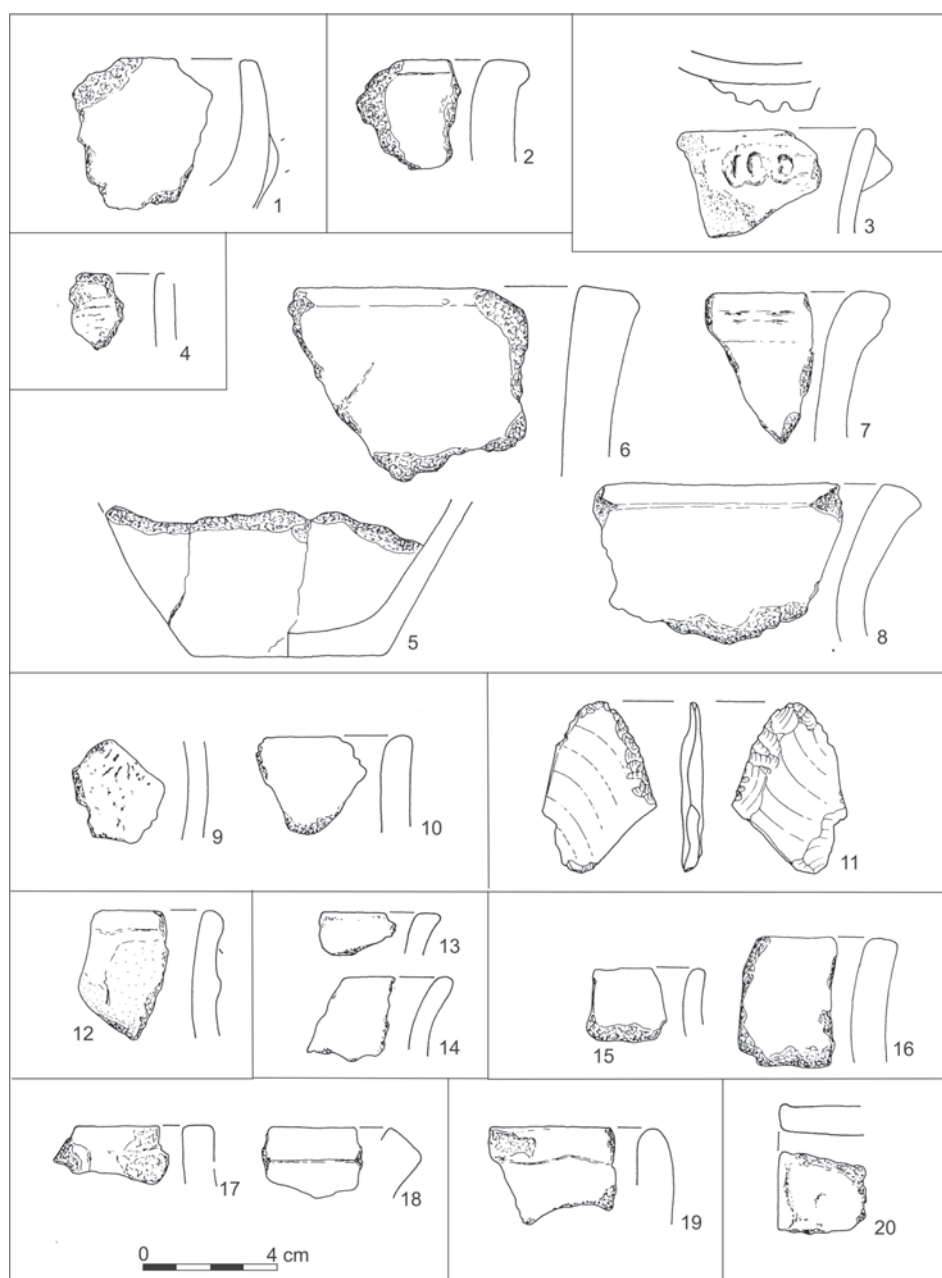

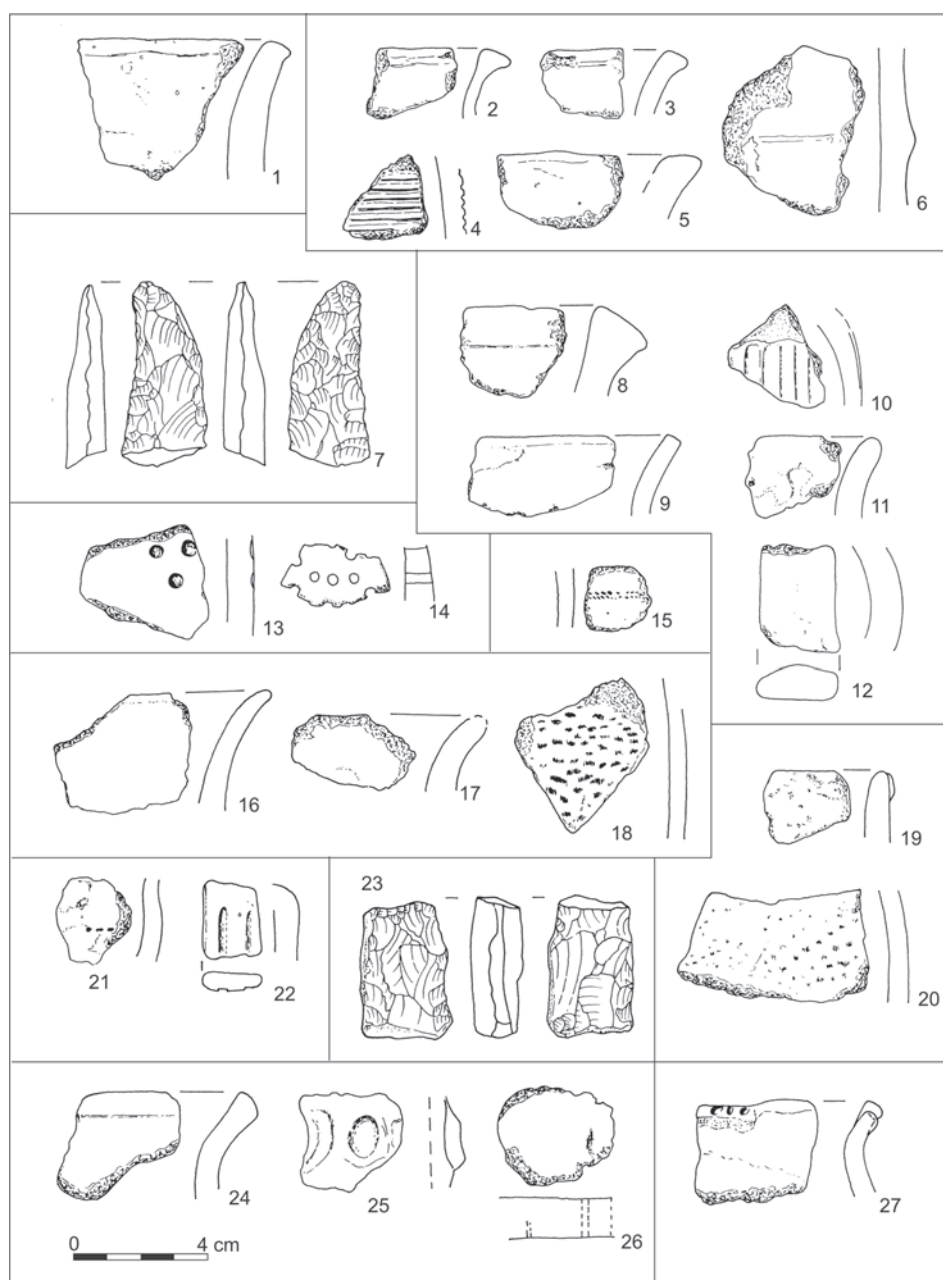
Tabl. 30. Sietesz, st. 56 (2); Sietesz, st. 57 (3); Sietesz, st. 71 (1); Skołoszów, st. 1 (5–8); Skołoszów, st. 2 (4); Skołoszów, st. 4 (9–10); Skołoszów, st. 5 (106-84/72) (11); Skołoszów, st. 5 (105-84/22) (12–14); Skołoszów, st. 15 (16); Skołoszów, st. 22 (15); Skołoszów, st. 21 (17); Sonina, st. 1 (18–27); Sonina, st. 8 (28); Sonina, st. 10 (29)

Tabl. 31. Studzian, st. 5 (1–3); Studzian, st. 6 (4); Studzian, st. 7 (5–6); Studzian, st. 8 (8); Studzian, st. 12 (7); Świętoniowa, st. 4 (9); Tarnawka, st. 13 (13); Trójczyce, st. 2 (10–12); Trójczyce, st. 7 (14); Tuczempy, st. 2 (15–17); Tuczempy, st. 4 (18); Tuczempy, st. 5 (19–21); Tuczempy, st. 45 (22); Tuli-głowy, st. 18 (23–24)

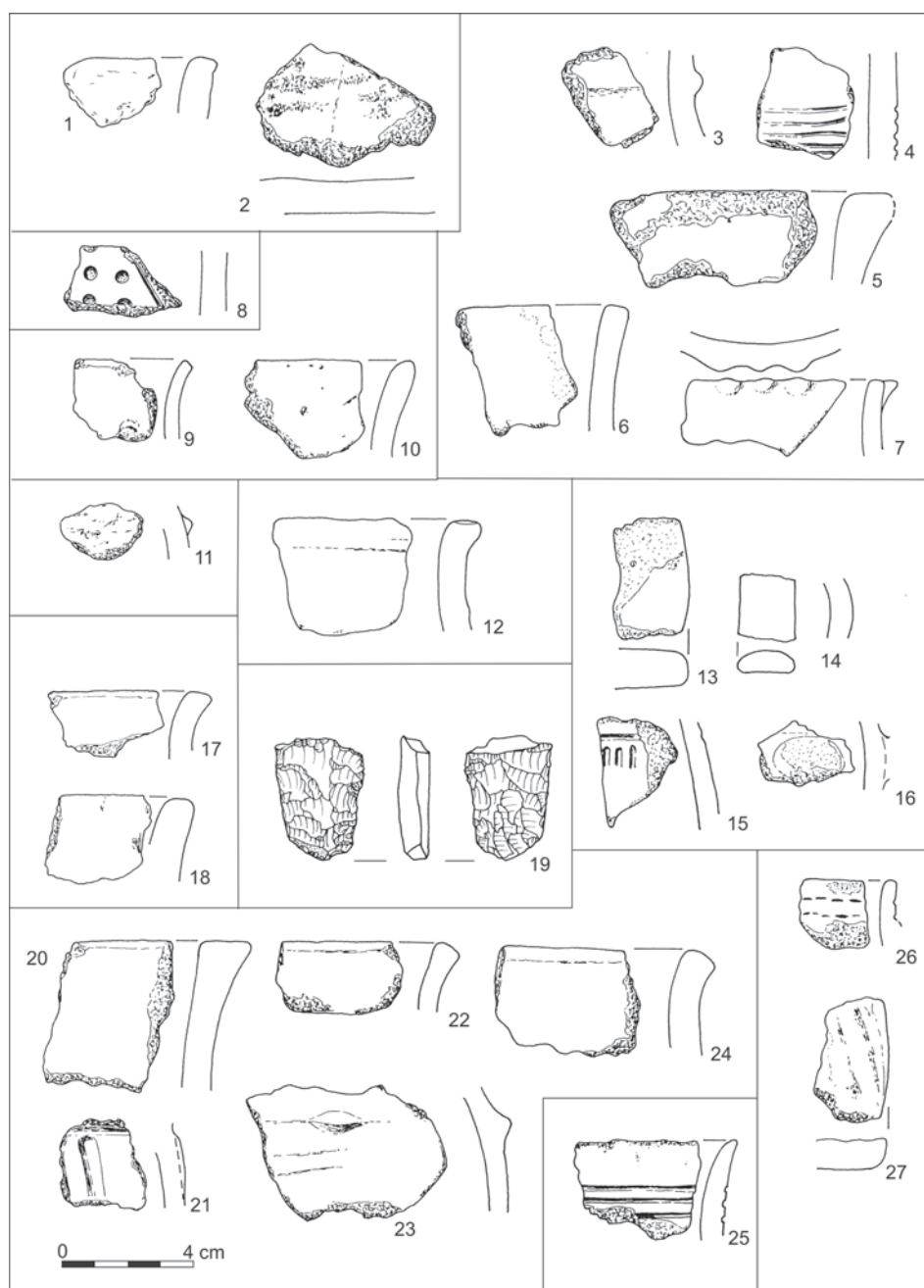
Tabl. 32. Tuligłowy, st. 34 (1); Tuligłowy, st. 54 (2); Tuligłowy, st. 71 (3); Tyczyn, st. 3 (4); Tyniowice, st. 1 (5–8); Tywonia, st. 6 (9–10); Tywonia, st. 7 (11); Ujezna, st. 1 (12); Ujkowice, st. 10 (15–16); Ujkowice, st. 16 (17–18); Ujkowice, st. 63 (19); Ujkowice, st. 67 (13–14); Ujkowice, st. 73 (20)

Tabl. 33. Ujkowice, st. 64 (1); Urzejowice, st. 8 (2-6); Urzejowice, st. 9 (7); Urzejowice, st. 10 (8-12); Urzejowice, st. 14 (13-14); Urzejowice, st. 30 (16-18); Urzejowice, st. 31 (15); Urzejowice, st. 32 (19-20); Walawa, st. 6 (21-22); Węgiełka, st. 3 (24-26); Węgiełka, st. 26 (23); Wierzbna, st. 12 (27)

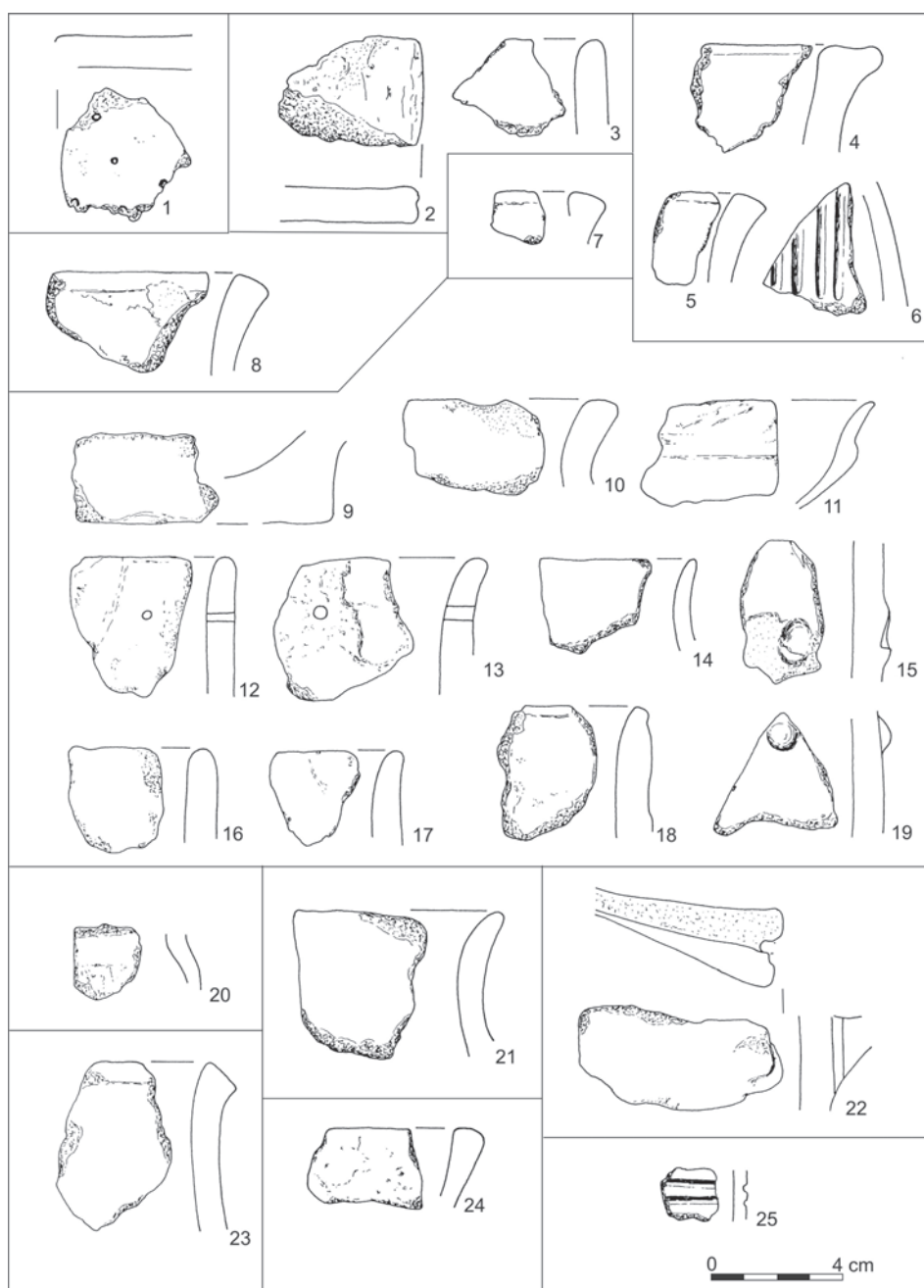

Tabl. 34. Wierzbna, st. 21 (1); Więckowice, st. 14 (2–4); Wola Rafałowska, st. 10 (5); Wola Rożwienicka, st. 5 (6); Wola Rożwienicka, st. 6 (8); Wola Rożwienicka, st. 12 (7); Wólka Pełkińska, st. 3 (9–10); Wólka Pełkińska, st. 14 (12); Wólka Pełkińska, st. 16 (11); Wólka Pełkińska, st. 17 (18); Wólka Pełkińska, st. 18 (13–17); Wysoka, st. 1 (19–24); Wysoka, st. 8 (25–32)

Tabl. 35. Rzeszów, st. 94 (20–24); Wysoka, st. 14 (1–2); Wysoka, st. 16 (8); Wyszatyce, st. 2 (3–7); Wyszatyce, st. 6 (9–10); Wyszatyce, st. 23 (11); Wyszatyce, st. 35 (12); Zabłotce, st. 6 (13–16); Zabłotce, st. 19 (17–18); Zagórze, st. 3 (19); Załęże, st. 2 (26–27); Zamiechów, st. 1 (25)

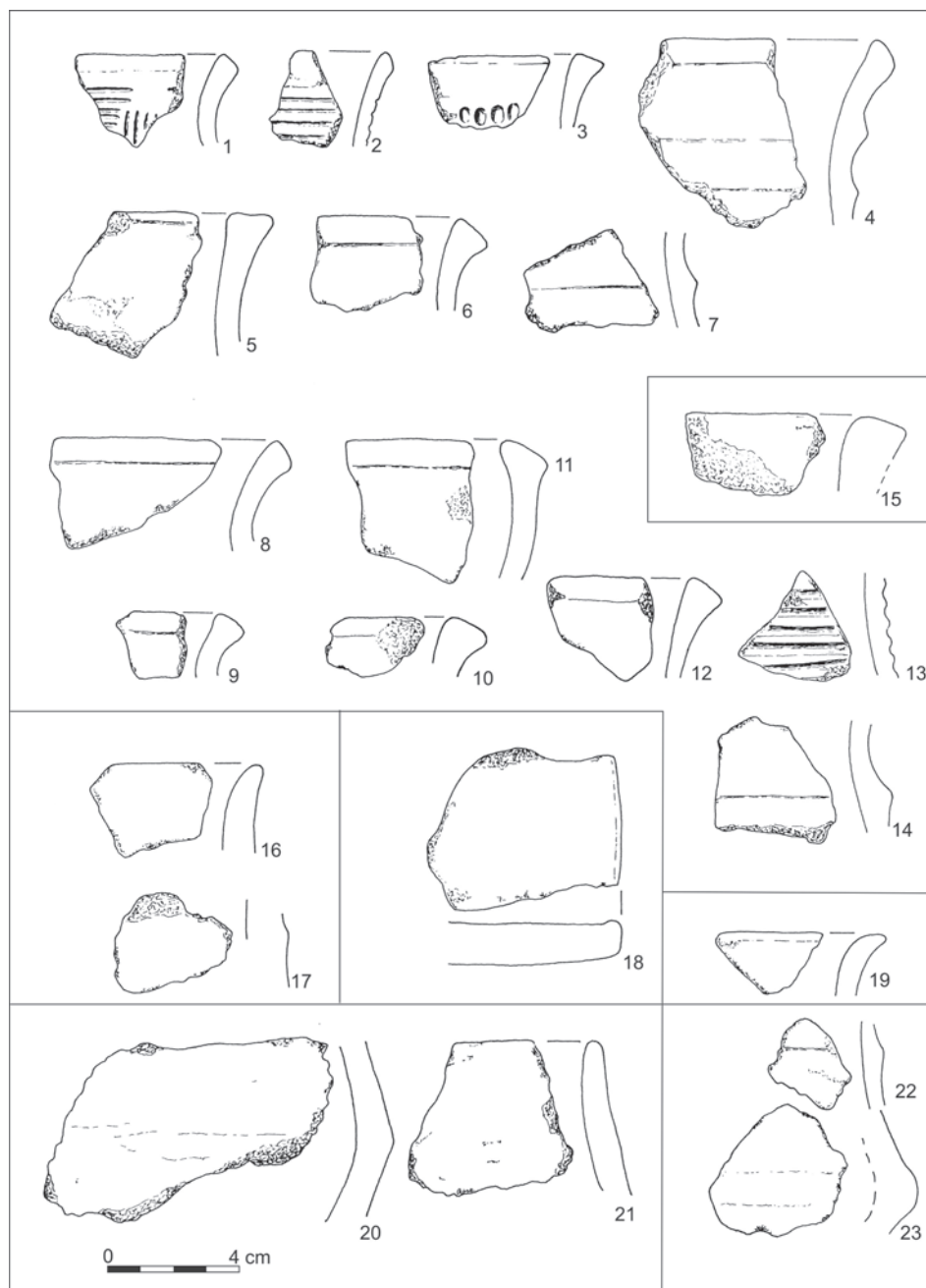

Tabl. 36. Zamiechów, st. 7 (1); Zamiechów, st. 19 (2–3); Zamiechów, st. 21 (7); Zamojsce, st. 3 (4–6); Zarzecze, st. 6 (8); Zarzecze, st. 7 (9–19); Żuklin, st. 6 (20); Żurawica, st. 30 (21); Żurawiczki, st. 6 (22); Żurawiczki, st. 8 (23); Żurawiczki, st. 13 (24); Żurawiczki, st. 16 (25)

Tabl. 37. Żurawiczki, st. 10 (1–29)

Tabl. 38. Drohojów, st. 4 (16–17); Drohojów, st. 5 (18); Łętownia, st. 2 (błędnie Kuńkowce, st. 1) (19);
Rzeszów, st. 32 (15); Rzeszów, st. 36 (1–14); Sonina, st. 8 (20–21); Zalesie, st. 3 (22–23)

13. Aneksy

Aneks 1

Aldona Bieniek

Pozostałości paszy zwierzęcej? Archeobotaniczne badania jamy 302 ze stanowiska 5 w Lipniku, pow. Przeworsk

Stanowisko nr 5 w Lipniku, gm. Kańczuga, pow. Przeworsk, woj. podkarpackie, leży w zachodniej części Podgórza Rzeszowskiego, zajmując część stoku dużego cypla wysoczyzny lessowej, nachylonego na północ, północny wschód i wschód. Stanowisko było badane wykopaliskowo w latach 1998–2006. Badania przyniosły odkrycie pojedynczych śladów osadnictwa bliżej nieokreślonej kultury z neolitu i kultury mierzanowickiej z wczesnej epoki brązu, a także około 70 obiektów osadowych kultury trzcinieckiej ze starszej epoki brązu. Większość obiektów (około 400) to pozostałości ciało-palnych grobów grupy tarnobrzesckiej kultury łużyckiej z cmentarzyska datowanego od środkowego okresu epoki brązu do wczesnej epoki żelaza (W. Blajer 2006).

Badana archeobotanicznie jama nr 302 miała zarys kolisty i głębokość około 130 cm. Profil jamy był zbliżony do trapezu. Pośrodku górnej części zasypiska jamy zalegał duży blok piaskowca. W górnej i środkowej partii jama była wypełniona gliniastym lessem, zmieszany z próchnicą, a w dolnej części (na głębokości około 110–125 cm) zalegała warstwa spalonych szczątków roślinnych o miąższości około 5–15 cm. Na podstawie ułamków ceramiki z wypełniska jamy obiekt należy wiązać z późną fazą kultury trzcinieckiej (Poz-19925: 3015 ± 35 BP, 1390 BC (95,4%) 1120 BC) (por. Aneks 3 w niniejszym tomie).

Dokładnej analizie botanicznej poddano dwie podpróby z obiektu 302 o identycznych danych na metrykach (Lipnik st. 5, pow. Przeworsk, nr inw. 173/01, odcinek XV/A, część NE, obiekt 302, cz. SE, gł. 130 cm). Próby traktowano oddzielnie jako próbę A i próbę B. Próba A obejmowała około 700 ml osadu, w którym makroskopowo nie było widać spalonych szczątków roślinnych. Próba B stanowiła około 1000 ml osadu, w którym wyraźnie widoczne były liczne zwęglone fragmenty żołądzi.

W celu wydobywania szczątków roślinnych zastosowano przesiewanie na mokro metodą flotacyjną, używając sita o średnicy oczek 0,2 mm. W naczyniu pozostały dość spójne bryły gliny, które moczone w wodzie przez 24 godziny, po czym powstała po tym czasie zawiesinę ponownie przesiano metodą flotacyjną przez sito 0,2 mm, a pozostała

na dnie naczynia frakcję ciężką przesiano przez sito o średnicy oczek 0,5 mm. Frakcja ciężka zawierała m.in. drobne grudy przepalanej polepy.

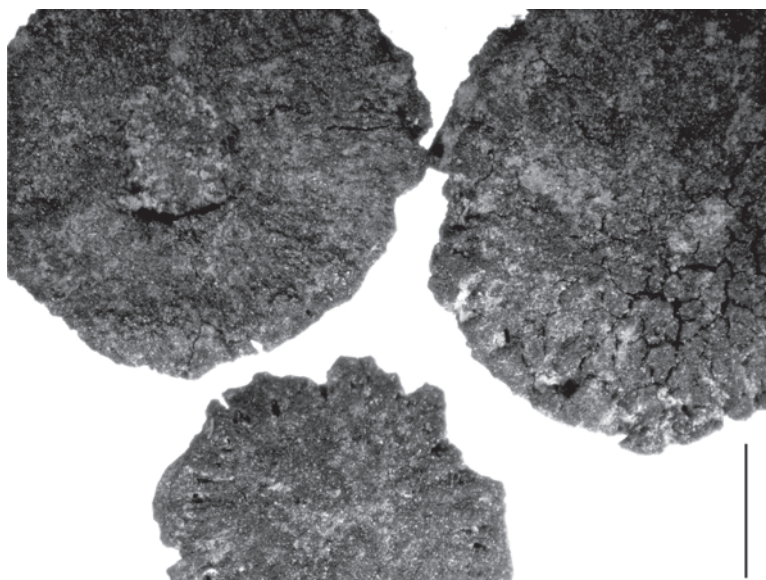
Otrzymany w wyniku przesiewania materiał roślinny składał się wyłącznie z okazów zwęglonych, natomiast w ogóle nie zanotowano obecności diaspor niespalonych, sugerujących wtórne zanieczyszczenie złoża materiałem współczesnym.

Materiał oznaczano, używając lupy binokularnej o powiększeniu 6x – 45x. Nazwy łacińskie i polskie przyjęto wg Z. Mirka i in. (2002).

Wyniki

W analizowanym materiale stwierdzono obecność ponad 800 okazów spalonych diaspor roślinnych oraz fragmentów wegetatywnych. Objętościowo przeważały pozostałości żołądzi dębu, zachowane w postaci fragmentów. W zestawieniu ilościowym (ryc. 6) wzięto pod uwagę wyłącznie fragmenty owocni o charakterystycznym kształcie, określone jako blizna po odłamaniu czapeczki od owocu (ryc. 1). W przybliżeniu ich liczba powinna odpowiadać liczbie całych żołądzi. Podobnie jak na inne fragmenty żołądzi, natrafiono na nie wyłącznie w próbie B. Interesujące jest również znalezisko kielków należących najprawdopodobniej do dębu, oznaczenie to wymaga jednak potwierdzenia.

W całości materiału najliczniej wystąpiły ziarniaki prosa (*Panicum miliaceum*) oraz ziarniaki i kłoski traw drobnoziarnistych, takich jak m.in. palusznik (*Digitaria* sp.), chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-galli*), oraz innych typów, których dokładna identyfikacja nie była dotychczas możliwa. Część okazów była wyraźnie niedojrzała

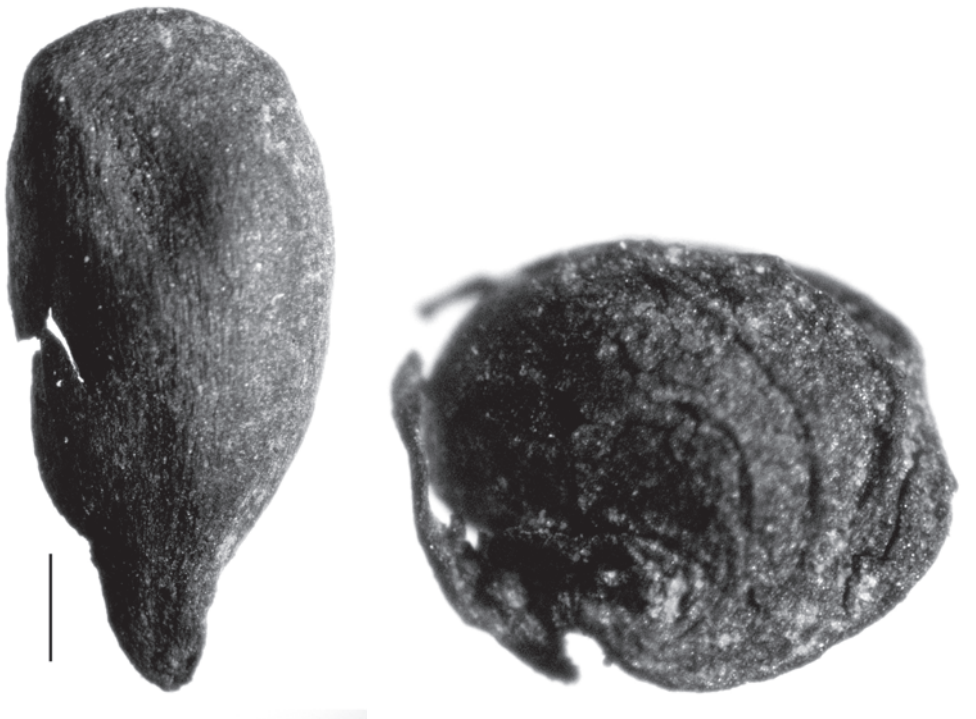
Ryc. 1. Dąb (*Quercus* sp.), blizna po odłamaniu czapeczki. Skala – 1 mm (fot. Katarzyna Cywa)

Abb. 1. Eiche (*Quercus* sp.), Narbe nach dem Abreißen des Hütchens. Maßstab – 1 mm (Foto: Katarzyna Cywa)

w momencie zwęglenia. Poza prosem natrafiono na nieliczne ślady takich roślin uprawnych, jak jęczmień i pszenice. Jęczmień został znaleziony w próbie A w postaci jednego mocno uszkodzonego ziarniaka wskazującego na formę oplewioną jęczmienia zwyczajnego (*Hordeum vulgare* var. *vulgare*). W tej samej próbie natrafiono na jeden ziarniak pszenicy nieokreślonej do poziomu gatunku (*Triticum* sp.). Poza tym w obydwu próbach zidentyfikowano nieliczne nasadowe fragmenty plew i kłosek takich pszenic oplewionych, jak orkisz (*Triticum spelta*, ryc. 5), płaskurka (*T. dicoccon*) i prawdopodobnie samopsza (*T. cf. monococcum*). Kilka okazów zostało oznaczonych jedynie do poziomu rodzaju (*Triticum* sp.). Spośród innych roślin powszechne były nasiona komosy, głównie komosy białej (*Chenopodium* typ *album*), owoce oraz kilkukrotnie nasiona rdestowatych (*Polygonum* spp., *Fallopia convolvulus*, *Rumex acetosella*), nasiona motylkowatych (bobowatych) takich m.in., jak lucerna nerkowata (*Medicago lupulina*, ryc. 3) i cieciora pstra (*Coronilla varia*), a także nasiona goździkowatych (*Caryophyllaceae*).

Spośród interesujących roślin znalezionych w postaci pojedynczych okazów należy zwłaszcza wymienić jarzmiankę większą (*Astrantia major*, ryc. 4) i jabłoń (*Malus* sp., ryc. 2). Dość liczne były nieoznaczone fragmenty wegetatywne roślin, takie jak pączki liściowe, prawdopodobnie kwiat i inne.

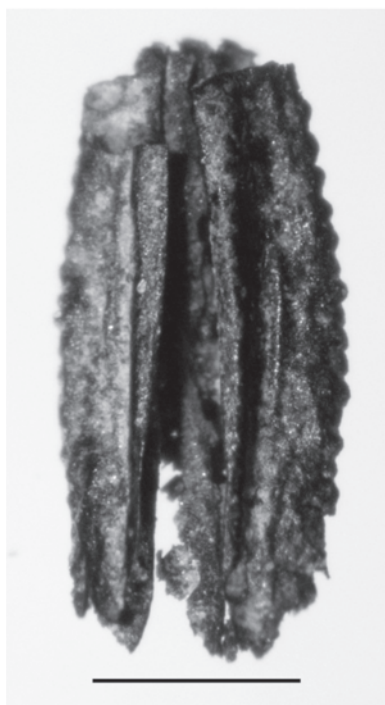

Ryc. 2. Jabłoń (*Malus* sp.), pestka.
Skala – 1 mm (fot. Katarzyna Cywa)

Abb. 2. Apfel (*Malus* sp.), Kern. Maßstab – 1 mm (Foto: Katarzyna Cywa)

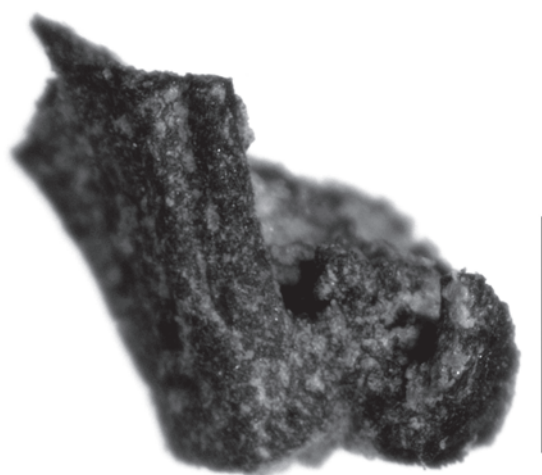
Ryc. 3. Lucerna nerkowata (*Medicago lupulina*), strąk.
Skala – 1 mm (fot. Katarzyna Cywa)

Abb. 3. Gelbklee (*Medicago lupulina*), Hülse. Maßstab – 1 mm (Foto: Katarzyna Cywa)

Ryc. 4. Jarzmianka większa (*Astrantia major*), owoc: strona brzuszna (z lewej), strona grzbietowa (z prawej). Skala – 1 mm (fot. Katarzyna Cywa)

Abb. 4. Große Sterndolde (*Astrantia major*), Frucht: Bauchseite (links), Rückenseite (rechts). Maßstab – 1 mm (Foto: Katarzyna Cywa)

Ryc. 5. Pszenica orkisz (*Triticum spelta*), nasada kłoska. Skala – 1 mm (fot. Katarzyna Cywa)

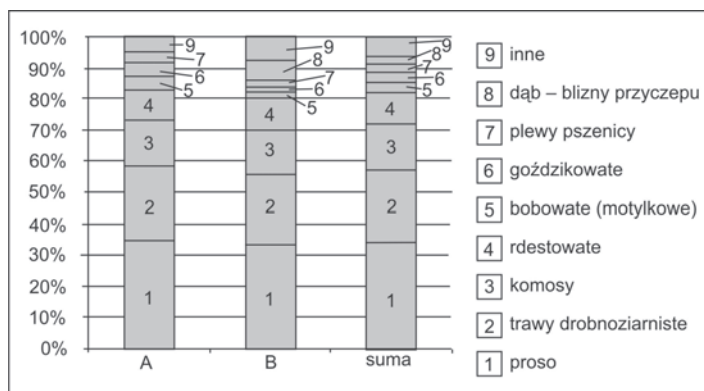
Abb. 5. Spelz (*Triticum spelta*), Ährenansatz. Maßstab – 1 mm (Foto: Katarzyna Cywa)

Dyskusja i wnioski

To, iż liczbowo przeważają ziarniaki prosa, traw drobnoziarnistych i komos, nie oznacza ich realnej dominacji w materiale. Objętościowo łącznie stanowią one mniej niż jeden okaz żołądza. Istotne jest to, że w analizowanym materiale znaleziono niewiele roślin uprawnych oraz ich chwastów. Wyjątek stanowi oczywiście proso, ale roślina ta – podobnie jak często towarzyszące jej w uprawach – palusznik i chwastnica jednostronna, jest również dość powszechnie stosowana jako pokarm zwierzęcy, np. w hodowli drobiu (M. Falkowski 1982). Trawy o małych ziarniakach mogą być wskaźnikiem pozyskiwania siana (K. Wasylińska 1999). Jest to przesłanka dość słaba, jednak w połączeniu z obecnością takich roślin pastewnych, jak lucerna nerkowata lub cieciora pstra, oraz z tym, iż wiele kłosek traw i diaspor roślinnych było wyraźnie niedojrzałych, zyskuje znacznie na wartości. W materiale znaleziono również zwęglone paki liściowe, z których część należała najprawdopodobniej do dębu, oraz zwęglone pozostałości najprawdopodobniej kwiatów. Wszystkie te dane wskazują na nietypowy charakter znaleziska, które znacznie odbiega jakościowo od większości obiektów zasobowych i odpadkowych badanych archeobotanicznie. Możemy z dużą dozą prawdopodobieństwa przypuszczać, że w jamie przetrwały ślady pożywienia przeznaczonego dla zwierząt domowych.

Obiekt 302 został wytypowany do badań na podstawie widocznych gołym okiem spalonych żołądzy, które znane są jako pokarm ludzi, zwłaszcza w okresach głodu. Do połowy XX wieku były spożywane na terenie Polski, a jako substytut kawy, po podsmażeniu, mogą być używane do dzisiaj (Ł. Łuczaj, W.M. Szymański 2007). Żołądźce były znajdowane na stanowiskach archeologicznych niejednokrotnie, z reguły w postaci zwęglonej. J. Buurman (1986), badając materiały z datowanych na wczesną epokę żelaza spichlerzy ze stanowiska Colmschate koło Deventer, obok stanowiącego znaczną większość (w granicach 80–90% w zależności od próby) ziarna płaskurki, jęczmienia, prosa i innych uprawnych, natrafiła również na żołądźce dębu (w jednej próbie liczbowo stanowiły 1,3%). Uważa ona, że żołądźce były zbierane dla ludzi i, podobnie jak zboża, również magazynowane w spichlerzach.

Podobnie, jako pokarm dla ludzi, interpretowane było znalezisko zwęglonych żołądzy ze stanowiska Vorbasse w południowej Jutlandii (G. Jørgensen 1977). Natrafiono tam na podłogę domu z późnej epoki kamienia (kultura grobów jednostkowych) datowanej radiowęglowo na 1810 BC (K-2751, w latach konwencjonalnych), gdzie w rejonie paleniska znaleziono około pół kilograma przepalonych żołądzy, pozbawionych łupin (samych liścieni). Autorka pracy podaje wiele informacji dotyczących wartości odżywczych żołądzy, sposobów pozbycia się gorzkiej taniny oraz przykładów historycznych i etnograficznych spożywania żołądzy przez ludzi. Żołądźce mają wartość odżywczą zbliżoną do zbóż takich jak jęczmień i pszenica (mają nieco więcej tłuszczów, kosztem białek, oraz podobną zawartość skrobi). Autorka zaznacza, że również mogły być zbierane dla świń, ale podaje, że trzoda chlewna raczej była wypuszczana do lasu na samodzielne poszukiwanie pokarmu, niż karmiona płodami zbieranymi przez ludzi. Obecność żołądzy w pobliżu paleniska dodatkowo potwierdza ich wykorzystywanie w kuchni, gdyż jednym ze sposobów pozbycia się taniny było prażenie. Argumentem przemawiającym za wykorzystaniem żołądzy w diecie ludzi jest i to, że znaleziono tam właściwie same liścienie (rozpółkowane okazy pozbawione owocni i łupiny nasiennej). Takie oczyszczenie jest pierwszym etapem w przygotowaniu żołądzy do spożycia.

Ryc. 6. Udział roślin w dwóch analizowanych próbach i w całości materiału z obiektu 302, Lipnik, stanowisko 5. Suma okazów w próbie A wynosi 485, a w próbie B – 361. W zestawieniu tym nie ujęto fragmentów żołądźi z wyjątkiem tarczowatych blizn oderwania owocu od czapeczki

Abb. 6. Anteil der Pflanzen in zwei analysierten Proben und im Gesamtmaterial aus dem Objekt 302, Lipnik, Fst. 5. Summe der Exemplare in der Probe A beträgt 485, und in der Probe B – 361. In der Zusammenstellung wurden die Eichelnfragmente nicht berücksichtigt (mit Ausnahme der schildförmigen Narben nach dem Abreißen der Frucht vom Hüthen): 1 – Hirse; 2 – kleinkörnige Gräser; 3 – Gänsefußgewächse; 4 – Knöterichgewächse; 5 – Schmetterlingsblütler; 6 – Nelkengewächse; 7 – Weizspelzen; 8 – Eiche (Ansatznarben); 9 – sonstige

Szersze opracowania związane z konsumpcją żołądźi, zestawiające dane archeobotaniczne, historyczne i etnograficzne, z terenu występowania dębów lub też ograniczone do znalezisk europejskich, pojawiły się w latach późniejszych (S. Vencel 1985; S. Karg, J.N. Haas 1996). Kontekst botaniczny i archeologiczny znalezisk żołądźi z reguły potwierdza ich znaczenie w diecie ludzi.

W przypadku znaleziska z Lipnika nie możemy jednoznacznie stwierdzić, czy mamy do czynienia z pozostałościami pokarmu przeznaczonego dla ludzi, czy dla zwierząt, czy też z odpadami jednego i drugiego. Obecność niedojrzałych kłosek traw o małych ziarniakach, nasion roślin pastewnych, takich jak lucerna nerkowata, czy niedojrzałych nasion ciecioriki pstrej, pąków liściowych (w tym dębu), kielków najprawdopodobniej dębu, fragmentów łupin żołądźi oraz fragmentów wegetatywnych podobnych do kwiatków może sugerować przynajmniej częściowe pochodzenie zwęglonych szczątków z paszy zwierzęcej. Znalezisko żołądźi niewątpliwie świadczy o znaczącej roli zbieractwa w ekonomii osadników z Lipnika, jednak bez analizy pozostałych obiektów archeologicznych nie możemy się wypowiadać na temat gospodarki roślinnej mieszkańców tej osady. Można przypuszczać, że inne obiekty gospodarcze z tego stanowiska zawierały odmienny zestaw roślin, bardziej związany z uprawą. Obecność w analizowanej jamie nielicznych okazów zbóż, takich jak jęczmień czy pszenica orkisz, znanych już w neolicie, dowodzi, iż rośliny te były uprawiane przez mieszkańców osady. Niewątpliwie uprawiane było również proso.

Pojawienie się jarzmianki większej, niepodawanej dotychczas w materiałach z terenu Polski, związane jest najwyraźniej z naturalnym występowaniem tej dekoracyjnej rośliny w lasach liściastych i zaroślach, zwłaszcza w Polsce południowej (W. Szafer i in. 1969). Rośnie ona często w łęgach podgórskich (W. Matuszkiewicz 2001). Na temat pestki jabłka można powiedzieć jedynie tyle, że jest śladem konsumpcji, a owoce były najprawdopodobniej zbierane z drzew występującej u nas naturalnie dzikiej jabłoni płonki (*Malus sylvestris*). Pestki i owoce jabłoni pojawiają się w materiałach archeobotanicznych z terenu Polski już od czasów mezolitu (A. Bieniek, M. Lityńska-Zajac 2001 i cytowana tam literatura).

Jama 302 z Lipnika jest przede wszystkim świadectwem zbieractwa, a w znacznie mniejszym stopniu uprawy roślin. To znalezisko okazało się wyjątkowe nie tylko na skalę Polski i należy wyrazić ubolewanie, że nie jesteśmy w stanie poznać szerszego kontekstu gospodarki zasobami roślinnymi i kultury rolnej ludności zamieszkującej tę osadę.

Anhang 1

Aldona Bieniek

Überreste von Viehfutter? Archäobotanische Untersuchungen der Grube 302 aus der Fundstelle 5 in Lipnik, Kr. Przeworsk (Zusammenfassung)

Die archäobotanisch untersuchte Grube (Nr. 302) war im Querschnitt trapezförmig und 130 cm tief. In ihrem Bodenteil (in einer Tiefe von 110-125 cm) befand sich eine Schicht von verbrannten Überresten (5–15 cm dick). Auf Grund der Keramikbruchstücke wurde der Befund in die späte Phase der Trzciniec-Kultur datiert (Poz-19925: 3015 ± 35 BP, 1390 BC (95,4%) 1120 BC). Er beinhaltete auch ein Obsidiangerät.

Der Analyse wurden zwei Unter-Proben aus der Grube unterzogen. In der ersten waren sehr viele Eicheln (*Quercus* sp.) mit nacktem Auge sichtbar. Beide Proben wurden durch Flotation vorbereitet. Alle Überreste waren verbrannt und keine rezenten Verunreinigungen wurden bemerkt. Die häufigsten Pflanzenmakrofossilien waren Körner von Hirse (*Panicum miliaceum*); andere Kulturpflanzen (*Hordeum vulgare*, *Triticum spelta* und *Triticum monococcum*) waren durch sehr wenige Körner und/oder Spelzenansätze repräsentiert. Typische Unkräuter waren selten. Im Material gab es auch zahlreiche Samen von feinkörnigen Gräsern, einige in der Form von unreifen Blüten, verschiedene Arten von *Chenopodium*, *Polygonum*, *Fallopia convolvulus*, *Medicago lupulina*, kleinsamenkörnige Fabaceae, *Astrantia major*, *Malus* sp. und viele andere. Es gab auch zahlreiche Knospen und Blumen. Die Zusammensetzung des Fundkomplexes und seine Erhaltungsweise unterstützen die Vermutung, dass die Grube Nr. 302 Reste von Viehfutter beinhaltete, jedoch ist auch ein anderer Ursprung des Pflanzenmaterials möglich.

Lista roślin znalezionych w obiekcie 302, Lipnik, stanowisko 5

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Obecność	
		A	B
<i>Hordeum vulgare</i>	Jęczmień zwyczajny oplewiony	+	
<i>Panicum miliaceum</i>	Proso zwyczajne	+	+
<i>Triticum</i> cf. <i>monococcum</i>	Pszenica samopsza ?	+	
<i>Triticum dicoccum</i>	Pszenica płaskurka		+
<i>Triticum</i> sp.	Pszenica	+	
<i>Triticum spelta</i>	Pszenica orkisz	+	+
<i>Apiaceae</i> indet.	Selerowate (Baldaszkowate)	+	+
<i>Asteraceae</i> indet.	Astrowate (Złożone)		+
<i>Astrantia major</i>	Jarzmianka większa	+	
cf. <i>Avena</i> sp.	Owies ?		+
cf. <i>Bromus secalinus</i>	Stokłosa żytnia ?	+	
<i>Carex</i> sp.	Turzyca	+	
<i>Caryophyllaceae</i> indet.	Goździkowate nieokreślone	+	+
<i>Chenopodium</i> sp.	Komosa	+	+
<i>Chenopodium</i> cf. <i>polyspermum</i>	Komosa wielonasienna ?	+	+
<i>Chenopodium</i> typ <i>album</i>	Komosa biała	+	+
<i>Coronilla varia</i>	Cieciorka pstra	+	+
<i>Digitaria</i> sp.	Palusznik	+	+
cf. <i>Echinochloa crus-galli</i>	Chwastnica jednostronna ?	+	+
<i>Fabaceae</i> indet.	Bobowate (motylkowe)	+	+
<i>Fallopia convolvulus</i>	Rdestówka powojowata	+	+
<i>Festuca</i> cf. <i>pratensis</i>	Kostrzewa łąkowa ?	+	
<i>Galium</i> sp.	Przytulia		+
cf. <i>Hypericum</i>	Dziurawiec ?	+	
indet	nieokreślone	+	+
<i>Juncus</i> sp.	Sit	+	
<i>Lamiaceae</i> cf. <i>Mentha</i>	Mięta ?		+
<i>Malus</i> sp.	Jabłoń		+
<i>Medicago lupulina</i>	Lucerna nerkowata	+	+
<i>Myosotis</i> sp.	Niezapominajka		+
<i>Panicoideae</i>	Prosowate	+	+
<i>Plantago major</i>	Babka zwyczajna		+
<i>Poaceae</i> indet.	Trawy nieokreślone	+	+
<i>Polygonaceae</i> indet.	Rdestowate nieokreślone	+	
<i>Polygonum aviculare</i>	Rdest ptasi	+	+
<i>Polygonum aviculare/hydropiper</i>	Rdest ptasi/ostrogorzki	+	
<i>Polygonum minus/mite/persicaria</i>	Rdest mniejszy/łagodny/plamisty	+	+
<i>Prunella vulgaris</i>	Głownienka pospolita	+	
<i>Quercus</i> sp.	Dąb		+
<i>Ranunculus</i> sp.	Jaskier	+	
<i>Rumex acetosella</i>	Szczaw polny	+	+
<i>Scleranthus annuus</i>	Czerwiec roczny	+	
<i>Stellaria</i> cf. <i>graminea</i>	Gwiazdnica trawiasta ?		+
<i>Veronica</i> cf. <i>serpyllifolia</i>	Przetacznik macierzankowy ?	+	
cf. <i>Veronica</i>	Przetacznik ?		+

Literatura

Bieniek A., Lityńska-Zajac M.

- 2001 *New finds of Malus sylvestris Mill. (wild apple) from Neolithic sites in Poland*, „Vegetation History and Archaeobotany”, 10, s. 105–106.

Blajer W.

- 2006 *Ósmy sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na st. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, „Rocznik Przemyski”, 42, z. 2, Archeologia, s. 23–30.

Buurman J.

- 1986 *Cereals in Iron Age silos from Colmschate*, „Nederlandse Archeologische Rapporten”, 3, s. 67–73.

Falkowski M. (red.)

- 1982 *Trawy polskie*, Warszawa.

Jørgensen G.

- 1977 *Acorns as a food-source in the Later Stone Age*, „Acta Archaeologica” (København), 48, s. 233–238.

Karg S., Haas J.N.

- 1996 *Indizien für den Gebrauch von mitteleuropäischen Eicheln als prähistorische Nahrungsressource*, „Tübinger Monographien für Urgeschichte”, 11, s. 429–435.

Klichowska M.

- 1972 *Rośliny naczyniowe w znaleziskach kulturowych Polski północno-zachodniej*, „Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, Prace Komisji Biologicznej”, 35 (2).

Łuczaj Ł., Szymański W.M.

- 2007 *Wild vascular plants gathered for consumption in the Polish countryside: a review*, „Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine”, 3, <http://www.ethnobiomed.com/content/3/1/17>

Matuszkiewicz W.

- 2001 *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*, Warszawa.

Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M.

- 2002 *Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist*, Kraków.

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B.

- 1969 *Rośliny polskie*, Warszawa.

Vencl S.

- 1985 *Žaludy jako potravina*, „Archeologické rozhledy”, 37, s. 516–565.

Wasylikowa K.

- 1999 *Pożywienie zwierząt domowych w czasach prehistorycznych w świetle prehistorycznych znalezisk archeobotanicznych* [w:] K. Wasylikowa (red.), *Rośliny w dawnej gospodarce człowieka*, „Polish Botanical Studies, Guidebook Series”, 23, s. 343–365.

Aneks 2

Barbara Szybowicz

Analiza antropologiczna szczątków kostnych z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, stanowisko 5

Badaniami antropologicznymi objęto materiał osteologiczny wydobyty w trakcie archeologicznych badań wykopaliskowych w latach 1998–2006¹. Analizę antropologiczną wykonano dla 386 grobów ciałopalnych, w których rozpoznano szczątki kostne 395 osobników, oraz dla jednego grobu szkieletowego² (tabela I). Materiał kostny opracowano zgodnie z ogólnie stosowaną metodą badawczą (J. Piontek 1985, s. 206–219), uwzględniając modyfikację opracowaną w Zakładzie Antropologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (K. Kaczanowski 1992, s. 110–120).

Opracowany materiał charakteryzuje się silnym i bardzo silnym stopniem przepalenia, bardzo dużym rozdrobnieniem (ułamki kostne małe i bardzo małe, z dużą ilością pyłu kostnego). Waga kości pochodzących z poszczególnych grobów waha się od 2 gramów do prawie 4 kilogramów (kości trzech osobników z grobu 335). Najwyższą wagę kości, należących do jednego osobnika, stwierdzono w grobie nr 80, gdzie pochowane były szczątki dorosłego mężczyzny. Tylko w nielicznych grobach wśród przepalonych kości natrafiano na drobne fragmenty węgielków drzewnych, będących zapewne resztkami stosu pogrzebowego.

Zazwyczaj do jednego grobu (naczynia lub jamy grobowej) wkładano szczątki kostne jednego osobnika. Jednak w wypadku siedmiu grobów stwierdzono, że zawierały one fragmenty kostne dwóch lub więcej osobników. W dwóch grobach popielnicowych (44A i 103) stwierdzono występowanie kości kobiety w wieku *adultus* (20–30) i małego dziecka w wieku *infans I*. W jednym grobie bezpopielnicowym (228), w jamie grobowej znajdowały się szczątki kostne osobnika dorosłego, u którego określenie płci było niemożliwe, oraz fragmenty kostne osobnika w wieku powyżej *infans I*, o płci nieokreślonej. W grobie 269 w jednej jamie grobowej znajdowały się dwie popielnice: w jednej (naczynie 1) znajdowały się szczątki osobnika, u którego określenie wieku i płci było niemożliwe, a w drugiej (naczynie 3) fragmenty kostne osobnika w wieku powyżej *infans I*, o płci nieokreślonej. W grobie 113, w naczyniu 1 znajdowały się szczątki kostne kobiety w wieku *adultus* (20–30 lat) i mężczyzny w wieku *adultus-maturus* (30–40 lat), natomiast w naczyniu 5 znajdowały się kości dziecka w wieku *infans I*. Grób bezpopielnicowy 355 zawierał szczątki kostne trzech osobników: kobiety w wieku *juvenis-adultus* (18–20 lat), mężczyzny w wieku *adultus-maturus* (35–40 lat) oraz dziecka w wieku *infans I* (około 5 lat).

Określenie wieku zmarłych w chwili zgonu, na podstawie przepalonych szczątków kostnych, jest dość trudne. Dotyczy to szczególnie pochówków, w których ilość mate-

¹ Dotychczas opublikowana została wstępna analiza antropologiczna, oparta na materiałach z pierwszych trzech sezonów badań na cmentarzysku w Lipniku (B. Szybowicz 2001). Analizy antropologiczne szczątków kostnych z wybranych grobów były również publikowane w latach 1999–2007 w „Roczniku Przemyskim” (W. Blajer 2005 – tam literatura; B. Szybowicz 2005, 2006, 2007).

² Grób 207 zawierał bardzo fragmentarycznie zachowane szczątki kostne dziecka w wieku *infans I* (5–6 lat).

riału kostnego jest mała, a kości bardzo rozdrobnione³. Na dość precyzyjne określenie wieku w chwili zgonu pozwoliły przepalone kości dzieci (w tym noworodków) – przy ocenie wieku opierano się przede wszystkim na procesie wyrzynania się zębów i stopniu kostnienia poszczególnych elementów kośćca. U osobników starszych analizowano proces obliteracji szwów czaszkowych, zwracając szczególną uwagę na to, że częściowo zarosnięte szwy pod wpływem wysokiej temperatury pękały lub rozsuwały się, utrudniając właściwą ocenę stopnia ich zarastania. Oceniano również stopień obliteracji endokromalnej i egzokromalnej zachowanych odcinków szwów.

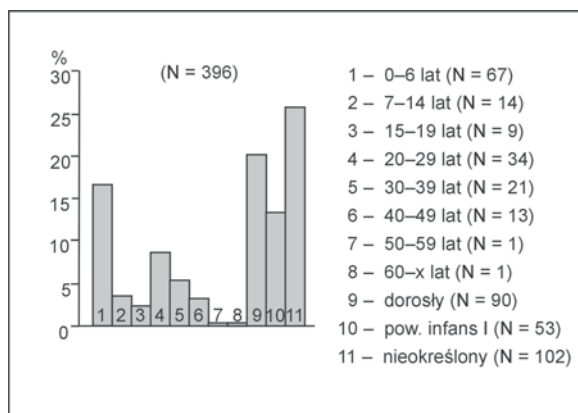
Na podstawie powyższych przesłanek wyróżniono następujące kategorie wiekowe: 0–6 miesięcy – zgon okołoporodowy; 0–6 lat – *infans I*; 7–14 lat – *infans II*; 15–18 lat – *infans II/juvenis*; 18 lat – *juvenis*; 18–25 lat – *juvenis/adultus*; 20–35 lat – *adultus*; 35–40 lat – *adultus-maturus*; 40–49 lat – *maturus*, 50–59 lat – *maturus-senilis*, 60–x lat – *senilis*, 7–x lat – powyżej *infans I*; 20–x lat – dorosły; nieokreślony – osobnik, którego wiek w chwili zgonu (nawet w przybliżeniu) był niemożliwy do określenia⁴.

Analiza antropologiczna dostępnego materiału osteologicznego z cmentarzyska w Lipniku, st. 5, objęła łącznie 396 osobników. Rozkład wymieralności dla całości materiału przedstawia tabela II. Uzyskane dane wskazują (ryc. 1), że największa liczba zgonów (dla osobników, u których można było określić wiek) przypadła wśród dzieci w wieku *infans I* (16,9%) oraz wśród osobników w wieku *adultus* (8,6%). Trzecie nasilenie zgonów następowało wśród dzieci w wieku *infans II* (3,5%) oraz osobników w wieku *maturus* (3,3%). Jednak u około 70% osobników określenie wieku było niemożliwe. Najliczniejszą grupę, bo ponad 25% (102 osobników), stanowią osobnicy, u których nawet w dużym przybliżeniu określenie wieku było niemożliwe. Bardzo licznie występują również osobnicy, których wiek określono jako dorosły (80 osobników – 20,2%) oraz powyżej *infans I* (53 osobników – 13,4%).

Określenie płci zmarłych, nawet w wypadku kości niespalonych, nierzadko jest trudne. Tym bardziej jest to utrudnione, gdy analizie poddawane są przepalone szczątki kostne. Dodatkową trudność stanowi znaczne rozdrobnienie materiału, mniejsza liczba fragmentów diagnostycznych oraz znaczne odkształcenie kości, spowodowane wysoką temperaturą. Kości miednicy, które najlepiej określają szkielety ludzkie pod względem płci, w wypadku grobów ciepłych praktycznie nie mogły być brane pod uwagę ze względu na ich brak lub fragmentaryczne zachowanie. Określając płeć, oparto się przede wszystkim na cechach morfologicznych, nieulegających odkształceniom pod wpływem wysokiej temperatury (J. Piontek 1985, s. 210–211). Do takich cech należy m.in. stopień wykształcenia guzowatości potylicznej, wielkość wyrostków sutkowatych, wykształcenie łuków brwiowych, guzowatość bródkowa, wielkość wyrostka kłykciowego żuchwy itp. Przy ocenie płci, jeśli było to możliwe, brano również pod uwagę cechy metryczne (J. Piontek 1985, s. 212–215).

³ Na cmentarzysku w Lipniku, st. 5, większość materiału osteologicznego pochodzi z zachowanych przydennych partii popielnic.

⁴ Określenie wieku według powyższych kategorii zostało zastosowane przy analizie antropologicznej. W części analitycznej do konstruowania tabeli wymieralności posłużono się kategoriami wiekowymi: 0–6 – *infans I*; 7–14 – *infans II*; 15–20 – *juvenis-adultus*; 20–29 – *adultus*; 30–39 – *adultus-maturus*; 40–49 – *maturus*; 50–59 – *maturus-senilis*; 60–x – *senilis*.

Ryc.1. Lipnik, st. 5, pow. Przeworsk. Rozkład wymieralności

Abb. 1. Lipnik, Fst. 5, Kr. Przeworsk. Sterblichkeitsverteilung

Na ogólną liczbę 396 osobników z cmentarzyska w Lipniku, st. 5, płeć rozpoznano tylko u 45, co stanowi 11,4% całego opracowanego materiału. W liczbie tej rozpoznano 22 mężczyzn (5,6%) oraz 23 kobiety (5,8%). Rozkład wymieralności w poszczególnych kategoriach wiekowych osobników płci żeńskiej i męskiej przedstawia tabela III. W grupie kobiet największa liczba zgonów przypadła w wieku *adultus* – 10 osobników (43,5%), natomiast mężczyźni częściej umierali w starszych kategoriach wiekowych: *adultus-maturus* – 7 osobników (31,8%), *maturus* – 6 osobników (27,4%). Wiekowi starszego dożywały tylko nieliczne jednostki.

Podstawą do obliczeń stanu biologicznego i dynamiki biologicznej populacji użytkującej cmentarzysko w Lipniku jest rozkład wymieralności 396 osobników w poszczególnych kategoriach wiekowych (tabela II). Osobników, u których określenie wieku było niemożliwe lub tylko przybliżone, doszacowano według rozkładu kwadratowego do poszczególnych kategorii wiekowych. Na tej podstawie skonstruowano tabele wymieralności (tabela IV), przy założeniu zastoju populacji ($R_0 = 1$), uwzględniając następujące parametry: N_x – liczba zmarłych w wieku x ; D_x – procent zmarłych w wieku x ; L_x – procent osób dożywających wieku x ; g_x – prawdopodobieństwo zgonu w wieku x ; e_x^o – oczekiwane dalsze trwanie życia osób w wieku x lat. Z tak skonstruowanej tabeli wymieralności (tabela IV) wyliczono mierniki stanu biologicznego (J. Strzałko, M. Henneberg, J. Piontek 1980).

Stan biologiczny populacji można określić przez wyrażenie zdolności do przyrostu liczebnego. Współczynnik reprodukcji potencjalnej R_{pot} wskazuje na prawdopodobieństwo ograniczenia reprodukcji badanej grupy ze względu na wymieralność osobników w wieku reprodukcyjnym. Współczynnik ten na omawianym cmentarzysku wynosi 0,558. Oznacza to, że około 55% osobników dorosłych miało szanse na wydanie kompletnej liczby potomstwa (M. Henneberg 1975). Współczynnik stanu biologicznego I_{bs}

(będący miernikiem sukcesu reprodukcyjnego populacji) określa stopień przystosowania grupy ze względu na jej cechy biologiczne oraz kulturowe i wynosi 0,362. Określa on, jaka frakcja danego pokolenia mogła uczestniczyć w wytwarzaniu następnego.

Procent zmarłych dzieci (d_{0-14}) na omawianym cmentarzysku wydaje się nieco заниżony (35,5%). Prawdopodobną liczbę dzieci w badanej populacji obliczono metodą zaproponowaną przez M. Henneberga (1977). Oszacowano, że przypuszczalna częstość zgonów dziecięcych była wyższa niż w materiale oryginalnym i wynosiła 48%.

Najtrudniejszym zagadnieniem demograficznym przy opracowywaniu cmentarzyska jest określenie struktury populacji żyjącej. Pomimo założenia, że pochodzący z niego materiał kostny można uznać za próbę losową, wyliczenia te mogą być obciążone pewnym błędem.

Opierając się na wartościach uzyskanych z rozkładu wymieralności i danych archeologicznych wskazujących na czas użytkowania nekropoli (700 lat)⁵, zrekonstruowano wielkość grupy użytkującej to cmentarzysko (G. Acsádi, J. Nemeskéri 1970).

Wykorzystując dane z tabeli wymieralności materiału oryginalnego ($N = 396$ osobników) obliczono, że wielkość grupy ludzkiej mogła wynosić około 11 osobników (tabela V). Zakładając, że połowa osobników w wieku 15–19 lat zostawała rodzicami, a górna granica wieku reprodukcyjnego wynosiła 45 lat, możemy przyjąć, iż grupa składała się z dwóch rodzin (5,5 osób w rodzinie – dwoje rodziców i 3,5 dziecka). Jeżeli przyjmiemy liczebność grupy obliczoną po doszacowaniu liczby dzieci, przy założeniu 4‰ przyrostu naturalnego rocznie, to mogła ona wynosić około 16 osobników (tabela VI); grupa ta mogła się składać z trzech rodzin (5,3 osób w rodzinie – dwoje rodziców i 3,3 dziecka). Liczba osobników dożywających wieku starczego była bardzo mała i najprawdopodobniej często w tych grupach nie było ludzi sędziwych.

Zjawiskiem nierzadko spotykanym w ciałopalnych grobach kultury łużyckiej jest niewielka domieszka przepalonych zwierzęcych szczątków kostnych (R. Abłamowicz, H. Kubiak 1999, s. 41–47; T. Węgrzynowicz 1982; P. Wyróst 1974, s. 53–63).

Na omawianym cmentarzysku, wśród 386 pochówków ciałopalnych, przepalone fragmenty kości zwierzęcych rozpoznano w 22 grobach. Barwa i stopień przepalenia fragmentów kostnych wskazywały, że kremacja szczątków zwierzęcych i ludzkich przebiegała wspólnie.

Drobne fragmenty kostne rozpoznano: w pięciu grobach męskich (groby: 106, 136, 148, 331, 545); w trzech grobach żeńskich (groby: 266, 284, 521); w siedmiu grobach osobników dorosłych, u których określenie płci było niemożliwe (groby: 13, 18, 28, 91, 283, 299, 511); w trzech grobach dziecięcych (groby: 266, 284, 521) oraz w dwóch obiektach, gdzie określenie wieku i płci pochowanych osobników było niemożliwe (groby: 14 i 289).

Domieszkę szczątków zwierzęcych rozpoznano także wśród materiału kostnego z popielnicy grobu 113, gdzie pochowane były dwie osoby (kobieta i mężczyzna). W jamowym grobie zbiorowym (grób 355), wśród bardzo licznych fragmentów kostnych trzech osobników (kobiety, mężczyzny i dziecka), stwierdzono liczne ułamki kości zwierzęcych.

⁵ Czas użytkowania cmentarzyska określony przez W. Blajera i M.S. Przybyłę.

W grobie 346 znajdowały się wyłącznie przepalone kości zwierzęce. Bardzo rozdrobniony materiał i brak fragmentów diagnostycznych, mimo przeprowadzonej analizy paleozoologicznej, nie pozwolił na określenie gatunku zwierzęcia, którego szczątki złożono w tym obiekcie⁶.

Zdecydowana większość materiału kostnego pochodzi z przydennej części zniszczonych popielnic. Jednak w 14 grobach, zawierających dobrze zachowane popielnice, można było stwierdzić, że zmarłych wkładano do urn w porządku anatomicznym – na dnie naczynia znajdowały się głównie kości kończyn dolnych, powyżej kości miednicy, tułowia i kończyn górnych, najwyżej fragmenty kości czaszki. Było to pięć pochówków męskich (groby: 57, 80, 474, 475, 534); cztery pochówki kobiet (groby: 21, 35, 125, 424), trzy groby dziecięce (groby: 90, 519, 521) oraz dwa pochówki osobników dorosłych, u których określenie płci było niemożliwe (groby: 124 i 127).

Tabela I. Lipnik, stanowisko 5 analiza antropologiczna

Tabelle I. Lipnik, Fst. 5. Anthropologische Analyse

Nr grobu	Wiek	Płeć	Waga (w gramach)	Uwagi
1 + skup. 1	dorosły	nieokreślona	429	
2 + skup. 2	dorosły	nieokreślona	152	
3 + skup. 3	dorosły	nieokreślona	177	
4 + skup. 4	dorosły	nieokreślona	115	
6	<i>infans I</i>	nieokreślona	49	
7	nieokreślony	nieokreślona	15	
7b	<i>maturus</i> (45–55 lat)	żeńską	1240	
10	<i>infans</i>	nieokreślona	18	
11	nieokreślony	nieokreślona	1	
12	nieokreślony	nieokreślona	15	
13	dorosły	nieokreślona	45	żeberko zwierzęce
14	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	115	kości zwierzęce
15	dorosły (<i>adultus</i> ?)	nieokreślona	625	
18	dorosły	nieokreślona	135	2 kostki zwierzęce
19	dorosły	nieokreślona	430	
20	<i>adultus</i> (20–30 lat)	męska	520	
21	dorosły	żeńską	685	układ anatomiczny
22	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męska	195	
23	nieokreślony	nieokreślona	1	
24	nieokreślony	nieokreślona	5	
25	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	męska	195	
26	dorosły	nieokreślona	230	
27	nieokreślony	nieokreślona	1	
28	dorosły	nieokreślona	430	kości zwierzęce
29	nieokreślony	nieokreślona	35	

⁶ Analizę osteologiczną zwierzęcych szczątków kostnych wykonała mgr Grażyna Godula.

31	<i>infans I</i>	nieokreślona	2	
32	nieokreślony	nieokreślona	1	
33	nieokreślony	nieokreślona	10	
34	nieokreślony	nieokreślona	5	
35	<i>adultus-maturus</i> (ok. 40 lat)	żeńska	1495	układ anatomiczny
36	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	3	
37	nieokreślony	nieokreślona	3	
37a	<i>adultus</i> (20–25 lat)	żeńska	805	
38	nieokreślony	nieokreślona	1	
40	<i>infans I</i> (1 rok)	nieokreślona	5	
41	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	120	
43	nieokreślony	nieokreślona	2	
44a	<i>adultus</i> (30–30 lat) <i>infans I</i>	żeńska nieokreślona	1660	pochówek podwójny
44b	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męska	33	
45	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	25	
46	nieokreślony	nieokreślona	6	
47	dorosły	nieokreślona	75	
49	nieokreślony	nieokreślona	1	
51	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	125	
52	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	żeńska	375	
53	nieokreślony	nieokreślona	16	
54	<i>infans II</i>	nieokreślona	65	
55	<i>infans I</i> (3 lata)	nieokreślona	165	
56	nieokreślony	nieokreślona	3	
57	<i>adultus</i> (20–30 lat)	męska	1065	układ anatomiczny
58	nieokreślony	nieokreślona	1	
59	<i>infans I</i> (1–2 lat)	nieokreślona	40	
60	dorosły	nieokreślona	375	
61	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	75	
62	nieokreślony	nieokreślona	2	
66	dorosły	nieokreślona	325	
68	dorosły	nieokreślona	260	
70a	<i>adultus?</i>	nieokreślona	155	
70b	<i>infans I</i>	nieokreślona	207	
72	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męska	505	
73	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	85	
74	dorosły	nieokreślona	105	
75	dorosły	nieokreślona	30	
79	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	5	
80	<i>adultus</i> (25–30 lat)	męska	3255	układ anatomiczny
82	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	90	

83	nieokreślony	nieokreślona	8	
84	<i>infans I</i> (2 lata)	nieokreślona	45	
85	<i>infans I</i>	nieokreślona	6	
87	nieokreślony	nieokreślona	1	
90	<i>infans I</i> (3 lata)	nieokreślona	160	układ anatomiczny
91	dorosły	nieokreślona	107	kości zwierzęce
92	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	8	
93	dorosły	nieokreślona	138	
94	dorosły	nieokreślona	105	
96	<i>infans I</i>	nieokreślona	2	
97	<i>infans I</i>	nieokreślona	27	
99	<i>infans I</i>	nieokreślona	2	
101	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską	415	
103	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską	406	pochówek podwójny
	<i>infans I</i>	nieokreślona		
104	nieokreślony	nieokreślona	2	
105	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	165	węgielki drzewne
106	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męską	770	kości zwierzęce
107	<i>infans I</i> (4–5 lat)	nieokreślona	90	
108	nieokreślony	nieokreślona	2	węgielki drzewne
110	<i>juvenis</i> (18–25 lat)	nieokreślona	120	węgielki drzewne
111	nieokreślony	nieokreślona	1	
112	nieokreślony	nieokreślona	1	
113/1	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	męską	1620	pochówek potrójny;
	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską		kości zwierzęce
113/5	<i>infans I</i>	nieokreślona	2	
114	<i>infans I</i>	nieokreślona	25	
115	dorosły	nieokreślona	45	węgielki drzewne
116	nieokreślony	nieokreślona	10	
118	dorosły	nieokreślona	173	
119	dorosły	nieokreślona	455	
120	dorosły	nieokreślona	520	
121	dorosły	nieokreślona	30	
123	dorosły	nieokreślona	86	
124	dorosły	nieokreślona	520	układ anatomiczny
125	dorosły	żeńską?	240	układ anatomiczny?
127	dorosły	nieokreślona	95	układ anatomiczny
128	<i>infans II</i>	nieokreślona	10	
129	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	5	
130	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	1	
133	dorosły	nieokreślona	160	
134	<i>infans II</i>	nieokreślona	355	
135	<i>juvenis</i> ?(18–20 lat)	męską ?	235	
136	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	męską	775	kości zwierzęce
137	<i>maturus</i> (30–40)	nieokreślona	195	
140	<i>infans I</i> (1 rok)	nieokreślona	140	

141	dorosły	nieokreślona	55	kostka zwierzęca
142	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męska	490	
143	<i>infans I</i> (4–5 lat)	nieokreślona	285	
144	dorosły	nieokreślona	65	
146	dorosły (<i>adultus</i> ?)	nieokreślona	80	
148	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	męska	675	
149	<i>infans I</i> (ok. 2 lata)	nieokreślona	85	
150	<i>juvenis-adultus</i> (18–20 lat)	nieokreślona	320	
151	nieokreślony	nieokreślona	1	
152	dorosły	nieokreślona	330	
153	<i>adultus</i> (20–30 lat)	męska	605	
154	dorosły	nieokreślona	1570	
155	nieokreślona (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	35	
156	dorosły	nieokreślona	370	
157	dorosły	nieokreślona	115	
158	dorosły	nieokreślona	240	
159	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	195	węgielki drzewne
160	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męska	495	
162	nieokreślony	nieokreślona	1	
164	nieokreślony	nieokreślona	1	
166	dorosły	nieokreślona	210	
167	nieokreślony	nieokreślona	20	
168	dorosły	nieokreślona	230	
169	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	210	
170	nieokreślony	nieokreślona	160	
174	<i>infans II</i> (10–13 lat)	nieokreślona	15	
175	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
176	zgon okołoporodowy	nieokreślona	35	
180	<i>juvenis</i> (16–18 lat)	nieokreślona	650	
184	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	25	
185	<i>infans I</i> (4–6 lat)	nieokreślona	235	węgielki drzewne
186	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	12	
188	nieokreślony	nieokreślona	5	
189	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	160	
190	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	20	
191	nieokreślony	nieokreślona	2	
192	<i>infans I</i>	nieokreślona	10	
193	<i>juvenis-adultus</i> (18–20 lat)	nieokreślona	420	
194	dorosły	nieokreślona	610	
195	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	35	

196	dorosły	męska	1270	
197	nieokreślony	nieokreślona	5	
199	<i>infans II</i>	nieokreślona	20	
200	<i>maturus-senilis</i> (50–55 lat)	męska	975	
201	dorosły	nieokreślona	320	
202	<i>infans</i>	nieokreślona	65	
203	dorosły	nieokreślona	50	
204	dorosły	nieokreślona	190	
205	nieokreślony	nieokreślona	575	
206	nieokreślony	nieokreślona	2	
207	<i>infans I</i>	nieokreślona	–	grób szkieletowy
208	nieokreślony	nieokreślona	15	
209	nieokreślony	nieokreślona	5	
210	nieokreślony	nieokreślona	20	
212	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	135	
213	dorosły	nieokreślona	175	
215	nieokreślony	nieokreślona	17	
217	nieokreślony	nieokreślona	1	
218	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	165	
220	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	15	
221	dorosły	nieokreślona	630	
223	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	2	
224	<i>infans I</i> (1 rok)	nieokreślona	7	
226	<i>infans I</i> (3–4 lata)	nieokreślona	260	kości zwierzęce
228	<i>infans II</i>	nieokreślona	15	naczynie 1
	dorosły	nieokreślona	60	jama
229	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	30	
230	dorosły	nieokreślona	140	
231	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	25	
233	<i>infans I</i> (5–6 lat)	nieokreślona	230	
235	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	170	
236	nieokreślony	nieokreślona	3	
237	dorosły	nieokreślona	320	
238	<i>maturus</i> (40–50 lat)	nieokreślona	540	
239	nieokreślony	nieokreślona	25	
240	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	20	
243	nieokreślony	nieokreślona	5	
244	<i>infans I</i> (ok. 1 roku)	nieokreślona	20	
244 a	<i>maturus</i> (40–50 lat)	nieokreślona	45	
245	nieokreślony	nieokreślona	1	

249	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	35	
250	<i>infans I</i>	nieokreślona	3	
251	<i>adultus</i> (18–25 lat)	żeńską	3110	kości zwierzęce
252	nieokreślony	nieokreślona	5	
253	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	830	
254	nieokreślony	nieokreślona	1	
255	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	5	
256	zgon okołoporodowy	nieokreślona	2	
257	nieokreślony	nieokreślona	1	
258	dorosły	nieokreślona	450	
259	nieokreślony	nieokreślona	10	
261	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	370	węgielki drzewne
262	dorosły	nieokreślona	50	węgielki drzewne
263	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	155	
263 a	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	35	
264	<i>adultus-maturus</i> (35–40 lat)	męska	2120	
265	<i>adultus-maturus</i> (35–40 lat)	męska	1820	
267	nieokreślony	nieokreślona	8	
268	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	40	
269	nieokreślony	nieokreślona	160	naczynie 1
	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	70	naczynie 3
271	dorosły	nieokreślona	85	
272	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	25	
273	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	35	
274	<i>infans II</i> (12–14 lat)	nieokreślona	1014	
275	dorosły	nieokreślona	65	
276	nieokreślony	nieokreślona	1	
277	<i>infans II</i> (10–14 lat)	nieokreślona	80	
278	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	12	
279	nieokreślony	nieokreślona	2	
280	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	7	
281	dorosły	nieokreślona	15	
282	dorosły	nieokreślona	50	
283	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	315	kości zwierzęce
284	<i>infans I/II</i> (7–8 lat)	nieokreślona	190	kości zwierzęce
285	<i>adultus</i> (20–25 lat)	nieokreślona	240	
286	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	żeńską ?	425	
287	<i>maturus</i> (40–50 lat)	nieokreślona	510	
288	<i>infans I</i> (1 rok)	nieokreślona	45	

289	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	15	kości zwierzęce
290	<i>infans I</i> (3–6 lat)		110	
291	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	45	
292	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	140	
293	<i>infans I</i> (4–6 lat)	nieokreślona	135	
294	<i>adultus-maturus</i> (30–35 lat)	żeńską	960	kości zwierzęce
	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona		
295	dorosły	nieokreślona	165	
296	<i>infans II</i> (8–10 lat)	nieokreślona	180	
297	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	15	
298	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
299	dorosły	nieokreślona	195	kości zwierzęce
304	<i>juvenis-adultus</i> (18–25 lat)	żeńską	435	
305	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	45	
311	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	25	
312	dorosły	nieokreślona	145	
313	dorosły	nieokreślona	15	
314	dorosły	nieokreślona	140	
315	nieokreślony	nieokreślona	5	
317	nieokreślony	nieokreślona	2	
318	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	żeńską ?	580	węgielki drzewne
319	<i>infans II</i> (9–14 lat)	nieokreślona	120	
320	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
322	<i>juvenis</i> (16–18 lat)	żeńską	390	
323	nieokreślony	nieokreślona	2	
329	<i>maturus</i> (40–50 lat)	męską	460	
331	<i>adultus-maturus</i> (35–40 lat)	męską	325	kości zwierzęce
332	dorosły	nieokreślona	115	węgielki drzewne
334	nieokreślony	nieokreślona	5	
337	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	20	
338	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	7	
343	nieokreślony	nieokreślona	2	
344	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	nieokreślona	2	
345	nieokreślony	nieokreślona	1	
346	–	–	–	grób zwierzęcy
349	<i>infans I</i> (ok. 1 rok)	nieokreślona	65	
350	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
353	<i>juvenis-adultus</i> (16–18 lat)	nieokreślona	750	

355	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat) <i>juvenis-adultus</i> (18–25 lat) <i>infans I</i> (5 lat)	męska żeńską nieokreślona	3850	pochówek potrójny kości zwierzęce
356	dorosły	nieokreślona	125	
359	dorosły	nieokreślona	140	
360	nieokreślony	nieokreślona	2	
361	nieokreślony	nieokreślona	60	
363	dorosły	nieokreślona	205	
364	nieokreślony	nieokreślona	2	
367	dorosły	nieokreślona	5	
368	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	7	
369	nieokreślony	nieokreślona	5	
372	<i>adultus</i> (20–30 lat)	kobieta	870	
377	nieokreślony	nieokreślona	10	
378	nieokreślony	nieokreślona	5	
379	dorosły	nieokreślona	130	
380	nieokreślony	nieokreślona	2	
382	<i>adultus</i> (18–25 lat)	kobieta	430	
383	<i>adultus</i> (20–30 lat)	kobieta	695	
384	<i>infans I</i> (1–2 lat)	nieokreślona	45	
385	dorosły	nieokreślona	30	
386	dorosły (<i>adultus</i> ?)	nieokreślona	540	
387	<i>infans II</i> (8–10 lat)	nieokreślona	15	
388	nieokreślony	nieokreślona	2	
389	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	5	
390	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	20	
391	dorosły	nieokreślona	45	
392	<i>infans I</i> (1–2 lat)	nieokreślona	15	
393	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	15	
394	dorosły	nieokreślona	25	
395	nieokreślony	nieokreślona	7	
397	dorosły	nieokreślona	155	
398	<i>infans I</i> (1–2 lat)	nieokreślona	10	
399	<i>infans I</i> (4–6 lat)	nieokreślona	115	
400	<i>adultus</i> ?	nieokreślona	175	
401	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
402	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	40	
404	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	370	
405	<i>maturus</i> (40–45 lat)	mężczyzna	525	
406	nieokreślony	nieokreślona	2	
407	nieokreślony	nieokreślona	12	
408	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	15	

410	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	nieokreślona	240	
411	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	30	
414	nieokreślony	nieokreślona	5	
415	nieokreślony	nieokreślona	2	
416	dorosły	nieokreślona	5	
417	nieokreślony	nieokreślona	15	
419	dorosły	nieokreślona	1095	
420	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	115	
420 A	nieokreślony	nieokreślona	10	
421	dorosły	nieokreślona	95	
421 A	nieokreślony	nieokreślona	5	
424	<i>senilis</i> (50–55 lat)	żeńską	860	układ anatomiczny
425	nieokreślony	nieokreślona	1	
427	<i>infans I</i>	nieokreślona	10	
428	nieokreślony	nieokreślona	1	
429	dorosły	nieokreślona	15	
433	nieokreślony	nieokreślona	15	
435	<i>infans I</i>	nieokreślona	20	
438	nieokreślony	nieokreślona	102	
442	dorosły	nieokreślona	480	
443	dorosły	nieokreślona	45	
444	nieokreślony	nieokreślona	2	
445	dorosły	nieokreślona	20	
446	dorosły	nieokreślona	135	
447	nieokreślony	nieokreślona	5	
448	<i>infans I</i> (3–4 lata)	nieokreślona	45	
449	nieokreślony	nieokreślona	5	
450	nieokreślony	nieokreślona	10	
451	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	35	
453	nieokreślony	nieokreślona	5	
454	nieokreślony	nieokreślona	15	
456	dorosły	nieokreślona	55	
457	nieokreślony	nieokreślona	1	
458	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	35	
459	nieokreślony	nieokreślona	65	
460	<i>infans I</i>	nieokreślona	15	
461	nieokreślony	nieokreślona	10	
467	dorosły?	nieokreślona	30	
472	nieokreślony (powyżej <i>infans I</i>)	nieokreślona	10	
473	<i>infans I</i> (ok. 1 roku)	nieokreślona	75	
474	<i>adultus-maturus</i> (30–35 lat)	męska	1880	układ anatomiczny
475	<i>adultus-maturus</i> (30–40 lat)	męska	520	układ anatomiczny
476	dorosły	nieokreślona	230	
477	nieokreślony	nieokreślona	15	

478	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	470	
483	<i>infans II</i> (10–14 lat)	nieokreślona	485	
484	<i>infans I</i> (3–4 lata)	nieokreślona	130	
485	<i>infans II</i> (9–10 lat)	nieokreślona	510	
486	<i>infans I</i>	nieokreślona	4	
490	<i>infans I</i> (do 1 roku)	nieokreślona	47	
492	<i>infans I</i>	nieokreślona	2	
495	<i>infans I</i> (2–3 lata)	nieokreślona	8	
505	dorośli	nieokreślona	625	
506	nieokreślony	nieokreślona	15	
511	dorośli	nieokreślona	240	kostka zwierzęca
515	nieokreślony	nieokreślona	25	
	(powyżej <i>infans I</i>)			
516	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską	580	
517	nieokreślony	nieokreślona	2	
518	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską	1150	
519	<i>infans I</i> (1–2 lat)	nieokreślona	95	układ anatomiczny
520	<i>adultus-maturus</i> (30–35 lat)	męską	1240	
521	<i>infans II</i> (8–10 lat)	nieokreślona	185	układ anatomiczny kości zwierzęce
522	nieokreślony	nieokreślona	3	
524	<i>adultus</i> (20–30 lat)	nieokreślona	170	
526	nieokreślony	nieokreślona	30	
539	dorośli	nieokreślona	195	
534	<i>adultus</i> (20–25 lat)	męską	2360	układ anatomiczny
535	<i>maturus</i> (35–45 lat)	żeńską	1140	
539	<i>adultus</i> (20–30 lat)	żeńską	445	kości zwierzęce
545	<i>adultus</i> (20–30 lat)	męską	620	kości zwierzęce
547	<i>infans I</i> (2–3 lat)	nieokreślona	17	

Tabela II. Lipnik, st. 5. Rozkład wymieralności

Tabelle II. Lipnik, Fst. 5. Sterblichkeitsverteilung

Wiek	Całość materiału	
	N	%
0–6	68	16,9
7–14	14	3,5
15–19	9	2,3
20–29	34	8,6
30–39	21	5,3
40–49	13	3,3
50–59	1	0,3
60–x	1	0,3
dorośli	80	20,2
pow. <i>infans I</i>	53	13,4
nieokreślony	102	25,8
Razem	396	100,0

Tabela III. Lipnik, st. 5. Rozkład wymieralności kobiet i mężczyzn

Tabelle III. Lipnik, Fst. 5. Sterblichkeitsverteilung der Männer und der Frauen

Wiek	Mężczyźni		Kobiety	
	N	%	N	%
16–18	1	4,5	1	4,3
18–20	1	4,5	2	8,7
20–29	5	22,8	10	43,5
30–39	7	31,8	4	17,4
40–49	6	27,4	3	13,1
50–59	0	0,0	1	4,3
60–x	1	4,5	0	0,0
dorosły	1	4,5	2	8,7
Razem	22	100,0	23	100,0

Tabela IV. Lipnik, st. 5. Tabela wymieralności (model populacji zastojoyej) N = 396

Tabelle IV. Lipnik, Fst. 5. Sterblichkeitstabelle (Model einer Stagnationspopulation) N = 396

Wiek	N_x	D_x	L_x	q_x	e_x^0
0–7	109	27,5	100,0	0,275	21,44
7–14	31	7,8	72,5	0,108	22,45
15–19	20	5,1	64,6	0,078	16,68
20–29	114	28,8	59,6	0,483	12,88
30–39	70	17,7	30,8	0,574	10,25
40–49	44	11,1	13,1	0,846	7,31
50–59	4	1,0	2,0	0,500	10,00
60–x	4	1,0	1,0	1,000	5,00

Tabela V. Lipnik, st. 5. Struktura populacji żyjącej (materiał oryginalny N = 396)

Tabelle V. Lipnik, Fst. 5. Struktur der lebenden Population (Originalmaterial N = 396)

Wiek	N	%
0–7	3,6	30,95
7–14	2,8	23,92
15–19	1,5	13,00
20–29	2,2	18,92
30–39	1,1	9,19
40–49	0,4	3,17
50–59	0,1	0,63
60–x	0,03	0,21
Razem	11,53	100,00

Tabela VI. Lipnik, st. 5. Struktura populacji żyjącej (materiał z poprawką na dzieci przy $U_c = 7$ i $r = 4\%$; $N = 539$)

Tabelle VI. Lipnik, Fst. 5. Struktur der lebenden Population (Material mit einer Kinderkorrektur bei $U_c = 7$ und $r = 4\%$; $N = 539$)

Wiek	N	%
0–7	4,9	31,12
7–14	3,8	23,92
15–19	2,1	13,00
20–29	3,0	18,92
30–39	1,5	9,19
40–49	0,5	3,17
50–59	0,1	0,63
60–x	0,03	0,21
Razem	15,93	100,00

Anhang 2

Barbara Szybowicz

Anthropologische Untersuchung der Knochenreste aus dem Gräberfeld der Tarnobrzeg-Gruppe in Lipnik, Fundstelle 5 (Zusammenfassung)

Die anthropologischen Untersuchungen umfassen das im Laufe der Ausgrabungen in den Jahren 1998–2006 gewonnene Knochenmaterial. Die Analyse wurde für 386 Brandgräbern und 1 Körpergrab durchgeführt, in denen Knochenreste von 396 Individuen erkannt wurden.

Die Sterblichkeitsverteilung für das gesamte Material (Tabelle II und Diagramm I) zeigt, dass die höchste Sterblichkeit (für die Individuen, bei denen das Alter bestimmbar war) untern den Kindern im Alter *Infans I* (16,9%) und unter den Individuen im Alter *Adultus* (8,6%) vorliegt. Bei ca. 70% der Individuen war die Altersbestimmung unmöglich. Die zahlreichste Gruppe, über 25% (102 Individuen), bildeten die Menschenreste, bei denen die Altersbestimmung nur annähernd möglich war. Sehr zahlreich kommen auch Individuen vor, deren Alter nur als „Erwachsene“ (80 Individuen – 20,2%) und „über *Infans I*“ (53 Individuen – 13,4%) bestimmt wurde.

Der Prozentanteil gestorbener Kinder (d_{0-14}) scheint auf dem behandelten Gräberfeld zu klein zu sein (35,5%). Nach der von M. Henneberg (1977) vorgeschlagenen Rechenmethode dürfte der Kinderanteil in der untersuchten Population wahrscheinlich 48% betragen.

Die schwierigste demographische Frage bei der Bearbeitung des Gräberfeldes ist die Strukturbestimmung der lebenden Population. Auf Grund der aus der Sterblichkeitsverteilung ermittelten Werte und der archäologischen Daten, die die Gräberfeldbenutzung auf 700 Jahre zu datieren erlauben, wurde die Größe der das Gräberfeld in Lipnik benützenden Gruppe rekonstruiert (G. Acsádi, J. Nemeskéri 1970). Es wurde festgestellt, dass die Zahlenstärke dieser Menschengruppe ca. 11 Individuen betragen haben könnte (Tabelle V): 5,5 Personen in einer Familie, d.h. 2 Eltern und 3,5 Kinder. Unter Berück-

sichtigung der Zahlenstärke der Gruppe nach der Zuschätzung der Kinder und bei einer angenommenen Geburtenziffer 4‰ im Jahr konnte die Gruppe ca. 16 Individuen zählen (Tabelle VI): 5,3 Personen in einer Familie, d.h. 2 Eltern und 3,3 Kinder. Die Anzahl der Individuen, die das senile Alter erreichten, war sehr gering und höchstwahrscheinlich gab es in diesen Gruppen wenige Greise.

Literatura:

Abłamowicz R., Kubiak H.

1999 *Analiza osteologiczna szczątków zwierzęcych z cmentarzyska kultury łużyckiej w dorzeczu Odry i Wisły*, Katowice.

Acsádi G., Nemeskéri J.

1970 *History of Life Span and Mortality*, Budapest.

Blajer W.

2005 *Siódmy sezon ratowniczych badań wykopaliskowych na stan. 5 w Lipniku, pow. Przeworsk*, „Rocznik Przemyski”, 40, z. 2. *Archeologia*, s. 35–44.

Henneberg M.

1975 *Notes on the reproduction of prehistoric human populations*, „Przegląd Antropologiczny”, 41, s. 75–85.

1977 *Proportion of dying children in paleodemographical studies: Estimation by guess or by methodical approach*, „Przegląd Antropologiczny”, 43, s. 101–104.

Kaczanowski K.

1992 *Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej w Kietrze, woj. opolskie (od II okresu epoki brązu do okresu halsztackiego [w:] Załudnienie ziem polskich między XIII w. p.n.e. a IV w. n.e. (red. S. Kurnatowski)*, Warszawa, s. 113–120.

Piontek J.

1985 *Biologia populacji pradziejowych*, Poznań.

Strzałko J., Henneberg M., Piontek J.

1980 *Populacje ludzkie jako systemy biologiczne*, Warszawa.

Szybowicz B.

2001 *Analiza antropologiczna przepalonych szczątków kostnych z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, stanowisko 5*, „Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, 22, s. 291–293.

2005 *Analiza antropologiczna odkrytych w 2004 r. szczątków kostnych z wybranych grobów z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, stan. 5, pow. Przeworsk*, „Rocznik Przemyski”, 41, z. 2, *Archeologia*, s. 45–46.

2006 *Analiza antropologiczna odkrytych w 2005 r. szczątków kostnych z wybranych grobów z cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, st. 5, pow. Przeworsk*, „Rocznik Przemyski”, 42, z. 2, *Archeologia*, s. 31–32.

2007 *Analiza antropologiczna materiału kostnego z grobu nr 539 odkrytego w 2006 r. na cmentarzysku grupy tarnobrzeskiej w Lipniku, stanowisko 5*, „Rocznik Przemyski”, 43, z. 2, *Archeologia*, s. 45.

Węgrzynowicz T.

1982 *Szczątki zwierzęce jako wyraz wierzeń w czasach ciałopalenia zwłok*, Warszawa.

Wyrost P.

1974 *Metody i wyniki badań zwierzęcych szczątków kostnych z grobów ludzkich i zwierzęcych* [w:] *Metody, wyniki i konsekwencje badań kości z grobów ciałopalnych*, „Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UAM, Seria Antropologia”, 2, Poznań, s. 53–63.

Aneks 3

Datowanie radiowęglowe dwóch obiektów z późnej fazy kultury trzcinieckiej, odkrytych na st. 5 w Lipniku, pow. przeworski⁷

Radiokarbondatierung der zwei auf der Fst. 5 in Lipnik, Kr. Przeworsk, freigelegten Objekte aus der Spätphase der Trzciniec-Kultur

Datowanie wykonane zostało w Poznańskim Laboratorium Radiowęglowym kierowanym przez prof. dr. hab. Tomasza Goslara. Dostarczono do niego dwie próbki: z obiektu 543 (Poz-19926) i z obiektu 302 (Poz-19925). Próbkę z obiektu 534 stanowiły okruchy węgla drzewnego, natomiast z obiektu 302 zwęglone żołądźce.

Uzyskano następujące datowanie:

Poz-19926 – **3025±35 BP**

Poz-19925 – **3015±35 BP**

Kalibrację wykonano przy wykorzystaniu programu OxCal. v3.10.

Lipnik, st. 5, ob. 543: 3025±35 BP

68,2% probability

1380 BC (20,0%) 1330 BC

1320 BC (39,9%) 1250 BC

1240 BC (8,3%) 1210 BC

95,4% probability

1400 BC (91,7%) 1190 BC

1180 BC (1,9%) 1160 BC

1150 BC (1,8%) 1130 BC

Lipnik, st. 5, ob. 302: 3015±35 BP

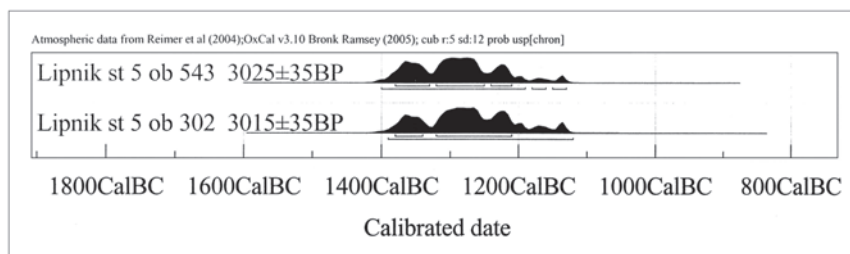
68,2% probability

1380 BC (13,0%) 1340 BC

1320 BC (55,2%) 1210 BC

95,4% probability

1390 BC (95,4%) 1120 BC

⁷ Aneks został opracowany na podstawie raportu dostarczonego przez prof. dr. hab. Tomasza Goslara.

Fot. 1. Północny skraj Podgórza Rzeszowskiego we wschodniej części Głuchowa. W głębi widoczna równinna Pradolina Podkarpacka

Foto 1. Nordrand von Rzeszów-Vorgebirge im Ostteil von Głuchów. Im Hintergrund ist der ebene Vorkarpatische Urstromtal sichtbar

Fot. 2. Środkowa strefa lessowej wysoczyzny w Wysokiej. W głębi (po lewej) widoczne st. 1

Foto 2. Zentralteil der Lösshochebene in Wysoka. Im Hintergrund (links) ist die Fundstelle 1 sichtbar

Fot. 3. Szeroka dolina Mleczy Wschodniej między Zarzeczem i Rożniatowem
 Foto 3. Breiter Flußtal von Mlecza Wschodnia zwischen Zarzecze und Rożniatów

Fot. 4. Północny skraj Pogórze Dynowskiego w Husowie. W głębi widoczna lessowa wysoczyzna Podgórza Rzeszowskiego (teren wsi Markowa)
 Foto 4. Nordrand von Dynów-Hügelland in Husów. Im Hintergrund ist die Lößhochebene des Rzeszów-Vorgebirges sichtbar (Gebiet des Dorfes Markowa)